خیر و برکت

از نگاه قرآن و حدیث

محمدی ری‌شهری

با همکاری

محمد تقدیری

ترجمه

جواد محدثی

خیر و برکت از نگاه قرآن و حدیث

مشخصات کتاب

سرشناسه : محمدی ری شهری، محمد، 1325 -

عنوان قراردادی : الخیر و البرکه فی الکتاب و السنه.فارسی

عنوان و نام پدیدآور : خیر و برکت از نگاه قرآن و حدیث/ تالیف محمد محمدی ری شهری، با همکاری محمد تقدیری؛ ترجمه جواد محدثی.

مشخصات نشر : قم:موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، سازمان چاپ و نشر، 1424ق.= 1382.

مشخصات ظاهری : 664ص.

فروست : مرکز تحقیقات دارالحدیث؛ 65

شابک : 30000ریال: 964-7489-60-9

یادداشت : عنوان اصلی: الخیر والبرکه فی الکتاب والسنه.

یادداشت : عنوان روی جلد: خیر و برکت در قرآن و حدیث....

یادداشت : کتابنامه: ص. [630] - 650؛ همچنین به صورت زیرنویس.

عنوان روی جلد : خیر و برکت در قرآن و حدیث....

عنوان دیگر : خیر و برکت در قرآن و حدیث

موضوع : خیر و شر (اسلام) -- احادیث

موضوع : خیر و شر (اسلام) -- جنبه های قرآنی

موضوع : نیکوکاری -- جنبه های قرآنی

موضوع : نیکوکاری -- احادیث

موضوع : رزق و روزی -- احادیث

شناسه افزوده : تقدیری، محمد، 1343 -

شناسه افزوده : محدثی، جواد، 1331 -، مترجم

شناسه افزوده : موسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث. سازمان چاپ و نشر

رده بندی کنگره : BP141/5 /خ97م 33041 1382

رده بندی دیویی : 297/218

شماره کتابشناسی ملی : م 83-19991

ص: 1

اشاره

ص: 2

ص: 3

ص: 4

ص: 5

ص: 6

پیش گفتار

پیش گفتارالحمد للّه ربّ العالمین ، و الصلاه والسلام علی عبده المصطفی محمّد و آله الطاهرین و أصحابه الخیار المیامین . از مهم ترین مسائل فرهنگ بشری ، «خیر» و «برکت» است که همه انسان ها با هر عقیده و اندیشه دینی ، خواستار آن دو در زندگی خویش اند و همواره در پی فراهم آوردن زمینه های پیدایش آنها و رفع موانع تحقّق آنها هستند . از سوی دیگر ، اسلام، چیزی نیست جز دعوت به «خیر (نیکی)» و آماده سازی اسباب و زمینه های آن و نیز برکندن ریشه های موانع تحقّق آن در جهت هموار کردن راه رسیدن به آن . از این روست که در قرآن و حدیث، شاهد استعمال مکرّر «خیر» و «برکت» در همه زمینه های اعتقادی ، اخلاقی ، عملی ، سیاسی و اجتماعی هستیم . امّا متأسّفانه ، مجموعه ای که این متون دینی را یک جا گرد آورَد و در اختیار پژوهشگران قرار دهد ، وجود نداشت ، تا آن که به فضل و منّت الهی ، این کتاب که دهمین مجموعه مستقل از دانش نامه بزرگ میزان الحکمه است ، با کوشش مستمر و چند ساله همکاران مرکز تحقیقات دار الحدیث ، آماده ، و اینک ترجمه گشت . در پایان اشاره می کنیم که روش ما در گزینش و ثبت نشانی در این موسوعه،

.

بدین گونه است : 1 . از نگاه ما احادیث رسیده از اهل بیت علیهم السلام در واقع، حدیث رسول خدا صلی الله علیه و آلهاست . در تصریح به این مطلب ، امام رضا علیه السلام می فرماید : إنّا عَنِ اللّهِ و عَن رَسولِهِ نُحَدِّثُ . (1) ما (اهل بیت) ، از خدا و پیامبرش حدیث می کنیم . و نیز امام صادق علیه السلام می فرماید : حَدیثی حَدیثُ أبی ، وحَدیثُ أبی حَدیثُ جَدّی ، وحَدیثُ جَدّی حَدیثُ الحُسَینِ ، وحَدیثُ الحُسَینِ حَدیثُ الحَسَنِ ، وحَدیثُ الحَسَنِ حَدیثُ أمیرِ المُؤمِنینَ علیهم السلام ، وحَدیثُ أمیرِ المُؤمِنینَ حَدیثُ رَسولِ اللّهِ صلی اللَه علیه و آله ، وحَدیثُ رَسولِ اللّهِ قَولُ اللّهِ عز و جل. (2) حدیث من حدیث پدرم ، و حدیث پدرم حدیث جدّم ، و حدیث جدّم حدیث حسین ، و حدیث حسینْ حدیث حسن ، و حدیث حسن حدیث امیر المؤمنینْ ، و حدیث امیر المؤمنین حدیث پیامبر خدا ، و حدیث پیامبر خدا سخن خداست . از این رو ، کلمه «حدیث» در عنوان کتاب، این معنا را می رساند که همه احادیث پیامبر صلی الله علیه و آله و خاندان پاک او مورد استفاده و استناد کتاب قرار گرفته است . 2 . تلاش شده تا تمامی روایات مربوط به یک موضوع، از مصادر روایی شیعه و اهل سنّت، پس از یادداشت برداری مستقیم، با کمک گرفتن از نرم افزارهای رایانه ای

.

1- .رجال الکشّی : 2 / 490 / 401 از یونس بن عبدالرحمان ، بحار الأنوار : 2 / 250 / 62 .

2- .الکافی : 1 / 53 / 14 ، منیه المرید : 373 هر دو از هشام بن سالم و حمّاد بن عثمان و جز آنان ، الإرشاد : 2 / 186 ، بحار الأنوار : 2 / 179 / 28 . نیز ، ر . ک : اهل بیت در قرآن و حدیث : 1 / 261 (حدیث آنها همان حدیث پیامبر خداست) .

گرد آید و سپس، جامع ترین ، استوارترین و کهن ترین مصدر گزینش شود ، و ادعیه غیر مستند به معصومان، جز در مواردی معدود، مورد استفاده قرار نگرفته است . 3 . از تکرار روایات، پرهیز شده است، مگر در موارد ذیل : الف نکته مهمی در تفاوت واژه ها و الفاظْ نهفته باشد ، ب تفاوت لفظی در متون شیعی و سنّی وجود داشته باشد ، ج متن روایت، کمتر از یک سطر و مربوط به دو باب باشد . 4 . در صورتی که متن هایی از پیامبر صلی الله علیه و آله و دیگر معصومان نقل شده باشد ، حدیث پیامبر صلی الله علیه و آله در متن می آید و نشانی روایت سایر معصومان در پاورقی، مگر این که روایت منقول از سایر معصومان علیهم السلام حاوی نکته جدیدی باشد که در این صورت، متن آن روایت هم آمده است . 5 . پس از ذکر آیات در هر موضوع ، روایات به ترتیب معصومان علیهم السلام از پیامبر صلی الله علیه و آلهتا امام دوازدهم، نقل می گردد ؛ مگر آن که روایتی در تفسیر آیه وارد شده باشد که بر تمام روایات، مقدّم می شود و یا آن که تناسب موضوعی روایات، ترتیب دیگری را اقتضا کند . 6 . در ابتدای روایات، فقط نام رسول خدا و دیگر معصومان ذکر می شود؛ مگر آن که راوی ، ناقل فعل معصوم باشد یا سؤال و جوابی در میان باشد، و یا آن که راوی، لفظی را در متن آورده باشد که سخن مَرویٌّ عنه نیست . 7 . با توجّه به تعدّد اسامی والقاب معصومان علیهم السلام نام واحدی برای آنها انتخاب شده که در ابتدای روایت، ذکر می شود . 8 . مصادر روایات، در پاورقی و به ترتیب معتبرترین مصدر، تنظیم و درج شده است . البته گاهی به خاطر پرهیز از تکرار ذکر اختلاف مصادر و نیز برای عدم تکرار راوی یا مروی عنه، این ترتیب در غیر مصدر اوّل، رعایت نشده است که نکته آن بر اهل تحقیق پوشیده نیست .

.

9 . در صورتی که دسترسی به منابع اوّلیه ممکن باشد، حدیث از مصادر اوّلیه نقل می گردد و نشانی بحار الأنوار در احادیث شیعه و کنزالعمّال در احادیث اهل سنّت در پایان آن نشانی ها افزوده می گردد . 10 . پس از ذکر مصادر، گاه ارجاعاتی به برخی از منابع با تعبیر «ر . ک = رجوع کنید» داده شده است. در چنین مواردی، متن مورد نظر، تفاوت زیادی با متن اخذ شده داشته است؛ ولی با مطلب اصلی ، ارتباط دارد . 11 . ارجاعاتی که به ابواب دیگرِ این کتاب داده شده، به جهت تناسب محتوایی میان روایات آنهاست . 12 . «درآمد»هایی در آغاز فصول و یا توضیحات و جمع بندی هایی در پایان آنها ذکر شده است که چشم انداز کلّی روایات کتاب و باب، و گاه حل پاره ای از دشواری های موجود در احادیث را نشان می دهد . 13 . و مهم ترین نکته این که تلاش شده حتی المقدور از طریق تأیید مضمون احادیث باب به وسیله قرائن عقلی و نقلی، تحصیلِ نوعی وثوق به صدور مجموعه آنها امکان پذیر باشد . در پایان ، از همه فضلا و محقّقان عزیز دار الحدیث ، بویژه حجّه الاسلام و المسلمین محمّد تقدیری و حجّه الاسلام و المسلمین سعید سلیمی ، که در تهیّه این کتاب کوشیده اند ، سپاسگزاری می کنم و از خداوند می خواهم که بهترین پاداش و بیشترین نعمت را در هر دو سرا به آنان عطا فرماید . ربّنا تقبّل منّا ، إنّک أنت العزیز الحکیم ، واجعل عواقب اُمورنا خیرا ، بحرمه محمّد وآله الأطهار الأخیار. محمّد محمّدی ری شهری 10 / جمادی الآخره / 1423 18 / مرداد ماه / 1382

.

ص: 11

ص: 12

ص: 13

بخش اوّل : خیراشاره

درآمد

فطری بودن شناخت خیر و شر

درآمدمعنایِ : «خیر» ، «معروف» ، «بِر» ، «احسان» و «حسنه» که در مقابل شان «شر» ، «منکَر» ، «اثم» ، «اسائه» و «سیّئه» قرار می گیرد ، روشن و بدیهی است.

فطری بودن شناخت خیر و شرهر کس با هر گرایش اعتقادی و چارچوب فکری و مذهبی ، و به طور فطری، زیباییِ «خیر» و زشتیِ «شر» را تشخیص می دهد. به سخن دیگر ، شناختِ «خیر» و «شر» ، با ذات و حقیقت فطری انسان ، درآمیخته است، که آفرینش همه انسان ها بدین گونه است که ذاتا به «خیر» تمایل دارند (1) و از «شر» بیزارند . از این رو ، امام صادق علیه السلام در تفسیر این آیه شریف: «وَ هَدَیْنَهُ النَّجْدَیْنِ ؛ (2) او را به دو راه ، هدایت کردیم» می فرماید:

.

1- .در المقاییس است که : اصل واژه «خیر»، گرایش و تمایل است و از این رو «خیر» گفته شده که همگان به آن گرایش دارند ، به خلافِ «شر». در معنای «معروف» نیز گفته است که: ریشه این واژه، بر پیاپی بودن و پیوند دو چیز با یکدیگر ، دلالت می کند و معنایش آرامش و اطمینان است ... . «معروف» ، از آن رو چنین نامیده شده که دل ها با آن آرامش می یابد .
2- .بلد ، آیه 10 .

دعوت به مطلقِ «خیر» و «معروف»

نَجدَ الخَیرِ وَ الشَّرِّ ؛ (1) راه خیر و راه شر . این هدایت ، همان هدایتِ فطری است که قرآن در آیه ای دیگر، از آن به «الهام» ، تعبیر کرده است : «وَ نَفْسٍ وَ مَا سَوَّاهَا * فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَ تَقْوَاهَا (2) » ؛ سوگند به آن که نفْس را آفرید و فجور و تقوایش را به او الهام نمود . «الهامِ تقوا» همان هدایت فطری به سوی راه خیر ، و «الهام فجور» ، همان هدایت فطری به سوی راه شر است . خداوند سبحان ، انسان را به گونه ای آفریده که می تواند تقوا (خیر) و فجور (شر) را تمییز دهد . از این رو ، هر انسانی می داند که عدالت ، نیکوست و ستم ، زشت و بد است ؛ احسان به دیگران ، نیکوست و تجاوز به حقوق مردم ، بد است . حال اگر این شناخت و آگاهی از انسان گرفته شود ، در واقع ، انسانیّت از او سلب شده ، و با حیوانات دیگر فرقی نخواهد داشت ، و به فرمایش امام علی علیه السلام: مَن لَم یَعرِفِ الخَیرَ مِنَ الشَّرِّ، فَهُوَ بِمَنزَلَهِ البَهیمَهِ ؛ (3) هر کس نیک را از بد باز نشناسد ، همچون حیوان است.

دعوت به مطلقِ «خیر» و «معروف»به سبب فطری و بدیهی بودنِ معانیِ «خیر» ، «معروف» ، «بِر» و «احسان» ، قرآن

.

1- .ر . ک : ح 1 .
2- .شمس ، آیه 7 و 8 .
3- .ر . ک : ح 2 .

کریم، مردم را به طور مطلق (بدون قید و شرط) ، به این مفاهیم دعوت می کند: «وَلْتَکُن مِّنکُمْ أُمَّهٌ یَدْعُونَ إِلَی الْخَیْرِ وَیَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَیَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنکَرِ وَأُوْلَئِکَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (1) » ؛ باید گروهی از شما باشند که به خیر ، فرا بخوانند و امر به معروف و نهی از منکر کنند؛ و آنان همان رستگاران اند. بر اساس این آیه شریف ، خداوند متعال فرمان داده که در میان مسلمانان ، باید همواره گروهی باشند که مردم را به مطلقِ «خیر» و انواع نیکی و نیکوکاری فرا بخوانند و آنان را به پایبندی به مطلقِ «معروف (امور شناخته شده)» وادار نمایند و از مطلقِ «شر» و انواع بدی ها و گناهان و مطلقِ «منکَر (امور ناشناخته)» باز دارند . نکته شایان توجّه ، این است که قرآن کریم ، «خیر» و انواع خوبی را «معروف (شناخته شده)» نامیده و در مقابل، بدی ها و گناهان را «منکَر (ناشناخته)» نام نهاده است ؛ گویا ، اشاره به این مطلب است که فطرت سالم انسانی، با «خیر و نیکی» مأنوس ، و با «شر و بدی» ، بیگانه است. (2) نکته دیگر ، این است که تمام پایه های اعتقادی و برنامه های اخلاقی و عملی اسلام ، در چارچوب «خیر» و «معروف» سامان یافته و تمام اموری که اسلام با آن مخالفت کرده ، در چارچوبِ «شر» و «منکَر» قرار دارند. از این رو ، کوتاه ترین سخن در شناساندن اسلام ، این است که: اسلام ، یعنی دعوت به نیکی ها و بازداشتن از بدی ها .

.

1- .آل عمران ، آیه 104 .
2- .ر . ک : ص 13 ، پانوشت اوّل .

دعوت به مطلقِ «احسان»

دعوت به مطلقِ «برّ»

دعوت به مطلقِ «احسان»کلمه «احسان» نیز در نگرش قرآنی و حدیثی ، چنان معنای گسترده ای دارد که تا فراگیری تمام معنای خیر ، امتداد می یابد. (1) اسلام ،ِجامعه انسانی را به مطلق نیکوکاری ها دعوت کرده است: «إِنَّ اللَّهَ یَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الْإِحْسَانِ (2) » ؛ خداوند ، به دادگری و نیکوکاری ، فرمان می دهد . از نگاه امام علی علیه السلام، هر کاری که «معروف» خوانده می شود ، «احسان» نیز گفته می شود : کُلُّ مَعرُوفٍ إحسانٌ؛ (3) هر معروفی ، احسان است .

دعوت به مطلقِ «بِر»واژه «بِرّ» 4 همانند واژه های: «خیر» و «معروف» ، از نگاه قرآن و احادیث ، به همه عقاید ، اخلاق و اعمال نیک و شایسته گفته می شود. (4) همچنان که قرآن به نیکی و یاری بر نیکوکاری فرا می خواند ، از «اثم (گناه)» برحذر می دارد:

.

1- .ر . ک : ص 55 (تفسیر احسان) .
2- .نحل ، آیه 90 .
3- .ر . ک : ح 47 و ص 13 ، پانوشت اوّل .
4- .ر . ک : ص 45 (تفسیر نیکی) .

داوريِ فطرت های پاک

« وَتَعَاوَنُواْ عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلاَ تَعَاوَنُواْ عَلَى الاْءِثْمِ وَالْعُدْوَ نِ (1) » ؛ یکدیگر را در نیکی و پروا ، یاری کنید و یکدیگر را در گناه و تجاوز ، یاری نکنید .

داوريِ فطرت های پاکنتیجه معنایی که از «خیر» و «شر» و الفاظ و اصطلاحات مشابه آن ارائه گردید ، این است که یکی از معیارهای شناخت «خیر» از «شر» ، «معروف» از «منکر» ، «بِر» از «اثم» ، و «احسان» از «اسائه» ، داوريِ فطرت های پاک و سالم است . به عبارت دیگر ، احادیث اسلامی ، برای برطرف شدن تردید در مورد خوبی یا بدی یک کار ، انسان را به داوريِ وجدان (فطرت) خویش ، ارجاع داده اند . پیامبر خدا در این باره می فرمایند: إنَّ الخَیرَ طُمَأنینَهٌ ، و إنَّ الشَّرَّ ریبَهٌ ؛ (2) نیکی ، [مایه] اطمینان خاطر است و بدی ، [مایه] تردید و دو دلی. نیز در سخنی دیگر می فرمایند : البِرُّ مَا اطْمَأنَّ إلَیهِ القَلبُ وَ اطْمَأنَّت إلَیهِ النَّفسُ ، وَ الإثمُ ما حاکَ فِی القَلبِ و تَرَدَّدَ فِی الصَّدرِ و إن أفتاکَ النّاسُ ؛ (3) نیکی ، آن است که دل و جان نسبت به آن آرامش یابد ، و اثم (گناه) ، آن است که در دل بچرخد و در سینه دچار تردید باشد ، هر چند مردم به آن نظرمساعد دهند.

.

1- .مائده ، آیه 2 .
2- .ر . ک : ح 3 .
3- .ر . ک : ح 11 .

ارزش رأی مردم در برابر داوریِ وجدان

ارزیابی احادیث در محکمه وجدان

نه تنها فطرت پاک ، کار «خیر» و «برّ» را تشخیص می دهد ، بلکه دل ، از انجام دادن آن ، آرامش می یابد. در مقابل ، دل به هنگام آلوده شدن به گناه و کارِ «شر» ، ناآرام می گردد. (1) از این رو در موارد شبهه، آرامش دل ، نشانه «خیر» و «برّ» است و ناآرامی و بی قراری آن ، نشانه «شر» و «اثم» .

ارزش رأی مردم در برابر داوریِ وجدانبرخی روایات (2) بر این نکته تأکید کرده اند که رأی مردم در برابر داوریِ وجدان ، بی ارزش است ؛ یعنی اگر وجدان ، درستی و خوبیِ کاری را گواهی می دهد ، انسان حق ندارد به دلیل این که مردم نمی پسندند ، آن را رها کند. نیز اگر وجدان کاری را نادرست و بد می داند ، انسان حق ندارد آن را انجام دهد ، به این دلیل که مردم ، آن را می پسندند !

ارزیابی احادیث در محکمه وجدانبه طور کلّی ، احکام دین اسلام با منطق خرد و فطرت ، منطبق ، و با نیازهای واقعی و خواسته های فطری انسان ، کاملاً هماهنگ اند . امام علی علیه السلام در این باره می فرماید : إنَّهُ لَم یَأمُرکَ إلاّ بِحَسَنٍ ، و لَم یَنهَکَ إلاّ عَن قَبیحٍ ؛ (3) خداوند ، تو را جز به نیکی ، فرمان نداده و جز از زشتی ، نهی نکرده است. واجباتِ دینی ، همان دعوت به انجام دادن خیرات و نیکی ها هستند و محرّمات دینی ، چیزی جز باز داشتن از بدی ها و ناهنجاری ها نیستند. از

.

1- .ر . ک : ص 26 (آسان تر بودن کار خیر) .
2- .ر . ک : ح 5 ، 8 و 11 .
3- .نهج البلاغه : نامه 31 .

همین رو، امام علی علیه السلاممی فرماید: لَو لَم یَنْهَ اللّهُ عَن مَحارِمِهِ ، لَوَجَبَ أن یَجتَنِبَهَا العاقِلُ؛ (1) چنانچه خداوند از حرام هایش نهی نکرده بود ، بر عاقل بود که از آنها بپرهیزد. بر این پایه ، روشن می شود که محکمه وجدان ، علاوه بر تشخیص کارهای خوب و بد ، می تواند در پاره ای از موارد ، درباره درستی و نادرستی یا میزان درستی سخنانی که در ارتباط با مقرّرات اسلامی به پیامبر خدا و یا اهل بیت ایشان ، نسبت داده می شود ، داوری کند؛ زیرا به طور قطع ، آنان بر خلاف منطق عقل و فطرت ، چیزی نگفته اند . از این رو ، از پیامبر صلی الله علیه و آله روایت شده است که: إذا سَمِعتُمُ الحَدیثَ عَنّی تَعرِفُهُ قُلوبُکُم و تَلینُ لَهُ أشعارُکُم و أبشارُکُم و تَرَونَ أنَّهُ مِنکُم قَریبٌ، فَأنَا أولَاکُم بِهِ ؛ و إذا سَمِعتُمُ الحَدیثَ عَنّی تُنکِرُهُ قُلُوبُکُم و تَنفِرُ مِنهُ أشعارُکُم و أبشارُکُم و تَرَونَ أنَّهُ بَعیدٌ منکُم، فَأنَا أبعَدُکُم مِنهُ ؛ (2) هرگاه سخنی از من شنیدید که دل هایتان آن را می شناسد و پوست و خونتان نسبت به آن نرم (پذیرا) می شود و می بینید که به شما نزدیک است ، پس من به آن سخن ، سزاوارترم؛ و هرگاه حدیثی از من شنیدید که دل هایتان آن را نمی پذیرد و خون و پوستتان از آن می رمد و آن را ا زخودتان دور می یابید ، پس من از آن ، دورترم.

.

1- .غرر الحکم ، ح 7595 .
2- .مسند ابن حنبل : 9 / 154 / 23667 و نیز ، 5 / 434 / 16 58 ، هر دو از ابو حمید و ابو اسید؛ کنز العمّال : 1/178/903 .

نیاز عقل و فطرت به وحی

نیاز عقل و فطرت به وحینکته بسیار مهم و شایان دقّت ، این است که عقل و فطرت از تشخیص تمام مصادیق خیر و شر ناتوان اند؛ زیرا به همه مصلحت ها و مفسده ها احاطه ندارند ، که انسان ، گاه به دلیل دلبستگی و احساس علاقه به چیزی ، آن را «خیر» می پندارد ، یا به دلیل نداشتن رابطه یا علاقه به چیزی ، آن را «شر» می انگارد . به همین جهت ، قرآن کریم به انسان هشدار می دهد که: «وَعَسَی أَن تَکْرَهُواْ شَیْئًا وَهُوَ خَیْرٌ لَّکُمْ وَعَسَی أَن تُحِبُّواْ شَیْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّکُمْ (1) » ؛ چه بسا چیزی را خوش نمی دارید؛ ولی برایتان خوب است ، و چه بسا چیزی را دوست دارید؛ ولی برایتان بد است . نیز در جایی دیگر می فرماید: «فَعَسَی أَن تَکْرَهُواْ شَیْئًا وَیَجْعَلَ اللَّهُ فِیهِ خَیْرًا کَثِیرًا (2) » ؛ چه بسا چیزی را خوش نمی دارید؛ ولی خداوند برای شما در آن ، خیر فراوان قرار می دهد . به سخن دیگر ، آن احساس گذرا و ناپایداری که برای انسان پیش می آید و از چیزی خوشش می آید و با آن خو می گیرد ، یا از چیزی بیزار و گریزان می شود ، نشانه خیر و یا شر بودنِ آن نیست ؛ بلکه ملاک خیر و شر بودنِ یک چیز ، در نقش آن در آسایش ابدی و خوشبختیِ درازمدّت انسان نهفته است . از این رو امام علی علیه السلامتأکید می نماید که:

.

1- .بقره ، آیه 216 .
2- .نساء ، آیه 19 .

اسباب خیر

ما شَرٌّ بِشَرٍّ بَعدَهُ الجَنَّهُ ، و ما خَیرٌ بِخَیرٍ بَعدَهُ النّارُ ، و کُلُّ نَعیمٍ دونَ الجَنَّهِ مَحقورٌ ، و کُلُّ بَلاءٍ دونَ النّارِ عافِیَهٌ؛ (1) شرّی که پس از آن بهشت است ، شر نیست و خیری که در پی آن ، آتش دوزخ است ، خیر نیست . هر نعمتی کم تر از بهشت ، ناچیز است و هر بلا و رنجی کم تر از دوزخ ، عافیت است. بدین ترتیب ، عقل و فطرت برای تشخیص «خیر» و «شر» در همه موارد ، نیازمند «وحی»اند. «وحی» ، به عنوان سرچشمه ای که به تمام مصلحت ها و مفسده ها احاطه دارد ، می تواند برای تأمین سعادت ابدی انسان ، کامل ترین برنامه زندگی را ارائه کند . امام علی علیه السلام در این باره می فرماید: إنَّ اللّهَ سُبحانَهُ أنزَلَ کِتابا هادِیا یُبَیِّنُ فیهِ الخَیرَ وَ الشَّرَّ فَخُذوا نَهجَ الحَقِّ ، تَهتَدوا ؛ وَ اصْدِفوا عَن سَمتِ الشَّرِّ ، تَقصِدوا؛ (2) خداوند متعال ، کتابی هدایتگر ، فرو فرستاده که خوب و بد را در آن ، بیان می کند. پس روش حق را پیش بگیرید تا راه یابید ، و از راه بدی رویگردان شوید تا به راه آیید.

اسباب خیرتا این جا روشن شد که مفهوم «خیر» و الفاظ مشابه آن ، مفهومی بدیهی و فطری اند و اسلام ، که برنامه تکامل انسان است ، او را برای رسیدن به مقصد که تکامل مادّی و معنوی و دست یافتن به کمال مطلق است به انجام دادن آنها فرا می خواند و برمی انگیزد .

.

1- .ر . ک : ح 22 .
2- .ر . ک : ح 13 .

البتّه این شناختِ بدیهی و فطری ، برای رسیدن انسان به مقصودش ، کافی نیست ؛ بلکه انسان برای شناخت همه جانبه «خیر» و تشخیص تمام مصادیق آن و مهم تر از آن ، برای پیمودن راه های «خیر» ، به «وحی» نیاز دارد . متون و شواهد دینی که بر این مدّعا دلالت می کنند ، در فصل اوّل و دوم بخش نخست کتاب ، خواهند آمد . فصل سوم نیز در مورد اسباب و ابزار و مبادی «خیر» است . در این فصل ، متونی که بر این معنا دلالت دارند ، در حدّ توان ، مورد کاوش قرار گرفته اند. این متون به دو دسته تقسیم می شوند: دسته اوّل: آنچه در تشخیص «خیر» نقش دارند ، که با عنوان «مبادی علمی» آمده اند ؛ مانند: «قرآن» که مصداق روشن و بی بدیلِ وحی الهی است ، «اهل بیت» که مفسّران قرآن اند ، «عقل» که در احادیث اسلامی اغلب به عنوان «وجدان اخلاقی» توصیف شده است ، و «علم» که از همین مبادی علمی به شمار می آید . دسته دوم : آنچه در دستیابی به «خیر» مؤثّر است؛ همانند: تلاش ، توفیق ، همنشینی با نیکان و... که با عنوان «مبادی عملی و اخلاقی» مطرح شده اند . گفتنی است احادیثی که در ذیل عنوان های: «آنچه با آن، می توان به خیر دنیا دست یافت» و «مجموعه های نیکی» آمده اند، اغلب به این بخش ، مربوط می شوند .

سیمای نیکانفصل چهارم ، عهده دار بیان نشانه هایی است که جامعه های برخوردار از «خیر» و انسان های شایسته و نیکوکار، دارای آنها هستند. در این فصل، ویژگی های انسان برتر و مسلمان شایسته ، به تفصیل، از نگاه احادیث اسلامی ، تبیین و تفسیر شده است .

.

آثار نیکوکاری

موانع نیکوکاری

آثار نیکوکاریفصل پنجم ، به آثار و برکات نیکوکاری پرداخته است. در این فصل ، اثبات شده است که از نگاه اسلام ، نیکی خمیرمایه رشد و تکامل انسان و جامعه انسانی است و نیکوکار در واقع ، به خود خدمت می کند ، هر چند کارش در راستای خدمت به دیگران باشد . خداوند ، نیکوکار را دوست می دارد. نیکی ، نه تنها پاداش الهی را در پی دارد ، بلکه پاداش آن می تواند تا بی نهایت امتداد و گسترش یابد . نیکوکاری ، دل و جان را روشن می کند ، نام نیک و محبوبیّت مردمی می آورد و در نهایت به خیر دنیا و آخرت می انجامد . نیکی به مردم ، گشاینده قلعه دل هاست ، زمام دل ها را در دست انسانِ نیکوکار قرار می دهد ، انسان های آزاده را به فرمانبری و همراهی وا می دارد ، بلاها را از انسان دور می سازد و او را مورد ستایش و ثنای دیگران قرار می دهد . نیکی و خدمت رسانی به مردم ، موجب نیک فرجامی ، استمرار و فراوانی نعمت ، افزایش ثروت ، و تداوم قدرت و شوکت و ریاست می شود ، افزون بر این که رهتوشه قیامت است و مایه برخورداری از شفاعت و حفظ (سلامت) نسل و آسانی حساب قیامت و نیز موجب ورود به بهشت برین .

موانع نیکوکاریدر فصل ششم ، موانع نیکوکاری، از نگاه متون اسلامی ، مورد بررسی قرار گرفته است و اموری مانند: خودکم بینی و عقده حقارت ، بُخل ، سنگدلی ، انکار ، ناسپاسی و شاید خطرناک تر از همه ، همنشینِ بد ، عوامل بازدارنده از نیکی شمرده شده اند . امام علی علیه السلام در این باره می فرماید:

.

1 . معنای اسمی و وصفیِ «خیر»

لِکُلِّ شَیء آفَهٌ ، و آفَهُ الخَیرِ قَرینُ السوءِ؛ (1) هر چیزی را آفتی است و آفت نیکی ، همنشین بد است . پس برای پرورش انسان های شایسته و نیکوکار ، چاره ای جز برنامه ریزی برای پیشگیری و یا زدودن این موانع نیست . در مورد معنای «خیر» ، چند نکته ، قابل توجّه است:

1 . معنای اسمی و وصفیِ «خیر»همان گونه که در مفردات ألفاظ القرآن آمده ، کلمه «خیر» و «شر» ، گاه در معنای اسمی (به معنای نیکی) ، مانند: «وَلْتَکُن مِّنکُمْ أُمَّهٌ یَدْعُونَ إِلَی الْخَیْرِ ؛ باید گروهی از شما باشند که به نیکی دعوت کنند» ، و گاه در معنای وصفی (به معنای نیکوکارتر و نیک تر) ، مانند: «مَا نَنسَخْ مِنْ ءَایَهٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَیْرٍ مِّنْهَآ ؛ (2) هیچ آیه ای را نسخ نمی کنیم یا از یاد نمی بریم ، مگر آن که بهتر از آن را می آوریم» به کار می روند. در صورت دوم ، «خیر» معنای صفت تفضیلی دارد. 3 گفتنی است که «خیر» و «شر» به معنای اسمی ، گاه به معنای کار خوب و بد به کار می روند و گاه نیز به معنای پدیده خوب و بد استعمال می شوند ، چنان که در تفسیر «خیر» به صحّت و ثروت ، و «شر» به بیماری و فقر ، چنین است .

.

1- .ر . ک : ح 689 .
2- .بقره ، آیه 106 .

2 . فرق میان «خَیر» و «خِیر»

3 . «خیر» ، وزیر عقل

نیز در صورت دوم است که مسئله حکمت «خیر» و «شر» (1) قابل طرح و سؤال است . نکته دیگر ، این است که از دیدگاه متون اسلامی ، «خیر» به معنای نخستش که همان ارزش های اعتقادی ، اخلاقی و عملی است مقدّمه خیر دنیا و آخرت به مفهوم دوم است .

2 . فرق میان «خَیر» و «خِیر»در لغت ، «خَیْر» ، ضدّ «شرّ (بدی)» است ، و «خِیْر» به معنای «جود (بخشندگی)» است. (2)

3 . «خیر» ، وزیر عقلدر حدیثی معروف از امام صادق علیه السلام در تبیین سپاهیان عقل و جهل ، «خیر» نخستین سپاه عقل ، و «شر» نخستین سپاه جهل، شمرده شده اند . متن حدیث ، چنین است : ثُمَّ جَعَلَ لِلعَقلِ خَمسَةً و سَبعینَ جُندا ... فَکانَ مِمّا أعطَی العَقلَ مِنَ الخَمسَهِ وَ السَّبعینَ الجُندَ : الخَیرُ ؛ و هُوَ وَزیرُ العَقلِ ، و جَعَلَ ضِدَّهُ الشَّرَّ ؛ و هُوَ وَزیرُ الجَهلِ؛ (3) خداوند برای عقل (4) ، هفتاد و پنج سپاه قرار داد ... . از جمله هفتاد و پنج سپاهی که به عقل عطا فرمود ، یکی «خیر» است که وزیر عقل است ، و ضدّ آن را «شر» قرار داد که وزیر جهل است .

.

1- .ر . ک : ص 42 (حکمت خیر و شر) .
2- .لسان العرب ، ذیل مادّه ؛ المصباح المنیر ، ذیل مادّه .
3- .الکافی : 1 / 21 / 14 .
4- .الفروق اللغویّه : 95 .

4 . فرق «خیر» و «برکت»

5 . آسان تر بودنِ کار خیر

معنای عقل در این جا ، وجدان اخلاقی است . (1) از این رو ، انجام دادن کارهای خیر ، موجب تقویت آن است و انجام دادن کارهای شر ، موجب ضعف آن . همچنین «خیر» ، همه ارزش های اعتقادی ، اخلاقی و عملی را در بر می گیرد و «شر» شامل همه ضدّ ارزش هاست . از این رو ، آن دو سرآغاز سپاه عقل و جهل قرار گرفته اند .

4 . فرق «خیر» و «برکت»معنای «خیر» ، کار نیک و سودمند است؛ امّا «برکت» ، به معنای تداوم و توسعه و پایداری خیر است. به سخن دیگر ، هر جا «برکت» باشد ، «خیر» هست؛ امّا عکس آن ، صادق نیست و به اصطلاح ، نسبت میان این دو واژه ، عموم و خصوص مطلق است .

5 . آسان تر بودنِ کار خیراز آنچه گذشت ، روشن می شود که گرایش به «خیر (نیکی)» و نفرت از «شر (بدی)»، فطری است و فطرت های پاک و سالم ، از انجام دادن کارهای خیر ، احساس آرامش می کنند ، آلودگی را بر نمی تابند و از گناه رویگردان اند . بر این اساس ، برای آنها انجام دادن کارهای نیک ، آسان تر از انجام دادن کارهای نارواست ، و به فرمایش امام علی علیه السلام : الخَیرُ أسهَلُ مِن فِعلِ الشَّرِّ؛ (2) نیکوکاری ، آسان تر از انجام دادن بدی است. البتّه این مطلب ، در مورد کسانی صادق است که سرشت انسانی شان ،

.

1- .ر . ک : خِردگرایی در قرآن و حدیث ، مقدّمه .
2- .ر . ک : ح 29 .

همچنان پاک مانده است و در مسیر فطرت زندگی می کنند؛ ولی درباره کسانی که فطرت خود را آلوده اند ، درست عکس این مطلب ، صادق است. هر چه فطرت آلوده تر شود ، انجام دادن کارهای خیر برایش ، سخت تر و انجام دادن کارهای شر ، آسان تر می گردد و به فرموده امام باقر علیه السلام : إنَّ اللّهَ ثَقَّلَ الخَیرَ عَلی أهلِ الدُّنیا کَثِقلِهِ فی مَوازِینِهِم یَومَ القِیامَهِ ؛ و إنَّ اللّهَ عز و جل خَفَّفَ الشَّرَّ عَلی أهلِ الدُّنیا کَخِفَّتِهِ فی مَوازِینِهِم یَومَ القِیامَهِ؛ (1) خداوند ، انجام دادن کار خوب را برای اهل دنیا سنگین ساخته است ، آن گونه که کار نیک ، در میزان آنان در روز قیامت ، سنگین است؛ و خداوند ، انجام دادن کار بد را برای اهل دنیا سبک ساخته است ، آن گونه که در میزان آنان در روز قیامت ، سبک است.

.

1- .ر . ک : ح 30 .

الفصل الاول : معرفه الخير1 / 1مَبدَأُ مَعرِفَهِ الخَيرِ وَالشَّرِّالكتاب« وَ نَفْسٍ وَ مَا سَوَّاهَا * فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَ تَقْوَاهَا . (1) »

« لَقَدْ خَلَقْنَا الْاءِنسَنَ فِى كَبَدٍ . . . وَ هَدَيْنَهُ النَّجْدَيْنِ . (2) »

الحديث10600.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الكافى عن حمزه بن محمّد عن أبى عبد اللّه عليه السلام :سَأَلْتُهُ عَن قَولِ اللّهِ عز و جل : «وَ هَدَيْنَهُ النَّجْدَيْن» ، قالَ : نَجدَ الخَيرِ وَالشَّرِّ . (3) .

1- .الشمس : 7 و 8 .
2- .البلد : 4 10 .
3- .الكافى : 1 / 163 / 4 ، التوحيد : 411 / 5 ، الاعتقادات : 37 ، بحار الأنوار :5 / 196 / 6 و ح9 ؛ المستدرک على الصحيحين : 2 / 570 / 3934 وليس فيه «نجد» ، المعجم الكبير : 9 / 225 / 9097 وفيه «سبيل» بدل «نجد» وكلاهما عن عبد اللّه من دون إسنادٍ إلى المعصوم عليه السلام .

فصل یکم: شناخت خیر

1 / 1ریشه شناخت نیکی و بدی

فصل یکم: شناخت خیر1 / 1ریشه شناخت نیکی و بدیقرآن«سوگند به نَفْس آدمی و آن که آن را درست کرد * و پلیدی و پرهیزگاری اش را به آن الهام نمود » .

«به راستی که انسان را در رنج آفریدیم * ... و هر دو راه را به او نمایاندیم » .

حدیث10598.امام باقر علیه السلام :الکافی به نقل از حمزه بن محمّد : از امام صادق علیه السلامدرباره آیه : «هر دو راه را به او نمایاندیم» پرسیدم . فرمود: «راه نیکی و بدی» .

.

10599.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :الإمام علىّ عليه السلام :مَن لَم يَعرِفِ الخَيرَ مِنَ الشَّرِّ فَهُوَ بِمَنزِلَهِ البَهيمَهِ . (1)1 / 2ميزانُ مَعرِفَهِ الخَيرِ وَالشَّرِّأ طُمَأنينَهُ النَّفسِ10597.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :دَع ما يُريبُكَ إلى ما لا يُريبُكَ ؛ فَإِنَّ الخَيرَ طُمَأنينَهٌ ، وإنَّ الشَّرَّ ريبَهٌ . (2)10596.الإمامُ الكاظمُ عليه السلام (فيما كَتَبَ إلى مَن سَأَلَهُ عَنِ المَساكينِ الذ) عنه صلى الله عليه و آله :البِرُّ ما طابَت بِهِ النَّفسُ وَاطمَأَنَّ إلَيهِ القَلبُ ، وَالإِثمُ ما جالَ فِى النَّفسِ وتَرَدَّدَ فِى الصَّدرِ . (3)10595.امام صادق عليه السلام (وقتى از ايشان سؤال شد كه آيا به گداهايى كه در) عنه صلى الله عليه و آله :البِرُّ [مَا] (4) انشَرَحَ لَهُ صَدرُکَ ، وَالإِثمُ ما حاکَ فى صَدرِکَ وإن أفتاکَ عَنهُ النّاسُ . (5)10594.امام صادق عليه السلام (نيز درباره همين آيه) عنه صلى الله عليه و آله لَمّا سُئِلَ عَنِ البِرِّ وَالإِثمِ : البِرُّ حُسنُ الخُلُقِ ، وَالإِثمُ ما حاکَ فى صَدرِکَ وکَرِهتَ أن يَطَّلِعَ عَلَيهِ النّاسُ . (6) .

1- .الكافى : 8 / 24 / 4 ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 4 / 407 / 5880 عن جابر بن يزيد عن الإمام الباقر عن آبائه عليهم السلاموفيه «البهم» بدل «البهيمه» ، تحف العقول : 99 ، غرر الحكم : 8755 ، بحار الأنوار : 77 / 1 / 288 .
2- .المستدرک على الصحيحين : 2 / 16 / 2169 و 2170 ، شُعَب الإيمان : 5 / 52 / 747 ، مسند ابن حنبل : 1 / 426 / 1723 وفيه «الصدق» بدل «الخير» و«الكذب» بدل «الشرّ» ، المعجم الكبير : 3 / 75 / 2707 وص 76 / 2711 كلّها عن أبى الجوزاء (الحوراء) عن الإمام الحسن عليه السلام ، كنز العمّال : 3 / 431 / 7308 ؛ عوالى اللآلى :1 / 394 / 40 وفيه إلى «ما لا يريبک» ، بحار الأنوار : 2 / 259 / 7 .
3- .الجعفريّات : 148 عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ؛ سنن الدارمى : 2 / 696 / 2438 ، مسند ابن حنبل : 6 / 292 / 18023 ، تاريخ دمشق : 10 / 111 / 2504 كلّها عن وابصه الأسدى نحوه .
4- .ما بين المعقوفين سقط من المصدر ، وأثبتناه من المصادر الاُخرى .
5- .مسند ابن حنبل : 6 / 291 / 18021 ، المعجم الكبير : 22 / 148 / 402 ، التاريخ الكبير : 1 / 144 / 432 وليس فيه «وإن أفتاک عنه الناس» ، الفردوس : 2 / 33 / 22054 وفيه «فى نفسک» بدل «فى صدرک»

وكلّها عن وابصه بن معبد [الأسدى] ، كنز العمّال : 3 / 432 / 7311 نقلاً عن صحيح ابن حبّان .
6- .صحيح مسلم : 4 / 1980 / 14 ، سنن الترمذى : 4 / 597 / 2389 ، سنن الدارمى : 2 / 778 / 2687 وفيه «يعلمه» بدل «يطّلع عليه» وفيهما «نفسک» بدل «صدرک» ، المستدرک على الصحيحين : 2 / 17 / 2172 كلّها عن نوّاس بن سمعان ، كنز العمّال : 3 / 7 / 5163 .

الف آرامش جان

10593.امام باقر و امام صادق علیهما السلام (درباره آیه: «برای سائل و محروم») امام علی علیه السلام :هر کس نیک و بد را از هم باز نشناسد، همچون چارپایان است .1 / 2معیار شناخت نیکی و بدیالف آرامش جان10593.الإمامُ الباقرُ و الإمامُ الصّادقُ علیهما السلام (فی قولِهِ تعالی : {Q} «لِلسائلِ و المَحروم» {/) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :آنچه تو را به تردید می افکند، وا گذار و به سوی چیزی رو کن که در تو تردید نمی انگیزد؛ چرا که نیکی، [مایه] اطمینان و آرامش است و بدی، [موجب اضطراب و] تردید .10592.رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیکی، آن است که جان با آن آرام گیرد و دل با آن اطمینان یابد؛ و گناه آن است که در درون ، اضطراب پدید آورد و در سینه ، تردید .10591.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیکی، آن است که سینه ات برای آن گشاده شود و گناه، آن است که در دلت اضطراب ایجاد کند، هر چند مردم [بر خلاف آنچه دلت می فهمد،] اظهارنظر کنند .10590.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله چون از ایشان پرسیدند: نیکی و گناه چیست؟ : نیکی، خوشرفتاری است؛ و گناه، آن است که در سینه ات اضطرابْ پدید آورد و خوش نداشته باشی که مردم از آن آگاه شوند .

.

10589.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :مسند ابن حنبل عن أبی اُمامه :سَأَلَ رَجُلٌ النَّبِیَ صلی الله علیه و آله : مَا الإثمُ؟ قالَ : إذا حاکَ فی صَدرِکَ شَیءٌ فَدَعهُ . (1)10588.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :مسند ابن حنبل عن أبی ثعلبه الخشنیّ :قُلتُ : یا رَسولَ اللّهِ ، أخبِرنی بِما یَحِلُّ لی ویَحرُمُ عَلَیَّ ؟ قالَ : فَصَعَّدَ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آلهوصَوَّبَ فِیَ النَّظَرَ ، فَقالَ النَّبِیُ صلی الله علیه و آله : البِرُّ ما سَکَنَت إلَیهِ النَّفسُ ، وَاطمَأنَّ إلَیهِ القَلبُ ، وَالإثمُ ما لَم تَسکُن إلَیهِ النَّفسُ ، ولَم یَطمَئِنَّ إلَیهِ القَلبُ ، وإن أفتاکَ المُفتونَ . (2)10591.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :الزهد عن عبد الرحمان بن معاویه بن حُدیج :إنَّ رَجُلاً سَأَلَ رَسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آلهفَقالَ : یا رَسولَ اللّهِ ، ما یَحِلُّ لی مِمّا یَحرُمُ عَلَیَ؟

فَسَکَتَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله ، فَرَدَّ عَلَیهِ ثَلاثَ مَرّاتٍ ، کُلُّ ذلِکَ یَسکُتُ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله ، فَقالَ : مَنِ السائِلُ؟

فَقالَ الرَّجُلُ : أنَا ذا یا رَسولَ اللّهِ .

فَقالَ ونَقَرَ بِإصبَعَیهِ : ما أنکَرَ قَلبُکَ فَدَعهُ . (3)10590.عنه صلی الله علیه و آله :المعجم الکبیر عن واثله بن الأسقع :تَراءَیتُ لِلنَّبِیِ صلی الله علیه و آلهبِمَسجِدِ الخَیفِ ، فَقالَ لی أصحابُهُ : إلَیکَ یا واثِلَهُ أی تَنَحَّ عَن وَجهِ النَّبِیِ صلی الله علیه و آله . فَقالَ النَّبِیُ صلی الله علیه و آله : دَعوهُ فَإنَّما جاءَ لِیَسأَلَ .

فَدَنَوتُ فَقُلتُ : بِأَبی أنتَ واُمّی یا رَسولَ اللّهِ ، أفتِنا عَن أمرٍ نَأخُذُهُ عَنکَ مِن بَعدِکَ .

قالَ : لِتُعنِکَ نَفسُکَ .

فَقُلتُ : کَیفَ لی بِذلِکَ؟

فَقالَ : تَدَعُ ما یُریبُکَ إلی ما لا یُریبُکَ وإن أفتاکَ المُفتونَ .

فَقُلتُ : وکَیفَ لی بِعِلمِ ذلِکَ؟

قالَ : تَضَعُ يَدَکَ عَلى فُؤادِکَ ؛ فَإِنَّ القَلبَ يَسكُنُ لِلحَلالِ ولا يَسكُنُ لِلحَرامِ ، وإنَّ الوَرِعَ المُسلِمَ يَدَعُ الصَّغيرَ مَخافَةَ أن يَقَعَ فِى الكَبيرِ . (4) .

1- .مسند ابن حنبل : 8 / 283 / 22261 وص275 / 22228 وفيه «نفسک» بدل «صدرک» ، المستدرک على الصحيحين : 2 / 17 / 2171 وج 4 / 111 / 7047 ، المعجم الكبير : 8 / 117 / 7539 ، الزهد لابن المبارک : 284 / 825 وفيهما «ما حاک . . .» ، كنز العمّال : 3 / 428 / 7285 وح 7288 .
2- .مسند ابن حنبل : 6 / 223 / 17757 ، المعجم الكبير : 22 / 219 / 585 وليس فيه «وإن أفتاک المفتون» ، حليه الأولياء : 2 / 30 ، تاريخ بغداد : 8 / 445 / 4553 ، كنز العمّال : 3 / 426 / 7278 .
3- .الزهد لابن المبارک : 284 / 824 ، كنز العمّال : 3 / 797 / 8791 نقلاً عن ابن عساكر .
4- .المعجم الكبير : 22 / 78 / 193 ، مسند أبى يعلى : 6 / 481 / 7454 وفيه «لتفتک» بدل «لتعنک» ، المطالب العاليه : 1 / 404 / 1357 ، كنز العمّال : 3 / 432 / 7309 .

10589.عنه صلی الله علیه و آله :مسند ابن حنبل به نقل از ابو اُمامه : کسی از پیامبر خدا پرسید: گناه چیست؟ فرمود: «آن گاه که چیزی در سینه ات اضطراب ایجاد کرد، آن را وا گذار» .10588.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :مسند ابن حنبل به نقل از ابو ثعلبه خشنی : به پیامبر خدا گفتم: ای پیامبر خدا! مرا از آنچه بر من حلال و حرام است، آگاه ساز. پیامبر صلی الله علیه و آلهنفس عمیقی کشید و به دقّت نگریست و فرمود: «نیکی، آن است که دل با آن آرام گیرد و قلب با آن اطمینان یابد؛ و گناه، آن است که جان به آن آرام نشود و قلب با آن اطمینان نیابد، هر چند فتوادهندگانْ تو را [بر خلاف آنچه احساس می کنی ،]فتوا دهند».10587.الدرّ المنثور (به نقل از ابن عباس) الزهد به نقل از عبد الرحمان بن معاویه بن حُدیج : مردی از پیامبر خدا پرسید: چه چیز بر من حلال و چه چیز بر من حرام است؟ پیامبر خدا سکوت کرد.

وی سؤال خود را سه بار تکرار کرد. پیامبر صلی الله علیه و آله در هر سه بار، سکوت نمود و آن گاه فرمود: «سؤال کننده چه کسی بود؟» .

گفتم: من ، ای پیامبر خدا!

پیامبر صلی الله علیه و آله، در حالی که با دو انگشت خود تلنگر می زد، فرمود: «آنچه را دلت ناشایسته می بیند، وا گذار» .10586.امام کاظم علیه السلام :المعجم الکبیر به نقل از واثله بن اسقع : در مسجد خَیْف به چشم پیامبر صلی الله علیه و آلهدیده شدم. یارانش به من گفتند: ای واثله! از جلوی چشم پیامبر دور شو! پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «وا گذاریدش؛ آمده است تا بپرسد» .

نزدیک ایشان شدم و گفتم: پدر و مادرم فدایت،ای پیامبر خدا! به ما دستوری بده که پس از تو به آن عمل کنیم .

فرمود: «دلت یاری ات کند» .

گفتم: چگونه ممکن است؟

فرمود: «آنچه تو را به تردید می افکند، وا گذار و آنچه تو را به شک نمی افکند، انجام بده، هر چند فتوادهندگان، [بر خلاف آنچه می فهمی ،] رأی

دهند».

گفتم: این را از کجا بدانم؟

فرمود: «[برای این کار ،] دستت را روی دلت می گذاری؛ چرا که قلب، در برابر حلال، آرامش می یابد؛ ولی برای حرام، آرام نمی شود. همانا مسلمانِ پرهیزگار، گناه کوچک را رها می کند تا مبادا به گناه بزرگ دچار شود» . .

10585.امام صادق علیه السلام :مسند ابن حنبل عن وابصه بن معبد :أتَیتُ رَسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله وأنَا اُریدُ ألاّ أدَعَ شَیئا مِنَ البِرِّ وَالإِثمِ إلاّ سَألتُهُ عَنهُ ، وإذا عِندَهُ جَمعٌ ، فَذَهَبتُ أتَخَطّی النّاسَ .

فَقالوا : إلَیکَ یا وابِصَهُ عَن رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله ، إلَیکَ یا وابِصَهُ .

فَقُلتُ : أنَا وابِصَهٌ ، دَعونی أدنو مِنهُ فَإِنَّهُ مِن أحَبِّ النّاسِ إلَیَّ أن أدنُوَ مِنهُ .

فَقالَ لی : اُدنُ یا وابِصَهُ ، اُدنُ یا وابِصَهُ .

فَدَنَوتُ مِنهُ حَتّی مَسَّت رُکبَتی رُکبَتَهُ .

فَقالَ : یا وابِصَهُ ، اُخبِرُکَ ما جِئتَ تَسأَلُنی عَنهُ أو تَسأَلُنی؟

فَقُلتُ : یا رَسولَ اللّهِ فَأَخبِرنی .

قالَ : جِئتَ تَسأَلُنی عَنِ البِرِّ وَالإِثمِ؟

قُلتُ : نَعَم .

فَجَمَعَ أصابِعَهُ الثَّلاثَ فَجَعَلَ یَنکُتُ بِها فی صَدری ویَقولُ : یا وابِصَهُ استَفتِ نَفسَکَ ، البِرُّ مَا اطمَأنَّ إلَیهِ القَلبُ وَاطمَأنَّت إلَیهِ النَّفسُ ، وَالإِثمُ ما حاکَ فِی القَلبِ وتَرَدَّدَ فِی الصَّدرِ وإن أفتاکَ النّاسُ . (1) .

1- .مسند ابن حنبل : 6 / 292 / 18023 ، سنن الدارمی : 2 / 696 / 2438 ، المعجم الکبیر : 22 / 149 / 403 ، مسند أبی یعلی : 2 / 244 / 1583 وص 245 / 1584 ، تاریخ دمشق : 10 / 111 کلّها نحوه ؛ قرب الإسناد : 322 / 1228 نحوه ، بحار الأنوار : 17 / 229 .

10584.امام صادق علیه السلام :مسند ابن حنبل به نقل از وابصه بن معبد : خدمت پیامبر خدا رفتم و می خواستم هیچ نیک و بدی را وا نگذارم، مگر آن که از ایشان پرسیده باشم . گروهی نزد پیامبر صلی الله علیه و آله بودند . در حالی که از میان مردم رد می شدم، به سوی ایشان رفتم .

مردم گفتند: ای وابصه ! دور شو و جلوی پیامبر خدا میا .

گفتم: من وابصه ام. بگذارید به ایشان نزدیک شوم . او از همه مردم برایم محبوب تر است که نزدیکش شوم .

پیامبر صلی الله علیه و آله به من فرمود: «نزدیک بیا، وابصه ! نزدیک بیا، وابصه !» .

به ایشان نزدیک گشتم، تا حدّی که با او زانو به زانو شدم .

فرمود: «آیا خبر بدهم که آمده ای چه بپرسی، یا خودت می پرسی؟» .

گفتم: ای پیامبر خدا ! بفرمایید .

ایشان سه انگشت خود را گِرد آورد و به سینه من تلنگر می زد و می فرمود: «ای وابصه ! از دلت بپرس . نیکی، آن است که دل و جانت با آن آرام می گیرد و گناه، آن است که در دلت اضطراب ایجاد می کند و در سینه ات تردید پدید می آورد. [آن را وا گذار،] هر چند مردم [بر خلاف آنچه دلت می فهمد ،]اظهار نظر کنند» . .

راجع : ص 44 (تفسير البرّ / الإيمان والعمل الصالح) .

ب كِتابُ اللّهِ10585.عنه عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :إنَّ اللّهَ سُبحانَهُ أنزَلَ كِتابا هادِيا بَيَّنَ فيهِ الخَيرَ وَالشَّرَّ ، فَخُذوا نَهجَ الخَيرِ تَهتَدوا ، وَاصدِفوا عَن سَمتِ الشَّرِّ تَقصِدوا . (1)1 / 3حَقيقَةُ الخَيرِ وَالشَّرِّالكتاب« يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُواْ لاَ يَحِلُّ لَكُمْ أَن تَرِثُواْ النِّسَآءَ كَرْهًا وَلاَ تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُواْ بِبَعْضِ مَآ ءَاتَيْتُمُوهُنَّ إِلاَّ أَن يَأْتِينَ بِفَحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِن كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَن تَكْرَهُواْ شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا . (2) »

.

1- .نهج البلاغه : الخطبه 167 ، بحار الأنوار : 32 / 40 / 26 وج68 / 290 / 49 .
2- .النساء : 19 .

ر . ک : ص 45 (تفسیر نیکی / ایمان و عمل صالح) .

ب کتاب خدا10582.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :خدای سبحان، کتابی هدایتگر فرستاد و نیک و بد را در آن روشن ساخت. پس راه نیکی را پیش بگیرید تا هدایت شوید، و از سمت و سوی بدی رویگردان شوید تا در راه میانه [که راه راست است ،]قرار بگیرید .1 / 3حقیقت نیکی و بدیقرآن«ای کسانی که ایمان آورده اید! برای شما حلال نیست که زنان را به اکراه، ارث برید ، و آنان را وادار نکنید تا بخشی از آنچه به آنان داده اید، از چنگشان در آورید، مگر آن که زشتکاریِ آشکاری را مرتکب شوند. و با آنان خوشرفتاری کنید و اگر از آنان خوشتان نیامد، پس چه بسا چیزی را خوش نمی دارید، ولی خداوند در آن برای شما خیر فراوان قرار می دهد » .

.

« كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ وَعَسَى أَن تَكْرَهُواْ شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَى أَن تُحِبُّواْ شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ . (1) »

« وَلاَ يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُواْ أَنَّمَا نُمْلِى لَهُمْ خَيْرٌ لاِّنفُسِهِمْ إِنَّمَا نُمْلِى لَهُمْ لِيَزْدَادُواْ إِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ . (2) »

« وَ يَدْعُ الْاِءنسَنُ بِالشَّرِّ دُعَآءَهُ بِالْخَيْرِ وَ كَانَ الْاِءنسَنُ عَجُولاً . (3) »

الحديث10578.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّمَا الخَيرُ ما اُريدَ بِهِ وَجهُ اللّهِ تَعالى ، وعُمِلَ عَلى ما أمَرَ اللّهُ تَعالى [بِهِ].

(4)10577.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله عِندَ بِناءِ مَسجِدِ المَدينَهِ :

اللّهُمَّ لا خَيرَ إلاّ خَيرُالآخِرَهفَاغفِر لِلأَنصارِ وَالمُهاجِرَه (5)10576.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله علَيه و آله :يُؤتى يَومَ القِيامَهِ بِأنعَمِ أهلِ الدُّنيا مِنَ الكُفّارِ فَيُقالُ : اِغمِسوهُ فِى النّارِ غَمسَهً . فَيُغمَسُ فيها . ثُمَّ يُقالُ لَهُ : أى فُلانُ، هَل أصابَکَ نَعيمٌ قَطُّ؟

فَيَقولُ : لا ، ما أصابَنى نَعيمٌ قَطُّ .

ويُؤتى بِأَشَدِّ المُؤمِنينَ ضُرّا وبَلاءً فَيُقالُ : اِغمِسوهُ غَمسَهً فِى الجَنَّهِ . فَيُغمَسُ فيها غَمسَهً .

فَيُقالُ لَهُ : أى فُلانُ، هَل أصابَکَ ضُرٌّ قَطُّ أو بَلاءٌ؟

فَيَقولُ : ما أصابَنى قَطُّ ضُرٌّ ولا بَلاءٌ . (6) .

1- .البقره : 216 .
2- .آل عمران : 178 .
3- .الإسراء : 11 .
4- .التفسير المنسوب إلى الإمام العسكرى عليه السلام : 285 / 141 ، بحار الأنوار : 70 / 164 .
5- .صحيح البخارى: 1/166/418، صحيح مسلم: 1/374/9، سنن النسائى: 2/40، السنن الكبرى: 2/ 615/4295 كلّها عن أنس ، كنز العمّال : 10 /

454 / 30098 وج 13 / 538 / 37410 نقلاً عن ابن عساكر .
6- .سنن ابن ماجه : 2 / 1445 / 4321 عن أنس .

«بر شما پیکار، واجب شده است، در حالی که برایتان ناخوشایند است؛ و چه بسا چیزی را خوش ندارید، ولی برایتان خوب باشد، و چه بسا چیزی را دوست بدارید و برایتان بد باشد؛ و خداوند می داند و شما نمی دانید » .

«و کافران مپندارند این که به آنان مهلت می دهیم، برایشان خیر است . ما فقط برای این مهلتشان می دهیم که بر گناه خویش بیفزایند؛ و برای آنان، عذابی خفّت آور است » .

«انسان [بر اثر شتابزدگی ،] ، بدی ها را طلب می کند ، همان گونه که نیکی ها را می طلبد؛ و انسان همواره شتابزده است » .

حدیث10573.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :همانا نیکی ، آن است که به خاطر خدا انجام شود و طبق آنچه خدای متعال فرمان داده است ، عمل گردد .10572.الکافی (به نقل از هشام بن سالم) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آن گاه که مسجد مدینه را می ساختند :

بار خدایا ! هیچ خیری جز خیر آخرت نیست ./

پس مهاجران و انصار را بیامرز !10571.بحار الأنوار (به نقل از محمّد بن اسحاق) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :روز قیامت، برخوردارترینِ مردم دنیا را از میان کافران می آورند و می گویند: او را یک بار در آتش فرو ببرید. وی را در آتش فرو می برند و آن گاه به او می گویند: «فلانی ! آیا هیچ نعمتی به تو رسیده است؟».

می گوید: نه؛ از هیچ نعمتی برخوردار نبوده ام .

[نیز] گرفتارترین و بینواترین مؤمن را می آورند و می گویند: او را یک بار به بهشت وارد کنید . وی را به بهشت وارد می کنند و آن گاه به او می گویند: «فلانی ! آیا تاکنون رنج و بلایی به تو رسیده است؟».

می گوید: هرگز رنج و بلایی به من نرسیده است . .

10570.امام باقر علیه السلام (دربارہ امام زین العابدین علیه السلام) عنه صلی الله علیه و آله : لَمّا سَأَلَهُ رَجُلٌ : کَیفَ لی أن أعلَمَ أمری؟: إذا أرَدتَ شَیئا مِن اُمورِ الدُّنیا فَعَسُرَ عَلَیکَ فَاعلَم أنَّکَ بِخَیرٍ ، وإذا أرَدتَ شَیئا مِن أمرِ الدُّنیا فَیَسُرَ لَکَ فَاعلَم أنَّهُ شَرٌّ لَکَ . (1)10572.الکافی عن هشام بن سالم :الإمام علیّ علیه السلام :ما خَیرُ خَیرٍ لا یُنالُ إلاّ بِشَرٍّ ، ویُسرٍ لا یُنالُ إلاّ بِعُسرٍ ؟! (2)10571.بحار الأنوار عن محمّد بن إسحاق :عنه علیه السلام :ما خَیرٌ بَعدَهُ النّارُ بِخَیرٍ . (3)10570.الإمامُ الباقرُ علیه السلام (فی الإمامِ زینِ العابِدِینَ علیه السلام) عنه علیه السلام :لا تَعُدَّنَّ خَیرا ما أدرَکتَ بِهِ شَرّا . (4)10569.امام صادق علیه السلام :عنه علیه السلام :لا تَعُدَّنَّ شَرّا ما أدرَکتَ بِهِ خَیرا . (5)10568.امام صادق علیه السلام :عنه علیه السلام فی کِتابِهِ إلی مُحَمَّدِ بنِ أبی بَکرٍ: فَاحذَروا عِبادَ اللّهِ المَوتَ وقُربَهُ ، وأعِدّوا لَهُ عُدَّتَهُ ؛ فَإِنَّهُ یَأتی بِأمرٍ عَظیمٍ وخَطبٍ جَلیلٍ ؛ بِخَیرٍ لا یَکونُ مَعَهُ شَرٌّ أبَدا ، أو شَرٍّ لا یَکونُ مَعَهُ خَیرٌ أبَدا . (6)10567.امام زین العابدین علیه السلام :عنه علیه السلام :ما شَرٌّ بِشَرٍّ بَعدَهُ الجَنَّهُ ، وما خَیرٌ بِخَیرٍ بَعدَهُ النّارُ ، وکُلُّ نَعیمٍ دونَ الجَنَّهِ مَحقورٌ ، وکُلُّ بَلاءٍ دونَ النّارِ عافِیَهٌ . (7) .

1- .شرح نهج البلاغه : 6 / 233 ، شُعَب الإیمان : 7 / 322 / 10454 عن عمر ، الزهد لابن المبارک : 29 / 88 عن شعیب بن أبی سعید وکلاهما نحوه ، کنز العمّال : 11 / 104 / 30805 .
2- .نهج البلاغه : الکتاب 31 ، تحف العقول : 77 ، کشف المحجّه : 230 ، غرر الحکم : 10371 ، بحار الأنوار : 77 / 226 / 2 وج103 / 39 / 88 ؛ دستور معالم الحکم : 24 .
3- .غرر الحکم : 9496 ، عیون الحکم والمواعظ : 481 / 8843 .
4- .غرر الحکم : 10186 ، عیون الحکم والمواعظ : 520 / 9458 .
5- .غرر الحکم : 10185 ، عیون الحکم والمواعظ : 520 / 9457 .
6- .نهج البلاغه : الکتاب 27 ، تحف العقول : 178 نحوه ، بحار الأنوار : 33 / 581 / 726 وص 587 / 733 .
7- .الکافی : 8 / 24 / 4 ، کتاب من لا یحضره الفقیه : 4 / 407 / 5880 ، التوحید : 74 / 27 کلّها عن جابر بن یزید الجعفی عن الإمام الباقر وزاد فیهما «عن آبائه علیهم السلام» ، نهج البلاغه : الحکمه 387 ، تحف العقول : 88 ، بحار الأنوار : 77 / 236 / 1 وص 288 / 1 .

10566.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در پاسخ مردی که پرسید: چگونه از وضع خودم آگاه شوم؟ : هر گاه کاری را از کارهای دنیا (1) خواستی و برایت دشوار شد، بدان که در نیکی هستی؛ و هر گاه کاری را از کارهای دنیا خواستی و برایت آسان شد، بدان که آن برای تو بد است .10565.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :خیری که جز با شر به دست نیاید، خیر نیست و آسانی که جز با سختی فراهم نیاید، آسان نیست .10569.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :آن نیکی که بعد از آن، آتش دوزخ است، نیک نیست .10568.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :آنچه را به سبب آن به شر می رسی، خیر مشمار .10567.الإمامُ زینُ العابدینَ علیه السلام :امام علی علیه السلام :آنچه را به سبب آن به نیکی می رسی ، بد مشمار .10566.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام در نامه اش به محمّد بن ابی بکر : ای بندگان خدا! از مرگ و نزدیک شدنش برحذر باشید و ساز و برگ آن را فراهم سازید؛ چرا که مرگ، امری بزرگ و گرفتاری مهمّی را به همراه می آورد: خیری که هرگز بدی با آن نیست و یا شرّی که هرگز نیکی با آن نیست .10565.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام علی علیه السلام :آن بدی که بعد از آن بهشت است، بد نیست و آن نیکی که پس از آن، آتش است، نیک نیست . هر نعمتی در مقابل بهشت، ناچیز است و هر گرفتاری و رنجی در مقابل آتش، عافیت و ایمنی است . .

1- .مقصود از «کارهای دنیا» در این جا ، کارهایی هستند که یا در مقابل کارهای آخرتی قرار دارند (مانند آنچه در حدیث شماره 356 آمده است) و یا در جهت کارهای آخرتی قرار ندارند ، که همه امور مادّی ، اگر با انگیزه صحیح و الهی انجام شوند ، کارهای آخرتی محسوب می گردند .

10564.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه علیه السلام :طالِبُ الخَیرِ بِعَمَلِ الشَّرِّ فاسِدُ العَقلِ وَالحِسِّ . (1)10563.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه علیه السلام : لَمّا سُئِلَ عَنِ ماهِیَّهِ الخَیرِ : لَیسَ الخَیرُ أن یَکثُرَ مالُکَ ووَلَدُکَ ، ولکِنَّ الخَیرَ أن یَکثُرَ عِلمُکَ ، وأن یَعظُمَ حِلمُکَ ، وأن تُباهِیَ النّاسَ بِعِبادَهِ رَبِّکَ ؛ فَإن أحسَنتَ حَمِدتَ اللّهَ ، وإن أسَأتَ استَغفَرتَ اللّهَ . (2)10562.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام الصادق علیه السلام فِی وَصِیَّتِهِ لِعَبدِ اللّهِ بنِ جُندَبٍ : یَابنَ جُندَبٍ ، الخَیرُ کُلُّهُ أمامَکَ وإنَّ الشَّرَّ کُلَّهُ أمامَکَ . ولَن تَرَی الخَیرَ وَالشَّرَّ إلاّ بَعدَ الآخِرَهِ ؛ لِأَنَّ اللّهَ عز و جل جَعَلَ الخَیرَ کُلَّهُ فِی الجَنَّهِ وَالشَّرَّ کُلَّهُ فِی النّارِ . (3)10561.امام حسین علیه السلام :عنه علیه السلام :لا خَیرَ فی شَیءٍ لَیسَ لَهُ أصلٌ . (4)راجع : ص 44 (تفسیر البرّ) .

1 / 4حِکمَهُ الخَیرِ وَالشَّرِّالکتاب« کُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَهُ الْمَوْتِ وَ نَبْلُوکُم بِالشَّرِّ وَ الْخَیْرِ فِتْنَهً وَ إِلَیْنَا تُرْجَعُونَ . (5) »

الحدیث10558.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام الصادق علیه السلام :مَرِضَ أمیرُ المُؤمِنینَ علیه السلام فَعادَهُ قَومٌ فَقالوا لَهُ : کَیفَ أصبَحتَ یا أمیرَ المُؤمِنینَ؟ فَقالَ : أصبَحتُ بِشَرٍّ .

فَقالوا (لَهُ) : سُبحانَ اللّهِ ! هذا کَلامُ مِثلِکَ؟ !

فَقالَ : یَقولُ اللّهُ تَعالی : « وَ نَبْلُوکُم بِالشَّرِّ وَ الْخَیْرِ فِتْنَهً وَ إِلَیْنَا تُرْجَعُونَ » فَالخَیرُ الصِّحَّهُ وَالغِنی ، وَالشَّرُّ المَرَضُ وَالفَقرُ ؛ اِبتِلاءً وَاختِبارا . (6) .

1- .غرر الحکم : 5996 ، عیون الحکم والمواعظ : 317 / 5534 .
2- .نهج البلاغه : الحکمه 94 ، تنبیه الخواطر : 1 / 24 وفیه «عملک» بدل «علمک» ، غرر الحکم : 7497 ولیس فیه «وأن تباهی . . .» ، بحار الأنوار : 6 / 38 / 62 وج69 / 409 / 121 ؛ حلیه الأولیاء : 1 / 75 عن عبد خیر ، کنز العمّال : 16 / 208 / 44233 نقلاً عن ابن عساکر فی أمالیه .
3- .تحف العقول : 306 ، بحار الأنوار : 78 / 284 / 1 .
4- .الکافی : 1 / 38 / 5 عن داود بن فَرقَد .
5- .الأنبیاء : 35 .

6- .الدعوات : 168 / 469 ، مجمع البيان : 7 / 74 نحوه ، بحار الأنوار : 81 / 209 / 25 و ج5 / 213 .

10557.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :آن که با کار بد، در پی نیکی است، احساس و خِردش تباه است .10556.امام کاظم علیه السلام :امام علی علیه السلام وقتی پرسیدند: خیر چیست؟ : خیر، آن نیست که ثروت و فرزندانت افزون شوند . خیر، آن است که: دانشت افزون گردد؛ بردباری ات بزرگ شود؛ با خداپرستی ات بر مردم افتخار کنی؛ اگر نیکی کردی، خدا را سپاس بگویی؛ و اگر بدی کردی، از خداوند آمرزش بطلبی .10555.امام صادق علیه السلام :امام صادق علیه السلام در بخشی از وصیّت خویش به عبد اللّه بن جُندَب : ای پسر جندب! همه نیکی، پیش روی تو ، و همه بدی در برابر توست . تو نیکی و بدی را نخواهی دید، مگر پس از [فرا رسیدن]آخرت؛ چرا که خداوند، همه نیکی را در بهشت و همه بدی را در دوزخ قرار داده است .10560.عنه صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام :در چیزی که اصل (ریشه) ندارد، خیری نیست .ر . ک : ص 45 (تفسیر نیکی) .

1 / 4حکمتِ خیر و شرّقرآن«هر جانی، چشنده مرگ است . و شما را با شر و خیر می آزماییم و به سوی ما برگردانده می شوید » .

حدیث10553.امام باقر یا امام صادق علیهما السلام (در پاسخ به سؤال از برترین صدقه) امام صادق علیه السلام :امیر مؤمنان علیه السلام بیمار شد . گروهی او را عیادت کردند و به وی گفتند: چگونه صبح کردی ، ای امیر مؤمنان؟ فرمود: «صبح کردم به شر (حالم خوب نیست)» .

گفتند: سبحان اللّه ! این سخن کسی مثل توست؟!

فرمود: «خدای متعال می فرماید: «ما شما را با شر و خیر می آزماییم و به سوی ما برگردانده می شوید» . خیر ، تندرستی و بی نیازی است و شر ، بیماری و تنگدستی، که برای امتحان و آزمودن است» .

.

10552.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الدرّ المنثور عن ابن عبّاس فی قَولِهِ تَعالی : «وَ نَبْلُوکُم بِالشَّرِّ وَ الْخَیْرِ فِتْنَةً » : نَبتَلیکُم بِالشِّدَّهِ وَالرَّخاءِ ، وَالصِّحَّهِ وَالسُّقمِ ، وَالغِنی وَالفَقرِ ، وَالحَلالِ وَالحَرامِ ، وَالطّاعَهِ وَالمَعصِیَهِ ، وَالهُدی وَالضَّلالَهِ . وَاللّهُ أعلَمُ . (1)1 / 5سُهولَهُ فِعلِ الخَیرِ وثِقلُهُ10549.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (در پاسخ به پرسش از برترین صدقه) الإمام علیّ علیه السلام :الخَیرُ أسهَلُ مِن فِعلِ الشَّرِّ . (2)10548.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام الباقر علیه السلام :إنَّ اللّهَ ثَقَّلَ الخَیرَ عَلی أهلِ الدُّنیا کَثِقلِهِ فی مَوازینِهِم یَومَ القِیامَهِ ، وإنَّ اللّهَ عز و جل خَفَّفَ الشَّرَّ عَلی أهلِ الدُّنیا کَخِفَّتِهِ فی مَوازینِهِم یَومَ القِیامَهِ . (3)1 / 6تَفسیرُ البِرِّأ الإیمانُ وَالعَمَلُ الصّالِحُالکتاب« لَّیْسَ الْبِرَّ أَن تُوَلُّواْ وُجُوهَکُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ وَ لَکِنَّ الْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَ الْیَوْمِ الْأَخِرِ وَ الْمَلَئِکَهِ وَ الْکِتَبِ وَالنَّبِیِّینَ وَ ءَاتَی الْمَالَ عَلَی حُبِّهِ ذَوِی الْقُرْبَی وَ الْیَتَمَی وَ الْمَسَکِینَ وَ ابْنَ السَّبِیلِ وَ السَّآئِلِینَ وَ فِی الرِّقَابِ وَ أَقَامَ الصَّلَوهَ وَ ءَاتَی الزَّکَوهَ وَ الْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَهَدُواْ وَ الصَّبِرِینَ فِی الْبَأْسَآءِ وَ الضَّرَّآءِ وَ حِینَ الْبَأْسِ أُوْلَئِکَ الَّذِینَ صَدَقُواْ وَ أُوْلَئِکَ هُمُ الْمُتَّقُونَ . (4) »

.

1- .الدرّ المنثور : 5 / 629 نقلاً عن ابن جریر وابن المنذر وابن أبی حاتم واللالکائی فی السُّنّه .
2- .غرر الحکم : 1199 ، وراجع عیون الحکم والمواعظ : 85 / 2055 .
3- .الکافی : 2 / 143 / 10 ، الخصال : 17 / 61 عن محمّد بن مسلم ، بحار الأنوار : 71 / 215 / 13 .
4- .البقره : 177 .

1 / 5آسانی و سنگینی کار نیک

1 / 6تفسیر نیکی

الف ایمان و عمل صالح

10551.عنه صلی الله علیه و آله :الدرّ المنثور به نقل از ابن عبّاس در آیه شریف: «شما را با شر و خیر می آزماییم» : شما را با سختی و گشایش، تندرستی و بیماری، توانگری و تهیدستی، حلال و حرام، اطاعت و نافرمانی، و هدایت و گمراهی می آزماییم؛ و خدا داناتر است .1 / 5آسانی و سنگینی کار نیک10548.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :[انجام دادنِ] کار نیک، آسان تر از انجام دادن کار بد است .10547.عنه صلی الله علیه و آله :امام باقر علیه السلام :خداوند، کار نیک را بر اهل دنیا سنگین ساخته است، همان گونه که در روز قیامت، در میزان اعمالشان سنگین است؛ و خداوند، کار بد را بر اهل دنیا سبک ساخته است، همان گونه که در روز قیامت، در میزان اعمالشان سبک است .1 / 6تفسیر نیکیالف ایمان و عمل صالحقرآن«نیکی، آن نیست که چهره هایتان را به سوی مشرق و مغرب بگردانید؛ بلکه نیکی، کار کسی است که به خداوند و روز واپسین و فرشتگان و کتاب ها[ی آسمانی] و پیامبران ایمان آوَرَد و در راه دوستی خدا، مال را به خویشاوندان و یتیمان و بینوایان و در راهْ مانده و نیازمندان و [در راه آزادی]بردگان بدهد و نماز برپا دارد و زکات بپردازد، و [نیز کارِ] آنان که چون پیمان می بندند، به عهدشان وفا می کنند و شکیبایانِ در گرفتاری و رنج و هنگام مصیبت و سختی. اینان، کسانی هستند که راست گفته اند و هم اینان پرهیزگاران اند » .

.

« لَن تَنَالُواْ الْبِرَّ حَتَّى تُنفِقُواْ مِمَّا تُحِبُّونَ وَمَا تُنفِقُواْ مِن شَىْ ءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ . (1) »

الحديث10545.رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله :المستدرک على الصحيحين عن مجاهد عن أبى ذرّ :أَنَّهُ سَأَلَ رَسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آلهعَنِ الإِيمانِ ، فَتَلا هذِهِ الآيَةَ : « لَّيْسَ الْبِرَّ أَن تُوَلُّواْ وُجُوهَكُمْ . . . » حَتّى فَرَغَ مِنَ الآيَةِ .

ثُمَّ سَأَلَهُ أيضا فَتَلاها .

ثُمَّ سَأَلَهُ فَتَلاها .

ثُمَّ سَأَلَهُ فَقالَ : وإذا عَمِلتَ حَسَنَةً أحَبَّها قَلبُکَ ، وإذا عَمِلتَ سَيِّئَةً أبغَضَها قَلبُکَ . (2)10544.كنز العمال عن سمره :تفسير ابن كثير عن قاسم بن عبد الرحمان :جاءَ رَجُلٌ إلى أبى ذَرٍّ فَقالَ : مَا الإِيمانُ؟ فَقَرَأَ عَلَيهِ هذِهِ الآيَةَ : « لَّيْسَ الْبِرَّ أَن تُوَلُّواْ وُجُوهَكُمْ » حَتّى فَرَغَ مِنها .

فَقالَ الرَّجُلُ : لَيسَ عَنِ البِرِّ سَأَلتُکَ !

فَقالَ أبو ذَرٍّ : جاءَ رَجُلٌ إلى رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آلهفَسَأَلَهُ عَمّا سَأَلتَنى عَنهُ ، فَقَرأَ عَلَيهِ هذِهِ الآيَةَ فَأبى أن يَرضى كَما أبَيتَ أن تَرضى ، فَقالَ لَهُ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله وأشارَ بِيَدِهِ : المُؤمِنُ إذا عَمِلَ حَسَنَةً سَرَّتهُ ورَجا ثَوابَها ، وإذا عَمِلَ السَّيِّئَةَ أحزَنَتهُ وخافَ عِقابَها . (3) .

1- .آل عمران : 92 .
2- .المستدرک على الصحيحين : 2 / 299 / 3077 .
3- .تفسير ابن كثير : 1 / 258 ، الدرّ المنثور : 1 / 411 نحوه نقلاً عن إسحاق بن راهويه فى مسنده وعبد بن حميد وابن مردويه .

«هرگز به نیکی نخواهید رسید، مگر آن که از آنچه دوست دارید، انفاق کنید. و هر چه را انفاق کنید، خداوند به آن داناست » .

حدیث10541.عنه صلی الله علیه و آله :المستدرک علی الصحیحین به نقل از مجاهد، درباره ابوذر : وی از پیامبر خدا درباره ایمان پرسید . ایشان این آیه را تلاوت فرمود: «نیکی، آن نیست که چهره هایتان را به سوی مشرق و مغرب برگردانید...» و آن را تا آخر خواند .

وی بار دیگر پرسید . ایشان همان آیه را خواند .

وی باز پرسید . ایشان همان آیه را خواند .

ابوذر، بار دیگر پرسید . پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «و هر گاه کار نیکی انجام دهی ، دلت آن را دوست می دارد؛ و هر گاه کار بدی انجام دهی، دلت آن را ناپسند می شمارد» .10540.عنه صلی الله علیه و آله (لمّا سُئلَ عن أفضَلِ الصَّدَقهِ) تفسیر ابن کثیر به نقل از قاسم بن عبد الرحمان : مردی پیش ابوذر آمد و پرسید: ایمان چیست؟ وی این آیه را برای او خواند: «نیکی، آن نیست که...» تا آخر آیه .

مرد پرسید: من درباره نیکی از تو نپرسیدم .

ابوذر گفت: مردی خدمت پیامبر خدا آمد و همین سؤال را از ایشان پرسید . پیامبر صلی الله علیه و آله همین آیه را خواند و او هم همانند تو راضی نشد. پیامبرخدا، در حالی که با دست خویش اشاره می کرد، به او فرمود: «مؤمن، هرگاه نیکی کند، آن خوشحالش می سازد و پاداش آن را امید دارد؛ و هرگاه بدی کند، آن غمگینش می سازد و از کیفرش می هراسد» . .

10539.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (در پاسخ به سؤال از برترین صدقه) رسول اللّه صلی الله علیه و آله :خَصلَتانِ لَیسَ فَوقَهُما مِنَ البِرِّ شَیءٌ : الإیمانُ بِاللّهِ ، وَالنَّفعُ لِعِبادِ اللّهِ . (1)10538.کنز العمّال (به نقل از ابو موسی) المعجم الکبیر عن أبی عامر السکونیّ :قُلتُ : یا رَسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله ، ما تَمامُ البِرِّ؟ قالَ : أن تَعمَلَ فِی السِّرِّ عَمَلَ العَلانِیَهِ . (2)10537.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام علیّ علیه السلام :البِرُّ عَمَلٌ صالِحٌ . (3)10536.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه علیه السلام :البِرُّ عَمَلٌ مُصلِحٌ . (4)ب إتیانُ الاُمورِ مِن وُجوهِها.الکتاب« یَسْئَلُونَکَ عَنِ الْأَهِلَّهِ قُلْ هِیَ مَوَ قِیتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ وَلَیْسَ الْبِرُّ بِأَن تَأْتُواْ الْبُیُوتَ مِن ظُهُورِهَا وَلَکِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَی وَأْتُواْ الْبُیُوتَ مِنْ أَبْوَ بِهَا وَاتَّقُواْ اللَّهَ لَعَلَّکُمْ تُفْلِحُونَ . (5) »

الحدیث10536.عنه صلی الله علیه و آله :الإمام الباقر علیه السلام فی قَولِهِ تَعالی : « وَأْتُواْ الْبُیُوتَ مِنْ أَبْوَ بِهَا » : یَعنی أن یَأتِیَ الأمرَ مِن وَجهِهِ ؛ أیَّ الاُمورِ کانَ . (6) .

1- .تحف العقول: 35، مستدرک الوسائل : 12/390 /13378 نقلاً عن کتاب الأخلاق، بحار الأنوار: 77/137/2.
2- .المعجم الکبیر : 22 / 317 / 800 ، کنز العمّال : 3 / 24 / 5265 .
3- .غرر الحکم : 871 ، عیون الحکم والمواعظ : 23 / 200 .
4- .غرر الحکم : 554 ، عیون الحکم والمواعظ : 40 / 893 .
5- .البقره : 189 .
6- .المحاسن : 1 / 352 / 742 ، تفسیر العیّاشی : 1 / 86 / 211 ، مجمع البیان : 2 / 509 ، تفسیر التبیان : 2 / 42 کلاهما نحوه وکلّها عن جابر بن یزید ، بحار الأنوار : 2 / 262 / 8 .

ب کارها را از راهش انجام دادن

10535.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :دو خصلت است که هیچ نیکی از آن دو ، بالاتر نیست: ایمان به خدا و سودرسانی به بندگان خدا .10534.امام صادق علیه السلام :المعجم الکبیر به نقل از ابو عامر سکونی : به پیامبر خدا گفتم: کمال نیکی چیست؟

فرمود: «این که در پنهان نیز همان کارِ آشکارا را انجام دهی» .10533.امام صادق علیه السلام :امام علی علیه السلام :نیکی، کاری شایسته است .10532.امام صادق علیه السلام :امام علی علیه السلام :نیکی، کاری اصلاحگر است .ب کارها را از راهش انجام دادنقرآن«از تو درباره هلال ها می پرسند؛ بگو: آنها وسیله سنجش وقت برای مردم و برای حج است . و نیکی، آن نیست که از پشت خانه ها وارد آنها شوید؛ بلکه نیکی، کار کسی است که پروا پیشه کند. و از درهای خانه ها وارد آنها شوید و از خدا پروا کنید ؛ باشد که رستگار شوید » .

حدیث10531.بحار الأنوار :امام باقر علیه السلام درباره سخن خداوند : «از درهای خانه ها وارد آنها شوید» : یعنی کار را از راهش وارد شود، هر کاری که باشد .

.

10530.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام الرضا علیه السلام :مَن طَلَبَ الأَمرَ مِن وَجهِهِ لَم یَزِلَّ ، فَإِن زَلَّ لَم تَخذُلهُ الحیلَهُ . (1)ج مَکارِمُ الأَخلاقِ10528.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :صحیح مسلم عن نواس بن سمعان :سَأَلتُ رَسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله عَنِ البِرِّ وَالإِثمِ ، فَقالَ : البِرُّ حُسنُ الخُلُقِ . (2)10527.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :لَیسَ البِرُّ فی حُسنِ الزِّیِ ، ولکِنَّ البِرَّ فِی السَّکینَهِ وَالوَقارِ . (3)10526.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه صلی الله علیه و آله :البِرُّ شَیءٌ هَینٌ : وَجهٌ طَلقٌ ، وکَلامٌ لَینٌ . (4)1 / 7تَفسیرُ الحَسَنَهِ10530.عنه صلی الله علیه و آله :تفسیر القمّی عنهم علیهم السلام :الحَسَناتُ فی کِتابِ اللّهِ عَلی وَجهَینِ ، وَالسَّیِّئاتُ عَلی وَجهَینِ : فَمِنَ الحَسَناتِ الَّتی ذَکَرَهَا اللّهُ : الصِّحَّهُ ، وَالسَّلامَهُ ، وَالأَمنُ ، وَالسَّعَهُ ، وَالرِّزقُ ، وقَد سَمّاهَا اللّهُ حَسَناتٍ ؛ « وَإِن تُصِبْهُمْ سَیِّئَهٌ » : یَعنی بِالسَّیِّئَهِ هاهُنَا المَرَضَ وَالخَوفَ وَالجوعَ وَالشِّدَّهَ « یَطَّیَّرُوا بِمُوسَی وَمَن مَّعَهُ (5) » : أی یَتَشاءَموا بِهِ .

وَالوَجهُ الثّانی مِنَ الحَسَناتِ یَعنی بِهِ أفعالَ العِبادِ ؛ وهُوَ قَولُهُ : « مَن جَآءَ بِالْحَسَنَهِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا (6) » ، ومِثلُهُ کَثیرٌ .

وکَذلِکَ السَّیِّئاتُ عَلی وَجهَینِ ، فَمِنَ السَّیِّئاتِ : الخَوفُ ، وَالجوعُ ، وَالشِّدَّهُ وهُوَ ما ذَکَرناهُ فی قَولِهِ : « وَإِن تُصِبْهُمْ سَیِّئَهٌ یَطَّیَّرُوا بِمُوسَی وَمَن مَّعَهُ » وعُقوباتُ الذُّنوبِ فَقَد سَمّاهَا اللّهُ السَّیِّئاتِ .

وَالوَجهُ الثّانی مِنَ السَّیِّئاتِ یَعنی بِها أفعالَ العِبادِ الَّتی یُعاقَبونَ عَلَیها فَهُوَ قَولُهُ : « وَ مَن جَآءَ بِالسَّیِّئَهِ فَکُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِی النَّارِ (7) » وقَولُهُ : « مَّآ أَصَابَکَ مِنْ حَسَنَهٍ فَمِنَ اللّهِ وَمَآ أَصَابَکَ مِن سَیِّئَهٍ فَمِن نَّفْسِکَ (8)

» یَعنِی الصِّحَّهَ وَالعافِیَهَ وَالسَّعَهَ وَالسَّیِّئاتِ الَّتی هِیَ عُقوباتُ الذُّنوبِ مِن عِندِ اللّهِ . (9) .

1- .الدرّه الباهره : 37 ، العدد القویّه : 297 / 26 ، بحار الأنوار : 78 / 353 / 9 .

2- .صحیح مسلم : 4 / 1980 / 2553 ، سنن الترمذی : 4 / 597 / 2389 ، سنن الدارمی : 2 / 778 / 2687 ، الأدب المفرد : 96 / 295 ،

المستدرک على الصحيحين : 2 / 17 / 2172 ، مسند ابن حنبل : 6 / 198 / 17648 عن زيد بن الحبّاب الأنصارى ، كنز العمّال : 3 / 7 / 5163 .
3- .جامع الأحاديث للقمّى : 288 ؛ كنز العمّال : 3 / 252 / 6401 نقلاً عن الفردوس و كلاهما عن أبى سعيد الخدرى .
4- .الفردوس : 2 / 32 / 2201 عن عمرو بن مسلم .
5- .الأعراف : 131 .
6- .الأنعام : 160 .
7- .النمل : 90 .
8- . » يَعنى ما عَمِلتَ مِن ذُنوبٍ فَعوقِبتَ عَلَيها فِى الدُّنيا وَالآخِرَهِ فَمِن نَفسِکَ بِأفعالِکَ ؛ لِأَنَّ السّارِقَ يُقطَعُ ، وَالزّانىَ يُجلَدُ ويُرجَمُ ، وَالقاتِلَ يُقتَلُ ، فَقَد سَمَّى اللّهُ تَعالَى العِلَلَ وَالخَوفَ وَالشِّدَّهَ وعُقوباتِ الذُّنوبِ كُلَّها سَيِّئاتٍ ، فَقالَ : « مَآ أَصَابَکَ مِن سَيِّئَهٍ فَمِن نَّفْسِکَ » بِأعمالِکَ ، وقَولُهُ : « قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ اللَّهِ 4 و . النساء : 79، 78 .
9- .تفسير القمّى : 1 / 144 ، بحار الأنوار : 5 / 202 / 27 .

10529.عنه صلی الله علیه و آله :امام رضا علیه السلام :هر کس کار را از راهش بجوید، نمی لغزد . اگر هم بلغزد، درمانده نمی شود .ج اخلاق شایسته10527.عنه صلی الله علیه و آله :صحیح مسلم به نقل از نواس بن سمعان : از پیامبر خدا درباره نیکی و گناه پرسیدم . فرمود: «نیکی، اخلاق نیکوست» .10526.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیکی، در آراستگیِ ظاهر نیست؛ بلکه در آرامش و وقار است .10525.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیکی، چیز (کارِ) آسانی است: چهره گشاده و سخن نرم .1 / 7تفسیر حسنه10522.امام صادق علیه السلام :تفسیر القمّی به نقل از ائمّه اطهار علیهم السلام : حَسَنات (چیزهای خوب و خوشایند) در کتاب خدا دو گونه اند. سیّئات (چیزهای بد و ناخوشایند) نیز دو گونه اند . از جمله حسناتی که خداوند از آنها یاد کرده است، عبارت اند از: تندرستی، سلامت، امنیّت، توانگری، و روزی، که خداوند، اینها را «حسنات» نامیده است .

مقصود از سیّئه در آیه : «اگر به آنان سیّئه ای برسد» : بیماری ، بیماری، هراس، گرسنگی و سختی است . «به موسی و همراهانش فال بد می زنند» ، یعنی او را شوم می دانند.

مقصود از گونه دوم حسنات، کارهای بندگان است، [در] این سخن خداوند که: «هر کس حسنه ای (کار نیکی) آوَرَد، ده برابر پاداش دارد» . و مانند آن، بسیار است .

سیّئات نیز دو گونه اند . از جمله سیّئات: ترس (ناامنی)، گرسنگی، سختی و این همان است که در آیه: «اگر به آنان سیئه ای برسد، به موسی و همراهانش فال بد می زنند» گفتیم و کیفرهای گناهان هستند که خداوند، اینها را «سیّئات» نامیده است .

مقصود از گونه دوم سیّئات، کارهای بد بندگان است که به سبب آنها کیفر می شوند، [در] این سخن خداوند که: «آنانی که سیئه ای آوَرَند، چهره هایشان در آتش دوزخ افکنده می شود» و این سخن که: «هر حسنه ای به

تو رسد، از خداست و هر سیئه ای به تو رسد، از خود توست» ؛ یعنی هر گناهی که انجام دادی و در دنیا یا آخرت به کیفر آن رسیدی، از خود تو و به سبب کارهای خود توست؛ چرا که دست دزد را می بُرند، زناکار را شلاق می زنند و یا سنگسار می کنند، و قاتل را می کشند .

خداوند متعال، آفت ها و بیم و سختی و کیفرهای گناهان را، همه اینها را «سَیِّئه (بد و ناخوشایند)» نامیده و فرموده است: «و هر سیئه ای به تو رسد، از خود توست» و به سبب کارهای توست، و این سخن که: «بگو، همه از سوی خداست» ؛ یعنی: تندرستی، عافیت، وسعت رزق و سیّئات (که کیفر گناهان هستند) ، همه از سوی خدای اند .

.

ص: 52

. .

ص: 53

..

1 / 8تَفسيرُ الإحسانِالكتاب« إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الْإِحْسَنِ وَ إِيتَآىءِ ذِى الْقُرْبَى وَ يَنْهَى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنكَرِ وَ الْبَغْىِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ . (1) »

الحديثأ العَمَلُ للّهِ كَأَنَّکَ تَراهُ10520.عنه عليه السلام :مسند ابن حنبل عن عبد اللّه بن عمر :أخبَرَنى عُمَرُ بنُ الخَطّابِ أَنَّهُم بَينا هُم جُلوسٌ أو قُعودٌ عِندَ النَّبِىِّ صلى الله عليه و آله جاءَهُ رَجُلٌ يَمشى . . . ثُمَّ قالَ : يا رَسولَ اللّهِ ... فَمَا الإِحسانُ؟

قالَ : أن تَعمَلَ للّهِ كَأَنَّکَ تَراهُ ؛ فَإِن لَم تَكُن تَراهُ فَإِنَّهُ يَراکَ . (2)10519.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :صحيح مسلم عن أبى هريره :قالَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : سَلونى . فَهابوهُ أن يَسألوهُ ، فَجاءَ رَجُلٌ فَجَلَسَ عِندَ رُكبَتَيهِ فَقالَ : يا رَسولَ اللّهِ . . . مَا الإِحسانُ؟ قالَ : أن تَخشَى اللّهَ كَأَنَّکَ تَراهُ ؛ فَإِنَّکَ إلاّ تَكُن تَراهُ فَإِنَّهُ يَراکَ . (3)10518.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :صحيح البخارى عن أبى هريره :كانَ النَّبِىُّ صلى الله عليه و آله بِارزا يَوما لِلنّاسِ فَأَتاهُ جِبريلُ فَقالَ : . . . مَا الإِحسانُ؟

قالَ : أن تَعبُدَ اللّهَ كَأَنَّکَ تَراهُ ؛ فَإِن لَم تَكُن تَراهُ فَإِنَّهُ يَراکَ . (4) .

1- .النحل : 90 .
2- .مسند ابن حنبل : 1 / 67 / 184 وص684 / 2927 ، مسند أبى حنيفه : 4 عن ابن مسعود ، حليه الأولياء : 5 / 208 عن ابن عمر ، كنز العمّال : 1 / 271 / 1357 .
3- .صحيح مسلم : 1 / 40 / 7 ، مسند ابن حنبل : 2 / 437 / 5860 عن ابن عمر ، تاريخ دمشق : 35 / 312 / 7204 عن عبد الرحمان بن غنم ، مجمع الزوائد : 1 / 194 / 114 عن أنس ، كنز العمّال : 1 / 282 / 1381 .
4- .صحيح البخارى : 1/27/50 وج4/1793/4499، صحيح مسلم : 1/37/1 ، سنن أبى داود : 4/224/ 4695 ، سنن النسائى : 8 / 99 ، سنن ابن ماجه : 1 / 24 / 63 كلّها عن عمر وص 25 / 64 ، مسند ابن حنبل : 3 / 413 / 9506 ، كنز العمّال : 3 / 21 / 5249 ؛ مجمع البيان : 3 / 178 .

الف کار برای خدا، گویا که او را می بینی

1 / 8تفسیر احسانقرآن«خداوند به عدل و احسان و رسیدگی به خویشاوندان، فرمان می دهد و از زشتکاری و کار ناپسند و ستم، نهی می کند. شما را پند می دهد؛ باشد که یادآور شوید » .

حدیثالف کار برای خدا، گویا که او را می بینی10517.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :مسند ابن حنبل به نقل از عبد اللّه بن عمر : عمر بن خطّاب به من خبر داد که در همان حال که نزد پیامبر خدا نشسته بودند، مردی آمد که راه می رفت... . سپس گفت: ای پیامبر خدا! ... احسان چیست؟

فرمود: «[احسان ،] آن است که برای خدا چنان کار کنی که گویا او را می بینی . پس اگر او را نبینی، او تو را می بیند» .10516.الإمامُ الکاظمُ علیه السلام (لَمّا شَکا إلَیهِ رجُلٌ فی کَثرَهِ مِنَ العِیال) صحیح مسلم به نقل از ابو هریره : پیامبر خدا فرمود: «از من بپرسید» . مردم به خاطر هیبت ایشان، چیزی نپرسیدند . مردی آمد و کنار زانوی ایشان نشست و گفت: ای پیامبر خدا! ... احسان چیست؟

فرمود: «[احسان ،] آن است که از خدا بترسی، گویا که او را می بینی . همانا اگر تو او را نمی بینی، او تو را می بیند» .10515.عنه علیه السلام :صحیح البخاری به نقل از ابو هریره : روزی ، پیامبر خدا نزد مردم بود که جبرئیل آمد و گفت: ... احسان چیست؟

فرمود: «[احسان ،] آن است که خدا را آن گونه عبادت کنی که گویا او را می بینی . پس اگر تو او را نمی بینی، او تو را می بیند» .

.

ب التَّفَضُّل10513.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :معانى الأخبار عن عمرو بن عثمان التيمىّ القاضى :خَرَجَ أميرُ المُؤمِنينَ عليه السلامعَلى أصحابِهِ وهُم يَتَذاكَرونَ المُروءَةَ ، فَقالَ : أينَ أنتُم مِن كِتابِ اللّهِ؟

قالوا : يا أميرَ المُؤمِنينَ ، فى أىِّ مَوضِعٍ ؟

فَقالَ : فى قَولِهِ عز و جل : « إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الْإِحْسَنِ (1) » : وَالعَدلُ : الإِنصافُ ، وَالإِحسانُ : التَّفَضُّلُ . (2)10512.امام صادق عليه السلام :تفسير الدرّ المنثور :مَرَّ عَلِىُّ بنُ أبيطالِبٍ عليه السلام بِقَومٍ يَتَحَدَّثونَ ، فَقالَ : فيمَ أنتُم؟

فَقالوا : نَتَذاكَرُ المُروءَةَ .

فَقالَ : أوَ ما كَفاكُمُ اللّهُ عز و جل ذاكَ فى كِتابِهِ؟! إذ يَقولُ اللّهُ : « إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الْإِحْسَنِ » ؛ فَالعَدلُ : الإِنصافُ ، وَالإِحسانُ : التَّفَضُّلُ ، فَما بَقِىَ بَعدَ هذا؟! (3)ج المَعروف10510.امام باقر عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :كُلُّ مَعروفٍ إحسانٌ . (4)10509.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام فى قَولِ اللّهِ عز و جل : « إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ (5) » الإمام الصادق عليه السلام فى قَولِ اللّهِ عز و جل : « إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ (6) » : كانَ [يوسُفُ عليه السلام]يُوَسِّعُ المَجلِسَ، ويَستَقرِضُ لِلمُحتاجِ، ويُعينُ الضَّعيفَ. 7 .

1- .النحل : 90 .
2- .معانى الأخبار : 257/1 ، تفسير العيّاشى : 2/267/61 نحوه ، بحار الأنوار : 74 / 413 / 29 و ج 76/312/3 وراجع نهج البلاغه : الحكمه 231 .
3- .الدرّ المنثور : 5 / 160 نقلاً عن ابن النجّار فى تاريخه عن العكلى عن أبيه ، كنز العمّال : 2 / 451 / 4475 .
4- .غرر الحكم : 6859 وح 6497 ، عيون الحكم والمواعظ : 354 / 5989 وفيهما «فى كلّ . . .» .
5- .يوسف : 36 و 78 .
6- .الكافى : 2 / 637 / 3 عن ابن أبى عمير عمّن ذكره ، مشكاه الأنوار : 333 / 1056 وص 369 / 1209 وفيهما «للجليس» بدل «المجلس» ،

وراجع مجمع البيان : 5 / 356 وتفسير البرهان : 3 / 171 / 5271 .

ب بخشش

ج معروف

ب بخشش10507.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :معانی الأخبار به نقل از عمرو بن عثمان تَیمی : امیر مؤمنان، علی علیه السلام، بیرون بود و با یارانش درباره جوانمردی گفتگو می کرد . فرمود: «چرا از کتاب خدا نمی گویید؟» .

گفتند: ای امیر مؤمنان ! از کجای قرآن؟

فرمود: «از این سخنش که: «خداوند به عدل و احسان... ، فرمان می دهد» . عدل ، انصاف است و احسان ، بخشندگی» .10512.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :تفسیر الدرّ المنثور :علی بن ابی طالب علیه السلام از گروهی گذر کرد که مشغول گفتگو بودند . فرمود: «چه می گویید؟» .

گفتند: درباره جوانمردی صحبت می کنیم .

فرمود: «آیا کلام خداوند در کتابش شما را کافی نیست، آن جا که می فرماید: «خداوند به عدل و احسان... ، فرمان می دهد» ؟ عدل ، انصاف است و احسان ، بخشندگی است . پس از این، چه می ماند؟» .ج معروف10510.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :هر کار نیکی، احسان است .10509.عنه صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام درباره سخن خداوند [در مورد گفتار برادران یوسف به او ، که می فرماید] : «ما تو را از نیکوکاران می بینیم» : [یوسف]محلّ نشستن را گشایش می داد (برای واردشوندگان، جا باز می کرد)، برای نیازمندْ وام می گرفت ، و به ناتوان کمک می نمود .

.

د تَطهيرُ الأَعمالِ10507.عنه صلى الله عليه و آله :المحاسن عن عمر بن يزيد :سَمِعتُ أبا عَبدِ اللّهِ عليه السلام يَقولُ : إذا أحسَنَ المُؤمِنُ عَمَلَهُ ضاعَفَ اللّهُ عَمَلَهُ ؛ لِكُلِّ حَسَنَةٍ سَبعُمِائَةٍ ، وذلِكَ قَولُ اللّهِ تَبارَکَ وتَعالى : « وَاللّهُ يُضَعِفُ لِمَن يَشَآءُ (1) » ؛ فَأَحسِنوا أعمالَكُمُ الَّتى تَعمَلونَها لِثَوابِ اللّهِ .

فَقُلتُ لَهُ : ومَا الإِحسانُ؟

قالَ : فَقالَ : إذا صَلَّيتَ فَأَحسِن رُكوعَکَ وسُجودَکَ ، وإذا صُمتَ فَتَوَقَّ كُلَّ ما فيهِ فَسادُ صَومِکَ ، وإذا حَجَجتَ فَتَوَقَّ ما يَحرُمُ عَلَيکَ فى حَجِّکَ وعُمرَتِکَ .

قالَ : وكُلُّ عَمَلٍ تَعمَلُهُ للّهِ فَليَكُن نَقِيّا مِنَ الدَّنَسِ . (2)راجع : ص 44 (تفسير البرّ) . ص 36 (حقيقه الخير والشرّ) .

1 / 9خَيرُ الاُمورِ10503.بحار الأنوار :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :خَيرُ الاُمورِ خَيرُها عاقِبَةً . (3) .

1- .البقره : 261 .
2- .المحاسن : 1 / 396 / 887 ، تفسير العيّاشى : 1 / 146 / 487 عن عمر بن يونس ، بحار الأنوار : 71 / 247 / 7 وج96 / 291 / 11 وراجع ثواب الأعمال : 201 / 1 والأمالى للطوسى : 224 / 388 والمؤمن : 29 / 53 .
3- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 4 / 402 / 5868 ، الأمالى للصدوق : 576 / 788 كلاهما عن أبى الصباح الكنانى عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار :71 / 363 / 2 وج 77 / 115 / 8 .

د پاکسازی کارها

1 / 9بهترینْ کارها

د پاکسازی کارها10506.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :المحاسن به نقل از عمر بن یزید : از امام صادق علیه السلامشنیدیم که می فرمود: «هرگاه مؤمن ، کار خود را نیکو گرداند، خداوند کارش را چند برابر می کند: برای هر حسنه، هفتصد حسنه . و این، همان سخن خدای متعال است که: «خداوند برای هر که بخواهد، می افزاید» . پس کارهایی را که به خاطر پاداش الهی انجام می دهید، نیکو کنید» .

به او عرض کردم: احسان چیست؟

فرمود: «هرگاه نماز خواندی، رکوع و سجودت را خوب انجام بده ؛ و هرگاه روزه گرفتی، از هرچه روزه ات را تباه می کند، بپرهیز ؛ و هرگاه حج گزاردی، از آنچه در حج و عمره ات بر تو حرام است، بپرهیز» .

[نیز] فرمود: «هر کاری را که برای خدا می کنی، بکوش که از آلایش ، پاک باشد» .ر . ک : ص 45 (تفسیر نیکی) . ص 37 (حقیقت نیکی و شر) .

1 / 9بهترینْ کارها10502.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینْ کارها، خوش فرجام ترین آنهاست .

.

10501.امام صادق علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :خَیرُ الاُمورِ عَزائِمُها . (1)10500.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه صلی الله علیه و آله :خَیرُ الاُمورِ أوساطُها . (2)10499.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام علیّ علیه السلام :لِیَکُن أحَبُّ الاُمورِ إلَیکَ أعَمَّها فِی العَدلِ ، وأقسَطَها بِالحَقِّ . (3)10501.الإمامُ الصّادقُ علَیه السلام :عنه علیه السلام :خَیرُ الاُمورِ ما أسفَرَ عَنِ الحَقِّ . (4)10500.عنه صلی الله علیه و آله :عنه علیه السلام :خَیرُ الاُمورِ ما کانَ للّهِ عز و جل رِضاً . (5)10499.رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله :عنه علیه السلام :خَیرُ الاُمورِ ما عَرى عَنِ الطَّمَعِ . (6)10498.امام صادق علیه السلام :عنه علیه السلام :خَیرُ الاُمورِ النَّمَطُ الأوسَطُ ؛ إلَیهِ یَرجِعُ الغالی ، وبِهِ یَلحَقُ التّالی . (7)10497.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه علیه السلام :عَلَیکُم بِأوساطِ الاُمورِ ؛ فَإنَّهُ إلَیها یَرجِعُ الغالی ، وبِها یَلحَقُ التّالی . (8)10496.امام علی علیه السلام :عنه علیه السلام :خَیرُ الاُمورِ ما سَهُلَت مَبادِئُهُ ، وحَسُنَت خَواتِمُهُ ، وحُمِدَت عَواقِبُهُ . (9) .

1- .الاختصاص : 342 ، تفسیر القمّی : 1 / 291 وراجع تحف العقول : 151 .

2- .أدب الدنیا والدین للماوردی : 25 ، إحیاء علوم الدین : 3 / 89 ، شُعَب الإیمان : 5 / 261 / 6601 عن مطرف من دون إسنادٍ إلیه صلی الله علیه و آله ، مطالب السؤول : 56 عن الإمام علیّ علیه السلاموفیه «أوسطها» بدل «أوساطها» ، کنز العمّال : 10 / 132 / 28658 ؛ عوالی اللآلی : 1 / 296 / 199 وفیه «أوسطها» بدل «أوساطها» ، بحار الأنوار : 77 / 166 / 2 .

3- .غرر الحکم : 7384 ، عیون الحکم والمواعظ : 406 / 6874 .

4- .غرر الحکم : 4991 و ح4967 و فیه «الیقین» بدل «الحقّ» ، عیون الحکم والمواعظ : 237 / 4506 .

5- .الخصال : 632 / 10 عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، تحف العقول : 122 .

6- .غرر الحکم : 4973 ، عیون الحکم والمواعظ : 237 / 4515 .

7- .غرر الحکم : 5059 ، عیون الحکم والمواعظ : 240 / 4577 ؛ أدب الدنیا والدین للماوردی : 25 .

8- .نثر الدرّ : 1 / 277 .

9- .غرر الحكم : 5032 ، عيون الحكم والمواعظ : 238 / 4541 .

10495.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینْ کارها، استوارترین آنهاست .10494.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینْ کارها، متعادل ترین آنهاست .10498.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :بهترینِ کارها نزد تو، آن باشد که دادگری اش فراگیرتر و حقگراتر است .10497.رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :بهترینِ کارها، آن است که حق نماتر باشد .10496.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام علی علیه السلام :بهترینِ کارها، آن است که پسندیده خدا باشد .10495.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :بهترینِ کارها، آن است که از آز، تهی باشد .10494.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :بهترینِ کارها، روش میانه است، که افراطکار به آن برمی گردد و وامانده به آن می رسد .10493.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :بر شما باد کارهای میانه (معتدل)، که افراطکار به آن برمی گردد و وامانده به آن می رسد .10492.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :بهترینِ کارها، آن است که آغازش آسان ، فرجامش نیکو و سرانجامش پسندیده باشد . .

10491.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الکافی عن علیّ بن إبراهیم أو غیره رفعه :خَرَجَ عَبدُ الصَّمَدِ بنُ عَلِیٍ ومَعَهُ جَماعَهٌ ، فَبَصُرَ بِأَبِی الحَسَنِ موسَی بنِ جَعفَرٍ علیهماالسلاممُقبِلاً راکِبا بَغلاً ، فَقالَ لِمَن مَعَهُ : مَکانَکُم حَتّی اُضحِکَکُم مِن موسَی بنِ جَعفَرٍ .

فَلَمّا دَنا مِنهُ قالَ لَهُ : ما هذِهِ الدّابَّهُ الَّتی لا تُدرِکُ عَلَیهَا الثَّأرَ ، ولا تَصلُحُ عِندَ النِّزالِ ؟

فَقالَ لَهُ أبُو الحَسَنِ علیه السلام : تَطَأطَأَت عَن سُمُوِّ الخَیلِ ، وتَجاوَزَت قَمءَ العَیرِ ، وخَیرُ الاُمورِ أوسَطُها . فَأُفحِمَ عَبدُ الصَّمَدِ ؛ فَما أحارَ جَوابا . (1)1 / 10خِیَرَهُ اللّهالکتاب« وَ اذْکُرْ عِبَدَنَآ إِبْرَ هِیمَ وَ إِسْحَـقَ وَیَعْقُوبَ أُوْلِی الْأَیْدِی وَ الْأَبْصَرِ * إِنَّآ أَخْلَصْنَهُم بِخَالِصَهٍ ذِکْرَی الدَّارِ * وَ إِنَّهُمْ عِندَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَیْنَ الْأَخْیَارِ * وَ اذْکُرْ إِسْمَعِیلَ وَ الْیَسَعَ وَ ذَا الْکِفْلِ وَ کُلٌّ مِّنَ الْأَخْیَارِ . (2) »

« إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَی ءَادَمَ وَنُوحًا وَءَالَ إِبْرَ هِیمَ وَءَالَ عِمْرَ نَ عَلَی الْعَلَمِینَ . (3) »

« وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَئِکَهُ یَمَرْیَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاکِ وَطَهَّرَکِ وَاصْطَفَاکِ عَلَی نِسَآءِ الْعَلَمِینَ . (4) »

.

1- .الکافی : 6/540/18 ، الإرشاد : 2 / 234 عن ابن عمّار وغیره ، الدرّه الباهره : 36 ، المناقب لابن شهرآشوب : 4 / 320 کلّها نحوه ، بحار الأنوار : 48 / 154 / 26 وج 64 / 196 / 41 ؛ مقاتل الطالبیّین : 414 عن محمّد بن عبد اللّه المدائنی عن أبیه عن بعض أصحابه نحوه .
2- .ص : 45 48 .
3- .آل عمران : 33 .
4- .آل عمران : 42 .

10489.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :الکافی به نقل از علی بن ابراهیم یا دیگری : عبد الصمد بن علی بیرون شد، در حالی که گروهی با وی بودند. امام کاظم علیه السلامرا دید که سوار بر استر می آید. به همراهان گفت: صبر کنید تا شما را به موسی بن جعفر بخندانم .

چون نزدیک امام علیه السلام رسید، گفت: این چه مرکبی است که با آن، نه به خونخواهی می رسی و نه به کار جنگ می آید؟

امام کاظم علیه السلام فرمود: «نه گردنکشی اسب ها را دارد و نه خواری گورخر را . بهترینِ چیزها میانه ترین آنهاست» .

عبد الصمد مغلوب شد و جوابی نداشت .1 / 10گزینش خداوندقرآن«و یاد کن بندگان ما ابراهیم و اسحاق و یعقوب را، صاحبان نیرو و بینش * ما آنان را با موهبتی ویژه که یاد آخرت بود خالص ساختیم * و آنان نزد ما از نیکانِ برگزیده اند * و اسماعیل و یَسَع و ذو کفل را یاد کن، که همه از نیکان اند » .

«همانا خداوند، آدم و نوح و خاندان ابراهیم و خاندان عمران را بر جهانیان برگزید» .

«[به یاد آر] آن گاه که فرشتگان گفتند: ای مریم! خداوند، تو را برگزید و پاک کرد و تو را بر زنان جهانیان ، برگزیده ساخت » .

.

الحديث10485.الإمامُ زينُ العابدينَ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّ اللّهَ تَبارَکَ وتَعالَى اختارَ مِن کُلِّ شَیءٍ أربَعَةً :

اِختارَ مِنَ المَلائِکَهِ جَبرَئیلَ وميکائیلَ وإسرافیلَ ومَلَکَ المَوتِ عليهم السلام.

وَاختارَ مِنَ الأَنبِیاءِ أربَعَةً لِلسَّیفِ: إبراهیمُ وداوُدُ وموسى وأنَا.

وَاختارَ مِنَ البُیوتاتِ أربَعَةً ، فَقالَ : « إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى ءَادَمَ وَنُوحًا وَءَالَ إِبْرَ هِیمَ وَءَالَ عِمْرَ نَ عَلَى الْعَلَمِینَ » .

وَاختارَ مِنَ البُلدانِ أربَعَةً ، فَقالَ عز و جل : « وَ التِّینِ وَ الزَّیْتُونِ * وَ طُورِ سِینِینَ * وَ هَذَا الْبَلَدِ الْأَمِینِ (1) » ، فَالتّینُ المَدینَهُ ، وَالزَّیتونُ بَیتُ المَقدِسِ ، وطورُ سینینَ الکوفَهُ ، وهذَا البَلَدُ الأَمینُ مَکَّهُ .

وَاختارَ مِنَ النِّساءِ أربَعا : مَریَمُ وآسِیَهُ وخدیجَهُ وفاطِمَهُ .

وَاختارَ مِنَ الحَجِّ أربَعَهً : الثَّجُّ وَالعَجُّ وَالإِحرامُ وَالطَّوافُ ، فَأَمَّا الثَّجُّ فَالنَّحرُ ، وَالعَجُّ ضَجیجُ النّاسِ بِالتَّلبِیَهِ .

وَاختارَ مِنَ الأَشهُرِ أربَعَهً : رَجَبٌ وشَوّالٌ وذُو القَعدَهِ وذُو الحِجَّهِ .

وَاختارَ مِنَ الأَیّامِ أربَعَهً : یَومُ الجُمُعَهِ ویَومُ التَّروِیَهِ ویَومُ عَرَفَهَ ویَومُ النَّحرِ .

10484(2).امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ اللّهَ عز و جل اختارَ مِنَ الأَیّامِ الجُمُعَهَ ، ومِنَ الشُّهورِ شَهرَ رَمَضانَ ، ومِنَ اللَّیالى لَیلَهَ القَدرِ ، وَاختارَنى عَلى جَمیعِ الأَنبِیاءِ ، وَاختارَ مِنّى عَلِیّا وفَضَّلَهُ عَلى جَمیعِ الأَوصِیاءِ ، وَاختارَ مِن عَلِیٍّ الحَسَنَ وَالحُسَینَ ، وَاختارَ مِنَ الحُسَینِ الأَوصِیاءَ مِن وُلدِهِ ، یَنفونَ عَنِ التَّنزیلِ تَحریفَ الغالینَ وَانتِحالَ المُبطِلینَ وتَأویلَ المُضِلّینَ ، تاسِعُهُم قائِمُهُم و (هُوَ) ظاهِرُهُم وهُوَ باطِنُهُم . (3) .

1- .التین : 1 3 .

2- .الخصال : 225 / 58 عن موسى بن بکر عن الإمام الکاظم عليه السلام ، معانى الأخبار : 365 / 1 عن موسى بن بکر عن الإمام الکاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله وفيه من «إنّ اللّه تبارک وتعالى

اختار من البلدان» إلى «مكّه» ، روضه الواعظين : 444 وليس فيه «للسيف» ، بحار الأنوار : 60 / 205 / 2 .
3- .كمال الدين : 281 / 32 عن أبى بصير عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار : 36 / 256 / 74 و ج 25 / 363 / 22 نقلاً عن حسن بن سليمان فى كتاب المحتضر من كتاب السيّد حسن بن كبش بإسناده إلى المفيد رفعه ، وراجع الغيبه للنعمانى : 67 / 7 .

حدیث10482.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند متعال، از میان هر چیزی، چهار [نمونه] را برگزید:

از میان فرشتگان، جبرئیل و میکائیل و اسرافیل و عزرائیل علیهم السلامرا برگزید .

و از میان پیامبران، چهار نفر را برای شمشیر و جهاد برگزید: ابراهیم و داوود و موسی و من .

و از میان خاندان ها، چهار خاندان را برگزید و فرمود: «خداوند، آدم و نوح و خاندان ابراهیم و خاندان عمران را بر جهانیان برگزید» .

و از میان شهرها، چهار شهر را برگزید و فرمود: «سوگند به انجیر و زیتون * و طور سینا * و این شهر امن» . «انجیر»، مدینه است . «زیتون»، بیت المقدس است . «طور سینا»، کوفه است (1) و «این شهر امن»، مکّه است .

و از میان زنان، چهار بانو را برگزید: مریم، آسیه، خدیجه و فاطمه .

و از میان [اعمال] حج، چهار عمل را برگزید: ثج، عَج، احرام و طواف . ثج، قربانی است و عج، زمزمه لبّیک مردم .

و از میان ماه ها، چهار ماه را برگزید: رجب، شوّال، ذی قعده و ذی حجّه .

و از میان روزها، چهار روز را برگزید: روز جمعه، روز تَرویَه (هشتم ذی حجّه)، روز عَرَفه و روز قربانی .10481.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند از میان روزها جمعه را و از میان ماه ها ماه رمضان را و از میان شب ها شب قدر را برگزید و مرا از میان همه پیامبران برگزید و از من علی را برگزید و او را بر همه اوصیا برتری بخشید، و از علی، حسن و حسین را برگزید و از حسین، اوصیای از فرزندان او را ، که آنان تحریف غلوکنندگان و فرقه سازی باطلگرایان و تأویل گمراهگران را از قرآن دور می سازند . نهمینِ آنان «قائم» آنان است. اوست ظاهرشان و اوست باطنشان . .

1- .بدیهی است که طور سینا ، مکانی جز کوفه است . بنا بر این، روایت مذکور ، به تفسیر آیه ، ناظر نیست ؛ بلکه بیانگر تأویل آن است، چنان که «انجیر» را به مدینه و «زیتون» را بیت المقدس ، تأویل کرده است .

10480.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (در پاسخ به سؤال از برترین یاران) عنه صلی الله علیه و آله :إنَّ للّهِ عز و جل خِیارا مِن کُلِّ ما خَلَقَهُ ، فَلَهُ مِنَ البِقاعِ خِیارٌ ، ولَهُ مِنَ اللَّیالی (خِیارٌ) ، و(مِنَ) الأیّامِ خِیارٌ ، ولَهُ مِنَ الشُّهورِ خِیارٌ ، ولَهُ مِن عِبادِهِ خِیارٌ ، ولَهُ مِن خِیارِهِم خِیارٌ .

فَأَمّا خِیارُهُ مِنَ البِقاعِ فَمَکَّهُ وَالمَدینَهُ وبَیتُ المَقدِسِ . وأمّا خِیارُهُ مِنَ اللَّیالی فَلَیالِی الجُمَعِ ولَیلَهُ النِّصفِ مِن شَعبانَ ولَیلَهُ القَدرِ ولَیلَتَا العیدِ . وأمّا خِیارُهُ مِنَ الأیّامِ فَأیّامُ الجُمَعِ وَالأعیادِ . وأمّا خِیارُهُ مِنَ الشُّهورِ فَرَجَبٌ وشَعبانُ وشَهرُ رَمَضانَ . وأمّا خِیارُهُ مِن عِبادِهِ فَوُلدُ آدَمَ ، وخِیارُهُ مِن وُلدِ آدَمَ مَن اختارَهُم عَلی عِلمٍ مِنهُ بِهِم ، فَإِنَّ اللّهَ عز و جل لَمَّا اختارَ خَلقَهُ اختارَ وُلدَ آدَمَ ، ثُمَّ اختارَ مِن وُلدِ آدَمَ العَرَبَ ، ثُمَّ اختارَ مِنَ العَرَبِ مُضَرَ ، ثُمَّ اختارَ مِن مُضَرَ قُرَیشا ، ثُمَّ اختارَ مِن قُرَیشٍ هاشِما ، ثُمَّ اختارَنی مِن هاشِمٍ وأهلَ بَیتی کَذلِکَ . (1)10484.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله لِعَلِیٍ علیه السلام : یا عَلِیُ ، إنَّ اللّهَ عز و جل أشرَفَ عَلی (أهلِ) الدُّنیا فَاختارَنی مِنها عَلی رِجالِ العالَمینَ ، ثُمَّ أطلَعَ الثّانِیَهَ فَاختارَکَ عَلی رِجالِ العالَمینَ ، ثُمَّ أطلَعَ الثّالِثَهَ فَاختارَ الأئِمَّهَ مِن وُلدِکَ عَلی رِجالِ العالَمینَ ، ثُمَّ أطلَعَ الرّابِعَهَ فَاختارَ فاطِمَهَ عَلی نِساءِ العالَمینَ . (2) .

1- .التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام : 661 / 373 ، بحار الأنوار : 91 / 126 / 23 .
2- .کتاب من لا یحضره الفقیه : 4 / 374 / 5762 عن حمّاد بن عمرو وأنس بن محمّد عن أبیه جمیعا ، الأمالی للطوسی : 642 / 1335 عن أبی بصیر نحوه ، الخصال : 207 / 26 عن حمّاد بن عمرو وکلّها عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علیّ علیهم السلام ، بحار الأنوار : 16 / 354 / 40 وج 18 / 389 / 97 .

10483.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند را در میان همه آفریده هایش برگزیده هایی است . او از میان سرزمین ها برگزیده هایی دارد، و از میان شب ها برگزیده هایی و از میان روزها برگزیدههایی دارد، و از میان ماه ها برگزیده هایی دارد، و از میان بندگانش برگزیدگانی دارد، و از میان برگزیدگانِ بندگان هم برگزیدگانی .

برگزیده های خدا از میان سرزمین ها، مکّه و مدینه و بیت المقدس هستند؛ برگزیده های او از میان شب ها شب های جمعه، شب نیمه شعبان، شب قدر، شب دو عید فطر و قربان هستند؛ برگزیده های او از میان روزها روزهای جمعه و عیدها هستند ؛ برگزیده های او از میان ماه ها رجب، شعبان و ماه رمضان هستند؛ برگزیده های او از میان بندگانش، فرزندان آدم هستند؛ و برگزیدگانش از میان فرزندان آدم، کسانی هستند که آنان را از روی شناخت، برگزیده است؛ چرا که خدای متعال، چون آفریدگانش را برگزید، فرزندان آدم را برگزید و از میان آنان عرب را برگزید و از میان عرب ، مُضَر را برگزید و از میان مُضَر ، قریش را برگزید و از میان قریش ، هاشم را برگزید و از میان [بنی]هاشم ، من و خاندانم را برگزید .10482.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خطاب به علی علیه السلام : ای علی! خداوند بر همه جهانیان، نظر افکنْد. پس، از میان آنان ، مرا بر مردان جهان برگزید. سپس در نگاه دوم ، تو را بر مردان برگزید. سپس در نگاه سوم ، امامانِ از فرزندان تو را بر مردان جهان برگزید. سپس در نگاه چهارم ، فاطمه را بر زنان جهان برگزید . .

10481.عنه صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ اللّهَ تَبارَکَ وتَعالَى اختارَ مِنَ الکَلامِ أربَعَةً ، ومِنَ المَلائِکَهِ أربَعَةً ، ومِنَ الأنبِياءِ أربَعَةً ، ومِنَ الصّادِقينَ أربَعَةً ، ومِنَ الشُّهَداءِ أربَعَةً ، ومِنَ النِّساءِ أربَعَةً ، (ومِنَ الشُّهورِ أربَعَةً) ، ومِنَ الأيّامِ أربَعَةً ، ومِنَ البِقاعِ أربَعا .

فَأَمّا خِيَرَتُهُ مِنَ الکَلامِ : فَسُبحانَ اللّهِ ، وَالحَمدُ للّهِ ، ولا إلهَ إلاَّ اللّهُ ، وَاللّهُ أکبَرُ ؛ فَمَن قالَها عَقيبَ کُلِّ صَلاهٍ کَتَبَ اللّهُ لَهُ عَشرَ حَسَناتٍ ، ومَحا عَنهُ عَشرَ سَيِّئاتٍ ، ورَفَعَ لَهُ عَشرَ دَرَجاتٍ .

وأمّا خِيَرَتُهُ مِنَ المَلائِکَهِ : فَجَبرَئيلُ ، وميکائيلُ ، وإسرافيلُ ، وعِزرائيلُ .

وأمّا خِيَرَتُهُ مِنَ الأَنبِياءِ : فَاختارَ إبراهيمَ خَليلاً ، وموسى کَليما ، وعيسى روحا ، ومُحَمَّدا حَبيبا .

وأمّا خِيَرَتُهُ مِنَ الصِّدّيقينَ : فَيوسُفُ الصِّدّيقُ ، وحَبيبٌ النَّجّارُ ، وعَلِيُ بنُ أبى طالِبٍ .

وأمّا خِيَرَتُهُ مِنَ الشُّهَداءِ : فَيَحيَى بنُ زَکَرِيّا ، وجِرجيسُ النَّبِيُ ، وحَمزَهُ بنُ عَبدِ المُطَّلِبِ ، وجَعفَرٌ الطَّيّارُ .

وأمّا خِيَرَتُهُ مِنَ النِّساءِ : فَمَريَمُ بِنتُ عِمرانَ ، وآسِيَهُ بِنتُ مُزاحِمٍ اِمرَأَهُ فِرعَونَ ، وفاطِمَهُ الزَّهراءُ ، وخَديجَهُ بِنتُ خُوَيلِدٍ .

وأمّا خِيَرَتُهُ مِنَ الشُّهورِ : فَرَجَبٌ ، وذُو القَعدَهِ ، وذُو الحِجَّهِ ، وَالمُحَرَّمُ ؛ وهِيَ الأَربَعُ الحُرُمُ .

وأمّا خِيَرَتُهُ مِنَ الأَيّامِ : فَيَومُ الفِطرِ ، ويَومُ عَرَفَهَ ، ويَومُ الأَضحى ، ويَومُ الجُمُعَهِ .

(وأمّا خِيَرَتُهُ مِنَ البِقاعِ : فَمَکَّهُ ، وَالمَدينَهُ ، وبَيتُ المَقدِسِ ، و)فارَ التَّنّورُ بِالکوفَهِ ؛ وإنَّ الصَّلاهَ بِمَکَّهَ بِمِائَهِ ألفِ صَلاهٍ ، وبِالمَدينَهِ بِخَمسٍ وسَبعينَ ألفَ صَلاهٍ ، وبِبَيتِ المَقدِسِ بِخَمسينَ ألفَ صَلاهٍ ، وبِالکوفَهِ بِخَمسٍ وعِشرينَ ألفَ صَلاهٍ . (1) .

1- .النوادر للراوندى : 260 / 526 عن ابن عبّاس ، الخصال : 225 / 58 عن موسى بن بكر عن الإمام الكاظم عليه السلامعنه صلى الله عليه و آله نحوه ، بحار الأنوار : 97 / 47 / 34 .

10480.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله (لَمّا سُئلَ : مَن أفضَلُ الأصحابِ ؟) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خدای متعال از میان سخنان ، چهار سخن را ؛ از میان فرشتگان ، چهار فرشته را ؛ از میان پیامبران ، چهار پیامبر را ؛ از میان راستگویان ، چهار تن را ؛ از میان شهیدان ، چهار شهید را ؛ از میان زنان ، چهار بانو را ؛ از میان ماه ها ، چهار ماه را ؛ از میان روزها ، چهار روز را ؛ و از میان سرزمین ها، چهار سرزمین را برگزید .

برگزیده های خداوند از میان سخنانْ «سبحان اللّه » ، «الحمد للّه » ، «لا إله إلاّ اللّه » و «اللّه اکبر» هستند. هر که این سخنان را پس از هر نماز بگوید ، خداوند برای او ده حسنه می نویسد و از او ده گناه را محو می کند و او را ده درجه بالا می برد .

امّا برگزیدگان خدا از میان فرشتگان ، جبرئیل و میکائیل و اسرافیل و عزرائیل هستند .

امّا برگزیدگان او از میان پیامبران : او ابراهیم را دوست خود ، موسی را همسخن خویش ، عیسی را روح خود و محمّد را حبیب خویش برگزید .

امّا برگزیدگان او از میان صدّیقان ، یوسف صدّیق و حبیب نجّار و علی بن ابی طالب هستند. (1)

امّا برگزیدگان او از میان شهیدان ، یحیی بن زکریّا و جرجیس پیامبر و حمزه بن عبد المطّلب و جعفر طیّار هستند .

امّا برگزیدگان او از میان زنان ، مریم (دختر عمران) ، آسیه (دختر مزاحم و همسر فرعون) ، فاطمه زهرا و خدیجه (دختر خُویلد) هستند .

امّا برگزیده های او از میان ماه ها ، رجب و ذی قعده و ذی حجّه و محرّم هستند که ماه های چهارگانه حرام اند .

امّا برگزیده های او از میان روزها ، روز فطر و روز عرفه و روز قربان و روز جمعه هستند.

...

و امّا برگزیده های او از میان سرزمین ها ، مکّه و مدینه و بیت المقدس و محلّ فوران آب از تنور در کوفه هستند. همانا نماز در مکّه با صد هزار نماز ، در مدینه با هفتاد و پنج هزار نماز ، در بیت المقدس با پنجاه هزار نماز ، و در کوفه با بیست و پنج هزار نماز ، برابر است . .

1- .در حدیث ، نام چهارمین صدّیقِ برگزیده ، نیامده است .

10479.امام صادق علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :إنَّ اللّهَ عز و جل اصطَفی مِنَ الکَلامِ أربَعا : سُبحانَ اللّهِ ، وَالحَمدُ للّهِ ، ولا إلهَ إلاَّ اللّهُ ، وَاللّهُ أکبَرُ .

ومَن قالَ : سُبحانَ اللّهِ کُتِبَت لَهُ بِها عِشرونَ حَسَنَةً ، وحُطَّ عَنهُ عِشرونَ سَیِّئَةً ، ومَن قالَ : اللّهُ أکبَرُ فَمِثلُ ذلِکَ ، ومَن قالَ : لا إلهَ إلاَّ اللّهُ فَمِثلُ ذلِکَ ، ومَن قالَ : الحَمدُ للّهِ رَبِّ العالَمینَ مِن قِبَلِ نَفسِهِ کُتِبَ لَهُ بِها ثَلاثونَ حَسَنَةً ، وحُطَّ عَنهُ ثَلاثونَ سَیِّئَةً . (1)10478.امام صادق علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :مَن سَرَّهُ أن یَنظُرَ إلَی القَضیبِ الأحمَرِ الَّذی غَرَسَهُ اللّهُ بِیَدِهِ ویَکونَ مُتَمَسِّکا بِهِ ، فَلیَتَوَلَّ عَلِیّا وَالأئِمَّةَ مِن وُلدِهِ ؛ فَإنَّهُم خِیَرَةُ اللّهِ عز و جل وصَفوَتُهُ ، وهُمُ المَعصومونَ مِن کُلِّ ذَنبٍ وخَطیئَةٍ . (2) .

1- .مسند ابن حنبل : 3 / 182 / 8099 عن أبی هریره وج4 / 70 / 11304 وص 76 / 11327 ، المستدرک علی الصحیحین : 1 / 693 / 1886 کلّها عن أبی سعید الخدری وأبی هریره ، کنز العمّال : 1 / 461 / 1999 .

2- .الأمالی للصدوق : 679 / 925 ، عیون أخبار الرضا : 2 / 75 / 211 کلاهما عن محمّد بن علیّ التمیمی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، بحار الأنوار : 25 / 193 / 2 .

10477.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند از میان سخن ها ، چهار سخن را برگزید : «سبحان اللّه » ، «الحمد للّه » ، «لا إله إلاّ اللّه » و «اللّه أکبر».

هر کس «سبحان اللّه » بگوید ، برای او بیست حسنه نوشته می شود و بیست گناه از او فرو می ریزد. هر کس «اللّه أکبر» بگوید ، [نیز]مانند همان است و هر کس «لا إله إلاّ اللّه » بگوید ، [نیز]مانند همان است. و هر کس از جانب خودش «الحمد للّه ربّ العالمین» بگوید ، برای او سی حسنه نوشته می شود و سی گناه از او فرو می ریزد .10476.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس که دوست دارد به شاخه سرخی که خداوندْ آن را با دست قدرت خویش کاشته است بنگرد و بر آن چنگ زند ، با علی و امامانِ از نسل او پیوندِ «ولایت» داشته باشد ، که آنان برگزیدگان خداوند ، و از هر گناه و لغزشی مصون اند . .

10475.امام علی علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :إنَّ أحسَنَ الحَديثِ كِتابُ اللّهِ تَبارَكَ وتَعالى ؛ قَد أفلَحَ مَن زَيَّنَهُ اللّهُ فى قَلبِهِ ، وأدخَلَهُ فِى الإِسلامِ بَعدَ الكُفرِ ، وَاختارَهُ عَلى ما سِواهُ مِن أحاديثِ النّاسِ ، إنَّهُ أحسَنُ الحَديثِ وأبلَغُهُ .

أحِبّوا ما أحَبَّ اللّهُ ، أحِبُّوا اللّهَ مِن كُلِّ قُلوبِكُم ، ولا تَمَلّوا كَلامَ اللّهِ وذِكرَهُ ، ولا تَقسُ عَنهُ قُلوبُكُم .

فَإنَّهُ مِن كُلِّ ما يَخلُقُ اللّهُ يَختارُ ويَصطَفى؛ قَد سَمّاهُ اللّهُ : خِيَرَتَهُ مِنَ الأَعمالِ ومُصطَفاهُ مِنَ العِبادِ ، وَالصّالِحَ مِنَ الحَديثِ ، ومِن كُلِّ ما اُوتِىَ النّاسُ : الحَلالَ وَالحَرامَ .

فَاعبُدُوا اللّهَ ولا تُشرِكوا بِهِ شَيئا ، وَاتَّقوهُ حَقَّ تُقاتِهِ ، وَاصدُقُوا اللّهَ صالِحَ ما تَقولونَ بِأفواهِكُم ، وتَحابّوا بِرَوحِ اللّهِ بَينَكُم ؛ إنَّ اللّهَ يَغضَبُ أن يُنكَثَ عَهدُهُ . (1)10474.امام علی علیه السلام :الإمام الحسن علیه السلام :إنّا أهلُ بَيتٍ أكرَمَنَا اللّهُ بِالإِسلامِ ، وَاختارَنا وَاصطَفانا وَاجتَبانا ، فَأذهَبَ عَنَّا الرِّجسَ وطَهَّرَنا تَطهيرا . وَالرِّجسُ هُوَ الشَّكُّ ؛ فَلا نَشُكُّ فِى اللّهِ الحَقِّ ودينِهِ أبَدا ، وطَهَّرَنا مِن كُلِّ أفنٍ وغَيِّهِ مُخلَصينَ إلى آدَمَ ؛ نِعمَةً مِنهُ . (2) .

1- .السيره النبويّه لابن هشام: 2 / 146، دلائل النبوّه للبيهقى : 2 / 525 ، الدرّ المنثور : 3 / 409 ، البدايه والنهايه : 3 / 214 كلّها عن أبى سلمه بن عبد الرحمن بن عوف .

2- .الأمالى للطوسى : 562 / 1174 عن عبد الرحمن بن كثير عن الإمام الصادق عن أبيه عن الإمام زين العابدين عليهم السلام ، بحار الأنوار : 72 / 152 / 29 نقلاً عن كتاب البرهان وفيه : «وطهّرنا وأولادنا من ...» .

10479.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :به یقین ، بهترین سخن ، کتاب خداوند متعال است. رستگار ، کسی است که خداوند ، آن را در دلش بیاراید و او را پس از کفر ، وارد اسلام کند و وی ، آن را بر سخنان مردم برگزیند. همانا آن ، بهترین و رساترین سخن است .

آنچه را خدا دوست می دارد ، دوست بدارید. خدا را با همه دلتان دوست بدارید و از سخن و یاد خدا ملول و خسته نشوید و دل هایتان از آن دچار قساوت نشود. (1)

همانا خداوند از میان هر چه می آفریند ، برگزیده ای دارد و خدا آنها را نام برده و معیّن کرده است : بهترین از کردارها ، و برگزیدگان از بندگانش ، و از سخنان ، شایسته اش ، و نیز از هر حلال و حرامی که برای مردم فرستاده شده است . (2)

پس خدا را بپرستید و چیزی را شریک او قرار ندهید و از او به نحو شایسته پروا داشته باشید و در سخنان شایسته ای که بر زبان می آورید، به خدا راست بگویید ، و با آسایش الهی ، میان خودتان دوستی کنید. خداوند از این که پیمانش شکسته شود ، خشمگین می شود .10478.عنه علیه السلام :امام حسن مجتبی علیه السلام :ما خاندانی هستیم که خداوند ، ما را به سبب اسلام ، گرامی داشته و ما را برگزیده و پلیدی را از ما دور نموده و ما را به کمال و تمام ، پاک ساخته است و پلیدی ، همان شک است و ما درباره خدای حق و آیین او ، هرگز شک نمی کنیم و ما را از هر کاستی و گمراهی ، پاک ساخته است و تا حضرت آدم ، برگزیدگان خداییم و این ، نعمتی از سوی اوست. .

1- .مقصود ، آن است که تلاش کنید هنگام خواندن یا شنیدن سخن خدا ، با یاد او ، نرمش و رقّت قلب پیدا کنید .
2- .متن اصلی عربی در کتاب ها و منابع ، به دو صورت و با کمی تشویش نقل شده است و ترجمه فوق ، برداشت ماست .

10477.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :الإمام الباقر عليه السلام :نَحنُ جَنبُ اللّهِ ، ونَحنُ صَفوَتُهُ ، ونَحنُ خِيَرَتُهُ ، ونَحنُ مُستَودَعُ مَواريثِ الأَنبِياءِ . (1)10476.عنه عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام لِعَبدِ اللّهِ بنِ بُكَيرٍ: يَابنَ بُكَيرٍ ، إنَّ اللّهَ اختارَ مِن بِقاعِ الأَرضِ سِتَّةً : البَيتَ الحَرامَ ، وَالحَرَمَ ، ومَقابِرَ الأَنبِياءِ ، ومَقابِرَ الأَوصِياءِ ، ومَقاتِلَ الشُّهَداءِ ، وَالمَساجِدَ الَّتى يُذكَرُ فيهَا اسمُ اللّهِ . (2)10475.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :إنَّ اللّهَ عز و جل اختارَ مِن كُلِّ شَىءٍ شَيئا ، وَاختارَ مِنَ الأَرضِ مَوضِعَ الكَعبَةِ . (3)10474.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه عليه السلام :إنَّ اللّهَ لَمّا خَلَقَ الخَلقَ فَجَعَلَهُ فِرقَتَينِ ، فَجَعَلَ خِيَرَتَهُ فى إحدَى الفِرقَتَينِ ، ثُمَّ جَعَلَهُم أثلاثاً ، فَجَعَلَ خِيَرَتَهُ فى إحدَى الأَثلاثِ ، ثُمَّ لَم يَزَل يَختارُ حَتَّى اختارَ عَبدَ مَنافٍ ، ثُمَّ اختارَ مِن عَبدِ مَنافٍ هاشِماً ، ثُمَّ اختارَ مِن هاشِمٍ عَبدَ المُطَّلِبِ ، ثُمَّ اختارَ مِن عَبدِ المُطَّلِبِ عَبدَ اللّهِ ، وَاختارَ مِن عَبدِ اللّهِ مُحَمَّدا رَسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آله .

فَكانَ أطيَبَ النّاسِ وِلادَةً وأطهَرَها ، فَبَعَثَهُ اللّهُ بِالحَقِّ بَشيرا ونَذيرا ، وأنزَلَ عَلَيهِ الكِتابَ ؛ فَلَيسَ مِن شَىءٍ إلاّ فِى الكِتابِ تِبيانُهُ . (4) .

1- .بصائر الدرجات : 63 / 10 ، كمال الدين : 206 / 20 وفيه «حوزته» بدل «خيرته» وكلاهما عن خيثمه ، بحار الأنوار : 26 / 248 / 18 .
2- .كامل الزيارات : 241 / 358 عن عبد اللّه بن بكير ، بحار الأنوار : 101 / 66 / 57 .
3- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 243 / 2306 ، وراجع بحار الأنوار : 99 / 63 / 39 .
4- .تفسير العيّاشى : 1 / 6 / 12 عن محمّد بن حمران .

10473.سلیمان علیه السلام :امام باقر علیه السلام :ما همجوار خداییم . ما برگزیدگان و انتخاب شدگان خداییم. ما جایگاه ودیعت میراث های پیامبرانیم .10472.لقمان علیه السلام :امام صادق علیه السلام خطاب به عبد اللّه بن بُکَیر : ای پسر بُکَیر! خداوند از میان سرزمین ها ، شش جا را برگزیده است : خانه خدا ، حرم ، مزار پیامبران ، مدفن اوصیا ، رزمگاه شهیدان ، و مساجدی که در آنها نام خدا یاد می شود .10471.امام صادق علیه السلام :امام صادق علیه السلام :خداوند از میان هر چیزی ، چیزی را برگزید و از میان زمین[ها] ، جایگاه کعبه را برگزید .10470.امام باقر علیه السلام :امام صادق علیه السلام :چون خداوند ، همه آفریده ها را آفرید ، آنها را دو بخش کرد و برگزیده های خویش را در بخشی قرار داد و سپس آنها را سه قسمت کرد و برگزیده خود را در یکی از سه قسمت ، قرار داد. سپس پیوسته برمی گزید ، تا آن که عبد مناف را برگزید. او سپس از عبد مناف ، هاشم را ؛ و از میان [بنی]هاشم ، عبد المطّلب را ؛ و از میان عبد المطّلب ، عبد اللّه را ؛ و از عبد اللّه ، محمّد، پیامبر خدا را برگزید .

پس پیامبر صلی الله علیه و آله از همه مردم ، پاک نهادتر و پاکزادتر بود. خداوندْ او را به حق ، مژده دهنده و بیم دهنده برانگیخت و کتاب خویش را بر او نازل فرمود. پس هیچ چیز نیست ، مگر آن که بیان آن در کتاب الهی هست. .

الفصل الثانى : التّرغيب فى الخير2 / 1التَّأكيدُ عَلى فِعلِ الخَيرِالكتاب« وَ جَعَلْنَهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَ أَوْحَيْنَآ إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَ تِ وَ إِقَامَ الصَّلَوهِ وَ إِيتَآءَ الزَّكَوهِ وَ كَانُواْ لَنَا عَبِدِينَ . (1) »

« يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُواْ ارْكَعُواْ وَ اسْجُدُواْ وَ اعْبُدُواْ رَبَّكُمْ وَ افْعَلُواْالْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ . (2) »

الحديث10457.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :اِفعَلُوا الخَيرَ دَهرَكُم ، وتَعَرَّضوا لِنَفَحاتِ رَحمَهِ اللّهِ ؛ فَإِنَّ للّهِ نَفَحاتٍ مِن رَحمَتِهِ يُصيبُ بِها مَن يَشاءُ مِن عِبادِهِ ، وسَلُوا اللّهَ أن يَستُرَ عَوراتِكُم وأن يُؤمِنَ رَوعاتِكُم . (3) .

1- .الأنبياء : 73 .
2- .الحجّ : 77 .
3- .المعجم الكبير : 1 / 250 / 720 ، حليه الأولياء : 3 / 162 وفيه «تعلّموا» بدل «افعلوا» ، مسند الشهاب : 1 / 408 / 701 ، نوادر الأُصول : 2 / 25 كلّها عن أنس ، ربيع الأبرار : 2 / 217 عن أبى هريره يرفعه وفيها «اطلبوا» بدل «افعلوا» ، كنز العمّال : 7 / 769 / 21325 .

فصل دوم : تشویق به نیکی

2 / 1تأکید بر انجام دادن کار نیک

فصل دوم : تشویق به نیکی2 / 1تأکید بر انجام دادن کار نیکقرآن«ما آنان را پیشوایانی قرار دادیم که به فرمان ما هدایت می کنند. و انجام دادن کارهای نیک و برپاداشتن نماز و پرداختن زکات را به آنان وحی کردیم، و تنها ما را می پرستیدند » .

«ای کسانی که ایمان آورده اید! رکوع و سجود کنید و پروردگارتان را بپرستید و کار نیک انجام دهید ؛ باشد که رستگار شوید » .

حدیث10459.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عمر خود را در کار نیک صرف کنید و خود را در معرض نسیم های رحمت الهی قرار دهید. همانا خداوند ، نسیم های رحمتی دارد که به هر کس از بندگانش بخواهد ، با آنها بهره می دهد. و از خداوند بخواهید که عیب های شما را بپوشاند و هراسِ شما را به ایمنی بَدَل سازد.

.

10460.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :أُطلُبُوا الخَيرَ دَهرَكُم ، وَاهرُبوا مِنَ النّارِ جَهدَكُم ؛ فَإِنَّ الجَنَّةَ لا يَنامُ طالِبُها ، وإنَّ النّارَ لا يَنامُ هارِبُها . (1)10461.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :الخَيرُ كَثيرٌ ، وفاعِلُهُ قَليلٌ . (2)10462.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :تَكَلَّفوا فِعلَ الخَيرِ وجاهِدوا نُفوسَكُم عَلَيهِ ؛ فَإِنَّ الشَّرَّ مَطبوعٌ عَلَيهِ الإِنسانُ . (3)10463.عنه عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :فِعلُ الخَيرِ ذَخيرَهٌ باقِيَهٌ ، وثَمَرَهٌ زاكِيَهٌ . (4)10464.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :عنه عليه السلام :كُن عامِلاً بِالخَيرِ ، ناهِيا عَنِ الشَّرِّ ، مُنكِرا شيمَةَ الغَدرِ . (5)10465.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه عليه السلام :اِفعَلِ الخَيرَ ؛ فَإِنَّ يَسيرَهُ كَثيرٌ . (6)10466.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :مَن قَصَّرَ عَن فِعلِ الخَيرِ خَسِرَ ونَدِمَ . (7)10467.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :صِل عَجَلَتَكَ بِتَأَنّيكَ ، وسَطوَتَكَ بِرِفقِكَ ، وشَرَّكَ بِخَيرِكَ ، وَانصُرِ العَقلَ عَلَى الهَوى تَملِكِ النُّهى . (8) .

1- .كنز العمّال : 15 / 931 / 43597 نقلاً عن ابن صصرى فى أماليه عن عبد اللّه بن جراد .
2- .الخصال : 30 / 105 عن عبد اللّه بن عمرو ، إرشاد القلوب : 1 / 184 ، أعلام الدين : 276 ، تنبيه الخواطر : 1 / 5 كلّها نحوه ، بحار الأنوار : 96 / 160 ؛ الفردوس : 2 / 201 / 2997 عن ابن عبّاس ، تاريخ بغداد : 8 / 177 / 4295 كلاهما نحوه ، كنز العمّال : 15 / 777 / 43066 نقلاً عن المعجم الأوسط عن ابن عمر .
3- .تنبيه الخواطر : 2 / 120 .
4- .غرر الحكم : 6545 ، عيون الحكم والمواعظ : 357 / 6032 .
5- .غرر الحكم : 7166 ، عيون الحكم والمواعظ : 393 / 6665 .
6- .غرر الحكم : 6806 ، عيون الحكم والمواعظ : 369 / 6228 .
7- .غرر الحكم : 9229 .
8- .غرر الحكم : 5849 ، عيون الحكم والمواعظ : 302 / 5362 .

10463.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :در همه روزگارتان، در پی نیکی باشید و تا می توانید از آتش (دوزخ) بگریزید. همانا خواهان بهشت نمی خسبد و گریزان از آتش ، به خواب غفلت نمی رود.10464.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیکی ، بسیار است ؛ امّا نیکوکار ، اندک.10465.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :در نیکوکاری، تلاش کنید وخود را به انجام دادن کار نیک وا دارید ، که بدی با طبع انسان ، سازگار است.10466.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :کار نیک ، ذخیره ای ماندگار و بهره ای رشدیابنده است.10467.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :نیکوکار ، بازدارنده از بدی ، و نکوهنده رفتار فریبکارانه باش.10468.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :کار نیک انجام بده ، که اندک آن نیز بسیار است.10469.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :هر کس از انجام دادن کار نیک کوتاهی نماید ، زیان می کند و پشیمان می شود.10470.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :شتابت را با درنگ خویش ، هیبت و قدرتت را با نرمش خویش ، و بدی ات را با نیکی خویش بپیوند. یاور خرد بر ضدّ هوای نفس باش تا دارای خرد باشی. .

10471.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :عنه عليه السلام :ظَفِرَ بِالخَيرِ مَن طَلَبَهُ . (1)10472.لقمانُ عليه السلام :عنه عليه السلام :قولُوا الخَيرَ تُعرَفوا بِهِ ، وَاعمَلُوا الخَيرَ تَكونوا مِن أهلِهِ ، ولا تَكونوا عُجُلاً مَذاييعَ . (2)10473.سليمانُ عليه السلام :عنه عليه السلام :إذا رَأَيتُم خَيرا فَأعينوا عَلَيهِ ، وإذا رَأَيتُم شَرّا فَاذهَبوا عَنهُ ؛ فَإِنَّ رَسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آلهكانَ يَقولُ : يَابنَ آدَمَ ، اِعمَلِ الخَيرَ ودَعِ الشَّرَّ ، فَإِذا أنتَ جَوادٌ قاصِدٌ . (3)10631.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :أطيعُوا اللّهَ ولا تَعصوهُ ، وإذا رَأَيتُمُ الخَيرَ فَخُذوا بِهِ ، وإذا رَأَيتُمُ الشَّرَّ فَأَعرِضوا عَنهُ . (4)10632.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام فى كِتابِهِ إلى قُثَم بن عَبّاسٍ عامِلِهِ عَلى مَكَّةَ : لَن يَفوزَ بِالخَيرِ إلاّ عامِلُهُ ، ولا يُجزى جَزاءَ الشَّرِّ إلاّ فاعِلُهُ . (5)10628.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :لَن يُجزى جَزاءَ الخَيرِ إلاّ فاعِلُهُ . (6)10629.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :لَيسَ بِخَيرٍ مِنَ الخَيرِ إلاّ ثَوابُهُ . (7) .

1- .غرر الحكم : 6046 ، عيون الحكم والمواعظ : 324 / 5586 .
2- .الكافى : 2 / 225 / 12 عن أبى الحسن الأصبهانى عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : 75 / 81 / 29 .
3- .نهج البلاغه : الخطبه 176 ، عوالى اللآلى : 1 / 279 / 112 وفيه «يابن آدم . . .» بحار الأنوار : 75 / 321 / 49 .
4- .نهج البلاغه : الخطبه 167 ، بحار الأنوار : 32 / 41 / 26 ؛ البدايه والنهايه : 7 / 227 وفيه «فدعوه» بدل «فأعرضوا عنه» .
5- .نهج البلاغه : الكتاب 33 ، بحار الأنوار : 33 / 491 / 697 .
6- .غرر الحكم : 7406 ، عيون الحكم والمواعظ : 407 / 6884 .
7- .غرر الحكم : 7487 ، عيون الحكم والمواعظ : 410 / 6965 .

10630.امام صادق علیه السلام :امام علی علیه السلام :آن که نیکی جوید ، به آن دست یابد.10631.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :نیک بگویید تا به نیکی شناخته شوید ؛ کار نیک انجام دهید تا از نیکوکاران باشید ، و شتابگر فاش کننده[ی اسرار] نباشید .10632.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :هرگاه کار نیکی دیدید ، یاور آن باشید و چون کار بدی دیدید ، از آن فاصله بگیرید ؛ چرا که پیامبر خدا می فرمود : «ای فرزند آدم! نیکی کن و بدی را وا گذار تا بخشنده ای میانه رو باشی».10633.عنه صلی الله علیه و آله (لِعلیٍّ علیه السلام) امام علی علیه السلام :فرمانبردار خدا باشید و او را نافرمانی نکنید. هرگاه کار نیکی دیدید ، به آن روی آورید و چون کار بدی دیدید ، از آن رویگردان شوید.10634.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام در نامه اش به قُثَم بن عبّاس ، فرماندارش بر مکّه : به نیکی نخواهد رسید ، مگر آن کس که نیکوکار باشد؛ و کیفر بد نخواهد دید ، جز آن کس که بدکار باشد .10635.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام (فی قولِ اللّهِ عَزَّ و جلَّ : {Q} «إنَّ رَبَّک) امام علی علیه السلام :پاداش نیک ، جز به نیکوکار داده نخواهد شد.10633.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (به علی علیه السلام) امام علی علیه السلام :چیزی بهتر از نیکی نیست ، مگر پاداش آن . .

10634.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه علیه السلام :إنَّ مِن أحَبِّ عِبادِ اللّهِ إلَیهِ عَبدا أعانَهُ اللّهُ عَلی نَفسِهِ . . . لا یَدَعُ لِلخَیرِ غایَةً إلاّ أمَّها . (1)10635.امام صادق علیه السلام (درباره آیه «همانا پروردگار تو سخت در کمین است») عنه علیه السلام :شَرُّ النّاسِ مَن لا یُرجی خَیرُهُ ، ولا یُؤمَنُ شَرُّهُ . (2)10636.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :عنه علیه السلام :اللَّئیمُ لا یُرجی خَیرُهُ ، ولا یُسلَمُ مِن شَرِّهِ ، ولا یُؤمَنُ مِن غَوائِلِهِ .10637.عنه صلی الله علیه و آله :الإمام (3) الحسین علیه السلام :الإمام (4) الحسین علیه السلام : إنَّ رَسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله أوصی إلی أمیرِ المُؤمِنینَ عَلِیِّ بنِ أبی طالِبٍ علیه السلام ، وکانَ فی ما أوصی بِهِ أن قالَ لَهُ : یا عَلِیُ ، مَن حَفِظَ مِن اُمَّتی أربَعینَ حَدیثا . . . حَشَرَهُ اللّهُ یَومَ القِیامَهِ مَعَ النَّبِیّینَ وَالصِّدّیقینَ وَالشُّهَداءِ وَالصّالِحینَ ، وحَسُنَ اُولئِکَ رَفیقا .

فَقالَ عَلِیٌ علیه السلام : یا رَسولَ اللّهِ ، أخبِرنی ما هذِهِ الأَحادیثُ؟

فَقالَ : أن تُؤمِنَ بِاللّهِ . . . وألاّ تَمَلَّ مِن فِعلِ الخَیرِ . (5)10638.عنه صلی الله علیه و آله :الإمام الباقر علیه السلام :اِنَّ الشَّمسَ لَتَطلُعُ ومَعَها أربَعَهُ أملاکٍ ، مَلَکٌ یُنادی : یا صاحِبَ الخَیرِ أتِمَّ وأبشِر . ومَلَکٌ یُنادی : یا صاحِبَ الشَّرِّ أنزِع وأقصِر ... . 6 .

1- .نهج البلاغه : الخطبه 87 ، بحار الأنوار : 2 / 56 / 36 .
2- .غرر الحکم : 5732 ، عیون الحکم والمواعظ : 294 / 5243 .
3- .غرر الحکم : 1930 ، عیون الحکم والمواعظ : 58 / 1476 .
4- .الخصال : 543 / 19 عن إسماعیل بن فضل الهاشمی وإسماعیل بن أبی زیاد جمیعا عن الإمام الباقر عن أبیه عن الإمام الحسین علیهم السلام ، بحار الأنوار : 2 / 155 / 7 .
5- .الکافی : 4 / 42 / 1 عن جابر ، بحار الأنوار : 58 / 143 / 2 .

10639.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :از محبوب ترین بندگان خداوند نزد او ، بنده ای است که خداوندْ او را [در غلبه]بر نفس خویش یاری کرده باشد... که برای نیکی ، هیچ فرجامی وا نمی گذارد ، مگر آن که به سوی آن می رود.10640.موسی علیه السلام (فی المُناجاهِ) امام علی علیه السلام :بدترین مردم ، کسی است که نه به خیر او امید باشد و نه از شرّ او ایمنی .10636.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :فرومایه ، کسی است که نه به خیر او امید می رود ، نه از شرّ او آسودگی است و نه از فتنه و فساد او ، ایمنی .10637.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام حسین علیه السلام :پیامبر خدا به امیر مؤمنان، علی بن ابی طالب علیه السلام ، وصیّت کرد و از جمله سفارش هایش این بود : «ای علی! از امّت من ، هر کس چهل حدیث حفظ کند... ، خداوند در روز قیامت ، او را با پیامبران و صدّیقان و شهیدان و صالحان برمی انگیزد و اینان ، همراهانی نیکویند» .

علی علیه السلام پرسید : ای پیامبر خدا! مرا آگاه کن که این حدیث ها چیستند؟

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود : «این که به خدا ایمان آوری ... و از کار نیک خسته نشوی» .10638.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام باقر علیه السلام :خورشید که برمی آید ، چهار فرشته همراه آن اند. فرشته ای ندا می دهد : ای نیکوکار! به کمال برسان و مژده باد تو را. و فرشته ای دیگر ندا می دهد : ای بدکار! دست بردار و کوتاه بیا ... . .

2 / 2النَّهىُ عَنِ استِصغارِ شَىءٍ مِنَ الخَيرِ10641.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :الإمام عَلىّ عليه السلام :اِفعَلُوا الخَيرَ ولا تَحقِروا مِنهُ شَيئا ؛ فَإِنَّ صَغيرَهُ كَبيرٌ وقَليلَهُ كَثيرٌ ، ولا يَقولَنَّ أحَدُكُم : إنَّ أحَدا أولى بِفِعلِ الخَيرِ مِنّى ، فَيَكونَ وَاللّهِ كَذلِكَ . إنَّ لِلخَيرِ وَالشَّرِّ أهلاً ؛ فَمَهما تَرَكتُموهُ مِنهُما كَفاكُموهُ أهلُهُ . (1)10641.امام صادق عليه السلام :عنه عليه السلام فِى الحِكَمِ المَنسوبَهِ إلَيهِ : لا تَحقِرَنَّ شَيئا مِنَ الخَيرِ وإن صَغُرَ ؛ فَإِنَّكَ إذا رَأَيتَهُ سَرَّكَ مَكانُهُ . (2)10642.رسولُ اللّهِ صلى اللّه عليه و آله :عنه عليه السلام :إنَّ اللّهَ تَبارَكَ وتَعالى أخفى أربَعَةً فى أربَعَهٍ :

أخفى رِضاهُ فى طاعَتِهِ ، فَلا تَستَصغِرَنَّ شَيئا مِن طاعَتِهِ ؛ فَرُبَّما وافَقَ رِضاهُ وأنتَ لا تَعلَمُ .

وأخفى سَخَطَهُ فى مَعصِيَتِهِ ، فَلا تَستَصغِرَنَّ شَيئا مِن مَعصِيَتِهِ ؛ فَرُبَّما وافَقَ سَخَطَهُ مَعصِيَتُهُ وأنتَ لا تَعلَمُ .

وأخفى إجابَتَهُ فى دُعائِهِ ، فَلا تَستَصغِرَنَّ شَيئا مِن دُعائِهِ ؛ فَرُبَّما وافَقَ إجابَتَهُ وأنتَ لا تَعلَمُ .

وأخفى وَلِيَّهُ فى عِبادِهِ ، فَلا تَستَصغِرَنَّ عَبدا مِن عِبادِهِ ؛ فَرُبَّما يَكونُ وَلِيَّهُ وأنتَ لا تَعلَمُ . (3) .

1- .نهج البلاغه : الحكمه 422 ، روضه الواعظين : 407 ، غرر الحكم : 2326 نحوه وح 10391 وفيه من «لا يقولنّ . . .» ، بحار الأنوار : 71 / 190 / 56 .

2- .شرح نهج البلاغه : 20 / 321 / 687 .

3- .كمال الدين : 296 / 4 ، الخصال : 209 / 31 ، معانى الأخبار : 112 / 1 كلّها عن محمّد بن مسلم عن الإمام الباقر عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار : 69 / 274 / 7 وج 93 / 363 / 4 .

2 / 2نهی از کوچک شمردن کار نیک10645.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :کار نیک کنید و هیچ کار نیکی را کوچک مشمارید ؛ چرا که کوچکِ آن ، بزرگ و اندکِ آن ، بسیار است. هیچ یک از شما نگوید : «دیگری برای انجام دادن کار نیک ، از من شایسته تر است» که به خدا قسم ، همان گونه می شود. هر یک از نیک و بد ، اهلی دارد . هرگاه آن را وا گذارید ، اهل نیک و بد به جای شما انجامش می دهند .10646.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام در حکمت های منسوب به وی : هیچ نیکی را ، هر چند کوچک باشد ، کوچک مشمار ؛ چرا که وقتی آن را ببینی ، جایگاهش تو را خشنود می سازد.10647.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :خداوند متعال ، چهار چیز را در چهار چیز ، پنهان ساخته است:

خشنودی خود را در اطاعتش نهان ساخته است. پس هیچ طاعتی را کوچک مشمار ، شاید که با خشنودی او همراه باشد و تو ندانی؛

و خشم خود را در نافرمانی اش نهان ساخته است. پس هیچ گناهی را کوچک مشمار ، که چه بسا آن نافرمانی ، با خشم او همراه باشد و تو ندانی ؛

و اجابتش را در دعای در پیشگاهش پنهان کرده است. پس هیچ دعایی را کوچک مشمار ، که شاید با اجابت او همراه باشد و تو ندانی ؛

و دوست خود را میان بندگانش نهان داشته است. پس هیچ یک از بندگانش را کوچک مشمار ، که چه بسا وی دوست او باشد و تو ندانی .

.

10648.عنه عليه السلام :الإمام الباقر عليه السلام لِمُحَمَّدِ بنِ مُسلِمٍ : لا تَستَصغِرَنَّ حَسَنَةً تَعمَلُ بِها ؛ فَإِنَّکَ تَراها حَیثُ تَسوؤُکَ . (1)10642.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام الصادق علیه السلام :لا تَستَقِلَّ ما یُتَقَرَّبُ بِهِ إِلَی اللّهِ عز و جل ولَو شِقَّ تَمرَةٍ . (2)10643.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :تفسیر العیّاشی عن إبراهیم الکرخی عن الإمام الصادق علیه السلام :لا تَحتَقِر حَسَنَةً ؛ فَإِنَّهُ لَیسَ شَیءٌ أَشَدَّ طَلَبا ولا أَسرَعَ دَرَکا مِنَ الحَسَنَةِ ؛ إِنَّها لَتُدرِکُ الذَّنبَ العَظیمَ القَدیمَ فَتَذهَبُ بِهِ ، وقَد (3) قالَ اللّهُ فی کِتابِهِ : « إِنَّ الْحَسَنَتِ یُذْهِبْنَ السَّیِّئَاتِ (4) » .

قالَ : قالَ : صَلاةُ اللَّیلِ تَذهَبُ بِذُنوبِ النَّهارِ . وقالَ : یَذهَبُ بِما جَرَحتُم . (5)2 / 3الحَثُّ عَلَی اصطِناعِ المَعروفِ‌فِالکتاب« وَ ابْتَغِ فِیمَآ ءَاتَاکَ اللَّهُ الدَّارَ الْأَخِرَةَ وَ لاَ تَنسَ نَصِیبَکَ مِنَ الدُّنْیَا وَ أَحْسِن کَمَآ أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَیْکَ وَ لاَ تَبْغِ الْفَسَادَ فِی الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لاَ یُحِبُّ الْمُفْسِدِینَ . (6) »

الحدیث10649.الإمامُ الحسنُ علیه السلام (لمّا دَعا بَنیهِ و بَنی أخیهِ) رسول اللّه صلی الله علیه و آله :إنَّ البُیوتَ الَّتی یُمتارُ فیهَا المَعروفُ تُضیءُ لِأَهلِ السَّماءِ کَما تُضیءُ الکَواکِبُ لِأَهلِ الأَرضِ . (7) .

1- .علل الشرایع : 599 / 49 عن محمّد بن سلیمان عن رجل ، بحار الأنوار : 73 / 356 / 65 وج 78 / 198 / 22 .
2- .الکافی : 2 / 142 / 5 عن بشیر بن یسار ، بحار الأنوار : 71 / 222 / 34 .
3- .سقطت لفظه «قد» من الطبعه المعتمده وأثبتناها من طبعه مؤسّسه البعثه 2 / 326 / 2062 .
4- .هود : 114 .
5- .تفسیر العیّاشی : 2 / 162 / 75 ، مجمع البیان : 5 / 307 نحوه ، بحار الأنوار : 71 / 184 / 45 .
6- .القصص : 77 .
7- .عوالی اللآلی : 1 / 369 / 71 ، أعلام الدین : 275 عن الإمام علیّ علیه السلام نحوه .

10650.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام باقر علیه السلام خطاب به محمّد بن مسلم : هیچ کار نیکی را که انجام می دهی ، کوچک مشمار ، که همانا آن را در جایی خواهی دید که تو را ناراحت می کند.10651.الإمامُ الکاظمُ علیه السلام :امام صادق علیه السلام :کاری را که به قصد تقرّب به پروردگار انجام می شود ، کم مشمار ، هر چند انفاقِ پاره خرمایی باشد.10652.الإمامُ العسکریُّ علیه السلام :تفسیر العیّاشی به نقل از ابراهیم کرخی ، از امام صادق علیه السلام: هیچ کار نیکی را ناچیز مشمار ؛ چرا که هیچ چیز در طلبیدن و رسیدن ، به شدّت و سرعت کار نیک نیست. کار نیک ، به گناه بزرگِ دیرینه می رسد و آن را از بین می برد. و خداوند در کتاب خویش فرموده است : «همانا کارهای نیک ، گناهان را از بین می برند» .

[راوی گوید : امام علیه السلام فرمود:] نماز شب ، گناهان روز را از بین می برد. [و فرمود:]آنچه را انجام داده اید ، می برد.2 / 3تشویق به انجام دادن کار نیکقرآن«در آنچه خدا به تو بخشیده است ، سرای آخرت را بجوی و بهره خود را از دنیا فراموش مکن ، و آن سان که خدا به تو نیکی کرده ، تو نیز نیکی کن و در پی تباهی در زمین مباش ، که خداوند ، تبهکاران را دوست نمی دارد » .

حدیث10654.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خانه هایی که در آنها کار نیک انجام می شود ، برای آسمانیان می درخشند، آن گونه که ستارگان برای زمینیان می درخشند.

.

10655.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ إبليسَ يَبعَثُ أشَدَّ أصحابِهِ وأقوى أصحابِهِ إلى مَن يَصنَعُ المَعروفَ فى مالِهِ . (1)10656.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :أعلام الدين :قال صلى الله عليه و آله : اِستَكثِروا مِنَ الشَّىءِ الَّذى لا تَمُسُّهُ النّارُ . قالوا : وما هُوَ يا نَبِيَ اللّهِ؟ قالَ : المَعروفُ . (2)10657.عنه صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :المَعروفُ يَنقَطِعُ فى ما بَينَ النّاسِ ، ولا يَنقَطِعُ فى ما بَينَ اللّهِ وبَينَ مَن فَعَلَهُ . (3)10653.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام علىّ عليه السلام :زِد فِى اصطِناعِ المَعروفِ ، وأكثِر مِن إسداءِ الإحسانِ ؛ فَإنَّهُ أبقى ذُخرا وأجمَلُ ذِكرا . (4)10654.امام صادق عليه السلام :عنه عليه السلام :كَثرَةُ اصطِناعِ المَعروفِ تَزيدُ فِى العُمُرِ ، وتَنشُرُ الذِّكرَ . (5)10655.امام صادق عليه السلام :عنه عليه السلام :لِيَكُن أحَبُّ النّاسِ إلَيكَ وأحظاهُم لَدَيكَ أكثَرَهُم سَعيا فى مَنافِعِ النّاسِ . (6)10656.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :نِعمَ عَمَلُ المَرءِ المَعروفُ . (7)10657.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :المَعروفُ فَرضٌ . (8) .

1- .المعجم الكبير : 11 / 171 / 11536 عن ابن عبّاس ، كنز العمّال : 6 / 349 / 16001 .
2- .أعلام الدين : 283 ، تنبيه الخواطر : 2 / 249 و فيه «تأكله» بدل «تمسّه» ، بحار الأنوار : 14 / 330 / 65 .
3- .كنز العمّال : 6 / 344 / 15974 نقلاً عن الفردوس عن أبى اليسر .
4- .غرر الحكم : 5498 ، عيون الحكم والمواعظ : 277 / 5044 .
5- .غرر الحكم : 7113 ، عيون الحكم والمواعظ : 390 / 6601 .
6- .غرر الحكم : 7377 ، عيون الحكم والمواعظ : 405 / 6859 .
7- .عيون الحكم والمواعظ : 495 / 9149 ، غرر الحكم : 9890 نحوه وليس فيه «عمل» .
8- .مطالب السؤول : 56 ؛ بحار الأنوار : 78 / 12 / 70 .

10658.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :ابلیس ، سرسخت ترین و نیرومندترین یاران خود را به سراغ کسی می فرستد که نیکوکاریِ مالی دارد.10659.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :أعلام الدین :پیامبر خدا فرمود : «آنچه را آتش به آن نمی رسد ، زیاد انجام دهید».

گفتند : آن چیست ، ای پیامبر خدا؟

فرمود : «کار نیک».10660.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :کار نیک ، در میان مردم ، دچار گسست می شود ؛ ولی رابطه بین خداوند و نیکوکار ، قطع نمی شود .10661.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :کار نیک را بسیار انجام بده و زیاد احسان کن ؛ چرا که آن ، ماندگارترین ذخیره و [بهترین راه برای] خوشنام تر زیستن است.10662.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :نیکوکاری بسیار ، عمر می افزاید و نام نیک می گسترد.10663.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام (لمّا سُئلَ عن مُصافَحَةِ المَرأةِ الأجنَبیَّةِ) امام علی علیه السلام :محبوب ترین و برخوردارترین مردم نزد تو ، کسانی باشند که در مسیر منافع مردم کوشاترند.10658.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :کار نیک ، کار شایسته انسان است.10659.امام باقر علیه السلام :امام علی علیه السلام :نیکوکاری ، واجب است. .

10660.امام باقر علیه السلام :عنه علیه السلام :لا شَیءَ یَذخُرُهُ الإنسانُ کَالإیمانِ بِاللّهِ وصَنائِعِ الإحسانِ . (1)10661.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه علیه السلام :المَعروفُ ذَخیرَهُ الأَیدِ . (2)10662.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه علیه السلام :نِعمَ الذُّخرُ المَعروفُ . (3)10663.امام صادق علیه السلام (آنگاه که از ایشان سؤال شد : آیا دست دادن با زن) عنه علیه السلام :عَلَیکُم بِصَنائِعِ المَعروفِ ؛ فَإِنَّها نِعمَ الزّادُ إلَی المَعادِ . (4)10664.عنه علیه السلام :عنه علیه السلام :المَعروفُ أفضَلُ المَغانِمِ . (5)10665.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :عنه علیه السلام :المَعروفُ قُروضٌ . (6)10664.امام صادق علیه السلام :عنه علیه السلام لِجابِرِ بنِ عَبدِ اللّهِ الأنصارِیِّ : یا جابِرُ ، قِوامُ الدّینِ وَالدُّنیا بِأَربَعَهٍ : عالِمٍ مُستَعمِلٍ عِلمَهُ ، وجاهِلٍ لا یَستَنکِفُ أن یَتَعَلَّمَ ، وجَوادٍ لا یَبخَلُ بِمَعروفِهِ ، وفَقیرٍ لا یَبیعُ آخِرَتَهُ بِدُنیاهُ .

فَإذا ضَیَّعَ العالِمُ عِلمَهُ استَنکَفَ الجاهِلُ أن یَتَعَلَّمَ ، وإذا بَخِلَ الغَنِیُّ بِمَعروفِهِ باعَ الفَقیرُ آخِرَتَهُ بِدُنیاهُ . (7)10665.امام علی علیه السلام :عنه علیه السلام :مَن صَنَعَ المَعروفَ فی ما آتاهُ (اللّهُ) فَلیَصِل بِهِ القَرابَهَ ، وَلیُحسِن فیهِ الضِّیافَهَ ، وَلیَفُکَّ بِهِ العانِیَ ، وَلیُعِن بِهِ الغارِمَ وَابنَ السَّبیلِ وَالفُقَراءَ وَالمُجاهِدینَ فی سَبیلِ اللّهِ ، وَلیُصبِر نَفسَهُ عَلَی النَّوائِبِ وَالخُطوبِ ؛ فَإِنَّ الفَوزَ بِهذِهِ الخِصالِ أشرَفُ مَکارِمِ الدُّنیا ودَرَکُ فَضائِلِ الآخِرَهِ . (8) .

1- .غرر الحکم : 10862 ، عیون الحکم والمواعظ : 543 / 10093 .
2- .غرر الحکم : 980 ، عیون الحکم والمواعظ : 23 / 189 .
3- .غرر الحکم : 9891 ، عیون الحکم والمواعظ : 494 / 9141 .
4- .غرر الحکم : 6166 ، عیون الحکم والمواعظ : 342 / 5844 .
5- .غرر الحکم : 521 ، عیون الحکم والمواعظ : 19 / 67 .
6- .غرر الحکم : 133 ، عیون الحکم والمواعظ : 34 / 636 .
7- .نهج البلاغه : الحکمه 372 ، بحار الأنوار : 2 / 36 / 44 وج 74 / 417 / 39 ؛ المناقب للخوارزمی : 368 / 388 عن جابر الأنصاری نحوه ، وراجع تحف العقول : 222 .
8- .الأمالی للمفید : 176 / 6 ، الأمالی للطوسی : 195 / 331 وفیه «ضیّع» بدل «صنع» و «الحقوق» بدل «الخطوب» وکلاهما عن ربیعه وعماره وغیرهما ، نهج البلاغه : الخطبه 142 نحوه ، بحار الأنوار : 74 / 416 / 35 وراجع الکافی : 4 / 32 / 3 .

10666.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام علی علیه السلام :در آنچه انسان ذخیره می کند ، هیچ چیزْ همانند ایمان به خدا و کارهای خوب نیست.10667.عنه علیه السلام (مِن کتابِهِ للأشتَرِ لَمّا وَلاّهُ مِصرَ) امام علی علیه السلام :نیکی ، ذخیره ابدی است.10668.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (فی وصیَّتِهِ لابنِهِ الحَسنِ علیه السلام لمّا ض) امام علی علیه السلام :نیکی ، ذخیره ای شایسته است.10666.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :کارهای نیک انجام دهید ؛ چرا که رهتوشه خوبی برای قیامت اند.10667.امام علی علیه السلام (در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر) امام علی علیه السلام :کار نیک ، بهترینِ غنیمت هاست.10668.امام علی علیه السلام (پس از ضربت خوردن به وسیله ابن ملجم ، در سفارش ب) امام علی علیه السلام :کار نیک ، [در واقع] قرض (1) هایی است [که نیکوکار در اختیار دیگران قرار می دهد].10669.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام خطاب به جابر بن عبد اللّه انصاری : ای جابر! استواری دین و دنیا به چهار چیز است: دانشمندی که دانش خود را به کار بندد، نادانی که از آموختن روی برنتابد، بخشنده ای که از نیکوکاری اش بخل نورزد ، و تهیدستی که آخرت خود را به دنیایش نفروشد.

اگر دانشمند ، دانش خود را تباه سازد ، جاهل هم در پی آموختن نمی رود و اگر ثروتمند از نیکوکاری اش بخل ورزد ، تهیدست نیز آخرتش را به دنیایش می فروشد .10669.امام صادق علیه السلام :امام علی علیه السلام :کسی که به وسیله آنچه خداوند به او داده ، نیکوکاری می کند ، [باید] با آن به خویشاوندانش نیکی کند ، مهمانیِ خوب انجام دهد ، اسیرْ آزاد سازد ، بدهکار و در راه مانده را و تهیدستان و مجاهدان راه خدا را یاری کند ، و خویشتن را بر تحمّل حوادث تلخ و ناگواری ها شکیبا سازد ؛ چرا که دست یافتن به این خصلت ها ، ارجمندترین بزرگواری های دنیا و رسیدن به فضایل آخرت است. .

1- .ظاهرا به آیاتی اشاره دارد که در آنها «نیکی کردن به مردم» به «قرض دادن به خدا» تعبیر شده است ؛ مانند: «مَّن ذَا الَّذِی یُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَیُضَعِفَهُو لَهُو وَ لَهُو أَجْرٌ کَرِیمٌ» (حدید ، آیه 11) .

10670.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام (فى قولِهِ تعالى : {Q} «و لا تَجْعَلُوا اللّهَ) عنه عليه السلام :إنَّ العِلمَ ذو فَضائِلَ كَثيرَةٍ : فَرَأسُهُ التَّواضُعُ . . . وزادُهُ المَعروفُ . (1)10670.امام صادق عليه السلام (درباره آيه: «و خدا را دستاويز سوگندهاى خود قرار) عنه عليه السلام :لا شَىءَ أعوَدُ عَلَى الإنسانِ مِن حِفظِ اللِّسانِ ، وبَذلِ الإحسانِ . (2)10671.رسولُ اللّهِ صلى اللّه عليه و آله :عنه عليه السلام :الإحسانُ ذُخرٌ ، وَالكَريمُ مَن حازَهُ . (3)10672.عنه صلى الله عليه و آله (لأبى أيُّوب) عنه عليه السلام :قَدِّم الإحسانُ غُنمٌ . (4)10673.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه عليه السلام :إحسانَكَ تَغنَم . (5)10674.عنه عليه السلام :الإمام الرضا عليه السلام :العُرفُ ذَخيرَهُ الأبَدِ . (6)2 / 4التَّأكيدُ عَلَى البِرِّ وَالتَّعاوُنِ عَلَيهالكتاب« وتَعَاوَنُواْ عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلاَ تَعَاوَنُواْ عَلَى الاْءِثْمِ وَالْعُدْوَ نِ وَاتَّقُواْ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ . (7) »

.

1- .الكافى : 1 / 48 / 2 ، منيه المريد : 148 وفيه «ورداؤه» بدل «وزاده» وكلاهما عن أبى بصير عن الإمام الصادق عليه السلام ، تحف العقول : 200 ، بحار الأنوار : 1 / 175 / 41 ؛ كنز العمّال : 10 / 254 / 29362 نقلاً عن الخطيب فى الجامع .
2- .غرر الحكم : 10860 ، عيون الحكم والمواعظ : 543 / 10091 .
3- .غرر الحكم : 1135 ، عيون الحكم والمواعظ : 45 / 1100 .
4- .غرر الحكم : 156 ، عيون الحكم والمواعظ : 38 / 813 .
5- .غرر الحكم : 6753 ، عيون الحكم والمواعظ : 372 / 6282 .
6- .نزهه الناظر : 133 / 28 ، أعلام الدين : 308 .
7- .المائده : 2 .

10672.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله (به أبو أيوب) امام على عليه السلام :دانش ، فضايل بسيارى دارد ؛ آغاز آن ، فروتنى و توشه اش نيكوكارى است.10673.امام على عليه السلام :امام على عليه السلام :براى انسان ، هيچ چيز ، سودآورتر از نگه داشتن زبان و بذل احسان نيست .10674.امام على عليه السلام :امام على عليه السلام :نيكوكارى ، ذخيره است و انسان بزرگوار ، كسى است كه آن را در اختيار خود بگيرد .10675.امام على عليه السلام :امام على عليه السلام :نيكوكارى ، غنيمت بردن است.10676.امام صادق عليه السلام :امام على عليه السلام :نيكىِ خود را پيش فرست تا غنيمت ببرى .10677.امام صادق عليه السلام (به مفضّل) امام رضا عليه السلام :نيكوكارى ، ذخيره جاويدان است .2 / 4تأكيد بر نيكى و يارى بر نيكوكاريقرآن«يكديگر را بر نيكوكارى و تقوا يارى كنيد و يكديگر را بر گناه و تجاوز ، يارى نرسانيد ، و از خداوند پروا كنيد ، كه خداوند ، سخت كيفر است » .

.

الحديث10680.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :لا يَزالُ النّاسُ بِخَيرٍ ما أمَروا بِالمَعروفِ ونَهَوا عَنِ المُنكَرِ وتَعاوَنوا عَلَى البِرِّ وَالتَّقوى .

فَإذا لَم يَفعَلوا ذلِكَ نُزِعَت مِنهُمُ البَرَكاتُ ، وسُلِّطَ بَعضُهُم عَلى بَعضٍ ، ولَم يَكُن لَهُم ناصِرٌ فِى الأرضِ ولا فِى السَّماءِ . (1)10681.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :عَلَيكَ بِالبِرِّ ؛ فَإنَّ صاحِبَ البِرِّ يُعجِبُهُ أن يَكونَ النّاسُ بِخَيرٍ وفى خِصبٍ . (2)10682.عنه صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله فى مَوعِظَتِهِ لِعَبدِ اللّهِ بنِ مَسعودٍ: يَابنَ مَسعودٍ ، أكثِر مِنَ الصّالِحاتِ وَالبِرِّ ؛ فَإنَّ المُحسِنَ وَالمُسىءَ يَندَمانِ .

يَقولُ المُحسِنُ : يا لَيتَنِى ازدَدتُ مِنَ الحَسَناتِ . ويَقولُ المُسىءُ : قَصَّرتُ .

وتَصديقُ ذلِكَ قَولُهُ تَعالى : « وَ لاَ أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَهِ (3) » . (4)10681.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله فى وَصِيَّتِهِ لِأبى ذَرٍّ : يا أبا ذَرٍّ ، يَكفى مِنَ الدُّعاءِ مَعَ البِرِّ ما يَكفِى الطَّعامَ مِنَ المِلحِ . (5) .

1- .تهذيب الأحكام ، 6 / 181 / 373 ، المقنعه : 808 ، مشكاه الأنوار : 105 / 239 وليس فيهما «والتقوى» ، بحار الأنوار : 100 / 94 / 95 .
2- .الجامع الصغير : 2 / 162 / 5486 ، تاريخ بغداد : 10 / 152 / 5305 وفيه «بالبز» و «البز» بدل «بالبرّ» و «البرّ» وكلاهما عن أبى هريره .
3- .القيامه : 2 .
4- .مكارم الأخلاق : 2 / 353 / 2660 عن عبد اللّه بن مسعود ، بحار الأنوار : 77 / 104 / 1 .
5- .الأمالى للطوسى : 534 / 1162 ، مكارم الأخلاق : 2 / 372 / 2661 كلاهما عن أبى ذرّ ، عدّه الداعى : 141 ، بحار الأنوار : 77 / 83 / 3 وج 93 / 305 / 1 ؛ الزهد لابن حنبل : 182 ، كنز العمّال : 2 / 621 / 4913 نقلاً عن المصنّف لابن أبى شيبه وكلاهما عن أبى ذرّ من دون إسنادٍ إليه صلى الله عليه و آله .

حدیث10683.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :مردم ، پیوسته در آسایش به سر می برند ، تا وقتی که امر به معروف و نهی از منکر کنند [و]یکدیگر را بر نیکی و تقوا یاور باشند.

هرگاه چنین نباشند ، برکت ها از آنان گرفته می شود و برخی بر برخی چیره می شوند. آن گاه نه در زمین و نه در آسمان ، یاوری نخواهند داشت .10684.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیکی کن . همانا نیکوکار ، خوشش می آید که مردم در خیر و فراوانی باشند .10685.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در موعظه اش به عبد اللّه بن مسعود : ای ابن مسعود ! کارهای خوب و نیکی را زیاد انجام بده . همانا نیکوکار و بدکار ، [هر دو،]پشیمان می شوند:

نیکوکار می گوید : «کاش کار نیک بیشتری انجام داده بودم !» و بدکار می گوید : «کوتاهی کردم !» .

سند درستی این سخن ، کلام خداوند است که : «سوگند به نفس ملامتگر [و وجدان]» .10686.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در وصیّتش به ابوذر : ای ابوذر ! دعا همراه با نیکوکاری ، به اندازه نمک برای غذا کافی است . .

10687.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ البِرَّ يَزيدُ فِى الرِّزقِ . (1)10688.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :الإمام علىّ عليه السلام عِندَ وَفاتِهِ : تَعاوَنوا عَلَى البِرِّ وَالتَّقوى ، ولا تَعاوَنوا عَلَى الإثمِ وَالعُدوانِ . (2)10683.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :إنَّكُم مُجازَونَ بِأفعالِكُم ، فَلا تَفعَلوا إلاّ بِرّا . (3)10684.امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :مَعَ البِرِّ تَدِرُّ الرَّحمَةُ . (4)10685.امام على عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :إنَّ العِلمَ خَليلُ المُؤمِنِ ، وَالحِلمَ وَزيرُهُ ، وَالعَقلَ أميرُ جُنودِهِ ، وَالرِّفقَ أخوهُ ، وَالبِرَّ والِدُهُ . (5)10686.امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :تَبارّوا وتَواصَلوا ؛ فَيُنسِئَ اللّهُ فى آجالِكُم ، ويَزيدَ فى أموالِكُم ، وتُعطَونَ العاقِبَةَ فى جَميعِ اُمورِكُم . (6)10687.امام صادق عليه السلام :عنه عليه السلام :اِتَّقُوا اللّهَ ، وكونوا إخوَةً بَرَرَةً ، مُتَحابّينَ فِى اللّهِ ، مُتَواصِلينَ مُتَراحِمينَ . (7) .

1- .المستدرک على الصحيحين : 3 / 548 / 6038 عن ثوبان ، كنز العمّال : 2 / 62 / 3118 ؛ الزهد للحسين بن سعيد : 33 / 87 عن محمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : 74 / 81 / 84 .
2- .الدعوات : 249 / 702 ، بحار الأنوار : 81 / 241 / 26 .
3- .غرر الحكم : 3838 ، عيون الحكم والمواعظ : 174 / 3627 .
4- .غرر الحكم : 9733 ، عيون الحكم والمواعظ : 486 / 8978 .
5- .الكافى : 2 / 47 / 1 عن عبد الملک بن غالب ، الإرشاد : 1 / 303 عن الإمام علىّ عليه السلام نحوه ، بحار الأنوار : 67 / 268 / 1 وراجع تحف العقول : 55 وص 203 .
6- .قضاء حقوق المؤمنين : 29 / 34 عن جعفر بن محمّد بن أبى فاطمه ، بحار الأنوار : 74 / 277 / 10 .
7- .الكافى : 2 / 175 / 1 ، مصادقه الإخوان : 137 / 8 كلاهما عن شعيب العقرقوفى ، مشكاه الأنوار : 320 / 1016 ، بحار الأنوار : 74 / 401 / 45 وص 352 / 20 نقلاً عن الأمالى للطوسى .

10688.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیکوکاری ، روزی را می افزاید .10689.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام علی علیه السلام به هنگام رحلتش : یکدیگر را بر نیکی و تقوا یاری کنید و یکدیگر را در گناه و تجاوز ، یاور نباشید .10690.بحار الأنوار عن عائشةَ :امام علی علیه السلام :شما پاداش کارهای خود را خواهید دید؛ پس جز نیکی انجام ندهید.10691.رسولُ اللّٰهِ صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :رحمت [الهی] ، با نیکی افزایش می یابد.10692.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام صادق علیه السلام :دانش ، دوست مؤمن است ، بردباری وزیر او ، عقلْ فرمانده سپاه او ، مدارا برادر او ، و نیکی پدر او .10693.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام :به یکدیگر نیکی و احسان کنید و با هم پیوند داشته باشید تا خداوند ، اجل های شما را به تأخیر بیندازد و اموالتان را بیفزاید و در همه کارهایتان سرانجام خوب داشته باشید .10694.الإمامُ الکاظمُ علیه السلام :امام صادق علیه السلام :از خدا پروا کنید ، برادرانی نیکوکار باشید و به خاطر خدا با یکدیگر دوستی ، پیوند و مهربانی داشته باشید. .

10695.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله (لَمّا سَأَلَهُ أبو ذَرٍّ عنِ الصَّلاهِ) قرب الإسناد عن بكر بن محمّد :أكثَرُ ما كانَ يوصينا بِهِ أبو عَبدِ اللّهِ عليه السلامالبِرُّ وَالصِّلَهُ . (1)10689.امام على عليه السلام :الكافى عن جميل بن درّاج عن الإمام الصادق عليه السلام :إنَّ مِمّا خَصَّ اللّهُ عز و جل بِهِ المُؤمِنَ أن يُعَرِّفَهُ بِرَّ إخوانِهِ وإن قَلَّ .

ولَيسَ البِرُّ بِالكَثرَهِ ؛ وذلِكَ أنَّ اللّهَ عز و جل يَقولُ فى كِتابِهِ : « وَ يُؤْثِرُونَ عَلَى أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَهٌ » . ثُمَّ قالَ : « وَ مَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُوْلَئِکَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (2) » .

ومَن عَرَّفَهُ اللّهُ عز و جلبِذلِکَ أحَبَّهُ اللّهُ ، ومَن أحَبَّهُ اللّهُ تَبارَکَ وتَعالى وَفّاهُ أجرَهُ يَومَ القِيامَهِ بِغَيرِ حِسابٍ .

ثُمَّ قالَ : يا جَميلُ ، اِروِ هذَا الحَديثَ لِإِخوانِکَ فَإِنَّهُ تَرغيبٌ فِيالبِرِّ.(3)10690.بحار الأنوار (به نقل از عايشه) الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام :عَلَيكُم بِالقَصدِ فِى الغِنى وَالفَقرِ ، وَالبِرِّ مِنَ القَليلِ وَالكَثيرِ ؛ فَإِنَّ اللّهَ تَبارَکَ وتَعالى يُعَظِّمُ شِقَّهَ التَّمرَهِ حَتّى يَأتِىَ يَومَ القِيامَهِ كَجَبَلِ اُحُدٍ . (4)راجع : ص 304 (آثار الإحسان إلى الناس / زياده المال) .

2 / 5الاِهتِمامُ بِالخَيرِ10694.امام كاظم عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :هُمَّ بِخَيرٍ وَافعَلهُ قَبلَ الحَسرَهِ وَالنَّدامَهِ . (5) .

1- .قرب الإسناد : 43 / 137 ، بحار الأنوار : 74 / 390 / 2 .
2- .الحشر : 9 .
3- .الكافى : 2 / 206 / 6 ، مصادقه الإخوان : 172 / 2 ، بحار الأنوار : 74 / 299 / 35 .
4- .الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام : 338 ، بحار الأنوار : 78 / 346 / 4 .
5- .الجعفريّات : 175 عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ؛ كنز العمّال : 6 / 165 / 15229 نقلاً عن أبى نعيم والبيهقى معا فى الدلائل عن عمر .

10695.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (در پاسخ به سؤال ابوذر درباره نماز) قرب الإسناد به نقل از بکر بن محمّد : بیشترین چیزی که امام صادق علیه السلام ما را به آن سفارش می فرمود ، نیکی و صله رحم بود .10696.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :الکافی به نقل از جمیل بن درّاج ، از امام صادق علیه السلام: از جمله چیزهایی که خداوند ، مؤمن را به آن مخصوص می سازد ، آن است که نیکی به برادرانش را ، هر چند اندک ، به او می شناساند .

نیکی ، به زیادی نیست ؛ چرا که خداوند در کتاب خویش می فرماید: «دیگران را بر خویش مقدّم می دارند ، هر چند خودشان نیاز داشته باشند» و فرموده است : «کسانی که حرص و آز نفس خویش را نگه دارند ، آنان همان رستگاران اند» .

هر کس که خداوند عز و جل او را با این ویژگی ها بشناساند ، او را دوست می دارد و خدای متعال ، هر که را دوست بدارد ، پاداش بی حسابِ او را در قیامت به طور کامل می دهد.

[سپس فرمود:] ای جمیل ! این حدیث را برای برادرانت روایت کن ؛ چرا که تشویق به نیکی است .10697.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :الفقه المنسوب للإمام الرضا علیه السلام :در حال توانگری و تهیدستی ، میانه روی کنید و چه کم و چه زیاد ، به دیگران نیکی نمایید. همانا خدای متعال ، نیکی در حدّ پاره خرمایی را بزرگ می کند ، تا آن جا که در روز قیامت ، آن در اندازه کوه اُحُد به محشر می آید .ر .ک : ص 305 (آثار نیکی به مردم / افزایش مال) .

2 / 5اهمیّت دادن به نیکی10697.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :به نیکی اهمیّت بده و پیش از حسرت و پشیمانی ، نیکی کن .

.

10698.امام صادق عليه السلام (در پاسخ به سؤال از بهترين اعمال بعد از معرفت [خ) عنه صلى الله عليه و آله فى وَصِيَّتِهِ لِأَبى ذَرٍّ: يا أبا ذَرٍّ ، هُمَّ بِالحَسَنَهِ وإن لَم تَعمَلها ؛ لِكَيلا تُكتَبَ مِنَ الغافِلينَ . (1)10699.امام صادق عليه السلام (در پاسخ به سؤال از برترين اعمال و محبوبترين آن) عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ اللّهَ كَتَبَ الحَسَناتِ وَالسَّيِّئاتِ ثُمَّ بَيَّنَ ذلِكَ فَمَن هَمَّ بِحَسَنَهٍ فَلَم يَعمَلها كَتَبَهَا اللّهُ لَهُ عِندَهُ حَسَنَهً كامِلَهً ، فَإِن هُوَ هَمَّ بِها وعَمِلَها كَتَبَهَا اللّهُ لَهُ عِندَهُ عَشرَ حَسَناتٍ إلى سَبعِمِائَهِ ضِعفٍ إلى أضعافٍ كَثيرَهٍ .

ومَن هَمَّ بِسَيِّئَهٍ فَلَم يَعمَلها كَتَبَهَا اللّهُ لَهُ عِندَهُ حَسَنَهً كامِلَهً ، فَإِن هُوَ هَمَّ بِها فَعَمِلَها كَتَبَهَا اللّهُ لَهُ سَيِّئَهً واحِدَهً . (2)10700.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ رَبَّكُم تَبارَكَ وتَعالى رَحيمٌ ، مَن هَمَّ بِحَسَنَهٍ فَلَم يَعمَلها كُتِبَت لَهُ حَسَنَهٌ ، فَإِن عَمِلَها كُتِبَت لَهُ عَشَرَهٌ إلى سَبعِمِائَهٍ إلى أضعافٍ كَثيرَهٍ .

ومَن هَمَّ بِسَيِّئَهٍ فَلَم يَعمَلها كُتِبَت لَهُ حَسَنَهٌ ، فَإِن عَمِلَها كُتِبَت لَهُ واحِدَهٌ أو يَمحوهَا اللّهُ ، ولا يَهلِكُ عَلَى اللّهِ إلاّ هالِكٌ . (3)10701.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :إذا هَمَّ العَبدُ بِحَسَنَهٍ كُتِبَت لَهُ حَسَنَهٌ ، فَإذا عَمِلَها كُتِبَت لَهُ عَشرُ حَسَناتٍ ؛ وإذا هَمَّ بِسَيِّئَهٍ لَم تُكتَب عَلَيهِ ، فَإذا عَمِلَها أُجِّلَ تِسعَ ساعاتٍ ، فَإِن نَدِمَ عَلَيها وَاستَغفَرَ وتابَ لَم يُكتَب عَلَيهِ ، وإن لَم يَندَم ولَم يَتُب مِنها كُتِبَت عَلَيهِ سَيِّئَهٌ واحِدَهٌ . (4) .

1- .الأمالى للطوسى : 536 / 1162 ، مكارم الأخلاق : 2 / 378 / 2661 ، تنبيه الخواطر : 2 / 64 كلّها عن أبى ذرّ ، بحار الأنوار : 77 / 88 / 3 .
2- .صحيح البخارى : 5 / 2380 / 6126 ، صحيح مسلم : 1 / 118 / 207 ، مسند ابن حنبل : 1 / 772 / 3402 وص 664 / 2828 نحوه ، شُعَب الإيمان : 1 / 299 / 333 كلّها عن ابن عبّاس ، كنز العمّال : 4 / 218 / 10240 .
3- .مسند ابن حنبل : 1 / 598 / 2519 ، سنن الدارمى : 2 / 777 / 2684 ، شُعَب الإيمان : 1 / 300 / 334 ، تاريخ بغداد : 9 / 415 / 5027 ، حليه الأولياء : 6 / 292 كلّها عن ابن عبّاس ، كنز العمّال : 4 / 234 / 10315 وراجع تفسير القمّى : 2 / 12 عن هشام بن سالم عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : 10 / 39 / 10، الاحتجاج : 1 / 518 / 127 وص 525 / 127 وعوالى اللآلى : 1 / 37 / 25 .

4- .الخصال : 418 / 11 عن سليمان بن مهران ، التوحيد : 408 / 7 عن حمزه بن حمران نحوه ، بحار الأنوار : 71 / 246 / 2 وراجع الكافى : 2 / 428 / 1 ، تفسير العيّاشى : 1 / 387 / 139 عن الإمام الصادق عليه السلام .

10702.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در وصیّت خود به ابوذر : ای ابوذر! به نیکی تصمیم داشته باش ، هر چند آن را انجام ندهی ، تا تو را از غافلان ننویسند .10703.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند ، نیکی ها و بدی ها را مقرّر ساخت ، سپس آنها را بیان فرمود . پس ، هر کس به کار نیک همّت گمارَد ، هر چند که آن را انجام ندهد ، خداوندْ آن را برایش حسنه کامل می نویسد . [و] اگر به نیکی تصمیم بگیرد و آن را انجام بدهد ، خداوندْ آن را نزد خویش ده حسنه تا هفتصد برابر و [حتّی]بیشتر می نویسد .

و هر کس به بدی تصمیم بگیرد ، ولی آن را انجام ندهد ، خداوندْ آن را نزد خویش حسنه کامل برای او می نویسد و اگر بر کار بدی تصمیم بگیرد و آن را انجام بدهد ، خداوندْ آن را برای او تنها یک گناه می نویسد .10704.لقمان علیه السلام (لابنِهِ و هو یَعِظُهُ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پروردگار والای شما ، مهربان است. هر کس به کار نیکی تصمیم بگیرد ، ولی آن را انجام ندهد ، برایش یک حسنه نوشته می شود ، و اگر آن را انجام بدهد ، برایش ده تا هفتصد تا چندین برابر نوشته می شود .

و هر کس به کار بدی تصمیم بگیرد ، ولی آن را انجام ندهد ، برای او یک حسنه نوشته می شود ، و اگر آن را انجام بدهد ، برای او یک گناه نوشته می شود ، یا آن که خداوندْ آن را نیز محو می کند و در آستان خداوند ، جز هلاک شده ، به تباهی (هلاکت) نمی رسد!10700.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام :هرگاه بنده به کار نیک تصمیم بگیرد [، ولی آن را انجام ندهد] ، برایش یک حسنه می نویسند ، و اگر آن را انجام بدهد ، برایش ده حسنه می نویسند ، و اگر به کار بدی تصمیم بگیرد [، ولی آن را انجام ندهد] ، [چیزی] بر ضدّ او نمی نویسند ، و اگر آن را انجام بدهد ، تا نُه ساعت مهلتش می دهند ؛ اگر از آن پشیمان شد و از خدا آمرزش طلبید و توبه کرد ، [چیزی] بر ضدّ او نمی نویسند و اگر پشیمان نشد و توبه نکرد ، بر ضد او یک گناه می نویسند. .

10701.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :إذا أحسَنَ أحَدُکُم إسلامَهُ فَکُلُّ حَسَنَهٍ یَعمَلُها تُکتَبُ لَهُ بِعَشرِ أمثالِها إلی سَبعِمِائَهِ ضِعفٍ ، وکُلُّ سَیِّئَهٍ یَعمَلُها تُکتَبُ لَهُ بِمِثلِها . (1)10702.امام علی علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :مَن هَمَّ بِحَسَنَهٍ فَلَم یَعمَلها قَد عَلِمَ اللّهُ أنَّهُ قَد أشعَرَها قَلبَهُ وحَرَصَ عَلَیها ، کُتِبَت لَهُ حَسَنَهٌ . . .

ومَن عَمِلَ حَسَنَهً کانَت لَهُ بِعَشرِ أمثالِها ، ومَن أنفَقَ نَفَقَهً فی سَبیلِ اللّهِ کانَت لَهُ بِسَبعِمِائَهِ ضِعفٍ . (2)10703.امام باقر علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :النِّیَّهُ الحَسَنَهُ تُدخِلُ صاحِبَهَا الجَنَّهَ ، وَالخُلُقُ الحَسَنُ یُدخِلُ صاحِبَهُ الجَنَّهَ . (3)10704.لقمان علیه السلام (در اندرز به فرزند خود) سنن أبی داود عن أبی موسی :سَمِعتُ النَّبِیَّ صلی الله علیه و آله غَیرَ مَرَّهٍ ولا مَرَّتَینِ یَقولُ : إذا کانَ العَبدُ یَعمَلُ عَمَلاً صالِحا ، فَشَغَلَهُ عَنهُ مَرَضٌ أو سَفَرٌ ، کُتِبَ لَهُ کَصالِحِ ما کانَ یَعمَلُ وهُوَ صَحیحٌ مُقیمٌ . (4)10705.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :عدّه الداعی عن أبی موسی :قالَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : إذا کانَ العَبدُ عَلی طَریقَهٍ مِنَ الخَیرِ فَمَرِضَ أو سافَرَ أو عَجَزَ عَنِ العَمَلِ بِکِبَرٍ ، کَتَبَ اللّهُ لَهُ مِثلَ ماکانَ یَعمَلُهُ .

ثُمَّ قَرَأَ : « فَلَهُمْ أَجْرٌ غَیْرُ مَمْنُونٍ (5) » . (6) .

1- .صحیح البخاری : 1 / 24 / 42 ، صحیح مسلم : 1 / 118 / 129 ، مسند ابن حنبل : 3 / 199 / 8224 کلّها عن أبیهریره وزاد فیهما «حتّی یلقی اللّه » ، کنز العمّال : 1 / 69 / 266 .
2- .مسند ابن حنبل : 7 / 30 / 19057 ؛ المعجم الکبیر : 4 / 206 / 4152 نحوه ، أُسد الغابه : 2 / 168 / 1440 کلّها عن خریم بن فاتک الأسدی ، وراجع الدرّ المنثور : 3 / 407 .
3- .الفردوس : 4 / 318 / 6937 عن جابر ، کنز العمّال : 3 / 421 / 7259 .
4- .سنن أبی داود: 3/183/3091 ، المستدرک علی الصحیحین : 1/491/1261 ، کنز العمّال: 3/310/6703 .
5- .التین : 6 .
6- .عدّه الداعی : 116 ؛ الدرّ المنثور : 8 / 558 نقلاً عن ابن مردویه ولیس فیه «أو عجز عن العمل بکبر» .

10706.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر گاه یکی از شما مسلمانی اش را [با کار نیک]استوار و شایسته سازد ، هر کار نیکی که می کند ، ده برابر تا هفتصد برابر برایش می نویسند و هر گناهی که انجام می دهد ، برایش تنها به همان اندازه می نویسند.10707.بحار الأنوار :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس به کار نیک تصمیم بگیرد ، ولی انجامش ندهد وخدا بداند که آن تصمیم در دل اوست و به انجام دادن آن علاقه دارد ، برای او یک حسنه می نویسند... .

و هر کس یک کار نیک انجام دهد ، برای او ده برابر آن است و هر کس در راه خدا یک انفاق کند ، برای او هفتصد برابر است.10708.رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله (فی رجُلٍ یُصَلّی بِالنهارِ و یَسرِقُ باللیلِ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیّت خوب ، صاحبش را به بهشت می برد و [نیز]اخلاق نیکو ، صاحبش را به بهشت می برد.10709.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :سنن أبی داود به نقل از ابو موسی : بارها ، نه یک بار و نه دو بار ، از پیامبر صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود : «وقتی کسی نیکوکار باشد و به خاطر بیماری یا مسافرت نتواند آن کار نیک را انجام دهد ، برای او مثل کار نیکی را می نویسند که در حالت تندرستی و یا در اقامتگاهش انجام می داد».10705.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عدّه الداعی به نقل از ابو موسی : پیامبر خدا فرمود : «هرگاه بنده ای در مسیر نیکی بود ، ولی بیمار شد ، یا به سفر رفت و یا به سبب سالخوردگی ، از انجام دادن آن کار نیکْ ناتوان شد ، خداوند برای او مثل آنچه انجام می داد ، می نویسد» .

پیامبر صلی الله علیه و آله ، سپس این آیه را خواندْ : «برای آنان پاداشی بدون منّت است» . .

10706.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام علیّ علیه السلام :إحسانُ النَّبیِّهِ یوجِبُ المَثوبَهَ . (1)10707.بحار الأنوار :عنه علیه السلام :مَن هَمَّ أن یُکافِئَ عَلی مَعروفٍ فَقَد کافی . (2)10708.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (درباره مردی که روز، نماز می خواند و شب دزدی می) عنه علیه السلام فِی الحِکَمِ المَنسوبَهِ إلَیهِ : الجودُ الَّذی یُستَطاعُ أن یُتَناوَلَ بِهِ کُلُّ أحَدٍ هُوَ أن یُنوَی الخَیرُ لِکُلِّ أحَدٍ . (3)10709.امام صادق علیه السلام :الإمام الصادق علیه السلام وقَد سُئِلَ عَنِ النَّیّاتِ : لَو کانَتِ النَّیّاتُ مِن أهلِ الفِسقِ یُؤخَذُ بِها أهلُها ؛ إذا لأُخِذَ کُلُّ مَن نَوَی الزِّنا بِالزِّنا ، وکُلُّ مَن نَوَی السَّرِقَهَ بِالسَّرِقَهِ ، وکُلُّ مَن نَوَی القَتلَ بِالقَتلِ ، ولکِنَّ اللّهَ تَبارَکَ وتَعالی عَدلٌ کَریمٌ لَیسَ الجَورُ مِن شَأنِهِ ، ولکِنَّهُ یُثیبُ عَلی نِیّاتِ الخَیرِ أهلَها وإضمارِهِم عَلَیها ، ولا یُؤاخِذُ أهلَ الفُسوقِ حَتّی یَعمَلوا . (4)10710.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :الإمام الرضا علیه السلام :إذا کانَ یَومُ القِیامَهِ اُوقِفَ المُؤمِنُ بَینَ یَدَیهِ ، فَیَکونُ هُوَ الَّذی یَتَوَلّی حِسابَهُ ، فَیَعرِضُ عَلَیهِ عَمَلَهُ ، فَیَنظُرُ فی صَحیفَتِهِ ، فَأوَّلُ ما یَری سَیِّئاتُهُ ، فَیَتَغَیَّرُ لِذلِکَ لَونُهُ ، وتَرتَعِشُ فَرائِصُهُ ، وتَفزَعُ نَفسُهُ .

ثُمَّ یَری حَسَناتِهِ فَتَقِرُّ عَینُهُ ، وتُسَرُّ نَفسُهُ وتَفرَحُ روحُهُ ، ثُمَّ یَنظُرُ إلی ما أعطاهُ اللّهُ مِنَ الثَّوابِ فَیَشتَدُّ فَرَحُهُ .

ثُمَّ یَقولُ اللّهُ لِلمَلائِکَهِ : هَلُمُّوا الصُّحُفَ الَّتی فیهَا الأَعمالُ الَّتی لَم یَعمَلوها قالَ : فَیَقرَؤونَها ، ثُمَّ یَقولونَ : وعِزَّتِکَ إنَّکَ لَتَعلَمُ أنّا لَم نَعمَل مِنها شَیئا ، فَیَقولُ : صَدَقتُم ؛ نَویتُموها فَکَتَبناها لَکُم ، ثُمَّ یُثابونَ عَلَیها . (5) .

1- .غرر الحکم : 1265 .
2- .غرر الحکم : 8727 ، عیون الحکم والمواعظ : 439 / 7604 .
3- .شرح نهج البلاغه : 20 / 329 / 771 .
4- .قرب الإسناد : 48 / 158 وص 9 / 28 نحوه وکلاهما عن مسعده بن صدقه ، بحار الأنوار : 70 / 206 / 20 وج 85 / 62 / 53 .
5- .تفسیر القمّی : 2 / 26 عن جعفر بن إبراهیم ، بحار الأنوار : 7 / 289 / 7 وج 70 / 204 / 12 .

10711.عنه صلى الله عليه و آله (لأصحابِهِ لَمّا أخَذَ غُصنا مِن شَجرَهٍ كانوا ف) امام على عليه السلام :نيكوساختن نيّت ، موجب پاداش است.10712.عنه صلى الله عليه و آله :امام على عليه السلام :هر كس تصميم بگيرد كه كار نيک ديگرى را جبران كند ، جبران كرده است.10713.عنه صلى الله عليه و آله :امام على عليه السلام در حكمت هاى منسوب به وى : بخششى كه هر كس مى تواند به آن دست يابد ، آن است كه براى هر كس نيّت خوب داشته باشد .10710.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :امام صادق عليه السلام در پاسخ سؤالى كه از نيّت ها پرسيدند : اگر قرار بود كه اهل گناه را به خاطر نيّت هايشان مؤاخذه كنند ، بايد هر كس را كه به زنا كردن تصميم مى گيرد ، به جرم زنا مؤاخذه كنند و هر كس را كه به دزدى تصميم مى گيرد ، به سبب آن مؤاخذه كنند و هر كس را كه به قتل تصميم مى گيرد ، به جرم قتل بگيرند ؛ ولى خداى متعال ، عادل و بزرگوار است و ستم ، در شأن او نيست ، ليكن او به خاطر نيّت هاى خير و تصميم درونى بر انجام دادن نيكى ، به نيّت كنندگان ، پاداش مى دهد و گنهكاران را مؤاخذه نمى كند ، مگر آن گاه كه گناه كنند.10711.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله (وقتى با اصحاب خود در سايه درختى نشسته بود ، شاخ) امام رضا عليه السلام :چون روز قيامت فرا رسد ، مؤمن را در پيشگاه خدا نگه مى دارند و خدا خودش از او حساب مى كشد و كارش را بر او عرضه مى كند. او به نامه عملش مى نگرد [و]اوّلين چيزى كه مى بيند ، گناهانش است. به سبب آن ، رنگش دگرگون مى شود ، اندامش به لرزه مى افتند و بى تاب و ناراحت مى شود.

سپس نيكى هايش را مى بيند. به سبب آن ، چشمش روشن و دلش شاد و روحش خشنود مى گردد. آن گاه به پاداشى كه خداوند به او داده ، مى نگرد [و]خشنودى اش افزوده مى شود.

سپس خدا به فرشتگان مى فرمايد : «پرونده هايى را بياوريد كه در آنها كارهايى است كه انجام نداده اند». آنها را مى خوانند . سپس مى گويند : به عزّتت سوگند ، خودت مى دانى كه هيچ يک از اينها را انجام نداده ايم . خدا مى فرمايد : «راست مى گوييد . همين كه بر آنها تصميم گرفتيد ، برايتان نوشتيم» . سپس به خاطر آن كارهاى نكرده ، پاداش مى گيرند . .

2 / 6المُسارَعَهُ فِی الخَیرِالکتاب«إِنَّ الَّذِینَ هُم مِّنْ خَشْیَهِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ * أُوْلَئِکَ یُسَرِعُونَ فِی الْخَیْرَ تِ وَ هُمْ لَهَا سَبِقُونَ . (1) » ...

«فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَ وَهَبْنَا لَهُ یَحْیَی وَ أَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ إِنَّهُمْ کَانُواْ یُسَرِعُونَ فِی الْخَیْرَ تِ وَ یَدْعُونَنَا رَغَبًا وَ رَهَبًا وَ کَانُواْ لَنَا خَشِعِینَ . (2) »

«وَ لِکُلٍّ وِجْهَهٌ هُوَ مُوَلِّیهَا فَاسْتَبِقُواْ الْخَیْرَ تِ أَیْنَ مَا تَکُونُواْ یَأْتِ بِکُمُ اللَّهُ جَمِیعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ . (3) »

«ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْکِتَبَ الَّذِینَ اصْطَفَیْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَ مِنْهُم مُّقْتَصِدٌ وَ مِنْهُمْ سَابِقُم بِالْخَیْرَ تِ بِإِذْنِ اللَّهِ ذَ لِکَ هُوَ الْفَضْلُ الْکَبِیرُ . (4) »

.

1- .المؤمنون : 57 و 61 .
2- .الأنبیاء : 90 .
3- .البقره : 148 .
4- .فاطر : 32 .

2 / 6شتاب در کار نیکقرآن«همانا آنان که از خشیت پروردگارشان بیمناک اند * ... آنان در نیکی ها شتاب می کنند و در انجام دادن آنها سبقت می گیرند » .

«ما دعای او (زکریّا) را پذیرفتیم و یحیی را به او بخشیدیم و کار همسرش را به سامان رساندیم. آنان از پیشتازان در نیکی ها بودند و ما را از روی علاقه و بیم می خواندند و برای ما خاشع بودند » .

«هر کسی جهت و سویی دارد که به آن سو می گِروَد. پس به سوی نیکی ها بشتابید. هر جا باشید ، خداوند همه شما را می آورد ، که خداوند بر هر چیز تواناست » .

«سپس کتاب را به کسانی میراث دادیم که آنان را از میان بندگانمان برگزیدیم. برخی از آنان بر خویش ستمگر بودند و برخی میانه رو و برخی پیشتازِ در نیکی ها به فرمان خدا. این است آن لطف و بخشش بزرگ » .

.

«يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْأَخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَيُسَرِعُونَ فِى الْخَيْرَ تِ وَأُوْلَئِکَ مِنَ الصَّلِحِينَ . (1) »

الحديث10720.امام صادق عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :بادِروا بِالأَعمالِ الصّالِحَهِ قَبلَ أن تُشغَلوا . (2)10721.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ اللّهَ يُحِبُّ مِنَ الخَيرِ ما يُعَجَّلُ . (3)10722.عنه صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :مَن فُتِحَ لَهُ بابٌ مِنَ الخَيرِ فَليَنتَهِزهُ ؛ فَإِنَّهُ لا يَدرى مَتى يُغلَقُ عَنهُ . (4)10723.عنه صلى الله عليه و آله :لإمام علىّ عليه السلام :لِكُلِّ شَىءٍ ثَمَرَهٌ ، وثَمَرَهُ المَعروفِ تَعجيلُهُ . (5)10724.الإمامُ الباقرُ عليه السلام :عنه عليه السلام :بادِروا بِعَمَلِ الخَيرِ قَبلَ أن تُشغَلوا عَنهُ بِغَيرِهِ . (6)10725.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :بادِرِ البِرَّ ؛ فَإِنَّ أعمالَ البِرِّ فُرصَهٌ . (7)10722.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :بادِرِ الخَيرَ تَرشُد . (8) .

1- .آل عمران : 114 .
2- .سنن ابن ماجه : 1 / 343 / 1081 ، المعجم الكبير : 25 / 229 / 21 ، شُعَب الإيمان : 3 / 244 / 55700 ، مسند الشهاب : 1 / 421 / 723 وفيه «الزاكيه» بدل «الصالحه» وكلّها عن جابر بن عبد اللّه ، كنز العمّال : 7 / 721 / 21092 ؛ إرشاد القلوب : 45 .
3- .الكافى : 2 / 142 / 4 وج 3 / 274 / 5 ، تهذيب الأحكام : 2 / 40 / 127 كلّها عن زراره عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : 71 / 222 / 33 .
4- .الزهد لابن المبارک : 38 / 117 ، مسند الشهاب : 1 / 268 / 435 كلاهما عن حكيم بن عمير ، كنز العمّال : 15 / 791 / 43134 ؛ نزهه الناظر : 22 / 55 ، عوالى اللآلى : 1 / 289 / 146 ، بحار الأنوار : 77 / 165 / 2 .
5- .الخصال : 620 / 10 عن أبى بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار : 71 / 215 / 15 .
6- .الخصال : 620 / 10 عن أبى بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : 110 ، كنز الفوائد : 1 / 352 ، بحار الأنوار : 71 / 215 / 15 .
7- .غرر الحكم : 4363 ، عيون الحكم والمواعظ : 191 / 3925 .

8- .غرر الحكم : 4361 وح 4431 وفيه «باكِر» بدل «بادِر» ، عيون الحكم والمواعظ : 191 / 3926 .

«به خدا و روز واپسین ، ایمان دارند و امر به معروف و نهی از منکر می کنند و در انجام نیکی ها پیشتازند و آنان از شایستگان و نیکوکاران اند » .

حدیث10725.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیش از آن که گرفتار شوید ، به انجام دادن کارهای نیک بشتابید.10726.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند از کار خیر ، آنچه را زود انجام شود ، دوست می دارد.10727.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس که در نیکی برایش گشوده می شود ، آن را غنیمت بشمارد ؛ چرا که هیچ نمی داند چه زمان ، آن در به روی او بسته می شود .10728.فاطمةُ الزَّهراءُ علیها السلام :امام علی علیه السلام :هر چیزی میوه ای دارد ؛ میوه نیکی ، زود انجام دادن آن است .10729.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :در انجام دادن کار نیک شتاب کنید ، پیش از آن که از آن به کار دیگری مشغول شوید .10730.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام (لَمّا سُئلَ عن عِلَّهِ الصَّلاهِ و فیها مَشغَلَ) امام علی علیه السلام :در انجام دادن نیکی بشتاب ؛ چرا که کارهای خوب ، یک فرصت اند .10726.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :به کار نیک بشتاب تا به رشد برسی . .

10727.امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :مِلاكُ الخَيرِ مُبادَرَتُهُ . 10728(1).فاطمه زهرا عليها السلام :عنه عليه السلام :عَلَيكُم بِأعمالِ الخَيرِ فَتَبادَروها ، ولا يَكُن غَيرُكُم أحَقَّ بِها مِنكُم . 10729(2).امام باقر عليه السلام :عنه عليه السلام :ثابِروا عَلَى الطّاعاتِ ، وسارِعوا إلى فِعلِ الخَيراتِ ، وتَجَنَّبُوا السَّيِّئاتِ ، وبادِروا إلى فِعلِ الحَسَناتِ ، وتَجَنَّبُوا ارتِكابَ المَحارِمِ . 10730(3).امام صادق عليه السلام (در پاسخ به اين سؤال كه چرا نماز ، با آن كه مردم) عنه عليه السلام :أغبَطُ النّاسِ المُسارِعُ إلَى الخَيراتِ . 10731(4).الإمامُ الرِّضا عليه السلام (فيما كَتَبَ عن عِلَّهِ الصَّلاهِ) عنه عليه السلام :دَرَكُ السَّعادَهِ بِمُبادَرَهِ الخَيراتِ وَالأعمالِ الزّاكِياتِ . 10731(5).امام رضا عليه السلام (در بيان علّت نماز) عنه عليه السلام :دَوامُ الطّاعاتِ وفِعلُ الخَيراتِ وَالمُبادَرَهُ إلَى المَكرُماتِ مِن كَمالِ الإيمانِ وأفضَلِ الإحسانِ . 10732(6).رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله :الإمام الباقر عليه السلام :مَن هَمَّ بِشَىءٍ مِنَ الخَيرِ فَليُعَجِّلهُ ؛ فَإنَّ كُلَّ شَىءٍ فيهِ تَأخيرٌ فَإنَّ لِلشَّيطانِ فيهِ نَظرَةً . 10733(7).عنه صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :إذا هَمَّ أحَدُكُم بِخَيرٍ فَلا يُؤَخِّرهُ ؛ فَإنَّ العَبدَ رُبَّما صَلَّى الصَّلاهَ أو صامَ اليَومَ فَيُقالُ لَهُ : اِعمَل ما شِئتَ بَعدَها فَقَد غَفَرَ (اللّهُ) لَكَ . (8) .

1- .غرر الحكم : 9718 ، عيون الحكم والمواعظ : 486 / 8968 .
2- .غرر الحكم : 6151 ، عيون الحكم والمواعظ : 340 / 5801 .
3- .غرر الحكم : 4713 ، عيون الحكم والمواعظ : 217 / 4270 .
4- .غرر الحكم : 3122 ، عيون الحكم والمواعظ : 121 / 2763 .
5- .غرر الحكم : 5152 .
6- .غرر الحكم : 5141 ، عيون الحكم والمواعظ : 249 / 4661 .
7- .الكافى : 2 / 143 / 9 عن أبى الجارود ، بحار الأنوار : 71 / 225 / 38 .
8- .الكافى : 2 / 142 / 1 ، تنبيه الخواطر : 2 / 196 كلاهما عن حمزه بن حمران ، بحار الأنوار : 71 / 220 / 30 .

10734.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام علی علیه السلام :معیار نیکی ، شتافتن به سوی آن است.10735.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :به سوی کارهای نیک وانجام دادن آنها بشتابید. مبادا دیگران از شما به آن شایسته تر باشند!10736.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :بر طاعت ها مواظبت کنید ، به انجام دادن کارهای نیک بشتابید ، از بدی ها بپرهیزید ، به انجام دادن نیکی ها بشتابید و از ارتکاب حرام ها دوری کنید.10732.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :غبطه انگیزترینِ افراد ، کسی است که به نیکی ها شتابان باشد.10733.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :رسیدن به سعادت ، با شتافتن به سوی کارهای نیک و اعمال پاک است.10734.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :از [نشانه های] کمال ایمان و از بهترینْ نیکی ها: استمرار در طاعت ها، انجام دادن نیکی ها، و شتافتن به سوی کارهای شایسته است.10735.امام علی علیه السلام :امام باقر علیه السلام :هر که به کار نیکی تصمیم دارد ، آن را زود انجام بدهد ؛ چرا که هر چه به تأخیر افتد ، شیطان را در آن ، درنگ (نگاه) است . (1)10736.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :هرگاه یکی از شما به کار نیکی تصمیم گرفت ، آن را تأخیر میندازد ؛ چرا که گاهی بنده نمازی می خواند یا روزی را روزه می گیرد ، آن گاه [در عالم غیب] به او می گویند : «پس از این ، هر چه می خواهی ، بکن ؛ چون خداوند ، تو را آمرزید» . .

1- .یعنی : شیطان فکر می کند که بنده را با شگردی ، از انجام دادن کار نیک باز دارد ، یا این که مهلتی می یابد تا درباره آن فکر کند .

10737.عنه علیه السلام :عنه علیه السلام :کانَ أبی یَقولُ : إذا هَمَمتَ بِخَیرٍ فَبادِر ؛ فَإِنَّکَ لا تَدری ما یَحدُثُ . (1)10738.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :عنه علیه السلام :مَن هَمَّ بِخَیرٍ فَلیُعَجِّلهُ ولا یُؤَخِّرهُ ؛ فَإِنَّ العَبدَ رُبَّما عَمِلَ العَمَلَ فَیَقولُ اللّهُ تَبارَکَ وتَعالی : قَد غَفَرتُ لَکَ، ولا أکتُبُ عَلَیکَ شَیئا أبَدا. (2)10739.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :عنه علیه السلام :إذا أرَدتَ شَیئا مِنَ الخَیرِ فَلا تُؤَخِّرهُ ؛ فَإِنَّ العَبدَ یَصومُ الیَومَ الحارَّ یُریدُ ما عِندَ اللّهِ فَیُعتِقُهُ اللّهُ بِهِ مِنَ النّارِ . (3)10740.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :عنه علیه السلام :إذا هَمَّ أحَدُکُم بِخَیرٍ أو صِلَهٍ ، فَإِنَّ عَن یَمینِهِ وشِمالِهِ شَیطانَینِ ، فَلیُبادِر لا یَکُفّاهُ عَن ذلِکَ . (4)10737.امام علی علیه السلام :عنه علیه السلام :إذا هَمَمتَ بِشَیءٍ مِنَ الخَیرِ فَلا تُؤَخِّرهُ ؛ فَإِنَّ اللّهَ عز و جل رُبَّمَا اطَّلَعَ عَلَی العَبدِ وهُوَ عَلی شَیءٍ مِنَ الطّاعَهِ ، فَیَقولُ : وعِزَّتی وجَلالی لا اُعَذِّبُکَ بَعدَها أبَدا . (5)2 / 7أهلُ الخَیرِ10740.امام صادق علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :خَیرٌ مِنَ الخَیرِ مُعطیهِ . (6) .

1- .الکافی : 2 / 142 / 3 عن مرازم بن حکیم ، تنبیه الخواطر : 2 / 196 ، بحار الأنوار : 71 / 222 / 32 .
2- .الکافی : 2 / 142 / 6 عن ابن بکیر عن بعض أصحابنا ، بحار الأنوار : 71 / 223 / 35 .
3- .الکافی : 2 / 142 / 5 ، عن بشیر بن یسار ، الأمالی للصدوق : 448 / 602 عن بشّار بن یسار ، تنبیه الخواطر : 2 / 196 ، بحار الأنوار : 71 / 222 / 34 .
4- .الکافی : 2 / 143 / 8 عن محمّد بن عمران ، تنبیه الخواطر : 2 / 196 بحار الأنوار : 71 / 224 / 37 .
5- .الکافی : 2 / 143 / 7 عن هشام بن سالم ، بحار الأنوار : 71 / 223 / 36 .
6- .تحف العقول : 57 ، بحار الأنوار : 77 / 161 / 173 .

10741.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام :پدرم می فرمود : «هرگاه به کار نیکی تصمیم گرفتی ، بشتاب ؛ چرا که نمی دانی چه پیش خواهد آمد» .10742.کتاب من لا یحضره الفقیه عن حمّادِ بنِ عیسی :امام صادق علیه السلام :هر کس که به کار نیکی تصمیم می گیرد ، بشتابد و آن را تأخیر میندازد ؛ چون گاه بنده کاری می کند که خدا می فرماید : «تو را آمرزیدم و دیگر چیزی به زیان تو نمی نویسم» .10743.الإمامُ الرِّضا علیه السلام :امام صادق علیه السلام :هرگاه خواستی کار نیکی انجام دهی ، آن را تأخیر میناز ؛ چون بنده ، گاه در روز گرم به نیّت پاداش الهی روزه می گیرد و خداوند ، او را به سبب همان کار از دوزخ می رهاند.10744.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام :هر گاه یکی از شما به احسان و کار نیکی تصمیم بگیرد ، دو شیطان از چپ و راست او در کمین می شوند. پس زود انجام دهد تا او را از انجام دادن آن باز ندارند .10741.امام صادق علیه السلام :امام صادق علیه السلام :هرگاه بر انجام دادن کار نیکی تصمیم گرفتی ، آن را تأخیر میناز ؛ چون خداوند ، گاه بر بنده ای که در حال انجام طاعتی است ، می نگرد و می فرماید : «به عزّت و جلالم سوگند ، پس از این ، دیگر تو را عذاب نمی کنم» .2 / 7نیکوکاران10744.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهتر از نیکی ، نیکوکار است.

.

10745.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :خَزائِنُ الخَيرِ وَالشَّرِّ مَفاتيحُهَا الرِّجالُ . (1)10746.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ مِنَ النّاسِ مَفاتيحَ لِلخَيرِ مَغاليقَ لِلشَّرِّ ، وإنَّ مِنَ النّاسِ مَفاتيحَ لِلشَّرِّ مَغاليقَ لِلخَيرِ ، فَطوبى لِمَن جَعَلَ اللّهُ مَفاتيحَ الخَيرِ عَلى يَدَيهِ ! ووَيلٌ لِمَن جَعَلَ اللّهُ مَفاتيحَ الشَّرِّ عَلى يَدَيهِ ! (2)10747.عنه صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ هذَا الخَيرَ خَزائِنُ ، ولِتِلكَ الخَزائِنِ مَفاتيحُ ، فَمَفاتيحُهُ الرِّجالُ ، فَطوبى لِعَبدٍ جَعَلَهُ اللّهُ مِفتاحا لِلخَيرِ ، مِغلاقا لِلشَّرِّ ! ووَيلٌ لِعَبدٍ جَعَلَهُ اللّهُ مِفتاحا لِلشَّرِّ مِغلاقا لِلخَيرِ ! (3)10748.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :اِفعَلُوا الخَيرَ مَا استَطَعتُم ؛ فَخَيرٌ مِنَ الخَيرِ فاعِلُهُ . (4)10745.امام صادق عليه السلام :عنه عليه السلام :اِفعَلِ الخَيرَ ولا تَفعَلِ الشَّرَّ ؛ فَخَيرٌ مِنَ الخَيرِ مَن يَفعَلُهُ ، وشَرٌّ مِنَ الشَّرِّ مَن يَأتيهِ بِفِعلِهِ . (5)10746.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :فاعِلُ الخَيرِ خَيرٌ مِنهُ . (6)10747.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :أسعَدُ النّاسِ بِالخَيرِ العامِلُ بِهِ . (7)10748.امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :ألا وإنَّ اللّهَ سُبحانَهُ قَد جَعَلَ لِلخَيرِ أهلاً ، ولِلحَقِّ دَعائِمَ ، ولِلطّاعَهِ عِصَما . (8) .

1- .ربيع الأبرار: 1/396، المعجم الكبير: 6/150/5812 عن سهل بن سعدمرفوعا،كنز العمّال:15/769/43017.
2- .سنن ابن ماجه : 1/86/237، الزهد لابن المبارک : 344/968 كلاهما عن أنس، كنز العمّال: 15/769/43016 وراجع تنبيه الغافلين : 570 / 919 .
3- .سنن ابن ماجه : 1 / 87 / 238 ، المعجم الكبير : 6 / 150 / 5812 وص 189 / 5956 ، مسند أبى يعلى : 6 / 495 / 7488 ، الفردوس : 3 / 46 / 4120 كلّها نحوه ، حليه الأولياء : 8 / 329 كلّها عن سهل بن سعد وفى بعضها رفعه ، كنز العمّال : 15 / 769 / 43018 .
4- .غرر الحكم : 2532 ، عيون الحكم والمواعظ : 92 / 2170 .
5- .غرر الحكم : 2418 ، عيون الحكم والمواعظ : 85 / 2055 .
6- .نهج البلاغه : الحكمه 32 ، غرر الحكم : 6528 ، بحار الأنوار : 71 / 217 / 22 .
7- .غرر الحكم : 3267 ، عيون الحكم والمواعظ : 123 / 2802 .
8- .نهج البلاغه : الخطبه 214 ، بحار الأنوار : 69 / 311 / 32 .

10749.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :کلیدهای گنجینه های نیکی و بدی ، مردان اند .10750.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله (لَمّا سُئلَ عنِ الخُشوعِ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :برخی مردم ، کلیدهای نیکی و قفل های بدی اند. برخی هم کلیدهای بدی و قفل های نیکی اند . خوشا آن که خداوند ، کلیدهای نیکی را به دست او سپرده است ، و وای بر آن که خداوند ، کلیدهای بدی را به دستانش سپرده است!10751.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام (فی قولِهِ تعالی : {Q} «الذینَ هُم فی صَلاتِهِم) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :همانا این نیکی ، گنجینه هایی است و این گنجینه ها کلیدهایی دارند و کلیدهای آنها ، مردان اند. پس خوشا بنده ای که خداوند ، او را کلید نیکی و قفل بدی قرار داده است ، و وای بر بنده ای که خدا او را کلید بدی و قفل نیکی قرار داده است!10749.امام صادق علیه السلام :امام علی علیه السلام :تا می توانید، کار نیک کنید ، که بهتر از نیکی ، نیکوکار است.10750.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (در پاسخ به این پرسش که خشوع چیست) امام علی علیه السلام :نیکی کن و بدی مکن ، که بهتر از نیکی ، نیکوکار است و بدتر از بدی ، بدکار.10751.امام صادق علیه السلام (درباره آیه: «همانان که در نمازشان خاشعند») امام علی علیه السلام :نیکوکار ، بهتر از نیکی است.10752.فلاح السائل روی ابو محمّد جعفر بن علی القمّی فی کامام علی علیه السلام :خوشبخت ترینِ مردم به سبب نیکی ، نیکوکار است.10753.فلاح السائل روی ابو محمّد جعفر بن علی القمّی فی کامام علی علیه السلام :آگاه باشید! خدای سبحان برای نیکی ، اهلی قرار داده است و برای حق ، ستون هایی و برای طاعت ، نگهبانانی . .

10754.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :عنه عليه السلام :إيّاکَ أن تَستَوحِشَ مِن غَلطَهِ خَيِّرٍ بِالشَّرِّ! (1)10755.بحار الأنوار :الإمام الباقر عليه السلام :أحسَنُ مِنَ الصِّدقِ قائِلُهُ ، وخَيرٌ مِنَ الخَيرِ فاعِلُهُ . (2)2 / 8أهلُ المَعروفِ10754.امام صادق عليه السلام :رسولُ اللّه صلى الله عليه و آله :إذا كانَ يَومُ القِيامَهِ جَمَعَ اللّهُ أهلَ المَعروفِ كُلَّهُم فى صَعيدٍ واحِدٍ ، فَيَقولُ : هذا مَعروفُكُم قَد قَبِلتُهُ فَخُذوهُ .

فَيَقولونَ : إلهَنا وسَيِّدَنا ، ما نَصنَعُ بِهِ وأنتَ أولى بِهِ مِنّا؟! فَخُذهُ أنتَ .

فَيَقولُ اللّهُ عز و جل : وما أصنَعُ بِهِ وأنَا مَعروفٌ بِالمَعروفِ؟! خُذوهُ فَتَصَدَّقوا بِهِ عَلى أهلِ التَّلَطُّخِ بِالذُّنوبِ . فَإِنَّهُ لَيَلقَى الرَّجُلُ صَديقَهُ وعَلَيهِ ذُنوبٌ كَأَمثالِ الجِبالِ فَيَتَصَدَّقُ عَلَيهِ بِشَىءٍ مِن مَعروفِهِ فَيَدخُلُ بِهِ الجَنَّهَ . (3)10755.بحار الأنوار :كنز العمّال عن ابن شهاب :اِجتَمَعَ فى مَسجِدِ رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله عُمَرُ بنُ الخَطّابِ وعَلِىٌّ وجَعفَرٌ اِبنا أبى طالِبٍ وَالعَبّاسُ بنُ عَبدِ المُطَّلِبِ ، فَذَكَرُوا المَعروفَ ، فَقالَ عَلِىٌّ : المَعروفُ حِصنٌ مِنَ الحُصونِ وكَنزٌ مِنَ الكُنوزِ ، فَلا يُزَهِّدَنَّکَ فيهِ كُفرُ مَن كَفَرَهُ ، فَقَد يَشكُرُکَ عَلَيهِ مَن لَم يَنتَفِع مِنهُ بِشَىءٍ ، وقَد تُدرِکُ بِشُكرِ الشّاكِرِ ما أضاعَ الكَفورُ الجاحِدُ .

وقالَ جَعفَرٌ : يا أهلَ المَعروفِ إلَى اصطِناعِ ما لَيسَ لِلطّالِبينَ إلَيهِم فيهِ ؛ لِأَنَّکَ إذَا اصطَنَعتَ مَعروفا كانَ لَکَ أجرُهُ وفَخرُهُ وثَناؤُهُ ومَجدُهُ ، فَما بالُکَ تَطلُبُ شُكرَ ما أتَيتَ إلى نَفسِکَ مِن غَيرِکَ ؟!

وقالَ العَبّاسُ : المَعروفُ أحصَنُ الحُصونِ وأعظَمُ الكُنوزِ ، ولَن يَتِمَّ إلاّ بِثَلاثٍ : تَعجيلِهِ ، وسَترِهِ ، وتَصغيرِهِ ؛ لِأَنَّکَ إذا عَجَّلتَ هَنَأتَهُ ، وإذا صَغَّرتَهُ عَظَّمتَهُ ، وإذا سَتَرتَهُ أتمَمتَهُ .

وقالَ عُمَرُ بنُ الخَطّابِ : لِكُلِّ شَىءٍ أنفٌ ، وأنفُ المَعروفِ سَراحُهُ .

فَخَرَجَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله فَقالَ : فيمَ أنتُم؟

قالوا : كُنّا نَذكُرُ المَعروفَ .

فَقالَ : المَعروفُ مَعروفٌ كَاسمِهِ ، وأهلُ المَعروفِ فِى الدَّنيا أهلُ المَعروفِ فِى الآخِرَهِ . (4) .

1- .غرر الحكم : 2750 ، عيون الحكم والمواعظ : 95 / 2193 .
2- .الأمالى للطوسى : 596 / 1233 عن إسحاق بن جعفر عن الإمام الكاظم عليه السلام ، تنبيه الخواطر : 2 / 75 عن الإمام الكاظم عنه عليهماالسلام ، أعلام الدين : 311 عن الإمام الهادى عليه السلامنحوه ، بحار الأنوار : 78 / 370 / 4 .
3- .كنز العمّال : 6 / 366 / 16098 وص 441 / 16450 كلاهما نقلاً عن ابن النجّار عن أنس .
4- .كنز العمّال : 6 / 583 / 17014 نقلاً عن ابن النجّار .

10756.أعلام الدین :امام علی علیه السلام :مبادا از لغزش انسانی نیکوکار که [از روی غفلت]بدی می کند ، وحشت کنی!10757.دعائم الإسلامامام باقر علیه السلام :بهتر از راستی ، راستگوست و بهتر از نیکی ، نیکوکار است .2 / 8اهل کار شایسته10757.دعائم الإسلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :چون روز قیامت فرا رسد ، خداوند ، همه نیکوکاران را در یک جا جمع می کند و می فرماید : «این، کار شایسته (معروف) شماست که قبول کرده ام . آن را بگیرید» .

می گویند : خدای ما ، سرور ما ! با آن، چه کنیم ، که تو از ما به آن شایسته تری ؟ خودت آن را بگیر.

خداوند می فرماید : «من با آن چه کنم؟ منی که به معروف شناخته شده ام ؟ شما آن را برگیرید و به گناه آلودگان ببخشید» . همانا انسانْ دوستش را دیدار می کند که کوهی از گناه بر دوش دارد. پس بخشی از معروفِ خود را به او می بخشد و او به سبب همان ، وارد بهشت می شود.10758.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (در ضمن بیان ستمی که بر اهل بیت علیهم السلام خوا) کنز العمّال به نقل از ابن شهاب : عمر بن خطّاب ، علی بن ابی طالب ، جعفر بن ابی طالب و عبّاس بن عبد المطّلب در مسجد پیامبر خدا جمع بودند. از «کار شایسته (معروف)» صحبت به میان آمد. علی علیه السلامفرمود : «معروف ، دژی از دژها و گنجی از گنج هاست . مبادا ناسپاسی ناسپاسان ، تو را به انجام دادن نیکی ، بی رغبت سازد ! که گاه تو را به نیکی ، سپاسگزاری کند کسی که از آن ، هیچ بهره ای نبرده است و تو با سپاسِ آن سپاسگزار ، به چیزی می رسی که ناسپاسِ انکارکننده ، آن را تباه ساخته است» .

جعفر گفت : ای اهل معروف از میان خاندان ابو طالب ! (1) چرا که وقتی کار شایسته انجام می دهی ، پاداش ، افتخار ، ستایش و شکوه آن ، از آنِ توست. چرا در پی سپاس از جانب دیگران بر کاری هستی که برای خویش کرده ای ؟ !

عبّاس گفت: معروف، استوارترینِ دژها وبزرگ ترین گنج هاست و جز با سه چیز به کمال نمی رسد: شتاب دادن در انجام دادن آن، کتمان آن، و

کوچک دانستن آن ؛ چرا که وقتی در انجام دادن آن شتاب کنی ، گوارایش ساخته ای ، و چون کوچکش شماری ، بزرگش داشته ای ، و چون کتمانش کنی ، به کمالش رسانده ای.

عمر بن خطّاب گفت : هر چیزی قُلّه ای دارد و قلّه کار شایسته ، انجام دادن بی درنگ آن است.

پیامبر خدا سر رسید [و] فرمود : «درباره چه سخن می گفتید؟».

گفتند : درباره معروف گفتگو می کردیم .

فرمود : «معروف ، مثل نامَش ، شناخته شده است و اهل معروف در دنیا ، [همان]اهل معروف در آخرت اند» .

.

1- .عبارت متن عربی ، تشویش جدّی دارد و ترجمه ما ، برداشتی آزاد از آن است .

10759.عِدّهِ الداعى :رسول اللّه صلى الله عليه و آله لِعَلِيٍّ عليه السلام : يا عَلِيُّ ، اُطلُبُوا المَعروفَ مِن رُحَماءِ اُمَّتى تَعيشوا فى أكنافِهِم ، ولا تَطلُبوهُ مِنَ القاسِيَهِ قُلوبُهُم ؛ فَإِنَّ اللَّعنَهَ تَنزِلُ عَلَيهِم .

يا عَلِىُ ، إنَّ اللّهَ تَعالى خَلَقَ المَعروفَ وخَلَقَ لَهُ أهلاً ؛ فَحَبَّبَهُ إلَيهِم وحَبَّبَ إلَيهِم فِعالَهُم ، ووَجَّهَ إلَيهِم طُلّابَهُ كَما وَجَّهَ الماءَ فِى الأَرضِ الجَريبَهِ لِتَحيا بِهِ ويَحيا بِها أهلُها .

يا عَلِىُ ، إنَّ أهلَ المَعروفِ فِى الدُّنيا هُم أهلُ المَعروفِ فِى الآخِرَهِ . (1) .

1- .المستدرک على الصحيحين : 4 / 357 / 7908 عن الأصبغ بن نباته عن الإمام علىّ عليه السلام ، كنز العمّال : 6 / 519 / 16807 .

10760.الإمامُ زينُ العابدينَ عليه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خطاب به علی علیه السلام : ای علی! معروف را از مهربانان امّتم بجویید تا در پناه آنان زندگی کنید ، و آن را از سنگدلان مجویید ؛ چرا که بر آنان لعنت فرود می آید .

ای علی! خدای متعال ، معروف را آفرید و برای آن ، اهلی آفرید و آن را برای آنان محبوب ساخت و کارهای نیکشان را در نظرشان محبوب ساخت و جویندگان معروف را به سمت آنان روانه کرد ، آن گونه که آب را در زمین خشک شوره زار ، جاری ساخت تا به سبب آن ، زنده شود و نیکوکاران هم با نیکی هایشان حیات یابند .

ای علی! اهل معروف در دنیا ، در آخرت هم اهل معروف اند . .

10761.بحار الأنوار :عنه صلى الله عليه و آله :أوحَى اللّهُ عز و جل إلى ذِى القَرنَينِ : وعِزَّتى وجَلالى ، ما خَلَقتُ خَلقا أحَبَّ إلَىَ مِنَ المَعروفِ ، وسَأجعَلُ لَهُ عَلَما .

فَمَن رَأَيتَنى أحبَبتُ إلَيهِ المَعروفَ وَاصطِناعَهُ وحَبَّبتُ إلَى النّاسِ الطَّلَبَ إلَيهِ فَأحِبَّهُ وتَوَلَّهُ ؛ فَإِنّى أُحِبُّهُ وأتَوَلّاهُ .

ومَن رَأَيتَنى كَرَّهتُ إلَيهِ المَعروفَ وبَغَّضتُ إلَى النّاسِ الطَّلَبَ إلَيهِ فَأَبغِضهُ ولا تَتَوَلَّهُ ؛ فَإِنَّهُ مِن شَرِّ ما خَلَقتُ . (1)10759.عدّه الداعى :الإمام علىّ عليه السلام :إنَّ اللّهَ عز و جل خَلَقَ خَلقا مِن خَلقِهِ لِخَلقِهِ ، فَجَعَلَهُم لِلنّاسِ وُجوها ولِلمَعروفِ أهلاً، يَفزَعُ النّاسُ إلَيهِم فى حَوائِجِهِم، أُولئِکَ الآمِنونَ يَومَ القِيامَهِ. (2)10760.امام زين العابدين عليه السلام :عنه عليه السلام :المُحسِنُ حَىٌّ وإن نُقِلَ إلى مَنازِلِ الأمواتِ . (3)10761.بحار الأنوار:عنه عليه السلام :صاحِبُ المَعروفِ لا يَعثُرُ ، وإذا عَثِرَ وَجَدَ مُتَّكَأً . (4)10762.بحار الأنوار من كتاب اللؤلؤيات :الإمام الحسين عليه السلام :إذا كانَ يَومُ القِيامَهِ نادى مُنادٍ : أيُّهَا النّاسُ ، مَن كانَ لَهُ عَلَى اللّهِ أجرٌ فَلْيَقُم قالَ : فَلا يَقومُ إلاّ أهلُ المَعروفِ . (5)10763.الإمامُ الباقرُ عليه السلام :عنه عليه السلام :إنَّ أفضَلَ النّاسِ مَن وَصَلَ مَن قَطَعَهُ ، وَالأُصولُ عَلى مَغارِسِها فَفُروعُها تَسمو . فَمَن تَعَجَّلَ لِأخيهِ خَيرا وَجَدَهُ إذا قَدِمَ عَلَيهِ غَدا ، ومَن أرادَ اللّهَ تَبارَکَ وتَعالى بِالصَّنيعَهِ إلى أخيهِ كافَأَهُ بِها وَقتَ حاجَتِهِ ، وصَرَفَ عَنهُ مِن بَلاءِ الدُّنيا ما هُوَ أكثَرُ مِنهُ ، ومَن نَفَّسَ كُربَهَ مُؤمِنٍ فَرَّجَ اللّهُ عَنهُ كُرَبَ الدُّنيا وَالآخِرَهِ ، ومَن أحسَنَ أحسَنَ اللّهُ إلَيهِ ، « وَاللّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ . (6) » .

1- .الفردوس : 1 / 144 / 515 عن عبد اللّه المزنى ، كنز العمّال : 6 / 441 / 16451 .
2- .قضاء الحوائج لابن أبى الدنيا : 80 / 42 عن يوسف الصنعانى عن الإمام زين العابدين عن أبيه عليهماالسلام ، كنز العمّال : 6 / 588 / 17017 نقلاً عن النرسى .
3- .غرر الحكم : 1521 ، عيون الحكم والمواعظ : 27 / 341 .
4- .غرر الحكم : 5825 ، عيون الحكم والمواعظ : 303 / 5385 .
5- .إرشاد القلوب : 189 .

6- .نثر الدرّ : 1 / 334 ، كشف الغمّه : 2 / 242 وفيه «أوصل» بدل «أفضل» ، بحار الأنوار : 78 / 122 / 4 .

10764.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند متعال به ذو القرنین وحی کرد که : «به عزّت و جلالم سوگند ، هیچ آفریده ای را نیافریدم که نزد من ، محبوب تر از معروف باشد ، و برای آن نشانه ای قرار خواهم داد.

هر کس را دیدی که معروف را در نظرش محبوب ساخته ام، نیکی جستن از او را نیز برای مردم محبوب ساخته ام . او را دوست بدار و با او دوستی کن ؛ چرا که من دوستش دارم و او را به دوستی برگزیده ام ؛

و هر کس را دیدی که معروف را در نظرش ناخوشایند ساخته ام و مردم را از نیکی جستن از او بی رغبت کرده ام ، پس تو نیز او را دشمن بدار و با او پیمان دوستی مبند ؛ چرا که او از بدترینْ آفریده های من است» .10765.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :خداوند متعال ، برخی از مردم را برای [خدمت به]مردم آفریده است و آنان را برای مردم ، نمایان ، و برای معروف ، اهلْ قرار داده است که مردم در نیازهایشان ، به سوی آنان روی می آورند. آنان در قیامت ، ایمن اند .10766.فلاح السائل :امام علی علیه السلام :نیکوکار زنده است ، هر چند او را به منزلگاه مُردگان ، منتقل کنند.10762.بحار الأنوار (به نقل از کتاب اللؤلؤیات) امام علی علیه السلام :انجام دهنده معروف نمی لغزد و اگر بلغزد ، تکیه گاهی می یابد.10763.امام باقر علیه السلام :امام حسین علیه السلام :چون روز قیامت شود ، منادی ندا می دهد : «ای مردم! هر کسی که از خدای متعال ، پاداشی طلبکار است ، برخیزد». جز اهل معروف ، کسی به پا نمی خیزد.10764.امام صادق علیه السلام :امام حسین علیه السلام :برترینِ مردم ، کسی است که با آن کس که از او بریده ، بپیوندد. ریشه ها [متناسب] با ساقه ها و شاخه ها رشد می کنند! هر کس که برای برادرش به نیکی بشتابد ، فردای قیامت که بر او وارد می شود ، آن [نیکی]را می یابد ؛ و هر کس از نیکی کردن به برادرش هدف خدایی داشته باشد ، خداوند به هنگام نیازش جبران می کند و بیش از آن ، بلای دنیا را از او برمی گرداند ؛ و هر کس گرفتاری مؤمنی را برطرف کند ، خداوند ، گرفتاری های دنیا و آخرت را از او برطرف می نماید ؛ و هر کس نیکی کند ، خداوند به او نیکی می کند «و خداوند ، نیکوکاران را دوست می دارد» . .

10765.امام صادق عليه السلام :الإمام الباقر عليه السلام :إنَّ اللّهَ عز و جل جَعَلَ لِلمَعروفِ أهلاً مِن خَلقِهِ ، حَبَّبَ إلَيهِم فِعالَهُ ، ووَجَّهَ لِطُلاّبِ المَعروفِ الطَّلَبَ إلَيهِم ، ويَسَّرَ لَهُم قَضاءَهُ كَما يَسَّرَ الغَيثَ لِلأَرضِ المُجدِبَهِ لِيُحيِيَها ويُحيِيَ بِهِ أهلَها .

وإنَّ اللّهَ جَعَلَ لِلمَعروفِ أعداءً مِن خَلقِهِ ، بَغَّضَ إلَيهِمُ المَعروفَ وبَغَّضَ إلَيهِم فِعالَهُ ، وحَظَرَ عَلى طُلاّبِ المَعروفِ الطَّلَبَ إلَيهِم ، وحَظَرَ عَلَيهِم قَضاءَهُ كَما يُحَرِّمُ الغَيثَ عَلَى الأَرضِ المُجدِبَهِ لِيُهلِكَها ويُهلِكَ أهلَها ، وما يَعفُو اللّهُ أكثَرُ . (1)10766.فلاح السائل :عنه عليه السلام :إنَّ للّهِ تَعالى ذِكرُهُ عِبادا مَيامينَ مَياسيرَ ، يَعيشونَ ويَعيشُ النّاسُ فى أكنافِهِم ، وهُم فى عِبادِهِ بِمَنزِلَهِ القَطرِ . وللّهِ عز و جل عِبادٌ مَلاعينُ مَناكيرُ ، لا يَعيشونَ ولا يَعيشُ النّاسُ فى أكنافِهِم ، وهُم فى عِبادِهِ بِمَنزِلَهِ الجَرادِ ؛ لا يَقَعونَ عَلى شَىءٍ إلاّ أتَوا عَلَيهِ . (2)10767.دعائم الإسلام :الإمام الباقر أو الإمام الصادق عليهماالسلام :مَن أحسَنَ ولَم يُسِئ خَيرٌ مِمَّن أحسَنَ وأساءَ ، ومَن أحسَنَ وأساءَ خَيرٌ مِمَّن أساءَ ولَم يُحسِن . (3) .

1- .الكافى : 4 / 25 / 2 ، الزهد للحسين بن سعيد : 32 / 84 نحوه وكلاهما عن أبى حمزه الثمالى ، تحف العقول : 295 نحوه ، بحار الأنوار : 74 / 419 / 45 وج 78 / 174 / 25 ؛ تاريخ أصبهان : 2 / 252 / 1604 عن اُبىّ بن كعب ، قضاء الحوائج لابن أبى الدنيا : 23 / 4 عن أبى سعيد الخدرى وكلاهما عن رسول اللّه صلى الله عليه و آله ، كنز العمّال : 6 / 519 / 16808 .

2- .الكافى : 8 / 247 / 345 عن أبى عبيد المدائنى ، تحف العقول : 300 وفيه «مثل» بدل «بمنزله» و «مناكيد» بدل «مناكير» ، بحار الأنوار : 78 / 180 / 66 .

3- .الزهد للحسين بن سعيد : 19 / 41 عن أبى شيبه الزهرى ، بحار الأنوار : 69 / 402 / 102 .

10768.المناقب لابن شهر آشوب :امام باقر علیه السلام :خداوند ، کسانی از بندگانش را اهل معروف قرار داده و نیکوکاری را محبوب آنان ساخته است و جویندگان معروف را برای نیکی جستن ، به سوی آنان گسیل داشته است و انجام دادن نیکی را برایشان آسان ساخته ، آن گونه که باران را به سوی زمین خشک و شوره زار ، آسان روان می سازد تا زمین را آباد کند و نیکوکاران را با نیکی ، به حیات برساند.

و خداوند برخی از بندگانش را دشمن معروف قرار داده و نیکی و نیکوکاری را در نظرشان نکوهیده ساخته است و جویندگان نیکی را از رفتن به سراغ آنان باز داشته است و انجام دادن نیکی را از آنان باز داشته ، آن گونه که باران را از زمین خشکیده باز می دارد تا آن زمین و اهل آن هلاک شوند ؛ و آنچه خدا در می گذرد ، بیشتر است (1) .10767.دعائم الإسلام :امام باقر علیه السلام :خداوند متعال را بندگانی پربرکت و آسان ساز است که زندگی می کنند و مردم هم در پناه آنان زنده اند . آنان در میان بندگان او ، همچون باران اند .

نیز خدا را بندگانی لعنت شده و ناپسند و شوم است که نه خود زندگی می کنند و نه مردم ، در پناه آنان زندگی دارند. آنان در میان بندگان او ، همچون ملخ اند که بر هر چه بنشینند ، تباهش می کنند.10768.مناقب ابن شهرآشوب:امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام :آن که نیکی می کند و بدی نمی کند ، بهتر از کسی است که هم نیکی و هم بدی می کند ، و آن که نیکی و بدی می کند ، بهتر از بدکاری است که هیچ نیکی نمی کند . .

1- .اشاره است به آیه شریف: «وَیَعْفُواْ عَن کَثِیرٍ» (مائده ، آیه 15) .

10769.بحار الأنوارالإمام الكاظم عليه السلام :إنَّ للّهِ تَحتَ عَرشِهِ ظِلاًّ لا يَسكُنُهُ إلاّ مَن أسدى إلى أخيهِ مَعروفا ، أو نَفَّسَ عَنهُ كُربَةً ، أو أدخَلَ عَلى قَلبِهِ سُرورا . (1)2 / 9الدَّلالَهُ عَلَى الخَيرِالكتاب« وَتَعَاوَنُواْ عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى » . (2)

الحديث10773.الإمامُ عليٌّ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :مَن يَشفَع بِشَفاعَهٍ حَسَنَهٍ أو أمَرَ بِمَعروفٍ أو نَهى عَن مُنكَرٍ أو دَلَّ عَلى خَيرٍ أو أشارَ بِهِ ؛ فَهُوَ شَريكٌ . (3)10774.عنه عليه السلام :صحيح مسلم عن أبى مسعود الأنصارىّ :جاءَ رَجُلٌ إلَى النَّبِي صلى الله عليه و آلهفَقالَ : إنّي أُبدِعَ بى فَاحمِلنى ، فَقالَ : ما عِندى . فَقالَ رَجُلٌ : يا رَسولَ اللّهِ ، أنا أدُلُّهُ عَلى مَن يَحمِلُهُ .

فَقالَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : مَن دَلَّ عَلى خَيرٍ فَلَهُ مِثلُ أجرِ فاعِلِهِ . (4) .

1- .قضاء حقوق المؤمنين : 23 / 24 عن رجل من أهل الرى ، عدّه الداعى : 180 عن الحسين بن يقطين عن أبيه عن جدّه عن الإمام الصادق عليه السلامنحوه ، بحار الأنوار : 74 / 313 / 69 وراجع أعلام الدين : 289 .
2- .المائده : 2 .
3- .النوادر للراوندى : 143 / 196 ، الجعفريّات : 89 عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله وليس فيه «أو أمر بمعروف» ، بحار الأنوار : 2 / 24 / 76 .
4- .صحيح مسلم : 3 / 1506 / 133 ، سنن أبى داود : 4 / 333 / 5139 ، سنن الترمذى : 5 / 41 / 2671 ، مسند ابن حنبل : 6 / 70 / 17083 ، جامع بيان العلم : 1 / 16 كلّها نحوه ، كنز العمّال : 15 / 774 / 43041 .

10775.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام کاظم علیه السلام :خداوند در زیر عرش خود ، سایه بانی دارد که تنها ، کسی در آن سایه قرار می گیرد که به برادرش نیکی کند ، یا گرفتاری او را برطرف سازد و یا دلش را شاد نماید.2 / 9راهنمایی بر انجام دادن نیکیقرآن«بر کار نیک و تقوا ، یکدیگر را یاری کنید » .

حدیث10776.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس در کار نیک واسطه شود ، یا امر به معروف و نهی از منکر کند و یا به کار نیکی راهنمایی یا اشاره کند ، او هم در آن کار نیک ، شریک است.10777.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :صحیح مسلم به نقل از ابو مسعود انصاری : مردی نزد پیامبر صلی الله علیه و آلهآمد و گفت : من از راه مانده ام ؛ برایم مرکبی عطا کن . فرمود : «چیزی ندارم» . مردی گفت : ای پیامبر خدا ! من او را به کسی راهنمایی می کنم که مرکبش را فراهم سازد .

پیامبر خدا فرمود : «هر کس به کار نیکی راهنمایی کند ، پاداشی مثل پاداشِ نیکوکار دارد» .

.

10778.الإمامُ زينُ العابدينَ عليه السلام (و قد سُئِلَ عن سَبَبِ قَبولِ الصَّلاهِ) رسول اللّه صلى الله عليه و آله :الدّالُّ عَلَى الخَيرِ كَفاعِلِهِ . (1)10779.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :عِنه صلى الله عليه و آله :لَو مَرَّتِ الصَّدَقَهُ عَلى يَدَى مِائَهٍ لَكانَ لَهُم مِنَ الأَجرِ مِثلُ أجرِ المُبتَدِىَ مِن غَيرِ أن يَنقُصَ مِن أجرِهِ شَىءٌ . (2)10776.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :المستدرک على الصحيحين عن أبى هريره :إنَّ رَسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آلهقالَ : إنَّ اللّهَ تَعالى لَيُدخِلُ بِلُقمَهِ الخُبزِ وقَبضَهِ التَّمرِ ومِثلِهِ مِمّا يَنفَعُ المِسكينَ ثَلاثَهً الجَنَّهَ : الآمِرَ بِهِ ، وَالزَّوجَهَ المُصلِحَهَ ، وَالخادِمَ الَّذى يُناوِلُ المِسكينَ .

وقالَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : الحَمدُ للّهِ الَّذى لَم يَنسَ خَدَمَنا . (3)10777.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :مَن تَصَدَّقَ بِصَدَقَهٍ عَلى رَجُلٍ مِسكينٍ كانَ لَهُ مِثلُ أجرِهِ ، ولَو تَداوَلَها أربَعونَ ألفَ إنسانٍ ثُمَّ وَصَلَت إلَى مِسكينٍ كانَ لَهُم أجرا كامِلاً . (4)10778.امام زين العابدين عليه السلام (در پاسخ به سؤال از آنچه موجب قبولى نماز مى شود) عنه صلى الله عليه و آله :الخازِنُ المُسلِمُ الأَمينُ الَّذى يُنفِذُ (ورُبَّما قالَ : يُعطى) ما اُمِرَ بِهِ كامِلاً مُوَفَّرا طَيِّبٌ بِهِ نَفسُهُ فَيَدفَعُهُ إلَى الَّذى اُمِرَ لَهُ بِهِ ، أحَدُ المُتَصَدِّقَينِ . (5) .

1- .الكافى : 4 / 27 / 4 ، الخصال : 134 / 145 كلاهما عن عبد اللّه بن ميمون القدّاح عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 55 / 1682 ، الاختصاص : 240 ، بحار الأنوار : 71 / 16 / 28 نقلاً عن الاحتجاج ؛ المعجم الكبير : 17 / 227 / 628 و 629 ، تاريخ بغداد : 7 / 383 كلاهما عن أبى مسعود الأنصارى ، كنز العمّال : 6 / 359 / 16052 .
2- .تاريخ بغداد : 7 / 131 / 3568 عن أبى هريره وراجع كنز العمّال : 6 / 390 / 16197 .
3- .المستدرک على الصحيحين : 4 / 149 / 7187 ، كنز العمّال : 4 / 348 / 10829 نقلاً عن الطبرانى عن عمرو بن عطيّه وج 6 / 338 / 15929 .
4- .ثواب الأعمال : 342 / 1 عن أبى هريره وعبد اللّه بن عبّاس ، بحار الأنوار : 76 / 369 / 30 .
5- .صحيح البخارى : 2 / 522 / 1371 ، صحيح مسلم : 2 / 710 / 79 ، سنن أبى داود : 2 / 130 / 1684 ، السنن الكبرى : 4 / 323 / 7847

وليس فيهما «المسلم» وكلّها عن أبى موسى ، كنز العمّال : 6 / 359 / 16051 ؛ نثر الدرّ : 1 / 257 .

10779.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :راهنمای به نیکی ، مثل کسی است که آن را انجام می دهد.10780.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :اگر صدقه بر دست های صد نفر هم بگذرد ، همه آنان پاداشی مثل پاداشِ آغازکننده دارند ، بی آن که از اجر او چیزی کاسته شود.10781.رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله :المستدرک علی الصحیحین به نقل از ابو هریره : پیامبر خدا فرمود : «خداوند متعال به خاطر لقمه ای نان و مشتی خرما و مثل آن از آنچه بینوا را سود می بخشد ، سه نفر را به بهشت می برد : دستور دهنده آن را ، همسری که آن را آماده می سازد ، و خدمتگزاری که آن را به دست بینوا می رساند» .

و پیامبر خدا فرمود : «خدایی را سپاس که خدمتگزاران ما را فراموش نکرده است» .10782.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس که به مردی بینوا صدقه ای بدهد ، پاداشی همانند آن دارد ، و اگر آن صدقه را چهل هزار نفر ، دست به دست بگردانند ، سپس به بینوایی برسد ، همه آنان پاداش کامل دارند.10780.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خزانه دار مسلمانِ امینی که آنچه را به او دستور داده اند ، به طور کامل و با طیب نفس، به کسی که برای او داده شده می پردازد ، یکی از دو صدقه دهنده به شمار می آید . .

10781.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :حلیه الأولیاء عن عبد اللّه بن مسعود :كُنّا عِندَ النَّبِي صلی الله علیه و آلهجُلوسا ، فَجاءَ سائِلٌ فَسَأَلَ فَناوَلَهُ رَجُلٌ دِرهَما ، فَأَخَذَهُ رَجُلٌ فَناوَلَهُ إيّاهُ ، فَقالَ النَّبِيُ صلی الله علیه و آله : مَن فَعَلَ مِثلَ هذا كانَ لَهُ مِثلُ أجرِ المُعطی مِن غَيرِ أن يَنتَقِصَ مِن أجرِهِ شَيئا . (1)10782.امام صادق علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :مَن مَشی بِصَدَقَهٍ إلی مُحتاجٍ كانَ لَهُ كَأجرِ صاحِبِها مِن غَيرِ أن يَنقُصَ مِن أجرِهِ شَیءٌ . (2)10783.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :الإمام الصادق علیه السلام :المُعطونَ ثَلاثَهٌ : اللّهُ رَبُّ العالَمينَ ، وصاحِبُ المالِ ، وَالَّذی يَجری عَلی يَدَيهِ . (3)10784.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :عنه علیه السلام فِی الرَّجُلِ يُعطی غَيرَهُ الدَّراهِمَ يُقَسِّمُها: يَجری لَهُ مِن الأَجرِ مِثلُ ما يَجری لِلمُعطی ولا يَنقُصُ مِن أجرِهِ شَیءٌ ، ولَو أنَّ المَعروفَ جَرَی عَلی سَبعينَ يَدا لأُوجِروا كُلُّهُم مِن غَيرِ أن يَنقُصَ مِن أجرِ صاحِبِهِ شَیءٌ . (4)10785.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :عنه علیه السلام :لَو جَرَی المَعروفُ عَلی ثَمانينَ كَفّا لأُجِروا كُلُّهُم فيهِ مِن غَيرِ أن يُنقَصَ صاحِبُهُ مِن أجرِهِ شَيئا . (5) .

1- .حلیه الأولیاء : 5 / 10 ، کنز العمّال : 6 / 590 / 17027 نقلاً عن ابن النجّار .
2- .کتاب من لا یحضره الفقیه : 4 / 17 / 4968 ، الأمالی للصدوق : 517 / 707 ، تنبیه الخواطر : 2 / 263 کلّها عن الحسین بن زید عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، بحار الأنوار : 76 / 336 / 1 وج 96 / 175 / 64 .
3- .الخصال : 134 / 146 عن شهاب بن عبد ربّه عن أبیه وراجع ح 147 و بحار الأنوار : 96 / 175 / 2 .
4- .کتاب من لا یحضره الفقیه : 2 / 69 / 1750 وراجع الکافی : 4 / 18 / 3 .
5- .الکافی : 4 / 18 / 2 ، ثواب الأعمال : 170 / 14 کلاهما عن أبی نهشل عمّن ذکره ، بحار الأنوار : 96 / 175 / 5 .

10786.رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله :حلیه الأولیاء به نقل از ابن مسعود : نزد پیامبر صلی الله علیه و آلهنشسته بودیم [که]نیازمندی آمد و درخواست کرد . مردی درهمی برای او داد. مردی آن را گرفت و آن را به نیازمند داد. پیامبر صلی الله علیه و آلهفرمود : «هر کس چنین کند ، پاداشی برابر عطا کننده دارد ، بی آن که چیزی از پاداش او کم شود» .10787.بحار الأنوار :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :کسی که صدقه ای را برای نیازمندی ببرد ، پاداشی مثل پاداش صدقه دهنده دارد ، بی آن که از پاداش او چیزی کم شود.10783.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام :عطاکنندگان سه کس اند : خداوندْ پروردگار جهانیان ، صاحب مال ، و آن که بخشش به دست او انجام می شود .10784.امام باقر علیه السلام :امام صادق علیه السلام درباره مردی که درهم های دیگری را [در میان نیازمندان]تقسیم می کند : او پاداشی دارد ، مثل پاداشِ عطاکننده و از پاداش وی چیزی کاسته نمی شود. و اگر معروف بر هفتاد دست بچرخد ، همه آنان پاداش می برند ، بی آن که از پاداش صاحب آن ، چیزی کاسته شود .10785.امام صادق علیه السلام :امام صادق علیه السلام :اگر معروف بر هشتاد دست بچرخد ، همه آنان پاداش می برند ، بی آن که از پاداش صاحب آن چیزی کم شود . .

الفصل الثالث : أسباب الخير3 / 1المَبادِئُ العِلمِيَّهُأ كتاب اللّهالكتاب«وَ قِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْاْ مَاذَآ أَنزَلَ رَبُّكُمْ قَالُواْ خَيْرًا . (1) »

«وَهَذَا كِتَبٌ أَنزَلْنَهُ مُبَارَكٌ مُّصَدِّقُ الَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْأَخِرَهِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ . (2) »

«وَهَذَا كِتَبٌ أَنزَلْنَهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُواْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ . (3) »

«وَ هَذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنزَلْنَهُ أَفَأَنتُمْ لَهُ مُنكِرُونَ . (4) »

.

1- .النحل : 30 .
2- .الأنعام : 92 .
3- .الأنعام : 155 .
4- .الأنبياء : 50 .

فصل سوم : اسباب نیکی3 / 1ریشه های علمیالف کتاب خداقرآن«به کسانی که پروا پیشه کردند ، گفته می شود : پروردگارتان چه فرو فرستاد؟ گویند : نیکی » .

«و این ، کتابی است که آن را فرو فرستادیم. خجسته است و تصدیق کننده آنچه پیش روی آن است. و تا امّ القری (مکّیان) و آنان را که اطراف آن اند ، بیم دهی. آنان که به آخرت ایمان دارند ، به آن نیز باور دارند و بر نمازهایشان مراقب اند » .

«و این ، کتابی است که نازل کرده ایم [و] خجسته است. پس ، از آن پیروی کنید و پروا داشته باشید ؛ باشد که مورد رحمت قرار گیرید » .

«و این ، یادی خجسته است که آن را فرو فرستادیم. آیا شما آن را انکار می کنید؟ » .

.

«كِتَبٌ أَنزَلْنَهُ إِلَيْکَ مُبَرَکٌ لِّيَدَّبَّرُواْ ءَايَتِهِ وَ لِيَتَذَکَّرَ أُوْلُواْ الْأَلْبَبِ . (1) »

الحديث10798.عنه صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :نَوِّروا بُيوتَكُم مَا استَطَعتُم ؛ فَإِنَّ البَيتَ الَّذى يُقرَأُ فيهِ القُرآنُ يَتَّسِعُ عَلى أهلِهِ ، ويَكثُرُ خَيرُهُ ، وتَحضُرُهُ المَلائِكَهُ ، وتَهجُرُهُ الشَّياطينُ . (2)10799.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :أكثِروا مِن قِراءَهِ القُرآنِ فى بُيوتِكُم ؛ فَإِنَّ البَيتَ الَّذى لا يُقرَأُ فيهِ القُرآنُ يَقِلُّ خَيرُهُ ، ويَكثُرُ شَرُّهُ ، ويَضيقُ عَلى أهلِهِ . (3)10796.امام صادق عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :البَيتُ الَّذى يُقرَأُ فيهِ القُرآنُ ويُذكَرُ اللّهُ عز و جل فيهِ تَكثُرُ بَرَكَتُهُ ، وتَحضُرُهُ المَلائِكَهُ ، وتَهجُرُهُ الشَّياطينُ ، ويُضىءُ لِأَهلِ السَّماءِ كَما تُضىءُ الكَواكِبُ لِأَهلِ الأَرضِ . وإنَّ البَيتَ الَّذى لا يُقرَأُ فيهِ القُرآنُ ولا يُذكَرُ اللّهُ عز و جل فيهِ تَقِلُّ بَرَكَتُهُ ، وتَهجُرُهُ المَلائِكَهُ ، وتَحضُرُهُ الشَّياطينُ . (4)10797.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله (به ابو ذر غفارى) رسول اللّه صلى الله عليه و آله :مَن قَرَأَ «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (5) » مَرَّهً بورِكَ عَلَيهِ ، فَإِن قَرَأَها مَرَّتَينِ بورِكَ عَلَيهِ وعَلى أهلِهِ ، فَإِن قَرَأَها ثَلاثا بورِكَ عَلَيهِ وعَلى أهلِهِ وعَلى جيرانِهِ . (6) .

1- .ص : 29 .
2- .الفردوس : 4 / 245 / 6725 عن أبى هريره ، كنز العمّال : 15 / 394 / 41526 نقلاً عن أبى نعيم عن أنس وأبى هريره .
3- .الفردوس : 1 / 81 / 246 ، كنز العمّال : 15 / 388 / 41496 نقلاً فى الدارقطنى عن الإفراد وكلاهما عن أنس وجابر .
4- .الكافى : 2 / 610 / 3 و ص 499 / 1 ، عدّه الداعى : 233 كلّها عن ابن القدّاح عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : 93 / 161 / 42 .
5- .الإخلاص : 1 .
6- .تاريخ دمشق : 15 / 190 / 3729 ، الدرّ المنثور : 8 / 676 نقلاً عن الحافظ السمرقندى فى فضائل «قل هو اللّه أحد» وكلاهما عن أنس ، كنز العمّال : 1 / 600 / 2738 ، الكافى : 2 / 619 / 1 عن محمّد بن مروان عن الإمام الباقر عليه السلام ، مجمع البيان : 10 / 854 عن أنس ، بحار الأنوار : 92 / 355 / 23 .

«کتابی است خجسته که بر تو فرستادیم تا در آیات آن به دقّت بنگرند و تا خردمندان پند گیرند » .

حدیث10800.بحار الأنوار عن ابن عباس :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :تا می توانید ، خانه هایتان را روشن کنید . همانا خانه ای که در آن قرآن خوانده می شود ، بر صاحبانش وسعت می یابد (به آنان آسایش و آرامش می بخشد) ، خیرش افزون می گردد ، فرشتگانْ در آن حضور می یابند ، و شیاطین از آن می کوچند .10801.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :در خانه هایتان زیاد قرآن بخوانید ؛ چرا که خانه ای که در آن قرآن نخوانند ، خیرش اندک و شرّش زیاد می شود و بر صاحبانش تنگ می گردد.10802.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :خانه ای که در آن قرآن خوانده شود و در آن خدا یاد گردد ، برکتش افزون می شود ، فرشتگانْ در آن حضور می یابند ، شیطان ها از آن دور می شوند ، و برای آسمانیان روشنایی می دهد ، آن گونه که ستاره ها برای زمینیانْ نورافشانی می کنند. و خانه ای که در آن قرآن خوانده نشود و در آن خدا یاد نگردد ، برکتش کم می شود ، فرشتگانْ آن را ترک می کنند ، و شیاطین در آن حضور می یابند.10803.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس سوره «قل هو اللّه أحد» را یک بار بخواند ، بر او برکت نازل می شود. پس اگر آن را دو بار بخواند ، بر او و خانواده اش برکت فرود می آید و اگر سه بار بخواند ، خود و خانواده و همسایگانش برکت می یابند . .

10804.رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :اِقرَؤوا سورَةَ البَقَرَهِ ؛ فَإنَّ أخذَها بَرَكَهٌ وتَركَها حَسرَهٌ ، ولا يَستَطيعُهَا البَطَلَهُ . (1)10805.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :دَعانى رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله فَقالَ : يا عَلِيُّ . . . عَلَيکَ بِقِراءَهِ آيَهِ الكُرسِيِّ ؛ فَإنَّ فى كُلِّ حَرفٍ مِنها ألفَ بَرَكَهٍ وألفَ رَحمَهٍ . (2)ب العَقل10801.امام صادق عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّما يُدرَکُ الخَيرُ كُلُّهُ بِالعَقلِ ، ولا دينَ لِمَن لا عَقلَ لَهُ . (3)10802.امام صادق عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :العَقلُ يَنبوعُ الخَيرِ . (4)10803.امام صادق عليه السلام :عنه عليه السلام :بِالعَقلِ تُنالُ الخَيراتُ . (5)10804.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :الفِكرُ فِى الخَيرِ يَدعو إلَى العَمَلِ بِهِ . (6)10805.امام صادق عليه السلام :عنه عليه السلام :(إنَّ) التَّفَكُّرَ يَدعو إلَى البِرِّ وَالعَمَلِ بِهِ . (7) .

1- .صحيح مسلم : 1 / 553 / 252 ، السنن الكبرى : 2 / 554 / 4056 كلاهما عن أبى اُمامه الباهلىّ ، مسند ابن حنبل : 9 / 15 / 23036 ، سنن الدارمى : 2 / 907 / 3268 كلاهما عن بريده وفيهما «تعلّموا» بدل «اقرؤوا» ، كنز العمّال : 1 / 564 / 2544 .
2- .الدعوات : 84 / 114 ، بحار الأنوار : 76 / 220 / 31 .
3- .تحف العقول : 54 .
4- .غرر الحكم : 657 ، عيون الحكم والمواعظ : 19 / 72 .
5- .غرر الحكم : 4212 ، عيون الحكم والمواعظ : 188 / 3859 .
6- .غرر الحكم : 1395 ، وراجع عيون الحكم والمواعظ : 427 / 7241 .
7- .الكافى : 2 / 55 / 5 عن ربعى عن الإمام الصادق عليه السلام ، مشكاه الأنوار : 81 / 156 عن الإمام الصادق عنه عليهماالسلام ، بحار الأنوار : 71 / 322 / 5 .

10806.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :سوره بقره را بخوانید ؛ چرا که برگرفتن و حفظ آن ، برکت است و ترک آن ، حسرت . و افراد تنبل ، قدرت آن را ندارند.10807.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :پیامبر خدا مرا فرا خواند و فرمود : «ای علی! ... آیه الکرسی بخوان ، که در هر حرف آن ، هزار برکت و هزار رحمت است» (1) .ب عقل10806.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :می توان با عقل به همه نیکی رسید و آن که عقل ندارد ، دین ندارد.10807.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :عقل ، سرچشمه نیکی است.10808.بحار الأنوار:امام علی علیه السلام :با عقل ، می توان به نیکی ها دست یافت.10809.الإمامُ الباقرُ و الإمامُ الصّادقُ علیهما السلامامام علی علیه السلام :اندیشیدن درباره نیکی ، به نیکوکاری فرا می خواند .10810.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :اندیشیدن ، به نیکی و نیکوکاری فرا می خواند .

.

1- .در ذیل حدیث است که از معاویه (یکی از راویان حدیث) نقل شده است که: «به من چنین رسیده که منظور از «بطله» در این جا، ساحران هستند» .

10811.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :مَن غَلَبَ عَقلُهُ شَهوَتَهُ وحِلمُهُ غَضَبَهُ ، كانَ جَديرا بِحُسنِ السّيرَهِ . (1)10809.امام باقر و امام صادق عليهما السلام :عنه عليه السلام :مَن قَدَّمَ عَقلَهُ عَلى هَواهُ حَسُنَت مَساعِيهِ . (2)10810.امام صادق عليه السلام :عنه عليه السلام :لِلعاقِلِ فى كُلِّ عَمَلٍ إحسانٌ . (3)10811.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :أعقَلُ الإنسانِ مُحسِنٌ خائِفٌ . (4)10812.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :مَن أحسَنَ أفعالَهُ أعرَبَ عَن وُفورِ عَقلِهِ . (5)10813.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :عنه عليه السلام :مَن كَمُلَ عَقلُهُ حَسُنَ عَمَلُهُ . (6)10814.عنه عليه السلام :الإمام زين العابدين عليه السلام :العَقلُ قائِدُ الخَيرِ . (7)راجع : (كتاب العقل والجهل فى الكتاب والسنّه : ص 116) .

ج العِلم10817.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :خَيرُ الدُّنيا وَالآخِرَهِ مَعَ العِلمِ ، وشَرُّ الدُّنيا وَالآخِرَهِ مَعَ الجَهلِ . (8) .

1- .غرر الحكم : 8887 ، عيون الحكم والمواعظ : 458 / 8310 .
2- .غرر الحكم : 8270 ، عيون الحكم والمواعظ : 455 / 8197 .
3- .غرر الحكم : 7328 ، عيون الحكم والمواعظ : 403 / 6820 .
4- .غرر الحكم : 2937 ، عيون الحكم والمواعظ : 114 / 2499 .
5- .غرر الحكم : 8418 ، عيون الحكم والمواعظ : 448 / 7945 .
6- .الخصال : 633 / 10 عن أبى بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار : 1 / 87 / 10 .
7- .أعلام الدين : 96 .
8- .مشكاه الأنوار : 239 / 691 ، روضه الواعظين : 17 ، بحار الأنوار : 1 / 204 / 23 .

ج علم

10812.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :کسی که عقلش بر شهوتش ، و بردباری اش بر خشمش چیره شود ، سزاوار نیک رفتاری است.10813.امام صادق علیه السلام :امام علی علیه السلام :هر کس عقل خود را بر هوس خویش مقدّم بدارد ، تلاش هایش نیکو می شود.10814.امام صادق علیه السلام :امام علی علیه السلام :برای خردمند ، در هر کاری ، نیکوکاری است .10815.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :خردمندترین انسان ، نیکوکارِ ترسان است .10816.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :آن که کارهایش را نیکو سازد ، سرشاریِ عقل خود را آشکار ساخته است.10817.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :آن که عقلش کامل شود ، کارش نیکو می گردد.10818.بحار الأنوار عن جابرِ بنِ عبدِ اللّه ِ الأنصاریّامام زین العابدین علیه السلام :خرد ، پیشوای نیکی است ر . ک : (خِرَدگرایی در قرآن و حدیث ، ص 167) .

ج علم10820.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (فی مَعنی «قد قامَتِ الصَّلاهُ» فی الإقامَهِ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خیر دنیا و آخرت ، با دانش است و شرّ دنیا و آخرت ، با نادانی است.

.

10821.الإمامُ زينُ العابدينَ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :العِلمُ حَياةُ القُلوبِ . . . يُنَزِّلُ اللّهُ حامِلَهُ مَنازِلَ الأَخيارِ ، ويَمنَحُهُ مَجالِسَ الأَبرارِ . (1)10819.علل الشرائع (به نقل از احمد بن عبد اللّه) عنه صلى الله عليه و آله :العِلمُ رَأسُ الخَيرِ كُلِّهِ . (2)10820.امام على عليه السلام (در معناى «قد قامت الصلاه» در اقامه) الإمام علىّ عليه السلام :العِلمُ أصلُ كُلِّ خَيرٍ ؛ الجَهلُ أصلُ كُلِّ شَرٍّ . (3)10821.امام زين العابدين عليه السلام :عنه عليه السلام :مَن لَم يَعرِف مَنفَعَةَ الخَيرِ لَم يَقدِر عَلَى العَمَلِ بِهِ . (4)10822.مصباح الشريعه (فيما نسبه إلى الإمامُ الصّادقُ عليه السلام) عنه عليه السلام :مَن أيقَنَ أحسَنَ . (5)10822.مصباح الشريعه (در آنچه كه به امام صادق عليه السلام نسبت داده ا) عنه عليه السلام :اِتَّقُوا اللّهَ تَقِيَّهَ مَن سَمِعَ فَخَشَعَ . . . وأيقَنَ فَأحسَنَ . (6)10823.بحار الأنوار :عنه عليه السلام :مَن صَدَّقَ بِالمُجازاهِ لَم يُؤثِر غَيرَ الحُسنى . (7)10824.بحار الأنوار :عنه عليه السلام :إنَّ المُؤمِنينَ مُحسِنونَ . (8)10823.بحار الأنوار:مصباح الشريعه فى ما نسب إلى الإمام الصادق عليه السلام : العِلمُ أصلُ كُلِّ حالٍ سَنِيٍّ ، ومُنتَهى كُلِّ مَنزِلَهٍ رَفيعَهٍ . (9)راجع : (كتاب العلم والحكمه فى الكتاب والسنّه / العلم أصل كلّ خير : ص 42) .

.

1- .الخصال : 523 / 12 عن محمّد بن عيسى بن عبيد اليقطينى عن جماعه من أصحابنا رفعوه إلى الإمام علىّ عليه السلام ، تحف العقول : 28 وفيه «الأحبّاء» بدل «الأخيار» ، الأمالى للصدوق : 713 / 982 عن الأصبغ بن نباته عن الإمام علىّ عليه السلام نحوه ، بحار الأنوار : 1 / 166 / 7 وراجع روضه الواعظين : 13 .
2- .جامع الأحاديث للقمّى : 102 ، بحار الأنوار : 77 / 175 / 9 .
3- .غرر الحكم : 818 و 819 .
4- .غرر الحكم : 9009 ، عيون الحكم والمواعظ : 427 / 7241 .
5- .غرر الحكم : 7640 ، عيون الحكم والمواعظ : 431 / 7396 وفيه «أيقن بالجزاء» .
6- .نهج البلاغه : الخطبه 83 وراجع عيون الحكم والمواعظ : 89 / 2105 .
7- .غرر الحكم : 8257 ، عيون الحكم والمواعظ : 446 / 7866 .
8- .غرر الحكم : 3535 ، عيون الحكم والمواعظ : 143 / 3203 وزاد فيه «هيّنون ليّنون» .

9- .مصباح الشريعه : 341 ، بحار الأنوار : 2 / 31 / 20 وراجع عوالى اللآلى : 4 / 70 .

10825.بحار الأنوار :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :دانش ، حیات دل هاست ... . خداوند ، صاحب دانش را در جایگاه نیکان جای می دهد و مقام خوبان (1) را به او می بخشد .10825.بحار الأنوار:پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :دانش ، سرآغاز هر نیکی است .10826.تفسیر العیّاشی عن الحَلَبیِّ :امام علی علیه السلام :دانش ، ریشه هر نیکی است [و] نادانی ، ریشه هر بدی است .10827.بحار الأنوار :امام علی علیه السلام :آن که سود نیکی را نشناسد ، توانِ نیکوکاری نخواهد یافت.10828.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام علی علیه السلام :آن که یقین داشته باشد ، نیکی می کند.10829.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :از خدا پروا کنید ، پروای چنان کسی که شنیده و خاشع شده است ... و یقین یافته و نیکی کرده است.10826.تفسیر العیّاشی (به نقل از حلبی) امام علی علیه السلام :آن که پاداش دهی خدا را قبول کرده باشد ، جز نیکی برنمی گزیند .10827.بحار الأنوار:امام علی علیه السلام :مؤمنان ، نیکوکاران اند .10828.امام علی علیه السلام :مصباح الشریعه در سخنی که به امام صادق علیه السلامنسبت داده شده : دانش ، ریشه هر حالِ شایسته و نهایتِ هر جایگاه والاست .ر. ک : علم و حکمت در قرآن و حدیث ، ص 41 (علم ، بنیاد هر نیکی) .

.

1- .ظاهرا به آیه شریف: «وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ»(آل عمران ، آیه 193) اشاره دارد .

د أهلُ البَيتِ10831.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :بحار الأنوار :فى حَديثِهِ صلى الله عليه و آله قالَ : «أتانى مَلَكٌ فَقالَ لى : أنتَ قُثَمٌ» ؛ أى مُجتَمَعٌ ، وَالقَثومُ : الجامِعُ لِلخَيرِ . (1)10830.الكافي (به نقل از فضيل [بن يسار]) الإمام الصادق عليه السلام :نَحنُ أصلُ كُلِّ خَيرٍ ، ومِن فُروعِنا كُلُّ بِرٍّ ، فَمِنَ البِرِّ : التَّوحيدُ ، وَالصَّلاةُ ، وَالصِّيامُ ، وكَظمُ الغَيظِ ، وَالعَفوُ عَنِ المُسىءِ ، ورَحمَةُ الفَقيرِ ، وتَعَهُّدُ الجارِ (2) ، وَالإقرارُ بِالفَضلِ لِأَهلِهِ . (3)راجع : ص 466 (الإنسان والبركه / أهل البيت) .

3 / 2المَبادِئُ العِلمِيَّهُ وَالأَخلاقِيَّهُأ التَّحَرّى10835.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّمَا العِلمُ بِالتَّعَلُّمِ ، وإنَّمَا الحِلمُ بِالتَّحَلُّمِ ؛ مَن يَتَحَرَّ (4) الخَيرَ يُعطَهُ ، ومَن يَتَّقِ الشَّرَّ يوقَهُ . (5)ب التَّوفيق10832.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام الرضا عليه السلام :قالَ اللّهُ سُبحانَهُ : يَابنَ آدَمَ ، بِمَشيئَتى كُنتَ أنتَ الَّذى تَشاءُ لِنَفسِكَ ما تَشاءُ ، وبِقُوَّتى أدَّيتَ فَرائِضى ، وبِنِعمَتى قَويتَ عَلى مَعصِيَتى . . . ما أصابَكَ مِن حَسَنَهٍ فَمِنَ اللّهِ ، وما أصابَكَ مِن سَيِّئَهٍ فَمِن نَفسِكَ ؛ وذاكَ أنّى أولى بِحَسَناتِكَ مِنكَ ، وأنتَ أولى بِسَيِّئاتِكَ مِنّى . (6) .

1- .بحار الأنوار : 16 / 130 / 64 نقلاً عن الشفا للقاضى عياض .
2- .فى شرح الأخبار : «وتعاهد الجار» .
3- .الكافى : 8 / 242 / 336 ، شرح الأخبار : 3 / 9 / 930 كلاهما عن عبد اللّه بن مسكان ، تأويل الآيات الظاهره: 22 عن شاذان بن جبرئيل. بحار الأنوار : 24 / 303 / 15 نقلاً عن كنز الفوائد .
4- .التحرّى : القصد والاجتهاد فى الطلب ، والعزم على تخصيص الشىء بالفعل والقول (النهايه : 1 / 376) .
5- .المعجم الأوسط : 3 / 118 / 2663 ، تاريخ بغداد : 5 / 201 / 2674 كلاهما عن أبى الدرداء و ج 9 / 127 / 4744 عن أبى هريره ، كنز العمّال : 10 / 247 / 29316 و ج 16 / 51 / 43894 .
6- .الكافى : 1 / 152 / 6 ، التوحيد : 338 / 6 ، عيون أخبار الرضا : 1 / 144 / 49 نحوه ، قرب الإسناد : 354 / 1267 كلّها عن أحمد بن محمّد بن أبى نصر ، تفسير العيّاشى : 1 / 258 / 200 عن صفوان بن يحيى عن أبى الحسن عليه السلام ، بحار الأنوار : 5 / 4 / 3 وص 56 / 99 .

د اهل بیت

3 / 2ریشه های عملی و اخلاقی

الف کوشش

ب توفیق

د اهل بیت10834.امام علی علیه السلام :بحار الأنوار :در حدیث پیامبر خداست که فرمود : «فرشته ای نزد من آمد و به من گفت : تو قُثَم هستی» ؛ یعنی محلّ اجتماع ، و قَثوم یعنی : جامع نیکی .10835.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :ما ریشه هر نیکی هستیم و هر خوبی ، از شاخ و برگ های ماست. از جمله خوبی هاست : توحید ، نماز ، روزه ، فرو خوردن خشم ، گذشت از بدکار ، ترحّم بر تهیدست ، رسیدگی به همسایه ، و اقرار به برتریِ صاحبان فضیلت .ر. ک : ص 467 (انسان و برکت / اهل بیت).

3 / 2ریشه های عملی و اخلاقیالف کوشش10840.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :دانش ، با دانش آموختن به دست می آید و حِلم ، با بردباری نشان دادن . هر کس جویای نیکی باشد ، به او داده می شود و هر که گریزان از بدی باشد ، از آن مصون می ماند .ب توفیق10838.امام باقر علیه السلام :امام رضا علیه السلام :خداوند سبحان فرمود : «ای آدمی زاده ! با خواست من است که تو این گونه ای که هر چه بخواهی ، برای خود انجام می دهی ؛ و با نیروی من است که واجبات مرا ادا می کنی ؛ و با نعمت من است که بر گناه قدرت می یابی... . هر نیکی که به تو رسد ، از خداست و هر بدی که به تو رسد ، از خود توست. این ، از آن جهت است که من از خودت به نیکی هایت شایسته ترم و تو از من به بدی هایت سزاوارتری» .

.

10839.امام صادق علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :یا أیُّهَا النّاسُ ، إنَّما هُوَ اللّهُ وَالشَّیطانُ ، وَالحَقُّ وَالباطِلُ . . . وَالحَسَناتُ وَالسَّیِّئاتُ ، فَما کانَ مِن حَسَناتٍ فَلِلّهِ ، وما کانَ مِن سَیِّئاتٍ فَلِلشَّیطانِ ، لَعَنَهُ اللّهُ . (1)10840.امام صادق علیه السلام :الإمام علیّ علیه السلام :مَن وُفِّقَ أحسَنَ . (2)10841.عنه علیه السلام :عنه علیه السلام :مَن أمَدَّهُ التَّوفیقُ أحسَنَ العَمَلَ . (3)10842.الإمامُ الکاظمُ علیه السلام :الإمام الحسن علیه السلام فِی الدُّعاءِ : إلهی مَن أحسَنَ فَبِرَحمَتِکَ، ومَن أساءَ فَبِخَطیئَتِهِ ، فَلاَ الَّذی أحسَنَ استَغنی عَن رِفدِکَ ومَعونَتِکَ ، ولاَ الَّذی أساءَ استَبدَلَ بِکَ وخَرَجَ مِن قُدرَتِکَ . (4)10843.بحار الأنوار عن القزّاز :الإمام الصادق علیه السلام مِن دُعائِهِ عِندَ حُضورِ شَهرِ رَمَضانَ : اللّهُمَّ إنّی لَم أعمَلِ الحَسَنَةَ حَتّی أعطَیتَنیها ، ولَم أعمَلِ السَّیِّئَةَ إلاّ بَعدَ أن زَیَّنَها لِیَ الشَّیطانُ الرَّجیمُ . (5) .

1- .الکافی : 2 / 16 / 2 ، المحاسن : 1 / 391 / 872 کلاهما عن أحمد بن أبی عبد اللّه عن أبیه رفعه إلی الإمام الباقر علیه السلام ، بحار الأنوار : 70 / 228 / 3 وص 243 / 13 .
2- .غرر الحکم : 7713 ، عیون الحکم والمواعظ : 428 / 7285 .
3- .غرر الحکم : 8470 ، عیون الحکم والمواعظ : 449 / 7962 .
4- .مُهَج الدعوات : 181 ، بحار الأنوار : 94 / 190 / 3 نقلاً عن الکتاب العتیق الغروی .
5- .الإقبال : 1 / 127 عن هارون بن موسی التلعکبری بإسناده ، بحار الأنوار : 97 / 332 / 1 .

10841.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :ای مردم ! خداست و شیطان ؛ حق است و باطل ؛ ... و خوبی ها هستند و بدی ها ! هر چه از نیکی ها باشد ، برای خداست و هر چه از بدی ها باشد ، برای شیطان است . خدا لعنتش کند !10842.امام کاظم علیه السلام :امام علی علیه السلام :هر کس توفیق یابد ، نیکوکاری می کند.10843.بحار الأنوار (به نقل از قزّاز) امام علی علیه السلام :کسی که توفیقْ یاری اش کند ، کار نیکو می کند .10844.رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله :امام حسن علیه السلام در دعا : خدایا ! هر که نیکی کند ، به رحمت توست ، و هر که بدی کند ، به خطای خویش است. نه آن که نیکی می کند ، از بخشش و یاری ات بی نیاز است و نه آن که بدی می کند ، کسی را به جای تو دارد و می تواند از قدرتت بیرون رود .10845.عنه صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام در دعای خویش به هنگام فرا رسیدن ماه رمضان : پروردگارا ! من نیکی نکردم ، مگر آن که تو عطایم کردی ؛ و بدی نکردم ، مگر پس از آن که شیطانِ مطرود ، آن را در نظرم آراست. .

10846.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام الكاظم عليه السلام :إنَّ اللّهَ تَبارَکَ وتَعالى أيَّدَ المُؤمِنَ بِروحٍ مِنهُ تَحضُرُهُ فى كُلِّ وَقتٍ يُحسِنُ فيهِ ويَتَّقى ، وتَغيبُ عَنهُ فى كُلِّ وَقتٍ يُذنِبُ فيهِ ويَعتَدى ، فَهِىَ مَعَهُ تَهتَزُّ سُرورا عِندَ إحسانِهِ ، وتَسيخُ فِى الثَّرى عِندَ إساءَتِهِ . فَتَعاهَدوا عِبادَ اللّهِ نِعَمَهُ بِإصلاحِكُم أنفُسَكُم ؛ تَزدادوا يَقينا ، وتَربَحوا نَفيسا ثَمينا ، رَحِمَ اللّهُ امرَأً هَمَّ بِخَيرٍ فَعَمِلَهُ ، أو هَمَّ بِشَرٍّ فَارتَدَعَ عَنهُ . (1)10847.جامع الأخبار: عنه صلى الله عليه و آله :الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام :إذا صَلَّيتَ عَلى جَنازَهِ مُؤمِنٍ . . . ثُمَّ تُكَبِّرُ الثّالِثَةَ وتَقولُ : «اللّهُمَّ اغفِر لى ولِجَميعِ المُؤمِنينَ وَالمُؤمِناتِ . . إنَّکَ مُجيبُ الدَّعَواتِ ووَلِىُّ الحَسَناتِ ، يا أرحَمَ الرّاحِمينَ» . (2)ج صُحبَهُ الأخيارِ10845.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام علىّ عليه السلام :لَيسَ شَىءٌ أدعى لِخَيرٍ وأنجى مِن شَرٍّ مِن صُحبَهِ الأخيارِ . (3)10846.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :صُحبَهُ الأخيارِ تَكسِبُ الخَيرَ كَالرّيحِ إذا مَرَّت بِالطّيبِ حَمَلَت طيبا . (4)10847.جامع الأخبار :عنه عليه السلام :قارِن أهلَ الخَيرِ تَكُن مِنهُم ، وبايِن أهلَ الشَّرِّ تَبِن عَنهُم . (5) .

1- .الكافى : 2 / 268 / 1 عن أبى خديجه ، بحار الأنوار : 69 / 194 / 10 .
2- .الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام : 177 .
3- .غرر الحكم : 7518 ، عيون الحكم والمواعظ : 411 / 6987 وفيه «الأبرار» بدل «الأخيار» .
4- .نهج البلاغه : الكتاب 31 ، بحار الأنوار : 74 / 188 / 16 .
5- .غرر الحكم : 5826 ، عيون الحكم والمواعظ : 304 / 5405 .

10848.عنه صلی الله علیه و آله :امام کاظم علیه السلام :خداوند متعال ، مؤمن را با روحی از سوی خود پشتیبانی می کند ، که هرگاه وی نیکی و تقوا نشان می دهد ، آن روح پیش اوست و هرگاه گناه و تجاوز می کند ، آن روح از پیش او غایب می شود .

پس آن [روح] با اوست . هرگاه وی نیکی کند ، آن [روح] از شادی ، خوشحالی می کند ؛ و هرگاه وی بدی کند ، آن [روح] در کام زمین فرو می رود. پس ، ای بندگان خدا! با اصلاح خودتان ، از نعمت های خدا مراقبت کنید تا یقین شما افزوده گردد و به بهره نفیس و گرانبها برسید. رحمت خدا بر کسی که به نیکی تصمیم بگیرد و آن را انجام دهد ، یا بر بدی تصمیم بگیرد ؛ امّا از آن دست بکشد !10849.عنه صلی الله علیه و آله :الفقه المنسوب للإمام الرضا علیه السلام :هرگاه بر جنازه مؤمنی نماز خواندی ... ، تکبیر سوم را که گفتی ، می گویی : «خدایا! مرا و همه مردان و زنان باایمان را بیامرز ... . تو پذیرای دعاها و سرپرست نعمت هایی ، ای مهربان ترینِ مهربانان!» .ج همنشینی با نیکان10851.عنه علیه السلام (لَمّا سُئلَ عن عِلّهِ تَسمِیَهِ تارِکِ الصَّلا) امام علی علیه السلام :هیچ چیز ، بیش از همنشینی با نیکان ، به نیکی نمی کشاند و از بدی نجات نمی بخشد.10848.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :همنشینی با نیکان ، نیکی می آورد ، مثل باد که چون بر بوی خوش بگذرد ، با خود ، بوی خوش می آورد .10849.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :با نیکان ، همنشین باش تا از آنان باشی و از بدان فاصله بگیر تا از آنان جدا باشی .

.

د التَّبَرّی مِنَ الشَّرِّ10851.امام صادق علیه السلام (در پاسخ به این پرسش که چرا تارک نماز، کافر خوان) الإمام علیّ علیه السلام :مِفتاحُ الخَیرِ التَّبَرّی مِنَ الشَّرِّ . (1)10852.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :عنه علیه السلام :لَن تَتَحَقَّقَ الخَیرَ حَتّی تَتَبَرَّأَ مِنَ الشَّرِّ . (2)10853.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (مِن کتابِهِ لمحمّدِ بنِ أبی بکرٍ) عنه علیه السلام :لَم یَتَعَرَّ مِنَ الشَّرِّ مَن لَم یَتَجَلبَبِ الخَیرَ . (3)10854.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :عنه علیه السلام :مَن لَبِسَ الخَیرَ تَعَرّی مِنَ الشَّرِّ . (4)ه الاِهتِمامُ بِالآخِرَهِ10852.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :مَن اشتاقَ إلَی الجَنَّهِ سارَعَ إلَی الخَیراتِ . (5)10853.امام علی علیه السلام (در نامه خود به محمّد بن ابی بکر) عنه صلی الله علیه و آله :مَن ارتَقَبَ المَوتَ سارَعَ فِی الخَیراتِ . (6)10854.امام صادق علیه السلام :الإمام علیّ علیه السلام :مَن تَرَقَّبَ المَوتَ سارَعَ إلَی الخَیراتِ . (7)10855.امام کاظم علیه السلام (وقتی از ایشان درباره آیه «آنان که از نمازشان غا) عنه علیه السلام :مَن راقَبَ المَوتَ سارَعَ إلَی الخَیراتِ . (8) .

1- .غرر الحکم : 9808 ، عیون الحکم والمواعظ : 488 / 9032 .
2- .غرر الحکم : 7428 ، عیون الحکم والمواعظ : 407 / 6898 وفیه «بالخیر» بدل «الخیر» .
3- .غرر الحکم : 7537 ، عیون الحکم والمواعظ : 414 / 7029 وفیه «بالخیر» بدل «الخیر» .
4- .غرر الحکم : 8085 ، عیون الحکم والمواعظ : 442 / 7693 .
5- .شُعَب الإیمان : 7 / 370 / 10618 ، تاریخ بغداد : 6 / 301 / 3341 ، حلیه الأولیاء : 5 / 10 وفیه «فی الخیرات» بدل «إلی الخیرات» ، مسند الشهاب : 1 / 226 / 348 کلّها عن الحارث الأعور عن الإمام علیّ علیه السلام ، کنز العمّال : 15 / 864 / 43440 ؛ مکارم الأخلاق : 2 / 341 / 2660 عن عبد اللّه بن مسعود ، جامع الأخبار : 296 / 809 عن الإمام علیّ علیه السلام ، بحار الأنوار : 77 / 94 / 1 .
6- .حلیه الأولیاء : 1 / 74 عن خلاّس بن عمرو عن الإمام علیّ علیه السلام ، کنز العمّال : 1 / 286 / 1389 ؛ الخصال : 231 / 74 عن الأصبغ بن نباته ، نهج البلاغه : الحکمه 31 ، الأمالی للمفید : 277 / 3 عن قبیصه بن جابر الأسدی ، تحف العقول : 165 کلّها عن الإمام علیّ علیه السلاموفی الثلاثه

الأخيره «إلى الخيرات» بدل «فى الخيرات» ، بحار الأنوار : 68 / 383 / 32 .
7- .غرر الحكم : 8590 ، عيون الحكم والمواعظ : 459 / 8327 .
8- .الكافى : 2 / 50 / 1 عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : 68 / 351 / 19 .

د بیزاری از بدی

ه آخرت اندیشی

د بیزاری از بدی10856.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (در پاسخ دخترش فاطمه علیها السلام که پرسیده بود:) امام علی علیه السلام :کلید نیکی ، بیزاری جستن از بدی است.10857.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :تا از بدی بیزاری نجویی ، هرگز به خیر دست نخواهی یافت.10858.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :هر کس جامه نیکی نپوشد ، از بدی تهی نخواهد گشت.10859.مستدرک الوسائل عن أبی بصیرٍ :امام علی علیه السلام :هر که جامه نیکی بپوشد ، از بدی دور خواهد شد .ه آخرت اندیشی10858.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس مشتاق آخرت باشد ، به سوی نیکی ها می شتابد.10859.مستدرک الوسائل (به نقل از ابو بصیر) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس چشم به راه مرگ باشد ، در انجام دادن نیکی ها می شتابد.10860.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :هر کس منتظر مرگ باشد ، به نیکی ها می شتابد.10861.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :هر کس مراقب مرگ باشد ، به سوی نیکی ها می شتابد.

.

10862.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه عليه السلام :مَن كانَتِ الآخِرَةُ هِمَّتَهُ بَلَغَ مِنَ الخَيرِ غايَةَ اُمنِيَّتِهِ . (1)10863.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام (فى قولِ اللّه ِتَعالى : {Q} «فَأقِمْ وَجهَکَ لِلِ) عنه عليه السلام :طوبى لِمَن ذَکَرَ المَعادَ فَأحسَنَ ! (2)10864.رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :السَّعيدُ مَن خافَ العِقابَ فَآمَنَ ، ورَجَا الثَّوابَ فَأحسَنَ . (3)10860.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :دَرَکُ الخَيراتِ بِلُزومِ الطّاعاتِ . (4)و دَوامُ الذِّکرِ10862.امام على عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :مَن عَمَّرَ قَلبَهُ بِدَوامِ الذِّکرِ حَسُنَت أفعالُهُ فِى السِّرِّ وَالجَهرِ . (5)ز الرَّزانَه10864.پيامبر خدا صلى اللّه عليه و آله :رسول اللّه صلى اللّه عليه و آله :مِنَ الرَّزانَةِ المُداوَمَةُ عَلَى الخَيرِ ، ومِنَ المُداوَمَةِ عَلَى الخَيرِ کَراهِيَةُ الشَّرِّ ، ومِن کَراهِيَةِ الشَّرِّ طاعَةُ النّاصِحِ . (6)ح إستمرارُ الحجِّ والعُمرةِ10866.بحار الأنوار عَن النَّبِىِّ صلى الله عليه و آله قرسول اللّه صلى الله عليه و آله :تابِعوا بَينَ الحَجِّ وَالعُمرَةِ ؛ فَإِنَّهُما يَنفِيانِ الفَقرَ وَالذُّنوبَ کَما يَنفِى الکيرُ خُبثَ الحَديد (7) . .

1- .غرر الحكم : 8902 ،عيون الحكم والمواعظ : 434 / 7489 .
2- .غرر الحكم : 5980 ، عيون الحكم والمواعظ : 313 / 5478 .
3- .غرر الحكم : 1831 ، عيون الحكم والمواعظ : 22 / 144 .
4- .غرر الحكم : 5151 ، عيون الحكم والمواعظ : 251 / 4710 .
5- .غرر الحكم : 8872 ، عيون الحكم والمواعظ : 458 / 8297 .
6- .تحف العقول : 15 ، بحار الأنوار : 1 / 117 / 11 .
7- .الكافى : 4 / 255 / 2 عن أبى محمّد الفرّاء عن الإمام الباقر عليه السلام ، تهذيب الأحكام : 5 / 21 / 60 عن معاويه بن عمار عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : 99 / 13 / 41 ؛ سنن الترمذى : 3 / 175 / 810 عن عبد اللّه بن مسعود ، كنز العمّال : 5 / 113 / 12289 نقلاً عن سنن الدارقطنى والطبرانى عن ابن عمر .

و پیوسته به یاد خدا بودن

ز وقار

ح استمرار حج و عمره

10867.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :هر کس همّتش آخرت باشد ، به نهایت آرزویش از نیکی می رسد.10868.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :خوشا آن کس که به یاد معاد باشد و نیکی کند!10865.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :سعادتمند ، کسی است که از کیفر الهی بترسد ، پس ایمان آوَرَد ، و به پاداش الهی امید داشته باشد ، پس نیکی کند .10866.بحار الأنوار :امام علی علیه السلام :رسیدن به نیکی ها ، با انجام دادن پیوسته طاعت هاست .و پیوسته به یاد خدا بودن10868.امام صادق علیه السلام :امام علی علیه السلام :هر کس دلش را با پیوستگیِ یاد [خدا] آباد کند ، کارهایش در نهان و آشکار ، نیکو خواهند شد .ز وقار10870.کتاب من لا یحضره الفقیه :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :از نشانه های وقار ، مداومت بر نیکی است ؛ و از مداومت بر نیکی ، بیزاری از بدی است ؛ و از بیزاری از بدی ، اطاعت از خیرخواه است .ح استمرار حج و عمره10870.کتاب من لا یحضره الفقیه:پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:حج و عمره را پیوسته انجام دهید؛ چرا که آن دو ، فقر و گناهان را می زدایند، آن گونه که کوره آتش، زنگار آهن را می زداید.

.

10871.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :لا يُحالِفُ الفَقرُ وَالحُمّى مُدمِنَ الحَجِّ وَالعُمرَهِ. (1)10872.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :حِجَجٌ تَترى وعُمَرٌ نَسَقا تَدفَعُ ميتَهَ السّوءِ وعَيلَهَ الفَقرِ. (2)10873.الإمامُ الباقرُ عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :مَن حَجَّ حَجَّتَينِ لَم يَزَل فى خَيرٍ حَتّى يموتَ. (3)ط الاِستِعانَهُ بِاللّهِ10872.امام على عليه السلام :مسند ابن حنبل عن عائشه :أنَّ رَسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آله عَلَّمَها هذَا الدُّعاءَ : «اللّهُمَّ إنّى أسأَلُكَ مِنَ الخَيرِ كُلِّهِ ؛ عاجِلِهِ وآجِلِهِ ؛ ما عَلِمتُ مِنهُ وما لَم أعلَم . اللّهُمَّ إنّى أسأَلُكَ مِن خَيرِ ما سَأَلَكَ عَبدُكَ ونَبِيُّكَ مُحَمَّدٌ صلى الله عليه و آله ، وأعوذُ بِكَ مِن شَرِّ ما عاذَ مِنهُ عَبدُكَ ونَبِيُّكَ .

اللّهُمَّ إنّى أسأَلُكَ الجَنَّهَ وما قَرَّبَ إلَيها مِن قَولٍ أو عَمَلٍ ، وأسأَلُكَ أن تَجعَلَ كُلَّ قَضاءٍ تَقضيهِ لى خَيرا» . (4)10873.امام باقر عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله مِن دُعائِهِ إذا أصبَحَ وإذا أمسى : اللّهُمَّ إنّى أسأَلُكَ مِن فَجأهِ الخَيرِ ، وأعوذُ بِكَ مِن فَجأهِ الشَّرِّ ؛ فَإِنَّ العَبدَ لا يَدرى ما يَفجَؤُهُ إذا أصبَحَ وإذا أمسى . (5) .

1- .الكافى : 4 / 254 / 8 عن الفضيل بن يسار عن الإمام الباقر عليه السلام ، الجامع الصغير : 2 / 270 / 6225 عن المحاملى فى أماليه عن اُمّ سلمه .
2- .المصنّف لعبد الرزّاق : 5 / 10 / 8815 عن عبد اللّه بن الزبير ، كنز العمّال : 5 / 9 / 11818 ؛ الكافى: 4 / 261 / 36 عن ابن الطيّار عن الإمام الصادق عليه السلام وفيه «تسعى» بدل «نسقا» .
3- .الخصال : 60 / 81 عن صفوان بن مهران ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 216 / 2205 .
4- .مسند ابن حنبل : 9 / 458 / 25073 ، المصنّف لابن أبى شيبه : 7 / 53 / 33 وزاد فيه «وأعوذ بك من النار وما قرّب إليها من قول أو عمل» قبل «وأسألك أن تجعل» ، كنز العمّال : 2 / 685 / 5072 .
5- .مسند أبى يعلى : 3 / 360 / 3358 عن أنس ، كنز العمّال : 7 / 71 / 18010 .

ط یاری خواستن از خدا

10874.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:هر که پیوسته حج و عمره انجام دهد، دچار تنگدستی و تب نمی شود.10875.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:حج های پی در پی و عمره های مرتّب، جلوی مرگ بد و تنگدستیِ خانوادگی را می گیرد.10876.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام:هر کس دو بار حج گزارد، پیوسته در نیکی است تا آن که بمیرد.ط یاری خواستن از خدا10875.امام صادق علیه السلام :مسند ابن حنبل درباره عایشه : پیامبر خدا به وی این دعا را آموخت: «پروردگارا ! از تو همه نیکی را می خواهم، نیکی حال و آینده را ، آنچه را بدانم و ندانم . خدایا ! از تو از بهترین چیزی که بنده و پیامبرت، محمّد، از تو خواسته است، می خواهم و به تو از بدترین چیزی که بنده و پیامبرت از آن به تو پناه آورده است، پناه می برم .

خداوندا ! از تو بهشت و هر سخن و عملی را که [مرا] به آن نزدیک می سازد، می خواهم؛ و از تو می خواهم که هر چه را برای من مقدّر می سازی، نیک باشد». (1)

271 . پیامبر خدا صلی الله علیه و آله درباره عایشه : پیامبر خدا به وی این دعا را آموخت: «پروردگارا ! از تو همه نیکی را می خواهم، نیکی حال و آینده را ، آنچه را بدانم و ندانم . خدایا ! از تو از بهترین چیزی که بنده و پیامبرت، محمّد، از تو خواسته است، می خواهم و به تو از بدترین چیزی که بنده و پیامبرت از آن به تو پناه آورده است، پناه می برم .

خداوندا ! از تو بهشت و هر سخن و عملی را که [مرا] به آن نزدیک می سازد، می خواهم؛ و از تو می خواهم که هر چه را برای من مقدّر می سازی، نیک باشد». 2

271 . پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در دعای صبح و شام خود مسند ابن حنبل درباره عایشه : پیامبر خدا به وی این دعا را آموخت: «پروردگارا ! از تو همه نیکی را می خواهم، نیکی حال و آینده را ، آنچه را بدانم و ندانم . خدایا ! از تو از بهترین چیزی که بنده و پیامبرت، محمّد، از تو خواسته است،

می خواهم و به تو از بدترین چیزی که بنده و پیامبرت از آن به تو پناه آورده است، پناه می برم .

خداوندا! از تو بهشت و هر سخن و عملی را که [مرا] به آن نزدیک می سازد، می خواهم؛ و از تو می خواهم که هر چه را برای من مقدّر می سازی، نیک باشد». 3

271 . پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در دعای صبح و شام خود : پروردگارا! از تو نیکی ناگهانی می خواهم و از بدیِ ناگهانی به تو پناه می برم؛ چرا که بنده، وقتی صبح و شام می کند، نمی داند با چه چیزی رو به رو خواهد شد.

.

1- .در المصنَّف ابن ابی شیبه، پیش از جمله آخر، این جمله را اضافه دارد: «و به تو از آتش و از آن سخن و عملی که [مرا] به آن نزدیک می سازد، پناه می برم» .

10876.امام صادق عليه السلام :مسند ابن حنبل عن ابن أبى أوفى :جاءَ رَجُلٌ إلَى النَّبِىِّ صلى اللهِ عليه و آلهفَقالَ : يا رَسولَ اللّهِ ، إنّى لا أستَطيعُ أخذَ شَىءٍ مِنَ القُرآنِ فَعَلِّمنى ما يُجزِئُنى .

قالَ : قُل : «سُبحانَ اللّهِ وَالحَمدُ للّهِ ولا إلهَ إلاَّ اللّهُ وَاللّهُ أكبَرُ ، ولا حَولَ ولا قُوَّةَ إلاّ بِاللّهِ» .

قالَ : يا رَسولَ اللّهِ ، هذا للّهِ عز و جل فَما لى؟

قالَ : قُل : «اللّهُمَّ اغفِر لى وَارحَمنى وعافِنى وَاهدِنى وَارزُقنى» .

ثُمَّ أدبَرَ وهُوَ مُمسِكٌ كَفَّيهِ ، فَقالَ النَّبِىُّ صلى الله عليه و آله : أمّا هذا فَقَد مَلَأَ يَدَيهِ مِنَ الخَيرِ . (1)10877.الإمامُ الرِّضا عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :اللّهُمَّ إنّى أسأَلُكَ موجِباتِ رَحمَتِكَ ، وعَزائِمَ مَغفِرَتِكَ ، وَالغَنيمَةَ مِن كُلِّ بِرٍّ ، وَالسَّلامَةَ مِن كُلِّ إثمٍ . (2)10878.لقمانُ عليه السلام (لابنِهِ و هُو يَعِظُهُ) الإمام علىّ عليه السلام :جَعَلَنَا اللّهُ وإيّاكُم مِمَّن يَسعى (سَعى) بِقَلبِهِ إلى مَنازِلِ الأبرارِ بِرَحمَتِهِ . (3)10879.الإمامُ علىٌّ عليه السلام (فى وصيّتِهِ لِمحمّدِ بنِ أبى بكرٍ حينَ وَلاّهُ) عنه عليه السلام :اللّهُمَّ افتَرَضتَ عَلَىَّ لِلآباءِ وَالاُمَّهاتِ حُقوقا . . . فَاحتَمِلهُنَّ عَنّى إلَيهِما ، وَاغفِر لَهُما كَما رَجاكَ كُلُّ مُوَحِّدٍ مَعَ المُؤمِنينَ وَالمُؤمِناتِ ، وَالإخوَهِ وَالأَخَواتِ ، وألحِقنا وإيّاهُم بِالأبرارِ ، وأبِح لَنا ولَهُم جَنّاتِكَ

مَعَ النُّجَباءِ الأَخيارِ . (4) .

1- .مسند ابن حنبل : 7 / 47 / 19132 .
2- .سنن ابن ماجه : 1 / 441 / 1384 ، سنن الترمذى : 2 / 344 / 479 وليس فيه «اللهمّ إنّى» وكلاهما عن عبد اللّه بن أبى أوفى ، المستدرک على الصحيحين : 1 / 706 / 1925 عن ابن مسعود وفيه «اللهمّ إنّا نسألک . . .» ، كنز العمّال : 2 / 187 / 3680 ؛ فلاح السائل : 362 / 242 عن الإمام الصادق عليه السلام ، البلد الأمين : 117 عن الإمام الكاظم عليه السلام ، بحار الأنوار : 86 / 63 / 2 .
3- .نهج البلاغه : الخطبه 165 .

4- .البلد الأمين : 94 ، بحار الأنوار : 90 / 142 / 7 وج 94 / 123 / 19 نقلاً عن الكتاب العتيق الغروى نحوه .

10877.امام رضا علیه السلام :مسند ابن حنبل به نقل از ابن ابی اوفی : مردی به حضور پیامبر صلی الله علیه و آلهآمد و گفت:ای پیامبر خدا ! من نمی توانم از قرآن چیزی فرا بگیرم؛ به من چیزی بیاموز که مرا بس باشد.

فرمود: «بگو: سبحان اللّه و الحمد للّه و لا إله إلاّ اللّه و اللّه أکبر و لا حَولَ و لا قوّهَ إلاّ باللّه » .

گفت: ای پیامبر خدا ! این برای خداست. برای خودم چه؟

فرمود: «بگو: اللّهمّ اغفر لی و ارحمنی و عافِنی و اهدِنی و ارزقنی؛ خدایا ! مرا بیامرز، مرا رحمت کن، مرا عافیت ببخش، مرا هدایت کن و روزی ام ده !».

آن گاه آن مرد، در حالی که کف دستانش را به هم بسته بود، رفت . پیامبر صلی الله علیه و آلهفرمود: «او دستانش را از نیکی، پر کرد» .10878.لقمان علیه السلام (در اندرز به فرزندش) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پروردگارا ! از تو موجبات رحمتت، عوامل آمرزشت، بهره بردن از هر نیکی، و رستن از هر گناه را می خواهم .10879.امام علی علیه السلام (در سفارش به محمّد بن ابی بکر هنگام گماردن او به) امام علی علیه السلام :خداوند، ما و شما را از کسانی قرار دهد که در [پرتو]رحمتش، با دل و جان، به سوی جایگاه های نیکان می شتابند !10880.عنه علیه السلام (مِن کتابِهِ لِلأشتَرِ) امام علی علیه السلام :خدایا ! برای پدران و مادران، حقوقی بر عهده ام واجب ساخته ای... . از سوی من، ادای آن حقوق را به آنان، بر عهده گیر؛ و آنان را بیامرز، آن گونه که هر یکتاپرستی به همراه زنان و مردان مؤمن و برادران و خواهران، از درگاه تو امید دارند؛ و ما و آنان را به نیکان ملحق ساز؛ و به ما و آنان بهشت های خودت را همراه با برگزیدگان نیک، ارزانی دار ! .

10881.عنه علیه السلام (مِن کتابِهِ إلی اُمَراءِ البِلادِ) الإمام زین العابدین علیه السلام :اللّهُمَّ . . . وأعِذنی مِمّا یُباعِدُنی عَنکَ ، ویَحولُ بَینی وبَینَ حَظّی مِنکَ ، ویَصُدُّنی عَمّا اُحاوِلُ لَدَیکَ ، وسَهِّل لی مَسلَکَ الخَیراتِ إلَیکَ ، وَالمُسابَقَهَ إلَیها مِن حَیثُ أمَرتَ ، وَالمُشاحَّهَ فیها عَلی ما أرَدتَ .

10882(1).الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :عنه علیه السلام مِن دُعائِهِ عِندَ الصَّباحِ وَالمَساءِ : اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِهِ ، ووَفِّقنا فی یَومِنا هذا ولَیلَتِنا هذِهِ وفی جَمیعِ أیّامِنا لِاستِعمالِ الخَیرِ وهِجرانِ الشَّرِّ .

10880(2).امام علی علیه السلام (در نامه خود به اشتر) عنه علیه السلام :اللّهُمَّ . . . وَاجعَلنا مِن عِبادِکَ الصّالِحینَ . . . ومِنَ الَّذینَ «یُسَرِعُونَ فِی الْخَیْرَ تِ وَ هُمْ لَهَا سَبِقُونَ (3) » .

10881(4).امام علی علیه السلام (در نامه خود به فرمانداران شهرها) الإمام الباقر علیه السلام مِن دُعاءٍ کانَ یُسَمّیهِ الجامِعَ : اللّهُمَّ إنّی أسألُکَ مَفاتیحَ الخَیرِ وخَواتیمَهُ ، وسَوابِغَهُ وفَوائِدَهُ وبَرَکاتِهِ ، وما بَلَغَ عِلمَهُ عِلمی ، وما قَصَرَ عَن إحصائِهِ حِفظی . (5) .

1- .الصحیفه السجّادیّه : 196 الدعاء 47 .
2- .الصحیفه السجّادیّه : 41 الدعاء 6 ، مصباح المتهجّد : 246 / 361 وفیه «اللهمّ وفّقنا . . . وهجران السوء» .
3- .المؤمنون : 61 .
4- .الصحیفه السجّادیّه : 169 الدعاء 44 ، مصباح المتهجّد : 436 / 547 ، البلد الأمین : 100 وفیهما «اللهمّ . . . واجعلنا من الذین یسارعون فی الخیرات وهم لها سابقون ، واجعلنا من المصطفین الأخیار» ، بحار الأنوار : 90 / 152 / 10 .
5- .الکافی : 2 / 588 / 26 ، تهذیب الأحکام : 3 / 76 / 234 وزاد فیه «وشرائعه» بعد «فوائده» وکلاهما عن أبی حمزه الثمالی ، المقنعه : 178 / 15 من دون إسنادٍ إلی المعصوم ، مصباح المتهجّد : 548 / 640 وفیه «وشرائعه» بدل «وسوابغه» ، بحار الأنوار : 94 / 269 / 3 .

10882.امام صادق علیه السلام :امام زین العابدین علیه السلام :خدایا ! ... مرا نگه دار از هر چه از تو، دورم می سازد و میان من و بهره ام از تو، جدایی می افکند و از رسیدنم به پاداشی که نزد تو می جویم، باز می دارد. راه نیکی ها را به سوی خودت برایم هموار ساز و شتافتن به سوی آنها را از راهی که فرمان داده ای، آسان گردان و شوق و حرص در نیکی ها را، آن گونه که خواسته ای، برایم فراهم کن !10883.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام (لَمّا سُئلَ عَمَّن أحَقُّ أن یَؤمَّ) امام زین العابدین علیه السلام در دعای صبح و شام خود : خدایا ! بر محمّد و خاندانش درود فرست و ما را در این روز و این شب و در همه روزهایمان، به نیکوکاری و دوری از بدی توفیق بده !10883.امام صادق علیه السلام (در پاسخ به این سؤال که چه کسی برای امامت جماعت) امام زین العابدین علیه السلام :خدایا ! ما را از بندگان شایسته ات... و از آنان که «در کارهای نیک پیشتازند و برای انجام دادن آن، سبقت می گیرند» ، قرار بده !10884.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام باقر علیه السلام در دعایی که آن را «جامع» می نامید : خداوندا ! از تو گشایش های نیکی و فرجام های نیکو و فراوانی و برکات آن را، و آنچه را دانشم به آن می رسد و آنچه را یادم از شمارش آن، کوتاه و ناتوان است، می خواهم . .

10885.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله (أيضا) الإمام الصادق عليه السلام فِى الدُّعاءِ : يا ذَا المَنِّ لا مَنَّ عَلَيکَ . . . اُکتُبنى عِندَکَ سَعيدا مُوَفَّقا لِلخَيرِ ، مُوَسَّعا عَلَىَّ رِزقُکَ . (1)10886.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :اللّهُمَّ إنّى أسأَلُکَ قَولَ التَّوّابينَ وعَمَلَهُم . . . وتَصديقَ المُؤمِنينَ وتَوَكُّلَهُم ، ورَجاءَ المُحسِنينَ وبِرَّهُم . (2)10887.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :اللّهُمَّ . . . وأسأَلُکَ الخِيَرَةَ فى كُلِّ ما يَكونُ فيهِ الخِيَرَةُ؛ بِمَيسورِ الاُمورِ كُلِّها لا بِمَعسورِها ، يا كَريمُ . (3)10888.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام فى دُعاءِ لَيلَةِ المُزدَلِفَةِ : اللّهُمَّ هذِهِ جَمعٌ ، اللّهُمَّ إنّى أسأَلُکَ أن تَجمَعَ لى فيها جَوامِعَ الخَيرِ .

اللّهُمَّ لا تُؤيِسنى مِنَ الخَيرِ الَّذى سَأَلتُکَ أن تَجمَعَهُ لى فى قَلبى ، وأطلُبُ إلَيکَ أن تُعَرِّفَنى ما عَرَّفتَ أولِياءَکَ فى مَنزِلى هذا ، وأن تَقِيَنى جَوامِعَ الشَّرِّ . (4)10889.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام مِن دُعاءٍ لَهُ : وأحبِبنى ولا تُبغِضنى ، وتَوَلَّنى ولا تَخذُلنى ، وأعطِنى مِن جَميعِ خَيرِ الدُّنيا وَالآخِرَهِ ؛ ما عَلِمتُ مِنهُ وما لَم أعلَم ، وأجِرنى مِنَ السّوءِ كُلِّهِ بِحَذافيرِهِ ؛ ما عَلِمتُ مِنهُ وما لَم أعلَم . (5) .

1- .تهذيب الأحكام : 3 / 72 / 232 عن محمّد بن يزيد المحاربى ، المقنعه : 173 / 15 من دون إسنادٍ إلى المعصوم ، مصباح المتهجّد : 357 / 475 ، جمال الاُسبوع : 238 كلاهما عن الإمام زين العابدين عليه السلام وفيها «فى رزقى» بدل «رزقک» ، بحار الأنوار : 90 / 7 / 1 و ج 97 / 367 / 1 نقلاً عن الإقبال .
2- .الكافى : 2 / 593 / 33 عن أبى بصير ، مصباح المتهجّد : 278 / 383 ، جمال الاُسبوع : 144 كلاهما من دون إسنادٍ إلى المعصوم ، بحار الأنوار : 89 / 303 / 10 و ج 97 / 267 .
3- .الكافى : 2 / 593 / 32 عن نوح أبى اليقظان ، تهذيب الأحكام : 3 / 82 / 238 عن حمّاد عن الإمام الصادق عن أبيه عن الإمام زين العابدين عليهم السلامنحوه ، مصباح المتهجّد : 278 / 383 ، جمال الاُسبوع : 144 كلاهما من دون إسنادٍ إلى المعصوم ، بحار الأنوار : 89 / 303 / 10 .
4- .الكافى : 4 / 468 / 1 ، تهذيب الأحكام : 5 / 189 / 626 كلاهما عن الحلبى ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 544 / 3137 عن أبى بصير نحوه .
5- .الكافى : 2 / 584 / 18 عن عمرو بن أبى المقدام .

10884.الامام الصادق علیه السلام :امام صادق علیه السلام در دعایی : ای صاحب منّت و نعمت که منّتی بر تو نیست...! مرا در پیشگاه خود، سعادتمند و موفّقِ به نیکی مقرّر کن و روزی ات را بر من گسترده گردان !10885.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (به علی علیه السلام) امام صادق علیه السلام :خداوندا! از تو سخن و عمل تائبان ، ... و پذیرش و توکّل مؤمنان ، و امید و نیکی نیکوکاران را می خواهم .10886.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام :خداوندا! ... از تو در هر چه گزینش و انتخاب است، بهترین را می خواهم، آسان همه کارها و نه دشوارهای آنها را، ای کریم !10887.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام در دعای شبِ مُزدَلَفه (1) : خداوندا! این جا «جَمْع» (2) است (/امشب، شبِ گرد آمدن است) . خدایا! از تو می خواهم که مجموعه نیکی ها را در این جا (/امشب) برایم گرد آوری .

خدایا! از آن نیکی ای که از تو خواستم تا در دلم گرد آوری، ناامیدم مکن ! از تو می خواهم که آنچه را در این جایگاه به اولیای خود شناسانده ای، به من هم بشناسانی و از همه بدی ها نگاهم داری .10888.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام در یکی از دعاهایش : مرا دوست بدار و دشمن مدار؛ مرا سرپرستی کن و وا مگذار؛ از همه نیکی[های] دنیا و آخرتْ عطایم کن، آنچه را دانسته ام و آنچه را ندانسته ام ؛ و مرا از همه بدی ها نگاه دار، آنچه را دانسته ام و آنچه را ندانسته ام !.

1- .مُزدَلَفه ، نام دیگر «مشعر الحرام» است و مقصود از شب مزدلفه ، شب دهم ذی حجّه است که حُجّاج به عنوان یکی از مناسک حج، تا طلوع آفتاب در آن جا می مانند.
2- .جَمع ، یکی از نام های «مشعر الحرام» است .

10889.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :مُهَج الدعوات فی ذِکرِ أدعِیَهِ أمیرِ المُؤمِنینَ علیه السلام : ومِن ذلِکَ الدُّعاءُ المُفَضَّلُ عَلی کُلِّ دُعاءٍ لِأَمیرِ المُؤمِنینَ صَلَواتُ اللّهِ وسَلامُهُ عَلَیهِ وکانَ یَدعو بِهِ أمیرُ المُؤمِنینَ علیه السلاموَالباقِرُ وَالصّادِقُ علیهماالسلام . . . : «اللّهُمَّ أنتَ رَبّی وأنَا عَبدُکَ . . . یا مَن بِیَدِهِ خَزائِنُ کُلِّ مِفتاحٍ (1) ؛ أن تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ الطّاهِرینَ الطَّیِّبینَ ، وأن تَفتَحَ لی مِن خَیرِ الدُّنیا وَالآخِرَهِ» .

10890(2).الإمامُ علیٌّ علیه السلام (إنّه کانَ یقولُ) الإمام الصادق علیه السلام :اللّهُمَّ اجعَلِ السَّدادَ فی قَولی . . . وَالإحسانَ مِن شَأنی وخُلُقی .

10891(3).الإمامُ الباقرُ علیه السلام :عنه علیه السلام فی دُعائِهِ : یا مَن أرجوهُ لِکُلِّ خَیرٍ ، یا مَن آمَنُ سَخَطَهُ عِندَ کُلِّ عَثرَهٍ ، ویا مَن یُعطی بِالقَلیلِ الکَثیرَ ، یا مَن أعطی مَن سَأَلَهُ تَحَنُّنا مِنهُ ورَحمَهً ، یا مَن أعطی مَن لَم یَسأَلهُ ولَم یَعرِفهُ ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ ، وأعطِنی بِمَسأَلَتی مِن جَمیعِ خَیرِ الدُّنیا وجَمیعِ خَیرِ الآخِرَهِ ؛ فَإِنَّهُ غَیرُ مَنقوصٍ ما أعطَیتَنی ، وزِدنی مِن سَعَهِ فَضلِکَ یا کَریمُ .

10892(4).الإمامُ الباقرُ و الإمامُ الصّادقُ علیهما السلام (فی قولِهِ تعالی : {Q} «إنَّ ناشِئَهَ اللیلِ هِیَ) عنه علیه السلام لِمَن شَکا إلَیهِ ما ظَهَرَ بِوَجهِهِ مِنَ الوَجَعِ : إذا کانَ الثُّلُثُ الأَخیرُ مِنَ اللَّیلِ فی أوَّلِهِ فَتَوَضَّ وقُم إلی صَلاتِکَ الَّتی تُصَلّیها ، فَإذا کُنتَ فِی السَّجدَهِ الأَخیرَهِ مِنَ الرَّکعَتَینِ الأُولَیَینِ فَقُل وأنتَ ساجِدٌ : «یا عَلِیُّ یا عَظیمُ ، یا رَحمانُ یا رَحیمُ ، یا سامِعَ الدَّعَواتِ، یا مُعطِیَ الخَیراتِ ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ ، وأعطِنی مِن خَیرِ الدُّنیا وَالآخِرَهِ ما أنتَ أهلُهُ ...» . (5) .

1- .کما فی جمیع المصادر ، ویحتمل أنّ فیها تصحیفا .
2- .مُهَج الدعوات : 154 ، بحار الأنوار : 95 / 402 / 34 .
3- .مصباح الزائر : 466 ، بحار الأنوار : 102 / 168 / 6 نقلاً عن کامل الزیارات .
4- .الکافی : 2 / 584 / 20 عن أبی جعفر ، مصباح المتهجّد : 353 / 469 نحوه من دون إسنادٍ إلی المعصوم ، رجال الکشّی : 2 / 667 / 689 عن محمّد بن زید الشحّام ، الإقبال : 3 / 211 عن محمّد السجّاد وفیه «هذا رجب علّمنی فیه دعاء ینفعنی اللّه به فقال» ، بحار الأنوار : 95 / 360 / 15 .
5- .الکافی : 2 / 259 / 30 ، عدّه الداعی : 257 ، طبّ الأئمّه لابنی بسطام : 102 نحوه وکلّها عن یونس بن عمّار ، بحار الأنوار : 95 / 80 / 6

10893.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام (أيضا) مُهَج الدعوات در يادكرد دعاهاى امير مؤمنان عليه السلام: از جمله آنها، دعايى است كه برتر از هر دعاى امير مؤمنان عليه السلاماست و امير مؤمنان، امام باقر و امام صادق عليهم السلام آن را مى خوانده اند ... : «خدايا! تو پروردگار منى و من بنده تو ... ، اى آن كه گنجينه هاى هر گشايش (1) به دست توست! بر محمّد و خاندان پاك و پاكسرشت محمّد، درود فرست و از هر خير دنيايى و آخرتى، به روى من بگشاى!» .10894.عنه عليه السلام :امام صادق عليه السلام :خدايا! استوارى را در سخنم ... و نيكى را از كار و بار و اخلاقم، قرار بده!10895.عنه عليه السلام :امام صادق عليه السلام در دعاى خويش :اى آن كه براى هر نيكى، به او اميدوارم؛اى آن كه در هر لغزش، از خشم او ايمنم؛اى آن كه به كار اندك، پاداش بسيار مى دهد؛اى آن كه از روى لطف و رحمت، هر كس را كه از او بخواهد، عطا مى كند؛اى آن كه به كسى مى بخشد كه از او نمى خواهد و او را نمى شناسد! بر محمّد و آل محمّد درود فرست و به [واسطه]خواسته ام، از همه نيكى[هاى]دنيا و همه نيكى[هاى] آخرت عطايم كن؛ چرا كه آنچه عطايم كنى، كاسته نمى شود؛ و از نعمت گسترده ات مرا بيفزاى ، اى كريم!
10890(2).امام على عليه السلام (پيوسته) امام صادق عليه السلام خطاب به كسى كه نزد ايشان از درد صورت شكايت كرد : هرگاه يک سوم آخر شب فرا رسيد ، در آغاز آن ، وضو بگير و براى نمازى كه مى خوانى ، برخيز . در آخرين سجده از دو ركعت اوّل ، بگو:

«اى خداى والا و بزرگ ، اى بخشاينده مهربان ، اى شنواى دعاها ، اى بخشنده خيرها! بر محمّد و خاندانش درود فرست و از خير دنيا و آخرت ، آنچه را خودت شايسته آنى ، به من عطا فرما ... !» . .

1- .متن عربى ، «خزائن كلّ مفتاح» است كه به نظر مى رسد در آن، تصحيف صورت گرفته و صحيح، «مفتاح كلّ خزينه؛ كليد همه گنجينه ها» باشد و در صورتى كه تصحيفى واقع نشده باشد، مى توان آن را همانند مترجم محترم ، «گنجينه هاى هر گشايش» ترجمه نمود . (مؤلّف)
2- .در الإقبال نقل شده كه امام عليه السلام، اين دعا را به كسى آموخت كه درماه رجب،دعايى سودمندازايشان طلب كرد.

10891.امام باقر علیه السلام :الإمام الکاظم علیه السلام :اللّهُمَّ ارزُقنِی الاِستِعدادَ عِندَ المَوتِ ، وَاکتِسابَ الخَیرِ قَبلَ الفَوتِ ؛ حَتّی تَجعَلَ ذلِکَ عُدَّةً لی فی آخِرَتی وأُنسا لی فی وَحشَتی . (1)3 / 3ما یُنالُ بِهِ خَیرُ الدُّنیا وَالآخِرَهِ10894.امام صادق علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :«لا حَولَ ولا قُوَّهَ إلاّ بِاللّهِ» کَنزٌ مِن کُنوزِ الجَنَّهِ ، مَن قالَها نَظَرَ اللّهُ عَلَیهِ ، ومَن نَظَرَ اللّهُ إلَیهِ أعطاهُ اللّهُ خَیرَ الدُّنیا وَالآخِرَهِ . (2)10895.امام صادق علیه السلام :الإمام زین العابدین علیه السلام :قالَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : ألا اُخبِرُکُم بِما یَکونُ بِهِ خَیرُ الدُّنیا وَالآخِرَهِ؟ وإذا کُرِبتُم واُغمِمتُم دَعَوتُمُ اللّهَ بِهِ فَفَرَّجَ عَنکُم؟ قالوا : بَلی یا رَسولَ اللّهِ.

قالَ : قولوا : «لا إلهَ إلاَّ اللّهُ رَبُّنا لا نُشرِکُ بِهِ شَیئا» ، ثُمَّ ادعوا بِما بَدا لَکُم . (3) .

1- .بحار الأنوار : 95 / 449 / 1 نقلاً عن الکتاب العتیق الغروی .
2- .معجم السفر : 184 / 587 ، الفردوس : 5 / 10 / 7285 کلاهما عن أبی بکر .
3- .المحاسن : 1 / 100 / 71 عن سعید بن المسیّب ، الدعوات : 56 / 143 وفیه «اللّه اللّه اللّه » بدل «لا إله إلاّ اللّه » ، بحار الأنوار : 93 / 208 / 11 و ص 311 / 14 و ج 95 / 279 / 1 .

10896.عنه علیه السلام :امام کاظم علیه السلام :خدایا! روزی ام کن آمادگی به هنگام مرگ را و به دست آوردن نیکی را، پیش از آن که از دست برود، تا آن را رهتوشه آخرتم سازی و دمساز من در وحشتم (تنهایی ام) کنی! 3 / 3آنچه با آن، خیر دنیا و آخرت به دست می آید 10898.الکافی عن احمد بن عبد العزیز عن بعض اصحابنا :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :«لا حَولَ و لا قوّهَ إلاّ باللّه » گنجی از گنج های بهشت است . هر که آن را بگوید، نظر لطف خدا بر او خواهد بود و هر که خدا به او نظر لطف کند، خیر دنیا و آخرت را به او می بخشد .10899.الإمامُ الرِّضا علیه السلام (لَمّا سُئلَ عنِ التَّسبیحِ فی قولِهِ تعالی : {Q) امام زین العابدین علیه السلام :پیامبر خدا فرمود: «آیا شما را بیاگاهانم که خیر دنیا و آخرت، به چه خواهد بود، و هرگاه گرفتار و اندوهگین شدید، اگر خدا را به آن بخوانید، غمتان را بزدایید؟» .

گفتند: آری،ای پیامبر خدا!

فرمود: «بگویید: لا إله إلاّ اللّهُ رَبُّنا، لانُشْرِکُ بِهِ شَیْئَا؛ معبودی جز پروردگارمان اللّه نیست، چیزی را شریک او قرار نمی دهیم . آن گاه هر چه خواستید، بخوانید» .

.

10896.امام صادق علیه السلام :صحیح مسلم عن أبی مالک عن أبیه :أنَّهُ سَمِعَ النَّبِیَّ صلی الله علیه و آله أتاهُ رَجُلٌ فَقالَ : یا رَسولَ اللّهِ ، کَیفَ أقولُ حینَ أسألُ رَبّی؟ قالَ : قُل : «اللّهُمَّ اغفِر لی وَارحَمنی وعافِنی وَارزُقنی» ، ویَجمَعُ أصابِعَهُ إلاّ الإبهامَ ؛ فَإنَّ هؤُلاءِ تَجمَعُ لَکَ دُنیاکَ وآخِرَتَکَ . (1)10897.امام صادق علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :مَن اُعطِیَ لِسانا ذاکِرا فَقَد اُعطِیَ خَیرَ الدُّنیا وَالآخِرَهِ . (2)10898.الکافی (به نقل از احمد بن عبد العزیز از بعضی از یاران م) معدن الجواهر :قالَ رَجُلٌ لِرَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله : عَلِّمنی یا رَسولَ اللّهِ خَصلَةً تَجمَعُ لی خَیرَ الدُّنیا وَالآخِرَهِ .

قالَ : لا تَکذِب ِ قالَ الرَّجُلُ : فَکُنتُ عَلی خِلالٍ یَکرَهُهَا اللّهُ تَعالی فَتَرَکتُها خَوفا مِن أن یَسأَلَنی سائِلٌ : هَل عَمِلتَ کَذا؟ فَأُفتَضِحَ أو أکذِبَ ، فَأکونَ قَد خالَفتُ رَسولَ اللّهِ فی ما دَلَّنی عَلَیهِ . (3)10899.امام رضا علیه السلام (در پاسخ به پرسش از تسبیح در آیه «و در بخشی بلند) رسول اللّه صلی الله علیه و آله :أربَعٌ مَن اُعطِیَهُنَّ اُعطِیَ خَیرَ الدُّنیا وَالآخِرَهِ : قَلبا شاکِرا ، ولِسانا ذاکِرا ، وبَدَنا عَلَی البَلاءِ صابِرا ، وزَوجَةً لا تَبغیهِ خَونا فی نَفسِها ولا مالِهِ . (4)10900.رسولُ اللّهِ ِ صلی الله علیه و آله :الإمام الباقر علیه السلام :وَجَدنا فی کِتابِ عَلِیٍّ علیه السلام أنَّ رَسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله‌قالَ وهُوَ عَلی مِنبَرِهِ : وَالَّذی لا إلهَ إلاّ هُوَ ، ما اُعطِیَ مُؤمِنٌ قَطُّ خَیرَ الدُّنیا وَالآخِرَهِ إلاّ بِحُسنِ ظَنِّهِ بِاللّهِورَجائِهِ لَهُ،وحُسنِ خُلُقِهِ،وَالکَفِ عَنِ اغتِیابِ المُؤمِنینَ. (5) .

1- .صحیح مسلم : 4 / 2073 / 36 ، مسند ابن حنبل : 5 / 381 / 15877 وفیه «واهدنی» بدل «وعافنی» و ح 15881 عن أبی طارق بن أشیم ، الأدب المفرد : 196 / 651 عن سعد بن طارق بن أشیم الأشجعی وکلاهما نحوه .

2- .الکافی : 2 / 499 / 1 / عن ابن القدّاح عن الإمام الصادق علیه السلام .

3- .معدن الجواهر : 21 ، الفقه المنسوب للإمام الرضا علیه السلام : 354 .

4- .المعجم الکبیر : 11 / 109 / 11275 ، شُعَب الإیمان : 4 / 104 / 4429 ، حلیه الأولیاء : 3 / 65 وفیه «لا تتبعه» بدل « لا تبغیه» ، الشکر لابن أبی الدنیا : 28 / 34 کلّها عن ابن عبّاس ، کنز العمّال : 15 / 858 /

43416 ؛ الجعفريّات: 230 عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله، تاريخ اليعقوبى: 2/90، مشكاه الأنوار: 481 / 1600 عن الإمام الباقر عليه السلام وكلاهما نحوه ، بحار الأنوار : 82 / 145 / 30 .

5- .الكافى : 2 / 71 / 2 عن بريد بن معاويه ، الاختصاص : 227 ، عدّه الداعى : 135 عن العالم عليه السلام وفيه من «واللّه ما أُعطى . . .» ، مشكاه الأنوار : 77 / 148 ، بحار الأنوار : 6 / 28 / 29 .

10901.الأمالی للصدوق عن ابن عبّاس :صحیح مسلم به نقل از ابو مالک، درباره پدرش : وی شنید که پیامبر خدا به مردی که خدمت ایشان رسیده بود و از ایشان پرسیده بود که: «وقتی از پروردگارم سؤال می کنم، چه بگویم؟»، فرموده است: بگو: «خدایا! مرا بیامرز، بر من رحمت آر، عافیتم بخش، و روزی ام ده!» و انگشتانش را بجز انگشت ابهام ببند، که اینها دنیا و آخرتت را برایت گرد می آورند .10902.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :به هر که زبانی ذکرگو داده شود، به او نیکی دنیا و آخرت داده شده است .10900.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :معدن الجواهر :مردی به پیامبر خدا گفت: ای پیامبر خدا! مرا خصلتی بیاموز که خیر دنیا و آخرت را برایم گرد آوَرَد . فرمود: «دروغ نگو» .

آن مرد می گوید: من عادت هایی داشتم که از نظر خدای متعال، ناپسند بودند. آنها را ترک کردم، از بیم آن که کسی از من بپرسد: «آیا آن کار را کرده ای؟» و من، یا رسوا شوم و یا دروغ بگویم و بر خلاف رهنمود پیامبر خدا عمل کرده باشم .10901.الأمالی للصدوق (به نقل از ابن عباس) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :چهار چیز است که به هر کس داده شود، خیر دنیا و آخرت را به او داده اند: دل سپاسگزار ، زبان ذکرگو، بدن شکیبا بر بلا، و همسری که در پی خیانت به شوهر نیست، نه درباره خودش و نه در مورد مال او .10902.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام باقر علیه السلام :در کتاب علی علیه السلام یافتیم که پیامبر خدا در حالی که بر منبر خویش بود، فرمود: «سوگند به آن که جز او معبودی نیست، هرگز خیر دنیا و آخرت را به مؤمنی ندهند، مگر به سبب: خوش گمانی اش به خدا و امیدش به او، اخلاق نیکویش، و پرهیز کردن از غیبت مؤمنان» . .

10903.عنه صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :قالَ اللّهُ عز و جل : إذا أرَدتُ أن أجمَعَ لِلمُسلِمِ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَهِ جَعَلتُ لَهُ قَلبا خاشِعا ، ولِسانا ذاكِرا ، وجَسَدا عَلَى البَلاءِ صابِرا ، وزَوجَةً مُؤمِنَةً تَسُرُّهُ إذا نَظَرَ إلَيها ، وتَحفَظُهُ إذا غابَ عَنها فى نَفسِها ومالِهِ . (1)10904.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله لِلحَسَنِ بنِ أبى رَزِينٍ : ألا أدُلُّکَ عَلى مِلاکِ هذَا الأمرِ الَّذى تُصيبُ بِهِ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَهِ؟ عَلَيکَ بِمَجالِسِ أهلِ الذِّکرِ ، وإذا خَلَوتَ فَحَرِّک لِسانَکَ مَا استَطَعتَ بِذِکرِ اللّهِ ، وأحِبَّ فِى اللّهِ ، وأبغِض فِى اللّهِ . (2)10905.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :خَصلَتانِ مَن رُزِقَهُما قَد اُعطِىَ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَهِ : مَن إذَا ابتُلِىَ صَبَرَ ، وإذا اُعطِىَ شَکَرَ . (3)10903.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :ثَلاثٌ مَن رُزِقَهُنَّ فَقَد رُزِقَ خَيرَ الدّارَينِ : الرِّضا بِالقَضاءِ ، وَالصَّبرُ عَلَى البَلاءِ ، وَالدُّعاءُ فِى الرَّخاءِ . (4) .

1- .الكافى : 5 / 327 / 2 عن بريد بن معاويه العجلى عن الإمام الباقر عليه السلام ، دعائم الإسلام : 2 / 194 / 705 ، مشكاه الأنوار : 481 / 1600 عن الإمام الباقر عليه السلام نحوه ، بحار الأنوار : 82 / 145 / 30 وراجع المعجم الكبير : 11 / 109 / 11275 .
2- .حليه الأولياء : 1 / 367 ، تاريخ دمشق : 13 / 317 / 3285 وفيه «بمجالسه» بدل «بمجالس» ، كنز العمّال : 15 / 837 / 43329 .
3- .تنبيه الخواطر : 2 / 247 .
4- .مسكّن الفؤاد : 49 عن ابن مسعود ، الدعوات : 121 / 289 نحوه ، بحار الأنوار : 82 / 138 / 22 ؛ تنبيه الغافلين : 252 / 332 عن ابن مسعود نحوه .

10904.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند فرموده است: «هرگاه بخواهم نیکی دنیا و آخرت را برای مسلمانی فراهم آورم، برای او قرار می دهم: دلی خاشع، زبانی ذکرگو، بدنی شکیبا بر بلا، همسری باایمان که چون به او بنگرد، شادمانش کند و آن گاه که غایب باشد، نگهدار خویش و مال او باشد» .10905.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خطاب به حسن بن ابی رزین : آیا تو را به معیار این کار راهنمایی ات کنم، کاری که با آن به خیر دنیا و آخرت برسی؟ ملازم مجالس ذکر باش و آن گاه هم که تنهایی، تا می توانی زبانت را به یاد خدا بچرخان . و به خاطر خدا دوستی کن و به خاطر خدا دشمن بدار .10906.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :دو خصلت است که به هر که داده باشند، خیر دنیا و آخرت را به او داده اند: [خصلت] کسی که چون مبتلا شود، شکیبایی کند و چون بخشش یابد، سپاسگزار باشد .10907.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :سه خصلت است که به هر کس بدهند، خیر دو سرا را به او داده اند: رضایتمندی به تقدیر خدا، شکیبایی بر بلا، و دعا در آسایش . .

10908.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :ثَلاثُ خِصالٍ يُدرَكُ بِها خَيرُ الدُّنيا وَالآخِرَهِ : الشُّكرُ عِندَ النَّعماءِ ، وَالصَّبرُ عِندَ الضَّرّاءِ ، وَالدُّعاءُ عِندَ البَلاءِ . (1)10909.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :ثَلاثٌ يُدرِكُ بِهِنَّ العَبدُ رَغائِبَ الدُّنيا وَالآخِرَهِ : الصَّبرُ عَلَى البَلاءِ ، وَالرِّضا بِالقَضاءِ ، وَالدُّعاءُ فِى الرَّخاءِ . (2)10906.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :مَن اُعطِىَ حَظَّهُ مِنَ الرِّفقِ فَقَدِ اُعطِىَ حَظَّهُ مِنَ الخَيرِ ، ومَن حُرِمَ حَظَّهُ مِنَ الرِّفقِ فَقَد حُرِمَ حَظَّهُ مِنَ الخَيرِ . (3)10907.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ حَسَنَ الخُلُقِ ذَهَبَ بِخَيرِ الدُّنيا وَالآخِرَهِ . (4)10908.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :مَن اُعطِىَ أربَعَ خِصالٍ فِى الدُّنيا فَقَدِ اُعطِىَ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَهِ ، وفازَ بِحَظِّهِ مِنهُما : وَرَعٌ يَعصِمُهُ عَن مَحارِمِ اللّهِ ، وحُسنُ خُلُقٍ يَعيشُ بِهِ فِى النّاسِ ، وحِلمٌ يَدفَعُ بِهِ جَهلَ الجاهِلِ ، وزَوجَهٌ صالِحَهٌ تُعينُهُ عَلى أمرِ الدُّنيا وَالآخِرَهِ . (5)10909.امام على عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :الخَيرُ الَّذى لا شَرَّ فيهِ : الشُّكرُ مَعَ النِّعمَهِ ، وَالصَّبرُ عَلَى النّازِلَهِ . (6) .

1- .إرشاد القلوب : 149 .
2- .كنز العمّال : 15 / 808 / 43211 نقلاً عن أبى الشيخ عن عمران بن حصين .
3- .سنن الترمذى : 4 / 367 / 2013 ، مسند ابن حنبل : 10 / 432 / 27623 وليس فيه من «ومَن حرم . . .» ، السنن الكبرى : 10 / 326 / 20798 كلّها عن أبى الدرداء ، مسند أبى يعلى : 4 / 304 / 4513 وفيه «خير الدنيا والآخره» بدل «الخير» فى كلا الموضعين ، حليه الأولياء : 9 / 159 وفيه «من خيرى الدنيا والآخره» بدل «الخير» فى كلا الموضعين وكلاهما عن عائشه ، كنز العمّال : 3 / 38 / 5368 ؛ الجعفريّات : 149 عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلامعنه صلى الله عليه و آلهنحوه .
4- .الخصال : 42 / 34 عن الحسن عن أبيه بإسناده رفعه ، ثواب الأعمال : 215 / 1 عن موسى بن إبراهيم رفعه ، الأمالى للصدوق : 588 / 811 عن موسى بن إبراهيم عن الإمام الكاظم عن أبيه عن جدّه عليهم السلام ، مشكاه الأنوار : 393 / 1296 ، روضه الواعظين : 412 ، بحار الأنوار : 71 / 384 / 23 .

5- .الأمالى للطوسى : 577 / 1190 عن فاطمه بنت الحسين عن أبيها عن الإمام علىّ عليهم السلام ، تنبيه الخواطر : 2 / 71 ، بحار الأنوار : 69 / 404 / 106 و ج 103 / 237 / 38 .
6- .تحف العقول : 234 ، دستور معالم الحكم : 26 ، بحار الأنوار : 78 / 106 / 7 .

10910.بحار الأنوار :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :سه خصلت است که با آنها می توان به خیر دنیا و آخرت رسید: شکرگزاری به هنگام برخورداری، شکیبایی در هنگام رنج و گرفتاری، و دعا به هنگام بلا .10911.الإمامُ زینُ العابدینَ علیه السلام (لَمّا سُئلَ : ما بالُ المُتَهَجِّدِینَ بِاللَّیلِ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :سه خصلت است که بنده با آنها به خواسته های دنیا و آخرت می رسد: شکیبایی بر بلا، رضایتمندی به تقدیر خدا، و دعا در آسایش .10912.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :به هر کس که بهره اش را از مدارا داده باشند، بهره اش را از خیر داده اند و هر که از بهره خود از مدارا، محروم شود، از بهره خویش از خیر، محروم شده است .10913.عنه علیه السلام (فی قولِهِ تعالی : {Q} «إنَّ الحَسَناتِ یُذهِبْن) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :همانا نیک رفتار، خیر دنیا و آخرت را با خود برده است .10914.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :در دنیا به هر کس چهار خصلت را داده باشند، به او خیر دنیا و آخرت را داده اند و به او بهره خویش از دو سرای رسیده است: پرهیزگاری ای که او را از حرام های خدا باز دارد؛ اخلاق نیکی که با آن در میان مردم زندگی کند؛ حلمی که با آن، نادانیِ جاهل را دفع کند؛ و همسر شایسته ای که در کار دنیا و آخرت، او را یاری نماید .10915.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :نیکی که هیچ بدی در آن نیست، شکر همراه با نعمت و شکیبایی بر مصیبت است . .

10910.بحار الأنوار :عنه عليه السلام :أربَعٌ مَن اُعطِيَهُنَّ فَقَد اُعطِيَ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَهِ : صِدقُ حَديثٍ ، وأداءُ أمانَهٍ ، وعِفَّهُ بَطنٍ ، وحُسنُ خُلُقٍ . (1)10911.امام زين العابدين عليه السلام (وقتى از ايشان سؤال شد : چرا شب زنده داران از هم) عنه عليه السلام :ما أعطَى اللّهُ سُبحانَهُ العَبدَ شَيئا مِن خَيرِ الدُّنيا وَالآخِرَهِ إلاّ بِحُسنِ خُلُقِهِ وحُسنِ نِيَّتِهِ . (2)10912.امام صادق عليه السلام :عنه عليه السلام :مَن رُزِقَ الدّينَ فَقَد رُزِقَ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَهِ . (3)10913.امام صادق عليه السلام (درباره آيه «همانا خوبيها بديها را از بين مى برد) عنه عليه السلام :جُمِعَ خَيرُ الدُّنيا وَالآخِرَهِ فى كِتمانِ السِّرِّ ومُصادَقَهِ الأخيارِ ، وجُمِعَ الشَّرُّ فِى الإذاعَهِ ومُؤاخاهِ الأشرارِ . (4)10914.امام صادق عليه السلام :عنه عليه السلام فِى الحِكَمِ المَنسوبَهِ إلَيهِ : خَيرُ الدُّنيا وَالآخِرَهِ فى خَصلَتَينِ : الغِنى وَالتُّقى . (5)10915.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :طَلَبتُ القَدرَ وَالمَنزِلَهَ فَما وَجَدتُ إلاّ بِالعِلمِ ؛ تَعَلَّموا يَعظُم قَدرُكُم فِى الدّارَينِ .

وطَلَبتُ الكَرامَهَ فَما وَجَدتُ إلاّ بِالتَّقوى ؛ اِتَّقوا لِتُكرَموا .

وطَلَبتُ الغِنى فَما وَجَدتُ إلاّ بِالقَناعَهِ ؛ عَلَيكُم بِالقَناعَهِ تَستَغنوا .

وطَلَبتُ الرّاحَهَ فَما وَجَدتُ إلاّ بِتَركِ مُخالَطَهِ النّاسِ إلاّ لِقِوامِ عَيشِ الدُّنيا ؛ اُترُكُوا الدُّنيا ومُخالَطَهَ النّاسِ تَستَريحوا فِى الدّارَينِ ، وتَأمَنوا مِنَ العَذابِ .

وطَلَبتُ السَّلامَهَ فَما وَجَدتُ إلاّ بِطاعَهِ اللّهِ ؛ أطيعُوا اللّهَ تَسلَموا .

وطَلَبتُ الخُضوعَ فَما وَجَدتُ إلاّ بِقَبولِ الحَقِّ ؛ اِقبَلُوا الحَقَّ فَإِنَّ قَبولَ الحَقِّ يُبعِدُ مِنَ الكِبرِ .

وطَلَبتُ العَيشَ فَما وَجَدتُ إلاّ بِتَركِ الهَوى ؛ فَاترُكِ الهَوى لِيَطيبَ عَيشُكُم .

وطَلَبتُ المَدحَ فَما وَجَدتُ إلاّ بِالسَّخاوَهِ ؛ كونوا أسخِياءَ تُمدَحوا .

وطَلَبتُ نَعيمَ الدُّنيا وَالآخِرَهِ فَما وَجَدتُ إلاّ بِهذِهِ الخِصالِ الَّتى ذَكَرتُها . (6) .

1- .غرر الحكم : 2142 ، عيون الحكم والمواعظ : 74 / 1807 .
2- .غرر الحكم : 9670 ، عيون الحكم والمواعظ : 483 / 8915 .

3- .غرر الحكم : 8523 ، عيون الحكم والمواعظ : 450 / 8000 .
4- .الاختصاص : 218 ، بحار الأنوار : 74 / 178 / 17 و ج 75 / 71 / 14 .
5- .شرح نهج البلاغه : 20 / 301 / 446 .
6- .جامع الأخبار : 341 / 950 ، بحار الأنوار : 69 / 399 / 91 .

10916.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (لِرَجُلٍ قالَ لَهُ : إنّی حُرِمتُ الصَّلاةَ بال) امام علی علیه السلام :چهار چیز است که به هر کس داده باشند، خیر دنیا و آخرت را به او داده اند: راستگویی، امانتداری، عفّت شکم (حلال خوری)، و اخلاق نیک .10917.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :خدای سبحان به بنده، از خیر دنیا و آخرت، چیزی همانند خوش اخلاقی و نیّت نیک، نداده است .10918.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :به هر که دین داده اند، خیر دنیا و آخرت را روزی کرده اند .10916.امام علی علیه السلام (به مردی که عرض کرد : من از نماز شب محروم شده ام) امام علی علیه السلام :نیکی دنیا و آخرت، در رازداری و دوستی با نیکان، گرد آمده است، و بدی ، در افشای راز و دوستی با بدان، جمع شده است .10917.امام صادق علیه السلام :امام علی علیه السلام از حکمت های منسوب به ایشان : خیر دنیا و آخرت، در دو خصلت است: بی نیازی و پرهیزگاری .10918.امام صادق علیه السلام :امام علی علیه السلام :در جستجوی منزلت بودم [و] آن را جز در سایه دانش نیافتم . دانش بیاموزید تا در دو سرا، ارزشمند شوید .

در جستجوی بزرگواری بودم [و] آن را جز در سایه تقوا ندیدم . تقوا پیشه کنید تا ارج یابید .

در جستجوی بی نیازی بودم [و] آن را جز با قناعت نیافتم . قناعت، پیشه کنید تا بی نیاز شوید .

در جستجوی آسودگی بودم [و] آن را جز در ترک آمیزش با مردم نیافتم، مگر در حدّی که زندگی دنیا سامان می گیرد. پس دنیا و آمیزش با مردم را وا گذارید تا در هر دو سرا بیاسایید و از عذاب، ایمن شوید .

در جستجوی سلامت بودم [و] آن را جز در سایه طاعت خداوند نیافتم . از خداوند پیروی کنید تا سالم بمانید .

در جستجوی خضوع بودم [و] آن را جز با پذیرش حق نیافتم . حق پذیر باشید؛ چرا که پذیرش حق، از تکبّر دور می سازد .

در جستجوی زندگی بودم [و] آن را جز با ترک هوای نفس نیافتم . پس هوای نفس را رها کنید تا زندگی تان خوش باشد .

در جستجوی ستودگی بودم [و] آن را جز با سخاوت نیافتم . پس بخشنده باشید تا ستایش شوید .

در جستجوی نعمت دنیا و آخرت بودم [و] آن را جز به این خصلت ها که یاد کردم، نیافتم . .

10919.رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله :الإمام الحسين عليه السلام لِرَجُلٍ سَأَلَهُ عَن خَيرِ الدُّنيا وَالآخِرَهِ : بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحيمِ . أمّا بَعدُ ، فَإِنَّهُ مَن طَلَبَ رِضَا اللّهِ بِسَخَطِ النّاسِ كَفَاهُ اللّهُ اُمورَ النّاسِ ، ومَن طَلَبَ رِضَا النّاسِ بِسَخَطِ اللّهِ وَكَلَهُ اللّهُ إلَى النّاسِ . وَالسَّلامُ . (1)10920.رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله :الإمام زين العابدين عليه السلام فى دُعائِهِ لِلأضحى وَالجُمُعَهِ : وأسأَلُكَ اللّهُمَّ رَبَّنا بِأَنَّ لَكَ المُلكَ ولَكَ الحَمدَ ، لا إلهَ إلاّ أَنتَ الحَليمُ الكَريمُ ، الحَنّانُ المَنّانُ ، ذُو الجَلالِ وَالإِكرامِ ، بَديعُ السَّماواتِ وَالأَرضِ ، مَهما قَسَمتَ بَينَ عِبادِكَ المُؤمِنينَ مِن خَيرٍ ، أو عافِيَهٍ ، أو بَرَكَهٍ ، أو هُدىً ، أو عَمَلٍ بِطاعَتِكَ ، أو خَيرٍ تَمُنُّ بِهِ عَلَيهِم تَهديهِم بِهِ إلَيكَ ، أو تَرفَعُ لَهُم عِندَكَ دَرَجَهً ، أو تُعطيهِم بِهِ خَيرا مِن خَيرِ الدُّنيا وَالآخِرَهِ ؛ أن تُوَفِّرَ حَظّى ونَصيبى مِنهُ . (2) .

1- .الأمالى للصدوق : 268 / 293 عن يحيى بن أبى القاسم عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عليهم السلام ، الاختصاص : 225 عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عليهم السلام ، روضه الواعظين : 485 ، بحار الأنوار : 71 / 208 / 17 و ص 371 / 3 .

2- .الصحيفه السجّاديّه : 203 الدعاء 48 ، مصباح المتهجّد : 371 / 501 وليس فيه «أن توفّر . . .» ، المصباح للكفعمى : 574 عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : 89 / 218 / 65 .

10921.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام حسین علیه السلام به مردی که از او درباره خیر دنیا و آخرت پرسید : به نام خداوند بخشاینده مهربان . امّا بعد، هر کس رضایت الهی را با نارضایی مردم بطلبد، خداوند برای کارهای مردم [و حلّ نارضایی آنان]او را بس است؛ و هر کس با خشم خدا در پی خشنودی مردم باشد، خداوند، او را به مردم وا می گذارد . و السلام .10919.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام زین العابدین علیه السلام در دعای روز عید قربان و جمعه : بار خدایا، پروردگارا! به سبب آن که پادشاهی و ستایش از آنِ توست و معبودی جز تو نیست که [تو،] بردبار و بزرگوار، مهربان و صاحب نعمت، با شکوه و بزرگوار، و پدیدآورنده آسمان ها و زمین هستی ، از تو می خواهم که هرگاه میان بندگان مؤمن خود، خیر و عافیت، برکت و هدایت، و عمل به طاعتت را تقسیم می کنی، یا هر خیری که بر آنان منّت می نهی [و] با آن نعمتْ بخشی، آنان را به سوی خودت رهنمون می شوی، یا درجه آنان را نزد خودت بالا می بری و یا به آنان خیری از خیرهای دنیا و آخرت را می بخشی، بهره و سهم مرا نیز از آن، سرشار سازی . .

10920.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام الباقر علیه السلام :مَن اُعطِیَ الخُلُقَ وَالرِّفقَ فَقَد اُعطِیَ الخَیرَ کُلَّهُ وَالرّاحَةَ وحُسنَ حالِهِ فی دُنیاهُ وآخِرَتِهِ ، ومَن حُرِمَ الرِّفقَ وَالخُلُقَ کانَ ذلِکَ لَهُ سَبیلاً إلی کُلِّ شَرٍّ وبَلِیَّةٍ ، إلاّ مَن عَصَمَهُ اللّهُ تَعالی . (1)10921.امام علی علیه السلام :الإمام الصادق علیه السلام :ثَلاثَةٌ مَن تَمَسَّکَ بِهِنَّ نالَ مِنَ الدُّنیا وَالآخِرَهِ بُغیَتَهُ : مَن اعتَصَمَ بِاللّهِ ، ورَضِیَ بِقَضاءِ اللّهِ ، وأحسَنَ الظَّنَّ بِاللّهِ . (2)10922.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :العالم علیه السلام :وَاللّهِ ما اُعطِیَ مُؤمِنٌ قَطُّ خَیرَ الدُّنیا وَالآخِرَهِ إلاّ بِحُسنِ ظَنِّهِ بِاللّهِ ورَجائِهِ لَهُ ، وحُسنِ خُلُقِهِ ، وَالکَفِّ عَنِ اغتِیابِ المُؤمِنینَ .

وَاللّهُ تَعالی لا یُعَذِّبُ عَبدا بَعدَ التَّوبَهِ وَالاِستِغفارِ إلاّ بِسوءِ ظَنِّهِ ، وتَقصیرِهِ فی رَجائِهِ اللّهَ عز و جل ، وسوءِ خُلُقِهِ ، وَاغتِیابِهِ لِلمُؤمِنینَ .

ولَیسَ یَحسُنُ ظَنُّ عَبدٍ مُؤمِنٍ بِاللّهِ عز و جل إلاّ کانَ اللّهُ عِندَ ظَنِّهِ ؛ لِأَنَّ اللّهَ تَعالی کَریمٌ یَستَحیی أن یُخلِفَ ظَنَّ عَبدِهِ ورَجاءَهُ .

فَأَحسِنُوا الظَّنَّ بِاللّهِ وَارغَبوا إلَیهِ ؛ فَإِنَّ اللّهَ تَعالی یَقولُ : «الظَّآنِّینَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ عَلَیْهِمْ دَآئِرَهُ السَّوْءِ وَ غَضِبَ اللّهُ عَلَیْهِمْ وَ لَعَنَهُمْ وَ أَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَ سَآءَتْ مَصِیرًا (3) » . (4)10923.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :تحف العقول :سَأَلَهُ [أي الإمامَ الصّادِقَ علیه السلام] رَجُلٌ أن یُعَلِّمَهُ ما یَنالُ بِهِ خَیرَ الدُّنیا وَالآخِرَهِ ولا یَطولُ عَلَیهِ فَقالَ علیه السلام : لا تَکذِب . (5) .

1- .حلیه الأولیاء : 3 / 186 عن ابن المبارک .
2- .تحف العقول : 316 ، بحار الأنوار : 78 / 229 / 2 .
3- .الفتح : 6 .
4- .عدّه الداعی : 135 ، إرشاد القلوب : 109 عن الإمام الصادق علیه السلامنحوه ، بحار الأنوار : 6 / 28 / 29 و ج 70 / 399 / 72 .
5- .تحف العقول : 359 ، بحار الأنوار : 78 / 241 / 27 .

10922.امام باقر علیه السلام :امام باقرِ علیه السلام :به هر کس که اخلاق و مدارا داده اند، به او همه نیکی، آسودگی، و نیک حالیِ در دنیا و آخرت را داده اند ؛ و هر کس از مدارا و خوش اخلاقی محروم باشد، آن برای او راهی به سوی هر بدی و گرفتاری است، مگر آن که خدا نگاهش دارد.10923.امام صادق علیه السلام :امام صادق علیه السلام :سه چیز است که هر کس به آنها چنگ زند، به خواسته هایش در دنیا و آخرت می رسد: کسی که به خداوند، چنگ زند، و به تقدیر الهی راضی باشد، و به خداوند، خوش گمان باشد .10924.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام کاظم علیه السلام :به خدا سوگند، هرگز به مؤمنی خیر دنیا و آخرت داده نشده، مگر به سبب: خوش گمانی اش به خداوند و امیدش به درگاه او، اخلاق نیکویش، و پرهیز کردن از غیبت مؤمنان .

و خداوند، هیچ بنده ای را پس از توبه و استغفار، عذاب نمی کند، مگر به سبب: بدگمانی اش و کوتاهی اش در امید به درگاه خدا، بد اخلاقی اش، و غیبت کردنش از مؤمنان .

و هیچ بنده مؤمنی، گمانش به خدا نیکو نمی شود، جز آن که خداوند، نزد گمان او [و همراه با آن]است؛ چرا که خدای متعال، بخشنده است و شرم دارد که بر خلاف گمان و امید بنده اش کار کند .

پس به خدا خوش بین باشید و به او رغبت نشان دهید؛ چون می فرماید: «گمانْ برندگان به خدا [از نوعِ] گمان بد . برگشت بدگمانی، به خود آنان است و خدا بر آنان خشم گرفت و لعنتشان کرد و دوزخ را برای آنان آماده ساخت و بد سرانجامی است!» .10925.عنه صلی الله علیه و آله :تحف العقول :مردی از امام صادق علیه السلام خواست تا به او چیزی بیاموزد که با آن به خیر دنیا و آخرت برسد و [آموختنش] به درازا نکشد . امام علیه السلامفرمود: «دروغ نگو» . .

10926.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :مَن كانَ يُؤمِنُ بِاللّهِ وَاليَومِ الآخِرِ فَلا يَدَعِ أن يَقرَأَ فى دُبُرِ الفَريضَهِ بِ «قُلْ هُوَ اللّهُ أَحَدٌ » ؛ فَإِنَّهُ مَن قَرَأَها جَمَعَ اللّهُ لَهُ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَهِ ، وغَفَرَ لَهُ ولِوالِدَيهِ وما وَلَدا . (1)10927.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام الباقر والإمام الصادق عليهماالسلام :مَن قَرَأَ سورَهَ «الطّورِ» ، جَمَعَ اللّهُ لَهُ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَهِ . (2)10924.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :مَن يَتَّقِ اللّهَ فَقَد أحرَزَ نَفسَهُ مِنَ النّارِ بِإِذنِ اللّهِ ، وأصابَ الخَيرَ كُلَّهُ فِى الدُّنيا وَالآخِرَهِ . (3)10925.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :مصباح الشريعه فى ما نسب إلى الإمام الصادق عليه السلام : ثَلاثَهُ أشياءَ فى كُلِّ زَمانٍ عَزيزَهٌ ، وهِىَ : الإِخاءُ فِى اللّهِ تَعالى ، وَالزَّوجَهُ الصّالِحَهُ الأليفَهُ تُعينُهُ فى دينِ اللّهِ عز و جل ، وَالوَلَدُ الرَّشيدُ .

ومَن وَجَدَ الثَّلاثَهَ ومَن أصابَ إحدَى الثَّلاثَهِ فَقَد أصابَ خَيرَ الدّارَينِ وَالحَظَّ الأوفَرَ مِنَ الدُّنيا وَالآخِرَهِ . (4)10926.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :مَن أرادَ الحَديثَ لِمَنفَعَهِ الدُّنيا لَم يَكُن لَهُ فِى الآخِرَهِ نَصيبٌ ، ومَن أرادَ بِهِ خَيرَ الآخِرَهِ أعطاهُ اللّهُ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَهِ . (5) .

1- .الكافى : 2 / 622 / 11 ، ثواب الأعمال : 156 / 4 كلاهما عن أبى بكر الحضرمى ، جامع الأخبار : 123 / 230 عن رسول اللّه صلى الله عليه و آله، بحار الأنوار : 92 / 345 / 4 .
2- .ثواب الأعمال : 143 / 1 عن محمّد بن مسلم ، مكارم الأخلاق : 2 / 185 / 2492 عن الإمام الصادق عليه السلام ، مجمع البيان : 9 / 245 عن محمّد بن هشام عن الإمام الباقر عليه السلام .
3- .مختصر بصائر الدرجات : 79 ، بصائر الدرجات : 526 / 1 وليس فيه «اللّه » بعد «يتّق» وكلاهما عن المفضّل بن عمر ، بحار الأنوار : 24 / 286 / 1 .
4- .مصباح الشريعه : 307 ، بحار الأنوار : 74 / 282 / 3 .
5- .الكافى : 1 / 46 / 2 ، منيه المريد : 138 ، مشكاه الأنوار : 245 / 714 وفيه «من نصيب» وكلّها عن أبى خديجه ، بحار الأنوار : 2 / 158 / 2 .

10927.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام :هر کس که به خدا و قیامت ایمان دارد، خواندن سوره توحید را پس از هر نماز واجب، ترک نکند؛ چرا که هر کس آن را بخواند، خداوند، خیر دنیا و آخرت را برایش فراهم می آورد و او و پدر و مادر و فرزندش را می آمرزد .10928.عنه صلی الله علیه و آله (لِرَجُلٍ [یقال له قلیب] شَکا حِرمانَهُ الحَجَّ) امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام :هر کس سوره «طور» را بخواند، خداوند، خیر دنیا و آخرت را برای او فراهم می آورد .10929.عنه صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام :هر کس از خدا پروا کند، به اذن خدا، خود را از آتش نگه داشته و به همه خیر دنیا و آخرت رسیده است .10930.رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله :مصباح الشریعه در سخنی که به امام صادق علیه السلامنسبت داده شده : سه چیز، همیشه کمیاب اند : برادری در راه خدای متعال، همسر شایسته و همدم که او را در دین خدا یاری کند، و فرزند رشید و نیک .

هر کس هر سه را داشته باشد و هر کس یکی از این سه را داشته باشد، به خیر دو سرا و به بیشترین بهره دنیا و آخرت رسیده است .10931.عنه صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام :هر کس حدیث را برای سود دنیا بجوید، در آخرت بهره ای نخواهد داشت . و هر کس آن را به خاطر خیر آخرت بخواهد، خداوند، خیر دنیا و آخرت را به او می دهد . .

10932.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه عليه السلام :إنَّ رَجُلاً أتى رَسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آله فَقالَ : يا رَسولَ اللّهِ ، إنّى اُصَلّى فَأجعَلُ بَعضَ صَلاتى لَكَ .

فَقالَ : ذلِكَ خَيرٌ لَكَ .

فَقالَ : يا رَسولَ اللّهِ ، فَأَجعَلُ نِصفَ صَلاتى لَكَ .

فَقالَ : ذلِكَ أفضَلُ لَكَ .

فَقالَ : يا رَسولَ اللّهِ ، فَإنّى اُصَلّى فَأَجعَلُ كُلَّ صَلاتى لَكَ .

فَقالَ رَسولُ اللّهِ : إذَن يَكفِيَكَ اللّهُ ما أهَمَّكَ مِن أمرِ دُنياكَ وآخِرَتِكَ .

(1)10933.الإمامُ الباقرُ عليه السلام :الكافى عن هلقامٍ بن أبى هلقام :أتَيتُ أبا إبراهيمَ عليه السلام فَقُلتُ لَهُ : جُعِلتُ فِداكَ ، عَلِّمنى دُعاءً جامِعا لِلدُّنيا وَالآخِرَهِ وأوجِز .

فَقالَ : قُل فى دُبُرِ الفَجرِ إلى أن تَطلُعَ الشَّمسُ : «سُبحانَ اللّهِ العَظيمِ وبِحَمدِهِ ، أستَغفِرُ اللّهَ وأسأَلُهُ مِن فَضلِهِ» .

قالَ هِلقامُ : لَقَد كُنتُ مِن أسوَإِ أهلِ بَيتى حالاً ، فَما عَلِمتُ حَتّى أتانى ميراثٌ مِن قِبَلِ رَجُلٍ ما ظَنَنتُ أنَّ بَينى وبَينَهُ قَرابةً ، وإنّى اليَومَ أيسَرُ أهلِ بَيتى ؛ ذلِكَ إلاّ بِما عَلَّمَنى مَولاىَ العَبدُ الصّالِحُ عليه السلام .

(2)10934.عنه عليه السلام :الكافى عن علِىّ بن مهزيار :كَتَبَ مُحَمَّدُ بنُ إبراهيمَ إلى أبِى الحَسَنِ عليه السلام : إن رَأَيتَ يا سَيِّدى أن تُعَلِّمَنى دُعاءً أدعو بِهِ فى دُبُرِ صَلَواتى يَجمَعُ اللّهُ بِهِ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَهِ .

فَكَتَبَ عليه السلام : تَقولُ : «أعوذُ بِوَجهِكَ الكَريمِ وعِزَّتِكَ الَّتى لا تُرامُ وقُدرَتِكَ الَّتى لا يَمتَنِعُ مِنها شَىءٌ ، مِن شَرِّ الدُّنيا وَالآخِرَهِ ، ومِن شَرِّ الأَوجاعِ كُلِّها» .(3) .

1- .الكافى : 8 / 274 / 414 ، ثواب الأعمال : 188 / 1 نحوه وفيه «ثلث صلاتى» بدل «بعض صلاتى» وكلاهما عن مرازم ، بحار الأنوار : 94 / 60 / 42 .

2- .الكافى : 2 / 550 / 12 ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 1 / 328 / 962 وفيه «فما علمت» بدل « ما ظننت» ، مكارم الأخلاق : 2 / 34 / 2075 ، بحار الأنوار : 86 / 131 / 7 .
3- .الكافى : 3 / 346 / 28 ، مصباح المتهجّد : 51 / 68 من دون إسنادٍ إلى المعصوم ، بحار الأنوار : 86 / 48 .

10928.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (به مردی [به نام قلیب] که از محرومیّت خود از حجّ) امام صادق علیه السلام :مردی نزد پیامبر خدا آمد و گفت:ای پیامبر خدا! من نماز می گزارم و بخشی از نمازم را برای تو قرار می دهم .

فرمود: «این برایت خوب است» .

گفت: ای پیامبر خدا! من نصف نمازم را برای تو قرار می دهم .

فرمود: «این برایت برتر است» .

گفت: من نماز می خوانم و همه نمازم را برای تو قرار می دهم .

پیامبر خدا فرمود: «پس خداوند هم در مورد آنچه از کار دنیا و آخرتت که تو را نگران ساخته، کفایتت می کند» .10929.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الکافی به نقل از هِلقام بن ابی هلقام : خدمت امام کاظم علیه السلامرسیدم و به او عرض کردم: فدایت شوم! مرا دعایی مختصر بیاموز که دربرگیرنده دنیا و آخرت باشد .

فرمود: «بعد از هر نماز صبح تا طلوع خورشید، بگو: سُبْحانَ اللّهِ العَظیمِ و بِحَمْدِهِ، أَسْتَغْفِرُ اللّهَ وَ أَسْأَلُهُ مِنْ فَضلِهِ؛ خدای بزرگ، منزّه است . به ستایش او مشغولم و از او آمرزش می خواهم و از فضل او می طلبم » .

من از همه خانواده ام بدحال تر و پریشان تر بودم، تا آن که از سوی مردی که فکر نمی کردم میان من و او خویشاوندی باشد، ارثی به من رسید و امروز، من توانگرترین فرد خانواده ام. این نبود، مگر به برکت آنچه مولایم، بنده شایسته خدا (امام کاظم علیه السلام)، به من آموخت .10930.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الکافی به نقل از علی بن مهزیار : محمّد بن ابراهیم، نامه ای به محضر امام کاظم علیه السلام نوشت و درخواست کرد که: سرورم! مرا دعایی بیاموز که پس از نمازهایم بخوانم تا خداوند، خیر دنیا و آخرت را برایم فراهم آورد .

امام علیه السلام نوشت: چنین می گویی: «أَعُوذُ بِوَجْهِکَ الکَریمِ وَ عِزَّتِکَ الَّتی لاتُرامُ وَ قُدرَتِکَ الَّتی لایَمْتنِعُ مِنْها شَیْ ءٌ، مِنْ شَرِّ الدُّنْیا و الآخِرَهِ وَ مِنْ

شَرِّ الأوْجاعِ كُلَها؛ به درگاه با شکوه و بنده نوازت و به آن قدرتِ تباه نشدنی و آن توانایی ات که هیچ چیز در برابر آن ناشدنی نیست، از شرّ دنیا و آخرت و از شرّ همه دردها، به تو پناه می آورم» . .

10931.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :معدن الجواهر :قالَ رَجُلٌ لِأَحَدِ الأَئِمَّهِ علیهم السلام : یَابنَ رَسولِ اللّهِ ، عَلِّمنی ما یَجمَعُ لی خَیرَ الدُّنیا وَالآخِرَهِ ولا تُطِل عَلَیَّ، قالَ: عَلَیکَ بِشَیءٍ واحِدٍ ؛ وهُوَ تَرکُ الغَضَبِ.

10932.امام علی علیه السلام :عنهم علیهم السلام :إنَّ أصلَ کُلِّ خَیرٍ فِی الدُّنیا وَالآخِرَهِ شَیءٌ واحِدٌ ؛ وهُوَ الخَوفُ مِنَ اللّهِ عز و جل . (2)راجع : ص 272 (آثار الحسنات / خیر الدنیا والآخره) .

10936.عنه علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :سَبعُ خِصالٍ مِن جَوامِعِ الخَیرِ : حُبُّ الإسلامِ ، وأهلِهِ ، وَالفُقَراءِ ، ومُجالَستِهِم ، ولا تَیأَس مِن رَجُلٍ یَکونُ عَلی شَرٍّ فَیَرجِعُ إلی خَیرٍ فَیَموتُ عَلَیهِ ، ولا تَأمَن رَجُلاً یَکونُ عَلی خَیرٍ فَیَرجِعُ إلی شَرٍّ فَیَموتُ عَلَیهِ ، لِیَشغَلکَ عَنِ النّاسِ ما تَعلَمُ مِن نَفسِکَ . (3)

10937.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :مَن مَنَّ اللّهُ عَلَیهِ بِمَعرِفَهِ أهلِ بَیتی ووِلایَتِهِم ، فَقَد جَمَعَ اللّهُ لَهُ الخَیرَ کُلَّهُ . (4) .

1- .معدن الجواهر : 22 .
2- .معدن الجواهر : 22 .
3- .الفردوس : 2 / 331 / 3494 عن أبی ذرّ ، کنز العمّال : 15 / 908 / 43569 .
4- .الأمالی للصدوق : 560 / 751 عن أبی قدامه الفدّانی ، بشاره المصطفی : 176 عن أبی ورامه القدائی ، بحار الأنوار : 27 / 88 / 36 .

10938.عنه علیه السلام :معدن الجواهر :مردی به یکی از امامان علیهم السلام گفت: ای پسر پیامبر خدا! مرا چیزی بیاموز که در بردارنده خیر دنیا و آخرت باشد و [در آموختنت]طول مده . امام علیه السلام فرمود: «بر تو باد انجام دادن یک چیز: خشم را وا گذار» .10939.عنه علیه السلام :از اهل بیت علیهم السلام :ریشه همه نیکی ها در دنیا و آخرت، یک چیز است: خداترسی .ر . ک : ص 273 (آثار حسنات/ خیر دنیا و آخرت) .

3 / 4مجموعه های نیکی (1)10937.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هفت خصلت، از مجموعه های نیکی است: دوست داشتن اسلام و مسلمانان و تهیدستان و همنشینی با آنان؛ این که ناامید نباشی از مردی که بر بدی است، که به سوی نیکی برمی گردد و بر نیکی می میرد؛ این که ایمن نباشی از مردی که بر نیکی است ، که به سوی بدی برمی گردد و بر بدی می میرد؛ و این که آنچه از [عیوب] خودت می دانی، تو را از پرداختن به [عیب های]دیگران باز دارد .10938.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند بر هر کس که منّت نهد و معرفت و ولایت خاندان مرا روزی اش کند، همه خیر را برای او گرد آورده است .

.

1- .مقصود از «مجموعه های نیکی» ، صفت یا صفاتی است که هر کس بدان متّصف شود ، به سایر ارزش های اخلاقی و عملی نیز دست خواهد یافت .

10939.امام صادق علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :جِماعُ الخَیرِ خَشیَهُ اللّهِ . (1)10940.امام صادق علیه السلام :الإمام علیّ علیه السلام :جُمِعَ الخَیرُ کُلُّهُ فی ثَلاثِ خِصالٍ : النَّظَرِ وَالسُّکوتِ وَالکَلامِ . فَکُلُّ نَظَرٍ لَیسَ فیهِ اعتِبارٌ ؛ فَهُوَ سَهوٌ ، وکُلُّ کَلامٍ لَیسَ فیهِ ذِکرٌ فَهُوَ لَغوٌ ، وکُلُّ سُکوتٍ لَیسَ فیهِ فِکرٌ فَهُوَ غَفلَهٌ .

فَطوبی لِمَن کانَ نَظَرُهُ عَبَرا ، وسُکوتُهُ فِکرا ، وکَلامُهُ ذِکرا ، وبَکی عَلی خَطیئَتِهِ وأمِنَ النّاسُ شَرَّهُ ! (2)10941.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :عنه علیه السلام :جِماعُ الخَیرِ فِی المُوالاهِ فِی اللّهِ ، وَالمُعاداهِ فِی اللّهِ ، وَالمَحَبَّهِ فِی اللّهِ ، وَالبُغضِ فِی اللّهِ . (3)10942.عنه صلی الله علیه و آله :عنه علیه السلام :عَلَیکُم بِتَقوَی اللّهِ ؛ فَإِنَّها تَجمَعُ الخَیرَ ولا خَیرَ غَیرُها . (4)10943.عنه صلی الله علیه و آله :عنه علیه السلام :جِماعُ الخَیرِ فی أعمالِ البِرِّ . (5)10944.عنه صلی الله علیه و آله :عنه علیه السلام :جِماعُ الخَیرِ فِی المُشاوَرَهِ ، وَالأَخذِ بِقَولِ النَّصیحِ . (6)10945.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :عنه علیه السلام :جِماعُ الخَیرِ فِی العَمَلِ بِما یَبقی ، وَالاِستِهانَهِ بِما یَفنی . (7) .

1- .تنبیه الخواطر : 2 / 122 .
2- .کتاب من لا یحضره الفقیه : 4 / 405 / 5876 ، معانی الأخبار : 344 / 1 ، الخصال : 98 / 47 ، کلاهما عن أبی حمزه عن الإمام الباقر عنه علیهماالسلام الأمالی للصدوق : 80 / 47 عن سلمان بن خالد عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، ثواب الأعمال : 212 / 1 عن أبی حمزه ، الاختصاص : 231 کلاهما عن الإمام الباقر عنه علیهماالسلام ، بحار الأنوار : 71 / 275 / 2 .
3- .غرر الحکم : 4781 ، عیون الحکم والمواعظ : 223 / 4348 .
4- .تنبیه الخواطر : 2 / 178 .
5- .غرر الحکم : 4796 .
6- .غرر الحکم : 4769 .
7- .غرر الحکم : 4735 .

10941.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :مجموعه نیکی، خداترسی است .10942.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :همه نیکی، در سه خصلت گرد آمده است: نگاه، سکوت، سخن . هر نگاهی که در آن پندآموزی نباشد، اشتباه است؛ هر سخنی که در آن یادآوری نباشد، بیهوده است؛ و هر سکوتی که در آن اندیشه نباشد، غفلت است .

پس خوشا آن که نگاهش عبرت، سکوتش تفکّر، و سخنش یادآوری باشد و بر خطای خویش بگرید و مردم از شرّ او آسوده باشند .10943.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :مجموعه نیکی، در دوستی برای خدا و دشمنی برای خدا و محبّت داشتن به خاطر خدا و کینه ورزیدن به خاطر خداست .10944.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :بر شما باد پروای از خدا؛ چرا که همه نیکی را گرد می آورد و خیری جز آن نیست !10945.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :مجموعه نیکی، در کارهای نیک است .10946.الإمامُ الباقرُ أو الإمامُ الصّادقُ علیهما السلامامام علی علیه السلام :مجموعه نیکی، در مشورت و گوش سپردن به سخن خیرخواه است .10947.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :مجموعه نیکی، در عمل به چیزی است که ماندگار است و ناچیز شمردن آنچه ناپایدار است . .

10948.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :ثَلاثٌ هُنَّ جِماعُ الخَيرِ : إسداءُ النِّعَمِ ، ورِعايَةُ الذِّمَمِ ، وصِلَةُ الرَّحِمِ . (1)10949.عنه صلى الله عليه و آله (لَمّا سُئلَ عن كَيفِيَّةِ الصَّلاةِ علَيهِ) عنه عليه السلام :إنَّ الخَيرَ كُلَّهُ فى مَن عَرَفَ قَدرَهُ . (2)10946.امام باقر يا امام صادق عليهما السلام :الإمام زين العابدين عليه السلام :الخَيرُ كُلُّهُ صِيانَةُ الإِنسانِ نَفسَهُ . (3)10947.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :رَأَيتُ الخَيرَ كُلَّهُ قَدِ اجتَمَعَ فى قَطعِ الطَّمَعِ عَمّا فى أَيدِى النّاسِ . (4)10948.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :أوحَى اللّهُ عز و جل إلى آدَمَ عليه السلام : يا آدَمُ ، إنّى أجمَعُ لَكَ الخَيرَ كُلَّهُ فى أربَعِ كَلِماتٍ ؛ واحِدَةٌ لى ، وواحِدَةٌ لَكَ ، وواحِدَةٌ فى ما بَينى وبَينَكَ ، وواحِدَةٌ فى ما بَينَكَ وبَينَ النّاسِ :

فَأَمَّا الَّتى لى : فَتَعبُدُنى ولا تُشرِكُ بى شَيئا ؛ وأمَّا الَّتى لَكَ : فَاُجازيكَ بِعَمَلِكَ أحوَجَ ما تَكونُ إلَيهِ .

وأمَّا الَّتى فى ما بَينى وبَينَكَ : فَعَلَيكَ الدُّعاءُ وعَلَىَّ الإِجابَةُ .

وأمَّا الَّتى بَينَكَ وبَينَ النّاسِ : فَتَرضى لِلنّاسِ ما تَرضى لِنَفسِكَ . (5)10949.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله (در پاسخ به پرسش از نحوه درود فرستادن بر ايشان) قضاء حقوق المؤمنين عن الإمام الصادق عليه السلام :ما عَلى أحَدِكُم أن يَنالَ الخَيرَ كُلَّهُ بِاليَسيرِ .

قالَ الرّاوى : قُلتُ : بِماذا ، جُعِلتُ فِداكَ؟

قالَ : يَسُرُّنا بِإِدخالِ السُّرورِ عَلَى المُؤمِنينَ مِن شيعَتِنا . (6) .

1- .غرر الحكم : 4675 ، عيون الحكم والمواعظ : 214 / 4247 .
2- .الإرشاد : 1 / 231 ، تنبيه الخواطر : 2 / 115 وفيه «قدر نفسه» بدل «قدره» ، بحار الأنوار : 2 / 99 / 59 .
3- .تحف العقول : 278 ، بحار الأنوار : 78 / 136 / 9 .
4- .الكافى : 2 / 148 / 3 و ص 320 / 3 كلاهما عن الزهرى ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 4 / 392 / 5834 عن الإمام علىّ عليه السلام نحوه ، مشكاه الأنوار : 226 / 624 ، بحار الأنوار : 73 / 171 / 10 .

5- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 4 / 405 / 5877 ، الكافى : 2 / 146 / 13 عن يعقوب بن شعيب ، الخصال : 243 / 98 عن ميثم بن يعقوب بن شعيب كلاهما نحوه ، معانى الأخبار : 137 عن محمّد بن قيس عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : 75 / 26 / 8 .
6- .قضاء حقوق المؤمنين : 20 / 16 ، رجال النجاشى : 2 / 216 / 894 ، رجال العلاّمه الحلّى : 140 ، منيه المريد : 165 كلّها عن محمّد بن إسماعيل بن بزيع عن الإمام الرضا عليه السلامنحوه ، بحار الأنوار : 74 / 312 / 69 .

10950.الإمامُ الكاظمُ عليه السلام (لمّا سُئلَ عن مَعنى صلاهِ اللّه ِ و الملائكهِ و) امام على عليه السلام :سه چيز، مجموعه نيكى است: نعمت رساندن به ديگران، عمل به تعهّدها، و صله رحم .10951.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام (فى الآيَهِ) امام على عليه السلام :همه نيكى، در آن است كه كسى قدر و بهاى خويش را بشناسد .10950.امام كاظم عليه السلام (در پاسخ به سؤال از معناى درود خدا و فرشتگان و م) امام زين العابدين عليه السلام :همه نيكى، آن است كه انسان، نگهبان خويش باشد .10951.امام صادق عليه السلام (نيز درباره همين آيه) امام زين العابدين عليه السلام :همه نيكى را گِردآمده در اين ديدم كه انسان به آنچه در دست مردم است، چشم طمع نداشته باشد .10952.رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله (لأبى ذَرٍّ و هو يَعِظُهُ) امام صادق عليه السلام :خداوند متعال به [حضرت] آدم عليه السلام وحى كرد: «اى آدم! من همه نيكى را در چهار كلمه برايت گرد مى آورم. يكى براى من، يكى براى تو، يكى ميان من و تو، و يكى هم ميان تو و مردم .

امّا آنچه براى من است، اين كه: مرا بپرستى و چيزى را شريک من قرار ندهى. و امّا آنچه براى توست، اين كه: من پاداش عمل تو را، در شرايطى مى دهم كه بيشترين نياز را به آن دارى.

امّا آنچه ميان من و توست، اين كه: بر تو دعاست و بر من اجابت. و امّا آنچه ميان تو و مردم است، اين كه: آنچه براى خودت مى پسندى، براى مردم نيز بپسندى» .10953.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :قضاء حقوق المؤمنين به نقل از امام صادق عليه السلام : «براى شما چه اشكالى دارد كه با كارى اندک، به همه نيكى برسيد؟» .

راوى پرسيد: فدايت شوم! به چه وسيله اى؟

فرمود: «[به اين كه] با شاد كردن دل شيعيان ما، ما را شاد سازد» . .

10954.عنه عليه السلام (فى علامهِ المُتَّقى) الإمام الرضا عليه السلام فى ذِكرِ عِلَلِ بَعضِ أفعالِ الصَّلاهِ : إنَّما بُدِئَ بِالحَمدِ دونَ سائِرِ السُّوَرِ ، لِأَ نَّهُ لَيسَ شَىءٌ مِنَ القُرآنِ وَالكَلامِ جُمِعَ فيهِ مِن جَوامِعِ الخَيرِ وَالحِكمَهِ ما جُمِعَ مِن سورَهِ الحَمدِ . (1) .

1- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 1 / 310 / 926 ، عيون أخبار الرضا : 2 / 107 / 1 ، علل الشرايع : 260 / 9 وفيهما « . . . قيل : لأنّه ليس . . .» وكلّها عن الفضل بن شاذان ، بحار الأنوار : 85 / 54 / 46 .

10955.عنه علیه السلام (فی صِفهِ المؤمِنِ) امام رضا علیه السلام در ذکر حکمت برخی از کارهای نماز : این که نماز با سوره حمد و نه سوره های دیگر، آغاز می شود، برای آن است که هیچ بخشی از قرآن یا هر کلام[دیگر]، همچون سوره حمد، مجموعه ای از نیکی و حکمت نیست . .

الفصل الرابع : ما يُنبئ عن الخير4 / 1عَلاماتُ الأَخيارِ10954.امام على عليه السلام (در بيان نشانه پرهيزگار) رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّ اللّهَ تَعالى إذا أرادَ بِقَومٍ بَقاءً أو نَماءً رَزَقَهُمُ السَّماحَةَ وَالعَفافَ ، وإذا أرادَ بِقَومٍ اِقتِطاعا فَتَحَ عَلَيهِم بابَ خِيانَةٍ . (1)10955.امام على عليه السلام (در توصيف مؤمن) الكافى عن سلمه بن محرز :سَمِعتُ أبا جَعفَرٍ عليه السلام يَقولُ : إنَّ مِن عِلمِ ما اُوتينا تَفسيرَ القُرآنِ وأحكامَهُ ، وعِلمَ تَغييرِ الزَّمانِ وحَدَثانِهِ ؛ إذا أرادَ اللّهُ بِقَومٍ خَيرا أسمَعَهُم ، ولَو أسمَعَ مَن لَم يَسمَع لَوَلّى مُعرِضا كَأَن لَم يَسمَع .

ثُمَّ أمسَكَ هُنَيئَةً ثُمَّ قالَ : ولَو وَجَدنا أوعِيَةً أو مُستَراحا لَقُلنا ، وَاللّهُ المُستَعانُ . (2) .

1- .مسند الشاميين : 1 / 35 / 19 ، تاريخ دمشق : 40 / 165 كلاهما عن عباده بن الصامت ، كنز العمّال : 6 / 342 / 15960 .
2- .الكافى : 1 / 229 / 3 ، بصائر الدرجات : 194 / 1 عن عمرو بن مصعب عن الإمام الصادق عليه السلامنحوه ، بحار الأنوار : 23 / 194 / 21 .

فصل چهارم : آنچه از نیکی خبر می دهد4 / 1نشانه های نیکان10959.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، هرگاه درباره قومی اراده بقا یا رشد کند، به آنان بخشندگی و پاکدامنی عطا می کند و هرگاه بخواهد قومی را نابود کند، درِ خیانت را بر آنان می گشاید .10960.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :الکافی به نقل از سلمه بن محرز : از امام باقر علیه السلامشنیدم که می فرمود: «از دانشی که به ما آموخته اند، تفسیر قرآن و احکام آن، و دانشِ دگرگونی زمان و حوادث آن است . خداوند، هرگاه درباره قومی اراده خیری داشته باشد، به گوش آنان می رساند و اگر به گوش کسی برساند که شنوا نیست ، اعراض کرده، روی برمی گرداند، گویا چیزی نشنیده است (1) » .

آن گاه امام علیه السلام اندکی درنگ کرد. سپس فرمود: «اگر ما ظرفیّت یا دلی آماده بیابیم، می گوییم؛ و یاریخواهی از خداست» .

.

1- .اشاره است به آیه : «وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِیهِمْ خَیْرًا لأَّسْمَعَهُمْ وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّواْ وَّهُم مُّعْرِضُونَ»(انفال ، آیه 23) .

10957.امام صادق علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَیرا بَعَثَ إلَیهِ مَلَکا مِن خُزّانِ الجَنَّهِ فَمَسَحَ صَدرَهُ ، ویُسَخِّی نَفسَهُ بِالزَّکاهِ . (1)10958.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه صلی الله علیه و آله :إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَیرا فَتَحَ لَهُ قُفلَ قَلبِهِ ، وجَعَلَ فیهِ الیَقینَ وَالصِّدقَ ، وجَعَلَ قَلبَهُ واعِیا لِما سَلَکَ فیهِ ، وجَعَلَ قَلبَهُ سَلیما ، ولِسانَهُ صادِقا ، وخَلیقَتَهُ مُستَقیمَهً ، وجَعَلَ اُذُنَهُ سَمیعَهً وعَینَهُ بَصیرَهً . (2)10959.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :سنن الترمذی عن أنس :قالَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَیراً اِستَعمَلَهُ . فَقیلَ : کَیفَ یَستَعمِلُهُ یا رَسولَ اللّهِ؟ قالَ : یُوَفِّقُهُ لِعَمَلٍ صالِحٍ قَبلَ المَوتِ . (3)10960.امام علی علیه السلام :مسند ابن حنبل عن عمرو بن الحمق الخزاعی :أنَّهُ سَمِعَ النَّبِیَّ صلی الله علیه و آلهیَقولُ : إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَیراً اِستَعمَلَهُ . قیلَ : ومَا استَعمَلَهُ؟ قالَ : یُفتَحُ لَهُ عَمَلٌ صالِحٌ بَینَ یَدَی مَوتِهِ حَتّی یَرضی عَنهُ مَن حَولَهُ . (4)10961.عنه علیه السلام (فی وَصِیَّتِهِ قَبلَ وفاتِهِ) المعجم الکبیر عن أبی اُمامه :سَمِعتُ رَسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله : إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَیرا طَهَّرَهُ قَبلَ مَوتِهِ .

قالوا : یا رَسولَ اللّهِ ، وما طَهورُ العَبدِ؟

قالَ : عَمَلٌ صالِحٌ یُلهِمُهُ إیّاهُ حَتّی یَقبِضَهُ عَلَیهِ . (5) .

1- .ثواب الأعمال : 69 / 2 / عن السکونی عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، الجعفریّات : 53 عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام ، دعائم الإسلام : 1 / 240 عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلاموکلاهما نحوه ، بحار الأنوار : 96 / 19 / 43 ؛ الفردوس : 1 / 243 / 939 عن الإمام علیّ علیه السلام وفیه «ظهره أو» بدل «صدره و» ، کنز العمّال : 15 / 695 / 42786 .
2- .کنز العمّال : 11 / 96 / 30768 نقلاً عن أبی الشیخ عن أبی ذرّ .
3- .سنن الترمذی : 4 / 450 / 2142 ، المستدرک علی الصحیحین : 1 / 490 / 1257 ، صحیح ابن حبّان : 2 / 53 / 341 ، مسند ابن حنبل : 6 / 100 / 17217 نحوه ، أسد الغابه : 4 / 136 / 3828 کلاهما عن عمر الجُمعی ، کنز العمّال : 11 / 101 / 30795 .
4- .مسند ابن حنبل : 8 / 221 / 22008 ، المستدرک علی الصحیحین : 1 / 490 / 1258 صحیح ابن حبّان : 2 / 54 / 342 وص 55 / 343 ، تاریخ

بغداد : 11 / 434 / 6327 ، المعجم الكبير : 8 / 110 / 7522 عن أبى أُمامه كلّها نحوه ، كنز العمّال : 11 / 95 / 30763 .
5- .المعجم الكبير : 8 / 230 / 7900 ، كنز العمّال : 11 / 96 / 30767 .

10962.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، هرگاه خیر بنده ای را بخواهد، فرشته ای را از مأموران بهشتی به سوی او می فرستد. او هم بر سینه اش دست می کشد و دل وی را بر پرداخت زکات، بخشنده می سازد.10963.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، هرگاه خیر بنده ای را بخواهد، قفل دلش را می گشاید و در آن، یقین و راستی قرار می دهد و دلش را نسبت به راهی که می پوید، آگاه می سازد و دلش را سالم، زبانش را راستگو، اخلاقش را درست، گوشش را شنوا، و چشمش را بینا می سازد.10964.عنه علیه السلام :سنن الترمذی به نقل از اَنَس : پیامبر خدا فرمود: «خداوند، هرگاه خیر بنده ای را بخواهد، او را به کار می گیرد». گفتند:ای پیامبر خدا! چگونه او را به کار می گیرد؟ فرمود: «پیش از آن که بمیرد، او را به کاری شایسته موفّق می دارد» .10965.عنه علیه السلام :مسند ابن حنبل از عمرو بن حمق خزاعی : او شنید که پیامبر خدا می فرمود: «خداوند، هر گاه برای بنده ای نیکی اراده کند، او را به کار می گیرد».

گفته شد: به کار گرفتن او چیست؟

فرمود: «در آستانه مرگ، راهی برای کاری شایسته به رویش گشوده می شود تا آنان که پیرامون اویند، از او خرسند شوند» .10966.عنه علیه السلام :المعجم الکبیر به نقل از ابو اُمامه : شنیدم که پیامبر خدا فرمود: «خداوند، هرگاه خیر بنده ای را بخواهد، او را پیش از مرگ ، پاک می کند» .

گفتند:ای پیامبر خدا! پاک کننده بنده چیست؟

فرمود: «کاری شایسته است که خداوند بر دلش می اندازد تا [در پایان عمر ،]با عمل نیکو جان دهد» . .

10967.عنه عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام فى حَديثِ المِعراجِ : قالَ اللّهُ تَعالى . . . : يا أحمَدُ ، إنَّ أهلَ الخَيرِ وأهلَ الآخِرَهِ رَقيقَهٌ وُجوهُهُم ، كَثيرٌ حَياؤُهُم ، قَليلٌ حُمقُهُم ، كَثيرٌ نَفعُهُم ، قَليلٌ مَكرُهُم ، النّاسُ مِنهُم فى راحَهٍ ، أنفُسُهُم مِنهُم فى تَعَبٍ، كَلامُهُم مَوزونٌ ، مُحاسِبينَ لِأَنفُسِهِم مُتَعَيِّبينَ لَها. (1)10968.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :سِتُّ خِصالٍ مِنَ الخَيرِ : جِهادُ أعداءِ اللّهِ بِالسَّيفِ ، وَالصَّومُ فى يَومِ الصَّيفِ ، وحُسنُ الصَّبرِ عِندَ المُصيبَهِ ، وتَركُ المِراءِ وأنتَ مُحِقٌّ ، وتَبكيرُ الصَّلاهِ فى يَومِ الغَيمِ ، وحُسنُ الوُضوءِ فى أيّامِ الشِّتاءِ . (2)10969.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :سِتُّ خِصالٍ مِنَ الخَيرِ : جِهادُ أعداءِ اللّهِ بِالسَّيفِ ، وَالصَّومُ فى يَومِ الصَّيفِ ، وحُسنُ الصَّبرِ عِندَ المُصيبَهِ ، وتَركُ المِراءِ ، وَالإنفاقُ فِى الخَفاءِ ، وَالمُحاباهُ فِى اللّهِ . (3)10970.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله لِمُعاذِ بنِ جَبَلٍ : ألا أدُلُّكَ عَلى أبوابِ الخَيرِ؟ الصَّومُ جُنَّهٌ ، وَالصَّدَقَهُ تُطفِئُ الخَطيئَهَ كَما يُطفِئُ الماءُ النّارَ ، وصَلاهُ الرَّجُلِ مِن جَوفِ اللَّيلِ .

ثُمَّ تَلا : «تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ» حَتّى بَلَغَ «يَعْمَلُونَ (4) » . (5) .

1- .إرشاد القلوب : 199 و 201 ، بحار الأنوار : 77 / 24 / 6 وفيه «متعبين» بدل «متعيّبين» .
2- .الجامع الصغير : 2 / 45 / 4653 ، كنز العمّال : 15 / 894 / 43535 نقلاً عن البيهقى فى شُعَب الإيمان عن أبى مالك الأشعرى .
3- .نهج الفصاحه : 368 / 1735 .
4- .السجده : 16 و 17 .
5- .سنن الترمذى : 5 / 12 / 2616 ، سنن ابن ماجه : 2 / 1314 / 3973 ، مسند ابن حنبل : 8 / 235 / 22077 وليس فيه «كما يطفئ الماء النار» وكلّها عن معاذ بن جبل ، كنز العمّال : 15 / 915 / 43579 ؛ الكافى : 2 / 24 / 15 عن سليمان بن خالد عن الإمام الباقر عليه السلام ، فضائل الأشهر الثلاثه : 122 / 126 ، المحاسن : 1 / 450 / 1038 كلاهما عن علىّ بن عبد العزيز عن الإمام الصادق عليه السلاموالثلاثه الأخيره نحوه ، بحار الأنوار : 68 / 331 / 6 .

10961.امام علی علیه السلام (در وصیّت خود پیش از رحلت) امام علی علیه السلام در حدیث معراج : خداوند فرمود: «...ای احمد! اهل نیکی و اهل آخرت، چهره هایی لطیف دارند؛ بسیار باحیایند؛ نابخردی شان اندک، سودشان بسیار، و نیرنگشان کم است؛ مردم از دست آنان آسوده اند و جان آنان از مردم، در رنج است؛ سخنشان آهنگین و بر معیار است؛ و به حساب خود می رسند و خود را [از این جهت ،] به زحمت (1) می اندازند» .10962.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :شش خصلت، از نیکی است: جهاد مسلّحانه با دشمنان خدا؛ روزه گرفتن در روز تابستان؛ شکیباییِ شایسته بر مصیبت؛ ترک جدال، هر چند که بر حق باشی؛ [اوّل وقت]نماز خواندن در روز ابرآلود؛ و وضوی خوب گرفتن در روزهای زمستان.10963.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :شش خصلت، از نیکی است: جهاد مسلّحانه با دشمنان خدا، روزه گرفتن در روز تابستان، شکیباییِ شایسته بر مصیبت، ترک جدال، انفاق در پنهان ، و دوستی با دیگری به خاطر خداوند .10964.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خطاب به معاذ بن جبل : «آیا تو را به درهای نیکی راهنمایی کنم؟ روزه، سپر است؛ صدقه، گناه را خاموش می کند، آن گونه که آب، آتش را؛ نماز خواندن شخص در دل شب» .

سپس پیامبر خدا آیه: «پهلوهایشان از رختخواب ها فاصله می گیرد» را تا پایان آیه (2) تلاوت فرمود . .

1- .ترجمه این کلمه ، بر اساس متن بحار الأنوار که صحیح تر است انجام گرفته است .
2- .ترجمه کامل آیات 16 و 17 سوره سجده چنین است : «پهلوهایشان از رختخواب ها فاصله می گیرد [و] پروردگارشان را از روی بیم و طمع می خوانند و از آنچه روزی شان داده ایم، انفاق می کنند * هیچ کس نمی داند چه چیزی از آنچه روشنی بخش دیدگان است ، به [پاداشِ] آنچه انجام می دادند ، برای آنان پنهان کرده ام» .

10965.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :مَن يُرِدِ اللّهُ بِهِ خَيرا يُصِب مِنهُ . (1)10966.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَيرا عاتَبَهُ فى مَنامِهِ . (2)10967.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَيرا صَيَّرَ حَوائِجَ النّاسِ إلَيهِ . (3)10968.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله لِبُرَيدَةَ : أُلا اُعَلِّمُکَ كَلِماتٍ مَن أرادَ اللّهُ بِهِ خَيرا عَلَّمَهُ إيّاهُنَّ ثُمَّ لَم يُنسِهِ إيّاهُنَّ أبَدا؟ قُل :

«اللّهُمَّ إنّى ضَعيفٌ فَقَوِّ فى رِضاکَ ضَعفى ، وخُذ إلَى الخَيرِ بِناصِيَتى ، وَاجعَلِ الإسلامَ مُنتَهى رِضائى ، اللّهُمَّ إنّى ضَعيفٌ فَقَوِّنى ، وإنّى ذَليلٌ فَأَعِزَّنى ، وفَقيرٌ فَارزُقنى» . (4)10969.امام على عليه السلام :مسند ابن حنبل عن عبد اللّه بن مغفل :إنَّ رَجُلاً لَقِىَ امرَأَةً كانَت بَغِيّاً فِى الجاهِلِيَّهِ فَجَعَلَ يُلاعِبُها حَتّى بَسَطَ يَدَهُ إلَيها فَقالَتِ المَرأَةُ : مَه! فَإِنَّ اللّهَ عز و جل قَد ذَهَبَ بِالشِّركِ و ...

فَوَلَّى الرَّجُلُ ، فَأَصابَ وَجهَهُ الحائِطُ فَشَجَّهُ ، ثُمَّ أتَى النَّبِىَ صلى الله عليه و آلهفَأخبَرَهُ.

فَقالَ : أنتَ عَبدٌ أرادَ اللّهُ بِکَ خَيراً . إذا أرادَ اللّهُ عز و جل بِعَبدٍ خَيراً عَجَّلَ لَهُ عُقوبَةَ ذَنبِهِ ، وإذا أرادَ بِعَبدٍ شَرّاً أمسَکَ عَلَيهِ بِذَنبِهِ حَتّى يُوَفّىَ بِهِ يَومَ القِيامَهِ كَأَنَّهُ عَيرٌ . (5) .

1- .صحيح البخارى : 5 / 2138 / 5321 ، مسند ابن حنبل : 3 / 23 / 7239 ، الزهد لابن المبارک : 158 / 464 كلّها عن أبى هريره ، كنز العمّال : 1 / 110 / 518 و ج 3 / 325 / 6773 .
2- .الفردوس : 1 / 244 / 943 عن أنس ، كنز العمّال : 11 / 96 / 30765 .
3- .الفردوس : 1 / 243 / 938 عن أنس ، شُعَب الإيمان : 6 / 117 / 7659 و ج 7 / 426 / 10839 كلاهما عن عبد اللّه بن عمرو نحوه ، كنز العمّال : 6 / 7 / 14594 .
4- .المصنّف لابن أبى شيبه : 7 / 55 / 4 ، المستدرک على الصحيحين : 1 / 708 / 1931 وفيه من «اللهمّ إنّى ضعيف . . .» ، مشكل الآثار : 1 / 64

وفيه «فأغننى» بدل «فارزقنى» وكلّها عن بريده ، كنز العمّال : 2 / 194 / 3712 نقلاً عن الطبرانى عن ابن عمر وعن مسند أبى يعلى عن بريده .
5- .مسند ابن حنبل : 5 / 630 / 16806 ، المستدرک على الصحيحين : 4 / 418 / 8133 وفيه «غيّر» بدل «عير»، حليه الأولياء : 3 / 25 .

10970.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند درباره هر کس اراده خیر کند، او را گرفتار می سازد. (1)10971.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، هر گاه خیر بنده ای را بخواهد، او را در خوابش مورد سرزنش قرار می دهد . (2)10972.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، هرگاه برای بنده ای خیر بخواهد، نیازهای مردم را به سوی او می گرداند (او را مرجع تأمین نیازهای مردم می نماید).10973.الإمامُ الحسنُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خطاب به بُرَیده : آیا کلماتی به تو بیاموزم که اگر خداوند، خیر بنده ای را بخواهد، آنها را به او می آموزد و سپس هرگز آنها را از یادش نمی برد؟ بگو:

«خدایا ! ناتوانم؛ ناتوانی مرا در مسیر رضای خود، به قوّت برسان، پیشانی (اختیار) مرا بگیر و به نیکی بکش و اسلام را نهایت خرسندی من قرار بده . خدایا ! ناتوانم؛ توانم بخش؛ خوارم، عزیزم کن؛ و تهیدستم، روزی ام ده» .10974.عنه علیه السلام :مسند ابن حنبل به نقل از عبد اللّه بن مغفل : مردی به زنی برخورد که در جاهلیّت، بدکاره بود . با او به شوخی پرداخت، تا آن که دستش را به طرف او گشود. آن زن گفت: دست بردار، که خدای متعال شرک را از میان بُرده و... !

آن مرد روی برگرداند، که صورتش به دیوار خورد و شکافته شد. او نزد پیامبر خدا آمد و ایشان را [از ماجرا] خبر داد .

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «تو بنده ای هستی که خداوند، خیر تو را خواسته است. خداوند، هرگاه بخواهد به بنده ای نیکی کند، کیفر گناهش را زود می دهد و هرگاه برای بنده ای بدی بخواهد، گناهش را بر او نگاه می دارد، تا آن که روز قیامت، وی را با گناهی انبوه (3) دریابد». .

1- .او را به مصیبت ها دچار می سازد تا وی را در دنیا از گناهان پاک کند و خدا را پاک دیدار نماید (حاشیه منبع) .
2- .ظاهرا مقصود ، آن است که اگر کار خطایی انجام دهد ، در عالم رؤیا مورد سرزنش قرار می گیرد تا توبه کند .
3- .در متن حدیث، «عَیْر» است، یعنی اُلاغ وحشی . و گفته اند که مقصود، کوهی در مدینه به نام «عیر» است که گناهان بسیار بنده، به آن کوه تشبیه

شده است .

10975.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدِهِ الخَیرَ عَجَّلَ لَهُ العُقوبَهَ فِی الدُّنیا ، وإذا أرادَ اللّهُ بِعَبدِهِ الشَّرَّ أمسَکَ عَنهُ بِذَنبِهِ حَتّی یُوافِیَ بِهِ یَومَ القِیامَهِ . (1)10976.الإمامُ الکاظمُ علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَیرا ألهاهُ عَن مَحاسِنِهِ ، وجَعَلَ مَساوِئَهُ بَینَ عَینَیهِ ، وکَرَّهَهُ مُجالَسَهَ المُعرِضینَ عَن ذِکرِ اللّهِ تَعالی . (2)10977.الإمامُ الرِّضا علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَیرا جَعَلَ صَنائِعَهُ ومَعروفَهُ فی أهلِ الحِفاظِ ، وإذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ شَرّا جَعَلَ صَنائِعَهُ ومَعروفَهُ فی غَیرِ أهلِ الحِفاظِ . (3) .

1- .سنن الترمذی : 4 / 601 / 2396 ، المستدرک علی الصحیحین : 4 / 651 / 8799 ، مسند أبی یعلی : 4 / 206 / 4238 کلّها عن أنس ، کنز العمّال : 11 / 102 / 30799 .
2- .مصباح الشریعه : 514 ، بحار الأنوار : 71 / 336 / 19 .
3- .الفردوس : 1 / 242 / 936 عن اُمّ سلمه ، کنز العمّال : 6 / 396 / 16233 ؛ نثر الدرّ: 1 / 158 ولیس فیه «ومعروفه»، مستدرک الوسائل: 12 / 349 / 14260 نقلاً عن أبی القاسم الکوفی فی کتاب الأخلاق وفیه «عند مستحقی الصنائع» بدل «فی أهل الحفاظ» ولیس فیهما ذیله .

10978.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، هرگاه خیر بنده اش را بخواهد، کیفر او را در دنیا جلو می اندازد؛ و خداوند، هرگاه بدی بنده اش را بخواهد، عذابش را نگه می دارد تا او را در قیامت به کیفرش برساند .10971.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، هرگاه خیر بنده ای را بخواهد، او را از یاد خوبی هایش غافل می سازد، بدی هایش را پیش چشمش قرار می دهد و همنشینی با رویگردانانِ از خدای متعال را در نظرش ناپسند می گرداند .10972.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، هرگاه درباره بنده ای اراده نیکی کند، خدمات مالی و نیکوکاریِ او را در خدمت دینداران‌ِ حق شناس قرار می دهد (1)

؛ و خداوند، هرگاه برای بنده ای بدی بخواهد ، خدمات مالی و نیکوکاریِ او را در خدمت کسانی جز دینداران‌ِ حق شناس قرار می دهد . .

1- .این، از آن جهت است که کار نیک، وقتی اهمیّت می یابد که در جای مناسبش قرار گیرد .

10973.امام حسن علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :مَن یُرِدِ اللّهُ بِهِ خَیرا یُفَقِّهُهُ فِی الدّینِ . (1)10974.امام حسن علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَیرا جَعَلَ غِناهُ فی نَفسِهِ ، وتُقاهُ فی قَلبِهِ . (2)10975.امام صادق علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :مَن یُرِدِ اللّهُ بِهِ خَیرا یَجعَل خُلُقَهُ حَسَنا . (3)10976.امام کاظم علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :إذا أرادَ اللّهُ بِأهلِ بَیتٍ خَیرا أدخَلَ عَلَیهِمُ الرِّفقَ . (4)10977.امام رضا علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :إذا أرادَ اللّهُ بِأهلِ بَیتٍ خَیرا رَزَقَهُمُ الرِّفقَ فِی المَعیشَهِ وحُسنَ الخُلُقِ .10978.امام علی علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :إذا أرادَ اللّهُ بِعَبیدٍ خَیرا رَزَقَهُمُ الرِّفقَ فی مَعاشِهِم ، وإذا أرادَ بِهِم شَرّا (5) أو قالَ غَیرَ ذلِکَ رَزَقَهُمُ الخُرقَ فی مَعاشِهِم . (6)10979.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَیرا فَتَحَ عَینَی قَلبِهِ ، فَیُشاهِدُ بِها ما کانَ غائِبا عَنهُ . (7) .

1- .صحیح البخاری : 1 / 39 / 71 ، صحیح مسلم : 2 / 718 / 98 ، سنن ابن ماجه : 1 / 80 / 221 کلّها عن معاویه بن أبی سفیان ، سنن الترمذی : 5 / 28 / 2645 ، سنن الدارمی : 1 / 79 / 229 ، مسند ابن حنبل : 1 / 656 / 2791 کلّها عن ابن عبّاس ، کنز العمّال : 10 / 142 / 28722 ؛ الکافی : 1 / 32 / 3 عن حمّاد بن عثمان عن الإمام الصادق علیه السلام ، الأمالی للمفید : 158 / 9 عن حمّاد بن عثمان عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلامعنه صلی الله علیه و آله ، مشکاه الأنوار : 235 / 667 عن الإمام علیّ علیه السلام نحوه ، بحار الأنوار : 1 / 177 / 49 .
2- .نوادر الأُصول : 1 / 419 ، الفردوس : 1 / 243 / 940 کلاهما عن أبی هریره ، کنز العمّال : 3 / 396 / 7120 و ج 15 / 900 / 43549 .
3- .مسند الشهاب : 1 / 225 / 347 عن قبیصه بن ذؤیب .
4- .مسند ابن حنبل : 9 / 345 / 24481 ، شُعَب الإیمان : 5 / 253 / 6560 وزاد فیه «الرفق فی المعاش» وکلاهما عن عائشه ، کنز العمّال : 3 / 52 / 5450 و ص 53 / 5455 نقلاً عن البخاری فی التاریخ وابن أبی الدنیا فی ذمّ الغضب عن عائشه وسنن ابن ماجه عن جابر ؛ تنبیه الخواطر : 2 / 247 وفیه «أرشدهم للرفق والتأنّی» بدل «أدخل علیهم الرفق» .
5- .الزهد للحسین بن سعید : 27 / 63 عن ذریح عن الإمام الصادق علیه السلام ، الکافی : 5 / 88 / 5 عن ذریح المحاربی عن الإمام الصادق علیه

السلام وليس فيه «وحُسن الخُلق» ، بحار الأنوار : 71 / 394 / 67 .
6- .شُعَب الإيمان : 5 / 253 / 6561 عن عائشه ، كنز العمّال : 3 / 52 / 5451 .
7- .عوالى اللآلى : 4 / 116 / 183 .

10980.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر که خدا درباره اش اراده خیر کند، او را دین شناس می سازد .10981.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خدا ، هرگاه خیر بنده ای را بخواهد، بی نیازیِ او را در جانش و تقوایش را در دلش قرار می دهد .10982.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر که خدا درباره اش اراده خیر کند، اخلاقش را نیکو قرار می دهد .10983.عنه علیه السلام (فی صفهِ النبیِّ صلی الله علیه و آله) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، هرگاه برای خانواده ای نیکی بخواهد، مدارا (نرمخویی) را در [زندگی] آنان وارد می کند.10984.عنه علیه السلام (فی صفهِ أهلِ البیتِ علیهم السلام) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، هرگاه برای خانواده ای خیر بخواهد، مدارا در زندگی و اخلاق نیکو را روزیِ آنان می گرداند .10985.عنه علیه السلام (أیضا) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، هرگاه نیکیِ به بندگانی را قصد داشته باشد، مدارای در زندگی را روزیِ آنان می سازد؛ و آن گاه که برای آنان اراده بدی داشته باشد یا چیزی جز این فرمود ، خشونت را در زندگی ، نصیبِ آنان می نماید .10979.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، هرگاه نیکی بنده ای را بخواهد، دو چشم دلش را می گشاید تا با آن، آنچه را از او پنهان بوده، ببیند . .

10980.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :يَقولُ اللّهُ تَعالى : المَعروفُ هَدِيَّةٌ مِنّى إلى عَبدِىَ المُؤمِنِ ، فَإِن قَبِلَها مِنّى فَبِرَحمَتى ومِنّى ، وإن رَدَّها عَلَىَّ فَبِذَنبِهِ حُرِمَها ، ومِنهُ لا مِنّى .

وأيُّما عَبدٍ خَلَقتُهُ فَهَدَيتُهُ إلَى الإيمانِ ، وحَسَّنتُ خُلُقَهُ ، ولَم أبتَلِهِ بِالبُخلِ ، فَإِنّى اُريدُ بِهِ خَيرا . (1)10981.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إذا أرادَ اللّهُ تَعالى بِعَبدٍ خَيرا جَعَلَ لَهُ واعِظا مِن نَفسِهِ ، يَأمُرُهُ ويَنهاهُ . (2)10982.امام على عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :إنَّ اللّهَ سُبحانَهُ إذا أرادَ بِعَبدٍ خَيرا وَفَّقَهُ لاِءِنفاذِ أجَلِهِ فى أحسَنِ عَمَلِهِ ، ورَزَقَهُ مُبادَرَةَ مَهَلِهِ فى طاعَتِهِ قَبلَ الفَوتِ . (3)10983.امام على عليه السلام (در توصيف پيامبر صلى الله عليه و آله) عنه عليه السلام فِى الحِكَمِ المَنسوبَهِ إلَيهِ : إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَيرا حالَ بَينَهُ وبَينَ شَهوَتِهِ ، وحَجَزَ بَينَهُ وبَينَ قَلبِهِ ، وإذا أرادَ بِهِ شَرّا وَكَلَهُ إلى نَفسِهِ . (4)10984.امام على عليه السلام (در توصيف اهل بيت عليهم السلام) عنه عليه السلام :إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَيرا أَلهَمَهُ الاِقتِصادَ وحُسنَ التَّدبيرِ ، وجَنَّبَهُ سوءَ التَّدبيرِ وَالإِسرافَ . (5)10985.امام على عليه السلام (نيز در توصيف اهل بيت عليهم السلام) عنه عليه السلام :إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَيرا أَلهَمَهُ القَناعَةَ وأصلَحَ لَهُ زَوجَهُ . (6) .

1- .الأمالى للمفيد : 259 / 1 عن بريد بن معاويه العجلى عن الإمام الباقر عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار : 71 / 351 / 4 و ج 73 / 307 / 33 .
2- .كنز العمّال : 11 / 95 / 30762 نقلاً عن الفردوس عن اُمّ سلمه ، تاريخ دمشق : 53 / 221 عن محمّد ، البدايه والنهايه : 9 / 274 عن محمّد بن سيرين وكلاهما من دون إسنادٍ إليه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : 73 / 327 وفيها «من قلبه» بدل «من نفسه» .
3- .غرر الحكم : 3587 .
4- .شرح نهج البلاغه : 20 / 256 / 11 .
5- .غرر الحكم : 4138 ، عيون الحكم والمواعظ : 131 / 2952 .
6- .غرر الحكم : 4115 ، عيون الحكم والمواعظ : 131 / 2950 .

10986.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند متعال می فرماید: «نیکی [به دیگران ، در واقع]هدیه من است به بنده مؤمنم . اگر آن را بپذیرد، به سبب رحمت من و از سوی من است؛ و اگر آن را به من برگرداند (انجام ندهد)، به خاطر گناه خودش است که از آن محروم شده است و از خود اوست، نه از من .

و هر بنده ای را که آفریدم و او را به ایمانْ رهنمون شدم و اخلاقش را نیکو ساختم و به بُخل مبتلایش نکردم، خیر او را می خواسته ام» .10987.الإمامُ الرِّضا علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، هرگاه خیر بنده ای را بخواهد، برای او پنددهنده ای از خودش قرار می دهد که آن پنددهنده درونی، او را امر و نهی می کند .10986.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :خدای سبحان، هرگاه به بنده ای اراده خیر داشته باشد، او را توفیق می دهد که عمرِ خود را در بهترین کارش سپری کند و شتافتن به طاعت خود را، پیش از آن که فرصت از دست برود، روزیِ او می سازد .10987.امام رضا علیه السلام :امام علی علیه السلام در حکمت های منسوب به ایشان : خداوند، هرگاه خیر بنده ای را بخواهد، میان او و خواسته های دلش فاصله می اندازد و میان او و دلش مانع پدید می آورد؛ و هر گاه بدی بنده ای را بخواهد، او را به خودش وا می گذارد .10988.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :خداوند، هرگاه خیر بنده ای را بخواهد، میانه روی و برنامه ریزی خوب [برای زندگی] را به او الهام می کند و از برنامه ریزی بد و ولخرجی، دورش می سازد .10989.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :خداوند، هرگاه خوبیِ بنده ای را بخواهد، قناعت را به او الهام می کند و همسرش را شایسته می سازد. .

10990.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَيرا ألهَمَهُ القَناعَةَ فَاكتَفى بِالكَفافِ ، وَاكتَسى بِالعَفافِ . (1)10991.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه عليه السلام :إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَيرا فَقَّهَهُ فِى الدّينِ ، وألهَمَهُ اليَقينَ . (2)10992.عنه عليه السلام (فِى الحِكَمِ المَنسوبَهِ إلَيهِ) أعلام الدين :رُوِىَ أنَّ اللّهَ تَعالى إذا أرادَ بِعَبدٍ خَيرا ألهَمَهُ الطّاعَةَ ، وألزَمَهُ القَناعَةَ ، وفَقَّهَهُ فِى الدّينِ ، وقَوّاهُ بِاليَقينِ ، فَاكتَفى بِالكَفافِ ، وتَحَلّى بِالقَناعَةِ . (3)10988.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام علىّ عليه السلام :إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَيرا أعَفَّ بَطنَهُ عَنِ الطَّعامِ ، وفَرجَهُ عَنِ الحَرامِ . (4)10989.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَيرا مَنَحَهُ عَقلاً قَويما ، وعَمَلاً مُستَقيما . (5)10990.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :سُنَّةُ الأخيارِ لينُ الكَلامِ ، وإفشاءُ السَّلامِ . (6)10991.إمام على عليه السلام :عنه عليه السلام :مِن أماراتِ الخَيرِ الكَفُّ عَنِ الأذى . (7)10992.امام على عليه السلام (در كلمات حكيمانه اى كه به ايشان نسبت داده شده ا) عنه عليه السلام :بِحُسنِ الطّاعَةِ يُعرَفُ الأخيارُ . (8)10993.عنه عليه السلام (فى كِتابِهِ لِلأَشتَرِ لَمّا وَلاّهُ مِصرَ) عنه عليه السلام :إنَّ الخَيرَ وَالشَّرَّ لا يُعرَفانِ إلاّ بِالنّاسِ ، فَإذا أرَدتَ أن تَعرِفَ الخَيرَ فَاعمَلِ الخَيرَ تَعرِف أهلَهُ ، وإذا أرَدتَ أن تَعرِفَ الشَّرَّ فَاعمَلِ الشَّرَّ تَعرِف أهلَهُ . (9) .

1- .غرر الحكم : 4137 .
2- .غرر الحكم : 4133 ، عيون الحكم والمواعظ : 132 / 2967 .
3- .أعلام الدين : 135 و ص 278 عن الإمام الصادق عليه السلام وفيه «إذا أحبّ اللّه تعالى عبدا» بدل «روى أنّ اللّه تعالى إذا أراد بعبدٍ خيرا» ، بحار الأنوار : 103 / 26 / 34 .
4- .غرر الحكم : 4116 و ح 4114 نحوه ، عيون الحكم والمواعظ : 132 / 2969 .
5- .غرر الحكم : 4113 ، عيون الحكم والمواعظ : 136 / 3108 .
6- .غرر الحكم : 5565 ، عيون الحكم والمواعظ : 284 / 5129 .
7- .غرر الحكم : 9330 ، عيون الحكم والمواعظ : 472 / 8655 .
8- .غرر الحكم 4332 ، عيون الحكم والمواعظ : 186 / 3781 .
9- .تحف العقول : 204 ، بحار الأنوار : 78 / 41 / 26 .

10994.قصص الأنبياء عن وهب بن منبّه :امام على عليه السلام :خداوند، هرگاه براى بنده اى خوبى بخواهد، قناعت را به او الهام مى كند. پس او به اندازه كفاف، بسنده مى كند و خود را با عفاف مى پوشاند .10995.الزهد لابن حنبل عن سعيدِ بنِ المسيّب :امام على عليه السلام :خداوند، هرگاه خير بنده اى را اراده كند، او را بينا‌ى در دين (فقيه) مى سازد و يقين را به او الهام مى كند .10993.امام على عليه السلام (در نامه به اشتر ، آن گاه كه وى را به كارگزاريِ) أعلام الدين :روايت شده است كه خداى متعال، هرگاه براى بنده اى خير بخواهد، طاعت را به او الهام مى كند، قناعت را همراهش مى سازد، در دينْ بينايش مى گرداند، و با يقينْ نيرويش مى بخشد. پس او به حدّ كفاف، بسنده مى كند و با قناعت ، آراسته مى شود .10994.قصص الأنبياء (به نقل از وهب بن منبّه) امام على عليه السلام :خداوند، هرگاه براى بنده اى خير بخواهد، به او عفّت شكم و عفّت جنسى عنايت مى فرمايد .10995.الزهد لابن حنبل (به نقل از سعيد بن مسيّب) امام على عليه السلام :خداوند، هرگاه خير بنده اى را بخواهد، به او خِرَدى استوار و عملى درست عطا مى كند .10996.ربيع الأبرار :امام على عليه السلام :شيوه نيكان، گفتار نرم و سلام كردن آشكار است .10997.تفسير العيّاشى عن محمّدِ بنِ خالد الضبّىّ :امام على عليه السلام :از نشانه هاى نيكى، دست برداشتن از آزار است.10998.الكافى عن اُمّ الحسن النخعيّه :امام على عليه السلام :نيكان، با طاعتِ شايسته شناخته مى شوند .10996.ربيع الأبرار :امام على عليه السلام :نيک و بد، جز با مردم شناخته نمى شوند. هرگاه خواستى نيكى را بشناسى، نيكى كن تا نيكوكاران را بشناسى؛ و هرگاه خواستى بدى را بشناسى، بدى كن تا بدكاران را بشناسى . .

10997.تفسير العيّاشي (به نقل از محمّد بن خالد ضَبّى) الإمام زين العابدين عليه السلام :ألا إنَّ لِلعَبدِ أربَعَ أعيُنٍ : عَينانِ يُبصِرُ بِهِما أمرَ دينِهِ ودُنياهُ ، وعَينانِ يُبصِرُ بِهِما أمرَ آخِرَتِهِ . فَإِذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَيرا فَتَحَ لَهُ العَينَينِ اللَّتَينِ فى قَلبِهِ فَأبصَرَ بِهِمَا الغَيبَ فى أمرِ آخِرَتِهِ ، وإذا أرادَ بِهِ غَيرَ ذلِكَ تَرَكَ القَلبَ بِما فيهِ . (1)10998.الكافى (به نقل از امّ حسن نخعيّه) الإمام الصادق عليه السلام :إنَّ اللّهَ إذا أرادَ بِعَبدٍ خَيرا وَكَلَ بِهِ مَلَكا ، فَأخَذَ بِعَضُدِهِ ، فَأدخَلَهُ فى هذَا الأمرِ . (2)10999.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :عنه عليه السلام :مَن أرادَ اللّهُ بِهِ الخَيرَ قَذَفَ فى قَلبِهِ حُبَّ الحُسَينِ عليه السلاموحُبَّ زِيارَتِهِ ، ومَن أرادَ اللّهُ بِهِ السّوءَ قَذَفَ فى قَلبِهِ بُغضَ الحُسَينِ عليه السلاموبُغضَ زِيارَتِهِ . (3)11000.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله فى وَصِيَّتِهِ لِأبى ذَرٍّ : يا أبا ذَرٍّ ، إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَيرا فَقَّهَهُ فِى الدّينِ ، وزَهَّدَهُ فِى الدُّنيا ، وبَصَّرَهُ بِعُيوبِ نَفسِهِ . (4)11001.عنه عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام فى رِسالَتِهِ إلى أصحابِهِ : اِعلَموا أنَّ اللّهَ إذا أرادَ بِعَبدٍ خَيرا شَرَحَ صَدرَهُ لِلإسلامِ ، فَإذا أعطاهُ ذلِكَ أنطَقَ لِسانَهُ بِالحَقِّ ، وعَقَدَ قَلبَهُ عَلَيهِ فَعَمِلَ بِهِ ، فَإذا جَمَعَ اللّهُ لَهُ ذلِكَ تَمَّ لَهُ إسلامُهُ . (5) .

1- .الخصال : 240 / 90 عن الزهرى ، بحار الأنوار : 61 / 250 / 3 .
2- .المحاسن : 1 / 322 / 645 ، قرب الإسناد : 45 / 145 كلاهما عن نباته بن محمّد ، بحار الأنوار : 5 / 198 / 17 و ص 205 / 40 .
3- .كامل الزيارات : 269 / 417 عن فضيل بن عثمان الصيرفى عمّن حدّثه ، بحار الأنوار : 101 / 76 / 28 .
4- .مكارم الأخلاق : 2 / 368 / 2661 ، تنبيه الخواطر : 2 / 57 كلاهما عن أبى ذرّ و ص 192 ، الكافى : 2 / 130 / 10 كلاهما عن عبد اللّه بن القاسم ، مشكاه الأنوار : 206 / 556 عن الإمام الصادق عليه السلام وكلّها نحوه ، بحار الأنوار : 73 / 55 / 28 .
5- .الكافى : 8 / 13 / 1 عن إسماعيل بن جابر ، بحار الأنوار : 78 / 223 / 93 .

10999.امام صادق علیه السلام :امام زین العابدین علیه السلام :آگاه باشید که بنده، چهار چشم دارد: با دو چشم، کار دین و دنیایش را می بیند و با دو چشم دیگر، کار آخرتش را می نگرد. پس خداوند، هرگاه نیکیِ بنده ای را بخواهد، دو چشم دلش را می گشاید تا با آن دو ، غیب (نهان) را در کار آخرتش ببیند؛ و هرگاه برای بنده اش جز این را بخواهد، دل را با آنچه در آن است، وامی گذارد .11000.امام صادق علیه السلام :امام صادق علیه السلام :خداوند، آن گاه که خیر بنده ای را بخواهد، فرشته ای را بر او می گمارد تا بازویش را بگیرد و او را وارد این امر (ولایت اهل بیت علیهم السلام) سازد.11001.امام صادق علیه السلام :امام صادق علیه السلام :خداوند، هرگاه خیر بنده ای را اراده کند، محبّت حسین علیه السلامو عشق زیارتش را در دل او می افکند؛ و خداوند، بدی هر کس را بخواهد، دشمنی با حسین علیه السلام و زیارتش را در دل او می افکند .11002.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در سفارش خود به ابوذر : ای ابوذر! هرگاه، خداوند خیر بنده ای را بخواهد، او را دین شناس می سازد و در دنیا پارسایش می کند و او را به عیب های خویش بینا می سازد.11003.الإمامُ الحسنُ علیه السلام :امام صادق علیه السلام در نامه اش به اصحاب خویش : بدانید که خداوند، آن گاه که بخواهد به بنده ای خیر برساند، دلش را برای اسلام می گشاید. پس وقتی این موهبت را به او داد، زبانش را به حق گویا می سازد و دلش را با اسلام، گِره می زند تا به آن عمل کند. هرگاه خداوند، اینها را برایش فراهم آورد، اسلام او برای او کامل شده است . .

11004.الإمامُ الباقرُ عليه السلام (لرجُلٍ يَشكُو إلَيهِ مُصابَهُ بِوَلَدِهِ) عنه عليه السلام :إنَّ اللّهَ عز و جل إذا أرادَ بِعَبدٍ خَيرا نَكَتَ فى قَلبِهِ نُكتَةً مِن نورٍ ، وفَتَحَ مَسامِعَ قَلبِهِ ، ووَكَّلَ بِهِ مَلَكا يُسَدِّدُهُ ، وإذا أرادَ بِعَبدٍ سوءا نَكَتَ فى قَلبِهِ نُكتَةً سَوداءَ ، وسَدَّ مَسامِعَ قَلبِهِ ، ووَكَّلَ بِهِ شَيطانا يُضِلُّهُ .

ثُمَّ تَلا هذِهِ الآيَةَ : «فَمَن يُرِدِ اللَّهُ أَن يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَمِ وَمَن يُرِدْ أَن يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِى السَّمَآءِ (1) » .

11005(2).الإمامُ علىٌّ عليه السلام (لَمّا سُئِلَ عن أشَدِّ المَصائِبِ) عنه عليه السلام فى وَصِيَّتِهِ لِمُؤمِنِ الطّاقِ : يَابنَ النُّعمانِ ، إنَّ اللّهَ جَلَّ وعَزَّ إذا أرادَ بِعَبدٍ خَيرا نَكَتَ فى قَلبِهِ نُكتَةً بَيضاءَ ، فَجالَ القَلبُ يَطلُبُ الحَقَّ ، ثُمَّ هُوَ إلى أمرِكُم أسرَعُ مِنَ الطَّيرِ إلى وَكرِهِ . (3)11006.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :إذا أرادَ اللّهُ بِعَبدٍ خَيرا طَيَّبَ رِوحَهُ وجَسَدَهُ ، فلا يَسمَعُ شَيئا مِنَ الخَيرِ إلاّ عَرَفَهُ ، ولا يَسمَعُ شَيئا مِنَ المُنكَرِ إلاّ أنكَرَهُ . (4)11002.امام على عليه السلام :الإمام الهادى عليه السلام لِبَعضِ مَواليهِ : عاتِب فُلانا وقُل لَهُ : إنَّ اللّهَ إذا أرادَ بِعَبدٍ خَيرا إذا عوتِبَ قَبِلَ . (5) .

1- .الأنعام : 125 .
2- .الكافى : 1 / 166 / 2 عن سليمان بن خالد و ج 2 / 214 / 7 عن محمّد بن مسلم وفيه إلى «يضلّه» ، التوحيد : 415 / 14 ، تفسير العيّاشى : 1 / 321 / 110 و ص 376 / 94 كلّها عن سليمان بن خالد ، بحار الأنوار : 70 / 57 / 30 .
3- .تحف العقول : 313 ، المحاسن : 1 / 319 / 635 عن سليمان بن خالد ، بحار الأنوار : 5 / 204 / 33 وراجع الكافى : 2 / 212 / 1 .
4- .الكافى : 2 / 3 / 2 عن عبد الغفّار الجازى ، بصائر الدرجات : 16 / 7 عن عبد الغفّار الجارى ، بحار الأنوار : 25 / 9 / 13 و ج 67 / 82 / 7 .
5- .تحف العقول : 481 ، مستطرفات السرائر : 65 / 1 ، بحار الأنوار : 75 / 65 / 4 .

11003.امام حسن علیه السلام :امام صادق علیه السلام :«خداوند، هرگاه نسبت به بنده ای اراده خیر کند، در دلش، نقطه ای از نور می افکند، گوش های جانش را می گشاید و فرشته ای را بر او مأمور می کند تا حمایتش کند؛ و هرگاه نسبت به بنده ای اراده بدی کند، در دلش نقطه ای سیاه می افکند و گوش های دلش را می بندد و بر او شیطانی می گمارد که گمراهش کند» .

سپس امام علیه السلام این آیه را تلاوت کرد: «پس هر کس را که خدا بخواهد هدایت کند، سینه اش را برای پذیرش اسلام، باز می کند؛ و هر کس را که بخواهد گمراه سازد، سینه اش را تنگ و در فشار قرار می دهد، گویا در آسمانْ بالا می رود» .11004.امام باقر علیه السلام (به مردی که نزد ایشان از داغ فرزندش شکایت کرد) امام صادق علیه السلام در توصیه اش به مؤمن طاق : ای پسر نُعمان! خدای متعال، هرگاه درباره بنده ای اراده خیر کند، در دلش نقطه ای سفید می افکند. پس، دل در جستجوی حق، به این سو و آن سو می رود. آن گاه، گرایش او به امر شما (پذیرش امامت و ولایت اهل بیت علیهم السلام) سریع تر از بازگشت پرنده به آشیانه خویش است .11005.امام علی علیه السلام (در پاسخ به پرسش از سخت ترین مصیبتها) امام صادق علیه السلام :خداوند، هرگاه درباره بنده ای اراده خیر کند، روح و تن او را پاکیزه می سازد. پس، هیچ خیری را نمی شنود، مگر آن که آن را می پذیرد، و هیچ زشتی را نمی شنود، مگر آن که آن را رد می کند .11006.امام علی علیه السلام :امام هادی علیه السلام خطاب به یکی از دوستانش : فلانی را سرزنش کن و به او بگو: خداوند، هرگاه خیر بنده ای را بخواهد، چنان شود که اگر سرزنش شود، بپذیرد . .

11007.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إذا أرادَ اللّهُ بِقَومٍ خَيرا أكثَرَ فُقَهاءَهُم وأقَلَّ جُهّالَهُم ؛ فَإِذا تَكَلَّمَ الفَقيهُ وَجَدَ أعوانا ، وإذا تَكَلَّمَ الجاهِلُ قُهِرَ .

وإذا أرادَ اللّهُ بِقَومٍ شَرّا أكثَرَ جُهّالَهُم وأقَلَّ فُقَهاءَهُم ؛ فَإِذا تَكَلَّمَ الجاهِلُ وَجَدَ أعوانا ، وإذا تَكَلَّمَ الفَقيهُ قُهِرَ . (1)11008.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إذا أرادَ اللّهُ عز و جل بِقَومٍ خَيرا أمَدَّ لَهُم فِى العُمُرِ وألهَمَهُمُ الشُّكرَ . (2)11009.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إذا أرادَ اللّهُ عز و جل بِقَومٍ خَيرا وَلّى عَلَيهِم حُلَماءَهُم ، وقَضّى بَينَهُم عُلَماءَهُم ، وجَعَلَ المالَ فى سَخَاياهُم . وإذا أرادَ اللّهُ بِقَومٍ شَرّا وَلّى عَلَيهِم سُفَهاءَهُم ، وقَضّى بَينَهُم جُهّالَهُم ، وجَعَلَ المالَ فى بُخَلائِهِم . (3)11010.الإمامُ الباقرُ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إذا أرادَ اللّهُ بِأهلِ بَيتٍ خَيرا فَقَّهَهُم فِى الدّينِ ، ورَزَقَهُمُ الرِّفقَ فى مَعايِشِهِم ، وَالقَصدَ فى شَأنِهِم ، ووَقَّرَ صَغيرُهُم كَبيرَهُم ، وإذا أرادَ بِهِم غَيرَ ذلِكَ تَرَكَهُم هَمَلاً . (4)11011.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام (إنّهُ كانَ يقولُ عندَ المُصيبَةِ) الإمام الصادق عليه السلام :إذا أرادَ اللّهُ عز و جل بِرَعِيَّةٍ خَيرا جَعَلَ لَها سُلطانا رَحيما ، وقَيَّضَ لَهُ وَزيرا عادِلاً . (5) .

1- .الفردوس : 1 / 246 / 952 عن ابن عمر ، كنز العمّال : 10 / 137 / 28692 .
2- .الفردوس : 1 / 246 / 953 عن أبى هريره ، كنز العمّال : 3 / 254 / 6412 .
3- .الفردوس : 1 / 246 / 954 عن أبى سعيد الخدرى ، كنز العمّال : 6 / 7 / 14595 .
4- .الجعفريّات : 149 عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، دعائم الإسلام : 2 / 255 / 966 وفيه إلى «فى شأنهم» ؛ الفقيه والمتفقّه : 1 / 4 وليس فيه «والقصد فى شأنهم» و «إذا أراد بهم . . .» ، الفردوس : 1 / 247 / 956 ، كنز العمّال : 10 / 137 / 28691 نقلاً عن الدارقطنى فى الإفراد وكلاهما عن أنس نحوه .
5- .الأمالى للصدوق : 318 / 371 عن المفّضل بن عمر ، روضه الواعظين : 511 وفيه «لها» بدل «له» ، بحار الأنوار : 75 / 340 / 19 .

11007.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، هرگاه برای قومی خیر بخواهد، دین شناسانشان را می افزاید و نادانانشان را می کاهد. پس چون دین شناس سخن گوید، یاورانی می یابد و چون نادان لب به سخن بگشاید، طرد می شود.

و خداوند، هرگاه برای قومی بدی اراده کند، نادانان آنان را افزایش داده، فقیهانشان را کم می کند. پس چون نادان سخن بگوید، یاورانی می یابد و چون فقیه لب به سخن گشاید، طرد می شود .11008.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، هرگاه برای گروهی خیر بخواهد، عمرشان را افزایش می دهد و شکرگزاری را به آنان الهام می کند.11009.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، هرگاه برای گروهی نیکی بخواهد، بردبارانشان را سرپرست آنان می سازد و دانشمندانشان را داور آنان می کند و ثروت را در اختیار سخاوتمندانشان قرار می دهد؛ و خداوند، هرگاه برای گروهی بدی بخواهد، سفیهانشان را سرپرست آنان می کند و نادانانشان را داور آنان می کند و ثروت را در دست بخیلانشان قرار می دهد .11010.امام باقر علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، هرگاه برای خاندانی قصد خیر داشته باشد، آنان را در دین، دانا می سازد، مدارا در زندگی ها و میانه روی در کارشان را روزیِ آنان می کند و کوچکشان به بزرگشان احترام می گزارد. و اگر جز این را برایشان بخواهد، به حال خود رهایشان می سازد .11011.امام صادق علیه السلام (در هنگام مصیبت) امام صادق علیه السلام :خداوند، هرگاه نسبت به ملّتی قصد خیر داشته باشد، فرمانروای آنان را مهربان قرار می دهد و برای او وزیری دادگر مقدّر می کند . .

4 / 2خَصائِصُ الأَبرارِ11012.امام صادق عليه السلام (به مردى كه در مرگ فرزندش سخت بيتابى مى كرد) رسول اللّه صلى الله عليه و آله :... أمّا عَلامَهُ البارِّ فَعَشَرَهٌ : يُحِبُّ فِى اللّهِ ، ويُبغِضُ فِى اللّهِ ، ويُصاحِبُ فِى اللّهِ ، ويُفارِقُ فِى اللّهِ ، ويَغضَبُ فِى اللّهِ ، ويَرضى فِى اللّهِ ، ويَعمَلُ للّهِ ، ويَطلُبُ إلَيهِ، ويَخشَعُ للّهِ خائِفا مَخوفا طاهِرا مُخلِصا مُستَحيِيا مُراقِبا ، ويُحسِنُ فِى اللّهِ . (1)11013.امام صادق عليه السلام (در معناى تسليت دادن) عنه صلى الله عليه و آله :يَقولُ اللّهُ عز و جل : طالَ شَوقُ الأَبرارِ إلى لِقائى ، وأنا إلَيهِم أشَدُّ شَوقا . (2)11014.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عيسى عليه السلام :البِرُّ ثَلاثَهٌ : المَنطِقُ ، وَالنَّظَرُ ، وَالصَّمتُ . فَمَن كانَ مَنطِقُهُ فى غَيرِ ذِكرٍ فَقَد لَغا ، ومَن كانَ نَظَرُهُ فى غَيرِ اعتِبارٍ فَقَد سَها ، ومَن كانَ صَمتُهُ فى غَيرِ فِكرٍ فَقَد لَها . (3)11015.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام علىّ عليه السلام فى ذِكرِ رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله : مُستَقَرُّهُ خَيرُ مُستَقَرٍّ ، ومَنبِتُهُ أشرَفُ مَنبِتٍ ، فى مَعادِنِ الكَرامَهِ ومَماهِدِ السَّلامَهِ ، قَد صُرِفَت نَحوَهُ أفئِدَهُ الأَبرارِ ، وثُنِيَت إلَيهِ أزِمَّهُ الأَبصارِ . (4)11016.الإمامُ الباقرُ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله لِعَلِىٍّ عليه السلام : يا عَلِىُّ ، أنتَ قَسيمُ الجَنَّهِ وَالنّارِ ، بِمَحَبَّتِکَ يُعرَفُ الأَبرارُ مِنَ الفُجّارِ ، ويُمَيَّزُ بَينَ الأَشرارِ وَالأَخيارِ وبَينَ المُؤمِنينَ وَالكُفّارِ . (5) .

1- .تحف العقول : 21 ، بحار الأنوار : 1 / 121 / 11 .
2- .الفردوس : 5 / 240 / 8067 عن أبى الدرداء ، تفسير القرطبى : 11 / 233 نحوه .
3- .البيان والتبيين : 1 / 297 عن الشعبى ؛ المواعظ العدديّه : 195 وراجع ثواب الأعمال : 212 / 1 .
4- .نهج البلاغه : الخطبه 96 ، بحار الأنوار : 16 / 380 / 92 .
5- .الأمالى للصدوق : 101 / 77 عن مقاتل بن سليمان عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، روضه الواعظين : 115 وفيه «يتميّز» بدل «يميّز» ، بحار الأنوار : 37 / 254 / 1 .

4 / 2ویژگی های نیکان11015.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :... امّا نشانه نیک، ده تاست: برای خدا دوست می دارد، برای خدا دشمن می دارد، به خاطر خدا همنشینی می کند، به خاطر خدا جدایی می گزیند، به خاطر خدا خشم می گیرد، برای خدا راضی می شود، برای خدا کار می کند، به سوی خدا طلب می کند، برای خدا ترسان، بیمناک، پاک، مخلص، با شرم، و مراقب، خشوع می کند، و در راه خدا نیکی می کند .11016.امام باقر علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند می فرماید: «شوق نیکان به دیدار من، دیرپای است و من به دیدار آنان مشتاق ترم» .11017.امام صادق علیه السلام :حضرت عیسی علیه السلام:نیکی، [در مورد] سه چیز است: گفتار، نگاه و سکوت. پس هر کس گفتارش در غیر یادآوری باشد، بیهوده گفته است و هر کس نگاهش بدون پندگیری باشد، اشتباه کرده است و هر کس سکوتش بدون اندیشه باشد، مشغول بازیچه شده است .11018.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (و قد سَمِعَ رَجلاً یقولُ کَلِمَةَ الاستِرجاعِ) امام علی علیه السلام در یادکرد پیامبر خدا : قرارگاه او بهترین قرارگاه، و جایگاه رشد او برترین رویشگاه بود [و] در سرچشمه های کرامت و گهواره های تندرستی، رشد کرد. دل های نیکان، به سوی او گروید و توجّه ها و نگاه ها به سمت او معطوف گشت .11019.الکافی عن صالح بن أبی حماد رفعه :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خطاب به علی علیه السلام : ای علی! تو تقسیم کننده بهشت و دوزخی : با محبّت تو، نیکان از بدان باز شناخته می شوند و با دوستی تو، نیکان از بدان و مؤمنان از کافران، متمایز می گردند .

.

11018.امام على عليه السلام (وقتى شنيد كه مردى جمله استرجاع را مى گويد) الإمام علىّ عليه السلام :اِلزَمِ الصِّدقَ وَالأَمانَةَ ؛ فَإِنَّهُما سَجِيَّةُ الأَبرارِ . (1)11019.الكافى (به نقل از أبى حماد از فرد ديگرى) عنه عليه السلام :اِستَشعِرِ الحِكمَةَ وتَجَلبَبِ السَّكينَةَ ؛ فَإِنَّهُما حِليَةُ الأَبرارِ . (2)11020.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :ثَلاثٌ مِن عَمَلِ الأَبرارِ : إقامَةُ الفَرائِضِ ، وَاجتِنابُ المَحارِمِ ، وَاحتِراسٌ مِنَ الغَفلَةِ فِى الدّينِ . (3)11021.بحار الأنوار عَن قَبِيصَةِ :عنه عليه السلام :بِحُسنِ الوَفاءِ يُعرَفُ الأَبرارُ . (4)11022.الأمالى للطوسى عن عائشه :عنه عليه السلام :إنَّما طَبائِعُ الأَبرارِ طَبائِعُ مُحتَمِلَةٌ لِلخَيرِ ، فَمَهما حُمِّلَت مِنهُ احتَمَلَتهُ (5) .11023.بحار الأنوار عن جابر بن عبد اللّه :عنه عليه السلام :نُفوسُ الأَبرارِ نافِرَةٌ مِن نُفوسِ الأَشرارِ (6) .11020.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :نُفوسُ الأَبرارِ تَأبى أفعالَ الفُجّارِ . (7)11021.بحار الأنوار (به نقل از قبيصه) الأمالى للطوسى عن سدير :قُلتُ لِأَبى عَبدِ اللّهِ عليه السلام : إنّى لَأَلقَى الرَّجُلَ لَم أرَهُ ولَم يَرَنى فى ما مَضى قَبلَ يَومِهِ ذلِكَ ، فَاُحِبُّهُ حُبّا شَديدا ، فَإِذا كَلَّمتُهُ وَجَدتُهُ لى عَلى مِثلِ ما أنَا عَلَيهِ لَهُ ، ويُخبِرُنى أنَّهُ يَجِدُ لى مِثلَ الَّذى أجِدُ لَهُ .

فَقالَ : صَدَقتَ يا سَديرُ ، إنَّ ائتِلافَ قُلوبِ الأَبرارِ إذَا التَقَوا وإن لَم يُظهِرُوا التَّوَدُّدَ بِألسِنَتِهِم كَسُرعَةِ اختِلاطِ قَطرِ السَّماءِ عَلَى مِياهِ الأَنهارِ ، وإنَّ بُعدَ ائتِلافِ قُلوبِ الفُجّارِ إذَا التَقَوا وإن أظهَرُوا التَّوَدُّدَ بِألسِنَتِهِم كَبُعدِ البَهائِمِ مِنَ التَّعاطُفِ وإن طالَ اعتِلافُها عَلى مِذوَدٍ واحِدٍ . (8) .

1- .غرر الحكم : 2325 ، عيون الحكم والمواعظ : 83 / 2013 وفيه «الأبرار» بدل «الأخيار» .
2- .غرر الحكم : 2324 ، عيون الحكم والمواعظ : 83 / 2012 .
3- .كشف الغمّه : 3 / 139 عن أحمد بن علىّ بن ثابت عن الإمام الجواد عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار : 78 / 81 / 74 .
4- .غرر الحكم : 4331 ، عيون الحكم والمواعظ : 186 / 3780 .
5- .غرر الحكم : 3902 ، عيون الحكم والمواعظ : 179 / 3679 .
6- .غرر الحكم : 10008 ، عيون الحكم والمواعظ : 498 / 9187 وفيه «الأخيار» بدل «الأبرار» .
7- .غرر الحكم : 10009 ، عيون الحكم والمواعظ : 498 / 9188 .

8- .الأمالى للطوسى : 411 / 924 ، تحف العقول : 373 ، مشكاه الأنوار : 352 / 1139 وفيهما «إنّ سرعه ائتلاف قلوب الأبرار . . .» ، بحار الأنوار : 74 / 281 / 1 .

11022.الأمالی للطوسی (به نقل از عائشه) امام علی علیه السلام :باصداقت و امین باش، که این دو، خوی نیکان اند .11023.بحار الأنوار (به نقل از جابر بن عبد اللّه) امام علی علیه السلام :جامه حکمت و پوششِ آرامش به بر کن، که این دو، جامه آراستگی نیکان اند .11024.الدعوات :امام علی علیه السلام :سه چیز، از کار نیکان است: برپاداشتن واجبات، پرهیز نمودن از حرام ها، و دوری جستن از غفلت در دین .11024.الدعوات :امام علی علیه السلام :نیکان، با وفای شایسته شناخته می شوند .11025.کمال الدین عن محمّد بن عبد اللّه الکوفی :امام علی علیه السلام :همانا سرشت نیکان، سرشتی خیرپذیر است؛ هر چه نیکی بر آن بار کنند، پذیرای آن می شود .11026.سنن النسائی عن أبی هریره :امام علی علیه السلام :جان نیکان، از بدان، گریزان است .11025.کمال الدین (به نقل از محمّد بن عبد اللّه الکوفی) امام علی علیه السلام :روح نیکان، از کار بدکاران، بیزار است .11026.سنن النسائی (به نقل از أبو هریره) الأمالی طوسی به نقل از سدیر : به امام صادق علیه السلام گفتم: گاهی مردی را دیدار می کنم که پیش از آن، نه من او را دیده ام و نه او مرا دیده است؛ ولی بسیار دوستش می دارم. وقتی با او صحبت می کنم، می یابم که او نیز نسبت به من همین حالت را دارد و خبر می دهد که او هم مرا دوست می دارد، آن گونه که من دوستش دارم .

امام علیه السلام فرمود: «راست می گویی ، ای سَدیر! همانا پیوند دل های نیکان، وقتی به هم می رسند، هر چند به زبانْ اظهار دوستی نکرده اند، مثل سرعتِ به هم آمیختن قطرات آسمان با آب های نهرهاست؛ و دیرجوشی دل های بدکاران، هنگام برخورد با یکدیگر، هر چند به زبانْ اظهار دوستی کنند، مثل دیر انس گرفتن چارپایان با یکدیگر است، هر چند مدّت های طولانی از یک آخور، علف خورده باشند» . .

11027.الإمامُ الكاظمُ عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :حُبُّ الأَبرارِ لِلأَبرارِ ثَوابٌ لِلأَبرارِ ، وحُبُّ الفُجّارِ لِلأَبرارِ فَضيلَةٌ لِلأَبرارِ ، وبُغضُ الفُجّارِ لِلأَبرارِ زَينٌ لِلأَبرارِ ، وبُغضُ الأَبرارِ لِلفُجّارِ خِزيٌ عَلَى الفُجّارِ .

11028.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :الإمام علىّ عليه السلام :إنَّ للّهِ عِبادا كَسَرَت قُلوبَهُم خَشيَةُ اللّهِ . . . يَرَونَ فى أنفُسِهِم أنَّهُم أشرارٌ ، وإنَّهُم لَأكياسٌ وأبرارٌ . (1)(2)4 / 3خَصائِصُ المُحسِنينَ11027.امام كاظم عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :مَنِ استَسلَمَ لِلحَقِّ وأطاعَ المُحِقَّ كانَ مِنَ المُحسِنينَ . (3)11028.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :المُحسِنُ مَن صَدَّقَ أقوالَهُ أفعالُهُ . (4)11029.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله (آن گاه كه در مرگ يكى از فرزندانش گريست و به آن) عنه عليه السلام :إذا أحسَنتَ القَولَ فَأحسِنِ العَمَلَ ؛ لِتَجمَعَ بِذلِكَ بَينَ مَزِيَّةِ اللِّسانِ وفَضيلَةِ الإِحسانِ . (5) .

1- .الكافى : 2 / 640 / 6 ، الاختصاص : 239 كلاهما عن عمّار بن موسى ، مصادقه الإخوان : 157 / 4 نحوه ، المحاسن : 1 / 414 / 949 كلاهما عن عبد اللّه بن القاسم الجعفرى ، تحف العقول : 487 عن الإمام العسكرى عليه السلام ، مشكاه الأنوار : 219 / 602 ، بحار الأنوار : 69 / 238 / 8 .

2- .تحف العقول : 394 عن الإمام الكاظم عليه السلام ، الزهد للحسين بن سعيد : 5 / 6 عن أبى أراكه نحوه ، بحار الأنوار : 1 / 149 / 30 .

3- .غرر الحكم : 8851 ، عيون الحكم والمواعظ : 462 / 8410 .

4- .غرر الحكم : 1138 ، عيون الحكم والمواعظ : 45 / 1101 .

5- .غرر الحكم : 4145 ، عيون الحكم والمواعظ : 137 / 3114 .

11030.امام علی علیه السلام (در نامه ای به رفاعه بن شدّاد ، قاضی خود در اهوا) امام صادق علیه السلام :دوستی نیکان با نیکان، برای نیکانْ ثواب است و دوستی گنهکاران با نیکان، برای نیکانْ فضیلت. دشمنی گنهکاران با نیکان، زیور نیکان است و دشمنی نیکان با گهنکاران، مایه خواری گنهکاران .11031.عنه علیه السلام (لِحَربِ بنِ شُرَحْبِیلٍ الشَّبامِیِّ لمّا سَمِع) امام علی علیه السلام :خدا را بندگانی است که خشیت (هراس) الهی، دل هایشان را شکسته است ... . خود را در چشم خویش بد می بینند، در حالی که هوشمندان و نیکان اند .4 / 3ویژگی های نیکوکاران11034.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :هر که تسلیم حق و مطیع حقْدار شود، از نیکوکاران است .11031.امام علی علیه السلام (وقتی شیونِ زنان بر کشتگان صفّین را شنید ، به حر) امام علی علیه السلام :نیکوکار، کسی است که کردارش، گفتارش را تصدیق کند .11032.امام کاظم علیه السلام (در پاسخ به سؤال از نوحه کردن برای مرده) امام علی علیه السلام :هرگاه سخن را نیکو گفتی، کار را هم نیکو کن تا بدین سبب، امتیاز زبان و فضیلت نیکی را یک جا داشته باشی .

.

11033.امام على عليه السلام :عنه عليه السلام فى حَقِّ مَن ذَمَّهُ : يَقولُ فِى الدُّنيا بِقَولِ الزّاهِدينَ ، ويَعمَلُ فيها بِعَمَلِ الرّاغِبينَ . يُظهِرُ شيمَةَ المُحسِنينَ ويُبطِنُ عَمَلَ المُسيئينَ . (1)11034.امام صادق عليه السلام :عنه عليه السلام :إذا رَأيتُمُ الخَيرَ فَسارَعتُم إلَيهِ ، ورَأيتُمُ الشَّرَّ فَتَباعَدتُم عَنهُ ، وكُنتُم بِالطّاعاتِ عامِلينَ ، وفِى المَكارِمِ مُتَنافِسينَ ، كُنتُم مُحسِنينَ فائِزينَ . (2)11035.كتاب من لا يحضره الفقيه :عنه عليه السلام :يُستَدَلُّ عَلَى المُحسِنينَ بِما يَجرى لَهُم عَلى ألسُنِ الأَخيارِ ، وحُسنِ الأَفعالِ ، وجَميلِ السّيرَةِ . (3)11036.بحار الأنوار :عنه عليه السلام :إنَّما يُستَدَلُّ عَلَى الصّالِحينَ بِما يُجرِى اللّهُ لَهُم عَلى ألسُنِ عِبادِهِ ، فَليَكُن أَحَبُّ الذَّخائِرِ إلَيكَ ذَخيرَةَ العَمَلِ الصّالِحِ . (4)11037.كتاب من لا يحضره الفقيه :سنن ابن ماجه عن عبد اللّه بن مسعود :قالَ رَجُلٌ لِرَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله : كَيفَ لى أن أعلَمَ إذا أحسَنتُ وإذا أسَأتُ؟

قالَ النَّبِىُّ صلى الله عليه و آله : إذا سَمِعتَ جيرانَكَ يَقولونَ أن قَد أحسَنتَ ؛ فَقَد أحسَنتَ ، وإذا سَمِعتَهُم يَقولونَ : قَد أسَأتَ ؛ فَقَد أسَأتَ . (5) .

1- .غرر الحكم : 11040 و 11041 ، عيون الحكم والمواعظ : 551 / 10162 وفيه «الصالحين» بدل «المحسنين» .
2- .غرر الحكم : 4154 ، عيون الحكم والمواعظ : 137 / 3115 .
3- .غرر الحكم : 10964 ، عيون الحكم والمواعظ : 553 / 10191 وفيه «من حُسن السيره والفعل» بدل «وحُسن الأفعال . . .» .
4- .نهج البلاغه : الكتاب 53 ، تحف العقول : 126 ، بحار الأنوار : 33 / 600 / 744 .
5- .سنن ابن ماجه : 2 / 1412 / 4223 ، مسند ابن حنبل : 2 / 63 / 3808 ، صحيح ابن حبّان : 2 / 285 / 526 ، السنن الكبرى : 10 / 213 / 20396 ، المعجم الكبير : 10 / 193 / 10433 ، حليه الأولياء : 5 / 43 ، كنز العمّال : 11 / 89 / 30739 .

11038.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام درباره کسی که از ایشان بدگویی کرده بود : در دنیا سخنِ زاهدانه می گوید؛ ولی عملش در دنیا، دنیاطلبانه است. خصلتِ نیکوکارَان را نشان می دهد؛ امّا در نهان، کار بدکاران را می کند.11035.کتاب من لا یحضره الفقیه :امام علی علیه السلام :هرگاه نیکی را دیدید و به سوی آن شتافتید و بدی را دیدید و از آن دوری جستید و کارتان طاعت و رقابتتان در خصلت های برجسته بود، از نیکوکاران و کامیابان خواهید بود .11036.بحار الأنوار :امام علی علیه السلام :بر نیکوکاران، با آنچه درباره آنان بر زبان نیکان می گذرد و [نیز]با کارهای ستوده و روش زیبا، می توان دلیل و شاهد آورد .11037.کتاب من لا یحضره الفقیه :امام علی علیه السلام :همانا بر شایستگان، با آنچه خداوند بر زبان بندگانش جاری می کند، استدلال می شود. پس ذخیره کار شایسته، محبوب ترین ذخیره ها نزد تو باشد .11038.امام صادق علیه السلام :سنن ابن ماجه به نقل از عبد اللّه بن مسعود : مردی به پیامبر خدا عرض کرد: از کجا می توانم بفهمم که نیکوکارم یا بدکار؟

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «هرگاه شنیدی که همسایگانت به تو می گویند: نیکو کرده ای ، پس نیکوکاری، و هرگاه شنیدی که می گویند: بد کرده ای ، پس بدکاری» . .

4 / 4خَيرُ النّاسِ11041.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :خَيرُ النّاسِ مَن انتَفَعَ بِهِ النّاسُ . (1)11042.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :كنز العمّال عن خالد بن الوليد :جاءَ رَجُلٌ إلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه و آلهفَقالَ : . . . اُحِبُّ أن أكونَ خَيرَ النّاسِ ، فَقالَ : خَيرُ النّاسِ مَن يَنفَعُ النّاسَ ، فَكُن نافِعا لَهُم . (2)11043.عنه صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :خَيرُ النّاسِ فَقيرٌ يُعطى جَهدَهُ . (3)11044.عنه صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :خَيرُ النّاسِ مَنزِلَةً رَجُلٌ أخَذَ بِعِنانِ فَرَسِهِ يَطلُبُ المَوتَ مَظانَّهُ . (4)11045.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله فى خُطبَةٍ لَهُ يَومَ فَتحِ مَكَّةَ : أيُّهَا النّاسُ ، إنَّكُم مِن آدَمَ وآدَمُ مِن طينٍ ، ألا وإنَّ خَيرَكُم عِندَ اللّهِ وأكرَمَكُم عَلَيهِ اليَومَ أتقاكُم وأطوَعُكُم لَهُ . (5)11039.امام صادق عليه السلام (در پاسخ به پرسش از مزد نوحه خوان) عنه صلى الله عليه و آله لَمّا سُئِلَ عَن خَيرِ النّاسِ : أفقَهُهُم فى دينِ اللّهِ ، وأوصَلُهُم لِرَحِمِهِ . (6) .

1- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 4 / 396 / 5840 ، الأمالى للصدوق : 73 / 41 كلاهما عن يونس بن ظبيان ، معانى الأخبار : 196 / 1 عن أبى حمزه الثمالى ، كنز الفوائد : 1 / 301 كلّها عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، الاختصاص : 243 ، بحار الأنوار : 75 / 23 / 1 و ص 281 / 7 ؛ مسند الشهاب : 2 / 223 / 1234 عن جابر نحوه ، كنز العمّال : 15 / 777 / 43065 .
2- .كنز العمّال : 16 / 128 / 44154 نقلاً عن جلال الدين السيوطى عن شمس الدين بن القماح فى مجموع له .
3- .الفردوس : 2 / 178 / 2893 عن ابن عمر ، كنز العمّال : 6 / 341 / 15947 و ص 469 / 16586 .
4- .المجازات النبويّه : 318 / 244 ؛ كنز العمّال : 4 / 316 / 10679 نقلاً عن صحيح ابن حبّان عن أبى هريره .
5- .الزهد للحسين بن سعيد : 56 / 150 عن أبى عبيده الحذّاء ، دعائم الإسلام : 2 / 199 / 729 نحوه وكلاهما عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : 73 / 293 / 24 وراجع فتح البارى : 6 / 527 .
6- .مسند ابن حنبل : 10 / 402 / 27503 وراجع كنز العمّال : 10 / 153 / 28782 .

4 / 4بهترینِ مردم11042.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینِ مردم، کسی است که مردم از او بهره مند شوند 11043.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :کنز العمّال به نقل از خالد بن ولید : مردی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آلهآمد و گفت: ... دوست دارم که بهترینِ مردم باشم . فرمود: «بهترینِ مردم، کسی است که به مردم سود برساند. پس برای مردم، سودمند باش» .11044.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینِ مردم، تهیدستی است که در حدّ توان، انفاق می کند .11045.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :والامرتبه ترینِ مردم، کسی است که عنان اسبش را بگیرد و در جاهای مورد گمان، دنبال مرگ برود (برای جهاد، آمادگی داشته باشد (1)).11046.الإمامُ زینُ العابدینَ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در خطبه خویش در روز فتح مکّه : ای مردم ! شما از آدمید و آدم از خاک است. آگاه باشید ! امروز، بهترینِ شما نزد خدا و گرامی ترینِ شما پیش او، پرهیزگارترین و مطیع ترینِ شما در برابر اوست .11047.الاختصاص :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آن گاه که پرسیدند: بهترینِ مردم کیست؟ : کسی که در دین خداوند، داناتر و نسبت به خویشاوندانش نیکی کننده تر باشد .

.

1- .سیّد رضی گفته است: «این سخن، مجاز است؛ چرا که پیامبر علیه الصلاه و السلام کسی را که در راه خدا پیکار می کند و در پی مبارزه با دشمنانْ در صحنه های درگیری است، همچون کسی دانسته که مرگ را در کمینگاه ها و مخفیگاه هایش می جوید . او به حقیقت در پی مرگ نیست، بلکه جویای یاری دین و دفع دشمنان است؛ ولی چون این کار، اغلب، به مرگ (کشته شدن) می انجامد، گویا رزمنده، چون کسی است که مرگ را می جوید و در پی یافتن قتلگاه خویش است».

11048.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام (إنّهُ كانَ يقولُ عندَ المُصيبَهِ) عنه صلى الله عليه و آله لِرَجُلٍ سَأَلَهُ : أىُّ النّاسِ خَيرٌ؟ : خَيرُ النّاسِ أقرَؤُهُم وأتقاهُم ، وآمَرُهُم بِالمَعروفِ وأنهاهُم عَنِ المُنكَرِ ، وأوصَلُهُم لِلرَّحِمِ . (1)11046.امام زين العابدين عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :خَيرُكُم مَن قَرَأَ القُرآنَ وأقرَأَهُ . (2)11047.الإختصاص :عنه صلى الله عليه و آله :خَيرُكُمُ الأتقِياءُ الأصفِياءُ ، الَّذينَ إذا حَضَروا لَم يُعرَفوا ، وإذا غابوا لَم يُفتَقَدوا . (3)11048.امام صادق عليه السلام (هنگام مصيبت) سنن الترمذى عن أبى بكره :إنَّ رَجُلاً قالَ : يا رَسولَ اللّهِ ، أىُّ النّاسِ خَيرٌ؟

قالَ : مَن طالَ عُمُرُهُ وحَسُنَ عَمَلُهُ.

قالَ : فَأَىُّ النّاسِ شَرٌّ؟

قالَ : مَن طالَ عُمُرُهُ وساءَ عَمَلُهُ . (4)11049.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :خَيرُكُم مَن أطابَ الكَلامَ ، وأطعَمَ الطَّعامَ ، وصَلّى بِاللَّيلِ وَالنّاسُ نِيامٌ . (5)11050.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :مسند ابن حنبل عن عبد اللّه بن بسر :جاءَ أعرابِيّانِ إلى رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آلهفَقالَ أحَدُهُما : يا رَسولَ اللّهِ ، أىُّ النّاسِ خَيرٌ؟

قالَ : مَن طالَ عُمُرُهُ وحَسُنَ عَمَلُهُ .

وقالَ الآخَرُ : يا رَسولَ اللّهِ ، إنَّ شَرائِعَ الإِسلامِ قَد كَثُرَت عَلَىَّ ، فَمُرنى بِأَمرٍ أتَشَبَّثُ بِهِ .

فَقالَ : لا يَزالُ لِسانُکَ رَطبا بِذِكرِ اللّهِ عز و جل . (6) .

1- .مسند ابن حنبل: 10/402/27504 ، المعجم الكبير : 24 / 258 / 657 وليس فيه «أقرؤهم» وفيه «ووصلهم» بدل «وأوصلهم» وكلاهما عن درّه بنت أبى لهب ، كنز العمّال : 10 / 153 / 28782 و ص 182 / 28948 .
2- .المعجم الكبير: 10/161/10325، الثقات: 22509 كلاهما عن عبداللّه بن مسعود، كنزالعمّال: 1/525/2354.
3- .العقد الفريد : 2 / 378 ؛ نهج السعاده : 8 / 101 .

4- .سنن الترمذی: 4/566/2330، مسند ابن حنبل: 7/327/20503 وح 20502، سنن الدارمی: 2/763/2641، المستدرک علی الصحیحین : 1/489/1256 ، السنن الکبری : 3/519 / 6525 ، کنز العمّال : 15/667/42649.
5- .عیون أخبار الرضا : 2 / 65 / 290 عن عبد اللّه التمیمی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، بحار الأنوار : 87 / 142 / 14 .
6- .مسند ابن حنبل : 6 / 214 / 17714 ، السنن الکبری : 3 / 519 / 6526 عن عبد اللّه بن بشر وفیه «فمرنی» و «أتشبّث» بدل «فأخبرنی» و «أتثبّت» ، حلیه الأولیاء : 6 / 111 / 346 نحوه .

11051.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خطاب به مردی که از ایشان پرسید: کدام یک از مردم، بهترین است؟ : بهترینِ مردم، کسی است که قرآن خوان تر و باتقواتر باشد، بیش از همه امر به معروف و نهی از منکر کند و نسبت به خویشاوندانش صله رحم (نیکی) نماید .11052.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینِ شما، کسی است که قرآن بخواند و دیگران را هم قرآن خوان کند .11049.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینِ شما، باتقوایانِ برگزیده اند؛ آنان که چون حضور داشته باشند، شناخته نشوند و چون غایب باشند، کسی جویای آنان نباشد .11050.امام علی علیه السلام :سنن الترمذی به نقل از ابو بکره : مردی گفت: ای پیامبر خدا! بهترینِ مردم کیست؟

فرمود: «کسی که عمرش طولانی و کارش نیک باشد».

مرد پرسید: بدترینِ مردم کیست؟

فرمود: «آن که عمرش طولانی و کارش ناپسند باشد» .11051.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینِ شما، کسی است که گفتارش را نیکو سازد، به دیگران طعام دهد، و آن گاه که مردم در خواب اند، در دل شب به نماز ایستد .11052.امام صادق علیه السلام :مسند ابن حنبل به نقل از عبد اللّه بن بسر : دو بادیه نشین به محضر پیامبر خدا آمدند . یکی از آن دو گفت: ای پیامبر خدا! بهترینِ مردم کیست؟

فرمود: «آن که عمرش طولانی و کارش نیکو باشد» .

دیگری گفت: ای پیامبر خدا! آیین های اسلام بر من زیاد شده است . مرا به کاری دستور بده که بر عمل به آن، ثابت بمانم .

فرمود: «پیوسته زبانت را به ذکر خدای متعال، گویا کن» . .

11053.عنه عليه السلام :شُعَب الإيمان عن عبد اللّه بن عمرو بن العاص :قُلنا : يا نَبِيَّ اللّهِ ، مَن خَيرُ النّاسِ؟

قالَ : ذُو القَلبِ المَحمومِ وَاللِّسانِ الصّادِقِ .

قُلنا : قَد عَرَفنَا اللِّسانَ الصّادِقَ فَمَا القَلبُ المَحمومُ؟

قالَ : التَّقِيُّ النَّقِيُّ الَّذى لا إثمَ فيهِ ولا بَغىَ ولا حَسَدَ . (1)11054.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :ألا إنَّ خَيرَ الرِّجالِ مَن كانَ بَطىءَ الغَضَبِ سَريعَ الفَىءِ ، وشَرَّ الرِّجالِ مَن كانَ سَريعَ الغَضَبِ بَطىءَ الفَىءِ .

فَإذا كانَ سَريعَ الغَضَبِ سَريعَ الفَىءِ فَإنَّها بِها ، وإذا كانَ بَطىءَ الغَضَبِ بَطىءَ الفَىءِ فَإنَّها بِها . (2)11055.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :خَيرُ النّاسِ مَن طَهَّرَ مِنَ الشَّهَواتِ نَفسَهُ، وقَمَعَ غَضَبَهُ، وأرضى رَبَّهُ (3) . .

1- .شُعَب الإيمان : 4 / 205 / 4800 ، الدرّ المنثور : 4 / 319 وزاد فيه «ولا غِلّ» بعد «ولا بغى» نقلاً عن ابن ماجه والحكيم الترمذى فى نوادر الأُصول والخرائطى فى مكارم الأخلاق .
2- .مسند أبييعلى:2/34/1096، مسند ابن حنبل:4/39/1143نحوه، المستدرک على الصحيحين:4/551/8543، شُعَب الإيمان : 6 / 310 / 8289 كلّها عن أبى سعيد الخدرى ، كنز العمّال : 15 / 922 / 43587 .
3- .غرر الحكم : 5026 ، عيون الحكم والمواعظ : 240 / 4587 .

11056.عنه علیه السلام :شُعَب الإیمان به نقل از عبد اللّه بن عمرو بن عاص : گفتیم: ای پیامبر خدا! بهترینِ مردم کیست؟

فرمود: «صاحب قلب شُسته شده و زبان راستگو» .

گفتیم: زبان راستگو را شناختیم . قلبِ شسته شده چیست؟

فرمود: «پرواپیشه پاکیزه که در آن، نه گناه است، نه تعدّی و نه حسد» 11053.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :آگاه باشید! بهترینِ مردان، کسی است که دیر خشمگین شود و زود برگردد؛ و بدترینِ مردان، کسی است که زود عصبانی گردد و دیر برگردد.

پس آن گاه که کسی زود عصبانی شود و زود برگردد، این در مقابل آن است (تعادل ایجاد می شود) و آن گاه که دیر خشمگین شود و دیر برگردد، این نیز در مقابل آن است (تعادل ایجاد می شود).11054.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :بهترینِ مردم، کسی است که خود را از شهوت ها پاک گرداند، خشمش را سرکوب کند، و پروردگارش را خشنود سازد. .

11055.امام صادق علیه السلام :عنه علیه السلام :خَيرُ النّاسِ مَن إن أُغضِبَ حَلُمَ ، وإن ظُلِمَ غَفَرَ ، وإن أُسىءَ إلَيهِ أحسَنَ . (1)11056.امام صادق علیه السلام :عنه علیه السلام :خَيرُ النّاسِ مَن إذا أُعطِىَ شَكَرَ ، وإذَا ابتُلِىَ صَبَرَ ، وإذا ظُلِمَ غَفَرَ . (2)11057.رسولُ اللّهِ صلى الله علیه و آله :عنه علیه السلام :خَيرُ النّاسِ أورَعُهُم ، وشَرُّهُم أفجَرُهُم . (3)11058.عنه صلى الله علیه و آله :عنه علیه السلام :خَيرُ النّاسِ مَن كافى عَلَى القَبيحِ بِالجَميلِ . (4)11059.عنه صلى الله علیه و آله (فى وصيَّتِهِ لأبى ذَرٍّ) عنه علیه السلام :خَيرُ النّاسِ مَن زَهَدَت نَفسُهُ ، وقَلَّت رَغبَتُهُ ، وماتَت شَهوَتُهُ ، وخَلَصَ إيمانُهُ ، وصَدَقَ إيقانُهُ . (5)11057.پيامبر خدا صلى الله علیه و آله :عنه علیه السلام :خَيرُ النّاسِ مَن نَفَعَ النّاسَ (6)11058.پيامبر خدا صلى الله علیه و آله :عنه علیه السلام :خَيرُ النّاسِ مَن تَحَمَّلَ مَؤونَةَ النّاسِ . (7)11059.پيامبر خدا صلى الله علیه و آله (در سفارش به ابوذر) عنه علیه السلام :خَيرُ النّاسِ مَن كانَ فى يُسرِهِ سَخِيّا شَكورا . (8)11060.الدرّ المنثور عن الحسن :عنه علیه السلام :خَيرُ النّاسِ مَن كانَ فى عُسرِهِ مُؤثِرا صَبورا . (9)11061.الإمامُ علىٌّ علیه السلام :عنه علیه السلام :خَيرُ النّاسِ مَن أخرَجَ الحِرصَ مِن قَلبِهِ، وعَصى هَواهُ فى طاعَةِ رَبِّهِ (10) .11062.عنه علیه السلام :عنه علیه السلام فى كِتابِهِ إلَى الخَوارِجِ : خَيرُ النّاسِ خَيرُهُم لِنَفسِهِ ، وشَرُّ النّاسِ شَرُّهُم لِنَفسِهِ ، ولَيسَ بَينَ اللّهِ وبَينَ أحَدٍ قَرابَةٌ ، و «كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ (11) » . (12) .

1- .غرر الحكم : 5000 ، عيون الحكم والمواعظ : 239 / 4566 .
2- .غرر الحكم : 5020 ، عيون الحكم والمواعظ : 238 / 4534 .
3- .غرر الحكم : 5015 ، عيون الحكم والمواعظ : 240 / 4573 .
4- .غرر الحكم : 5750 ، عيون الحكم والمواعظ : 295 / 5292 .
5- .غرر الحكم : 5031 ، عيون الحكم والمواعظ : 239 / 4543 .
6- .غرر الحكم : 5001 ، عيون الحكم والمواعظ : 239 / 4567 .
7- .غرر الحكم : 5002 ، عيون الحكم والمواعظ : 239 / 4568 .
8- .غرر الحكم : 5027 ، عيون الحكم والمواعظ : 238 / 4538 .
9- .غرر الحكم : 5028 ، عيون الحكم والمواعظ : 238 / 4537 .
10- .غرر الحكم : 5025 ، عيون الحكم والمواعظ : 238 / 4539 .
11- .المدّثّر : 38 .

12- .المناقب لابن شهرآشوب : 3 / 189 ، الاختصاص : 239 وفيه «خير الناس للناس خيرهم لنفسه» فقط ، بحار الأنوار : 33 / 390 .

11063.عنه علیه السلام (لأصحابِهِ عندَ الحَربِ) امام علی علیه السلام :بهترینِ مردم، کسی است که اگر خشمگین شود، بردباری نشان دهد و اگر به او ظلم کنند، ببخشاید واگر به او بدی کنند، نیکی کند.11060.الدرّ المنثور (به نقل از حسن) امام علی علیه السلام :بهترینِ مردم، کسی است که چون به او عطا کنند، سپاسگزاری کند و چون گرفتار شود، شکیبا باشد و چون مظلوم شود، ببخشاید.11061.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :بهترینِ مردم، پرهیزگارترینِ آنان است و بدترینشان، گنهکارترینِ آنان.11062.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :بهترینِ مردم، کسی است که کار زشت را با کار زیبا (پسندیده) پاسخ دهد.11063.امام علی علیه السلام (به یاران خود در جنگ) امام علی علیه السلام :بهترینِ مردم، کسی است که جانش پارسا، دنیاخواهی اش اندک، شهوتش مُرده، ایمانش خالص، و یقینش راست باشد.11064.الإمامُ زینُ العابدینَ علیه السلام (مِن دُعائهِ فی وَداعِ شَهرِ رَمَضانَ) امام علی علیه السلام :بهترینِ مردم، کسی است که به مردم، سود برساند.11065.کتاب من لا یحضره الفقیه :امام علی علیه السلام :بهترینِ مردم، کسی است که هزینه (بار) مردم را بر دوش کشد.11064.امام زین العابدین علیه السلام (در دعای وداع با ماه رمضان) امام علی علیه السلام :بهترینِ مردم، کسی است که در حال توانگری اش، بخشنده و سپاسگزار باشد.11065.کتاب من لا یحضره الفقیه (به نقل از حفص بن غیاث) امام علی علیه السلام :بهترینِ مردم، کسی است که در حال توانگری اش، ایثارگر و شکیبا باشد.11066.رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :بهترینِ مردم، کسی است که آز را از دلش بیرون کند و در راه اطاعتِ پروردگارش، با خواسته دلش مخالفت نماید.11067.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام در نامه اش به خوارج : بهترینِ مردم، برای خودش بهتر است و بدترینِ مردم، برای خودش بدتر (1) . میان خداوند و هیچ کس، خویشاوندی نیست و «هر کس در گرو عملکرد خویش است» . .

1- .اشاره است به آیه شریف: «إِنْ أَحْسَنتُمْ أَحْسَنتُمْ لِأَنفُسِكُمْ وَ إِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا» (اسراء ، آیه 7) .

11068.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام لِمَن سَأَلَهُ : أىُّ النّاسِ خَيرٌ عِندَ اللّهِ؟ : أخوَفُهُم للّهِ ، وأعمَلُهُم بِالتَّقوى ، وأزهَدُهُم فِى الدُّنيا . (1)11069.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام فِى الحِكَمِ المَنسوبَهِ إلَيهِ : الخَيِّرُ مِنَ النّاسِ مَن قَدَرَ عَلى أن يَصرِفَ نَفسَهُ كَما يَشاءُ ، ويَدفَعُها عَنِ الشُّرورِ ، وَالشِّرّيرُ مَن لَم يَكُن كَذلِكَ . (2)11070.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :الإمام الصاد ق عليه السلام :إنَّ خَيرَ العِبادِ مَن يَجتَمِعُ فيهِ خَمسُ خِصالٍ : إذا أحسَنَ استَبشَرَ ، وإذا أساءَ استَغفَرَ ، وإذا أُعطِىَ شَكَرَ ، وإذَا ابتُلِىَ صَبَرَ ، وإذا ظُلِمَ غَفَرَ . (3)11066.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام زين العابدين عليه السلام :مَن عَمِلَ بِمَا افتَرَضَ اللّهُ عَلَيهِ فَهُوَ مِن خَيرِ النّاسِ . (4)11067.امام صادق عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله فِى النِّساءِ : خَيرُهُنَّ أيسَرُهُنَّ صَداقا . (5) .

1- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 4 / 383 / 5833 ، معانى الأخبار : 199 / 4 كلاهما عن عبد اللّه بن بكر المرادى عن الإمام الكاظم عن آبائه عن الإمام الحسين عليهم السلام ، تنبيه الخواطر : 2 / 174 عن الإمام زين العابدين عليه السلام ، بحار الأنوار : 70 / 310 / 1 .
2- .شرح نهج البلاغه : 20 / 282 / 235 .
3- .كشف الغمه : 2 / 418 ، غرر الحكم : 5019 و 5020 ، بحار الأنوار : 78 / 206 / 63 .
4- .الكافى : 2 / 81 / 1 ، الأمالى للمفيد : 184 / 9 ، الزهد للحسين بن سعيد : 19 / 40 وفيه «فرض» بدل «افترض» وكلّها عن أبى حمزه الثمالى ، بحار الأنوار : 69 / 402 / 101 .
5- .صحيح ابن حبان : 9 / 342 / 4034 ، المعجم الكبير : 11 / 65 / 11100 وح 11101 كلها عن ابن عبّاس ، كنز العمّال : 16 / 293 / 44544 .

11068.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام خطاب به کسی که از او پرسید: بهترینِ مردم نزد خداوند کیست؟ : کسی که خداترس ترین، عمل کننده ترینِ به تقوا، و پارساترینِ مردم در دنیا باشد.11069.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام در حکمت های منسوب به ایشان : نیکوکارِ از مردم، کسی است که بتواند خود را آن گونه که می تواند، بگرداند و خویشتن را از بدی ها باز دارد؛ و بدکار، کسی است که این گونه نباشد.11070.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :بهترینِ بندگان، کسی است که در او پنج خصلت ، گرد آمده باشد: هر گاه نیکی کند، خوشحال شود؛ هر گاه بدی کند، استغفار نماید؛ هر گاه [نعمتی] به او عطا شود ، سپاس گوید؛ هر گاه مبتلا شود، شکیبایی ورزد؛ و هر گاه به او ظلم شود، درگذرد.11071.عنه علیه السلام :امام زین العابدین علیه السلام :هر کس به آنچه خداوند بر او واجب ساخته، عمل کند، از بهترین مردم است.11072.فاطمهُ الزَّهراءُ علیها السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله درباره زنان : بهترینِ آنان، کسی است که مهریه اش آسان تر (سبک تر) باشد. .

4 / 5خِيارُ المُؤمِنينَ11075.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :خِيارُ المُؤمِنينَ القانِعُ ، وشِرارُهُمُ الطّامِعُ . (1)11071.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :خَيرُ المُسلِمينَ مَن كَثُرَت قَناعَتُهُ ، وحَسُنَت عِبادَتُهُ ، وكانَ هَمُّهُ لاِخِرَتِهِ . (2)11072.فاطمه زهرا عليها السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :خِيارُ اُمَّتى أجِدّاؤُهُمُ الَّذينَ إذا غَضِبوا رَجَعوا . (3)11073.امام حسين عليه السلام (درباره علّت وجوب روزه) الإمام الصادق عليه السلام :خِيارُ المُسلِمينَ مَن وَصَلَ ، وأعانَ ، ونَفَعَ . (4)11074.امام باقر عليه السلام :المستدرک على الصحيحين عن عياض بن سليمان :قالَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : خِيارُ اُمَّتى فى ما أنبَأَنِىَ المَلَأُ الأعلى قَومٌ يَضحَكونَ جَهرا فى سَعَهِ رَحمَهِ رَبِّهِم عز و جل ، ويَبكونَ سِرّا مِن خَوفِ شِدَّهِ عَذابِ رَبِّهِم عز و جل ، يَذكُرونَ رَبَّهُم بِالغَداهِ وَالعَشِىِّ فِى البُيوتِ الطَّيِّبَهِ المَساجِدِ ، ويَدعونَهُ بِأَلسِنَتِهِم رَغبا ورَهبا ، ويَسأَلونَهُ بِأَيديهِم خَفضا ورَفعا ، ويُقبِلونَ بِقُلوبِهِم عَودا وبَدءا .

فَمُؤنَتُهُم عَلَى النّاسِ خَفيفَهٌ ، وعَلى أنفُسِهِم ثَقيلَهٌ ، يَدِبّونَ فِى الأَرضِ حُفاهً عَلى أقدامِهِم كَدَبيبِ النَّملِ بِلا مَرَحٍ ولا بَذَخٍ ، يَمشونَ بِالسَّكينَهِ ، ويَتَقَرَّبونَ بِالوَسيلَهِ ، ويَقرَؤونَ القُرآنَ ، ويُقَرِّبونَ القُربانَ ، ويَلبَسونَ الخُلقانَ .

عَلَيهِم مِنَ اللّهِ تَعالى شُهودٌ حاضِرَهٌ وعَينٌ حافِظَهٌ ، يَتَوَسَّمونَ العِبادَ ، ويَتَفَكَّرونَ فِى البِلادِ ، أرواحُهُم فِى الدُّنيا وقُلوبُهُم فِى الآخِرَهِ ، لَيسَ لَهُم هَمٌّ إلّا إمامَهُم أعَدُّوا الجِهازَ لِقُبورِهِم ، وَالجَوازَ لِسَبيلِهِم ، وَالاِستِعدادَ لِمُقامِهِم .

ثُمَّ تَلا رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : «ذَ لِکَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِى وَ خَافَ وَعِيدِ (5) » . (6) .

1- .مسند الشهاب : 2 / 240 / 1274 ، كنز العمّال : 3 / 391 / 7095 .
2- .تنبيه الخواطر : 2 / 123 .
3- .المعجم الأوسط : 6 / 60 / 5793 ، شُعَب الإيمان : 6 / 313 / 8302 ، مسند الشهاب : 2 / 243 / 1277 و 1278 كلّها عن قنبر عن الإمام علىّ عليه السلام ، كنز العمّال : 3 / 127 / 5805 .
4- .رجال الكشّى : 2 / 666 / 689 عن محمّد بن زيد الشحّام ، دعائم الإسلام : 2 / 321 / 1213 .
5- .إبراهيم : 14 .

6- .المستدرک على الصحيحين : 3 / 19 / 4294 ، شُعَب الإيمان : 1 / 478 / 765 ، أُسد الغابه : 4 / 313 / 4154 نحوه وفيه إلى «بالوسيله» ، كنز العمّال : 1 / 162 / 815 .

4/ 5بهترین مؤمنان11077.الإمامُ العسکریُّ علیه السلام (لمّا سُئلَ عن عِلَّهِ وُجوبِ الصَّومِ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینِ مؤمنان، کسی است که قانع باشد و بدترینِ آنان، کسی است که طمعکار باشد.11078.رسولُ اللّهِ صلی اللهَ علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینِ مسلمانان، کسی است که قناعتش بسیار، عبادتش نیکو، و تلاشش برای آخرتش باشد.11076.امام رضا علیه السلام (در بیان علّت وجوب روزه) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترین های امّتم، تندخویانی هستند که چون خشمگین شوند، از خشم خود، زود باز گردند.11077.امام عسکری علیه السلام (در پاسخ به پرسش از علّت واجب شدن روزه) امام صادق علیه السلام :بهترینِ مسلمانان، کسی است که [با خویشان ،]پیوند داشته باشد، یاری کند و سود برساند.11078.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :المستدرک علی الصحیحین به نقل از عیاض بن سلیمان : پیامبر خدا فرمود: «برگزیدگانِ امّت من در آنچه ملکوتیان، مرا آگاهانیده اند گروهی هستند که در وسعت رحمت پروردگارشان، در آشکارا می خندند؛ امّا از بیم عذاب سخت پروردگارشان، در نهان می گریند؛ صبح و شام، در خانه های پاک (مساجد)، خدا را یاد می کنند و با شوق و بیم ، به زبان ، خدا را می خوانند و با دست هایشان که برای دعا [به قنوتْ]بالا و پایین می رود ، از خدا درخواست می نمایند و در آغاز و انجام، پیوسته با دل هایشان به خدا روی می آورند.

هزینه (بار) آنان بر مردم، سبک، و بر خودشان سنگین است؛ پابرهنه بر زمین می جنبند، همچون راه رفتن مورچه، بدون سرخوشی و غرور و تکبّر؛ آرام راه می روند؛ با وسیله به خدا تقرّب می جویند؛ قرآن می خوانند؛ به درگاه خدا آنچه را موجب تقرّب به اوست، نزدیک می کنند؛ و جامه کهنه می پوشند.

[احساس می کنند که] بر آنان از سوی خدای متعال، گواهانی حاضرند و چشمی نگهبان گماشته شده که [اعمال] بندگان را به دقّت بررسی می کنند و [در آنچه] در شهرها [می گذرد ،]می اندیشند؛ روح های آنان در دنیاست و دل هایشان در آخرت؛ به چیزی جز [رضای] امام خود نمی اندیشند؛ و برای گورهایشان رهتوشه، برای راهشان برگ عبور، و برای جایگاهشان وسایلْ آماده ساخته اند».

آن گاه پیامبر خدا این کلام الهی را تلاوت فرمود: «این، برای کسی است که از مقام من، بیم داشته و از وعید من، هراسان باشد» .

.

11079.عنه صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :خِيارُ أُمَّتى عُلَماؤُها ، وخِيارُ عُلَمائِها حُلَماؤُها . (1)11080.عنه صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :خِيارُ عِبادِ اللّهِ عِندَ اللّهِ يَومَ القِيامَهِ ، الموفونَ المُطَيِّبونَ . (2)11081.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ خِيارَ عِبادِ اللّهِ الموفونَ المُطَيِّبونَ . (3)11082.عنه صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :ألا اُخبِرُكُم بِخَيرِ عِبادِ اللّهِ؟ الضَّعيفُ المُستَضعَفُ ذُو الطِّمرَينِ ، لَو أقسَمَ عَلَى اللّهِ لَأَبَرَّ اللّهُ قَسَمَهُ . (4)11083.الإمامُ عليٌّ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ خِيارَ عِبادِ اللّهِ الَّذينَ يُراعونَ الشَّمسَ وَالقَمَرَ وَالنُّجومَ وَالأَظِلَّةَ لِذِكرِ اللّهِ . (5) .

1- .مسند الشهاب : 2/242/1276 عن ابن عمر ، تاريخ بغداد : 1 / 238 / 54 وفيه «رحماؤها» بدل «حلماؤها»، حليه الأولياء: 8/188 وفيه «خيارها» بدل «حلماؤها» وكلاهما عن أبيهريره، كنز العمّال: 10/152/28778.
2- .مسند ابن حنبل : 10 / 134 / 26372 ، السنن الكبرى : 6 / 34 / 11095 وليس فيه «عند اللّه يوم القيامه» وكلاهما عن عائشه ، مسند أبى يعلى : 2 / 17 / 1047 عن أبى سعيد الخدرى نحوه .
3- .تاريخ دمشق : 36 / 388 / 7374 عن أبى حُمَيد الساعدى ، كنز العمّال : 4 / 366 / 10941 نقلاً عن المعجم الكبير وحليه الأولياء عن عائشه .
4- .مسند ابن حنبل : 9 / 120 / 23517 عن حذيفه ، كنز العمّال : 3 / 155 / 5944 .
5- .المستدرک على الصحيحين : 1 / 115 / 163 ، السنن الكبرى : 1 / 558 / 1781 ، حليه الأولياء : 7 / 227 وفيه «الأهلّه» بدل «النجوم والأظلّه» وكلّها عن ابن أبى أوفى ، كنز العمّال : 7 / 683 / 20902 .

11084.الإمامُ الكاظمُ عليه السلام :پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :بهترين هاى امّتم دانشمندان آنان، و برترين دانشمندانشان بردبارانِ آنان اند.11085.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :بهترين بندگان خدا در روز قيامت، وفاكنندگان و مداراكنندگان اند.11079.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :بهترين هاى بندگان خدا، وفا كنندگانِ اهل مدارايند.11080.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :پيامبر خدا صلى اللَه عليه و آله :آيا شما را به بهترين بندگان خدا آگاه كنم؟ ناتوانِ مستضعفى كه داراى دو جامه ژنده است. اگر او بر خدا سوگند خورَد ، خداوند، سوگندش را تحقّق مى بخشد [و حاجتش را عطا مى كند].11081.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :همانا بهترين بندگان خدا، كسانى هستند كه براى ذكر خدا، پيوسته مراقب خورشيد و ماه و ستارگان و سايه ها [كه وقت هاى عبادت اند ،] هستند. .

11082.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام علیّ علیه السلام :اِعلَموا أنَّ خِیارَ عِبادِ اللّهِ الَّذینَ یَعمَلونَ بِما یَعلَمونَ ، وأنَّ شِرارَهُمُ الجُهّالُ الَّذینَ یُنازِعونَ بِالجَهلِ أهلَ العِلمِ ؛ فَإنَّ لِلعالِمِ بِعِلمِهِ فَضلاً ، وإنَّ الجاهِلَ لَن یَزدادَ بِمُنازَعَهِ العالِمِ إلاّ جَهلاً . (1)11083.امام علی علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :خَیرُکُم مَن تَعَلَّمَ القُرآنَ وعَلَّمَهُ . (2)11084.امام کاظم علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :خِیارُکُم مَن قَرَأ القُرآنَ وأقرَأهُ . (3)11085.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه صلی الله علیه و آله :خِیارُکُم فِی الجاهِلِیَّهِ خِیارُکُم فِی الإسلامِ إذا فَقِهوا . (4)11086.عنه صلی الله علیه و آله :عنه صلی الله علیه و آله :خِیارُکُم أحاسِنُکُم أخلاقا إذا فَقِهوا . (5)11087.عنه صلی الله علیه و آله :عنه صلی الله علیه و آله :إنَّ خِیارَکُم أحاسِنُکُم أخلاقا . (6)11088.عنه صلی الله علیه و آله :مسند ابن حنبل عن أبی هریره :قالَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : أُنَبِّئُکُم بِخِیارِکُم؟

قالوا : بَلی یا رَسولَ اللّهِ .

قالَ : خِیارُکُم أطوَلُکُم أعمارا وأحسَنُکُم أخلاقا . (7) .

1- .وقعه صفّین : 150 عن أبی الودّاک ، بحار الأنوار : 32 / 429 .
2- .صحیح البخاری : 4 / 1919 / 4739 ، سنن أبی داود : 2 / 70 / 1452 ، سنن الترمذی : 5 / 173 / 2907 کلّها عن عثمان ، سنن ابن ماجه : 1 / 77 / 213 عن سعد ، مسند ابن حنبل : 1 / 323 / 1317 عن النعمان بن سعید عن الإمام علیّ علیه السلامعنه صلی الله علیه و آلهوفیهما «خیارکم» بدل «خیرکم» ، کنز العمّال : 1 / 515 / 2296 ؛ الأمالی للطوسی : 357 / 739 عن النعمان بن سعد عن الإمام علیّ علیه السلام و ح 740 عن سعد وفیهما «خیارکم» بدل «خیرکم» وکلاهما عنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : 92 / 186 / 2 .
3- .کنز العمّال : 1 / 515 / 2297 ، الجامع الصغیر : 1 / 616 / 3983 کلاهما نقلاً عن ابن الضریس وابن مردویه عن ابن مسعود .
4- .صحیح البخاری : 3 / 1235 / 3194 وج 4 / 1729 / 4412 ، مسند ابن حنبل : 3 / 536 / 10299 و 10300 کلّها عن أبی هریره ، کنز العمّال : 10 / 152 / 28780 .

5- .مسند ابن حنبل : 3 / 496 / 10029 و ص 502 / 10072 و ص 527 / 10244 ، الأدب المفرد : 94 / 285 وفيها «خيركم إسلاما» بدل «خياركم» وكلّها عن أبى هريره ، كنز العمّال : 3 / 8 / 5171 .
6- .صحيح البخارى : 5 / 2245 / 5688 ، صحيح مسلم : 4 / 1810 / 68 وفيه «إنّ من . . .» ، سنن الترمذى : 4 / 349 / 1975 ، الأدب المفرد : 90 / 271 كلّها عن عبد اللّه بن عمرو ، تاريخ بغداد : 2 / 316 / 804 عن ابن عبّاس وفيه «أحسنكم» بدل «أحاسنكم» ، كنز العمّال : 3 / 6 / 5154 ؛ مكارم الأخلاق : 1 / 62 / 55 عن الإمام علىّ عليه السلامعنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : 16 / 237 .
7- .مسند ابن حنبل : 3 / 368 / 9246 و ص 20 / 7216 و فيه «أعمالاً» بدل «أخلاقا» ، صحيح ابن حبّان : 2 / 234 / 484 ، المستدرک على الصحيحين : 1 / 489 / 1255 ، السنن الكبرى : 3 / 520 / 6527 وفيهما «عملاً» بدل «أخلاقا» وكلاهما عن جابر بن عبد اللّه ، كنز العمّال : 3 / 8 / 5167 .

11089.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :بدانید که بهترین بندگان خدا، کسانی هستند که به آنچه می دانند، عمل می کنند؛ و بدترین آنان، نادانانی هستند که به سبب جهل خویش، با دانشمندان به ستیز می پردازند. همانا دانشمند را به سبب دانشش فضیلتی است، و نادان با کشمکش با دانا، جز بر نادانی خویش نمی افزاید.11090.عنه صلی الله علیه و آله (إنّهُ کانَ إذا أفطَرَ یقولُ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترین شما، کسانی هستند که قرآن بیاموزند و آن را بیاموزانند.11091.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترین شما، کسانی هستند که قرآن بخوانند و دیگران را قرآن خوان کنند.11086.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترین های شما در جاهلیّت، آن گاه که دین شناس شوند، بهترین شما در دوره اسلام اند.11087.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترین های شما، خوش اخلاق ترین های شمایند، آن گاه که دین شناس باشند.11088.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :همانا بهترین های شما، خوش اخلاق ترین های شمایند.11089.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :مسند ابن حنبل به نقل از ابو هریره : پیامبر خدا فرمود: «آیا شما را به بهترین هایتان آگاه سازم؟». گفتند: آری، ای پیامبر خدا! فرمود: «بهترین شما، آنانی هستند که عُمرهاشان درازتر و اخلاقشان نیکوتر باشد».11090.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (در هنگام افطار روزه اش) امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا فرمود: «آیا شما را به بهترین هایتان آگاه سازم؟».

گفتند: آری، ای پیامبر خدا!

فرمود: «آنانی که خوش اخلاق تر و متواضع تر باشند؛ آنانی که با مردم الفت می گیرند و دیگران هم با آنان الفت دارند». .

11091.امام على عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :قالَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : ألا اُنَبِّئُكُم بِخِيارِكُم؟

قالوا : بَلى يا رَسولَ اللّهِ.

قالَ: أحسَنُكُم أخلاقا، المُوَطَّؤونَ أكنافا ، الَّذينَ يَأْلَفونَ ويُؤلَفونَ.

11092(1).الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :سنن ابن ماجه عن أسماء بنت يزيد :قالَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : ألا اُنَبِّئُكُم بِخِياركُم؟ قالوا : بَلى يا رَسولَ اللّهِ ، قالَ : خِيارُكُمُ الَّذينَ إذا رُؤوا ذُكِرَ اللّهُ عز و جل .

11093(2).عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه وآله :خَيرُكُم مَن لَم يَترُک آخِرَتَهُ لِدُنياهُ ، ولا دُنياهُ لِاخِرَتِهِ ، ولَم يَكُن كَلاًّ عَلَى النّاسِ .

11094(3).عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :خَيرُكُم خَيرُكُم لِأَهلى مِن بَعدى .

11095(4).رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :صحيح البخارى عن أبى هريره :إنَّ رَجُلاً أتَى النَّبِىَّ صلى الله عليه و آلهيَتَقاضاهُ فَأغلَظَ ، فَهَمَّ بِهِ أصحابُهُ ، فَقالَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : دَعوهُ ؛ فَإِنَّ لِصاحِبِ الحَقِّ مَقالاً . ثُمَّ قالَ : أعطوهُ سِنّا مِثلَ سِنِّهِ .

قالوا : يا رَسولَ اللّهِ ، لا نَجِدُ إلاّ أمثَلَ مِن سِنِّهِ .

فَقالَ : أعطوهُ ، فَإِنَّ مِن خَيرِكُم أحسَنَكُم قَضاءً . (5) .

1- .الزهد للحسين بن سعيد : 30 / 75 ، الكافى : 2 / 102 / 16 كلاهما عن حبيب الخثعمى عن الإمام الصادق عليه السلام ، تحف العقول : 45 ، مشكاه الأنوار : 316 / 997 كلّها نحوه ، بحار الأنوار : 71 / 380 / 14 ؛ المعجم الأوسط : 4 / 356 / 4422 عن أبى سعيد الخدرى نحوه ، كنز العمّال : 3 / 10 / 5179 .

2- .سنن ابن ماجه : 2 / 1379 / 4119 ، مسند ابن حنبل : 10 / 442 / 27670 و ص 443 / 27672 ، الأدب المفرد : 103/323، شُعَب الإيمان : 7/494/11108، حليه الأولياء: 10/389 ، كنز العمّال : 1/419/1788 .

3- .تاريخ بغداد : 4 / 221 / 1918 ، كنز العمّال : 3 / 238 / 6336 نقلاً عن المستدرک على الصحيحين وكلاهما عن أنس ؛ نثر الدرّ : 1 / 186 نحوه وليس فيه ذيله .

4- .المستدرک على الصحيحين : 3/352/5359 ، مسند أبى يعلى: 5/351/5898 ، تاريخ بغداد: 7/277/ 3765 كلّها عن أبى هريره ، كنز العمّال : 12 / 94 / 34146 ؛ بشاره المصطفى : 39 عن أبى هريره ، العمده : 306 ، بحار الأنوار : 23 / 104 / 1 .
5- .صحيح البخارى : 2 / 809 / 2183 و ح 8182 وفيه «خياركم» بدل «من خيركم» ، صحيح مسلم : 3 / 1225 / 120 ، سنن النسائى : 7 / 291 ، مسند ابن حنبل : 3 / 474 / 9887 كلاهما نحوه ، سنن ابن ماجه : 2 / 809 / 2423 وفيه «إنّ خيركم أو من خيركم أحاسنكم قضاءً» فقط ، كنز العمّال : 6 / 226 / 15456 .

11096.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :سنن ابن ماجه به نقل از اسماء بنت یزید : پیامبر خدا فرمود: «آیا شما را به بهترین هایتان آگاه سازم؟».

گفتند: آری، ای پیامبر خدا! فرمود: «بهترین های شما، آنانی هستند که دیدن آنان، خدا را به یاد آورد».11097.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینِ شما، کسی است که نه آخرتش را به خاطر دنیایش، و نه دنیایش را به خاطر آخرتش رها کند و سربار دیگران نباشد.11092.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینِ شما، کسی است که پس از من نسبت به اهل بیتم نیکوتر باشد.11093.امام صادق علیه السلام :صحیح البخاری به نقل از ابو هریره : مردی نزد پیامبر صلی الله علیه و آلهآمد و از ایشان طلب خود را می خواست، که با خشونت، سخن گفت. اصحاب پیامبر صلی الله علیه و آله خواستند او را تنبیه کنند که پیامبر خدا فرمود: «رهایش کنید؛ همانا صاحب حق را سخنی است». سپس فرمود: «به او همتای طلبش را بدهید».

گفتند: ای پیامبر خدا! چیزی نداریم، مگر بهتر از [حیوانِ]هم سنّ مال او.

فرمود: «بدهید . از بهترینِ شما، کسی است که حقّ دیگری را بهتر ادا کند». .

11094.امام صادق علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :خَیرُکُمُ المُدافِعُ عَن عَشیرَتِهِ ، ما لَم یَأثَم . (1)11095.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه صلی الله علیه و آله :خَیرُکُم خَیرُکُم لِأَهلِهِ ، وأنَا خَیرُکُم لِأَهلی . (2)11096.امام علی علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :خَیرُکُم خَیرُکُم لِنِسائِهِ ولِبَناتِهِ . (3)11097.امام علی علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :خِیارُکُم خِیارُکُم لِنِسائِهِم . (4)11098.رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله :الإمام الباقر علیه السلام :سُئِلَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله عَن خِیارِ العِبادِ ، فَقالَ : الَّذینَ إذا أحسَنُوا استَبشَروا ، وإذا أساؤُوا استَغفَروا ، وإذا أُعطوا شَکَروا ، وإذَا ابتُلوا صَبَروا ، وإذا غَضِبوا غَفَروا . (5) .

1- .سنن أبی داود : 4 / 332 / 5120 عن سراقه بن مالک بن جعشم المدلجی ، کنز العمّال : 3 / 359 / 6932 .
2- .کتاب من لا یحضره الفقیه: 3/555/4908، مکارم الأخلاق : 1/466/1590 ، قرب الإسناد : 92 / 306 عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلامعنه صلی الله علیه و آلهوفیه «خیارکم خیارکم لأهله»، بحار الأنوار: 5/268/79 ؛ سنن الترمذی: 5/709/3895 عن عائشه ، سنن ابن ماجه : 1 / 636/1977 عن ابن عبّاس ، کنز العمّال: 16/371/44941 .
3- .شُعَب الإیمان : 6 / 415 / 8720 عن أبی هریره ، کنز العمّال : 16 / 371 / 44944 .
4- .سنن ابن ماجه : 1 / 636 / 1978 عن عبد اللّه بن عمرو ، سنن الترمذی : 3 / 466 / 1162 وزاد فیه «خلقا» ، مسند ابن حنبل : 3 / 509 / 10112 ، شُعَب الإیمان : 6 / 232 / 7981 وفیهما «لنسائکم» بدل «لنسائهم» وکلّها عن أبی هریره ، المستدرک علی الصحیحین : 4 / 191 / 7327 عن ابن عبّاس وفیه «للنساء» بدل «لنسائهم» ، کنز العمّال : 16 / 375 / 44971 ؛ الأمالی للطوسی : 392 / 864 عن أبی هریره ، کتاب من لا یحضره الفقیه : 3 / 443 / 4538 وفیه «خیرکم خیرکم لنسائه» ، بحار الأنوار : 103 / 226 / 15 .
5- .الکافی : 2 / 240 / 31 عن سلیمان عمّن ذکره ، الخصال : 317 / 99 ، الأمالی للصدوق : 60 / 18 کلاهما عن محمّد بن مسلم وغیره ، تحف العقول : 445 وفیه «عفوا» بدل «غفروا» عن الإمام الرضا علیه السلام ، مشکاه الأنوار : 151 / 364 ، کتاب من لا یحضره الفقیه : 2 / 141 /

1978 عن أبان بن تغلب نحوه ، بحار الأنوار : 69 / 395 / 77 نقلاً عن صحيفه الإمام الرضا عليه السلام .

11099.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینِ شما، کسی است که از فامیل (دودمان) خویش دفاع کند؛ تا وقتی که گناهکار نگردد.11100.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینِ شما، بهترینتان برای خانواده اش است و من، بهترینِ شما نسبت به خانواده ام هستم.11101.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینِ شما، کسی است که بهترینتان نسبت به زنان و دخترانش باشد.11102.الإمامُ الکاظمُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینِ شما، کسی است که نسبت به زنانتان، بهترین باشد.11103.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام باقر علیه السلام :از پیامبر خدا درباره بهترین بندگان پرسیدند. فرمود: «آنانی که چون نیکی کنند، خوشحال شوند؛ چون بدی کنند، آمرزش خواهند؛ چون عطا یابند، سپاس گویند؛ چون مبتلا شوند، صبر کنند؛ و چون خشمگین شوند، درگذرند». .

11098.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الأمالی عن ابن عبّاس :قیلَ : یا رَسولَ اللّهِ ، أیُّ الجُلَساءِ خَیرٌ؟ قالَ : مَن ذَکَّرَکُم بِاللّهِ رُؤیَتُهُ ، وزادَکُم فی عِلمِکُم مَنطِقُهُ ، وذَکَّرَکُم بِالآخِرَهِ عَمَلُهُ . (1)11099.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :خَیرُکُم مَن رَضِیَ بِالفَقرِ .

خَیرُکُم مَنِ انفَرَدَ عَنِ النّاسِ وأحرَزَ وَرَعَهُ ودینَهُ .

خَیرُکُم مَن أعانَهُ اللّهُ عَلی نَفسِهِ فَمَلَکَها .

خَیرُکُم مَن عَرَفَ سُرعَهَ رِحلَتِهِ فَتَزَوَّدَ لَها .

خَیرُکُم مَن ذَکَّرَکُم بِاللّهِ رُؤیَتُهُ .

خَیرُکُم مَن دَعاکُم إلی فِعلِ الخَیرِ .

خَیرُکُمُ المُبَرَّأُ مِنَ العُیوبِ .

خَیرُکُمُ المُتَنَزِّهونَ عَنِ المَعاصی وَالذُّنوبِ . (2)11100.امام صادق علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :خَیرُکُم مَن أطعَمَ الطَّعامَ ، وأفشَی السَّلامَ ، وصَلّی وَالنّاسُ نِیامٌ . (3) .

1- .الأمالی للطوسی : 157 / 262 ، الکافی : 1 / 39 / 3 عن الإمام الصادق علیه السلامنحوه ، نوادر الاُصول : 1 / 303 عن عبد اللّه بن عمرو نحوه ، کنز العمّال : 9 / 28 / 24764 من دون صدره و ج 1 / 419 / 1787 .

2- .تنبیه الخواطر : 2 / 122 .

3- .الکافی : 4 / 50 / 3 عن عبد اللّه بن القاسم الجعفری عن الإمام الصادق علیه السلام ، الخصال : 91 / 32 عن ابن المنکدر بإسناده ، المحاسن : 2 / 141 / 1366 عن عبد اللّه بن القاسم الجعفری عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلامعنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : 74 / 4 / 360 .

11101.امام صادق علیه السلام :الأمالی به نقل از ابن عبّاس : گفته شد: ای پیامبر خدا! کدام همنشینان بهترند؟ فرمود: «آنانی که دیدنشان شما را به یاد خدا اندازد، گفتارشان دانش شما را بیفزاید، و کارشان شما را به یاد آخرت اندازد».11102.امام کاظم علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینِ شما، کسی است که به تنگدستی، راضی باشد.

بهترینِ شما، کسی است که از مردم، گوشه بگیرد و پارسایی و دین خود را نگه دارد.

بهترینِ شما، کسی است که خداوند، او را بر نفس خویش یاری دهد؛ پس مالک نفس خویش گردد.

بهترینِ شما، کسی است که سرعت کوچ خویش را بشناسد و برای آن، توشه برگیرد.

بهترینِ شما، کسی است که دیدنش، خدا را به یاد شما آورد.

بهترینِ شما، کسی است که شما را به کار نیک فرا خواند.

بهترینِ شما، آن است که از عیب ها پیراسته باشد.

بهترین شما، وارستگان از گناهان و عیب هایند.11103.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینِ شما، کسی است که [به دیگران] طعام بدهد و سلام را آشکارا بگوید و آن گاه که مردم در خواب اند، به نماز برخیزد. .

11104.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :خِيارُكُم مَن أطعَمَ الطَّعامَ ورَدَّ السَّلامَ . (1)11105.عنه عليه السلام :الإمام الباقر عليه السلام :قالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه و آله : إنَّ خِيارَكُم اُولُو النُّهى .

قيلَ : يا رَسولَ اللّهِ ، ومَن اُولُو النُّهى؟

قالَ : هُم اُولُو الأَخلاقِ الحَسَنَهِ وَالأَحلامِ الرَّزينَهِ وصِلَهِ الأَرحامِ ، وَالبَرَرَهُ بِالاُمَّهاتِ وَالآباءِ ، وَالمُتَعاهِدينَ لِلفُقَراءِ وَالجيرانِ وَاليَتامى ، ويُطعِمونَ الطَّعامَ ، ويُفشونَ السَّلامَ فِى العالَمِ ، ويُصَلّونَ وَالنّاسُ نِيامٌ غافِلونَ . (2)11106.عنه عليه السلام :الكافى عَن جابر بن عبد اللّه :قالَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : ألا اُخبِرُكُم بِخَيرِ رِجالِكُم؟

قُلنا : بَلى يا رَسولَ اللّهِ .

قالَ : إنَّ مِن خَيرِ رِجالِكُمُ التَّقِيَّ النَّقِيَّ ، السَّمحَ الكَفَّينِ ، النَّقِيَّ الطَّرَفَينِ ، البَرَّ بِوالِدَيهِ ، ولا يُلجِئُ عِيالَهُ إلى غَيرِهِ . (3)11107.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله (لامرَأهٍ صائمهٍ تَسُبُّ جارِيَةً لَها) رسول اللّه صلى الله عليه و آله :خَيرُكُم أزهَدُكُم فِى الدُّنيا ، وأرغَبُكُم فِى الآخِرَهِ . (4)11104.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :خِيارُكُم كُلُّ مُفتَنٍ تَوّابٍ . (5)11105.امام على عليه السلام :مسند ابن حنبل عن أبى هريره :إنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه و آله وَقَفَ عَلى ناسٍ جُلوسٍ ، فَقالَ : ألا أخبِرُكُم بِخَيرِكُم مِن شَرِّكُم؟

فَسَكَتَ القَومُ ، فَأَعادَها ثَلاثَ مَرّاتٍ . فَقالَ رَجُلٌ مِنَ القَومِ : بَلى يا رَسولَ اللّهِ .

قالَ : خَيرُكُم مَن يُرجى خَيرُهُ ويُؤمَنُ شَرُّهُ ، وشَرُّكُم مَن لا يُرجى خَيرُهُ ولا يُؤمَنُ شَرُّهُ . (6) .

1- .مسند ابن حنبل : 9 / 241 / 23981 ، المستدرک على الصحيحين : 4 / 310 / 7739 وليس فيه «وردّ السلام» وكلاهما عن صهيب ، كنز العمّال : 9 / 244 / 25846 .

2- .الكافى : 2/240/32 عن سليمان بإسناده ، بحار الأنوار : 69/305/27 . ونصْب «المتعاهدين» على المدح.
3- .الكافى : 2 / 57 / 7 ، تهذيب الأحكام : 7 / 400 / 1597 وفيه «السليم الطرفين» بدل «النقىّ الطرفين» ، بحار الأنوار : 70 / 375 / 20 .
4- .كنز العمّال : 3 / 192 / 6116 عن الحسن مرسلاً ، شُعَب الإيمان : 7 / 377 / 10646 عن أبى ذرّ من دون إسنادٍ إليه صلى الله عليه و آله وفيه «خياركم» .
5- .مسند الشهاب : 2 / 239 / 1271 ، شُعَب الإيمان : 5 / 419 / 7121 كلاهما عن النعمان بن سعد ، مسند أبى يعلى : 1 / 257 / 479 عن محمّد بن الحنفيّه وكلّها عن الإمام علىّ عليه السلام نحوه ، كنز العمّال: 4 / 213 / 10210.
6- .مسند ابن حنبل : 3 / 298 / 8820 وص 319 / 8929 ، سنن الترمذى : 4 / 528 / 2263 نحوه ، مسند الشهاب : 2 / 228 / 776 وفيه من «خيركم مَن يُرجى خيره . . .» ، كنز العمّال : 15 / 770 / 43025 .

11106.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینِ شما، کسی است که [به دیگران] طعام بدهد و سلام را پاسخ بگوید.11107.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (به زنی که با زبان روزه کنیز خود را دشنام می داد) امام باقر علیه السلام :پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «بهترین های شما، صاحبانِ خِرَدند».

گفتند: ای پیامبر خدا! صاحبان خرد کیان اند؟

فرمود: «صاحبان اخلاق نیک و افکار سنگین و صله ارحام، نیکی کنندگان به مادران و پدران، و رسیدگی کنندگان به تهیدستان و همسایگان و یتیمان، و آنان که [به دیگران]طعام می دهند و به همه سلام می کنند و آن گاه که مردم خواب و غافل اند، نماز می خوانند».11108.عنه صلی الله علیه و آله :الکافی به نقل از جابر بن عبد اللّه : پیامبر خدا فرمود: «آیا شما را به بهترین مردانتان خبر دهم؟» .

گفتیم: آری، ای پیامبر خدا!

فرمود: «از بهترین مردان شما، کسی است که پرهیزگار، پاک، دستانش بخشنده، پاک دهان ، پاکدامن ، و نیکوکار به پدر و مادر خود باشد و خانواده خود را به دیگران وا نگذارد».11109.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینِ شما، کسی است که در دنیا پارساتر و به آخرت دلبسته تر باشد.11110.فاطمةُ الزَّهراءُ علیها السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترینِ شما، هر آزموده شده (1) (گناهکار) بسیار توبه کننده است .11111.الإمامُ زینُ العابدینَ علیه السلام (کانَ مِن دُعائهِ إذا دَخَلَ شَهرُ رَمَضانَ) مسند ابن حنبل به نقل از ابو هریره : پیامبر خدا بالای سر گروهی که نشسته بودند، ایستاد و فرمود: «آیا شما را خبر بدهم که بهترینِ شما و بدترینِ شما کیان اند؟» .

آن گروه، ساکت ماندند. پیامبر صلی الله علیه و آله سخن خویش را سه بار تکرار کرد. پس مردی از آن گروه گفت: آری، ای پیامبر خدا!

فرمود: «بهترینِ شما، کسی است که [دیگران] به خیر او امیدوار و از شرّ او ایمن باشند؛ و بدترینِ شما، کسی است که به خیر او امید نباشد و از شرّ او آسودگی نباشد». .

1- .تعبیر «آزموده شده» برای گناهکار، به جهت آن است که وی به وسیله گناه، آزموده شده است .

11112.الإمامُ الباقرُ عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام لِزِيادِ بنِ النَّضرِ حينَ أنفَذَهُ عَلى مُقَدَّمَتِهِ إلى صِفّينَ : اِتَّقِ اللّهَ فى كُلِّ مُمسى ومُصبَحٍ . . . قَد وَلَّيتُكَ هذَا الجُندَ فَلا تَستَذِلَّنَّهُم ولا تَستَطِل عَلَيهِم ؛ فَإِنَّ خَيرَكُم أتقاكُم . تَعلَّم مِن عالِمِهِم وعَلِّم جاهِلَهُم ، وَاحلُم عَن سَفيهِهِم ؛ فَإِنَّكَ إنَّما تُدرِكُ الخَيرَ بِالعِلمِ وكَفِّ الأَذى وَالجَهلِ . (1)11108.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :إنَّ خِيارَكُمُ الَّذينَ إذا نُظِرَ إلَيهِم ذُكِرَ اللّهُ . (2)11109.امام على عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :خِيارُكُم سُمَحاؤُكُم ، وشِرارُكُم بُخَلاؤُكُم . (3) .

1- .تحف العقول : 191 ، بحار الأنوار : 33 / 465 / 680 .
2- .الكافى : 2 / 225 / 12 عن أبى الحسن الأصبهانى عن الإمام الصادق عليه السلام ، مشكاه الأنوار : 194 / 516 وزاد فى آخره «بهم» ، بحار الأنوار : 75 / 81 / 29 .
3- .الكافى : 4 / 41 / 15 ، الأمالى للمفيد : 291 / 9 ، الخصال : 96 / 42 كلّها عن جميل بن درّاج ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 61 / 1707 ، الأُصول الستّه عشر : 2 ، مكارم الأخلاق : 1 / 295 / 918 ، بحار الأنوار : 71 / 350 / 3 .

11110.فاطمه زهرا علیها السلام :امام علی علیه السلام خطاب به زیاد بن نضر، آن گاه که او را پیشاپیش سپاهش به صفّین اعزام کرد : هر شامگاه و صبحگاه، از خدا پروا داشته باش... . تو را سرپرست این سپاه قرار دادم؛ مبادا آنان را به خواری بکشی و بر آنان زور بگویی! همانا بهترینِ شما، پرهیزگارترینِ شماست. از دانایشان دانش بیاموز، به جاهلشَان دانش بیاموزان، و با نابخردشان بردباری کن؛ همانا خیر را با دانش و پرهیز از آزار و نادانی، به دست می آوری.11111.امام زین العابدین علیه السلام (در دعای خود به هنگام حلول ماه رمضان) امام علی علیه السلام :بهترین های شما، آنانی هستند که چون دیگران به آنها بنگرند، خدا یاد شود.11112.امام باقر علیه السلام :امام صادق علیه السلام :بهترین های شما، بخشندگان شمایند و بدترین های شما، بخیلان شما. .

الفصل الخامس : آثار الخير5 / 1آثارُ الحَسَنا تِأ الإحسانُ إلَى النَّفسِالكتاب«إِنْ أَحْسَنتُمْ أَحْسَنتُمْ لِأَنفُسِكُمْ وَ إِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا . (1) »

الحديث11118.عنه عليه السلام :نثر الدرّ :قالَ [عَلِيٌّ عليه السلام] يَوما : ما أحسَنتُ إلى أحَدٍ قَطُّ ! فَرَفَعَ النّاسُ رُؤوسَهُم تَعَجُّبا ، فَقَرَأَ : «إِنْ أَحْسَنتُمْ أَحْسَنتُمْ لِأَنفُسِكُمْ وَ إِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا . (2) » 11119.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :الإمام علىّ عليه السلام :إنَّكَ إن أحسَنتَ فَنَفسَكَ تُكرِمُ ، وإلَيها تُحسِنُ ؛ إنَّكَ إن أسَأتَ فَنَفسَكَ تَمتَهِنُ وإيّاها تَغبِنُ . (3) .

1- .الإسراء : 7 .
2- .نثر الدرّ : 1 / 293 .
3- .غرر الحكم : 3808 و 3809 ، عيون الحكم والمواعظ : 172 / 3595 و 3596 .

فصل پنجم: آثار نیکی5 / 1آثار کارهای نیکالف نیکی به خویشتنقرآن«اگر نیکی کردید، به خودتان نیکی کرده اید و اگر بدی کردید، به خودتان بد کرده اید » .

حدیث11121.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :نثر الدرّ:روزی، [علی علیه السلام] فرمود: «من هرگز به هیچ کس خوبی نکرده ام !» . مردم، سرهای خود را از روی شگفتی بلند کردند. وی[علیه السلام]این آیه را خواند: «اگر نیکی کردید، به خودتان نیکی کرده اید و اگر بدی کردید، به خودتان بد کرده اید» .11122.رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :به یقین، اگر نیکی کنی، خودت را گرامی داشته و به خویشتن نیکی کرده ای و اگر بدی کنی، خود را فرومایه ساخته و به زیان خویش کار کرده ای .

.

11123.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام فِى الحِكَمِ المَنسوبَهِ إلَيهِ : كُلُّ مُصطَنِعٍ عارِفَهٍ فَإِنَّما يَصنَعُ إلى نَفسِهِ ، فَلا تَلتَمِس مِن غَيرِکَ شُکرَ ما أَتَيتَهُ إلى نَفسِکَ ، وتَمَّمتَ بِهِ لَذَّتَکَ ، ووَقَيتَ بِهِ عِرضَکَ . (1)11124.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :مَن فَعَلَ مَعروفا فَإِنَّما صَنَعَ الخَيرَ لِنَفسِهِ ، ولا يَطلُبُ مِن غَيرِهِ شُکرَ ما أولاهُ لِنَفسِهِ ، ولکِن عَلى مَن اُنعِمَ عَلَيهِ أن يَشکُرَ النِّعمَهَ لِمُنعِمِها ، فَإِن لَم يَفعَل فَقَد کَفَرَها . (2)11125.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :مَن شَکَرَ کانَ کَريما ، ومَن عَلِمَ أنَّ ما صَنَعَ إنَّما صَنَعَ إلى نَفسِهِ لَم يَستَبطِ النّاسَ فى شُکرِهِم ، ولَم يَستَزِدهُم فى مَوَدَّتِهِم ، فَلا تَلتَمِس مِن غَيرِکَ شُکرَ ما أتَيتَ إلى نَفسِکَ ووَقَيتَ بِهِ عِرضَکَ . (3)11121.امام صادق عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام فى رِسالَتِهِ إلى أصحابِهِ : أحسِنوا إلى أنفُسِکُم مَا استَطَعتُم ، فَإِن أحسَنتُم أحسَنتُم لِأَنفُسِکُم ، وإن أسَأتُم فَلَها . (4)11122.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام أيضا : مَن سَرَّهُ أن يُبلِغَ إلى نَفسِهِ فِى الإحسانِ فَليُطِعِ اللّهَ ، فَإِنَّهُ مَن أطاعَ اللّهَ فَقَد أبلَغَ إلى نَفسِهِ فِى الإحسانِ . وإيّاکُم و مَعاصِىَ اللّهِ أن تَرکَبوها ! فَإِنَّهُ مَنِ انتَهَکَ مَعاصِىَ اللّهِ فَرَکِبَها فَقَد أبلَغَ فِى الإِساءَهِ إلى نَفسِهِ .

ولَيسَ بَينَ الإحسانِ وَالإِساءَهِ مَنزِلَهٌ ، فَلِأَهلِ الإحسانِ عِندَ رَبِّهِمُ الجَنَّهُ ، ولِأَهلِ الإِساءَهِ عِندَ رَبِّهِمُ النّارُ . (5) .

1- .شرح نهج البلاغه : 20 / 343 / 936 وراجع: الجعفريّات: 236 .
2- .دعائم الإسلام : 2 / 320 / 1208 .
3- .الكافى : 4 / 28 / 1 عن زراره عن الإمام الصادق عليه السلام ، الخصال : 258 / 132 عن زراره عن الإمام الباقر عنه عليهماالسلاموفيه «برّهم» بدل «شكرهم» ، معانى الأخبار : 141 / 1 عن زراره عن الإمام الباقر عليه السلام وليس فيه من «فلا تلتمس . . .» ، تحف العقول : 299 ، بحار الأنوار : 75 / 42 / 4 .
4- .الكافى : 8 / 7 / 1 عن إسماعيل بن جابر ، بحار الأنوار : 78 / 216 / 93 .
5- .الكافى : 8 / 11 / 1 عن إسماعيل بن جابر ، بحار الأنوار : 78 / 220 / 93 .

11123.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام در حکمت های منسوب به ایشان : هر که کار نیک انجام می دهد، به خودش نیکی می کند. پس، از دیگری نخواه که سپاسگزار چیزی باشد که برای خود کرده ای و لذّت خویش را با آن کامل ساخته ای و آبروی خودت را با آن حفظ نموده ای.11124.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :هر که نیکی کند، به خویش نیکی کرده است و نباید از دیگری بخواهد که سپاسگزار کاری باشد که برای خود کرده است؛ لیکن بر کسی که نعمتی می یابد، سزاوار است که سپاس آن نعمت را درباره صاحب نعمت ادا کند، که اگر چنین نکند، آن نعمت را ناسپاسی کرده است.11125.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :هر کس سپاسگزاری کند، بزرگوار خواهد بود و هر کس بداند که آنچه کرده است، برای خویشتن کرده، مردم را به ناسپاسی، نسبت نمی دهد و خواستار افزونی موّدت آنان نمی شود. پس سپاس آنچه را به خویش کرده ای و با آن آبروی خود را حفظ کرده ای، از دیگری مخواه.11126.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام صادق علیه السلام در نامه اش به اصحاب خود : تا می توانید، به خودتان نیکی کنید؛ چرا که اگر نیکی کنید ، به خودتان کرده اید و اگر بدی کنید، به خودتان بد کرده اید.11127.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام صادق علیه السلام در همان نامه : هر که به کمال رساندنِ خویش ، خوشحالش می سازد ، فرمانبردار خدا باشد؛ چرا که هر که از خدا اطاعت کند، نهایت نیکی را به خویش کرده است. و از ارتکاب معصیت های خدا بپرهیزید؛ چرا که هر کس پرده دری نماید و خدا را نافرمانی کند، نهایت بدی را به خود کرده است.

بین نیکی و بدی، جایگاهی نیست؛ پاداش نیکوکاران نزد پروردگارشان، بهشت است و کیفر بدکاران نزد پروردگارشان، آتش. .

ب ذَهابُ السَّيِّئاتِالكتاب«وَ أَقِمِ الصَّلَوهَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَ زُلَفًا مِّنَ الَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَ لِکَ ذِکْرَی لِلذَّ کِرِينَ . (1) »

الحديث11129.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله لِمَن سَأَلَهُ : هَل يَنفَعُ البِرُّ بَعدَ الفُجورِ؟ : نَعَم ؛ إنَّ التَّوبَهَ تَغسِلُ الحَوبَهَ ، وإنَّ الحَسَناتِ يُذهِبنَ السَّيِّئاتِ . (2)11130.عنه عليه السلام (فى صفهِ المؤمنِ) عنه صلى الله عليه و آله :اِتَّقِ اللّهَ حَيثُما كُنتَ ، وأتبِعِ السَّيِّئَهَ الحَسَنَهَ تَمحُها ، وخالِقِ النّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ . (3)11131.عنه عليه السلام :مسند ابن حنبل عن أبى ذرّ :قُلتُ : يا رَسولَ اللّهِ ، أوصِنى ، قالَ : إذا عَمِلتَ سَيِّئَهً فَأَتبِعها حَسَنَهً تَمحُها .

قالَ : قُلتُ : يا رَسولَ اللّهِ ، أمِنَ الحَسَناتِ لا إلهَ إلاَّ اللّهُ؟ قالَ : هِىَ أفضَلُ الحَسَناتِ . (4) .

1- .هود : 114 .
2- .تاريخ دمشق : 3 / 472 ، كنز العمّال : 12 / 464 / 35559 نقلاً عن مسند أبى يعلى وأبى نعيم فى الدلائل وابن عساكر وج 3 / 145 / 5899 ، حليه الأولياء : 1 / 270 وفيه من «إنّ التوبه . . .» وكلّها عن شدّاد بن أوس ؛ بحار الأنوار : 15 / 399 / 27 نقلاً عن المنتقى فى مولود المصطفى .
3- .سنن الترمذى : 4 / 355 / 1987 ، مسند ابن حنبل : 8 / 82 / 21412 ، سنن الدارمى : 2 / 779 / 2688 ، المستدرک على الصحيحين : 1 / 121 / 178 ، مسند الشهاب : 1 / 379 / 652 كلّها عن أبى ذرّ ، كنز العمّال : 3 / 89 / 5629 ؛ الأمالى للطوسى : 186 / 312 عن أبى ذرّ ، تنبيه الخواطر : 1 / 89 كلاهما نحوه ، بحار الأنوار : 71 / 393 / 63 .
4- .مسند ابن حنبل : 8 / 113 / 21543 ، الأسماء والصفات : 1 / 269 / 202 ، كنز العمّال : 4 / 209 / 10181 .

ب از بین رفتن گناهاناشاره

اشاره

ب از بین رفتن گناهانقرآن«و نماز را در دو طرف روز و اوایل شب، بر پادار. همانا کارهای نیک، گناهان را از بین می برند. این، یادآوری برای کسانی است که اهل یاد باشند » .

حدیث11132.امام حسن علیه السلام (به نقل از دایی خود هند) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خطاب به کسی که پرسید: آیا پس از گناه، نیکی سود می بخشد؟ : آری؛ توبه، گناه را می شوید و نیکی ها، بدی ها را از بین می برند.11260.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (لَمّا رُئیَ حَزینا فسُئلَ عن عِلَّتِهِ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر جا که هستی، از خدا پروا کن و پس از گناه، نیکی کن تا آن را بزداید، و با مردم با اخلاقی نیکو رفتار کن.11259.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :مسند ابن حنبل به نقل از ابوذر : گفتم ای پیامبر خدا! مرا سفارش کن. فرمود: «هر گاه کار بدی کردی، پس از آن، کار نیک کن تا آن را بزداید».

گفتم: ای پیامبر خدا! آیا [گفتن] «لا إله إلاّ اللّه » از کارهای نیک است؟ فرمود: «این، بهترینِ نیکی هاست».

.

11258.عنه صلى الله عليه و آله :حليه الأولياء عن أبى ذرّ :قُلتُ : يا رَسولَ اللّهِ ، عَلِّمنى عَمَلاً يُقَرِّبُنى مِنَ الجَنَّهِ ويُباعِدُنى مِنَ النّارِ .

قالَ : إذا عَمِلتَ سَيِّئَهً فَاعمَل حَسَنَهً ؛ فَإِنَّها عَشرُ أمثالِها .

قُلتُ : يا رَسولَ اللّهِ ، لا إلهَ إلاَّ اللّهُ مِنَ الحَسَناتِ؟

قالَ : هِىَ أحسَنُ الحَسَناتِ كُفؤا . (1)11257.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :مَن أحسَنَ فى ما بَقِىَ مِن عُمُرِهِ غَفَرَ اللّهُ لِما مَضى وما بَقِىَ ، ومَن أساءَ فى ما بَقِىَ مِن عُمُرِهِ اُخِذَ فى ما مَضى وفى ما بَقِىَ . (2)11256.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :الإساءَهُ يَمحاهَا الإحسانُ . (3)11255.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :إنَّ اللّهَ عز و جل يُكَفِّرُ بِكُلِّ حَسَنَهٍ سَيِّئَهً ، قالَ اللّهُ عز و جل : «إِنَّ الْحَسَنَتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ . (4) » 11254.امام على عليه السلام (به علاء بن زياد وقتى خانه وسيع او را ديد) الإمام الصادق عليه السلام لِأَبِى النُّعمانِ : أحسِن ؛ فَإِنّى لَم أرَ أشَدَّ طَلَبا ولا أسرَعَ دَرَكا مِن حَسَنَهٍ مُحدَثَهٍ لِذَنبٍ قَديمٍ ، إنَّ اللّهَ جَلَّ وعَزَّ يَقولُ : «إِنَّ الْحَسَنَتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَ لِکَ ذِكْرَى لِلذَّ كِرِينَ (5) » . (6) .

1- .حليه الأولياء : 4 / 217 ، الدرّ المنثور : 3 / 404 نقلاً عن ابن المنذر وابن أبى حاتم وابن مردويه وليس فيه «كفؤا» .
2- .كفايه الأثر : 190 عن عائشه ، الأمالى للصدوق : 111 / 89 عن غياث بن إبراهيم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلامعنه صلى الله عليه و آلهوفيه «لم يؤاخذ بما مضى من ذنبه» بدل «غفر اللّه لما مضى وما بقى» و «بالأوّل والآخر» بدل «فى ما مضى وفى ما بقي» ، بحار الأنوار : 36 / 349 / 218 ؛ كنز العمّال : 4 / 244 / 10357 نقلاً عن ابن عساكر عن أبى ذرّ .
3- .غرر الحكم : 866 ، عيون الحكم والمواعظ : 31 / 535 .
4- .الأمالى للمفيد : 262 / 3 ، الأمالى للطوسى : 26 / 31 ، بشاره المصطفى : 44 كلّها عن أبى إسحاق الهمدانى ، بحار الأنوار : 82 / 319 .
5- .هود : 114 .
6- .الأمالى للمفيد : 68 / 3 عن أبى النعمان وص 181 / 3 عن ابن أبى يعفور وليس فيه «محدثه» ، الكافى : 2 / 454 / 3 عن أبى النعمان عن

الإمام الباقر عليه السلام ، علل الشرايع : 599 / 49 عن محمّد بن سليمان عن رجل عن الإمام الباقر عليه السلامولیس فیهما «إنّ اللّه جلّ وعزّ یقول . . .» ، الزهد للحسین بن سعید : 16 / 31 ولیس فیه «محدثه» ، مشکاه الأنوار : 139 / 329 کلاهما عن علیّ بن یعقوب ، الاختصاص : 231 ولیس فیه «محدثه» ، بحار الأنوار : 71 / 243 / 5 .

11253.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :حلیه الأولیاء به نقل از ابوذر : گفتم: ای پیامبر خدا! به من کاری بیاموز که مرا به بهشت نزدیک کند و از آتش دور سازد.

فرمود: «هر گاه کار بدی کردی، کار نیکی انجام بده؛ چرا که پاداش آن، ده برابر است» .

گفتم: ای پیامبر خدا! آیا [گفتن] «لا إله إلاّ اللّه » هم از کارهای نیک است؟

فرمود: «این، همتای بهترین نیکی هاست».11252.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر که در باقیمانده عمرش کار نیک کند، خداوند، گناهان گذشته و باقیمانده عمر او را می بخشاید؛ و هر که در باقیمانده عمرش گناه کند، نسبت به گذشته و آینده عمرش مؤاخذه می شود.11254.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (لِعلاءِ بنِ زیادٍ، لمّا رَأیَ سَعَهَ دارِهِ) امام علی علیه السلام :نیکی، بدی را از بین می برد.11253.عنه صلَی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :خداوند با هر نیکی، یک بدی را می پوشاند. خداوند فرموده است: «همانا کارهای نیک، گناهان را از بین می برند» .11252.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام خطاب به ابو نعمان : نیکی کن، که من هیچ چیز را جویاتر و رسنده تر [و جبران کننده تر] از کار نیکِ تازه ای ندیدم که از پیِ گناهی کهنه انجام می گیرد. خدای متعال می فرماید: «همانا کارهای نیک ، گناهان را از بین می برند. این، یادآوری برای کسانی است که اهل یاد باشند» . .

11251.امام صادق عليه السلام :عنه عليه السلام :لا تَستَحقِرَنَّ سَيِّئَةً ؛ فَإِنَّها سَتَسوؤُکَ يَوما ، ولا تَحقِرَنَّ حَسَنَةً وإن صَغُرَت عِندَکَ وقَلَّت فى عَينِکَ ؛ فَإِنَّها سَتَسُرُّکَ يَوما ، وَاعلَم أَنَّهُ لَيسَ شَىءٌ أَضَرَّ عاقِبَةً ولا أَسرَعَ نَدامَةً مِنَ الخَطيئَهِ .

وإِنَّهُ لَيسَ شَىءٌ أَشَدَّ طَلَبا ولا أسرَعَ دَرَکا لِلخَطيئَهِ مِنَ الحَسَنَهِ ، أما إِنَّها لَتُدرِکُ الذَّنبَ العَظيمَ القَديمَ المَنسِىَّ عِندَ عامِلِهِ فَتَجتَذِبُهُ وتُسقِطُهُ وتَذهَبُ بِهِ بَعدَ إثباتِهِ ، وذلِکَ قَولُ اللّهِ سُبحانَهُ : «إِنَّ الْحَسَنَتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَ لِکَ ذِکْرَى لِلذَّ کِرِينَ . (1) » 11250.امام صادق عليه السلام :عنه عليه السلام فى قَولِ اللّهِ عز و جل : «إِنَّ الْحَسَنَتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ» صَلاهُ المُؤمِنِ بِاللَّيلِ تَذهَبُ بِما عَمِلَ مِن ذَنبٍ بِالنَّهارِ . (2)11251.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :مَن خَلا بِعَمَلٍ فَليَنظُر فيهِ؛ فَإِن كانَ حَسَنا جَميلاً فَليَمضِ عَلَيهِ ، وإن كانَ سَيِّئا قَبيحا فَليَجتَنِبهُ ؛ فَإِنَّ اللّهَ عز و جل أولى بِالوَفاءِ وَالزِّيادَهِ . ومَن عَمِلَ سَيِّئَةً فِى السِّرِّ فَليَعمَل حَسَنَةً فِى السِّرِّ ، ومَن عَمِلَ سَيِّئَةً فِى العَلانِيَهِ فَليَعمَل حَسَنَةً فِى العَلانِيَهِ . (3) .

1- .تفسير العيّاشى : 2 / 163 / 80 ، مجمع البيان : 5 / 307 وفيه «فتجتذبه» بدل «فيجديه» وكلاهما عن إبراهيم الكرخى ، بحار الأنوار : 71 / 184 / 45 وراجع ثواب الأعمال : 162 / 1 والأمالى للمفيد : 181 / 3 .
2- .الكافى : 3 / 266 / 10 ، تهذيب الأحكام : 2 / 122 / 466 ، ثواب الأعمال : 66 / 11 ، علل الشرايع : 363 / 7 ، تفسير العيّاشى : 2 / 162 / 76 كلّها عن إبراهيم بن عمر اليمانى عمّن حدّثه ، بحار الأنوار : 83 / 126 / 73 .
3- .معانى الأخبار : 237 / 1 عن يونس بن ظبيان ، بحار الأنوار : 71 / 243 / 6 .

11250.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام صادق علیه السلام :هیچ گناهی را کوچک مشمار؛ چرا که روزی، تو را ناراحت خواهد کرد، و هیچ حسنه ای را، هر چند در نزد تو کوچک و در چشم تو اندک باشد، کوچک مشمار؛ چرا که روزی،تو را شاد خواهد کرد. و بدان که هیچ چیزی همچون گناه، سرانجامی زیانبارتر و ندامت آورتر ندارد و هیچ چیزی همچون نیکی، جویاتر و جبران کننده تر برای گناه نیست.

همانا نیکی، گناه بزرگِ دیرین و فراموش شده نزد گناهکار را در می یابد و آن را می گیرد و ساقط می کند و پس از اثباتش، آن را از بین می برد، و این، همان سخن خدای سبحان است که: «همانا کارهای نیک، گناهان را از بین می برند. این ، یادآوری برای کسانی است که اهل یاد باشند» .11249.الخصال (به نقل از ابو الحسن الحذّاء) امام صادق علیه السلام درباره سخن خداوند: «همانا کارهای نیک، گناهان را از بین می برند» : نماز شب مؤمن، گناه روزانه او را از بین می برد.11248.امام صادق علیه السلام :امام صادق علیه السلام :هر کس که کاری انجام داد، در آن به دقّت بنگرد؛ اگر نیکو و زیبا بود، آن را ادامه دهد و اگر بد و زشت بود، از آن پرهیز کند. همانا خداوند، به وفا[ی به عهد] و افزون دادن[پاداش]، سزاوارتر است.

و هر کس در نهان، کار بدی کرده، در نهان، کار نیکی کند و هر که آشکارا کار بدی کرده، در آشکارا کار نیکی انجام دهد. .

11247.امام صادق علیه السلام :معانى الأخبار عن هشام بن سالم عن الإمام الصادقِ علیه السلام :كانَ عَلِىٌّ بنُ الحُسَينِ صَلَواتُ اللّهِ عَلَيهِما يَقولُ : وَيلٌ لِمَن غَلَبَت آحادُهُ أعشارَهُ !

فَقُلتُ لَهُ : وكَيفَ هذا؟

فَقالَ : أما سَمِعتَ اللّهَ عز و جل يَقولُ : «مَن جَآءَ بِالْحَسَنَهِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَن جَآءَ بِالسَّيِّئَهِ فَلاَ يُجْزَى إِلاَّ مِثْلَهَا (1) » فَالحَسَنَةُ الواحِدَةُ إذا عَمِلَها كُتِبَت لَهُ عَشرا ، وَالسَّيِّئَةُ الواحِدَةُ إذا عَمِلَها كُتِبَت لَهُ واحِدَةً ، فَنَعوذُ بِاللّهِ مِمَّن يَرتَكِبُ فى يَومٍ واحِدٍ عَشرَ سَيِّئاتٍ ، ولا تَكونُ لَهُ حَسَنَهٌ واحِدَهٌ فَتَغلِبَ حَسَناتِهِ سَيِّئاتُهُ . (2)11246.امام باقر يا امام صادق عليهما السلام :الإمام الصادق عليه السلام :كانَ فى ما وَعَظَ اللّهُ تَبارَكَ وتَعالى بِهِ عيسَى بنَ مَريَمَ عليه السلامأن قالَ لَهُ : . . . يا عيسى ، اِغسِل بِالماءِ مِنكَ ما ظَهَرَ ، وداوِ بِالحَسَناتِ ما بَطَنَ ؛ فَإِنَّكَ إلَىَ راجِعٌ . (3)11245.امام على عليه السلام :الكافى عن علىّ بن عيسى رفعه :إنَّ موسى عليه السلام ناجاهُ اللّهُ تَبارَكَ وتَعالى فَقالَ لَهُ فى مُناجاتِهِ : . . . يا موسى ، إنَّ الحَسَنَةَ عَشَرَهُ أضعافٍ ، ومِنَ السَّيِّئَهِ الواحِدَهِ الهَلاكُ . لا تُشرِك بى ؛ لا يَحِلُّ لَكَ أن تُشرِكَ بى . قارِب وسَدِّد ، وَادعُ دُعاءَ الطّامِعِ الرّاغِبِ فى ما عِندى ، النّادِمِ عَلى ما قَدَّمَت يَداهُ ؛ فَإِنَّ سَوادَ اللَّيلِ يَمحوهُ النَّهارُ ، وكَذلِكَ السَّيِّئَةُ تَمحوهَا الحَسَنَةُ ، وعَشوَهُ اللَّيلِ تَأتى عَلى ضَوءِ النَّهارِ ، وكَذلِكَ السَّيِّئَةُ تَأتى عَلَى الحَسَنَهِ الجَليلَهِ فَتُسَوِّدُها . (4) .

1- .الأنعام : 160 .
2- .معانى الأخبار : 248 / 1 ، بحار الأنوار : 71 / 243 / 7 .
3- .الأمالى للصدوق : 606 و 610 / 841 عن أبى بصير ، الكافى : 8 / 135 / 103 عن علىّ بن أسباط عنهم عليهم السلام ، بحار الأنوار : 14 / 319 / 19 .
4- .الكافى : 8 / 49 / 8 ، تحف العقول : 496 ، بحار الأنوار : 13 / 337 / 13 و ج 77 / 39 / 7 .

11249.الخصال عن أبی الحسن الحذّاءُ :معانی الأخبار به نقل از هشام بن سالم، از امام صادق علیه السلام : «امام زین العابدین علیه السلام می فرمود: وای بر آن که یک هایش بر ده هایش غلبه کند ».

پرسیدم: این چگونه است؟

فرمود: «آیا نشنیده ای که خداوند می فرماید: «هر کس حسنه ای (کار نیکی)، آوَرَد، ده برابر پاداش دارد و هر کس بدی کند، جز همانند آن، کیفر نمی بیند» ؟ پس اگر یک حسنه انجام دهد، ده حسنه برایش نوشته می شود؛ ولی اگر یک گناه انجام دهد، همان یک گناه برای او نوشته می شود. پس پناه می بریم به خدا از کسی که روزی ، ده گناه انجام می دهد و حتّی یک کار نیک هم انجام نمی دهد که حسناتش، سیّئاتش را از بین ببرند».11248.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام:از جمله مواعظ خداوند متعال به حضرت عیسی علیه السلاماین بود که به او فرمود: «ای عیسی! برونِ خود را با آب، و درون خویش را با حسنات، شستشو بده؛ همانا تو به سوی من برمی گردی».11247.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :الکافی به نقل از علی بن عیسی : خداوند با موسی علیه السلامسخن گفت . از جمله آن سخنان این بود: «... ای موسی! نیکی، ده برابر است و هلاکت، از یک گناه است. برای من، شریک قرار مده که برای تو شرک ورزیدن، روا نیست. به من نزدیک شو و کار استوار (درست) انجام بده و دعا کن، همچون دعای کسی که به آنچه پیش من است، طمع و علاقه دارد و بر آنچه انجام داده، پشیمان است؛ چرا که روز، تاریکی شب را از بین می برد و نیکی نیز همین گونه بدی را می زداید؛ و تاریکی شب، روشنایی روز را در بر می گیرد و گناه نیز همین گونه نیکیِ بزرگ را در برگرفته، آن را سیاه می کند». .

ج مَحَبَّهُ اللّهالكتاب« وَأَحْسِنُواْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ . (1) »

« فَئَاتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْأَخِرَهِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ . (2) »

الحديث11241.امام على عليه السلام :الإرشاد عن عبد الرزّاق :جَعَلَت جارِيَهٌ لِعَلِيِ بنِ الحُسَينِ عليهماالسلامتَسكُبُ عَلَيهِ الماءَ لِيَتَهَيَّأَ لِلصَّلاهِ ، فَنَعَسَت فَسَقَطَ الإِبريقُ مِن يَدِ الجارِيَهِ فَشَجَّهُ .

فَرَفَعَ رَأسَهُ إلَيها .

فَقالَت لَهُ الجارِيَهُ : إنَّ اللّهَ تَعالى يَقولُ : « وَالْكاظِمِينَ الْغَيْظَ » .

قالَ : قَد كَظَمتُ غَيظى .

قالَت : « وَ الْعافِينَ عَنِ النَّاسِ » .

قالَ لَها : عَفَا اللّهُ عَنكِ .

قالَت : « وَاللّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ (3) » .

قالَ : اِذهَبى فَأَنتِ حُرَّهٌ . (4) .

1- .البقره : 195 .
2- .آل عمران : 148 وراجع المائده : 13 و 93 .
3- .آل عمران : 134 .
4- .الإرشاد : 2 / 146 ، الأمالى للصدوق : 268 / 294 ، مجمع البيان : 2 / 838 ، إعلام الورى : 1 / 491 ، مشكاه الأنوار : 312 / 980 وزِيد فى ذيلها «لوجه اللّه » ، بحار الأنوار : 46 / 68 / 36 ؛ تاريخ دمشق : 41 / 387 .

ج محبّت خداقرآن«و نیکی کنید؛ همانا خداوند، نیکوکاران را دوست می دارد » .

«پس خداوند، پاداش دنیا و پاداش نیک آخرت را به آنان عطا کرد و خداوند، نیکوکاران را دوست می دارد » .

حدیث11242.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :الإرشاد به نقل از عبد الرزّاق : کنیز امام زین العابدین علیه السلامبرای ایشان آب می ریخت تا امام علیه السلامبرای نماز آماده شود. چُرت، کنیز را فراگرفت. آفتابه از دست او افتاد و امام علیه السلام را زخمی کرد.

امام علیه السلام سر بلند کرد و به او نگریست.

کنیز گفت: خداوند می فرماید: «و فرو خورندگان خشم» .

فرمود: خشمم را فرو خوردم.

کنیز گفت: «و عفوکنندگان مردم» .

به او فرمود: خدا تو را ببخشاید.

کنیز گفت: «و خداوند، نیکوکاران را دوست می دارد» .

فرمود: برو، تو آزادی.

.

د حُسنُ الجَزاءِالكتاب« فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ . (1) »

« يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِن سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدَا بَعِيدًا وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ رَءُوفُ بِالْعِبَادِ . (2) »

« وَ مَا تُقَدِّمُواْ لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِندَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَ أَعْظَمَ أَجْرًا وَ اسْتَغْفِرُواْ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمُ . (3) »

« وَ لِلَّهِ مَا فِى السَّمَوَ تِ وَ مَا فِى الْأَرْضِ لِيَجْزِىَ الَّذِينَ أَسَئُواْ بِمَا عَمِلُواْ وَ يَجْزِىَ الَّذِينَ أَحْسَنُواْ بِالْحُسْنَى . (4) »

« هَلْ جَزَآءُ الْإِحْسَنِ إِلاَّ الْإِحْسَنُ . (5) »

« إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِى نَعِيمٍ . (6) »

« لَكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْاْ رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّتٌ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ خَلِدِينَ فِيهَا نُزُلاً مِّنْ عِندِ اللَّهِ وَمَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ لِّلْأَبْرَارِ . (7) »

« إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِن كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا . (8) »

.

1- .الزلزله : 7 .
2- .آل عمران : 30 .
3- .المزّمّل : 20 .
4- .النجم : 31 .
5- .الرحمن : 60 .
6- .المطفّفين : 22 .
7- .آل عمران : 198 .
8- .الإنسان : 5 .

د پاداش نیک

د پاداش نیکقرآن«هر کس همسنگ ذرّه ای نیکی کند، آن را می بیند » .

«[قیامت،] روزی است که هر کس، هر کار نیک و بدی را که انجام داده، حاضر می بیند و دوست می دارد که میان او و آنها (کارهای بد) فاصله ای زیاد باشد. خداوند، شما را از [کیفر]خویش برحذر می دارد و خداوند به بندگان، مهربان است » .

«و هر کار نیکی که برای خود، پیش فرستید، آن را نزد خداوند می یابید؛ او بهتر و پاداشش بزرگ تر است. از خدا آمرزش بطلبید؛ همانا خداوند، آمرزنده مهربان است » .

«و آنچه در آسمان ها و آنچه در زمین است، از آنِ خداست، تا بدکاران را به سبب کرده هایشان، کیفر دهد و نیکوکاران را پاداش نیکو عطا نماید » .

«آیا پاداش نیکی، جز نیکی است؟ » .

«نیکان، در نعمت اند » .

«لیکن آنان که از پروردگارشان پروا کردند، برای آنان باغ هایی است که از زیر درختانش نهرها جاری اند [و] همواره در آنها جاویدان اند. این، ضیافتْ خانه ای از سوی خداست و آنچه نزد خداوند است، برای نیکان، بهتر است » .

«نیکان، از جامی می نوشند که آمیخته آن، کافور است » .

.

« رَّبَّنَآ إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِى لِلْإِيمَنِ أَنْ ءَامِنُواْ بِرَبِّكُمْ فَئَامَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ . (1) »

الحديث11227.امام على عليه السلام (در توصيف منافقان) رسول اللّه صلى الله عليه و آله :المَوتُ يَأتيكُم بَغتَةً ، فَمَن يَزرَع خَيرا يَحصِد غِبطَةً ، ومَن يَزرَع شَرّا يَحصِد نَدامَةً . (2)11226.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آلهفى وَصِيَّتِهِ لِأَبى ذَرٍّ : يا أبا ذَرٍّ ... مَن يَزرَع خَيرا يوشِك أن يَحصِدَ خَيرا . (3)11225.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :طوبى لِمَن طالَ عُمُرُهُ وحَسُنَ عَمَلُهُ ؛ فَحَسُنَ مُنقَلَبُهُ إذ رَضِىَ عَنهُ رَبُّهُ ! (4)11229.نهج البلاغه :عنه صلى الله عليه و آله :لَن يَشبَعَ المُؤمِنُ مِن خَيرٍ يَسمَعُهُ حَتّى يَكونَ مُنتَهاهُ الجَنَّةَ . (5)11228.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :مَن أماطَ عَن طَريقِ المُسلِمينَ ما يُؤذيهِم كَتَبَ اللّهُ لَهُ أجرَ قِراءَةِ أربَعِمِائَةِ آيَةٍ ، كُلُّ حَرفٍ مِنها بِعَشرِ حَسَناتٍ . (6)11227.عنه عليه السلام (فى صِفهِ المنافقينَ) عنه صلى الله عليه و آله :مَن أماطَ أذىً عَن طَريقِ المُسلِمينَ كُتِبَ لَهُ حَسَنَةٌ ، ومَن تُقُبِّلَت لَهُ حَسَنَةٌ دَخَلَ الجَنَّةَ . (7) .

1- .آل عمران : 193 .
2- .الأمالى للطوسى: 473/1032 عن الحارث الهمدانى عن الإمام علىّ عليه السلام، الكافى: 2/458/19 عن ابن فضّال عمّن ذكره عن الإمام الصادق عليه السلام ، تحف العقول : 489 عن الإمام العسكرى عليه السلام ، بحار الأنوار: 71/176/ 15.
3- .مكارم الأخلاق : 2 / 365 / 2661 عن أبى ذرّ ، بحار الأنوار : 77 / 76 / 3 .
4- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 4 / 396 / 5846 ، الأمالى للصدوق : 111 / 88 عن عبد اللّه بن الفضل الهاشمى عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلامعنه صلى الله عليه و آله ، روضه الواعظين : 521 ، بحار الأنوار : 71 / 172 / 2 وراجع مستطرفات السرائر : 113 / 1 وكنز العمّال : 15 / 667 / 42650 .
5- .سنن الترمذى : 5 / 50 / 2686 ، المستدرک على الصحيحين : 4 / 144 / 7175 ، صحيح ابن حبّان : 3 / 185 / 903 نحوه ، رياض الصالحين : 502 وليس فيهما «يسمعه» وكلّها عن أبى سعيد الخدرى ، كنز العمّال : 1 / 146 / 721 .

6- .الأمالى للطوسى : 183 / 306 عن أبى قلاّبه ، بحار الأنوار : 69 / 382 / 44 و فيه «أماط» بدل «أحاط» .
7- .الأدب المفرد : 180 / 593 ، المعجم الكبير : 20 / 217 / 502 كلاهما عن معقل المزنى و ص 102 / 198 عن معاذ وفيه «من رفع حجرا . . .» ، مسند ابن حنبل : 10 / 416 / 27549 ، المعجم الأوسط : 1 / 14 / 32 كلاهما عن أبى الدرداء نحوه ، كنز العمّال : 6 / 430 / 16406 .

«پروردگارا! ما منادی ای را شنیدیم که به ایمان فرا می خواند که: «به پروردگارتان ایمان آورید». پس ایمان آوردیم. پروردگارا! پس گناهان ما را بیامرز و از خطاهایمان درگذر و ما را با نیکان، بمیران » .

حدیث11224.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :مرگ، ناگهان به سراغ شما می آید. پس هر که نیکی بکارد، سعادت دِرو می کند و هر که بدی بکارد، ندامت دِرو می نماید.11223.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در وصیّتش به ابوذر : ای ابوذر!... هر که نیکی بکارد، امید است که نیکی بِدرَوَد.11222.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خوشا آن که عمرش طولانی و کارش نیک باشد، که سرانجامش نیز خوب خواهد بود؛ چرا که پروردگارش از او خرسند است.11221.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :مؤمن، هرگز از خیری که می شنود، سیر نمی شود، تا آن که سرانجامش بهشت باشد.11220.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس چیزی را که مایه آزار مسلمانان است، از سر راهشان بردارد، خداوند، پاداش خواندن چهارصد آیه برای او می نویسد که هر حرف آن آیه ها، ده حسنه ثواب دارد.11219.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس، آزار دهنده ای را از سر راه مسلمانان بردارد، برای او یک حسنه نوشته می شود و هر کس یک کار نیک از او پذیرفته شود، به بهشت می رود. .

11218.امام علی علیه السلام :الإمام الصادق علیه السلام :مَن أماطَ أذیً عَن طَریقِ مَکَّةَ کَتَبَ اللّهُ لَهُ حَسَنَةً ، ومَن کَتَبَ لَهُ حَسَنَةً لَم یُعَذِّبهُ .

11217(1).امام علی علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :وَاللّهِ لَتَموتونَ کَما تَنامونَ ، ولَتُبعَثونَ کَما تَستَیقِظونَ ، ولَتُحاسَبونَ کَما تَعمَلونَ ، ولَتُجزَونَ بِالإِحسانِ إحسانا وبِالسّوءِ سوءا ، وإنَّهَا الجَنَّةُ أبَدا والنّارُ أبَدا .

11224(2).عنه علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :أنزَلَ اللّهُ هذِهِ الآیَةَ مُسَجَّلَةً لِلکافِرِ وَالمُسلِمِ : « هَلْ جَزَآءُ الْإِحْسَنِ إِلاَّ الْإِحْسَنُ (3) » .

11223(4).عنه علیه السلام :الإمام علیّ علیه السلام فی قَولِ اللّهِ عز و جل : « هَلْ جَزَآءُ الْإِحْسَنِ إِلاَّ الْإِحْسَنُ » : سَمِعتُ رَسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله یَقولُ : إنَّ اللّهَ عز و جل قالَ : ما جَزاءُ مَن أنعَمتُ عَلَیهِ بِالتَّوحیدِ إلاَّ الجَنَّةَ . (5) .

1- .الکافی : 4 / 547 / 34 عن إسحاق بن عمّار ، کتاب من لا یحضره الفقیه : 2 / 228 / 2267 عن الإمام الباقر علیه السلاموفیه «قبل اللّه منه» بدل «کتب له» .

2- .المناقب لابن شهرآشوب : 1 / 46 عن قتاده ، روضه الواعظین : 63 و فیه «تعلمون» بدل «تعملون» ، بحار الأنوار : 18 / 197 / 30 .

3- .الرحمن : 60 .

4- .شُعَب الإیمان : 6 / 525 / 9154 عن ابن عبّاس ، کنز العمّال : 2 / 43 / 3049 ؛ الزهد للحسین بن سعید : 31 / 78 ، تفسیر نور الثقلین : 5 / 199 / 58 عن علیّ بن سالم عن الإمام الصادق علیه السلاموکلاهما نحوه ، بحار الأنوار : 75 / 43 / 7 .

5- .التوحید : 28 / 29 ، الأمالی للصدوق : 470 / 628 ، الأمالی للطوسی : 430 / 960 کلّها عن إسماعیل بن موسی عن آبائه علیهم السلام ، الاختصاص : 225 ، منیه المرید : 366 ، بحار الأنوار : 3 / 5 / 12 وراجع مجمع البیان : 9 / 315 وکنز العمّال : 2 / 43 / 3048 و ص 517 / 4638 .

11222.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام :هر کس از راه مکّه، آزاردهنده ای را بردارد، خداوند برای او یک حسنه می نویسد و خدا برای هر که یک حسنه بنویسد، عذابش نمی کند.11221.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :به خدا سوگند، می میرید، آن گونه که می خوابید؛ و برانگیخته می شوید، آن سان که بیدار می شوید؛ و محاسبه می شوید، آن چنان که عمل می کنید؛ و برای خوبی، پاداش خوب می یابید و برای بدی، کیفر بد می بینید و آن، بهشت جاویدان است، یا آتش ابدی.11220.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، این آیه را نازل کرد، که برای کافر و مسلمان، ثابت است: «آیا پاداش نیکی، جز نیکی است؟» .11219.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام درباره این سخن خداوند که: «آیا پاداش نیکی، جز نیکی است» : از پیامبر خدا شنیدم که می فرمود: «خداوند فرموده است: پاداش کسی که نعمت توحید را بر او ارزانی داشته ام، جز بهشت نیست ». .

11218.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :مَن قَدَّمَ خَيرا وَجَدَهُ .
11217(1).عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :مَن زَرَعَ خَيرا حَصَدَ أجرا .
11216(2).امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :إنَّ ما تُقَدِّمُ مِن خَيرٍ يَكُن لَكَ ذُخرُهُ ، وما تُؤَخِّرُهُ يَكُن لِغَيرِكَ خَيرُهُ .
11215(3).امام على عليه السلام (در نامه خود به معاويه) عنه عليه السلام :الخَيرُ لا يَفنى .
11214(4).امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :قَدِّموا خَيرا تَغنَموا ، وأخلِصوا أعمالَكُم تَسعَدوا .
11213(5).امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :مَن قَدَّمَ الخَيرَ غَنِمَ .
11216(6).عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :فِعلُ الخَيرِ ذَخيرَهٌ باقِيَهٌ ، وثَمَرَهٌ زاكِيَهٌ .
11215(7).عنه عليه السلام (مِن كتابهِ إلى معاويةَ) عنه عليه السلام :غارِسُ شَجَرَهِ الخَيرِ يَجتَنيها (8) أحلى ثَمَرَهٍ .
11214(9).عنه عليه السلام :عنه عليه السلام فى قَولِهِ تَعالى : « إِنَّ رَبِّى عَلَى صِرَ طٍ مُّسْتَقِيمٍ (10) » : يَعنى : إنَّهُ عَلى حَقٍّ ، يَجزى بِالإحسانِ إحسانا وبِالسَّيِءِ سَيِّئاً ، ويَعفو عَمَّن يَشاءُ ويَغفِرُ ، سُبحانَهُ وتَعالى .
(11) .

1- .غرر الحكم : 9214 .
2- .غرر الحكم : 8337 ، عيون الحكم والمواعظ : 447 / 7904 .
3- .غرر الحكم : 3504 ، عيون الحكم والمواعظ : 152 / 3328 .
4- .غرر الحكم : 917 ، عيون الحكم والمواعظ : 31 / 519 .
5- .غرر الحكم : 6779 ، عيون الحكم والمواعظ : 372 / 6296 .
6- .غرر الحكم : 7901 ، عيون الحكم والمواعظ : 430 / 7339 .
7- .غرر الحكم : 6545 ، عيون الحكم والمواعظ : 357 / 6032 .
8- .فى الطبعه المعتمده «تجتنيها» والتصويب من طبعه النجف .
9- .غرر الحكم : 6442 ، عيون الحكم والمواعظ : 350 / 5947 وفيه «مجتنيها» .
10- .هود : 56 .
11- .تفسير العيّاشى : 2 / 151 / 42 عن أبى معمّر السعدى ، بحار الأنوار : 71 / 112 .

11213.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام علی علیه السلام :هر کس کار نیکی پیش فرستد، آن را می یابد.11212.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :هر که نیکی کاشت، پاداش دِرَوید.11212.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :هر نیکی که از پیش فرستی، ذخیره آن برای تو خواهد بود، و آنچه تأخیر بیندازی، خیرش برای دیگری است.11211.امام علی علیه السلام (در یاد کرد از پیامبر صلی الله علیه و آله) امام علی علیه السلام :نیکی، نابود نمی شود.11210.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :نیکی، پیش فرستید تا بهره مند شوید، و کارهایتان را خالص سازید، تا به سعادت برسید.11209.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :هر کس نیکی پیش فرستاد، بهره برد.11208.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :کار نیک، ذخیره ای ماندگار و ثمری بالنده است.11211.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (فی ذِکرِ النبیِّ صلی الله علیه و آله) امام علی علیه السلام :آن که درخت نیکی می کارد، از آن، شیرین ترین میوه را می چیند.11210.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام درباره سخن خدای متعال که: «پروردگار من، بر راه راست (استوار) است» : یعنی او بر حق است؛ نیکی را به نیکی و بدی را به بدی، پاداش می دهد و از هر که بخواهد، درمی گذرد و می آمرزد؛ او منزّه و والاست. .

11209.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :مَن أحسَنَ العَمَلَ حَسُنَت لَهُ المُكافَأَةُ . (1)11208.عنه عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :مَن قَبِلَ اللّهُ مِنهُ صَلاةً واحِدَةً لَم يُعَذِّبهُ ، ومَن قَبِلَ مِنهُ حَسَنَةً لَم يُعَذِّبهُ . (2)راجع : (ميزان الحكمه ، الباب 2670: المعروف ذخيره الأبد) .

ه تَضاعُفُ الجَزاءِالكتاب« إِنَّ اللَّهَ لاَ يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِن تَكُ حَسَنَةً يُضَعِفْهَا وَيُؤْتِ مِن لَّدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا . (3) »

« مَن جَآءَ بِالْحَسَنَهِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَن جَآءَ بِالسَّيِّئَهِ فَلاَ يُجْزَى إِلاَّ مِثْلَهَا وَهُمْ لاَ يُظْلَمُونَ .» (4)

الحديث11205.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّ شَهرَ رَمَضانَ شَهرٌ عَظيمٌ ، يُضاعِفُ اللّهُ فيهِ الحَسَناتِ ويَمحو فيهِ السَّيِّئاتِ ويَرفَعُ فيهِ الدَّرَجاتِ ، مَن تَصَدَّقَ فى هذَا الشَّهرِ بِصَدَقَهٍ غَفَرَ اللّهُ لَهُ ، ومَن أحسَنَ فيهِ إلى ما مَلَكَت يَمينُهُ غَفَرَ اللّهُ لَهُ ، ومَن حَسُنَ فيهِ خُلُقُهُ غَفَرَ اللّهُ لَهُ . (5)11204.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :مسند ابن حنبل عن أبى عثمان النهدى :أتَيتُ أبا هُرَيرَةَ فَقُلتُ لَهُ : إنَّهُ بَلَغَنى أنَّكَ تَقولُ : إنَّ الحَسَنَةَ تُضاعَفُ ألفَ ألفِ حَسَنَهٍ .

قالَ : وما أعجَبَكَ مِن ذلِكَ؟! فَوَاللّهِ لَقَد سَمِعتُ يَعنِى النَّبِىَ صلى الله عليه و آله يَقولُ : إنَّ اللّهَ لَيُضاعِفُ الحَسَنَةَ ألفَى ألفِ حَسَنَهٍ! (6) .

1- .غرر الحكم : 8343 ، عيون الحكم والمواعظ : 447 / 7910 .
2- .الكافى : 3 / 266 / 11 ، تهذيب الأحكام : 2 / 238 / 943 كلاهما عن حفص بن البخترى ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 1 / 211 / 641 .
3- .النساء : 40 .
4- .الأنعام : 160 .
5- .عيون أخبار الرضا : 1 / 293 / 46 ، فضائل الأشهر الثلاثه : 73 / 53 ، الأمالى للصدوق : 109 / 82 كلّها عن الحسن بن علىّ بن فضّال عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام، روضه الواعظين: 372 ، بحار الأنوار : 96/361/29.
6- .مسند ابن حنبل : 3 / 153 / 7950 وص 610 / 10764 نحوه ، الدرّ المنثور : 2 / 541 عن أبى عثمان ، كنز العمّال : 6 / 352 / 16019 نقلاً

عن ابن جرير عن أبى هريره وراجع الفردوس : 1 / 167 / 620 .

ه افزایش پاداش

11203.امام باقر علیه السلام (در پاسخ به سؤال از مستضعفان) امام علی علیه السلام :هر که کار نیک کند، پاداش نیک می یابد.11202.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :خداوند، از هر که یک نماز بپذیرد، او را عذاب نمی کند و [نیز] از هر که یک حسنه قبول کند، او را عذاب نمی نماید.ر. ک: میزان الحکمه، باب 2670 (نیکی، ذخیره ابدی است).

ه افزایش پاداشقرآن«خداوند، همسنگ ذرّه ای، ستم نمی کند و اگر کار نیک باشد، چند برابرش می کند و از پیش خود، پاداشی بزرگ می دهد » .

«هر کس حسنه ای (کار نیکی) آوَرَد، ده برابر پاداش دارد و هر کس بدی کند، جز همانند آن، کیفر نمی بیند و به آنان ستم نمی شود » .

حدیث11199.امام باقر علیه السلام (نیز درباره همین آیه) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :ماه رمضان، ماه بزرگی است. خداوند در آن، حسنات را می افزاید و گناهان را می زداید و درجات را بالا می برد. هر کس در این ماه، صدقه ای بدهد، خداوند، او را می آمرزد؛ و هر که در آن ماه، به برده خویش نیکی کند، خدا او را می آمرزد؛ و هر که در آن ماه، اخلاقش خوب باشد، خداوند او را می بخشاید.11198.امام باقر علیه السلام (درباره آیه: «جز آن مردان و زنان و کودکان مستضعف) مسند ابن حنبل به نقل از ابو عثمان نهدی : نزد ابو هریره رفتم و گفتم : به من خبر رسیده که می گویی: حسنه، هزار هزار برابر می شود.

گفت: کجای این، تعجّب دارد؟ به خدا قسم، از پیامبر صلی الله علیه و آله شنیدم که فرمود: «خداوند، حسنه را به دو هزار هزار برابر می افزاید».

.

11199.عنه عليه السلام (أيضا) الإمام علىّ عليه السلام لِوَلَدِهِ الحَسَنِ عليه السلام : وَاعلَم أنَّ الَّذى بِيَدِهِ خَزائِنُ السَّماواتِ وَالأَرضِ قَد أذِنَ لَکَ فِى الدُّعاءِ . . . ولَم يُؤيِسکَ مِنَ الرَّحمَهِ ، بَل جَعَلَ نُزوعَکَ عَنِ الذَّنبِ حَسَنَهً ، وحَسَبَ سَيِّئَتَکَ واحِدَهً ، وحَسَبَ حَسَنَتَکَ عَشرا . (1)11198.الإمامُ الباقرُ عليه السلام (فى قولِهِ تعالى : {Q} «إلاّ المُستَضعَفِين ...») عنه عليه السلام فى خُطبَهٍ لَهُ : لکِنَّهُ سُبحانَهُ جَعَلَ حَقَّهُ عَلَى العِبادِ أن يُطيعوهُ ، وجَعَلَ جَزاءَهُم عَلَيهِ مُضاعَفَهَ الثَّوابِ تَفَضُّلاً مِنهُ ، وتَوَسُّعا بِما هُوَ مِنَ المَزيدِ أهلُهُ . (2)11197.امام صادق عليه السلام :الإمام الباقر عليه السلام :مَن نَوَى الصَّومَ ثُمَّ دَخَلَ عَلى أخيهِ فَسَأَلَهُ أن يُفطِرَ عِندَهُ فَليُفطِر ، وَليُدخِل عَلَيهِ السُّرورَ ؛ فَإنَّهُ يُحتَسَبُ لَهُ بِذلِکَ اليَومِ عَشَرَهُ أيّام ، وهُوَ قَولُ اللّهِ عز و جل : « مَن جَآءَ بِالْحَسَنَهِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا . (3) » 11196.امام على عليه السلام (درباره آيه: «خواستيم بر كسانى كه ناتوان نگه داش) الإمام الصادق عليه السلام :لَمّا اُنزِلَت هذِهِ الآيَهُ عَلَى النَّبِى صلى الله عليه و آله : « مَن جَآءَ بِالْحَسَنَهِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّنْهَا (4) » قالَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : اللّهُمَّ زِدنى .

فَأَنزَلَ اللّهُ تَبارَکَ وتَعالى : « مَن جَآءَ بِالْحَسَنَهِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا » .

فَقالَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : اللّهُمَّ زِدنى .

فَأَنزَلَ اللّهُ عز و جل عَلَيهِ : « مَّن ذَا الَّذِى يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً (5) » فَعَلِمَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آلهأنَّ الكَثيرَ مِنَ اللّهِ عز و جل لا يُحصى ولَيسَ لَهُ مُنتَهىً . (6) .

1- .نهج البلاغه : الكتاب 31 ، كشف المحجّه : 227 عن عمر بن أبى المقدام عن الإمام الباقر عنه عليهماالسلام ؛ تحف العقول : 75 نحوه ، بحار الأنوار : 93 / 301 / 38 ؛ كنز العمّال : 16 / 173 / 44215 نقلاً عن وكيع والعسكرى فى المواعظ نحوه .
2- .نهج البلاغه : الخطبه 216 ، بحار الأنوار : 27 / 251 / 14 و ج 41 / 152 / 46 .
3- .الكافى : 4 / 150 / 2 عن نجم بن حطيم ، تفسير العيّاشى : 1 / 386 / 138 عن محمّد بن حكيم ، بحار الأنوار : 97 / 126 / 10 .
4- .النمل : 89 .

5- .البقره : 245 .
6- .معانى الأخبار : 398 / 54 عن أبى أيّوب الخزّاز ، تفسير العيّاشى : 1 / 131 / 434 عن علىّ بن عمّار نحوه ، بحار الأنوار : 71 / 246 / 1 .

11195.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام خطاب به فرزندش امام حسن علیه السلام : بدان! آن که گنجینه های آسمان ها و زمین به دست اوست، به تو اجازه دعا داده است ... و تو را از رحمت، ناامید نساخته است؛ بلکه دست برداشتنت را از گناه، حسنه قرار داده و هر گناه تو را یکی حساب کرده و هر حسنه تو را ده برابر، حساب نموده است.11194.کنز العمّال (به نقل از امیه بن خالد بن عبد اللّه درباره پیام) امام علی علیه السلام در خطبه ای : لیکن خدای سبحان، حقّ خود بر بندگان را این قرار داد که اطاعتش کنند و پاداش آنان را بر این اطاعت، از روی لطف خویش و از روی گشایشی که خودش در خور آن افزایش است، چند برابر قرار داد.11197.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام باقر علیه السلام :هر کس نیّت روزه کند، سپس نزد برادر دینی اش برود و او از وی بخواهد که پیش او غذا بخورد، پس وی غذا بخورد [و روزه اش را افطار کند] و او را شادمان سازد، همانا آن روز، مانند ده روز برای او حساب می شود و این، همان سخن خداوند است که فرمود: «هر کس حسنه ای (کار نیکی) آوَرَد، ده برابر پاداش دارد» .11196.عنه علیه السلام (فی قولِهِ تعالی : {Q} «و نُریدُ أنْ نَمُنَّ علی) امام صادق علیه السلام :چون این آیه: «هر کس نیکی کند، پاداش او بهتر از آن نیکی است» بر پیامبر صلی الله علیه و آلهنازل شد، پیامبر خدا فرمود: «خدایا! بر من بیفزای!».

خداوند، این آیه را فرستاد: «هر کس حسنه ای (کار نیکی) آوَرَد، ده برابر پاداش دارد» .

پیامبر خدا عرضه داشت: «خدایا! بیشتر کن».

خداوند، این آیه را فرستاد: «کیست که به خداوند، قرض دهد، قرضی نیکو، تا خداوند هم پاداش او را چند برابر بیشتر و بسیار کند؟» . پس پیامبر خدا دانست که «بسیارِ» خداوند، بی شمار و بی پایان است. .

11195.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه عليه السلام :مَن عَمِلَ مِنكُم حَسَنَةً كَتَبَ اللّهُ عز و جل لَهُ بِها عِشرِينَ حَسَنَةً ، ويُضاعِفُ اللّهُ عز و جل حَسَناتِ المُؤمِنِ مِنكُم إذا أحسَنَ أعمالَهُ ، ودانَ بِالتَّقِيَّهِ عَلى دينِهِ وإمامِهِ ونَفسِهِ ، وأمسَكَ مِن لِسانِهِ أضعافا مُضاعَفَةً ؛ إنَّ اللّهَ عز و جل كَريمٌ . (1)و نورُ القَلبِ11193.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :وَجَدتُ الحَسَنَةَ نورا فِى القَلبِ ، وزَينا فِى الوَجهِ ، وقُوَّةً فِى العَمَلِ ؛ ووَجَدتُ الخَطيئَةَ سَوادا فِى القَلبِ، وشَينا فِى الوَجهِ، ووَهنا فِى العَمَلِ. (2)زُحسنُ العَلانِيَهِ11191.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله (به سعد بن أبى وقاص) الإمام علىّ عليه السلام :مَن أحسَنَ فى ما بَينَهُ وبَينَ اللّهِ كَفاهُ اللّهُ الَّذى بَينَهُ وبَينَ عِبادِهِ ؛ ومَن أحسَنَ سَريرَتَهُ أحسَنَ اللّهُ عَلانِيَتَهُ . (3) .

1- .الكافى : 1 / 334 / 2 ، كمال الدين : 646 / 7كلاهما عن عمّار الساباطى ، بحار الأنوار : 52 / 127 / 20 .
2- .حليه الأولياء : 2 / 161 ، الفردوس : 4 / 381 / 7109 كلاهما عن أنس ، كنز العمّال : 16 / 110 / 44084 .
3- .كنز الفوائد : 2 / 68 عن سهل بن سعيد ، أعلام الدين : 334 عن ابن عبّاس عن النبىّ صلى الله عليه و آله و فيه «أصلح اللّه علانيته» بدل «أحسن اللّه علانيته» ، بحار الأنوار : 27 / 113 / 87 ؛ كنز العمّال : 3 / 25 / 5276 نقلاً عن ابن عساكر فى تاريخه عن ابن عمرو عن النبىّ صلى الله عليه و آله .

و روشنایی دل

ز خوبیِ آشکار

11190.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام :هر کس از شما نیکی کند، خداوند، پاداش آن را بیست برابر می نویسد. و خداوند، حسنات مؤمنِ از شما را چندین برابر می افزاید، آن گاه که کارهایش را خوب انجام دهد و به تقیّه (مخفیکاری در زمان حاکمیّت ستمگران)، بر دین خود و پیشوایش و جانش، گردن بنهد و زبان خویش را نگه بدارد. همانا خداوند، بخشنده است.و روشنایی دل11188.امام علی علیه السلام (در توصیف پیامبران) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :حسنه (کار نیک) را فروغی در دل، آرایشی در چهره، و نیرویی در کار یافتم؛ و گناه را سیاهی در قلب، آلودگی در سیما، و سستی در کار یافتم.ز خوبیِ آشکار11192.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :هر کس میان خود و خدا را نیکو کند، خداوند هم میان او و بندگانش را نیکو می سازد؛ و هر کس درون خویش را نیک سازد، خداوند هم برون او را نیکو می سازد.

.

11191.عنه صلى الله عليه و آله (لسعد بن أبى وقاص) عنه عليه السلام :بِحُسنِ الأَفعالِ يَحسُنُ الثَّناءُ . (1)ح حُسنُ الصِّلَهِ مَعَ النّاسِ11189.عنه عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :مَن أحسَنَ فى ما بَينَهُ وبَينَ اللّهِ أحسَنَ اللّهُ ما بَينَهُ وبَينَ النّاسِ . (2)ط ثِقلُ الميزانِ11187.امام على عليه السلام (در توصيف پيامبران) تفسير القمّىّ : « . . .فَمَن ثَقُلَتْ مَوَ زِينُهُ » يَعنى بِالأَعمالِ الحَسَنَهِ « فَأُوْلَئِکَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ * وَمَنْ خَفَّتْ مَوزِينُهُ (3) » مِنَ الأَعمالِ الحَسَنَهِ . (4)11186.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام علىّ عليه السلام لِمَن سَأَلَهُ عَن آياتٍ زَعَمَ أَنَّها مُتَناقِضَهٌ : . . . أَمّا قَولُهُ : « فَمَن ثَقُلَتْ مَوَ زِينُهُ» و « خَفَّتْ مَوزِينُهُ» فَإِنَّما يَعنِى الحِسابَ ، توزَنُ الحَسَناتُ وَالسَّيِّئاتُ ، وَالحَسَناتُ ثِقلُ الميزانِ ، وَالسَّيِّئاتُ خِفَّهُ الميزانِ . (5)11185.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام فى خُطبَهٍ لَهُ : عَلَيكُم بِرَهبَهٍ تُسكِنُ قُلوبَكُم . . . قَبلَ يَومٍ يُذهِلُكُم ويَبتَليكُم ؛ يَومٍ يَفوزُ فيهِ مَن ثَقُلَ وَزنُ حَسَنَتِهِ وخَفَّ وَزنُ خَطيئَتِهِ . (6) .

1- .غرر الحكم : 4241 ، عيون الحكم والمواعظ : 187 / 3844 .
2- .نهج البلاغه : الحكمه 423 .
3- .الأعراف : 8 و 9 .
4- .تفسير القمّى : 2 / 94 .
5- .التوحيد : 268 / 5 عن أبى معمر السعدانى ، بحار الأنوار : 7 / 250 / 9 .
6- .مطالب السؤول : 60 ، كنز العمّال : 16 / 210 / 44234 نقلاً عن أبى الفتوح يوسف بن المبارک فى مشيخته عن أبى صالح ؛ بحار الأنوار : 77 / 341 / 28 .

ح پیوند خوب با مردم

ط سنگینی وزنه عمل

11187.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (فی صفهِ الأنبیاءِ) امام علی علیه السلام :ستایش نیکو، در سایه کارهای نیکوست.ح پیوند خوب با مردم11185.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :هر کس آنچه را میان او و خداست، نیکو سازد، خداوند هم آنچه را میان او و مردم است، نیکو می سازد.ط سنگینی وزنه عمل11134.عنه علیه السلام :تفسیر القمّی : «مَن ثَقُلَتْ مَوَ زِینُهُ» ، یعنی کسی که کارهای نیکش سنگین شود . «آنان رستگارند» . «وَ مَنْ خَفَّتْ مَوَ زِینُهُ» یعنی کسی که وزنه های او از کارهای نیک، سبک شود.11135.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام خطاب به کسی که از ایشان، درباره آیاتی پرسید که می پنداشت آنها با هم تناقض دارند : امّا مقصود از «فَمَن ثَقُلَتْ مَوَ زِینُهُ» و «وَ مَنْ خَفَّتْ مَوَ زِینُهُ» ، حساب است. کارهای نیک و بد، سنجیده می شوند. حسنات، سنگینی میزان اعمال اند و گناهان ، سبکی میزان اعمال.11136.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام در خطبه ای : بیمی داشته باشید که دل های شما را آرامش بخشد... ، پیش از روزی که شما را از خود بی خود سازد و گرفتار کند؛ [همان] روزی که هر کس کار نیکش سنگین و گناهش سبک باشد، رستگار می گردد.

.

ی خَیرُ الدُّنیا وَالآخِرَهِالکتاب« وَ قِیلَ لِلَّذِینَ اتَّقَوْاْ مَاذَآ أَنزَلَ رَبُّکُمْ قَالُواْ خَیْرًا لِّلَّذِینَ أَحْسَنُواْ فِی هَذِهِ الدُّنْیَا حَسَنَهٌ وَ لَدَارُ الْأَخِرَهِ خَیْرٌ وَ لَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِینَ . (1) »

« مَنْ عَمِلَ صَلِحًا مِّن ذَکَرٍ أَوْ أُنثَی وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْیِیَنَّهُ حَیَوهً طَیِّبَهً وَ لَنَجْزِیَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا کَانُواْ یَعْمَلُونَ . (2) »

« وَمِنْهُم مَّن یَقُولُ رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِی الدُّنْیَا حَسَنَهً وَفِی الْأَخِرَهِ حَسَنَهً وَقِنَا عَذَابَ النَّار . (3) »

« وَاکْتُبْ لَنَا فِی هَذِهِ الدُّنْیَا حَسَنَهً وَفِی الْأَخِرَهِ إِنَّا هُدْنَآ إِلَیْکَ . (4) »

« وَ الَّذِینَ هَاجَرُواْ فِی اللَّهِ مِن بَعْدِ مَا ظُلِمُواْ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِی الدُّنْیَا حَسَنَهً وَ لَأَجْرُ الْأَخِرَهِ أَکْبَرُ لَوْ کَانُواْ یَعْلَمُونَ . (5) »

« وَ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَقَ وَ یَعْقُوبَ وَ جَعَلْنَا فِی ذُرِّیَّتِهِ النُّبُوَّهَ وَ الْکِتَبَ وَ ءَاتَیْنَهُ أَجْرَهُ فِی الدُّنْیَا وَ إِنَّهُ فِی الْأَخِرَهِ لَمِنَ الصَّلِحِینَ . (6) »

.

1- .النحل : 30 .
2- .النحل : 97 .
3- .البقره : 201 .
4- .الأعراف : 156 .
5- .النحل : 41 .
6- .العنکبوت : 27 .

ی خیر دنیا و آخرت

ی خیر دنیا و آخرتقرآن«به کسانی که پروا پیشه کردند، گفته می شود: پروردگارتان چه فرو فرستاد؟ گویند: نیکی. برای آنان که در این دنیا نیکی کنند، حسنه است، و سرای آخرت، بهتر است. و چه نیکوجایی است سرای پرواپیشگان ! » .

«هر کس از مرد و زن، کار شایسته کند، در حالی که ایمان داشته باشد، او را به حیاتی پاک، زنده می داریم، و پاداش آنان را به [تناسب] بهترین کاری که می کردند، خواهیم داد » .

«بعضی از آنان می گویند: پروردگارا ! در دنیا به ما نیکی بده و در آخرت به ما نیکی بده و ما را از عذاب آتش نگه دار » .

«و برای ما در این دنیا و در آخرت حسنه بنویس؛ همانا ما به سوی تو بازگشته ایم » .

«و آنان که پس از ستم شدن به آنان، در راه خدا هجرت کردند، در دنیا جایگاهی شایسته به آنان می دهیم . پاداش آخرت، به یقین، بزرگ تر است، اگر می دانستند » .

«و به او (ابراهیم) ، اسحاق و یعقوب را عطا کردیم و در نسل او ، پیامبری و کتاب قرار دادیم و در دنیا پاداشش را به او دادیم و او در آخرت، از شایستگان است » .

.

« وَ كَذَ لِکَ مَکَّنَّا لِیُوسُفَ فِی الْأَرْضِ یَتَبَوَّأُ مِنْهَا حَیْثُ یَشَآءُ نُصِیبُ بِرَحْمَتِنَا مَن نَّشَآءُ وَ لاَ نُضِیعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِینَ * وَ لَأَجْرُ الْأَخِرَهِ خَیْرٌ لِّلَّذِینَ ءَامَنُواْ وَ کَانُواْ یَتَّقُونَ . (1) »

الحدیث11181.کتاب من لا یحضره الفقیه (به نقل از محمّد بن عمرو بن سعید از فرد دیگری) رسول اللّه صلی الله علیه و آله :إنَّ اللّهَ عز و جل لا یَظلِمُ المُؤمِنَ حَسَنَهً یُثابُ عَلَیهَا الرِّزقَ فِی الدُّنیا ویُجزی بِها فِی الآخِرَهِ .

11180(2).پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام علیّ علیه السلام فی عَهدِهِ إلی مُحَمَّدِ بنِ أبی بَکرٍ لَمّا وَلاّهُ مِصرَ : اِعلَموا عِبادَ اللّهِ أنَّ المُتَّقینَ ذَهَبوا بِعاجِلِ الدُّنیا وآجِلِ الآخِرَهِ ؛ فَشارَکوا أهلَ الدُّنیا فی دُنیاهُم ، ولَم یُشارِکوا أهلُ الدُّنیا فی آخِرَتِهِم . سَکَنُوا الدُّنیا بِأفضَلِ ما سُکِنَت ، وأکَلوها بِأفضَلِ ما اُکِلَت ؛ فَحَظوا مِنَ الدُّنیا بِما حَظِیَ بِهِ المُترَفونَ ، وأخَذوا مِنها ما أخَذَهُ الجَبابِرَهُ المُتَکَبِّرونَ .

ثُمَّ انقَلَبوا عَنها بِالزّادِ المُبَلِّغِ وَالمَتجَرِ الرّابِحِ . أصابوا لَذَّهَ زُهدِ الدُّنیا فی دُنیاهُم ، وتَیَقَّنوا أنَّهُم جیرانُ اللّهِ غَداً فی آخِرَتِهِم . لا تُرَدُّ لَهُم دَعوَهٌ ، ولا یَنقُصُ لَهُم نَصیبٌ مِن لَذَّهٍ . (3)11181.کتاب من لا یحضره الفقیه عن محمّد بن عمرو بن سعیدعنه علیه السلام فی عَهدِهِ إلی مُحَمَّدِ بنِ أبی بَکرٍ لَمّا وَلاّهُ مِصرَ : عَلَیکُم بِتَقوَی اللّهِ عز و جل فَإنَّها تَجمَعُ مِنَ الخَیرِ ما لا یَجمَعُ غَیرُها ، ویُدرَکُ بِها مِنَ الخَیرِ ما لا یُدرَکُ بِغَیرِها مِن خَیرِ الدُّنیا وخَیرِ الآخِرَهِ .

قالَ اللّهُ عز و جل : « وَ قِیلَ لِلَّذِینَ اتَّقَوْاْ مَاذَآ أَنزَلَ رَبُّکُمْ قَالُواْ خَیْرًا لِّلَّذِینَ أَحْسَنُواْ فِی هَذِهِ الدُّنْیَا حَسَنَهٌ وَ لَدَارُ الْأَخِرَهِ خَیْرٌ وَ لَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِینَ . (4) » اِعلَموا یا عِبادَ اللّهِ أنَّ المُؤمِنَ یَعمَلُ لِثَلاثٍ مِنَ الثَّوابِ :

إمّا لِخَیرِ (الدُّنیا) فَإنَّ اللّهَ یُثیبُهُ بِعَمَلِهِ فی دُنیاهُ ، قالَ اللّهُ سُبحانَهُ لِإبراهیمَ : « وَ ءَاتَیْنَهُ أَجْرَهُ فِی الدُّنْیَا وَ إِنَّهُ فِی الْأَخِرَهِ لَمِنَ الصَّلِحِینَ (5) » . فَمَن عَمِلَ لِلّهِ تَعالی أعطاهُ أجرَهُ فِی الدُّنیا وَالآخِرَهِ ، وکَفاهُ المُهِمَّ فیهما ، وقَد قالَ اللّهُ عز و جل : « یَعِبَادِ الَّذِینَ ءَامَنُواْ اتَّقُواْ رَبَّکُمْ لِلَّذِینَ أَحْسَنُواْ فِی هَذِهِ الدُّنْیَا حَسَنَهٌ وَ أَرْضُ اللَّهِ وَ سِعَهٌ إِنَّمَا یُوَفَّی الصَّبِرُونَ أَجْرَهُم بِغَیْرِ حِسَابٍ (6) » ، فَما أعطاهُمُ اللّهُ فِی الدُّنیا لَم یُحاسِبهُم بِهِ فِی الآخِرَهِ .

قالَ اللّهُ عز و جل : « لِّلَّذِینَ أَحْسَنُواْ الْحُسْنَی وَ زِیَادَهٌ (7) » ؛ فَالحُسنی هِیَ الجَنَّهُ ، وَالزِّیادَهُ هِیَ الدُّنیا .

(وإمّا لِخَيرِ الآخِرَهِ) فَإِنَّ اللّهَ عز و جل يُكَفِّرُ بِكُلِّ حَسَنَهٍ سَيِّئَهً ، قالَ اللّهُ عز و جل : « إِنَّ الْحَسَنَتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَ لِکَ ذِكْرَى لِلذَّ كِرِينَ (8) » حَتّى إذا كانَ يَومُ القِيامَهِ حُسِبَت لَهُم حَسَناتُهُم ثُمَّ أعطاهُم بِكُلِّ واحِدَهٍ عَشرَ أمثالِهِم إلى سَبعِمِائَهِ ضِعفٍ .

قالَ اللّهُ عز و جل : « جَزَآءً مِّن رَّبِّکَ عَطَآءً حِسَابًا (9) » قالَ . . . : « فَأُوْلَئِکَ لَهُمْ جَزَآءُ الضِّعْفِ بِمَا عَمِلُواْ وَ هُمْ فِى الْغُرُفَتِ ءَامِنُونَ . (10) »

فَارغَبوا فى هذا رَحِمَكُمُ اللّهُ وَاعمَلوا لَهُ وتَحاضّوا عَلَيهِ .

وَاعلَموايا عِبادَ اللّهِ أنَّ المُتَّقينَ حازوا عاجِلَ الخَيرِ وآجِلَهُ ، شارَكوا أهلَ الدُّنيا فى دُنياهُم ولَم يُشارِكهُم أهلُ الدُّنيا فى آخِرَتِهِم ، أباحَهُمُ اللّهُ مِنَ الدُّنيا ما كَفاهُم وبِهِ أغناهُم .

قالَ اللّهُ عَزَّ اسمُهُ : « قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَهَ اللَّهِ الَّتِى أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَ الطَّيِّبَتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِىَ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ فِى الْحَيَوهِ الدُّنْيَا خَالِصَهً يَوْمَ الْقِيَمَهِ كَذَ لِکَ نُفَصِّلُ الأَيَتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (11) » .

سَكَنُوا الدُّنيا بِأَفضَلِ ما سُكِنَت وأكَلوها بِأَفضَلِ ما اُكِلَت ، شارَكوا أهلَ الدُّنيا فى دُنياهُم فَأَكَلوا مَعَهُم مِن طَيِّباتِ ما يَأكُلونَ ، وشَرِبوا مِن طَيِّباتِ ما يَشرَبونَ ، ولَبِسوا مِن أفضَلِ ما يَلبَسونَ ، وسَكَنوا مِن أفضَلِ ما يَسكُنونَ ، وتَزَوَّجوا مِن أفضَلِ ما يَتَزَوَّجونَ ، ورَكِبوا مِن أفضَلِ ما يَركَبونَ .

أصابوا لَذَّهَ الدُّنيا مَعَ أهلِ الدُّنيا ، وهُم غَدا مِن جيرانِ اللّهِ يَتَمَنَّونَ عَلَيهِ ، فَيُعطيهِم ما تَمَنَّوهُ ، ولا يَرُدُّ لَهُم دَعوَهً ، ولا يَنقُصُ لَهُم نَصيبا مِنَ اللَّذَّهِ .

فَإِلى هذا يا عِبادَ اللّهِ يَشتاقُ إلَيهِ مَن كانَ لَهُ عَقلٌ ويَعمَلُ لَهُ بِتَقوَى اللّهِ ، ولا حَولَ ولا قُوَّهَ إلاّ بِاللّهِ . (12) .

1- .يوسف : 56 و 57 .
2- .مسند ابن حنبل : 4 / 252 / 12266 و ص 564 / 14020 ، الزهد لابن المبارک : 111 / 327 ، مسند الطيالسى : 269 / 2011 ، صحيح مسلم : 4 / 2162 / 56 وفيه «يعطى بها» بدل «يُثاب عليها الرزق» و كلّها عن أنس ، كنز العمّال : 1 / 68 / 262 .
3- .نهج البلاغه : الكتاب 27 ، بحار الأنوار : 33 / 581 / 726 .
4- .النحل : 30 .

5- .العنكبوت : 27 .
6- .الزمر : 10 .
7- .يونس : 26 .
8- .هود : 114 .
9- .النبأ : 36 .
10- .سبأ : 37 .
11- .الأعراف : 32 .
12- .الأمالى للمفيد : 261 / 3 ، الأمالى للطوسى : 25 / 31 كلاهما عن أبى إسحاق الهمدانى ، بشاره المصطفى : 44 ، الغارات : 1 / 234 نحوه ، بحار الأنوار : 70 / 66 / 11 .

«و این گونه برای یوسف در زمین، قدرت دادیم که هر جای آن می خواست، مسکن می گزید. ما از رحمت خویش، به هر که خواهیم، می رسانیم و پاداش نیکوکاران را تباه نمی کنیم * و البتّه پاداش آخرت برای ایمان آورندگان و آنان که اهل پروا بودند، بهتر است » .

حدیث11178.امام صادق علیه السلام (از حضرت سؤال شد : مردی به کوهستان رفته و قناتی) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند ، درباره هیچ کار نیکی به مؤمن ستم نمی کند. او (مؤمن) بر کار نیک، در دنیا روزی (امکانات مادّی) پاداش داده می شود و در آخرت [نیز]پاداش کار خود را خواهد گرفت .11177.امام صادق علیه السلام :امام علی علیه السلام در عهدنامه ای که برای محمّد بن ابی بکر نوشت، آن گاه که او را به حکومت مصر گماشت : بندگان خدا! بدانید پرواپیشگان ، هم بهره دنیای کنونی را بردند و هم پاداش آخرتِ آینده را . با اهل دنیا در دنیایشان شریک شدند؛ ولی اهل دنیا در آخرتشان با آنان شریک نگشتند . [آنان] در دنیا در بهترین جا[ها]سکونت گزیدند و از بهترین خوردنی ها خوردند و از دنیا، آن بهره ای را بردندکه خوشگذرانان [، از آن] کام گرفتند، همان را که جبّاران متکبّر گرفتند.

سپس از این دنیا رفتند، با توشه ای به مقصدرسان و با سودایی سودبخش. در دنیایشان، لذّت پارسایيِ (1) در دنیا را یافتند و یقین کردند که در فردای آخرتشان، همسایگان رحمت الهی اند، به گونه ای که نه دعایشان برمی گردد و نه بهره لذّتشان کاسته می شود.11179.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام در عهدنامه خویش به محمّد بن ابی بکر، آن گاه که او را به حکومت مصر گماشت : بر شما باد پروای از خدا؛ چرا که هیچ چیز، همچون پروا ، فراهم آورنده خیر نیست و با هیچ چیزی نمی توان همچون پروا به خیر دنیا و آخرت رسید.

خداوند فرموده است: «به کسانی که پروا پیشه کردند، گفته می شود: پروردگارتان چه فرو فرستاد؟ گویند: نیکی. برای آنان که در این دنیا نیکی کنند، حسنه است، و سرای آخرت، بهتر است. و چه نیکوجایی است سرای پرواپیشگان !» .

ای بندگان خدا! بدانید که مؤمن برای سه گونه پاداش، کار می کند:

یا برای خیر دنیا کار می کند. پس خداوند هم پاداش عملش را در دنیایش می دهد. خدای سبحان به [حضرت] ابراهیم علیه السلام فرمود: «و پاداشش را در دنیا به او دادیم و او در آخرت، از شایستگان است» . پس هر کس برای خدا کار کند، پاداش او را در دنیا و آخرت عطا می کند و در هر دو سرای، عهده دار حلّ مشکل او می شود.

خداوند فرموده است: «ای بندگان من که ایمان آورده اید ! از پروردگارتان پروا کنید. برای آنان که در این دنیا نیکی کنند، حسنه است و زمین خدا هم گسترده است و شکیبایان، پاداش کامل خویش را بی حساب، دریافت می کنند» . پس آنچه را در دنیا به آنان می بخشد، در آخرت از آنان به خاطر آن، حساب نمی کشد.

خداوند فرموده است: «برای نیکوکاران، نیکی و افزون بر آن است» . «نیکی»، همان بهشت است و «افزون بر آن»، دنیاست.

یا برای خیر آخرت کار می کند. همانا خداوند با هر کار نیکی، گناهی را می پوشاند. خداوند فرموده است: «همانا کارهای نیک، گناهان را از بین می برند. این، یادآوری برای کسانی است که اهل یاد باشند» تا آن جا که چون روز قیامت شود، کارهای نیک آنان، برایشان حساب می شود. سپس خداوند در برابر هر حسنه، ده برابر تا هفتصد برابر، پاداش می دهد.

خداوند فرموده است: «پاداشی از سوی پروردگارت، پاداشی از روی حساب» و فرموده است: ... «پس برای آنان به خاطر کارهایشان، پاداشی چند برابر است و آنان در غرفه های بهشتی، ایمن اند» .

پس، مشتاق این پاداش الهی شوید و خدا رحمتتان کند و برای آن ، کار کنید و یکدیگر را به آن تشویق نمایید.

ای بندگان خدا ! بدانید که اهل پروا، به خیر دنیا و آخرت رسیدند. [آنان]با اهل دنیا در دنیایشان شریک شدند، لیکن اهل دنیا در آخرت اینان، شریکشان نیستند. خداوند از دنیا، به اندازه ای به آنان بخشیده که آنان را بس است و با آن، بی نیازشان ساخته است.

خدای متعال فرموده است: «بگو چه کسی زینت خدا را که برای بندگانش برآورده و روزی های پاک را حرام کرده است؟ بگو: اینها برای کسانی است که در زندگی دنیا ایمان آورده اند و روز قیامت نیز خالص برای آنان

است. این گونه ، نشانه ها را برای گروهی که می دانند، به روشنی بیان می کنیم» .

[اینان] در دنیا در بهترین جا سکونت گزیدند و از بهترین خوردنی ها خوردند. با اهل دنیا در دنیایشان شریک شدند و همراه آنان از پاک ترین خوردنی ها خوردند و از پاکیزه ترین نوشیدنی ها نوشیدند و از برترین پوشیدنی ها پوشیدند و در بهترین جاها مسکن گزیدند و با بهترین همسران، ازدواج کردند و برترین مرکب ها را سوار شدند.

[آنان] همراه اهل دنیا، از لذّت دنیا بهره گرفتند و فردای قیامت در جوار رحمت خدایند و از خدا تمنّا می کنند. خدا هم هر آنچه را آرزو کنند، به آنان عطا می کند و هیچ دعایی از آنان را برنمی گرداند و از هیچ بهره ای از لذّتشان نمی کاهد.

پس، ای بندگان خدا! اهل خرد به سوی این فرجام نیک، مشتاق می شوند و با تقوای الهی برای آن، کار می کنند؛ هیچ نیرو و توانی نیست، مگر با قدرت خدا. .

1- .در روایت شماره 5 که در حقیقت، اصلِ این روایت است و این روایت، بخشی از آن است که به وسیله سیّد رضی تقطیع شده است از واژه زُهد ، نشانی نیست. علاوه بر این ، وجود کلمه مزبور، با معنای مجموع روایت ، ناسازگار است و نشان می دهد که این کلمه ، در نتیجه بی دقّتی در معنای روایت ، به متن اصلی افزوده شده است.

ص: 276

..

ص: 277

..

11178.عنه عليه السلام (فى رجُلٍ أتى جَبَلاً فَشَقَّ فيهِ قَناةً، فَذَه) الإمام الباقِر عليه السلام فى قَولِهِ تَعالى : « لِّلَّذِينَ أَحْسَنُواْ الْحُسْنَى وَ زِيَادَةٌ (1) » : فَأَمَّا

الحُسنَى الجَنَّةُ ، وأمَّا الزِّيادَةُ فَالدُّنيا ، ما أعطاهُمُ اللّهُ فِي الدُّنيا لَم يُحاسِبهُم بِهِ فِى الآخِرَهِ ، ويَجمَعُ ثَوابَ الدُّنيا وَالآخِرَهِ ، ويُثيبُهُم بِأحسَنِ أعمالِهِم فِى الدُّنيا وَالآخِرَهِ . (2) .

1- .يونس : 26 .
2- .تفسير القمّى : 1 / 311 عن أبى الجارود ، بحار الأنوار : 70 / 66 / 10 وراجع الأمالى للمفيد : 262 / 3 والأمالى للطوسى : 26 / 31 .

11177.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام باقر علیه السلام درباره فرموده خدا که: «برای نیکوکاران، نیکی و افزون بر آن است» : «نیکی»، بهشت است و «افزون بر آن»، دنیاست. خداوند، آنچه را در دنیا به آنان عطا کرده، در آخرت از آنان حساب نمی کشد و پاداش دنیا و آخرت را [برای آنان]فراهم می آورد و در دنیا و آخرت [به تناسبِ] بهترین کارهایشان، پاداش می دهد. .

11176.الكافى :رسول اللّه صلى الله عليه و آله لِعَلِيٍّ عليه السلام : يا عَلِيُ ، ثَلاثٌ ثَوابُهُنَّ فِى الدُّنيا وَالآخِرَهِ : الحَجُّ يَنفِى الفَقرَ ، وَالصَّدَقَهُ تَدفَعُ البَلِيَّهَ ، وصِلَهُ الرَّحِمِ تَزيدُ فِى العُمُرِ . (1)11176.الكافى :الكافى عن الربيع بن خيثم :شَهِدتُ أبا عَبدِ اللّهِ علَيه السلام وهُوَ يُطافُ بِهِ حَولَ الكَعبَهِ فى مَحمِلٍ وهُوَ شَدِيدُ المَرَضِ ، فَكانَ كُلَّما بَلَغَ الرُّكنَ اليَمانِيَّ أمَرَهُم فَوَضَعوهُ بِالأَرضِ ، فَأخرَجَ يَدَهُ مِن كَوَّهِ المَحمِلِ حَتّى يَجُرَّها عَلَى الأَرضِ ، ثُمَّ يَقولُ : اِرفَعونى .

فَلَمّا فَعَلَ ذلِكَ مِرارا فى كُلِّ شَوطٍ ، قُلتُ لَهُ : جُعِلتُ فِداكَ يَابنَ رَسولِ اللّهِ ، إنَّ هذا يَشُقُّ عَلَيكَ !

فَقالَ : إنّى سَمِعتُ اللّهَ عز و جل يَقولُ : « لِّيَشْهَدُواْ مَنَفِعَ لَهُمْ » .

فَقُلتُ : مَنافِعُ الدُّنيا أو مَنافِعُ الآخِرَهِ؟

فَقالَ : الكُلُّ . (2)راجع : ص 160 (أسباب الخير / ما ينال به خير الدنيا والآخره) . كلام الإمام مع سفيان الثورى وجماعه من الصوفيّه (الكافى : 5 / 65 / 1) .

.

1- .تحف العقول : 7 ، الدعوات : 127 / 314 عن الإمام الباقر عليه السلام و فيه «البرّ» بدل «صِله الرحم» ، بحار الأنوار : 77 / 62 / 4 .
2- .الكافى : 4 / 422 / 1 ، تهذيب الأحكام : 5 / 122 / 398 .

11174.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خطاب به علی علیه السلام : ای علی! سه چیز است که پاداش آنها، در دنیا و آخرت است: حج، فقر را می زدایدؤ صدقه، بلا را دفع می کندؤ و صله رحم، عمر را می افزاید.11173.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الکافی به نقل از ربیع بن خثیم : ابو عبد اللّه علیه السلام را دیدم که او را در حالی که به سختی بیمار بود در کجاوه ای بر گِرد کعبه طواف می دادند. او، هر گاه به رکن یمانی می رسید، می فرمود که وی را به زمین بگذارند. پس، دستش را از دریچه کجاوه بیرون می آورد و به زمین می کشید و سپس می فرمود: «مرا بلند کنید».

چون این کار را تکرار کرد و در هر دور چنین کرد، عرض کردم: فدایت شوم، ای پسر پیامبر خدا! این کار برای شما دشوار است!

فرمود: «سخن خدا را شنیده ام که می فرماید: «تا شاهد منافع خویش باشند» ».

گفتم: منافع دنیا یا منافع آخرت؟

فرمود: «هر دو».ر . ک : ص 161 (اسباب نیکی / آنچه با آن ، خیر دنیا و آخرت به دست می آید) . سخن امام با سفیان ثوری و گروهی از صوفیان (الکافی، ج 5، ص 65، ح 1).

.

5 / 2آثارُ الإحسانِ إلَى النّاسِأ مِلكُ القُلوب11155.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (در اندرز به ابوذر) رسول اللّه صلی الله علیه و آله :جُبِلَتِ القُلوبُ عَلى حُبِّ مَن أحسَنَ إلَيها ، وبُغضِ مَن أساءَ إلَيها . (1)11154.امام عسکری علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :إنَّ اللّهَ جَبَلَ قُلوبَ عِبادِهِ عَلى حُبِّ مَن أحسَنَ إلَيها ، وبُغضِ مَن أساءَ إلَيها . (2)11153.امام کاظم علیه السلام (در اندرز به هشام) عنه صلی الله علیه و آله لِرَجُلٍ سَأَلَهُ عَمَلاً يُحَبِّبُهُ إلَى اللّهِ وإلَى المَخلوقينَ : إذا أرَدتَ أن يُحِبَّكَ المَخلوقونَ فَأَحسِن إلَيهِم ، وَارفُض ما فى يَدَيهِم . (3)11156.عنه صلی الله علیه و آله (أيضا) عنه صلی الله علیه و آله :اللّهُمَّ لا تَجعَل لِكافِرٍ عِندى يَدا فَيَكونَ لَهُ شُعبَةٌ مِن قَلبى ، فَإنّى قَرَأتُ فى ما أنزَلتَ عَلَىَ « لاَّ تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْأَخِرِ يُوَآدُّونَ مَنْ حَآدَّ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ (4) » . (5)11155.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله (لأبى ذَرٍّ و هُو يَعِظُهُ) عنه صلی الله علیه و آله :اللّهُمَّ لا تَجعَل لِفاسِقٍ ولا فاجِرٍ عِندى يدّا ولا نِعمَةً ؛ فَإنّى وَجَدتُ فى ما أوحَيتَهُ « لاَّ تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْأَخِرِ يُوَآدُّونَ مَنْ حَآدَّ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ . (6) » .

1- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 4 / 381 / 5826 ، تحف العقول : 37 ، بحار الأنوار : 77 / 140 / 18 ؛ شُعَب الإيمان : 6 / 481 / 8983 ، مسند الشهاب : 1 / 350 / 599 ، حليه الأولياء : 4 / 121 كلّها عن عبد اللّه بن مسعود ، تاريخ بغداد : 11 / 94 / 20 وليس فيه «وبغض من أساء إليها» ، كنز العمّال : 16 / 115 / 44102 .
2- .تحف العقول : 53 .
3- .أعلام الدين : 268 عن الإمام علىّ عليه السلام ، بحار الأنوار : 85 / 164 / 12 وفيه «أيديهم» بدل «يديهم».
4- .المجادله : 22 .
5- .تنبيه الخواطر : 2 / 200 .
6- .تنبيه الخواطر : 2 / 235 ؛ الدرّ المنثور : 8 / 87 نقلاً عن ابن مردويه عن كثير بن عطيّه عن رجل و فيه «يدا» بدل «برّا» .

الف مالک دل ها شدن

5 / 2آثار نیکی به مردمالف مالک دل ها شدن11151.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :دل ها بر این اساس سرشته شده است که هر که به آنها نیکی کند ، دوستش بدارند و هر که بدی کند ، دشمنش بدارند .11150.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (در اندرز به ابوذر) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند ، دل های بندگانش را بر این سرشته است که هر که به آنها خوبی کند ، دوستش بدارند و هر که به آنها بدی کند ، دشمنش بدارند .11149.إرشاد القلوب:پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خطاب به مردی که از ایشان درباره کاری که او را نزد خدا و آفریده ها محبوب سازد ، پرسید : اگر خواستی خدا و مردم ، تو را دوست بدارند ، به آنان خوبی کن و به آنچه در دستشان است ، طمع نداشته باشد .11148.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (به نقل از صحف موسی) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خدایا ! نزد من برای هیچ کافری نعمتی قرار مده که پاره ای از دلم در گرو محبّت او باشد؛ چرا که در آنچه بر من نازل کرده ای، خوانده ام : «گروهی را که به خدا و روز قیامت ایمان دارند ، چنین نخواهی یافت که با آن کس که با خدا و رسول ، دشمنی می ورزد ، دوستی کند» .11152.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خدایا ! نزد من برای هیچ فاسق و گنهکاری نیکی و نعمتی قرار مده؛ چرا که در آنچه وحی کرده ای، یافته ام که: «گروهی را که به خدا و روز قیامت ایمان دارند ، چنین نخواهی یافت که با آن کس که با خدا و رسول ، دشمنی می ورزد ، دوستی کنند» .

.

11151.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :بِالإحسانِ تُملَكُ القُلوبُ . (1)11150.رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله (لأبى ذَرٍّ و هُو يَعِظُهُ) عنه عليه السلام :مَن بَذَلَ مَعروفَهُ مالَت إلَيهِ القُلوبُ . (2)11149.إرشاد القلوب :عنه عليه السلام :الإحسانُ مَحَبَّهٌ . (3)11148.رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله (نقلاً عن صُحُفِ موسى) عنه عليه السلام :سَبَبُ المَحَبَّهِ الإحسانُ . (4)11147.امام صادق عليه السلام :عنه عليه السلام :مَن كَثُرَ إحسانُهُ أحَبَّهُ إخوانُهُ . (5)11146.امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :مَن أحسَنَ إلَى النّاسِ استَدامَ مِنهُمُ المَحَبَّهَ . (6)ب طاعَهُ الأحرار11144.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :عَجِبتُ لِمَن يَشتَرِى المَماليکَ بِمالِهِ ثُمَّ يُعتِقُهُم کَيفَ لا يَشتَرِى الأحرارَ بِمَعروفِهِ؟! فَهُوَ أعظَمُ ثَوابا . (7)11143.امام على عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :عَجِبتُ لِمَن يَشتَرِى العَبيدَ بِمالِهِ فَيُعتِقُهُم کَيفَ لا يَشتَرِى الأحرارَ بِإحسانِهِ فَيَستَرِقُّهُم؟! (8) .

1- .غرر الحكم : 4339 ، عيون الحكم والمواعظ : 186 / 3786 .
2- .غرر الحكم : 8642 ، عيون الحكم والمواعظ : 440 / 7644 .
3- .غرر الحكم : 109 ، عيون الحكم والمواعظ : 37 / 785 .
4- .غرر الحكم : 5518 ، عيون الحكم والمواعظ : 281 / 5059 .
5- .غرر الحكم : 8473 ، عيون الحكم والمواعظ : 449 / 7965 .
6- .غرر الحكم : 8715 ، عيون الحكم والمواعظ : 439 / 7632 .
7- .ثواب قضاء حوائج الإخوان : 54 / 13 عن ابن عمر ، كنز العمّال : 6 / 345 / 15975 ؛ تحف العقول : 204 عن الإمام علىّ عليه السلامنحوه .
8- .غرر الحكم : 6276 ، عيون الحكم والمواعظ : 330 / 5656 .

11142.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :امام على عليه السلام :دل ها را با نيكى مى توان مالک شد .11141.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :امام على عليه السلام :هر كه نيكى خويش را نثار كند ، دل ها به سوى او مى گرود .11140.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :امام على عليه السلام :احسان ، [مايه] محبّت است .11139.داوود عليه السلام (به سليمان عليه السلام) امام على عليه السلام :نيكى ، سبب محبّت است .11147.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :امام على عليه السلام :احسان هر كس زياد باشد ، برادران[دينى اش]دوستش خواهند داشت .11146.عنه عليه السلام :امام على عليه السلام :هر كه به مردم نيكى كند ، محبّت هميشگيِ آنان را براى خود خواهد داشت .ب فرمانبرِي آزادگان11144.عنه عليه السلام :پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :از كسى كه با مال خود بردگان را مى خرد [و]سپس آزادشان مى كند ، در شگفتم كه چگونه با نيكى خويش ، آزادگان را نمى خرد؟! اين ، پاداشش بزرگ تر است .11143.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :امام على عليه السلام :از كسى كه بردگان را با مال خود مى خرد و آزاد مى كند ، در شگفتم كه چگونه آزادگان را با احسان خويش نمى خرد و بنده خود نمى سازد؟!

.

11315.امام باقر علیه السلام :الأمالی عن أحمد بن أبی المقدام العجلی :یُروی أنَّ رَجُلاً جاءَ إلی عَلِیِّ بنِ أبی طالِبٍ علیه السلام فَقالَ : یا أمیرَ المُؤمِنینَ ، إنَّ لی إلَیکَ حاجَةً .

فَقالَ : اُکتُبها فِی الأَرضِ ؛ فَإِنّی أرَی الصُّرَّ فیکَ بَیِّنا .

فَکَتَبَ فِی الأَرضِ : أنَا فَقیرٌ مُحتاجٌ .

فَقالَ عَلِیٌ علیه السلام : یا قَنبَرُ ، اکسُهُ حُلَّتَینِ .

فَأَنشَأَ الرَّجُلُ یَقولُ :

کَسَوتَنی حُلَّةً تَبلی مَحاسِنُهافَسَوفَ أکسوکَ مِن حُسنِ الثَّنا حُلَلا إن نِلتَ حُسنَ ثَنائی نِلتَ مَکرُمَهًولَستَ تَبقی بِما قَد نِلتَهُ بَدَلا إنَّ الثَّناءَ لَیُحیی ذِکرَ صاحِبِهکَالغَیثِ یُحیی نَداهُ السَّهلَ وَالجَبَلا لا تَزهَدِ الدَّهرَ فی عُرفٍ بَدَأتَ بِهِفَکُلُّ عَبدٍ سَیُجزی بِالَّذی فَعَلا

فَقالَ علیه السلام : أعطوهُ مِائَةَ دینارٍ .

فَقیلَ لَهُ : یا أمیرَ المُؤمِنینَ ، لَقَد أغنَیتَهُ !

فَقالَ : إنّی سَمِعتُ رَسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آلهیَقولُ : أنزِلُوا النّاسَ مَنازِلَهُم .

ثُمَّ قالَ عَلِیٌ علیه السلام : إنّی لَأَعجَبُ مِن أقوامٍ یَشتَرونَ المَمالیکَ بِأموالِهِم ولا یَشتَرونَ الأَحرارَ بِمَعروفِهِم؟! (1)11314.امام علی علیه السلام :الإمام علیّ علیه السلام :بِالبِرِّ یُستَعبَدُ الحُرُّ . (2)11313.امام علی علیه السلام :عنه علیه السلام :أحسِن تَسترِقَّ . (3) .

1- .الأمالی للصدوق : 348 / 420 ، روضه الواعظین : 391 ، بحار الأنوار : 74 / 407 / 2 ؛ کنز العمّال : 6 / 631 / 17146 نقلاً عن ابن عساکر .
2- .مائه کلمه للجاحظ : 25 / 9 ، المناقب للخوارزمی : 375 / 395 .
3- .غرر الحکم : 2227 ، عیون الحکم والمواعظ : 78 / 1890 .

11312.امام صادق از پدرانش علیهم السلامالأمالی صدوق به نقل از احمد بن ابی مقدام حلبی : روایت شده که مردی خدمت علی بن ابی طالب علیه السلام آمد و گفت: ای امیر مؤمنان ! مرا به تو نیازی است.

فرمود: «آن را روی زمین بنویس؛ چرا که من تنگدستی را در تو آشکار می بینم» .

وی بر روی زمین نوشت: من بینوایی نیازمندم .

[امام] علی علیه السلام فرمود: «ای قنبر ! دو حُلّه بر او بپوشان» .

آن گاه مرد ، این اشعار را سرود :

مرا جامه ای پوشاندی که زیبایی های آن خواهد پوسید ./

من نیز تو را از ستایش نیک ، جامه ها خواهم پوشاند .

اگر به ستایش نیک من نایل آمدی ، کرامت یافته ای /

و برای آنچه یافته ای، هیچ جایگزینی نخواهی یافت.

همانا ستایش ، یاد صاحبِ آن ستایش را زنده می کند/

آن گونه که طراوت باران ، کوه و دشت را حیات می بخشد .

روزگار را در آن نیکی که آغاز کردی ، ناچیز مشمار/

که هر بنده ای پاداش کارش را خواهد یافت .

امام علیه السلام فرمود: «صد دینار به او بدهید» .

گفتند: ای علی ! او را بی نیاز کردی .

فرمود: «از پیامبر خدا شنیدم که می فرمود مردم را در جایگاه و در خور شأنشان فرود آورید (با مردم در خور لیاقتشان برخورد کنید) ».

سپس [امام] علی علیه السلام فرمود: «من در شگفتم از گروه هایی که با اموال خود ، بردگان را می خرند؛ ولی با نیکی خود ، آزادگان را نمی خرند!» .11315.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :با نیکی ، آزاد ، بنده می شود .11314.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :نیکی کن تا بنده سازی . .

11313.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه عليه السلام :المَعروفُ رِقٌّ . 11312(1).الإمامُ الصّادقُ عن آبائه عليهم السلامعنه عليه السلام :الإحسانُ يَستَرِقُّ الإنسانَ . 11311(2).امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :عِندَ تَواتُرِ البِرِّ وَالإحسانِ يُتَعَبَّدُ الحُرُّ . 11310(3).امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :لَن يُستَرَقَّ الإنسانُ حَتّى يَغمُرَهُ الإحسانُ . 11309(4).پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :مَا استُرِقَّتِ الأعناقُ بِمِثلِ الإحسانِ . 11308(5).پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :بِالإحسانِ تُستَرَقُّ الرِّقابُ . 11311(6).عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :بِالإحسانِ يُملَكُ الأحرارُ . 11310(7).الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه عليه السلام :بِالإفضالِ تُستَرَقُّ الأعناقُ . 11309(8).عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :الإحسانُ يَستَعبِدُ الإنسانَ . 11308(9).رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :الإنسانُ عَبدُ الإحسانِ . 11307(10).امام صادق عليه السلام (خطاب به مردى) عنه عليه السلام :كَم مِن إنسانٍ اِستَعبَدَهُ إحسانٌ! 11306(11).امام صادق عليه السلام (در سفارش به ابن جندب) عنه عليه السلام :مَن سَمَحَت نَفسُهُ بِالعَطاءِ استَعبَدَ أبناءَ الدُّنيا . (12) .

1- .غرر الحكم : 55 ، عيون الحكم والمواعظ : 35 / 674 .
2- .غرر الحكم : 1058 ، عيون الحكم والمواعظ : 43 / 1037 .
3- .غرر الحكم : 6217 .
4- .غرر الحكم : 7417 ، عيون الحكم والمواعظ : 407 / 6894 .
5- .غرر الحكم : 9503 ، عيون الحكم والمواعظ : 475 / 8700 .
6- .غرر الحكم : 4353 ، عيون الحكم والمواعظ : 189 / 3894 .
7- .غرر الحكم : 4330 .
8- .غرر الحكم : 4232 ، عيون الحكم والمواعظ : 187 / 3834 .
9- .غرر الحكم : 783 ، عيون الحكم والمواعظ : 24 / 214 .
10- .غرر الحكم : 263 ، عيون الحكم والمواعظ : 61 / 1582 .
11- .غرر الحكم : 6930 ، عيون الحكم والمواعظ : 380 / 6427 .
12- .غرر الحكم : 9077 ، عيون الحكم والمواعظ : 465 / 8461 .

11305.امام علی علیه السلام (در توصیف پیامبر صلی الله علیه و آله) امام علی علیه السلام :نیکی، یک بنده است .11307.عنه علیه السلام (لرجُلٍ) امام علی علیه السلام :نیکی ، انسان را بنده می سازد.11306.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام (فی وصیَّتِهِ لابنِ جُندَبٍ) امام علی علیه السلام :آن گاه که نیکی و احسان پیاپی باشد ، آزاد ، بنده می شود .11305.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (فی صِفهِ النبیِّ صلی الله علیه و آله) امام علی علیه السلام :انسان ، برده نخواهد شد ، تا آن [هنگام] که نیکی ، او را فرا گیرد .11304.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :هیچ چیز همچون احسان ، دیگران را بنده نمی سازد.11303.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :با احسان ، گردن ها طوق بندگی می پذیرند.11302.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :با احسان ، آزادگان به ملکیّت در می آیند .11301.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :با نیکی ، انسان ها را می توان برده ساخت .11304.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :نیکی ، انسان را بنده می سازد .11303.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام علی علیه السلام :انسان ، برده احسان است .11302.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :چه بسیار انسانی که احسان ، او را بنده ساخته است !11301.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :کسی که با بخشندگی ، خود را بزرگوار سازد ، فرزندان دنیا را بنده خویش ساخته است . .

11300.الخصال (به نقل از اصبغ بن نباته) عنه عليه السلام :أفضِل عَلى مَن شِئتَ يَكُن أسيرَكَ . (1)11299.امام صادق عليه السلام :الخصال عن عامر الشعبىّ :تَكَلَّمَ أميرُ المُؤمِنينَ عليه السلام بِتِسعِ كَلِماتٍ اِرتَجَلَهُنَّ اِرتِجالاً؛ فَقَأنَ عُيونَ البَلاغَهِ، وأيتَمنَ جَواهِرَالحِكمَهِ، وقَطَعَنَ جَميعَ الأنامِ عَنِ اللَّحاقِ بِواحِدَهٍ مِنهُن ،ثَلاثٌ مِنها فِى المُناجاهِ ، وثَلاثٌ مِنها فِيالحِكمَهِ، وثَلاثٌ مِنها فِى الأَدَبِ...

وأمَّا اللاّتى فِى الأَدَبِ فَقالَ: اُمنُن عَلى مَن شِئتَ تَكُن أميرَهُ ، وَاحتَج إلى مَن شِئتَ تَكُن أسيرَهُ ، وَاستَغنِ عَمَّن شِئتَ تَكُن نَظيرَهُ . (2)11298.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله (نيز به يک پزشک) الإمام علىّ عليه السلام فِى الدّيوانِ المَنسوبِ إلَيهِ :

وأدِّ زَكاهَ الجاهِ وَاعلَم بِأَنَّهاكَمِثلِ زَكاهِ المالِ تَمَّ نِصابُها وأحسِن إلَى الأَحرارِ تَملِک رِقابَهُممفَخَيرُ تِجاراتِ الكَريمِ اكتِسابُها (3)ج كَثرَهُ الأَعوانِ11296.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله (به يک پزشک) الإمام علىّ عليه السلام :مَن كَثُرَ إحسانُهُ كَثُرَ خَدَمُهُ وأعوانُهُ . (4)11300.الخصال عن الأصبغُ بنُ نُباتهَ :عنه عليه السلام :مَن كَثُرَت عَوارِفُهُ كَثُرَت مَعارِفُهُ . (5)11299.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :عنه عليه السلام :مَن بَذَلَ مَعروفَهُ كَثُرَ الرّاغِبُ إلَيهِ . (6) .

1- .تحف العقول : 207 ، بحار الأنوار : 78 / 44 / 43 .
2- .الخصال : 420 / 14 عن عامر الشعبى ، الإرشاد : 1 / 303 ، كنز الفوائد : 2 / 194 وزاد فيه «باللّه » بعد «واستغن» وفيهما «أفضِل» بدل «امنن» ، تنبيه الخواطر : 1 / 169 ، غرر الحكم : 2311 2313 وفيهما «أحسن» بدل «امنن» وكلّها مع تقديم وتأخير ، بحار الأنوار : 74 / 411 / 21 .
3- .الديوان المنسوب إلى الإمام علىّ عليه السلام : 96 / 49 .
4- .غرر الحكم : 8615 ، عيون الحكم والمواعظ : 460 / 8356 .
5- .غرر الحكم : 8164 ، عيون الحكم والمواعظ : 443 / 7760 .
6- .غرر الحكم : 8492 ، عيون الحكم والمواعظ : 449 / 7978 .

11298.عنه صلى الله عليه و آله (أيضا) امام على عليه السلام :به هر كه مي خواهى ، نيكى كن ، تا اسير تو گردد .11297.عنه صلى الله عليه و آله (أيضا) الخصال به نقل از عامر شعبى : امير مؤمنان عليه السلامبى مقدّمه و بدون تأمّل ، نُه سخن گفت كه [با آن،] چشم بلاغت را در آورد و گوهرهاى حكمت را يتيم ساخت و همگان را از رسيدن به يكى از آنها ناكام نمود. سه تا از اين حكمت ها در[باره] مناجات است ، سه تا در[باره]حكمت ، و سه تا در[باره]ادب ... .

امّا آن سه كه درباره ادب است ، [اين است كه] فرمود: «بر هر كس مى خواهى ، منّت بگذار ، تا امير او باشى؛ به هر كس مى خواهى ، نيازمند شو ، تا اسير او شوى؛ و از هر كس مى خواهى ، بى نياز باش ، تا همانند او باشى» .11296.رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله (لِطَبيبٍ) امام على عليه السلام در ديوان منسوب به ايشان :

زكات جاه و مقام را بپرداز و بدان كه /

آن نيز همچون زكات مال ، نصابش كامل است .

به آزادگان ، نيكى كن تا آنان را بنده خويش سازى /

كه بهترين تجارت هاى انسان بزرگوار ، بنده ساختن ديگران است .ج فزونيِ ياران11294.امام على عليه السلام :امام على عليه السلام :هر كس احسانش زياد باشد ، خدمتكاران و يارانش بسيار خواهند شد .11295.عنه عليه السلام :امام على عليه السلام :هر كس نيكى هايش زياد باشد ، آشنايانش بسيار خواهند شد .11294.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :امام على عليه السلام :هر كه نيكى خود را نثار ديگران كند ، علاقه مندانش زياد خواهند شد .

.

11293.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (در سفارش به علی علیه السلام) عنه علیه السلام :مَن أحسَنَ إلی جیرانِهِ کَثُرَ خَدَمُهُ . (1)د دَفعُ البَلاءِ11291.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :المَعروفُ بابٌ مِن أبوابِ الجَنَّهِ ، وهُوَ یَدفَعُ مَصارِعَ السّوءِ . (2)11290.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه صلی الله علیه و آله :إنَّ المَعروفَ یَمنَعُ مَصارِعَ السّوءِ . (3)11289.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه صلی الله علیه و آله :صَنائِعُ المَعروفِ تَقی مَصارِعَ السّوءِ . . . وکُلُّ مَعروفٍ صَدَقَهٌ . (4)11293.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله (فی وصیَّتِهِ لعلیٍّ) عنه صلی الله علیه و آله لِعَلِیٍّ علیه السلام : عَلَیکَ بِصَنائِعِ الخَیرِ ؛ فَإنَّها تَدفَعُ مَصارِعَ السّوءِ . (5)11292.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :البارُّ لا یَموتُ میتَهَ السّوءِ . (6)11291.عنه صلی الله علیه و آله :الإمام الباقر علیه السلام :اِصطِناعُ المَعروفِ یَدفَعُ مَصارِعَ السّوءِ ، وکُلُّ مَعروفٍ صَدَقَهٌ وأهلُ المَعروفِ فِی الدُّنیا هُم أهلُ المَعروفِ فِی الآخِرَهِ وأوَّلُ مَن یَدخُلُ الجَنَّهَ أهلُ المَعروفِ . (7) .

1- .غرر الحکم : 7967 ، عیون الحکم والمواعظ : 430 / 7358 .
2- .الفردوس : 4 / 214 / 6646 عن عمر بن الخطّاب ، کنز العمّال : 6 / 344 / 15971 نقلاً عن أبی الشیخ عن ابن عمر .
3- .قرب الإسناد : 76 / 244 عن مسعده بن صدقه عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، بحار الأنوار : 74 / 88 / 2 ؛ قضاء الحوائج لابن أبی الدنیا : 22 / 3 عن أبی سعید الخدری وفیه «فعل المعروف یقی . . .» ، کنز العمّال : 6 / 343 / 15961 نقلاً عن المعجم الأوسط عن اُمّ سلمه .
4- .الأمالی للطوسی : 603 / 1249 عن عبیداللّه بن الولید عن الإمام الباقر علیه السلام عن اُمّ سلمه ، تحف العقول : 56 ، الأمالی للصدوق : 326 / 383 عن عبید اللّه بن الولید الوصّافی عن الإمام الباقر علیه السلام ، الکافی : 4 / 29 / 1 عن عبد اللّه بن میمون القدّاح عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ولیس فیه ذیله ، بحار الأنوار : 74 / 407 / 1 ؛ المعجم الکبیر : 8 / 261 / 8014 عن أبی اُمامه ، مسند الشهاب : 1 / 94 / 102 عن بهز بن حکیم عن أبیه عن جدّه ولیس فیهما ذیله ، کنز العمّال : 6 / 344 / 15973 .
5- .تفسیر القمّی : 1 / 364 عن أبی بصیر عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : 71 / 242 / 2 وراجع المحاسن : 1 / 451 / 1040 .

6- .الفردوس : 2 / 33 / 2207 عن أبى هريره .
7- .دعائم الاسلام : 2 / 321 / 1211 .

د رفع بلا

11290.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :هر کس به همسایگانش نیکی کند ، خدمتکارانش بسیار خواهند گشت .د رفع بلا11288.امام باقر علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیکی ، دری از درهای بهشت است و آن ، مرگ های بد را از انسان ، دور می کند.11287.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیکی ، جلوی مرگ های بد را می گیرد.11286.الکافی (به نقل از ابن ابی یعفور) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :کارهای نیک ، جلوی مرگ های بد را می گیرند... و هر کار نیکی ، صدقه است .11285.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خطاب به علی علیه السلام : کارهای نیک کن ، که آنها جلوی مرگ های بد را می گیرند .11284.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیکوکار ، با مرگ بد نمی میرد .11288.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :امام باقر علیه السلام :کار نیک ، از مرگ بد ، جلو می گیرد و هر کار نیکی ، صدقه است و نیکوکاران در دنیا ، نیکان آخرتند و نخستین واردشوندگان به بهشت ، نیکوکارانند .

.

11287.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :صَنائِعُ المَعروفِ إلَى النّاسِ تَقى صاحِبَها مَصارِعَ السّوءِ الآفاتِ وَالمُهلِكاتِ ، وأهلُ المَعروفِ فِى الدُّنيا هُم أهلُ المَعروفِ فِى الآخِرَهِ .

(1)11286.الكافى عن ابنِ أبى يَعفورٍ :عنه صلى الله عليه و آله :صَنيعُ المَعروفِ يَدفَعُ ميتَهَ السّوءِ . (2)11285.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :المَعروفُ يَقى سَبعينَ نَوعا مِنَ البَلاءِ ، ويَقى ميتَهَ السّوءِ . (3)11284.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام علىّ عليه السلام :إنَّ أفضَلَ ما يَتَوَسَّلُ بِهِ المُتَوَسِّلونَ الإِيمانُ بِاللّهِ ورَسولِهِ . . . وصَنائِعُ المَعروفِ ؛ فَإِنَّها تَدفَعُ ميتَهَ السّوءِ ، وتَقى مَصارِعَ الهَوانِ . (4)11283.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :المَعروفُ عِصمَهُ البَوارِ .

(5)11282.بحار الأنوار (به نقل از ابو وائل) عنه عليه السلام :صَنائِعُ المَعروفِ تَقى مَصارِعَ الهَوانِ . (6)11283.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :اِصطَنِعُوا المَعروفَ بِما قَدَرتُم عَلَى اصطِناعِهِ ؛ فَإِنَّهُ يَقى مَصارِعَ السّوءِ . (7) .

1- .شُعَب الإيمان : 6 / 256 / 8061 ، المستدرک على الصحيحين : 1 / 213 / 429 وفيه «والآفات والهلكات» وكلاهما عن أنس ، كنز العمّال : 15 / 916 / 43581 وراجع المعجم الأوسط : 6 / 163 / 6086 .

2- .الجعفريّات : 56 ، النوادر للراوندى : 94 / 38 كلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، دعائم الإسلام : 2 / 331 / 1249 ، بحار الأنوار : 74 / 103 / 61 .

3- .قضاء الحوائج لابن أبى الدنيا : 21 / 1 عن بلال .

4- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 1 / 205 / 613 ، علل الشرايع : 247 / 1 ، الزهد للحسين بن سعيد : 13 / 27 كلاهما عن إبراهيم بن عمر اليمانى يرفعه ، الأمالى للطوسى : 216 / 380 عن أبى بصير عن الإمام الباقر عنه عليهماالسلام ، المحاسن : 1 / 451 / 1040 عن إبراهيم بن عمر اليمانى عمّن ذكره وفيه «صنائع الخير» و «الهول» بدل «الهوان» ، نهج البلاغه : الخطبه 110 مع تقديم و تأخير ، بحار الأنوار : 74 / 410 / 17 .

5- .الإرشاد : 1 / 304 ، كشف اليقين : 225 / 254 ، بحار الأنوار : 77 / 40 / 421 .

6- .غرر الحكم : 5833 ، عيون الحكم والمواعظ : 302 / 5357 .

7- .الخصال : 617 / 10 عن أبى بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : 107 وفيه «عليه» بدل «على اصطناعه» ، بحار الأنوار : 74 / 409 / 11 .

11282.بحار الأنوار عن أبی وائلٍ :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیکی به مردم ، نیکوکار را از مرگ هایِ بد و آفت ها و هلاک کننده ها نگه می دارد . و اهل نیکی در دنیا ، همان اهل نیکی در آخرت اند .11281.امام رضا علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :کار نیک ، مرگ بد را دفع می کند.11280.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :کار نیک ، [انسان را] از [گرفتار شدن به] هفتاد نوع بلا نگه می دارد و نیز از مرگ بد حفظ می کند.11279.المحاسن (به نقل از مرازم بن حکیم از فرد دیگری) امام علی علیه السلام :برترین وسیله ای که وسیله جویان ، بدان توسّل می جویند ، ایمان به خدا و پیامبرش... و کارهای نیک است؛ چرا که کارهای نیک ، جلوی مرگ بد را می گیرد و از مردن های ذلّت بار ، حفظ می کند.11278.المحاسن (به نقل از حارث اعور) امام علی علیه السلام :نیکی ، نگهدارنده از هلاکت است.11281.الإمامُ الرِّضا علیه السلام :امام علی علیه السلام :کارهای نیک ، جلوی مرگ های ذلّت بار را می گیرند.11280.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :تا می توانید ، کار نیک انجام دهید؛ چرا که از مرگ های بد جلوگیری می کند . .

11279.المحاسن عن مرازم بن حكيم عمن رفعه:الإمام الصادق عليه السلام :مَن يَموتُ بِالذُّنوبِ أكثَرُ مِمَّن يَموتُ بِالآجالِ ، ومَن يَعيشُ بِالإحسانِ أكثَرُ مِمَّن يَعيشُ بِالأعمارِ . (1)ه حُسنُ الثَّناءِ11277.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام علىّ عليه السلام :مَن أحسَنَ اكتَسَبَ حُسنَ الثَّناءِ . (2)11276.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :لا تَستَكثِرَنَّ العَطاءَ وإن كَثُرَ ؛ فَإنَّ حُسنَ الثَّناءِ أكثَرُ مِنهُ . (3)11275.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :أحسِن تُشكَر . (4)11274.امام صادق عليه السلام :عنه عليه السلام :اِصطَنِعُوا المَعروفَ تَكسِبُوا الحَمدَ . (5)11273.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :لا يُحمَدُ إلاّ مَن بَذَلَ إحسانَهُ . (6)11272.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله (در اندرز به ابوذر) عنه عليه السلام :مَن كَثُرَ جَميلُهُ أجمَعَ النّاسُ عَلى تَفضيلِهِ . (7)11277.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :بِفِعلِ المَعروفِ يُستَدامُ الشُّكرُ . (8)11276.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام فِى الحِكَمِ المَنسوبَهِ إلَيهِ : مَن يُسلِفِ المَعروفَ يَكُن رِبحُهُ الحَمدَ . (9)11275.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :مَن صَنَعَ العارِفَهَ الجَميلَهَ حازَ المَحمَدَهَ الجَزيلَهَ . (10) .

1- .الأمالى للطوسى : 305 / 611 عن القاسم بن الفضيل بن يسار ، الدعوات : 291 / 33 مع تقديم وتأخير ، بحار الأنوار : 5 / 140 / 7 و ج 73 / 363 / 95 .
2- .غرر الحكم : 8362 ، عيون الحكم والمواعظ : 455 / 8208 .
3- .غرر الحكم : 10200 ، عيون الحكم والمواعظ : 518 / 9403 .
4- .غرر الحكم : 2235 ، عيون الحكم والمواعظ : 75 / 1811 .
5- .تحف العقول : 215 ، بحار الأنوار : 78 / 53 / 89 .
6- .غرر الحكم : 10755 ، عيون الحكم والمواعظ : 540 / 10011 .
7- .غرر الحكم : 8407 ، عيون الحكم والمواعظ : 455 / 8218 .
8- .غرر الحكم : 4214 ، عيون الحكم والمواعظ : 187 / 3825 وفيه «بتوالى» بدل «بفعل» .
9- .شرح نهج البلاغه : 20 / 316 / 633 .
10- .غرر الحكم : 8082 ، عيون الحكم والمواعظ : 432 / 7452 .

11274.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام صادق علیه السلام :آنان که با گناهان می میرند ، بیش از مردگانِ به اجل اند ، و آنان که به سبب نیکوکاری ، زنده می مانند ، بیشِ از زندگانِ به عُمرند .ه ستایش نیکو11272.عنه صلی الله علیه و آله (لأبی ذَرٍّ و هُو یَعِظُهُ) امام علی علیه السلام :هر که نیکی کند ، ستایش نیکو به دست می آورد .11271.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :بخشش را ، هر چند زیاد باشد ، بسیار مشمار؛ چرا که ستایش نیکو ، از آن بیشتر است.11270.امام صادق علیه السلام :امام علی علیه السلام :نیکی کن تا سپاست گویند.11269.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :کار نیک کنید تا سپاس را به دست آورید.11268.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :مورد ستایش قرار نمی گیرد ، جز آن که نیکی خود را نثار کند.11267.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :هر که کار نیکش افزون باشد ، همگان او را برتر شمرند.11266.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (نیز به ابوذر) امام علی علیه السلام :با کار نیک ، سپاس ادامه می یابد.11271.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام در حکمت های منسوب به ایشان : کسی که پیشاپیش ، کار نیک کند ، سودش در این سودا ، ستایش است .11270.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :کسی که کار نیک و پسندیده کند ، به سپاس فراوان دست می یابد .

.

11269.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :إنَّ ما بِأَهلِ المَعروفِ مِنَ الحاجَهِ إلَى اصطِناعِهِ أكثَرُ مِمّا بِأهلِ الرَّغبَهِ إلَيهِم فيهِ ، وذلِکَ أنَّ لَهُم ثَناءَهُ وذِكرَهُ وأجرَهُ .

وَاعلَم أنَّ كُلَّ مَكرُمَهٍ تَأتيها أو صَنيعَهٍ صَنَعتَها إلى أحَدٍ مِنَ الخَلقِ فَإنَّما أكرَمتَ بِها نَفسَکَ ، وزَيَّنتَ بِها عِرضَکَ ، فَلا تَطلُبَنَّ مِن غَيرِکَ شُكرَ ما صَنَعتَ إلى نَفسِکَ . (1)11268.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :مَن بَذَلَ بِرَّهُ انتَشَرَ ذِكرُهُ . (2)11267.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :مَن قَرُبَ بِرُّهُ بَعُدَ صيتُهُ . (3)11266.عنه صلى الله عليه و آله (أيضا) عنه عليه السلام :مَن كَثُرَ بِرُّهُ حُمِدَ . (4)11265.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله (در اندرز به ابوذر) عنه عليه السلام :مَن لا يُحسِن لا يُحمَد . (5)11264.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :الإحسانُ يَقطَعُ اللِّسانَ . (6)11263.امام على عليه السلام (در نامه اى به ابن حُنَيف ، كارگزار خود در بصره) الإمام الصادق عليه السلام :جاءَ شاعِرٌ إلَى النَّبِي صلى الله عليه و آله فَسَأَلَهُ وأطراهُ ، فَقالَ لِبَعضِ أصحابِهِ : قُم مَعَهُ فَاقطَع لِسانَهُ .

فَخَرَجَ ثُمَّ رَجَعَ ، فَقالَ : يا رَسولَ اللّهِ ، أقطَعُ لِسانَهُ؟!

قالَ : إنَّما أمَرتُکَ أن تَقطَعَ لِسانَهُ بِالعَطاءِ . (7) .

1- .الجعفريّات: 236 عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام، دعائم الإسلام: 2/320/1208 وراجع غرر الحكم: 3511.
2- .غرر الحكم : 8631 ، عيون الحكم والمواعظ : 440 / 7637 وفيه «نشر» بدل «بذل» .
3- .غرر الحكم : 8632 ، عيون الحكم والمواعظ : 460 / 8359 وزاد فى ذيله «وذِكره» .
4- .غرر الحكم : 7888 ، عيون الحكم والمواعظ : 424 / 7159 .
5- .الكافى : 8 / 20 / 4 عن جابر بن يزيد الجعفى عن الإمام الباقر عليه السلام ، تحف العقول : 95 ، بحار الأنوار : 77 / 283 / 1 .
6- .مائه كلمه للجاحظ : 94 / 78 ، المناقب للخوارزمى : 376 / 395 ، الإعجاز والإيجاز : 38 كلّها عن الجاحظ .
7- .دعائم الإسلام : 2 / 323 / 1219 .

11262.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :نیازی که نیکوکاران به انجام دادن کار نیک دارند ، بیش از نیازی است که بهره مندان از نیکی به آن دارند؛ چرا که ستایش و یاد و پاداش نیکی ، از آنِ نیکوکاران است .

و بدان که هر کرامتی از خود نشان می دهی یا کار نیکی که درباره یکی از مردم انجام می دهی ، همانا خودت را با آن گرامی داشته ای و آبروی خویش را با آن آراسته ای. پس ، از دیگری مخواه که تو را سپاسگزار کاری باشد که برای خودت کرده ای .11261.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :هر که نیکیِ خود را نثار کند ، یادش همه جا [بر زبان ها]آید .11265.عنه صلی الله علیه و آله (لأبی ذَرٍّ و هُو یَعِظُهُ) امام علی علیه السلام :هر که نیکی اش نزدیک باشد ، آوازه اش تا دوردست ها می رود .11264.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :هر که نیکی اش زیاد باشد ، ستایش می شود .11263.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (مِمّا کَتَبَ إلی ابنِ حُنَیفٍ عامِلِهِ علی البص) امام علی علیه السلام :هر که نیکی نکند ، ستایش نشود .11262.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :نیکی، زبان را می بندد .11261.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام :شاعری نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و از ایشان درخواست کرد و پیامبر صلی الله علیه و آله را ستود. ایشان به یکی از اصحاب فرمود: «با او برو و زبانش را قطع کن» .

مردی صحابی رفت و [بلافاصله] برگشت و گفت: ای پیامبر خدا! زبانش را قطع کنم؟!

فرمود: «تو را دستور دادم که با بخشش ، زبانش را ببُری» . .

11260.امام على عليه السلام (آنگاه كه ايشان را غمگين يافتند و علت را جويا شد) السنن الكبرى عن عكرمه :إنَّ شاعِرا أتَى النَّبِىَ صلى الله عليه و آله ، فَقالَ النَّبِىُ صلى الله عليه و آله : يا بِلالُ ، اِقطَع عَنّى لِسانَهُ .

فَأَعطاهُ أربَعينَ دِرهَما وحُلَّةً .

قالَ : قَطَعتَ وَاللّهِ لِسانى ، قَطَعتَ وَاللّهِ لِسانى . (1)و حُسنُ المُكافَأَةِالكتاب«هَلْ جَزَآءُ الاْءِحْسَنِ إِلاَّ الاْءِحْسَنُ . (2) »

الحديث11255.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّ امرَأَةً مِن بَنى إسرائيلَ أخَذَ وَلَدَهَا الذِّئبُ ، فَاتَّبَعَتهُ ومَعَها رَغيفٌ تَأكُلُ مِنهُ ، فَلَقِيَها سائِلٌ فَناوَلَتهُ الرَّغيفَ ، فَألقَى الذِّئبُ وَلَدَها ، وسَمِعَت قائِلاً يَقولُ وهِىَ لا تَراهُ : خُذِى اللُّقمَةَ بِلُقمَةٍ . (3)11316.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :مَن عامَلَ النّاسَ بِالجَميلِ كافَؤوهُ بِهِ . (4)11317.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :مَن حَسُنَت مَساعيهِ طابَت مَراعيهِ (5) . (6)11318.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :أحسِن يُحسَن إلَيكَ ، اِرحَم تُرحَم ، فَقُل خَيرا تُذكَر بِخَيرٍ ، وصِل رَحِمَكَ يَزِدِ اللّهُ فى عُمُرِكَ . (7)11319.عنه عليه السلام :الأمالى عن نوف البكالىّ :أتَيتُ أميرَ المُؤمِنينَ عليه السلام وهُوَ فى رَحبَهِ مَسجِدِ الكوفَهِ ، فَقُلتُ : السَّلامُ عَلَيكَ يا أميرَ المُؤمِنينَ ورَحمَهُ اللّهِ وبَرَكاتُهُ .

فَقالَ : وعَلَيكَ السَّلامُ يا نَوفُ ورَحمَهُ اللّهِ وبَرَكاتُهُ .

فَقُلتُ لَهُ : يا أميرَ المُؤمِنينَ ، عِظنى .

فَقالَ : يا نَوفُ ، أحسِن يُحسَن إلَيكَ . (8) .

1- .السنن الكبرى : 10 / 409 / 21130 ، كنز العمّال : 3 / 848 / 8927 نقلاً عن تاريخ ابن عساكر عن ابن عبّاس و فى ذيله «قطع واللّه لسانى» مرّه واحده .
2- .الرحمن : 60 .
3- .الجعفريّات : 56 عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام .
4- .غرر الحكم : 8716 ، عيون الحكم والمواعظ : 440 / 7633 .

5- .المرعى والرعى : الكلأ ، أو حيث يطلب (لسان العرب : 14 / 326) كنايه عن المعيشه أو منازل الإنسان .
6- .غرر الحكم : 8309 ، عيون الحكم والمواعظ : 446 / 7848 .
7- .روضه الواعظين : 405 ، بحار الأنوار : 74 / 100 / 48 .
8- .الأمالى للصدوق : 277 / 308 ، تنبيه الخواطر : 2 / 164 وفيه «يحسن اللّه إليک» ، بحار الأنوار : 77/383/9 .

و پاداش نیکو

11320.المحاسن عن معمّرِ بنِ خلاّدٍ عن أبی الحسنِ الرِّضالسنن الکبری به نقل از عکرمه : شاعری نزد پیامبر صلی الله علیه و آلهآمد. پیامبر صلی الله علیه و آلهفرمود: «ای بلال ! زبانش را از من ببُر» .

بلال ، چهل درهم و یک جامه به او داد.

آن مرد گفت: به خدا قسم ، زبانم را بریدی . به خدا قسم ، زبانم را بریدی .و پاداش نیکوقرآن«آیا پاداش نیکی ، جز نیکی است؟ » .

حدیث11320.المحاسن (به نقل از معمّر بن خلاّد) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :گرگی فرزند یکی از زنان بنی اسرائیل را ربود. زن ، در پی او به راه افتاد ، در حالی که گرده نانی همراه داشت و از آن می خورد. زن به نیازمندی رسید و نان را به او داد. گرگ هم فرزند او را رها کرد. زن ، از کسی که نمی دیدش ، ندایی شنید که: این لقمه را بگیر ، در مقابل آن لقمه .11321.الإمامُ الباقرُ عن آبائه علیهم السلامامام علی علیه السلام :هر که با مردم ، رفتاری زیبا و شایسته داشته باشد ، مردم نیز همان گونه با او رفتار می کنند .11321.امام باقر از پدرانش از پیامبر خدا صلی الله علیه وامام علی علیه السلام :هر که تلاش هایش نیکو باشد ، زندگی و جایگاهش خوش خواهد بود .11322.الإمامُ زینُ العابدینَ علیه السلام :امام علی علیه السلام :نیکی کن تا نیکی ببینی؛ رحم کن تا به تو رحم کنند؛ نیکو بگو تا نیکو یادت کنند؛ و صله رحم کن تا خداوند ، عمرت را افزون نماید .11322.امام زین العابدین علیه السلام :الأمالی به نقل نوف بکالی : خدمت امیر مؤمنان علیه السلامرسیدم ، در حالی که وی در میدانگاه جلوی مسجد کوفه بود . عرض کردم: سلام بر تو ای امیر مؤمنان و رحمت و برکات خدا بر تو باد ! فرمود: «و بر تو باد سلام ای نوف و رحمت و برکات خدا !» .

گفتم: ای امیر مؤمنان ! مرا پندی ده .

فرمود: «ای نوف ! نیکی کن تا به تو نیکی کنند» .

.

11323.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :الإمام الحسين عليه السلام :مَهما يَكُن لِأَحَدٍ عِندَ أَحَدٍ صَنيعَهٌ لَهُ رَأى أَنَّهُ لا يَقومُ بِشُكرِها فَاللّهُ لَهُ بِمُكافَأَتِهِ ؛ فَإِنَّهُ أَجزَلُ عَطاءً وأعظَمُ أجرا . (1)11324.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :مَن أحسَنَ أحسَنَ اللّهُ إلَيهِ ، وَاللّهُ يُحِبُّ المُحسِنينَ . (2)راجع : ص 256 (آثار الحسنات / حسن الجزاء) .

ز حُسنُ العاقِبَهِ11324.امام على عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :مَن أحسَنَ إلَى النّاسِ حَسُنَت عَواقِبُهُ ، وسَهُلَت لَهُ طُرُقُهُ . (3)11325.امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :لا تُذَمُّ أبَدا عَواقِبُ الإحسانِ . (4)ح حِفظُ الأعقابِ11327.تفسير العياشى عن أبى الصباح الكنانى:الإمام علىّ عليه السلام :أحسِنوا فى عَقِبِ (5) غَيرِكُم ؛ تُحفَظوا فى عَقِبِكُم . (6) .

1- .نثر الدرّ : 1 / 334 ، نزهه الناظر: 81 / 6، كشف الغمّه : 2 / 241 ، بحار الأنوار : 78 / 121 / 4 .
2- .أعلام الدين : 298 ، كشف الغمّه : 2 / 242 ، إرشاد القلوب : 138 عن الإمام علىّ عليه السلام ، بحار الأنوار : 78 / 122 / 4 وص 127 / 11 .
3- .غرر الحكم : 8833 ، عيون الحكم والمواعظ : 436 / 7531 .
4- .غرر الحكم : 10718 ، عيون الحكم والمواعظ : 538 / 9935 .
5- .العَقب : الولد وولد الولد (مجمع البحرين : 2 / 1242) .
6- .نهج البلاغه : الحكمه 264 ، روضه الواعظين : 407 ، الدعوات : 293 / 42 وفيه «تحسنوا» بدل «تحفظوا» ، بحار الأنوار : 75 / 13 / 45 .

ز فرجام نیک

ح حفظ نسل ها

11328.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام (لأبی بصیرٍ فی قولِهِ تعالی: {Q} «وَ الَّذِینَ ا) امام حسین علیه السلام :هر کس درباره دیگری کار نیکی کند و ببیند که او سپاسگزارِ آن نیکی نیست ، خداوند ، پاداشش می دهد؛ چرا که خداوند ، عطایش بیشتر و پاداشش بزرگ تر است .11326.امام زین العابدین علیه السلام :امام حسین علیه السلام :هر که نیکی کند ، خداوند به او نیکی می کند؛ و خداوند ، نیکوکاران را دوست می دارد .ر . ک : ص 257 (آثار کارهای نیکی / پاداش نیک).

ز فرجام نیک11329.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :هر که به مردم نیکی کند ، فرجام هایش نیکو و راه هایش [برای رهایی از مشکلات ،]هموار گردد .11329.امام صادق علیه السلام :امام علی علیه السلام :فرجام های نیکوکاری ، هرگز ناخوشایند نخواهند بود .ح حفظ نسل ها11331.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :به فرزندان دیگران نیکی کنید تا فرزندان شما محفوظ (محترم) بمانند .

.

11332.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام فِى الحِكَمِ المَنسوبَهِ إلَيهِ : أطوَلُ النّاسِ عُمُرا مَن كَثُرَ عِلمُهُ فَتَأَدَّبَ بِهِ مَن بَعدَهُ ، أو كَثُرَ مَعروفُهُ فَشَرُفَ بِهِ عَقِبُهُ . (1)11157.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :ما أحسَنَ عَبدٌ الصَّدَقَهَ فِى الدُّنيا إلاّ أحسَنَ اللّهُ الخِلافَهَ عَلى وُلدِهِ مِن بَعدِهِ . (2)ط دَوامُ النِّعمَهِ11159.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :الإمام الرضا عليه السلام :اِستِعمالُ العَدلِ وَالإحسانِ مُؤذِنٌ بِدَوامِ النِّعمَهِ . (3)ى زِيادَهُ المالِ11157.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّ البِرَّ يَزيدُ فِى الرِّزقِ . (4)11158.إمام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ البِرَّ وَالصِّلَهَ لَيُطيلانِ الأعمارَ ، ويَعمُرانِ الدِّيارَ ، ويُثرِيانِ الأموالَ ، ولَو كانَ القَومُ فُجّارا . (5)11159.امام صادق عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ أهلَ بَيتٍ لَيَكونونَ بَرَرَهً فَتَنمو أموالُهُم ولَو أنَّهُم فُجّارٌ . (6)11160.جبرئيل عليه السلام (در پاسخ به سؤال پيامبر صلى الله عليه و آله از ع) الإمام علىّ عليه السلام :بِرُّ الوالِدَينِ وصِلَهُ الرَّحِمِ وَاصطِناعُ المَعروفِ زِيادَهٌ فِى الرِّزقِ ، وعِمارَهٌ فِى الدِّيارِ ، وأهلُ المَعروفِ فِى الدُّنيا هُم أهلُ المَعروفِ فِى الآخِرَهِ . (7) .

1- .شرح نهج البلاغه : 20 / 317 / 636 .
2- .الكافى : 4 / 10 / 5 عن السكونى ، عدّه الداعى : 61 ، بحار الأنوار : 96 / 135 / 68 وراجع كنز العمّال : 6 / 362 / 16071 .
3- .عيون أخبار الرضا : 2 / 24 / 52 عن الفضل بن شاذان ، بحار الأنوار : 75 / 26 / 9 .
4- .المستدرک على الصحيحين : 3 / 548 / 6038 عن ثوبان ، كنز العمّال : 2 / 62 / 3118 ؛ الزهد للحسين بن سعيد : 33 / 87 عن محمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : 74 / 81 / 84 .
5- .تاريخ بغداد : 1 / 386 / 357 ، الأمالى للشجرى : 2 / 128 وفيه «ويزيدان» بدل «ليطيلان» ، تاريخ دمشق : 36 / 243 / 7324 وفيه «يكثران» بدل «يثريان» وكلّها عن ابن عبّاس ، كنز العمّال : 3 / 360 / 6936 .
6- .الزهد للحسين بن سعيد : 34 / 90 عن أبى محمّد الفزارى عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : 74 / 82 / 86 وراجع المعجم الأوسط : 2 / 19 / 1092 .
7- .مسند زيد : 410 عن الإمام زين العابدين عنه عليهماالسلام .

ط ماندگاری نعمت

ی افزایش مال

11161.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام علی علیه السلام در حکمت های منسوب به ایشان : درازعُمرترینِ مردم ، کسی است که دانشش زیاد باشد تا افرادِ پس از او ، از وی ادب بیاموزند ، یا نیکی اش افزون باشد تا فرزندان او احترام یابند .11162.الإمامُ زینُ العابدینَ علیه السلام :امام صادق علیه السلام :هیچ کس نیست که در دنیا نیکو صدقه بدهد ، مگر آن که خداوند ، پس از او ، آن را به شایستگی در فرزندانش جایگزین سازد .ط ماندگاری نعمت11161.امام علی علیه السلام :امام رضا علیه السلام :به کارگیری عدالت و نیکی ، گویای ماندگاری نعمت است .ی افزایش مال11163.امام رضا علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیکوکاری ، روزی را می افزاید .11164.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیکی و صله رحم ، عُمرها را طولانی ، خانه ها را آباد، و دارایی ها را افزون می سازد ، هر چند خویشاوندان ، ناپرهیزگار باشند .11165.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :همانا خانواده ای که اهل نیکوکاری باشند ، اموالشان افزایش می یابد ، هر چند ناپرهیزگار باشند .11166.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :نیکی به پدر و مادر و صله رحم و انجام دادن کار نیک ، موجب افزایش روزی و آبادانی خانه هاست و اهل نیک در دنیا ، در آخرت هم اهل نیکی اند .

.

11167.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :صَنائِعُ المَعروفِ تُدِرُّ النَّعماءَ ، وتَدفَعُ البَلاءَ . (1)11168.الإمامُ علىٌّ عليه السلام (مِن كتابِهِ إلى أصحابِ الخَراجِ) الإمام الباقر عليه السلام :البِرُّ وَالصَّدَقَةُ يَنفِيانِ الفَقرَ . (2)ک زِيادَةُ العُمُرِ11164.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى اللّه عليه و آله :البِرُّ زِيادَةٌ فِى العُمُرِ . (3)11165.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه صلى اللّه عليه و آله :البِرُّ وَالصِّلَهُ وحُسنُ الجِوارِ عِمارَهٌ لِلدِّيارِ ، وزِيادَهٌ فِى الأَعمارِ . (4)11166.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :لا يَزيدُ فِى العُمُرِ إلاَّ البِرُّ . (5)11167.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :مَوتُ الإنسانِ بِالذُّنوبِ أكثَرُ مِن مَوتِهِ بِالأَجَلِ ، وحَياتُهُ بِالبِرِّ أكثَرُ مِن حَياتِهِ بِالعُمُرِ . (6) .

1- .غرر الحكم : 5840 ، عيون الحكم والمواعظ : 301 / 5346 وفيه «مواقع البلاء» .
2- .الكافى : 4 / 2 / 2 ، ثواب الأعمال : 169 / 11 ، الخصال : 48 / 53 كلّها عن إسحاق بن غالب عمّن حدّثه ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 66 / 1729 وليس فيها «السرّ» ، الزهد للحسين بن سعيد : 33 / 86 عن إسحاق بن غالب عن أبيه وفيه «وصدقه السرّ» ، بحار الأنوار : 74 / 81 / 83 .
3- .مسند ابن حنبل : 5 / 441 / 16079 عن بعض بنى رافع بن مكيث ، المعجم الكبير : 5 / 17 / 4451 ، مسند الشهاب : 1 / 170 / 245 كلاهما عن رافع بن مكيث ، أُسد الغابه : 1 / 604 / 877 عن الحارث بن رافع بن مكيث ؛ الدعوات : 127 / 314 عن الإمام الباقر عليه السلاموفيه «يزيد» بدل «زياده» ، بحار الأنوار : 74 / 85 / 96 .
4- .الفردوس : 2 / 32 / 2202 عن أبى سعيد الأنصارى ؛ الكافى : 2 / 100 / 8 ، الزهد للحسين بن سعيد : 29 / 72 كلاهما عن عبد اللّه بن سنان عن الإمام الصادق عليه السلام .
5- .سنن الترمذى : 4 / 448 / 2139 عن سليمان ، سنن ابن ماجه : 1 / 35 / 90 ، مسند ابن حنبل : 8 / 325 / 22449 ، المستدرک على الصحيحين : 1 / 670 / 1814 ، صحيح ابن حبّان : 3 / 153 / 872 كلّها عن ثوبان ، كنز العمّال : 6 / 473 / 16611 ؛ مكارم الأخلاق : 2 / 237 / 2573 عن سلمان ، الدرّه الباهره : 18 ، بحار الأنوار : 76 / 318 .

6- .مكارم الأخلاق : 2 / 179 / 2461 ، الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام : 340 وفيه «بالآجال» بدل «بالأجل» و فيه «أروى أنّه قال . . .» ، كشف الغمّه : 3 / 140 عن الإمام الجواد عليه السلام ، بحار الأنوار : 78 / 83 / 84 .

ک افزایش عُمر

11168.امام علی علیه السلام (در نامه ای به تحصیلداران خراج) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :انجام دادن کارهای نیک ، نعمت ها را سرشار می سازد و بلا را دور می کند .11169.امام علی علیه السلام :امام باقر علیه السلام :نیکی و صدقه ، فقر را از بین می برند .ک افزایش عُمر11171.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیکوکاری ، مایه افزایش عمر است .11170.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیکی و صله رحم و رفتار نیک با همسایه ، مایه آبادانی خانه ها و افزونی عمرهایند .11171.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :چیزی جز نیکی ، عمر را نمی افزاید .11172.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :مرگ انسان به سبب گناهان ، بیش از مرگ او به سبب اجل است ، و زندگی او به سبب نیکوکاری ، بیش از زندگی او به عُمر است .

.

11173.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :مَن حَسُنَ بِرُّهُ بِأهلِ بَيتِهِ مُدَّ لَهُ فى عُمُرِهِ . (1)ل القُدرَه11330.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام علىّ عليه السلام :أعطِ تَستَطِع . (2)11331.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :مَن وَثِقَ بِإحسانِکَ أشفَقَ عَلى سُلطانِکَ . (3)م الرِّفعَه11333.امام باقر عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :مَعَ الإحسانِ تَكونُ الرِّفعَهُ . (4)11334.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :بِالإحسانِ تُغمَدُ (5) الذُّنوبُ ؛ بِالغُفرانِ يَعظُمُ المَجدُ . (6)11335.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :عنه عليه السلام :فِعلُ المَعروفِ وإغاثَهُ المَلهوفِ وإقراءُ الضُّيوفِ آلَهُ السِّيادَهِ . (7)11336.الكافى عن صفوان بن مهران عن الإمام الصّادق عليه اعنه عليه السلام :مَن بَذَلَ مَعروفَهُ استَحَقَّ الرِّئاسَهَ . (8) .

1- .الكافى : 2 / 105 / 11 عن حسن بن زياد الصيقل و ج 8 / 219 / 269 ، الخصال : 88 / 21 كلاهما عن محمّد بن مسلم وفيهما «بأهله زاد اللّه » بدل «بأهل بيته مدّ له» ، تحف العقول : 295 عن الإمام الباقر عليه السلاموفيه «بأهله زيد» بدل «بأهل بيته مدّ له» و ص 388 عن الإمام الكاظم عليه السلاموفيه «بإخوانه وأهله» بدل «بأهل بيته» ، الأمالى للطوسى : 245 / 425 عن الحسن بن زياد الصيقل وفيه «زيد» بدل «مدّ له» ، بحار الأنوار : 71 / 8 / 9 .
2- .غرر الحكم : 2251 ، عيون الحكم والمواعظ : 76 / 1839 وفيه «تصطنع» .
3- .غرر الحكم : 8061 ، عيون الحكم والمواعظ : 432 / 7437 .
4- .غرر الحكم : 9745 ، عيون الحكم والمواعظ : 489 / 9050 وفيه «تكثر» بدل «تكون» .
5- .فى الطبعه المعتمده : «وتغمّد» ، والتصويب من طبعه بيروت : 296 / 158 ، وطبعه طهران : 327 / 158 ، وطبعه النجف الأشرف : 148 .
6- .غرر الحكم : 4336 ، عيون الحكم والمواعظ : 189 / 3916 نحوه .
7- .غرر الحكم : 6585 ، عيون الحكم والمواعظ : 358 / 6053 وفيه «زين» بدل «آله» .
8- .غرر الحكم : 8014 ، عيون الحكم والمواعظ : 431 / 7394 .

ل توانایی

م سرفرازی

11337.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام صادق علیه السلام :هر که نیکوکاریِ او به خانواده اش خوب باشد ، عمرش طولانی می شود .ل توانایی11335.امام صادق علیه السلام :امام علی علیه السلام :ببخش تا توانا شوی .11336.الکافی (به نقل از صفوان بن مهران) امام علی علیه السلام :هر کس به احسان تو دلگرم باشد ، هوادار قدرت تو خواهد بود .م سرفرازی11338.الإمامُ الرِّضا علیه السلام (لمّا سُئلَ عن العلّهِ التی من أجلِها لا تَحِلُّ) امام علی علیه السلام :سرفرازی ، با نیکوکاری است .11339.عنه علیه السلام (مِمّا کَتَبَ إلی محمّدِ بنِ سِنانٍ فی عِلّهِ ا) امام علی علیه السلام :با نیکوکاری ، خطاها نادیده گرفته می شوند و با آمرزش ، شُکوه انسان ، بزرگ می گردد .11338.امام رضا علیه السلام (در پاسخ به این سؤال که چرا زن مطلّقه به طلاق عد) امام علی علیه السلام :نیکوکاری ، پناه دادن به درمانده و پذیرایی از مهمان ها، اسباب سَروری اند .11339.امام رضا علیه السلام (به محمّد بن سنان درباره علت سه بار طلاق) امام علی علیه السلام :هر که نیکی خود را نثار دیگران کند ، شایسته سَروری گردد .

.

11340.رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :تَجاوَز مَعَ القُدرَهِ وأحسِن مَعَ الدَّولَهِ تَكمُل لَکَ السِّيادَهُ . (1)ن زادُ المَعادِ11342.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام علىّ عليه السلام :نِعمَ زادُ المَعادِ الإحسانُ إلَى العِبادِ . (2)11343.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام الحسين عليه السلام :مَن تَعَجَّلَ لِأَخيهِ خَيرا وَجَدَهُ إذا قَدِمَ عَلَيهِ غَدا . (3)11340.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :يَأتى يَومَ القِيامَهِ شَىءٌ مِثلُ الكُبَّهِ ، فَيَدفَعُ فى ظَهرِ المُؤمِنِ فَيُدخِلُهُ الجَنَّهَ ، فَيُقالُ : هذَا البِرُّ . (4)س تَخفيفُ الحِسابِ11342.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :تاريخ بغداد عن ابن عبّاس :قالَ النَّبِىُّ صلى الله عليه و آله إنَّ البِرَّ وَالصِّلَهَ لَيُخَفِّفانِ سوءَ الحِسابِ يَومَ القِيامَهِ . ثُمَّ تَلا رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : «وَ الَّذِينَ يَصِلُونَ مَآ أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ وَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَ يَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ (5) » . (6)ع الشَّفاعَهُ يَومَ القِيامَهِ11344.عنه صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله فى قَولِهِ تَعالى : «لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ وَ يَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ (7) » : يُدخِلُهُمُ الجَنَّهَ . « وَيَزِيدَهُم مِن فَضْلِهِ » : الشَّفاعَهُ لِمَن وَجَبَت لَهُ الشَّفاعَهُ لِمَن صَنَعَ إلَيهِمُ المَعروفَ فِى الدُّنيا . (8) .

1- .غرر الحكم : 4528 ، عيون الحكم والمواعظ : 200 / 4048 .
2- .غرر الحكم : 9912 ، عيون الحكم والمواعظ : 494 / 9108 .
3- .كشف الغمّه : 2 / 242 ، إحقاق الحقّ : 11 / 593 وفيه «إلى ربّه» بدل «عليه» ، بحار الأنوار : 78 / 122 / 4 .
4- .الكافى : 2 / 158 / 3 عن سيف ، بحار الأنوار : 74 / 44 / 4 .
5- .الرعد : 21 .
6- .تاريخ بغداد 1 / 386 / 357 ، تاريخ دمشق : 36 / 243 ، كنز العمّال : 3 / 357 / 6919 وص 360 / 6937 .
7- .فاطر : 30 .
8- .المعجم الكبير : 10 / 201 / 10462 ، حليه الأولياء : 4 / 108 ، الفردوس : 3 / 152 / 4410 وفيهما «النار» بدل «الشفاعه» و كلّها عن عبد اللّه بن مسعود .

ن توشه آخرت

س سبُک گرفتن حساب

ع شفاعت در روز قیامت

11345.عنه صلی الله علیه و آله (للأنصارِ) امام علی علیه السلام :آن گاه که قدرت داری ، در گذر ، و آن گاه که دورِ حکومت توست ، نیکی کن ، تا سَروری برایت به کمال رسد .ن توشه آخرت11347.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :چه رهتوشه خوبی برای قیامت است ، نیکی کردن به بندگان!11348.عنه علیه السلام :امام حسین علیه السلام :هر که در نیکی به برادرش شتاب کند ، فردا که بر او وارد شود ، آن را خواهد یافت .11349.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام :روز قیامت ، چیزی مانند کُبَّه (توده پرفشار و سنگین) می آید و مؤمن را از پشت سر، هُل می دهد و او را وارد بهشت می سازد ، و می گویند: این، همان نیکی است.س سبُک گرفتن حساب11351.عنه علیه السلام :تاریخ بغداد به نقل از ابن عبّاس : پیامبر صلی الله علیه و آلهفرمود: «روز قیامت ، نیکی و صله رحم ، حسابرسی سنگین را سبک می سازند» . آن گاه پیامبرِ خدا این آیه را خواند: «و آنان که با آنچه خدا فرموده که [با آن]پیوند داشته باشند پیوند برقرار می کنند و از پروردگارشان بیم دارند و از حساب سخت قیامت ، ترسان اند» .ع شفاعت در روز قیامت11344.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبرِ خدا صلی الله علیه و آله درباره این آیه: «تا خداوند ، پاداش کامل به آنان بدهد و از نعمت خویش ، بر آنان بیفزاید» : آنان را وارد بهشت می کند . «از فضل خویش بر آنان بیفزاید» ، شفاعت است ، برای کسی که شفاعت برایش حتمی شده است در حقّ کسی که در دنیا به وی نیکی کرده باشد .

.

11345.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (به انصار) عنه صلی الله علیه و آله :إذا كانَ يَومُ القِيامَهِ جُمِعَ أهلُ الجَنَّهِ صُفوفا وأهلُ النّارِ صُفوفا ، فَيَنظُرُ الرَّجُلُ مِن صُفوفِ أهلِ النّارِ إلَى الرَّجُلِ مِن صُفوفِ أهلِ الجَنَّهِ ، فَيَقولُ : يا فُلانُ ، أما تَذكُرُ يَومَ اصطَنَعتُ إلَيكَ فِى الدُّنيا مَعروفا؟

فَيَأخُذُ بِيَدِهِ فَيَقولُ : اللّهُمَّ إنَّ هذَا اصطَنَعَ إلَىَّ فِى الدُّنيا مَعروفا ، فَيُقالُ لَهُ : خُذ بِيَدِهِ أدخِلهُ الجَنَّهَ بِرَحمَهِ اللّهِ . (1)11346.امام على عليه السلام :تاريخ دمشق عن ابن عبّاس :قالَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : إنَّ لِلمَساكينِ دَولَهً .

قيلَ : يا رَسولَ اللّهِ ، وما دَولَتُهُم؟

قالَ : إذا كانَ يَومُ القِيامَهِ قيلَ لَهُم : اُنظُروا مَن أطعَمَكُم فِى اللّهِ لُقمَهً أو كَساكُم ثَوبا أو سَقاكُم شَربَهً فَأدخِلوهُ الجَنَّهَ . (2)11347.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّهُ لَيُنادِى المُنادى يَومَ القِيامَهِ : أينَ فُقَراءُ اُمَّهِ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه و آله؟ فَيَقوموا فَيَصِفّوا صُفوفَ القِيامَهِ ، ألا مَن أطعَمَكُم أكلَهً أو سَقاكُم شَربَهً أو كَساكُم خَلَقا أو جَديدا فَخُذوا بِيَدِهِ فَأدخِلوهُ الجَنَّهَ .

فَلا يَزالُ صاحِبُهُ قَد تَعَلَّقَ بِصاحِبِهِ وهُوَ يَقولُ : يا رَبَّ العالَمينَ ، هذا أروانى ، ويَقولُ الآخَرُ : هذا كَسانى ، فَلا يَبقى مِن فُقَراءِ اُمَّهِ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه و آلهصَغيرٌ ولا كَبيرٌ إلاّ أدخَلَهُمُ اللّهُ عز و جل الجَنَّهَ . (3)11348.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إذا كانَ يَومُ القِيامَهِ جَمَعَ اللّهُ الأَوَّلينَ وَالآخِرينَ ، ثُمَّ أمَرَ مُنادِيا يُنادى : ألا لِيَقُم أهلُ المَعروفِ فِى الدُّنيا . فَيَقومونَ حَتّى يَقِفوا بَينَ يَدَيِ اللّهِ ، فَيَقولُ اللّهُ : أنتُم أهلُ المَعروفِ فِى الدُّنيا؟

فَيَقولونَ : نَعَم .

فَيَقولُ : وأنتُم أهلُ المَعروفِ فِى الآخِرَهِ ؛ فَقوموا مَعَ الأَنبِياءِ وَالرُّسُلِ فَاشفَعوا لِمَن أحبَبتُم فَأدخِلوهُ الجَنَّهَ حَتّى تُدخِلوا عَلَيهِمُ المَعروفَ فِى الآخِرَهِ كَما أدخَلتُم عَلَيهِمُ المَعروفَ فِى الدُّنيا . (4) .

1- .تاريخ بغداد : 4 / 332 / 2152 ، قضاء الحوائج لابن أبى الدنيا : 33 / 19 كلاهما عن أنس .
2- .تاريخ دمشق : 14 / 99 / 3395 ، كنز العمّال : 6 / 384 / 16168 .
3- .تاريخ أصبهان : 2 / 201 / 1458 ، كنز العمّال : 6 / 370 / 16107 نقلاً عن ابن عساكر ، و كلاهما عن أنس .
4- .الدرّ المنثور : 4 / 236 نقلاً عن ابن مردويه عن ابن عبّاس .

11349.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :چون روز قیامت شود ، بهشتیان در صف هایی ، و دوزخیان نیز در صف هایی فراهم آیند. فردی از صف های دوزخیان به شخصی از صف های بهشتیان می نگرد و می گوید : فلانی! آیا آن روز را که در دنیا به تو نیکی کردم ، به یاد نمی آوری؟

پس ، آن بهشتی دست او را می گیرد و می گوید: خداوندا! این شخص ، در دنیا به من نیکی کرده است. به

به او گویند: «دست او را بگیر و به سبب رحمت الهی ، او را وارد بهشت کن» .11350.امام علی علیه السلام :تاریخ دمشق به نقل از ابن عبّاس : پیامبر خدا فرمود: «برای بینوایان هم ، دولتی و نوبتِ گشایشی است».

گفتند: دولت آنان چیست ، ای پیامبر خدا؟

فرمود: «چون روز قیامت شود ، به آنان گویند: بنگرید ، هر کس را که در راه خدا به شما طعام یا پوشاکی داده و یا سیرابتان کرده است ، به بهشت ببرید» .11351.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :روز قیامت منادی ندا می دهد: «تهیدستان امّت محمّد صلی الله علیه و آلهکجایند؟» . آنان برمی خیزند و در صف های قیامت به صف می شوند. [به آنان گفته می شود:] «آگاه باشید! هر کس یک نوبت سیرتان کرده ، یا سیرابتان ساخته و یا شما را با جامه ای کهنه یا نو پوشانده است ، دستش را بگیرید و او را به بهشت وارد کنید» .

پیوسته ، کسی به همراهش آویخته است و می گوید: ای پروردگار جهانیان! این ، سیرابم کرده است. دیگری می گوید: این ، مرا پوشانده است. پس هیچ تهیدستی از تهیدستان امّت محمّد ، چه کوچک و چه بزرگ، نمی ماند، مگر آن که خدای متعال، همه را وارد بهشت می کند .11352.امام علی علیه السلام (در توصیف پرهیزگاران) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :چون روز قیامت شود ، خداوند ، همه اوّلین و آخرین را فراهم می آورد . سپس به منادی فرمان می دهد که ندا دهد: «نیکوکارانِ در دنیا برخیزند!» . آنان برمی خیزند تا آن که در پیشگاه خدا می ایستند . خداوند می فرماید: «شما ، نیکوکارانِ دنیایید؟» .

می گویند: آری .

[خداوند] می فرماید: «شما ، نیکوکاران آخرت نیز هستید. پس همراه پیامبران و فرستادگان بایستید و از هر که می خواهید ، شفاعت کنید و او را به بهشت وارد کنید ، تا در آخرت بر آنان نیکی کنید ، همچنان که در دنیا بر آنان نیکی کردید» . .

11353.عنه عليه السلام (فى صفهِ المنافِقِينَ) الإمام الباقر عليه السلام :إذا كانَ يَومُ القِيامَهِ أمَرَ اللّهُ تَبارَکَ وتَعالى مُنادِيا يُنادى بَينَ يَدَيهِ : . . . تَصَفَّحوا وُجوهَ النّاسِ ، فَمَن صَنَعَ إلَيکُم مَعروفا لَم يَصنَعهُ إلاّ فِىَّ فَکافِئوهُ عَنّى بِالجَنَّهِ . (1)11354.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلامإذا کانَ يَومُ القِيامَهِ أمَرَ اللّهُ عز و جل مُنادِيا يُنادى : أينَ الفُقَراءُ؟ . . ثُمَّ يَقولُ لَهُم : اُنظُروا وتَصَفَّحوا وُجوهَ النّاسِ ، فَمَن أتى إلَيکُم مَعروفا فَخُذوا بِيَدِهِ وأدخِلوهُ الجَنَّهَ . (2)11355.الإمامُ الهادىُّ عليه السلام :عنه عليه السلام :مَن سَعى فى حاجَهِ أخيهِ المُسلِمِ طَلَبَ وَجهَ اللّهِ ، کَتَبَ اللّهُ عز و جل لَهُ ألفَ ألفِ حَسَنَهٍ ، يَغفِرُ فيها لِأقارِبِهِ وجيرانِهِ وإخوانِهِ ومَعارِفِهِ ، ومَن صَنَعَ إلَيهِ مَعروفا فِى الدُّنيام.

فَإذا کانَ يَومُ القِيامَهِ قيلَ لَهُ : اُدخُلِ النّارَ ، فَمَن وَجَدتَهُ فيها صَنَعَ إلَيک

مَعروفا فِى الدُّنيا فَأَخرِجهُ بِإذنِ اللّهِ عز و جل إلاّ أن يَکونَ ناصِبا . (3) .

1- .الکافى : 2 / 264 / 15 ، مشکاه الأنوار : 178 / 459 کلاهما عن محمّد بن مسلم ، بحار الأنوار : 7/200/77 .
2- .ثواب الأعمال : 218 / 1 عن يعقوب بن يزيد عمّن ذکره ، جامع الأخبار : 306 / 836 ، بحار الأنوار : 72 / 42 / 47 .
3- .الکافى : 2 / 197 / 6 عن أبى أيّوب الخزّاز ، بحار الأنوار : 74 / 333 / 110 وراجع مصادقه الإخوان : 158 / 2 وإرشاد القلوب : 146 .

11356.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام باقر علیه السلام :چون روز قیامت شود ، خدای متعال به منادی فرمان می دهد که پیش رویِ خداوند ندا دهد: «... به چهره های مردم بنگرید؛ هر کس به شما نیکی کرده است ، دست او را گرفته ، وارد بهشتش کنید» .11357.عنه صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام :چون روز قیامت شود ، خداوند به منادی فرمان می دهد تا ندا دهد: «تهیدستان کجایند؟ ...» . سپس به آنان می فرماید: «بنگرید و چهره های مردم را وارسی کنید. پس هر که به شما نیکی کرده است ، دستش را گرفته ، وارد بهشتش کنید» .11358.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام صادق علیه السلام :هر کس به خاطر رضای الهی ، در راه رفع نیاز برادرش گام بردارد ، خداوند برای او هزار هزار حسنه می نویسد و نیز، خویشاوندان و همسایگان و برادران و آشنایان او را و هر که را به او در دنیا نیکی کرده است ، می بخشاید.

پس چون روز قیامت شود ، به او گفته می شود: «وارد آتش شو و هر کس را در آن یافتی که در دنیا به تو نیکی کرده است ، به اذن خدا بیرون آور ، مگر آن که ناصبی (1) باشد» . .

1- .ناصبی ، کسی است که با اهل بیت علیهم السلامدشمنی کند .

11353.امام على عليه السلام (در توصيف منافقان) عنه عليه السلام :إنَّ المُؤمِنَ مِنكُم يَومَ القِيامَهِ لَيَمُرُّ بِهِ الرَّجُلُ لَهُ المَعرِفَهُ بِهِ فِى الدُّنيا وقَد اُمِرَ بِهِ إلَى النّارِ وَالمَلَكُ يَنطَلِقُ بِهِ .

قالَ : فَيَقولُ لَهُ : يا فُلانُ ، أغِثنى فَقَد كُنتُ أصنَعُ إلَيكَ المَعروفَ فِى الدُّنيا ، واُسعِفُكَ فِى الحاجَهِ تَطلُبُها مِنّى ؛ فَهَل عِندَكَ اليَومَ مُكافَأهٌ؟

فَيَقولُ المُؤمِنُ لِلمَلَكِ المُوَكَّلِ بِهِ : خَلِّ سَبيلَهُ .

قالَ : فَيَسمَعُ اللّهُ قَولَ المُؤمِنِ ، فَيَأمُرُ المَلَكَ أن يُجيزَ قَولَ المُؤمِنِ فُيَخَلِّىَ سَبيلَهُ . (1)ف دُخولُ الجَنَّهِ11355.امام هادى عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّ البِرَّ يَهدى إلَى الجَنَّهِ . (2)11356.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ اللّهَ لَيَبعَثُ المَعروفَ يَومَ القِيامَهِ فى صورَهِ الرَّجُلِ المُسلِمِ فَيَأتى صاحِبَهُ إذَا انشَقَّ عَنهُ قَبرُهُ فَيَمسَحُ عَن وَجهِهِ التُّرابَ ، ويَقولُ : أبشِر يا وَلِىَّ اللّهِ بِأمانِ اللّهِ وكَرامَتِهِ ، لا يَهولَنَّكَ ما تَرى مِن أهوالِ يَومِ القِيامَهِ .

فَلا يَزالُ يَقولُ لَهُ : اِحذَر هذا وَاتَّقِ هذا يُسَكِّنُ بِذلِكَ رَوعَهُ حَتّى جاوَزَ بِهِ الصِّراطَ .

فَإذا جاوَزَ بِهِ الصِّراطَ عَدَلَهُ وَلِىُ اللّهِ إلى مَنازِلِهِ فِى الجَنَّهِ ، ثُمَّ يَثنى عَنهُ المَعروفُ فَيَتَعَلَّقُ بِهِ ، فَيَقولُ : يا عَبدَ اللّهِ مَن أنتَ؟ خَذَلَنِى الخَلائِقُ فى أهوالِ القِيامَهِ غَيرَكَ ، فَمَن أنتَ؟

فَيَقولُ : أما تَعرِفُنى؟

فَيَقولُ : لا .

فَيَقولُ : أنَا المَعروفُ الَّذى عَمِلتَهُ فِى الدُّنيا ، بَعَثَنِىَ اللّهُ خَلقا لِاُجازِيَكَ بِهِ يَومَ القِيامَهِ . (3) .

1- .ثواب الأعمال : 206 / 1 عن ميسّر ، بحار الأنوار : 74 / 305 / 53 وراجع المحاسن : 1 / 294 / 589 ومشكاه الأنوار : 177 / 455 .

2- .صحيح البخارى : 5 / 2261 / 5743 ، صحيح مسلم : 4 / 2013 / 105 ، سنن أبى داود : 4 / 297 / 4989 ، سنن الترمذى : 4 / 347 / 1971 كلّها عن عبد اللّه بن مسعود ، كنز العمّال : 3 / 346 / 6861 ؛ المحاسن : 1 / 72 / 27 عن الحسن البصرى عن الإمام الباقر عليه السلام ، مشكاه الأنوار : 300 / 922 عن الإمام علىّ عليه السلاموفيهما «يدعو» بدل «يهدى» .
3- .قضاء الحوائج لابن أبى الدنيا : 98 / 116 عن ابن عمر ، كنز العمّال : 6 / 579 / 17001 .

ف ورود به بهشت

11357.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام :در روز قیامت ، به مؤمنِ از شما کسی می گذرد که در دنیا به او نیکی کرده است ، در حالی که خداوند دستور داده او را به آتش افکنند و فرشته او را می برد .

آن شخص به آن مؤمن می گوید: فلانی! نجاتم بده [که] من در دنیا به تو خوبی می کردم و نیاز تو را که از من می خواستی ، برمی آوردم . آیا ممکن است که امروز جبران کنی؟

مؤمن ، به آن فرشته ای که مأمورِ بر آن شخص است ، می گوید: «رهایش کن» .

خداوند ، سخن آن مؤمن را می شنود [و] به آن فرشته می فرماید که گفته مؤمن را اجرا کند و او هم آن شخص را رها می کند .ف ورود به بهشت11359.الإمامُ الکاظمُ علیه السلام (لهشامٍ و هُو یَعِظُهُ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیکی ، به بهشت ، رهنمون می شود .11360.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند در روز قیامت ، «نیکی» را در سیمای مردی مسلمان برمی انگیزد و چون قبر فرد نیکوکار شکافته شود ، پیش او می آید و خاک از چهره اش می زداید و می گوید: «ای دوست خدا! مژده باد تو را به امان و کرامت الهی! آنچه از هراس های قیامت می بینی ، تو را به وحشت نیفکند» .

پس همواره به او می گوید: «از این ، برحذر باش و از این ، پروا کن» و به این وسیله نگرانی او را آرامش می بخشد ، تا آن که او را از صراط ، عبور دهد .

پس چون او را از صراط عبور داد ، آن ولیّ خدا او را به جایگاه هایش در بهشت می برد . آن گاه «نیکی» از او جدا می شود و او به «نیکی» می آویزد و می گوید: تو کیستی؟ در ترس های قیامت ، جز تو ، همه مخلوقات ، تنهایم گذاشتند . تو کیستی؟

می گوید: «مرا نمی شناسی؟» .

[نیکوکار] می گوید: نه .

می گوید: «من همان کار نیکم که تو در دنیا انجام دادی. خداوند ، مرا به صورت آفریده ای برانگیخت تا پاداش نیکی ات را در روز قیامت بدهم» .

.

11361.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :أهلُ المَعروفِ فِى الدُّنيا أهلُ المَعروفِ فِى الآخِرَهِ ، وأهلُ المُنكَرِ فِى الدُّنيا أهلُ المُنكَرِ فِى الآخِرَهِ ، وأوَّلُ مَن يَدخُلُ الجَنَّهَ أهلُ المَعروفِ . (1)11362.عنه عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :الجَنَّهُ جَزاءُ كُلِّ مُؤمِنٍ مُحسِنٍ . (2)11363.عنه عليه السلام :الإمام الباقر عليه السلام :أوَّلُ أهلِ الجَنَّهِ دُخولاً إلَى الجَنَّهِ أهلُ المَعروفِ ، وإنَّ أوَّلَ أهلِ النّارِ دُخولاً إلَى النّارِ أهلُ المُنكَرِ . (3) .

1- .المعجم الأوسط : 6 / 163 / 6086 عن اُمّ سلمه ، المعجم الكبير : 8 / 261 / 8015 عن أبى اُمامه نحوه ، كنز العمّال : 6 / 343 / 15966 ؛ تحف العقول : 56 ، الزهد للحسين بن سعيد : 31 / 77 ، الأمالى للصدوق : 326/383 كلاهما عن عبيد اللّه بن الوليد الوصّافى عن الإمام الباقر عليه السلامنحوه، بحار الأنوار : 77/159/157 .

2- .غرر الحكم : 1421 ، عيون الحكم والمواعظ : 33 / 607 وفيه «المُطيع» بدل «كلّ مؤمن محسن» .

3- .الزهد للحسين بن سعيد : 31 / 77 ، الأمالى للصدوق : 326 / 383 ، كلاهما عن عبيداللّه بن الوليد الوصّافى ، روضه الواعظين : 406 ، بحار الأنوار : 74 / 407 / 1 .

11364.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیکوکارانِ دنیا ، در آخرت نیز اهل نیکی اند و بدکارانِ دنیا ، در آخرت هم اهل بدی اند؛ و اوّلین کسی که وارد بهشت می شود ، نیکوکار است .11365.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام علی علیه السلام :بهشت ، پاداش هر مؤمن نیکوکار است .11359.امام کاظم علیه السلام (در اندرز به هشام) امام باقر علیه السلام :نیکوکاران ، (1) نخستین بهشتیانی هستند که وارد بهشت می شوند ، و بدکاران ، نخستین دوزخیانی هستند که وارد آتش می گردند . .

1- .مقصود از «نیکوکاری» در این روایات، خدمات اقتصادی به برادران دینی است .

11360.امام علي عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :تَنافَسوا فِى المَعروفِ لِإِخوانِكُم ، وكونوا مِن أهلِهِ ؛ فَإِنَّ لِلجَنَّهِ بابا يُقالُ لَهُ المَعروفُ ، لا يَدخُلُهُ إلاّ مَنِ اصطَنَعَ المَعروفَ فِى الحَياهِ الدُّنيا . (1)11361.امام على عليه السلام :إعلام الورى عن أبى هاشم الجعفرىّ :سَمِعتُ أبا مُحَمَّدٍ عليه السلاميَقولُ : إنَّ فِى الجَنَّهِ بابا يُقالُ لَهُ المَعروفُ ، لا يَدخُلُهُ إلاَّ أهلُ المَعروفِ .

فَحَمِدتُ اللّهَ تَعالى فى نَفسى ، وفَرِحتُ مِمّا أتَكَلَّفُهُ مِن حَوائِجِ النّاسِ .

فَنَظَرَ إلَىَ أبو مُحَمَّدٍ عليه السلام وقالَ : نَعَم ، قَد عَلِمتُ ما أنتَ عَلَيهِ ، وإنَّ أهلَ المَعروفِ فِيالدُّنيا هُم أهلُ المَعروفِ فِى الآخِرَهِ ، جَعَلَکَ اللّهُ مِنهُم يا أبا هاشِمٍ ورَحِمَکَ . (2)11362.امام على عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :يُؤتى بِعَبدٍ يَومَ القِيامَهِ لَيسَت لَهُ حَسَنَهٌ فَيُقالُ لَهُ : اُذكُر هَل لَکَ مِن حَسَنَهٍ؟

فَيَذكُرُ فَيَقولُ : يا رَبِّ ، ما لى مِن حَسَنَهٍ إلاّ أنَّ فُلانا عَبدَکَ المُؤمِنَ مَرَّ بى فَطَلَبَ ماءً يَتَوَضَّأُ بِهِ لِيُصَلِّىَ فَأعطَيتُهُ .

فَيُدعى بِذلِکَ العَبدِ المُؤمِنِ فَيُذَكِّرُهُ ذلِکَ.

فَيَقولُ : نَعَم يا رَبِّ ، مَرَرتُ بِهِ فَطَلَبتُ مِنهُ ماءً فَأَعطانى فَتَوَضَّأتُ فَصَلَّيتُ لَکَ .

فَيَقولُ الرَّبُّ تَبارَکَ وتَعالى : قَد غَفَرتُ لَکَ ، أدخِلوا عَبدِىَ الجَنَّهَ.

. (3)

1- .الكافى : 2 / 195 / 10 عن أبى بصير ، بحار الأنوار : 74 / 328 / 99 .
2- .إعلام الورى : 2 / 143 ، المناقب لابن شهرآشوب : 4 / 432 ، الخرائج والجرائح : 2 / 689 / 12 ، كشف الغمّه : 3 / 210 وفيهما «فَدُم على» بدل «قد علمت» ، بحار الأنوار : 74 / 414 / 32 .
3- .مصادقه الإخوان : 160 / 6 ، الزهد للحسين بن سعيد : 97 / 263 عن محمّد بن عمير رفعه وليس فيه من «فيدعى . . . فصلّيت لک» ، مشكاه

الأنوار : 177 / 456 عن محمّد بن حمران ، الخصال : 24 / 86 عن محمّد بن عمران وكلاهما نحوه ، بحار الأنوار : 82 / 206 / 9 .

11363.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :در راه نیکی به برادرانتان ، از هم سبقت بگیرید و از اهل نیکی باشید؛ همانا بهشت ، دری به نام «معروف» دارد که از آن در وارد نمی شود ، مگر کسی که در زندگی دنیا ، نیکی کرده باشد .11364.امام باقر علیه السلام :إعلام الوری به نقل از ابو هاشم جعفری : از امام عسکری علیه السلامشنیدم که می فرمود: «بهشت ، دری دارد که به آن معروف گفته می شود که جز نیکوکاران ، از آن وارد نمی شوند» .

پیش خودم ، از زحمتی که در راه رفع نیازهای مردم می کشیدم ، خوشحال شدم و خدا را شکر گفتم .

امام علیه السلام به من نگاه کرد و فرمود: «آری؛ می دانم در چه حالی هستی . همانا نیکوکارانِ دنیا ، همان نیکوکارانِ آخرت اند . ای ابو هاشم! خدا تو را از آنان قرار دهد و رحمتت کند!» .11365.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :روز قیامت ، بنده ای را می آورند که هیچ کار نیکی ندارد. به او گفته می شود: «به یاد بیاور آیا کار نیکی کرده ای؟» .

او به یاد می آورد و می گوید: پروردگارا! مرا هیچ کار نیکی نیست ، جز آن که فلان بنده مؤمنِ تو بر من گذشت و از من آب خواست تا وضو بگیرد و نماز بخواند و من هم آبش دادم .

آن بنده مؤمن را فرا می خوانند و وی آن کار را به یادش می آورد .

[پس بنده مؤمن] می گوید: آری ، ای پروردگار من! بر او گذشتم و از او آب خواستم . او هم مرا آب داد؛ وضو گرفتم و برای تو نماز خواندم .

پروردگار متعال [خطاب به آن بنده ای که کار نیک انجام داده بود،] می فرماید: «تو را آمرزیدم . بنده ام را به بهشت ببرید» . .

5 / 3جَوامِعُ آثارِ الإحسانِ إلَى النّاسِ11368.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :أيُّما رَجُلٍ صَنَعَ إلى رَجُلٍ مِن وُلدى ضَيعَةً فَلَم يُكافِئهُ عَلَيها فَأنَا المُكافِئُ لَهُ عَلَيها . (1)11369.عنه عليه السلام :ثواب الأعمال عن أحمد بن أبى عبد اللّه البرقى عن أبيه ، يرفع الحديث :قالَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : أهلُ المَعروفِ فِى الدُّنيا أهلُ المَعروفِ فِى الآخِرَهِ .

قيلَ : يا رَسولَ اللّهِ ، وكَيفَ ذلِكَ؟

قالَ : يُغفَرُ لَهُم بِالتَّطَوُّلِ مِنهُ عَلَيهِم ، ويَدفَعونَ حَسَناتِهِم إلَى النّاسِ فَيَدخُلونَ بِهَا الجَنَّهَ ، فَيَكونونَ أهلَ المَعروفِ فِى الدُّنيا وَالآخِرَهِ . (2)11370.عنه عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :أهلُ المَعروفِ فِى الدُّنيا هُم أهلُ المَعروفِ فِى الآخِرَهِ ، يُقالُ لَهُم : إنَّ ذُنوبَكُم قَد غُفِرَت لَكُم ، فَهَبوا حَسَناتِكُم لِمَن شِئتُم . (3) .

1- .الأمالى للطوسى : 355 / 736 عن علىّ بن جعفر عن أخيه الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، المحاسن : 1 / 137 / 175 عن عبد اللّه العلوى عن أبيه عن الإمام علىّ عليه السلامعنه صلى الله عليه و آله ، العمده : 53 / 49 عن عبد اللّه بن أحمد عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام وكلاهما نحوه ، بحار الأنوار : 26 / 228 / 6 وح 8 و ج 96 / 225 / 23 .
2- .ثواب الأعمال : 217 / 1 عن أبى عبد اللّه البرقى عن أبيه يرفعه ، بحار الأنوار : 74 / 412 / 25 .
3- .الكافى : 4 / 29 / 2 عن أبى عبد اللّه البرقى عن بعض أصحابنا رفعه ، الاختصاص : 240 ، عوالى اللآلى : 1 / 377 / 111 وليس فيه «إنّ ذنوبكم قد غفرت لكم» ، بحار الأنوار : 74 / 418 / 41 .

5 / 3مجموعه آثار نیکیِ به مردم11373.عنه علیه السلام (فی وَصفِ عیسی علیه السلام) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس به یکی از فرزندان من مِلکی عطا کند و او جبرانش نکند ، خودم جبرانش می کنم .11374.الإمامُ العسکریُّ علیه السلام :ثواب الأعمال به نقل از احمد بن ابی عبد اللّه برقی ، از پدرش : پیامبر خدا فرمود: «نیکوکارانِ دنیا ، اهل نیکی در آخرت اند» .

گفتند: چگونه ، ای پیامبر خدا؟

فرمود: «با نیکی و لطف خدا بر آنان ، آمرزیده می شوند. آنان هم نیکی های خود را به مردم می دهند و مردم به سبب آنها به بهشت می روند. این گونه است که آنان ، نیکوکارانِ در دنیا و آخرت می شوند» .11366.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :نیکوکارانِ دنیا ، در آخرت نیز اهل نیکی اند. به آنان گفته می شود: «گناهانتان آمرزیده است . حسنات خود را به هر کس که می خواهید ، ببخشید» .

.

11367.امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :أهلُ المَعروفِ فِى الدُّنيا هُم أهلُ المَعروفِ فِى الآخِرَهِ ؛ لِأَنَّهُم فِى الآخِرَهِ تَرجَحُ لَهُمُ الحَسَناتُ فَيَجودونَ بِها عَلى أهلِ المَعاصى . (1)11368.امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :قالَ أصحابُ رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله : يا رَسولَ اللّهِ ، فِداكَ آباؤُنا وأُمَّهاتُنا ! إنَّ أصحابَ المَعروفِ فِى الدُّنيا عُرِفوا بِمَعروفِهِم ، فَبِمَ يُعرَفونَ فِى الآخِرَهِ؟

فَقالَ : إنَّ اللّهَ تَبارَكَ وتَعالى إذا أدخَلَ أهلَ الجَنَّهِ الجَنَّهَ أمَرَ ريحا عَبِقَهً طَيِّبَهً فَلَزِقَت بِأهلِ المَعروفِ ، فَلا يَمُرُّ أحَدٌ مِنهُم بِمَلَأٍ مِن أهلِ الجَنَّهِ إلّا وَجَدوا ريحَهُ ، فَقالوا : هذا مِن أهلِ المَعروفِ . (2) ؟ .

1- .الأمالى للطوسى : 304 / 610 عن أبى قتاده ، بحار الأنوار : 74 / 410 / 15 .
2- .الكافى : 4 / 29 / 1 عن داود بن فرقد أو قتيبه الأعشى ، بحار الأنوار : 8 / 156 / 95 .

11369.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :نیکوکارانِ دنیا ، در آخرت نیز اهل نیکی اند؛ چرا که در آخرت ، حسنات آنان افزون تر می شود . پس آنها را به گنهکاران می بخشند .11370.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :اصحاب پیامبر خدا گفتند: ای پیامبر خدا ، پدران و مادرانمان به فدایت! نیکوکارانِ دنیا ، با نیکی هایشان شناخته شده اند. در آخرت به چه چیزی شناخته می شوند؟

فرمود: «خداوند متعال ، آن گاه که بهشتیان را وارد بهشت کند ، به بادی معطّر و خوشبو فرمان می دهد که پیوسته همراه نیکوکاران باشد. پس هیچ یک از نیکوکاران ، بر گروهی از بهشتیان نمی گذرد ، مگر این که آنان آن بوی خوش را می یابند و می گویند: این ، از نیکوکاران است» . .

الفصل السادس : موانع الخير6 / 1هَوانُ النَّفسِ11374.امام عسكرى عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :مَن هانَت عَلَيهِ نَفسُهُ فَلا تَرجُ خَيرَهُ . (1)11375.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :لا يَكذِبُ الكاذِبُ إلاّ مِن مَهانَةِ نَفسِهِ . (2)11376.عنه عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :نِفاقُ المَرءِ مِن ذُلٍّ يَجِدُهُ فِى نَفسِهِ . (3)11377.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :نِفاقُ المَرءِ ذِلَّةٌ . (4)11378.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه عليه السلام فى خُطبَةٍ لَهُ بَعدَ غارَةِ الضَّحّاكِ بنِ قَيسٍ عَلَى الحاجِّ ، وفيها يَستَنهِضُ أصحابَهُ : لا يَمنَعُ الضَّيمَ الذَّليلُ، ولا يُدرَكُ الحَقُّ إلاّ بِالجِدِّ، أىُ دارٍ بَعدَ دارِكُم تَمنَعونَ؟! (5) .

1- .غرر الحكم : 9087 ، عيون الحكم والمواعظ : 465 / 8466 .
2- .الاختصاص : 232 ، بحار الأنوار : 72 / 262 / 45 ؛ الفردوس : 5 / 157 / 7804 عن أنس ، كنز العمّال : 3 / 625 / 8231 .
3- .غرر الحكم : 9988 .
4- .مائه كلمه للجاحظ : 56 / 40 ، المناقب للخوارزمى : 375 / 395 .
5- .نهج البلاغه : الخطبه 29 ، الأمالى للطوسى : 180 / 302 عن جندب بن عبد اللّه الأزدى وفيه «لا يدفع . . . بالجدّ والصبر . . . تمتعون» ، دعائم الإسلام : 1 / 391 ، بحار الأنوار : 77 / 337 / 26 ؛ تاريخ دمشق : 1 / 321 عن جنّاب بن عبد اللّه وفيه «بالجدّ والصدق» ، شرح نهج البلاغه : 2 / 111 ، كنز العمّال : 11 / 355 / 31726 .

فصل ششم: موانع نیکی6 / 1فرومایگی11382.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :هر کس که خودش را بی ارزش می شمارد ، به او امید خیر نداشته باش .11375.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :درغگو دروغ نمی گوید ، مگر به سبب فرومایگی خویش .11376.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :دورویی شخص ، ریشه در ذلّتی دارد که آن را در خود می یابد .11377.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :دورویی شخص ، خواری است .11378.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام در خطبه ای پس از شبیخون ضحّاک بن قیس بر حاجیان ، در تحریک یاران خود به جهاد : فرومایه ، جلوی ستمگری را نمی گیرد و حق ، جز با جدّیت به دست نمی آید . پس از سرزمین خود ، از کدام سرزمین دفاع خواهید کرد؟

.

11379.امام على عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :ما مِن أحَدٍ يَتيهُ إلاّ مِن ذِلَّةٍ يَجِدُها فى نَفسِهِ . (1)11380.امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :ما مِن رَجُلٍ تَكَبَّرَ أو تَجَبَّرَ إلاّ لِذِلَّةٍ وَجَدَها فى نَفسِهِ . (2)6 / 2البُخل11383.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :يَقولُ اللّهُ تَعالى : أيُّما عَبدٍ خَلَقتُهُ فَهَدَيتُهُ إلَى الإيمانِ وحَسَّنتُ خُلُقَهُ ولَم أبتَلِهِ بِالبُخلِ فَإنّى اُريدُ بِهِ خَيرا . (3)6 / 3الحِرمانُ مِنَ الرِّفقِ11383.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّ فِى الرِّفقِ الزِّيادَةَ وَالبَرَكَةَ ، ومَن يُحرَمِ الرِّفقَ يُحرَمِ الخَيرَ . (4)11384.امام على عليه السلام :عنه صلى اللّه عليه و آله :ثَلاثٌ مَن لَم يَكُنَّ فيهِ لَم يَتِمَّ لَهُ عَمَلٌ : وَرَعٌ يَحجُزُهُ عَن مَعاصِى اللّهِ ، وخُلُقٌ يُدارى بِهِ النّاسَ ، وحِلمٌ يَرُدُّ بِهِ جَهلَ الجاهِلِ . (5) .

1- .الكافى : 2 / 312 / 17 عن عبد اللّه بن بكير ، بحار الأنوار : 73 / 225 / 17 .
2- .الكافى : 2 / 312 / 17 ، بحار الأنوار : 73 / 225 / 17 .
3- .الأمالى للطوسى : 24 / 29 عن بريد بن معاويه العجلى عن الإمام الباقر عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار : 71 / 351 / 4 .
4- .الكافى: 7//2/119 عن عمرو بن أبيالمقدام رفعه، تحف العقول: 49 وفيه «مَن حرم الرفق فقد حرم الخير كلّه»، بحار الأنوار: 75/60/26؛ صحيح مسلم : 4/2003/74 76 ، سنن أبى داود : 4 / 255 / 4809 ، سنن ابن ماجه : 2 / 1216 / 3687 كلّها عن جرير بن عبد اللّه وليس فيها صدره ، كنز العمّال : 3 / 36 / 5669 .
5- .الكافى : 2 / 116 / 1 عن السكونى عن الإمام الصادق عليه السلام ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 4 / 360 / 5762 ، مستطرفات السرائر : 115 / 1 كلاهما عن حمّاد بن عمرو وأنس بن محمّد عن أبيه جميعا عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، الخصال : 125 / 121 عن يونس بن عبد الرحمان يرفعه إلى الإمام الصادق عليه السلامعنه صلى الله عليه و آله ، المحاسن : 1 / 66 / 13 عن السكونى عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام وفيهما «لم يقم» بدل «لم يتم» ، بحار الأنوار : 70 / 305 / 21 .

11385.امام زین العابدین علیه السلام (در دعا) امام صادق علیه السلام :هیچ کس تکبّر نمی کند ، مگر به سبب فرومایگی ای که در خویشتن می یابد .11386.عنه علیه السلام (أیضا) امام صادق علیه السلام :هیچ مردی نیست که تکبّر یا گردنفرازی کند ، مگر به خاطر ذلّتی که آن را در خویش می یابد .6 / 2بُخل11388.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند متعال می فرماید: «هر بنده ای را که آفریده و او را به ایمان رهنمون شده ام و اخلاقش را نیکو ساخته ام و او را گرفتار بخل نکرده ام ، درباره اش اراده نیکی داشته ام» .6 / 3محرومیّت از مدارا11387.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :افزونی و برکت ، در مُداراست و هر کس از مدارا محروم باشد ، از خیر محروم شده است .11388.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :سه چیز است که در هر کس نباشد ، هیچ کارِ او به سامان نمی رسد: پرهیزگاری ای که او را از معصیت های خدا باز دارد ، اخلاقی که با آن با مردم مدارا کند ، و حِلمی که نادانیِ جاهل را با آن دفع نماید .

.

11389.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه صلی الله علیه و آله :الرِّفقُ یُمنٌ ، وَالخُرقُ شُؤمٌ . (1)11390.امام علی علیه السلام :الإمام الصادق علیه السلام :ما زُوِیَ الرِّفقُ عَن أهلِ بَیتٍ إلاّ زُوِیَ عَنهُمُ الخَیرُ . (2)6 / 4قَرِینُ السّوءِالکتاب«قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ إِنِّی کَانَ لِی قَرِینٌ * یَقُولُ أَءِنَّکَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِینَ * أَءِذَا مِتْنَا وَکُنَّا تُرَابًا وَ عِظَمًا أَءِنَّا لَمَدِینُونَ * قَالَ هَلْ أَنتُم مُّطَّلِعُونَ * فَاطَّلَعَ فَرَءَاهُ فِی سَوَآءِ الْجَحِیمِ . (3) »

«وَ یَوْمَ یَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَی یَدَیْهِ یَقُولُ یَلَیْتَنِی اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِیلاً * یَوَیْلَتَی لَیْتَنِی لَمْ أَتَّخِذْ فُلاَنًا خَلِیلاً * لَّقَدْ أَضَلَّنِی عَنِ الذِّکْرِ بَعْدَ إِذْ جَآءَنِی وَ کَانَ الشَّیْطَنُ لِلاْءِنسَنِ خَذُولاً (4) .»

«وَ قَیَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَآءَ فَزَیَّنُواْ لَهُم مَّا بَیْنَ أَیْدِیهِمْ وَ مَا خَلْفَهُمْ وَ حَقَّ عَلَیْهِمُ الْقَوْلُ فِی أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم مِّنَ الْجِنِّ وَ الاْءِنسِ إِنَّهُمْ کَانُواْ خَسِرِینَ . (5) »

.

1- .الکافی : 2 / 119 / 4 ، الزهد للحسین بن سعید : 29 / 71 کلاهما عن معاذ بن مسلم عن الإمام الصادق علیه السلام ، تحف العقول : 395 عن الإمام الکاظم علیه السلام ، مشکاه الأنوار : 316 ، بحار الأنوار : 1 / 151 / 30 ؛ المعجم الأوسط : 4 / 242 / 4087 عن عبد اللّه بن مسعود .
2- .الکافی : 2 / 119 / 8 عن عبد اللّه بن المغیره عمّن ذکره ، بحار الأنوار : 75 / 60 / 27 .
3- .الصافّات : 51 55 .
4- .الفرقان : 27 29 .
5- .فصّلت : 25 .

11397.عنه علیه السلام (فی رجُلٍ یَطَأُ علی المَوضِعِ الذی لیسَ بِنَظیف) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :مدارا ، خُجستگی است و خشونت ، شومی .11391.امام صادق علیه السلام :امام صادق علیه السلام :مدارا ، از هیچ خانواده ای جدا نمی شود ، مگر آن که خیر از آنان رخت برمی بندد .6 / 4همنشین بدقرآن«گوینده ای از آنان گوید: [در دنیا] همنشینی داشتم * که به من می گفت: آیا تو از باورکنندگان[پیام دین] هستی؟ * آیا آن گاه که مُردیم و مشتی خاک و استخوان شدیم ، جزا داده خواهیم شد؟ * [مؤمن] گوید: آیا شما اطّلاع دارید؟ * مؤمن ، اطّلاع می یابد و سر می کشد و او را در میان آتش می بیند » .

«و روزی که ستمگر ، با حسرت ، انگشت خود را می گزد و می گوید: کاش راهی برای دوستی با پیامبر ، پیش گرفته بودم ! * وای بر من ، کاش فلانی را دوست نگرفته بودم ! * به یقین ، او مرا از یاد خدا غافل ساخت ، پس از آن که بر من آمد؛ و شیطان ، همواره خوارکننده انسان است » .

«و برای آنان (دوزخیان) دَمسازانی قرار دادیم که آنچه پیش رویشان و پشت سرشان بود ، برای آنان آراسته جلوه دادند ، و در امّت های گذشته ، فرمان (عذاب) برای آنان از جنّ و انس ، حتمی شد؛ همانا آنان زیانکار بودند » .

.

«وَ أَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَآءَلُونَ * قَالُواْ إِنَّكُمْ كُنتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ * قَالُواْ بَل لَّمْ تَكُونُواْ مُؤْمِنِينَ * وَ مَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُم مِّن سُلْطَنٍ بَلْ كُنتُمْ قَوْمًا طَغِينَ * فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَآ إِنَّا لَذَآئِقُونَ * فَأَغْوَيْنَكُمْ إِنَّا كُنَّا غَوِينَ . (1) »

«حَتَّى إِذَا جَآءَنَا قَالَ يَلَيْتَ بَيْنِى وَ بَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ . (2) »

الحديث11398.امام على عليه السلام (در توصيف پيامبران) عنهم عليهم السلام :فى ما وَعَظَ اللّهُ عز و جل بِهِ عيسى عليه السلام : . . . يا عيسى ، اِعلَم أنَّ صاحِبَ السَّوءِ يُعدى ، وقَرينَ السَّوءِ يُردى ، وَاعلَم مَن تُقارِنُ ، وَاختَر لِنَفسِكَ إخوانا مِنَ المُؤمِنينَ . (3)11399.امام على عليه السلام (در وصف پيامبر صلى الله عليه و آله) الإمام علىّ عليه السلام :لِكُلِّ شَىءٍ آفَةٌ ، وآفَةُ الخَيرِ قَرينُ السَّوءِ . (4)11400.امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :ما سَعَدَ مَن شَقِىَ إخوانُهُ . (5)11401.عنه عليه السلام :الخصال عن سفيان الثورى :لَقيتُ الصّادِقَ ابنَ الصّادِقِ جَعفَرَ بنَ مُحَمَّدٍ عليهماالسلامفَقُلتُ لَهُ : يَابنَ رَسولِ اللّهِ أوصِنى ، فَقالَ لى : . . . يا سُفيانُ ، أمَرَنى والِدى عليه السلامبِثَلاثٍ ونَهانى عَن ثَلاثٍ ، فَكانَ فى ما قالَ لى : يا بُنَىَّ مَن يَصحَب صاحِبَ السَّوءِ لا يَسلَم . . . . (6) .

1- .الصافّات : 27 32 .
2- .الزخرف : 38 .
3- .الكافى : 8 / 131 و 134 / 103 عن علىّ بن أسباط و ج2 / 640 / 4 عن علىّ بن أسباط عن بعض أصحابه عن الإمام الكاظم عليه السلام نحوه ، الأمالى للصدوق : 609 / 841 عن أبى بصير عن الإمام الصادق عليه السلاموفيه «يغوى» بدل «يعدى» ، بحار الأنوار : 14 / 292 / 14 .
4- .غرر الحكم : 7303 ، عيون الحكم والمواعظ : 402 / 6787 وص 181 / 3697 وليس فيه صدره .
5- .غرر الحكم : 9485 ، عيون الحكم والمواعظ : 480 / 8836 .
6- .الخصال : 169 / 222 ، تحف العقول : 376 نحوه ، بحار الأنوار : 78 / 192 / 6 .

«برخی از آنان (دوزخیان) به برخی دیگر روی کرده ، از هم می پرسند * [می]گویند: شما بودید که از درِ راستی پیش ما می آمدید* گویند: [نه،] بلکه شما ایمان آورنده نبودید و ما را بر شما هیچ تسلّطی نبود؛ بلکه خودتان گروهی طغیانگر بودید* پس ، فرمان (عذاب) پروردگار ، بر ما حتمی شد؛ ما چشنده عذابیم* ما شما را گمراه ساختیم؛ خودمان نیز گمراه بودیم » .

«تا آن که او نزد ما آید. گوید: کاش میان من و تو ، فاصله ای به اندازه مشرق و مغرب بود! چه بد دمساز و همراهی! » .

حدیث11405.عنه علیه السلام (مِن کتابِهِ إلی عُثمانَ بنِ حُنَیفٍ) از ائمّه اهل بیت علیهم السلام :از جمله آنچه خداوند به حضرت عیسی علیه السلام پند داد ، این بود : «... ای عیسی! بدان که همنشین بد ، آلوده می کند و دوست بد ، هلاک می سازد؛ و بدان که با چه کسی همنشینی می کنی . و برای خودت برادرانی از اهل ایمان برگزین» .11401.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :هر چیزی آفتی دارد و آفت خیر ، همنشین بد است .11402.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :هر که برادرانش اهل شقاوت باشند ، رستگار نمی شود .11403.امام علی علیه السلام :الخصال به نقل از سفیان ثوری : راستگوی پسر راستگو ، امام صادق علیه السلام، را دیدار کردم . گفتم: ای پسر پیامبر! مرا سفارشی کن . به من فرمود: «... ای سفیان! پدرم مرا به سه چیز فرمان داد و از سه چیز برحذر داشت . از جمله آنچه به من فرمود ، این بود: فرزندم! هر که با همنشین بد دوستی کند ، سالم نمی ماند... » . .

11404.امام على عليه السلام :لقمان عليه السلام لِابنِهِ : يا بُنَيَ . . . مَن يَدخُل مَداخِلَ السَّوءِ يُتَّهَم ، ومَن يَصحَب صاحِبَ السَّوءِ لا يَسلَم ، ومَن يَصحَبِ الصّاحِبَ الصّالِحَ يَغنَم . (1)11405.امام على عليه السلام (در نامه خود به عثمان بن حنيف) عنه عليه السلام لِابنِهِ : مَن يُقارِن قَرينَ السَّوءِ لا يَسلَم . (2)6 / 5الكُفران11408.الإمامُ علىٌّ عليه السلام (مُخاطِبا للّه ِ سبحانَهُ) الإمام علىّ عليه السلام :لا نَفادَ لِفائِدَهٍ إذا شُكِرَت ، ولا بَقاءَ لِنِعمَهٍ إذا كُفِرَت . (3)11406.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :مَن قَلَّ شُكرُهُ زالَ خَيرُهُ . (4)11407.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :إنَّ اللّهَ عز و جل أنعَمَ عَلى قَومٍ فَلَم يَشكُروا فَصارَت عَلَيهِم وَبالاً ، وَابتَلى قَوما بِالمَصائِبِ فَصَبَروا فَصارَت عَلَيهِم نِعمَةً . (5) .

1- .الزهد لابن المبارک : 373 / 1059 عن عبد اللّه بن عبيده .
2- .الكافى : 2 / 642 / 9 عن إبراهيم بن أبى البلاد عمّن ذكره ، قصص الأنبياء : 191 / 239 عن جابر عن الإمام الباقر عنه عليهماالسلام ، الاختصاص : 337 عن الأوزاعى وفيه «يصحب» بدل «يقارن» ، بحار الأنوار : 13 / 426 / 20 .
3- .الإرشاد : 1 / 300 ، بحار الأنوار : 77 / 420 / 40 ؛ الدرّ المنثور : 1 / 374 نقلاً عن الخرائطى عن الإمام الصادق عليه السلاموفيه «لا نفاد للنعم إذا شكرت ، ولا بقاء لها إذا كفرت» .
4- .غرر الحكم : 9106 ، عيون الحكم والمواعظ : 465 / 8482 .
5- .الكافى : 2 / 92 / 18 ، تهذيب الأحكام : 6 / 377 / 1101 ، الأمالى للصدوق : 379 / 479 كلّها عن سماعه وفيهما «أنعم على قومٍ بالمواهب» ، مشكاه الأنوار : 64 / 87 ، التمحيص : 60 / 128 عن أبى بصير ، بحار الأنوار : 71 / 41 / 31 .

11408.امام علی علیه السلام (به خدای سبحان) لقمان علیه السلام خطاب به پسرش : پسرم ! ... هر که به جاهای بد وارد شود ، مورد تهمت قرار می گیرد؛ و هر که با رفیق بد همنشین شود ، سالم نمی ماند؛ و هر که با همنشین خوب رفاقت کند ، بهره می برد .11409.عنه علیه السلام :لقمان علیه السلام خطاب به پسرش : هر که با همنشین بد رفاقت کند ، سالم نمی ماند .6 / 5ناسپاسی11412.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :فایده ای که مورد سپاس قرار گیرد ، پایان نمی پذیرد ، و نعمتی که مورد ناسپاسی قرار گیرد ، باقی نمی ماند .11413.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :هر کس سپاسش اندک باشد ، نیکی اش از بین می رود .11414.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام :خداوند به گروهی نعمت داد؛ پس آنان سپاسگزاری نکردند [و] نعمت ها ، وبال آنان شد . نیز گروهی را به مصیبت هایی گرفتار کرد؛ پس شکیبایی کردند . آن مصیبت ها برایشان نعمت گشت .

.

ص: 336

. .

بخش دوم : برکتاشاره

درآمد

منشأ همه برکات

درآمدبرکت در لغت ، به معنای تداوم ، رشد و گسترشِ «خیر» است. (1) از این رو ، ابن عبّاس ، برکت را به کثرت در هر خیری ، (2) و امام صادق علیه السلاموآله «مبارک» را به «نفّاع (بسیار سودمند)» (3) تفسیر کرده اند. علاّمه طباطبایی رضوان اللّه تعالی علیه پس از نقل کلام راغب اصفهانی درباره برکت ، (4) می فرماید: برکت ، در حقیقت ، خیری است که در چیزی پایدار ، و همراه آن است؛ مانند: برکت در نسل ، که به معنای فراوانی نسل و فرزندان یا جاودانه

1- .در المقاییس است که: «برک» یک ریشه است و به معنای ثبات چیزی است. سپس معانی دیگری که به هم نزدیک اند ، از آن برگرفته شده است. خلیل گفته است: «برکت ، از فزونی و رشد است» . در قاموس اللغه است که: «برکت ، یعنی رشد و افزایش» و در مجمع البیان است که: «برکت ، یعنی ثبات خیر به سبب رشد آن» (ج 10 ، ص 73) .
2- .ابن عبّاس روایت کرده است که: معنای برکت، فراوانی در همه چیزاست. (لسان العرب: 10 / 766)
3- .ر . ک : انسان و برکت (ح 926) .
4- .اصل «برک» ، سینه شتر است که بر زمین قرار می گیرد .

ص: 340

اسباب برکت

ماندن نام به سبب آنان است؛ و برکت در غذا ، آن است که به طور مثال ، گروه زیادی با آن سیر شوند؛ و برکت در وقت ، آن است که کاری در آن بگنجد که معمولاً در وقتی همانند آن نمی گنجد. (1) نگاه کلّی به بخش دوم این مجموعه ، نشان می دهد که گستره کاربرد واژه «برکت» در قرآن و حدیث در ابعاد و زمینه های گوناگون ، تا چه حد است. از این رو ، تحقیق و تحلیل این متون ، فوق العاده حایز اهمیّت است .

منشأ همه برکاتفصل نخست این بخش بر این تأکید دارد که منشأ و سرآغاز همه خیرات و برکات در نظام آفرینش ، خداوند متعال است و همه آفریده ها ، چه بدانند و چه ندانند ، چه بخواهند و چه نخواهند ، به اندازه ظرفیّت و شایستگی خود ، از برکات الهی برخوردارند.

اسباب برکتفصل دوم که گسترده ترین قسمت این بخش است ، بیشترین آیات و احادیث «برکت» را در خود جا داده است و در آن به موضوعاتی همچون: اسبابِ (عوامل) مادّی و معنوی «برکت» و تداوم و رشد «خیر» در زمینه های مختلف ، پرداخته شده است . در این زمینه ، چند نکته قابل توجّه اند :

1 . همجواری اسباب مادّی و معنویدر بررسیِ اسباب برکت از نگاه قرآن و حدیث ، نخستین نکته مهمّی که

.

1- .المیزان : 7 / 381 .

جلب توجّه می کند ، این است که در متون اسلامی ، اسباب معنوی برکت ، در کنار اسباب مادّی آن ، قرار دارند . از یک سو ، روایات ما: پروا ، عبادت ، طهارت ، دعا ، نماز ، حج ، استغفار و مانند اینها را مبادی (زمینه های) برکت و توسعه در زندگی معرّفی می کنند و از سوی دیگر ، دامداری ، کشاورزی ، تجارت و کار را پشتوانه و مایه برکت و توسعه می دانند . آنچه از همجواری این دو دسته از اسباب برمی آید ، این است که در جهان بینی اسلامی ، اعتقاد به تأثیر معنویّت در خیر و برکت و توسعه و شکوفایی مادّی ، به معنای نفیِ اسباب مادّی یا کم رنگ کردن نقش آنها در توسعه نیست ؛ بلکه بدین معناست که اسلام ، علاوه بر اسباب مادّی شناخته شده برای توسعه ، اسباب ناشناخته و نامرئی دیگری را هم مؤثّر می داند و معتقد است که باورهای صحیح دینی ، اخلاق شایسته ، و اعمال نیکو نیز در شکوفایی و توسعه اقتصادی جامعه، نقش دارند . قرآن کریم در این باره تصریح می کند که: «وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَی ءَامَنُواْ وَاتَّقَوْاْ لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَتٍ مِّنَ السَّمَآءِ وَالأَرْضِ ؛ (1) اگر اهل آبادی ها ایمان آورده ، پروا می ورزیدند ، برکت هایی را از آسمان و زمین بر آنان می گشادیم» . خداوند ، در آیه دیگری از قول حضرت نوح علیه السلاممی فرماید : «فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُواْ رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا * يُرْسِلِ السَّمَآءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا * وَ يُمْدِدْكُم بِأَمْوَ لٍ وَ بَنِينَ وَ يَجْعَل لَّكُمْ جَنَّتٍ وَ يَجْعَل لَّكُمْ أَنْهَرًا ؛ (2)

.

1- .اعراف ، آیه 96 .
2- .نوح ، آیه 10 12 .

پس گفتم: از پروردگارتان آمرزش بخواهید ، که او آمرزنده است * باران آسمان را فراوان بر شما فرو می ریزد * و شما را با اموال و فرزندان ، یاری می رساند و برای شما باغ هایی قرار می دهد و برایتان نهرهایی قرار می دهد» . افزون بر این ، «برکت» و شکوفایی اقتصادی و توسعه پایدارِ جامعه انسانی ، با ارزش های اعتقادی ، اخلاقی و عملی ، همراه است و بدون این همراهی ، برکات مادّی هم دوام نخواهند داشت. (1)

2 . جوشش برکات معنوی از درون برکات مادّینکته بسیار مهمّ دیگر ، این است که از نگاه اسلام ، نه تنها ارزش های معنوی ، در برکات مادّی و توسعه پایدار اقتصادی و تداوم آن تأثیر دارند ، بلکه عکس آن نیز درست است؛ یعنی برکات مادّی در چارچوب رهنمودهای اسلامی ، موجب تقویت و شکوفایی ارزش ها و برکات معنوی می گردند . اصولاً در برنامه ریزی اسلام برای تکامل انسان و جامعه انسانی ، تکامل معنوی از توسعه مادّی جدا نیست . از این رو ، در فصل سوم این بخش ، برکات مادّی ، در کنار برکات معنوی مطرح شده اند؛ چرا که برکات مادّی ، از درون برکات معنوی می جوشند و برکات معنوی از متن برکات مادّی پدید می آیند . از یک سو ، قرآن تأکید دارد که اگر ایمان و پروامندی در جامعه فراگیر

.

1- .برای آشنایی با موانع برکت و آفات توسعه ، ر . ک : فصل سوم از بخش دوم این کتاب و نیز فصل پنجم از کتاب التنمیه الإقتصادیّه فی الکتاب والسنّه .

شود ، برکات الهی از آسمان و زمین ، مردم را فرا خواهد گرفت و جامعه بشری ، شاهد برکات همه جانبه مادّی و توسعه اقتصادی بیش از حدّ تصوّر ، خواهد بود . متون اسلامی صراحت دارند که اموری مانند: نماز ، حج و دعا ، در برکات مادّی و توسعه اقتصادی نقش دارند . از سوی دیگر ، در اسلام ، کارِ سالم برای تأمین زندگی آبرومندانه که یکی از مهم ترین اصول توسعه اقتصادی و برکات مادّی است از بزرگ ترین عبادت ها و ارزش های معنوی شمرده می شود . این فرمایش پیامبر خدا ، در بیان همین مطلب است: العِبادَهُ سَبعونَ جُزءا ؛ أفضَلُها طَلَبُ الحَلالِ؛ عبادت ، هفتاد بخش است. برترینِ آنها ، کسب [درآمد] حلال است. (1) در پرتو این نگرش ، اسلام ، همه تلاش هایی را که در جهت پدید آوردن برکات مادّی صورت می گیرند ، چنانچه با انگیزه صحیح و در جهت سازندگی انسان باشند ، عبادت شمرده ، مقدّس می داند و معتقد است که برکات مادّی و معنوی ، تنها درکنار هم پدید خواهند آمد .

3 . نقش نظام آفرینش در تکامل انسانتأمّل در آنچه در بخش اوّل و دوم این مجموعه با عنوان «اسبابِ خیر» یا «اسباب برکت» آمده ، نشان می دهد که آفریدگار هستی ، در نظام آفرینش ، همه گونه امکانات و ابزار را از درون و برون ، برای تکامل مادّی و معنوی انسان ، فراهم ساخته و نعمت های ظاهری و باطنی را بر انسان تمام کرده است. نیز این آیه نورانی تداعی می شود که :

.

1- .ر . ک : التنمیه الإقتصادیّه فی الکتاب و السنّه : ص 164 (طلب الحلال) و ص 129 (العمل) .

«أَلَمْ تَرَوْاْ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُم مَّا فِی السَّمَوَ تِ وَ مَا فِی الْأَرْضِ وَ أَسْبَغَ عَلَیْكُمْ نِعَمَهُ ظَهِرَةً وَ بَاطِنَةً؛ (1) آیا ندیدند که خداوند ، آنچه را در آسمان ها و آنچه را در زمین است ، برای شما مسخّر گردانید و نعمت های آشکار و نهان خود را برای شما سرشار ساخت؟» . این آیه ، بیانگر آن است که به انسان ، از درون ، «عقل» و «فطرت» و «قوای باطنی» ، و از بیرون ، «وحی» داده شده تا وی به یاری آنها ، راه کمالش را بپیماید . به عبارت دیگر ، آنچه در آسمان و زمین است ، در اختیار انسان قرار داده شده تا وی از برکات آنها برای تکامل خویش و رساندن خود به مقصد (انسانیّت ، کمال مطلق و لقای خداوند) بهره بگیرد. به گفته حافظ شیرازی: ای دل! به کوی عشق گذاری نمی کنی؟اسباب جمع داری و کاری نمی کنی؟ میدان به کام خاطر و گویی نمی زنیبازی چنین به دست و شکاری نمی کنی؟ (2) بنا بر این ، همه ارزش های اعتقادی ، اخلاقی و عملی ، و همه آنچه در زمین و آسمان در اختیار انسان است ، دارای «خیر» و «برکت» اند و اگر در متون اسلامی ، تنها شماری از صفات و کارهای نیکو ، «خیر» شمرده شده است ، یا شماری از مکان ها ، زمان ها ، حیوانات ، نباتات ، غذاها و آب ها ، مبارک (دارای برکت) به شمار آمده است ، به آن معنی نیست که سایر

.

1- .لقمان ، آیه 20 .
2- .دیوان حافظ .

صفاتِ نیکو و کارهای پسندیده ، یا سایر مکان ها و زمان ها و... ، بدون برکت اند ؛ بلکه مقصود ، آن است که این موارد ، بیش از سایر موارد از «برکت» برخوردارند .

4 . نقش ضدّ ارزش ها در رفتن برکتهمان گونه که ارزش های اعتقادی ، اخلاقی و عملی در به وجود آمدن «خیر» و «برکت» مؤثّرند ، ضدّ ارزش ها نیز در از بین رفتن «خیر» و «برکت» نقش دارند؛ لیکن شماری از ضدّ ارزش ها هستند که تأثیر و نقش بیشتری در از بین رفتن «خیر» و «برکت» دارند؛ مانند: سوء نیّت ، خیانت ، شرابخواری ، ظلم ، زنا ، و ترک امر به معروف و نهی از منکر ، که به طور مشروح ، در فصل سوم خواهند آمد .

.

الفصل الاول : منشئُ الخيرِ والبركهالكتاب«قُلِ اللَّهُمَّ مَلِکَ الْمُلْکِ تُؤْتِی الْمُلْکَ مَن تَشَآءُ وَتَنزِعُ الْمُلْکَ مِمَّن تَشَآءُ وَتُعِزُّ مَن تَشَآءُ وَتُذِلُّ مَن تَشَآءُ بِیَدِکَ الْخَیْرُ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ . (1) »

الحديث11418.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله فِی الدُّعاءِ : یا قاضِیَ الحاجاتِ ، یا راحِمَ العَبَراتِ ، یا مُنجِحَ الطَّلِباتِ ، یا مُنزِلَ البَرَکاتِ . (2)11419.امام على عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام فِی الدُّعاءِ : یا مُخرِجَ النَّباتِ ، یا قاضِیَ الحاجاتِ ، یا مُنجِحَ الطَّلِباتِ ، یا جاعِلَ البَرَکاتِ . (3)11420.امام على عليه السلام :عنه عليه السلام فى سُجودِهِ : یا مُنشِئَ البَرَکاتِ مِن مَواضِعِها ، ومُرسِلَ الرَّحمَهِ مِن مَعادِنِها . (4) .

1- .آل عمران : 26 .
2- .مُهَج الدعوات : 120 و ص 195 عن الإمام الحسين عليه السلام ، البلد الأمين : 338 عن الإمام علىّ عليه السلام ، بحار الأنوار : 95 / 281 / 4 وص 399 / 33 .
3- .البلد الأمين : 361 ، بحار الأنوار : 86 / 335 / 72 .
4- .بحار الأنوار : 86 / 225 / 45 نقلاً عن الكتاب العتيق الغروى عن عدىّ بن حاتم الطائى .

فصل یکم: پدیدآورنده خیر و برکت

فصل یکم: پدیدآورنده خیر و برکت (1)قرآن«بگو: پروردگارا ، ای فرمانفرمای هستی ! هر که را خواهی ، فرمانروایی می بخشی و از هر که خواهی، فرمانروایی را باز می ستانی و هر که را بخواهی ، عزّت می بخشی و هر که را بخواهی ، خوار می سازی . [سررشته]خیر به دست توست؛ همانا تو بر هر کاری توانایی » .

حدیث11425.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در ضمن دعا : ای برآورنده نیازها ، ای رحم کننده بر اشک ها ، ای برآورنده خواسته ها ، ای فرو فرستنده برکت ها!11426.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام در ضمن دعا : ای رویاننده گیاهان ، ای برآورنده نیازها ، ای عطاکننده خواسته ها ، ای پدیدآرنده برکت ها!11427.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام در سجده اش : ای پدیدآرنده برکت ها از جایگاه هایش ، و فرستنده رحمت از سرچشمه هایش!

.

1- .با توجّه به معنایی که برای «برکت» گفته شد (خیر فراوان ، نفع کثیر و متراکم ، خیر ماندگار و...) ، در ترجمه احادیثی که این واژه در آنها به کار رفته ، بیشتر بر همان واژه تکیه کنیم ؛ چرا که مأنوس تر و روان تر است . (م)

11428.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام ذاكِرا الإمامَ الحُجَّةَ عليه السلام : كَأَنَّنى بِهِ قَد عَبَرَ مِن وادِى السَّلامِ إلى مَسيلِ السَّهلَةِ ، عَلى فَرَسٍ مُحَجَّلٍ ، لَهُ شِمراخٌ يَزهَرُ ، يَدعو ويَقولُ فى دُعائِهِ : ... يا مُنشِرَ الرَّحمَةِ مِن مَواضِعِها ، ومُخرِجَ البَرَكاتِ مِن مَعادِنِها ... أسأَلُكَ أن تُصَلِّىَ عَلى مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ ، وأن تُنجِزَ لى أمرى ، وتُعَجِّلَ لى فِى الفَرَجِ . (1)11429.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام فِى الدُّعاءِ : اِحتَمل عَنّى مُفتَرَضاتِ حُقوقِ الآباءِ وَالاُمَّهاتِ ، وَاغفِر لى ولِلمُؤمِنينَ وَالمُؤمِناتِ وَالإِخوَةِ وَالأَخَواتِ وَالقَراباتِ ، يا وَلِىَّ البَرَكاتِ ، وعالِمَ الخَفِيّاتِ . (2)11430.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام فى خُطبَةِ صَلاةِ الاِستِسقاءِ : يا مُعطِىَ الخَيراتِ مِن أماثِلِها ، ومُرسِلَ البَرَكاتِ مِن مَعادِنِها ، مِنكَ الغَيثُ المُغيثُ ، وأنتَ الغِياثُ المُستَغاثُ . (3)11431.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام فى دُعائِهِ المَعروفِ بِدُعاءِ كُمَيلٍ : يا مَن اسمُهُ دَواءٌ ، وذِكرُهُ شِفاءٌ ، وطاعَتُهُ غِنىً . (4)11432.عنه عليه السلام :الإمام الحسين عليه السلام :اللّهُمَّ مُعطِىَ الخَيراتِ مِن مَظانِّها ، ومُنزِلَ الرَّحَماتِ مِن مَعادِنِها، ومُجرِىَ البَرَكاتِ عَلى أهلِها ، مِنكَ الغَيثُ المُغيثُ وأنتَ الغِياثُ المُستَغاثُ . (5) .

1- .العدد القويّه : 75 ، دلائل الإمامه : 458 / 438 عن أحمد بن جعفر عن الإمام الهادى يرفعه إلى الإمام علىّ عليهماالسلاموفيه «مسجد» بدل «مسيل» ، بحار الأنوار : 52 / 391 / 214 .
2- .البلد الأمين : 106 ، بحار الأنوار : 90 / 161 / 11 .
3- .تهذيب الأحكام : 3 / 153 / 328 ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 1 / 532 / 1501 ، مصباح المتهجّد : 528 / 611 وفيهما «أماكنها» بدل «أماثلها» ، بحار الأنوار : 91 / 294 / 2 .
4- .الإقبال : 3 / 337 ، مصباح المتهجّد : 850 / 910 ، بحار الأنوار : 90 / 62 / 3 .
5- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 1 / 537 / 1504 ، قرب الإسناد : 157 / 576 عن أبى البخترى عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عليهم السلام وفيه «مناهلها» بدل «مظانّها» ، بحار الأنوار : 91 / 322 / 9 .

11433.عنه علیه السلام (مِن کتابِهِ إلی الحارثِ الهَمْدانِیِّ) امام علی علیه السلام در یادکردِ امام زمان علیه السلام : گویا او را می بینم که از «وادی السلام» گذشته ، به سوی مسیل «مسجد سهله» می رود ، سوار بر اسبی سفیدپا ، با کاکلی بلند و درخشان ؛ و دعا می کند و در دعایش می گوید: «... ای گستراننده رحمت از جایگاه هایش ، و برآورنده برکت ها از سرچشمه هایش... ! از تو می خواهم که بر محمّد و آل محمّد درود فرستی و در کارم به وعده ات وفا کنی و در فرج و گشایش ، برایم بشتابی» .11434.الإمامُ زینُ العابدینَ علیه السلام (فی الدعاءِ) امام علی علیه السلام در ضمن دعا : وظایف سنگین [ادای]حقوق پدران و مادران را از دوشم بردار و مرا و مردان و زنان باایمان و برادران و خواهران و خویشاوندان را بیامرز ، ای عهده دار برکت ها و دانای نهان ها !11428.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام در خطبه نماز باران : ای عطاکننده خیرها از بهترین های آن (1) و ای فرستنده برکت ها از معدن های آن ! پناه بخشی و پناه دهندگی از توست و تو پناه و پناهگاهی .11429.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام در دعای معروف به «دعای کمیل» : ای آن که نام او درمان ، یاد او شفا ، و پیروی از او بی نیازی است .11430.امام علی علیه السلام :امام حسین علیه السلام :خدایا ! ای بخشنده نیکی ها از گمانگاه هایش ، و فرو فرستنده رحمت ها از سرچشمه هایش ، و جاری کننده برکت ها بر اهلش! پناه بخشی و پناه دهندگی از توست و تو پناه و پناهگاهی . .

1- .در نقل مصباح المتهجّد آمده است: «از جایگاه های آن» .

11431.امام على عليه السلام :فاطمه عليهاالسلام :الحَمدُ للّهِ رَفيعِ الدَّرَجاتِ ، مُنزِلِ الآياتِ ، واسِعِ البَرَكاتِ . (1)11432.امامِ على عليه السلام :الإمام زين العابدين عليه السلام فى مُناجاتِهِ : نَسأَلُكَ يا واسِعَ البَرَكاتِ ويا قاضِيَ الحاجاتِ ، ويا مُنجِحَ الطَّلِباتِ ؛ أن تُصَلِّيَ عَلى مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ ، وأن تَرزُقَنا خَوفا وحُزنا تَشغَلُنا بِهِما عَن لَذّاتِ الدُّنيا وشَهَواتِها وما يَعتَرِضُ لَنا فيها عَنِ العَمَلِ بِطاعَتِكَ . (2)11433.امام على عليه السلام (در نامه خود به حارث هَمْدانى) الإمام الصادق عليه السلام فِي الدُّعاءِ : أسأَلُكَ . . . بِاسمِكَ الَّذِى استَقَرَّ بِهِ عَرشُكَ ، وبِاسمِكَ الواحِدِ الأَحَدِ الفَردِ الوَترِ المُتَعالِ الَّذى يَملَأُ الأَركانَ كُلَّها ، الطّاهِرِ الطُّهرِ المُبارَكِ . (3)11434.امام زين العابدين عليه السلام (در دعا) طبّ الأئمّه عن خالد العبسىّ :عَلَّمَنى عَلِيُّ بنُ موسى عليه السلامهذِهِ العَوذَةَ وقالَ : عَلِّمها إخوانَكَ مِنَ المُؤمِنينَ ؛ فَإِنَّها لِكُلِّ أَلَمٍ ، وهِىَ :

«أُعيذُ نَفسى بِرَبِّ الأَرضِ ورَبِّ السَّماءِ ، أُعيذُ نَفسى بِالَّذى لايَضُرُّ مَعَ اسمِهِ داءٌ ، أُعيذُ نَفسى بِالَّذِى اسمُهُ بَرَكَةٌ وشِفاءٌ» . (4) .

1- .فلاح السائل : 440 / 303 ، بحار الأنوار : 86 / 115 / 2 .
2- .بحار الأنوار : 94 / 125 / 19 نقلاً عن الكتاب العتيق الغروى .
3- .الكافى : 2 / 576 / 1 عن أبان بن تغلب .
4- .طبّ الأئمّه لابنى بسطام : 41 ، بحار الأنوار : 95 / 8 / 5 .

11435.الإمامُ الهادیُّ علیه السلام :حضرت فاطمه علیهاالسلام :ستایش ، خدایی را که والامرتبه ، فرو فرستنده آیات ، و گسترش دهنده برکات است .11436.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله (فی حجّهِ الوَداعِ) امام زین العابدین علیه السلام در مناجاتش : ای صاحب برکت های گسترده ، ای برآورنده نیازها ، ای تأمین کننده خواسته ها ! از تو می خواهیم که بر محمّد و آل محمّد درود فرستی و به ما بیم و اندوهی عطا کنی که به سبب آن دو ، ما را از لذّت های دنیا و خواستنی های آن و آنچه ما را از اطاعتت باز می دارد ، مشغول سازی .11437.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (فی وصیَّتِهِ لابنِهِ) امام صادق علیه السلام در ضمن دعا : از تو می خواهم... ، به آن نامت که عرشت به آن استوار است و به آن نام یکتای یگانه بی نظیر و بلندت که همه هستی را آکنده است ، همان نام پاکِ پاکیزه مبارک .11438.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (فی صفهِ أهلِ الضَّلالِ) طبّ الأئمّه علیهم السلام به نقل از خالد عبسی : امام رضا علیه السلام این تعویذ (1) را به من آموخت و فرمود: «به برادران باایمانت بیاموز که این برای هر درد و رنجی ، کارساز است و آن ، این است:

خود را در پناه پروردگار زمین و پروردگار آسمان ، قرار می دهم؛ خود را در پناه کسی قرار می دهم که به برکت نام او ، هیچ دردی آسیب نمی رساند؛ خود را در پناه کسی قرار می دهم که نامش برکت و درمان است . . »

1- .تعویذ : دعا و حِرزی که برای حفاظت از دردهاو خطرها می خوانند و در آن ، به خدا پناه می برند . (م)

الفصل الثانی : أسباب البرکه2 / 1ما یوجِبُ بَرَکَهَ الحَیاهِأ التَّقویالکتاب«وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَی ءَامَنُواْ وَاتَّقَوْاْ لَفَتَحْنَا عَلَیْهِم بَرَکَتٍ مِّنَ السَّمَآءِ وَالأَرْضِ وَلَکِن کَذَّبُواْ فَأَخَذْنَهُم بِمَا کَانُواْ یَکْسِبُونَ . (1) »

«وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُواْ التَّوْرَاهَ وَالاْءِنجِیلَ وَمَآ أُنزِلَ إِلَیْهِم مِّن رَّبِّهِمْ لَأَکَلُواْ مِن فَوْقِهِمْ وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِم مِّنْهُمْ أُمَّهٌ مُّقْتَصِدَهٌ وَکَثِیرٌ مِّنْهُمْ سَآءَ مَا یَعْمَلُونَ . (2) »

«وَ مَن یَتَّقِ اللَّهَ یَجْعَل لَّهُ مَخْرَجًا * وَ یَرْزُقْهُ مِنْ حَیْثُ لاَ یَحْتَسِبُ وَ مَن یَتَوَکَّلْ عَلَی اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَلِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِکُلِّ شَیْ ءٍ قَدْرًا . (3) »

.

1- .الأعراف : 96 .
2- .المائده : 66 .
3- .الطلاق : 2 و 3 .

فصل دوم: اسباب برکت

2 / 1آنچه موجب برکت زندگی است

الف پروا

فصل دوم: اسباب برکت2 / 1آنچه موجب برکت زندگی استالف پرواقرآن«و اگر مردم آبادی ها ایمان می آوردند و پروا پیشه می کردند ، برکت هایی از آسمان و زمین به روی آنان می گشودیم ، لیکن تکذیب کردند؛ ما هم آنان را به کیفر کارهایشان گرفتیم » .

«واگر آنان تورات و انجیل و آنچه را از سوی پروردگارشان بر آنان نازل شده بود، بر پا می داشتند، از بالای سر و از زیر پاهایشان] از نعمت های الهی [برخوردار می شدند . برخی از آنان ، گروهی میانه رو و بیشترشان زشت کردار بودند » .

«و هر کس از خداوند پروا کند ، خداوند برایش راه خروجی] از مشکلات [قرار می دهد* و او را از جایی که گمان نمی کند ، روزی می بخشد؛ و هر کس بر خدا تکیه کند ، او برایش بس است . خداوند ، کار خویش را به سامان می رساند . به یقین ، خداوند برای هر چیزی ، اندازه ای قرار داده است » .

.

الحديث11447.عنه عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام فى خُطبَةٍ يَحُثُّ فيها عَلَى التَّقوى : أمّا بَعدُ ، فَإنّى اُوصيكُم بِتَقوَى اللّهِ . . . فَمَن أخَذَ بِالتَّقوى عَزَبَت عَنهُ الشَّدائِدُ بَعدَ دُنُوِّها . . . وتَحَدَّبَت عَلَيهِ الرَّحمَةُ بَعدَ نُفورِها ، وتَفَجَّرَت عَلَيهِ النِّعَمُ بَعدَ نُضوبِها ، ووَبَلَت عَلَيهِ البَرَكَةُ بَعدَ إرذاذِها .

11444.امام صادق عليه السلام :الإمام الباقر عليه السلام :وَجَدنا فى كِتابِ عَلِىٍّ بنِ الحُسَينِ عليهماالسلام : «أَلاَ إِنَّ أَوْلِيَآءَ اللّهِ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لاَ هُمْ يَحْزَنُونَ (2) » إذا أدَّوا فَرائِضَ اللّهِ ، وأخَذوا بِسُنَنِ رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله، وتَوَرَّعوا عَن مَحارِمِ اللّهِ، وزَهَدوا فى عاجِلِ زَهرَةِ الدُّنيا، ورَغِبوا فى ما عِندَ اللّهِ ، وَاكتَسَبُوا الطَّيِّبَ مِن رِزقِ اللّهِ ، لَا يُريدونَ بِهِ التَّفاخُرَ وَالتَّكاثُرَ ، ثُمَّ أنفَقوا فى ما يَلزَمُهُم مِن حُقوقٍ واجِبَةٍ .

فَاُولئِكَ الَّذينَ بارَكَ اللّهُ لَهُم فى مَا اكتَسَبوا ، ويُثابونَ عَلى ما قَدَّموا لاِخِرَتِهِم . (3)

11445.امام على عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام فى قَولِهِ تَعالى : «مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ» : أى يُبارِكُ لَهُ فى ما آتاهُ . (4)ب قِيادَهُ أهلِ البَيتِ11447.امام على عليه السلام :الإمام الحسن عليه السلام :لَو أنَّ النّاسَ سَمِعوا قَولَ اللّهِ عز و جل ورَسولِهِ لَأَعطَتهُمُ السَّماءُ قَطرَها ، وَالأرضُ بَرَكَتَها ، ولَمَا اختَلَفَ فى هذِهِ الاُمَّهِ سَيفانِ ، ولَأَكَلوها خَضراءَ خَضِرَةً إلى يَومِ القِيامَهِ . (5) .

1- .نهج البلاغه : الخطبه 198 ، بحار الأنوار : 70 / 284 / 6 .
2- .يونس : 62 .
3- .تفسير العيّاشى : 2 / 124 / 31 عن بريد العجلى ، بحار الأنوار : 69 / 277 / 11 .
4- .مجمع البيان : 10 / 460 ، بحار الأنوار : 70 / 281 .
5- .الأمالى للطوسى : 566 / 1174 عن عبد الرحمان بن كثير عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عليهم السلام ، بحار الأنوار : 10 / 142 / 5 .

حدیث11449.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام در خطبه ای که در آن به تقوا برمی انگیزاند : امّا بعد ، شما را به پروای الهی سفارش می کنم ... . هر که پروا پیشه کند ، سختی ها ، پس از آن که نزدیک شده اند ، از او دور می شوند ... و رحمت ، پس از آن که کوچیده است ، به سویش باز می گردد و نعمت ها ، پس از آن که خشکیده اند ، بر او سرشار می شوند و برکت ، پس از آن که کاهش یافته است ، بر او سرازیر می گردد .11450.عنه علیه السلام :امام باقر علیه السلام :در کتابِ علیِ بن حسین علیهماالسلام چنین یافتیم : « «همانا اولیای الهی ، نه بیمی بر آنان است و نه اندوهگین می شوند» ، آن گاه که واجبات الهی را به جا آورند و به سنّت های پیامبر خدا عمل کنند و از حرام های الهی بپرهیزند و در جلوه (شکوفاییِ) دنیای کنونی ، پارسایی ورزند و به آنچه پیش خداست ، دل ببندند و در پی رزق پاکیزه خدا باشند ، بی آن که خواستار فخر نمودن و مال اندوزی باشند. آن گاه آنچه از حقوق واجب بر عهده آنان است ، ادا کنند .

آنان ، کسانی هستند که خداوند به آنان در آنچه به دست آورده اند ، برکت داده است ، و بر آنچه برای آخرت خویش ، پیش فرستاده اند، پاداش می یابند» .11451.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام درباره کلام خداوند: «هر کس از خداوند پروا کند ، خداوند ... او را از جایی که گمان نمی کند ، روزی می بخشد» : یعنی در آنچه به آنان داده ، برکت قرار می دهد .ب پیشوایی اهل بیت11453.عنه علیه السلام :امام حسین علیه السلام :اگر مردم سخن خدا و پیامبرش را می شنیدند ، آسمانْ بارانش را ، و زمینْ برکتش را به آنان می بخشید و هرگز در این امّت ، اختلاف و زد و خورد پیش نمی آمد و همه از نعمت سرسبز دنیا تا روز قیامت ، برخوردار می شدند .

.

11454.عنه عليه السلام :الإمام الحسين عليه السلام فى بَيانِ ما يَحدُثُ فى زَمَنِ ظُهورِ الإمامِ الحُجَّهِ عليه السلام: ولَتَنزِلَنَّ البَرَكَهُ مِنَ السَّماءِ إلَى الأَرضِ حَتّى إنَّ الشَّجَرَهَ لَتَقصِفُ مِمّا يَزيدُ اللّهُ فيها مِنَ الثَّمَرَهِ .

ولَتُؤكَلُ ثَمَرَهُ الشِّتاءِ فِي الصَّيفِ ، وثَمَرَهُ الصَّيفِ فِى الشِّتاءِ وذلِكَ قَولُهُ تَعالى : «وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى ءَامَنُواْ وَاتَّقَوْاْ لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَتٍ مِّنَ السَّمَآءِ وَالأَرْضِ وَلَكِن كَذَّبُواْ (1) » . (2)11455.الإمامُ الهادىُّ عليه السلام :أنساب الأشرافَ عن أبى عمرو الجونى :قالَ سَلمانُ الفارِسِىُّ حينَ بويِعَ أبو بَكرٍ : «كرداذ وناكرداذ» ؛ أى عَمِلتُم وما عَمِلتُم ، لَو بايَعوا عَلِيّا لَأَكَلوا مِن فَوقِهِم ومِن تَحتِ أرجُلِهِم . (3)11448.امام على عليه السلام :شرح نهج البلاغه :إنَّ سَلمانَ وَالزُّبَيرَ وَالأنصارَ كانَ هَواهُم أن يُبايِعوا عَلِيّا عليه السلام بَعدَ النَّبِيِّ صلى الله عليه و آله ، فَلَمّا بويِعَ أبو بَكرٍ قالَ سَلمانُ : أصَبتُمُ الخِبرَهَ وأخطَأتُمُ المَعدِنَ . . . وقالَ يَومَئِذٍ : أصَبتُم ذَا السِّنِّ مِنكُم ، وأخطَأتُم أهلَ بَيتِ نَبِيِّكُم ، لَو جَعَلتُموها فيهِم مَا اختَلَفَ عَلَيكُمُ اثنانِ ، ولَأَكَلتُموها رَغَدا. (4)راجع : ص 466 (الإنسان والبركه / أهل البيت) .

.

1- .الأعراف : 96 .
2- .مختصر بصائر الدرجات : 51 عن أبى سعيد سهل رفعه إلى الإمام الباقر عليه السلام ، الخرائج والجرائح : 2 / 849 / 63 عن جابر عن الإمام الباقر عنه عليهماالسلاموفيه «يريد اللّه » بدل «يزيد اللّه » ، بحار الأنوار : 53 / 63 / 52 .
3- .أنساب الأشراف : 2 / 274 ؛ الإيضاح : 457 عن ابن عمر ، الاحتجاج : 1 / 192 / 37 عن أبان بن تغلب عن الإمام الصادق عليه السلام كلاهما نحوه .
4- .شرح نهج البلاغه : 2 / 49 و ج6 / 43 وراجع الاحتجاج : 1 / 217 / 38 .

11450.امام علی علیه السلام :امام حسین علیه السلام در بیان آنچه هنگام ظهور امام زمان علیه السلام رخ می دهد : برکت از آسمان به سوی زمین فرو می ریزد ، تا آن جا که درخت ، از میوه فراوانی که خداوند در آن می افزاید ، می شکند .

] مردم،] میوه زمستان را در تابستان و میوه تابستان را در زمستان می خورند و این ، معنای سخن خداوند است که: «و اگر مردمِ آبادی ها ایمان می آوردند و پروا پیشه می کردند ، برکت هایی از آسمان و زمین به روی آنان می گشودیم ؛ لیکن تکذیب کردند» .11451.امام علی علیه السلام :أنساب الأشراف به نقل از ابو عمرو جونی : وقتی با ابو بکر بیعت شد ، سلمان گفت: «کرداد و نکرداد ؛ یعنی کردید و نکردید! اگر با علی علیه السلامبیعت می کردند ، از بالای سر و زیر پایشان [از نعمت های الهی]برخوردار می شدند» .11452.امام علی علیه السلام :شرح نهج البلاغه :سلمان ، زبیر و انصار مایل بودند که پس از پیامبر صلی الله علیه و آله ، با علی علیه السلام بیعت کنند . چون مردم با ابو بکر بیعت کردند ، سلمان گفت: «به خبره دست یافتید؛ امّا سرچشمه را از دست دادید» . و آن روز گفت: «در پیِ سالخورده خویش رفتید؛ امّا درباره خاندان پیامبرتان بیراهه رفتید . اگر حکومت را در این خاندان قرار داده بودید ، هرگز دو نفر هم اختلاف نمی کردند و از نعمت الهی ، فراوان برخوردار می شدید» .ر . ک : ص 467 (انسان و برکت / اهل بیت) .

.

ج العَدل11455.امام هادى عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :بِالعَدلِ تَتَضاعَفُ البَرَكاتُ . (1)11456.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :العَدلُ أغنَى الغَناءِ . (2)11457.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :إنَّ النّاسَ يَستَغنونَ إذا عُدِلَ بَينَهُم ، وتُنزِلُ السَّماءُ رِزقَها ، وتُخرِجُ الأَرضُ بَرَكَتَها بِإِذنِ اللّهِ تَعالى . (3)2 / 2ما يوجِبُ بَرَكَةَ العُمُرِ أ حُسنُ العَمَلِ11457.امام على عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :بَرَكَةُ العُمُرِ فى حُسنِ العَمَلِ . (4)راجع : ص 406 (الأعمال والبركه / تحسين العمل) .

ب العَدلُ فِى الرَّعِيَّةِ11460.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :مَن وَلِىَ مِن اُمورِ المُسلِمينَ شَيئا فَحَسُنَت سيرَتُهُ رُزِقَ الهَيبَةَ فى قُلوبِهِم... وإذا عَدَلَ فيهِم مُدَّ فى عُمُرِهِ (5) .ج صِلَةُ الرَّحِمِ11462.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :مَن سَرَّهُ أن يُنسَأَ لَهُ فى عُمُرِهِ ويُوَسَّعَ لَهُ فى رِزقِهِ فَليَتَّقِ اللّهَ وَليَصِل رَحِمَهُ. (6) .

1- .غرر الحكم : 4211 ، عيون الحكم والمواعظ : 188 / 3858 .
2- .غرر الحكم : 686 ، عيون الحكم والمواعظ : 42 / 1002 .
3- .الكافى : 3 / 568 / 6 ، تهذيب الأحكام : 4 / 136 / 380 كلاهما عن ابن أبى يعفور ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 53 / 1677 عن محمّد بن مسلم عن الإمام الباقر عليه السلام ، المقنعه : 280 وزاد فيه «عليهم» بعد «تنزل» .
4- .غرر الحكم : 4434 ، عيون الحكم والمواعظ : 195 / 3999 .
5- .ذيل تاريخ بغداد: 2 / 136 / 419 عن ابن عبّاس ، كنز العمّال: 6 / 14 / 14631 نقلاً عن الحكيم والديلمى وابن النجار عن ابن عبّاس.
6- .الزهد للحسين بن سعيد : 39 / 104 عن ابن أبى البلاد عن أبيه رفعه ، بحار الأنوار : 74 / 102 / 56 ؛ المستدرک على الصحيحين : 4 / 177 / 7280 عن عاصم ، مسند ابن حنبل : 1 / 302 / 1212 ، المعجم الأوسط: 3/233/3014 كلاهما عن عاصم بن ضمره عن الإمام علىّ عليه السلامعنه صلى الله عليه و آله، كنز العمّال : 3/365/6968.

ج عدالت

2 / 2آنچه موجب برکت عمر است

الف نیکو کار کردن

ب دادگری میان مردم

ج صله رحم

ج عدالت11460.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :به سبب عدالت ، برکت ها افزونی می یابند .11461.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :دادگری ، سرشارترین بی نیازی است .11462.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :اگر میان مردم دادگری شود ، همه بی نیاز می شوند ، آسمان روزی خود را فرو می ریزد ، و زمین به اذن پروردگار متعال ، برکت خویش را بیرون می آورد .2 / 2آنچه موجب برکت عمر استالف نیکو کار کردن11466.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام:برکت عمر، در نیکو کار کردن است.ر . ک : ص 407 (اعمال و برکت / نیکو ساختن عمل).

ب دادگری میان مردم11469.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:هر کس سرپرست بخشی از کارهای مسلمانان شود و شیوه اش نیکو باشد، در دل های آنان هیبت می یابد... و اگر در میان آنان به عدالت رفتار کند، عمرش افزون می گردد.ج صله رحم11465.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:هر کس خوش دارد که عمرش طولانی و روزی اش فراوان شود، از خدا پروا کند و صله رحم نماید.

.

11466.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه صلی الله علیه و آله :إنَّ القَومَ لَیَکونونَ فَجَرَةً ولا یَکونونَ بَرَرَةً، فَیَصِلونَ أرحامَهُم فَتَنمی أموالُهُم وتَطولُ أعمارُهُم، فَکَیفَ إذا کانوا أبرارا بَرَرَةً؟! (1)11467.امام علی علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :البِرُّ زِیادَهٌ فِی العُمُرِ. (2)11468.امام علی علیه السلام :الإمام علیّ علیه السلام کانَ یَقولُ : إنَّ أفضَلَ ما یَتَوَسَّلُ بِهِ المُتَوَسِّلونَ الإیمانُ بِاللّهِ ورَسولِهِ... وصِلَهُ الرَّحِمِ ؛ فَإنَّها مَثراهٌ فِی المالِ ومَنسَأهٌ فِی الأجَلِ (3) .11469.امام صادق علیه السلام :الإمام الصادق علیه السلام :ما نَعلَمُ شَیئا یَزیدُ فِی العُمُرِ إلاّ صِلَهَ الرَّحِمِ، حَتّی إنَّ الرَّجُلَ یَکونُ أجَلُهُ ثَلاثَ سِنینَ فَیَکونُ وَصولاً لِلرَّحِمِ ، فَیَزیدُ اللّهُ فی عُمُرِهِ ثَلاثینَ سَنَهً فَیَجعَلُها ثَلاثا وثَلاثینَ سَنَهً.

ویَکونُ أجَلُهُ ثَلاثا وثَلاثینَ سَنَهً فَیَکونُ قاطِعا لِلرَّحِمِ ، فَیَنقُصُهُ اللّهُ ثَلاثینَ سَنَهً ویَجعَلُ أجَلَهُ إلی ثَلاثِ سِنینَ (4) .11470.عنه علیه السلام :الأمالی عن داود بن کثیر الرقّی :کُنتُ جالِسا عِندَ أبی عَبدِ اللّهِ علیه السلامإذ قالَ مُبتَدِئا مِن قِبَلِ نَفسِهِ: یا داودُ ، لَقَد عُرِضَت عَلَیَّ أعمالُکُم یَومَ الخَمیسِ ، فَرَأیتُ فی ما عُرِضَ عَلَیَّ مِن عَمَلِکَ صِلَتَکَ لِابنِ عَمِّکَ فُلانٍ ، فَسَرَّنی ذلِکَ، إنّی عَلِمتُ صِلَتَکَ لَهُ أسرَعَ لِفَناءِ عُمُرِهِ وقَطعِ أجَلِهِ.

قالَ داودُ: وکانَ لِیَ ابنُ عَمٍّ مُعانِدا ناصِبا خَبیثا ، بَلَغَنی عَنهُ وعَن عِیالِهِ سوءُ حالٍ، فَصَکَکتُ لَهُ نَفَقَهً قَبلَ خُروجی إلی مَکَّهَ ، فَلَمّا صِرتُ فِی المَدینَهِ أخبَرَنی أبو عَبدِ اللّهِ علیه السلامبِذلِکَ. (5) .

1- .الکافی: 2 / 155 / 21 عن عبد اللّه بن سنان عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : 74 / 125 / 88 .
2- .مسند ابن حنبل: 5 / 441 / 16079 عن بعض بنی رافع بن مکیث، أُسد الغابه : 5 / 249 / 5087 ، الإصابه : 6 / 299 / 8638 کلاهما عن مکیث ؛ شرح الأخبار : 1 / 162 / 114 عن زید بن أرقم ، الزهد للحسین بن سعید : 38 / 101 عن عبد اللّه بن الولید الوصافی عن الإمام الباقر علیه السلام ، بحار الأنوار : 96 / 146 / 22 .
3- .من لایحضره الفقیه: 1 / 205 / 613، نهج البلاغه: الخطبه 110، علل الشرایع: 247 / 1 عن إبراهیم بن عمر یرفعه، الأمالی للطوسی: 216 / 380 عن أبی بصیر عن الإمام الباقر عنه علیهماالسلام ، بحار الأنوار: 77 / 398 / 21.

4- .الكافى: 2 / 152 / 17 ، الأُصول الستّه عشر : 169 نحوه وكلاهما عن إسحاق بن عمّار والأخير عن أبى الحسن عليه السلام ، بحار الأنوار : 74 / 121 / 85 .
5- .الأمالى للطوسى: 413/929، بصائر الدرجات: 429/3، الخرائج والجرائح: 2/612/8 كلاهما نحوه، المناقب لابن شهرآشوب: 4/227 وفيه «ناصبيّا معاندا» بدل «معاندا ناصبا خبيثا»، بحارالأنوار: 23/339/12.

11471.عنه علیه السلام (کانَ إذا صامَ تَطَیَّبَ بالطِّیبِ و یقولُ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:همانا یک گروه که گنهکارند و نه نیکوکار، آن گاه که به خویشاوندان خود رسیدگی می کنند ، اموالشان افزون و عمرهایشان طولانی می شود، تا چه رسد به آن که نیکان و نیکوکاران باشند!11472.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:نیکی، مایه افزایش عمر است.11473.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام می فرمود : برترین چیزی که وسیله جویان به آن متوسّل می شوند، ایمان به خدا و پیامبرش... و صله رحم است، که مایه فزونی ثروت و تأخیر افتادن اجل است.11474.عنه علیه السلام :امام صادق صلی الله علیه و آله:ما چیزی را جز صله رحم نمی دانیم که عمر را بیفزاید، (1) تا آن جا که گاهی عمر کسی سه سال است، آن گاه اهل صله رحم می شود. خداوند هم سی سال بر عمرش می افزاید و آن را سی و سه سال می کند.

[نیز] گاهی عمر کسی سی و سه سال است. از خویشاوندانش می بُرد. خداوند هم سی سال از آن می کاهد و عمرش را به سه سال کاهش می دهد.11475.عنه علیه السلام :الأمالی به نقل از داوود بن کثیر رقی : نزد امام صادق علیه السلامنشسته بودم. امام علیه السلام از پیش خود، چنین سخن آغاز کرد: «ای داوود! روز پنجشنبه ، کارهای شما بر من عرضه شد. در میان کارهای تو که بر من عرضه شد، صله رحم تو نسبت به فلان پسر عمویت بود که مرا خوشحال ساخت. دانستم که صله رحم تو نسبت به او، مایه تباهیِ عمر او و به پایان رسیدن مهلتش می شود».

[راوی خبر ، داوود ، می گوید:]پسرعمویی داشتم که دشمن امام علیه السلام، ناصبی و خبیث بود. فهمیدم که وضع او و خانواده اش خوب نیست. پیش از آن که به سوی مکّه خارج شوم، برای او خرجی حواله کردم. چون به مدینه رسیدم، امام صادق علیه السلامآن را به من خبر داد. .

1- .مقصود، بیان اهمیّت و نقش صله رحم در طول عمر است، و گرنه طول عمر، عوامل متعدّدی دارد ، چنان که در سایر روایات این باب نیز از آنها یاد شده است .

11476.الإمامُ الكاظمُ عليه السلام :الاختصاص عن علىّ بن حمزه :إنَّ موسىَ بنَ جَعفَرٍ عليه السلام قالَ لِيَعقوبَ: ... أما إنَّ أخاكَ سَيَموتُ فى سَفَرِهِ قَبلَ أن يَصِلَ إلى أهلِهِ ، وسَتَندَمُ أنتَ عَلى ما كانَ مِنكَ ، وذاكَ أنَّكُما تَقاطَعتُما فَبُتِرَت أعمارُكُما .

فَقالَ لَهُ الرَّجُلُ: مَتى أجَلى؟

قالَ: كانَ أجَلُكَ قَد حَضَرَ حَتّى وَصَلتَ عَمَّتَكَ بِما وَصَلتَها بِهِ فَأَنسَأَ اللّهُ فى أجَلِكَ عِشرينَ سَنَةً. (1)11470.امام صادق عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :مَن سَرَّهُ أن يَمُدَّ اللّهُ فى عُمُرِهِ وأن يَبسُطَ لَهُ فى رِزقِهِ فَليَصِل رَحِمَهُ . (2)راجع : ص 420 (الأعمال والبركه / صله الرحم) .

.

1- .الاختصاص : 90 ، رجال الكشّى : 2/742/831 ، مدينه المعاجز: 6/243/1982، بحار الأنوار: 48/36/7 .
2- .الكافى : 2 / 156 / 29 عن الوصّافى عن الإمام زين العابدين عليه السلام ، الخصال : 32 / 112 عن أنس ، عيون أخبار الرضا : 2 / 44 / 157 عن أحمد بن عامر الطائى وأحمد بن عبد اللّه الهروى وداود بن سليمان الفرّاء عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : 74 / 89 / 5 ؛ صحيح البخارى : 5 / 2232 / 5639 عن أبى هريره ، صحيح مسلم : 4 / 1982 / 21 ، سنن أبى داود : 2 / 133 / 1693 كلاهما عن أنس وفيها «أن ينسأ له فى أثره» بدل «أن يمدّ اللّه فى عمره» ، مسند ابن حنبل : 1 / 302 / 1212 عن عاصم بن ضمره عن الإمام علىّ عليه السلامعنه صلى الله عليه و آله ، كنز العمّال : 3 / 365 / 6965 .

11472.امام صادق علیه السلام :الاختصاص به نقل از علی بن حمزه : موسی بن جعفر علیهماالسلامبه یعقوب گفت: «... امّا برادرت، در مسافرتش پیش از آن که به خانواده اش برسد، می میرد و تو هم از کار خود، پشیمان خواهی شد؛ چرا که شما رابطه خویش را از هم بریده اید؛ پس عمرتان کوتاه شده است».

آن مرد پرسید: اجل من کیْ است؟

فرمود: «اجل تو فرا رسیده بود، تا آن که به عمّه ات نیکی رساندی. خداوند هم عمر تو را بیست سال افزود و اجلت را به تأخیر انداخت».11473.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:هر کس دوست می دارد که خداوند ، عمرش را طولانی و روزی اش را گسترده سازد، صله رحم کند.ر . ک : ص 421 (اعمال و برکت / صله رحم) .

.

د بِرُّ الوالِدَينِ11476.امام كاظم عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :مَن بَرَّ والِدَيهِ طوبى لَهُ! زادَ اللّهُ فى عُمُرِهِ (1) .11477.الإمامُ الرِّضا عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :يَابنَ آدَمَ ابرَر والِدَيکَ وصِل رَحِمَکَ ؛ يُيَسَّر لَکَ يُسرُکَ ، ويُمَدَّ لَکَ فى عُمُرِکَ (2) .11478.سنن النسائى عن أنس بن مالكٍ :عنه صلى الله عليه و آله :كانَ فى ما أعطَى اللّهُ تَعالى موسى فِي الأَلواحِ : ... وَاشكُر لى ولِوالِدَيکَ ؛ أقِکَ المَتالِفَ، وأُنسِئ لَکَ فى عُمُرِکَ، وأُحيِکَ حَياةً طَيِّبَةً، وأقلِبکَ إلى خَيرٍ مِنها (3) .11479.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :إن أحبَبتَ أن يَزيدَ اللّهُ فى عُمُرِکَ فَسُرَّ أبَوَيکَ (4) .ه بِرُّ الأَهلِ11481.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :مَن حَسُنَ بِرُّهُ بِأَهلِهِ زادَ اللّهُ فى عُمُرِهِ. (5)و الصَّدَقَه11478.سنن النسائى (به نقل از أنس بن مالک) رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّ صَدَقَةَ المُسلِمِ تَزيدُ فِى العُمُرِ ، وتَمنَعُ ميتَةَ السّوءِ ، ويُذهِبُ اللّهُ بِهَا الكِبرَ وَالفَخرَ . (6) .

1- .المستدرک على الصحيحين : 4/170/7257، الأدب المفرد: 20/22 ، المعجم الكبير : 20 / 199 / 447 كلّها عن معاذ ، كنز العمّال : 16 / 468 / 45483 ؛ روضه الواعظين : 403 .
2- .الفردوس : 5 / 282 / 8190 عن أبى هريره ، المصنف لابن أبى شيبه : 6 / 97 / 4 نحوه عن كعب من دون إسناد إليه صلى الله عليه و آله ؛ عوالى اللآلى : 1 / 270 / 82 نحوه .
3- .تاريخ دمشق : 61 / 128 عن جابر بن عبد اللّه ، كنز العمّال : 16 / 475 / 45522 ؛ بحار الأنوار : 13 / 358 / 63 نقلاً عن كشف الغمّه عن جابر بن عبد اللّه .
4- .الزهد للحسين بن سعيد : 33 / 87 ، بحار الأنوار : 74 / 81 / 84.
5- .الكافى: 8/219/269 عن مثنى الحنّاط، الأمالى للطوسى: 245/420 عن الحسن بن زياد الصيقل، إرشاد القلوب: 1/134 ، الخصال: 88 / 21 عن محمّد بن مسلم ، تاريخ اليعقوبى: 2 / 95 مع اختلاف يسير فى اللفظ.
6- .المعجم الكبير : 17 / 22 / 31 عن عمرو بن عوف ، كنز العمّال : 6 / 371 / 16111 .

د نیکی به پدر و مادر

ه نیکی به خانواده

و صدقه

د نیکی به پدر و مادر11480.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:هر کس به پدر و مادرش نیکی کند، خوشا به حالش! خداوند، عمرش را می افزاید.11481.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:ای فرزند آدم! به پدر و مادرت نیکی کن و صله رحم داشته باش تا خداوند کارت را آسان و عمرت را طولانی بگرداند.11482.رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:در آنچه خدای متعال در «الواح» به موسی علیه السلامعطا کرد، [از جمله] چنین بود: «... مرا و پدر و مادرت را سپاسگزاری کن، تا از نابود شدن ها نگاهت دارم و عمرت را طولانی سازم و با حیاتی پاک، زنده بدارمت و تو را از این زندگی به فرجامی بهتر ببرم».11483.عنه صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام:اگر دوست داری که خداوندْ عمرت را زیاد کند، پدر و مادرت را شاد کن.ه نیکی به خانواده11485.عنه صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام:هر کس نیکی اش به خانواده اش خوب باشد، خداوند بر عمرش می افزاید.و صدقه11482.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:صدقه دادن مسلمان، عمر را می افزاید، جلوی مرگ بد را می گیرد . خداوند به سبب آن، تکبّر و فخر را از بین می برد.

.

11483.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام علیّ علیه السلام :بِالصَّدَقَهِ تُفسَحُ الآجالُ (1) .11484.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام الصادق علیه السلام :إنَّ صَدَقَهَ اللَّیلِ تُطفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ ، وتَمحُو الذَّنبَ العَظیمَ ، وتُهَوِّنُ الحِسابَ، وصَدَقَهَ النَّهارِ تُثمِرُ المالَ وتَزیدُ فِی العُمُرِ (2) .ز صَنائِعُ المَعروفِ11486.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام علیّ علیهماالسلام :کَثرَهُ اصطِناعِ المَعروفِ تَزیدُ فِی العُمُرِ وتَنشُرُ الذِّکرَ (3) .11487.عنه صلی الله علیه و آله :الإمام الصادق علیه السلام :مَن یَموتُ بِالذُّنوبِ أکثَرُ مِمَّن یَموتُ بِالآجالِ، ومَن یَعیشُ بِالإحسانِ أکثَرُ مِمَّن یَعیشُ بِالأعمالِ (4) . (5)11488.عنه صلی الله علیه و آله :الإمام الکاظم علیه السلام :کانَ فی بَنی إسرائیلَ رَجُلٌ صالِحٌ وکانَت لَهُ امرَأهٌ صالِحَهٌ ، فَرَأی فِی النَّومِ أنَّ اللّهَ تَعالی قَد وَقَّتَ لَکَ مِنَ العُمُرِ کَذا وکَذا سَنَهً ، وجَعَلَ نِصفَ عُمُرِکَ فی سَعَهٍ ، وجَعَلَ النِّصفَ الآخَرَ فی ضیقٍ ، فَاختَر لِنَفسِکَ إمَّا النِّصفَ الأوَّلَ وإمَّا النِّصفَ الأخیرَ .

فَقالَ الرَّجُلُ : إنَّ لی زَوجَهً صالِحَهً وهِیَ شَریکَتی فِی المَعاشِ فَأُشاوِرُها فی ذلِکَ وتَعودُ إلَیَ فَأُخبِرُکَ .

فَلَمّا أصبَحَ الرَّجُلُ قالَ لِزَوجَتِهِ : رَأَیتُ فِی النَّومِ کَذا وکَذا .

فَقالَت : یا فُلانُ ، اختَرِ النِّصفَ الأَوَّلَ وتَعَجَّلِ العافِیَهَ ؛ لَعَلَّ اللّهَ سَیَرحَمُنا ویُتِمُّ لَنَا النِّعمَهَ .

فَلَمّا کانَ فِی اللَّیلَهِ الثّانِیَهِ أتَی الآتی فَقالَ : مَا اختَرتَ؟

فَقالَ : اِختَرتُ النِّصفَ الأَوَّلَ .

فَقالَ : ذلِکَ لَکَ .

فَأَقبَلَتِ الدُّنیا عَلَیهِ مِن کُلِّ وَجهٍ ، ولَمّا ظَهَرَت نِعمَتُهُ قالَت لَهُ زَوجَتُهُ : قَرابَتُکَ وَالمُحتاجونَ فَصِلهُم وبَرَّهُم ، وجارُکَ وأخوکَ فُلانٌ فَهَبهُم .

فَلَمّا مَضی نِصفُ العُمُرِ وجازَ حَدُّ الوَقتِ رَأَی الرَّجُلَ الَّذی رَآهُ أوَّلاً فِی النَّومِ ، فَقالَ لَهُ : إنَّ اللّهَ تَعالی قَد شَکَرَ لَکَ ذلِکَ ولَکَ تَمامَ عُمُرِکَ سَعَهٌ مِثلُ ما مَضی . (6) .

1- .غرر الحكم: 4239 ، عيون الحكم والمواعظ : 187 / 3839.
2- .الكافى : 4 / 9 / 3 ، تهذيب الأحكام : 4 / 105 / 300 ، ثواب الأعمال : 174 / 2 كلّها عن معلّى بن خنيس ، بحار الأنوار : 96 / 125 / 39.
3- .غرر الحكم: 7113 ، عيون الحكم والمواعظ : 390 / 6601.
4- .كذا فى المصدر ، وفى البحار نقلاً عن المصدر «بالأعمار» ، وكذا فى تنبيه الخواطر ، وهو الأنسب .
5- .الأمالى للطوسى: 701 / 1498، تنبيه الخواطر: 2 / 87 كلاهما عن فضيل بن يسار عن رجل، بحار الأنوار: 5 / 140 / 6.
6- .قصص الأنبياء : 182 / 221 عن عبد الرحمان بن الحجّاج ، بحار الأنوار : 96 / 162 / 6 .

11489.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام:به سبب صدقه، عمرها وسعت می یابند.11490.عنه صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام:صدقه در شب، خشم پروردگار را فرو می نشاند و گناه بزرگ را محو می کند و حساب را آسان می سازد؛ و صدقه در روز، مال را افزایش می دهد و بر عمر می افزاید.ز انجام دادن کارهای نیک11492.مکارم الأخلاق :امام علی علیه السلام:زیاد کار نیک انجام دادن، عمر را می افزاید و نام را پرآوازه می سازد.11493.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام صادق علیه السلام:آنان که با گناهان می میرند، بیش از مردگانِ به اجل هایند، و آنان که با نیکوکاری زندگی می کنند، بیش از زندگانِ به عمرهایند.11494(1).رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام کاظم علیه السلام:در بنی اسرائیل، مرد نیکی بود که همسری نیک داشت . در خواب دید که به او می گویند: «خداوند برایت فلان مقدار عمر قرار داده است و نیمی از عمر تو را در گشایش، و نیم دیگر را در تنگی گذارده است. برای خودت نیمه اوّل یا نیمه دیگر را انتخاب کن».

آن مرد گفت: من همسر نیکوکاری دارم که شریک زندگی من است. با او مشورت می کنم و وقتی برمی گردی، خبرت می دهم.

صبح که شد، آن مرد به همسرش گفت: در خواب ، چنین دیدم.

زنش گفت: فلانی! نیمه اوّل را برگزین و در انتخابِ عافیت بشتاب؛ باشد که خداوند بر ما ترحّم کند و نعمت را بر ما کامل سازد.

شب دوم که شد، آن که به خواب مرد آمده بود، آمد و گفت: «چه برگزیدی؟» .

گفت: نیمه اوّل را برگزیدم.

گفت: «باشد؛ خواسته ات پذیرفته است».

پس، دنیا از هر طرف به او روی آورد و چون نعمتش آشکار شد، همسرش به او گفت: با خویشاوندان خود و به نیازمندان، صله رحم و نیکی کن و به

فلان همسایه ات و برادرت بخشش کن.

چون نیمی از عمر [مَرد] گذشت و از اندازه آن وقت، بیشتر سپری شد، او همان مردی را که در خواب دیده بود، دید و آن مرد به او گفت: «خدای متعال، کار تو را سپاس گفت و همه عمرت را مثل گذشته در گشایش قرار داد».

.

1- .ترجمه این کلمه ، بر اساس متن بحار الأنوار که صحیح تر است انجام گرفته است .

ح حُسنُ الجِوارِ11488.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام الصادق علیه السلام :حُسنُ الجِوارِ زِیادَهٌ فِی الأَعمارِ ، وعِمارَهُ الدِّیارِ (1) .ط قِصَرُ الآمالِ11490.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام علیّ علیه السلام :طالَ عُمُرُ مَن قَصُرَ رَجاهُ . (2) .

1- .الکافی: 2 / 667 / 7 عن أبی مسعود وص 152 / 14 عن الحکم الحنّاط نحوه ، مشکاه الأنوار : 374/1226 ، بحار الأنوار: 74/120/82؛ مسند ابن حنبل: 9/504/25314 عن عائشه نحوه، کنز العمّال: 3/356/6910.

2- .المواعظ العددیه : 58 .

ح خوشرفتاری با همسایه

ط کوتاهی آرزوها

ح خوش رفتاری با همسایه11492.مکارم الأخلاق :امام صادق علیه السلام:خوش رفتاری با همسایه، مایه فزونی عمرها و آبادی سرزمین هاست.ط کوتاهی آرزوها11494.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام:هر که آرزویش کوتاه باشد، عمرش طولانی می شود.

.

ی نیّت إدمان الحجّ11496.عنه صلی الله علیه و آله :الإمام الصادق علیه السلام :مَن رَجَعَ مِن مَکَّةَ وهُوَ یَنوِی الحَجَّ مِن قابِلٍ زیدَ فی عُمُرِهِ (1) .ر . ک : ص 140 (أسباب الخیر / المبادئ العلمیّه والأخلاقیّه) .

ک زِیارَهُ الحُسَین11497.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (لَمّا ذُکِرَ عِندَهُ اختِلافُ الناسِ) الإمام الباقر علیه السلام :مُروا شیعَتَنا بِزِیارَهِ قَبرِ الحُسَین علیه السلام؛ فَإِنَّ إتیانَهُ یَزیدُ فِی الرِّزقِ، ویَمُدُّ فِی العُمُرِ، ویَدفَعُ مَدافِعَ السّوءِ. 11497(2).امام علی علیه السلام (چون در حضور آن حضرت سخن از تفاوت میان آدمیان به) تهذیب الأحکام عن منصور بن حازم :سَمِعتُهُ یَقولُ : مَن أتی عَلَیهِ حَولٌ لَم یَأتِ قَبرَ الحُسَین علیه السلام نَقَصَ اللّهُ مِن عُمُرِهِ حَولاً، ولَو قُلتُ إنَّ أحَدَکُم یَموتُ قَبلَ أجَلِهِ بِثَلاثینَ سَنَهً لَکُنتُ صادِقا ؛ وذلِکَ أنَّکُم تَترُکونَ زِیارَتَهُ .

فَلا تَدَعوها یَمُدُّ اللّهُ فی أعمارِکُم ویَزیدُ (3) فی أرزاقِکُم، وإذا تَرَکتُم زِیارَتَهُ نَقَصَ اللّهُ مِن أعمارِکُم وأرزاقِکُم . فَتَنافَسوا فی زِیارَتِهِ ، ولا تَدَعوا ذلِکَ. (4)ل إسباغُ الوُضوءِ11499.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله لِأَنَسٍ : یا أنَسُ ، أسبِغِ الوُضوءَ یُزَد فی عُمُرِکَ. (5) .

1- .الکافی: 4 / 281 / 3 عن عبد اللّه بن سنان ، من لایحضره الفقیه : 2 / 220 / 2223 .
2- .تهذیب الأحکام : 6 / 42 / 86 عن محمّد بن مسلم ، بحار الأنوار : 101 / 48 / 17 .
3- .کذا فی المصدر ، وفی المزار للمفید «یزد» .
4- .تهذیب الأحکام : 6 / 43 / 91 عن منصور بن حازم ، المزار للمفید : 22 / 2 ، کامل الزیارات : 285 / 457 ، المزار الکبیر : 343 ، بحار الأنوار : 101 / 47 / 11.
5- .المعجم الأوسط : 5 / 328 / 5453 ، مسند أبی یعلی : 4 / 177 / 4167 ، مسند الشهاب : 1 / 377 ، تاریخ دمشق : 9 / 344 کلّها عن أنس ، کنز العمّال: 15 / 909 / 43571.

ی نیّت استمرار حج

ک زیارت حسین علیه السلام

ل کامل گرفتن وضو

ی نیّت استمرار حج11501.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام:هر کس از مکّه برگردد، در حالی که تصمیم دارد سال بعد هم به حج برود، بر عمرش افزوده می شود.ر . ک : ص 141 (اسباب نیکی / ریشه های عملی و اخلاقی) .

ک زیارت حسین علیه السلام11504.عنه علیه السلام :امام باقر علیه السلام:پیروان ما را به زیارت قبر حسین علیه السلام فرمان دهید؛ چرا که زیارت آن، رزق را می افزاید، عمر را طولانی می کند و از حوادث ناگوار جلوگیری می نماید.11505.عنه علیه السلام :تهذیب الأحکام به نقل از منصور بن حازم : از او (معصوم علیه السلام) شنیدم که می گفت: «هر که یک سال بر او بگذرد و به زیارت قبر حسین علیه السلامنرود، خداوند یک سال از عمر او می کاهد و اگر بگویم که یکی از شما سی سال، پیش از اجل خود می میرد، راست گفته ام و این، برای آن است که زیارت او علیه السلامرا ترک می کنید.

پس زیارتش را ترک نکنید تا خداوند ، عمرهای شما را طولانی و روزی های شما را افزون کند، و هرگاه زیارتش را ترک کنید، خداوند از عمرها و روزی های شما می کاهد. پس در زیارت او علیه السلاماز یکدیگر پیشی بگیرید و آن را ترک نکنید».ل کامل وضو گرفتن11499.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خطاب به آنَس : ای انس! وضو را کامل بگیر (به اندازه کافی آب برای شستن اعضای وضو به کار ببر) تا عمرت افزون شود.

.

م دَوامُ الطَّهارَهِ11501.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله لِأَنَس : يا أَنَسُ ، أكثِر مِنَ الطَّهورِ يَزِدِ اللّهُ فى عُمُرِکَ. (1)ن تَجَنُّبُ البَوائِقِ11503.امام على عليه السلام :الإمام الرضا علَيهِ السلام :قالَ جَعفَرُ بنُ مُحَمَّدٍ عليهماالسلام : تَجَنَّبُوا البَوائِقَ يُمَدَّ لَكُم فِى الأَعمارِ (2) .س الصَّلاهُ فى مَسجِدِ السَّهلَهِ11505.امام على عليه السلام :الإمام زين العابدين عليه السلام :مَن صَلّى فى مَسجِدِ السَّهلَهِ رَكعَتَينِ زادَ اللّهُ عز و جل فى عُمُرِهِ سَنَتَينِ (3) .ع الدُّعاء11507.عنه عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :اللّهُمَّ إنّى أسأَلُکَ... طولَ العُمُرِ ودَوامَ اليُسرِ (4) .11508.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :عنه عليه السلام فى دُعائِهِ فى كُلِّ لَيلَهٍ مِن شَهرِ رَمَضانَ : وأن تَجعَلَ فى ما تَقضى وتُقَدِّرُ مِنَ الأَمرِ المَحتومِ فِى الأَمرِ الحَكيمِ فى لَيلَهِ القَدرِ مِنَ القَضاءِ الَّذى لا يُرَدُّ ولا يُبَدَّلُ ؛ أن تُطيلَ عُمُرى (5) . .

1- .الأمالى للمفيد: 60 / 5 ، مكارم الأخلاق : 1 / 99 / 186 كلاهما عن أنس ، بحار الأنوار : 69 / 396 / 81 .
2- .عيون أخبار الرضا : 2 / 36 / 90 عن أحمد بن الحسن الحسينى عن الإمام العسكرى عن آبائه عليهم السلام ، مسند زيد : 473 ، بحار الأنوار : 68 / 19 / 28 .
3- .المزار للمفيد : 14 ، المزار الكبير : 134 / 6 ، فضل الكوفه ومساجدها : 43 ، بحار الأنوار : 100 / 436 / 6 .
4- .الكافى: 4 / 166 / 6 ، من لايحضره الفقيه : 2 / 166 / 2032 ، تهذيب الأحكام : 3 / 123 / 267 ، الإقبال : 1 / 431 وفيهما «وحسن الشكر» بعد «وطول العمر» وكلّها عن أبى بصير ، بحار الأنوار : 98 / 177 / 2 .
5- .الكافى : 4 / 161 / 3 ، تهذيب الأحكام : 3 / 102 / 264 ، مصباح المتهجّد : 630 / 708 كلّها عن محمّد بن عطيه ، الإقبال : 1 / 144 .

م پیوسته با وضو بودن

ن پرهیز از فتنه گری

س نماز در مسجد سهله

ع دعا

م پیوسته با وضو بودن11510.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام (لِرَجُلَینِ تَخاصَما بحَضرَتِهِ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خطاب به اَنَس : ای انَس! زیاد وضو بگیر تا خداوند، عمرت را بیفزاید.ن پرهیز از فتنه گری11506.امام علی علیه السلام :امام رضا علیه السلام:امام صادق علیه السلام فرمود: «از فتنه ها و بدی ها بپرهیزید تا عمرهای شما طولانی شود».س نماز در مسجد سهله11508.امام صادق علیه السلام :امام زین العابدین علیه السلام:هر کس در مسجد سهله دو رکعت نماز بخواند، خداوند دو سال بر عمر او می افزاید.ع دعا11510.امام صادق علیه السلام (به دو نفر که در حضور ایشان بحث و جدل می کردند) امام صادق علیه السلام:خداوندا! طول عمر و دوام توانگری را... از تو می خواهم.11511.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام در دعای هر شب ماه رمضان : و [از تو می خواهم] در آنچه حتمی و مقدّر می کنی، از فرمانِ حتمی در کار حکیمانه در شب قدر، از تقدیری که برنمی گردد و عوض نمی شود، چنین قرار دهی که عمرم را طولانی کنی.

.

2 / 3جَوامِعُ ما يوجِبُ بَرَكَةَ العُمُرِ11513.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله حينَ سَأَلَهُ عَلِيٌّ عليه السلام عَن قَولِ اللّهِ: «يَمْحُواْ اللَّهُ مَا يَشَآءُ وَيُثْبِتُ وَ عِندَهُ أُمُّ الْكِتَبِ (1) » : لأُقِرَّنَّ عَينَكَ بِتَفسيرِها ، ولأُقِرَّنَّ عَينَ اُمَّتى مِن بَعدى بِتَفسيرِها : الصَّدَقَةُ (2) عَلى وَجهِها، وبِرُّ الوالِدَينِ ، وَاصطِناعُ المَعروفِ ؛ يُحَوِّلُ الشَّقاءَ سَعادَةً ، ويَزيدُ فِى العُمُرِ (3) .11514.الدرّ المنثور عن أنس :عنه صلى الله عليه و آله :مَن سَرَّهُ أن يُمَدَّ فى عُمُرِهِ، وأن يُبسَطَ لَهُ فى رِزقِهِ ؛ فَليَصِل رَحِمَهُ (4) .11515.الإمامُ الباقرُ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :مَن اُلهِمَ الصِّدقَ فى كَلامِهِ، وَالإِنصافَ مِن نَفسِهِ، وبِرَّ والِدَيهِ، ووَصلَ رَحِمِهِ ؛ اُنسِئَ لَهُ أجَلُهُ ، ووُسِّعَ عَلَيهِ فى رِزقِهِ ، ومُتِّعَ بِعَقلِهِ، ولُقِّنَ حُجَّتَهُ وَقتَ مُساءَلَتِهِ (5) .11516.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :صِلَةُ الرَّحِمِ وحُسنُ الخُلُقِ وحُسنُ الجِوارِ ؛ يَعمُرنَ الدِّيارَ ، ويَزِدنَ فِى الأَعمارِ (6) . .

1- .الرعد : 39 .
2- .فى المصدر : «الصدق» ، والصحيح ما أثبتناه كما فى بقيه المصادر .
3- .سبل الهدى والرشاد : 9 / 235 عن الإمام على عليه السلام ، الدرّ المنثور : 4 / 661 وفى ذيله «ويقى مصارع السوء» ، كنز العمّال: 2 / 441 / 4444 ؛ تفسير الميزان : 11 / 380 .
4- .الكافى : 2 / 156 / 29 عن الوصافى عن الإمام زين العابدين عليه السلام ، عدّه الداعى : 76 وفيه «فليصل أبويه فإنّ صلتهما من طاعه اللّه » بدل «فليصل رحمه» ، بحار الأنوار : 74 / 85 / 96 ؛ المستدرک على الصحيحين : 4 / 177 / 7280 عن عاصم نحوه ، كنز العمّال : 3 / 365 / 6968 .
5- .أعلام الدين : 265 ، معدن الجواهر : 40 .
6- .مكارم الأخلاق لابن أبى الدنيا : 103 / 329 عن عائشه ، كنز العمّال : 3 / 45 / 5408 نقلاً عن مسند ابن حنبل وسنن الترمذى عن أبى الدرداء وعائشه ؛ الكافى : 2 / 152 / 14 عن الإمام الصادق عليه السلاممن دون إسناد إليه صلى الله عليه و آلهوليس فيه «حسن الخلق» ، بحار الأنوار : 74 / 120 / 82 .

2 / 3مجموعه آنچه مایه برکت عمر است11514.الدرّ المنثور (به نقل از اَنَس) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هنگامی که علی علیه السلام از ایشان درباره این آیه: «خداوند، آنچه را بخواهد، محو می کند و ثابت می دارد، و کتاب اصلی (لوح محفوظ) نزد اوست» پرسید : با تفسیر آن، چشمانت را روشن می کنم و با تفسیر آن، چشم امّت خویش را پس از خودم، فروغ می بخشم: صدقه دادن به نحو شایسته، نیکی به پدر و مادر، و انجام دادن کار نیک [، که]شقاوت را به سعادت تبدیل می کند و عمر را می افزاید.11515.امام باقر علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:هر کس میل دارد که عمرش طولانی و روزی اش فراوان گردد، با خویشاوندان خود صله رحم داشته باشد.11516.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:به هر کس الهام شود که در سخنش راست بگوید، رفتارش با دیگران منصفانه باشد ، به پدر و مادرش نیکی نماید ، و با بستگانش صله رحم کند، اجلش تأخیر می افتد، روزی اش گسترش می یابد، از عقلش بهره مند می شود، و هنگام سؤال و جواب [مأموران الهی،] به او حجّت (پاسخِ لازم) ، تلقین (یادآوری) می گردد.11517.الکافی :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:صله رحم، اخلاق نیکو و رفتار نیک با همسایه، خانه ها را آباد و عمرها را افزون می کند.

.

11518.الكافى :عنه صلى الله عليه و آله :حُسنُ الخُلُقِ وصِلَهُ الأَرحامِ وبِرُّ القَرابَهِ ؛ تَزيدُ فِى الأَعمارِ، وتَعمُرُ الدِّيارَ ولَو كانَ القَومُ فُجّارا (1)
11518.الكافى :الإمام علىّ عليه السلام :عَلَيكُم بِصَنائِعِ الإِحسانِ ، وحُسنِ البِرِّ بِذَوِى الرَّحِمِ وَالجيرانِ ؛ فَإِنَّهُما يَزيدانِ فِى الأَعمارِ ، ويَعمُرانِ الدِّيارَ (2)
11519.رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله :الإمام الباقر عليه السلام :صَدَقَهُ السِّرِّ تُطفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ ، وبِرُّ الوالِدَينِ وصِلَهُ الرَّحِمِ يَزيدانِ فِى الأَجَلِ (3) .11519.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :البِرُّ وحُسنُ الخُلُقِ يَعمُرانِ الدِّيارَ ، ويَزيدانِ فِى الأَعمارِ (4)
11520.عنه صلى الله عليه و آله :الكافى عن زراره :سَمِعتُ أبا عَبدِ اللّهِ عليه السلام يَقولُ : ثَلاثَهٌ إن يَعلَمهُنَّ المُؤمِنُ كانَ زِيادَهً فى عُمُرِهِ ، وبَقاءَ النِّعمَهِ عَلَيهِ .

فَقُلتُ: وما هُنَّ؟

قالَ : تَطويلُهُ فى رُكوعِهِ وسُجودِهِ فى صَلاتِهِ ، وتَطويلُهُ لِجُلوسِهِ عَلى طَعامِهِ إذا (أ)طعَمَ عَلى مائِدَتِهِ ، وَاصطِناعُهُ المَعروفَ إلى أهلِهِ. (5)2 / 4ما يوجِبُ بَرَكَهَ الدّارِ الأُضحِيَّهُ عِندَ البِناءِ11524.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :مَن بَنى مَسكَنا فَليَذبَح كَبشا سَمينا ، وَليُطعِم لَحمَهُ المَساكينَ ، ثُمَّ يَقولُ : «اللّهُمَّ ادحَر عَنّى مَرَدَهَ الجِنِّ وَالإِنسِ وَالشَّياطينِ ، وبارِک لَنا فى بُيوتِنا» إلاّ اُعطِىَ ما سَأَلَ . (6) .

1- .أعلام الدين : 294 ، نزهه الناظر : 15 / 27 ، بحار الأنوار : 77 / 172 / 8 .
2- .غرر الحكم : 6168 ، عيون الحكم والمواعظ : 342 / 5846 .
3- .الزهد للحسين بن سعيد : 36 / 94 عن الوصافى ، بحار الأنوار : 74 / 82 / 89 .
4- .الكافى: 2 / 100 / 8 ، الزهد للحسين بن سعيد : 29 / 72 ، حليه الأبرار : 1 / 222 / 9 كلّها عن عبد اللّه بن سنان ، بحار الأنوار : 71 / 395 / 73 .
5- .الكافى : 4 / 49 / 15، المواعظ العدديه : 179 .
6- .الكافى : 6 / 299 / 20 عن السكونى عن الإمام الصادق عليه السلام ، ثواب الأعمال : 221 / 1 عن السكونى عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلامعنه صلى الله عليه و آله .

الف قربانی کردن به هنگام ساختنِ خانه

11520.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:اخلاق نیکو، صله رحم، و نیکی کردن به خویشاوندان، عمرها را می افزاید و خانه ها را آباد می سازد، هر چند که مردم، گنهکار باشند.11521.کنز العمّال (به نقل از ابو هدبه از انس) امام علی علیه السلام:بر شما باد انجام دادن کارهای نیک و نیکی کردنِ شایسته به خویشاوندان و همسایگان، که این دو کار، عمرها را افزون و خانه ها را آباد می سازد.11522.امام علی علیه السلام :امام باقر علیه السلام:صدقه پنهانی، خشم پروردگار را فرو می نشاند و نیکی کردن به پدر و مادر و صله رحم، عمر را طولانی می کنند.11523.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام:نیکی و اخلاق نیکو، خانه ها را آباد و عمرها را طولانی می سازند.11524.امام علی علیه السلام :الکافی به نقل از زراره : شنیدم که امام صادق علیه السلاممی فرمود: «سه چیز است که اگر مؤمن آنها را بداند [و بدانها عمل کند]، موجب افزایش عمر و پایداری نعمت بر او خواهد شد».

پرسیدم: آن سه چیز کدام اند؟

فرمود: «طول دادن رکوع و سجود در نمازش؛ طول دادن نشستن بر سر سفره خویش، آن گاه که دیگران را بر سر سفره خود غذا می دهد؛ و نیکی کردن به خانواده اش».2 / 4آنچه مایه برکت خانه استالف قربانی کردن به هنگام ساختنِ خانه11528.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:هر کس خانه ای می سازد، گوسفند چاقی قربانی کند و گوشت آن را به بینوایان دهد. سپس بگوید: «پروردگارا! سرکشانِ جن و انس و شیاطین را از من بران و این خانه را برای ما مبارک گردان». اگر چنین کند، آنچه خواسته است، عطایش کنند.

.

ب الإطعام11530.عنه عليه السلام (يَتَبَرَّأُ مِن الظُّلمِ) رسول اللّه صلى الله عليه و آله :الرِّزقُ إلى مُطعِمِ الطَّعامِ أسرَعُ مِنَ السِّكّينِ إلى ذِروَةِ البَعيرِ ، وإنَّ اللّهَ تَعالى يُباهى بِمُطعِمِ الطَّعامِ المَلائِكَةَ . (1)راجع : ص 418 (الأعمال والبركه / الإطعام) .

ج البَنات11526.امام علي عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :ما مِن بَيتٍ فيهِ البَناتُ إلاّ نَزَلَت كُلَّ يَومٍ عَلَيهِ اثنَتا عَشرَةَ بَرَكَةً ورَحمَةً مِنَ السَّماءِ ، ولا تَنقَطِعُ زِيارَةُ المَلائِكَةِ مِن ذٰلِكَ البَيتِ ، يَكتُبونَ لِأَبيهِم كُلَّ يَومٍ ولَيلَةٍ عِبادَةَ سَنَةٍ . (2)راجع : ص 476 (الإنسان والبركه / الصبيان) .

د التَّسليمُ عِندَ دُخولِ البَيتِ11529.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إذا دَخَلَ أحَدُكُم بَيتَهُ فَليُسَلِّم ؛ فَإِنَّهُ يَنزِلُهُ البَرَكَةُ وتَأنَسُهُ المَلائِكَةُ . (3)ه التَّسمِيَةُ بِأسماءِ الأَنبِياءِ11531.امام على عليه السلام (در همان خطبه) رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إذا كانَ اسمُ بَعضِ أهلِ البَيتِ اسمَ نَبِيٍّ لَم تَزَلِ البَرَكَةُ فيهِم . (4) .

1- .تنبيه الخواطر : 1 / 171 عن عبد اللّه بن مسعود .
2- .جامع الأخبار : 285 / 765 عن أبى هريره .
3- .علل الشرايع : 583 / 23 عن يعقوب رفعه إلى الإمام علىّ عليه السلام ، مشكاه الأنوار : 341 / 1092 عن الإمام علىّ عليه السلام ، بحار الأنوار : 76 / 7 / 25 وص 175 / 2 .
4- .دعائم الإسلام : 2 / 188 / 682 عن الإمام الصادق عليه السلام .

ب اطعام

ج دختران

د سلام دادن به هنگام ورود به خانه

ه نامگذاری به نام پیامبران

ب اِطعام11533.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:[شتابِ] روزی به سوی اطعام کننده، سریع تر از [فرو رفتن]چاقو در کوهان شتر است و خداوند متعال بر فرشتگان، به [وجود این] اطعام کننده مباهات می کند.ر . ک : ص 419 (کارها و برکت / اطعام).

ج دختران11536.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هیچ خانه ای نیست که در آن دختران باشند ، مگر آن که هر روز از آسمان بر آن ، دوازده برکت و رحمت فرود می آید و دیدار فرشتگان از آن خانه قطع نمی شود [، ضمن آن که]برای پدر آنان ، هر شب و روز ، عبادت یک سال را می نویسند .ر . ک : ص 477 (انسان و برکت / کودکان) .

د سلام دادن به هنگام ورود به خانه11539.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:هر گاه یکی از شما به خانه خود وارد می شود، سلام دهد؛ چرا که برکت می آورد و فرشتگان با آن، مأنوس می شوند.ه نامگذاری به نام پیامبران11533.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:هرگاه نام برخی از اهل خانه نام پیامبری باشد، در میان آنان پیوسته برکت خواهد بود.

.

11534.امام علی علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :مَن سَمّی بِاسمی یَرجو بَرَکَتی ویُمنی ، غَدَت عَلَیهِ البَرَکَهُ وراحَت إلی یَومِ القِیامَهِ . (1)و جَودَهُ المَوضِعِ وسَعَهُ السّاحَهِ وحُسنُ الجِوارِ11536.امام علی علیه السلام :الإمام علیّ علیه السلام :إنَّ لِلدّارِ شَرَفا ، وشَرَفُهَا السّاحَهُ الواسِعَهُ ، وَالخُلَطاءُ الصّالِحونَ . وإنَّ لَها بَرَکَهً، وبَرَکَتُها جَودَهُ مَوضِعِها، وسَعَهُ ساحَتِها ، وحُسنُ جِوارِ جیرانِها . (2)2 / 5الأخلاقُ وَالبَرَکَهُأ حُسنُ النِّیَّهِ11540.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :الإمام الصادق علیه السلام :مَن حَسُنَت نِیَّتُهُ زیدَ فی رِزقِهِ . (3)ب حُسنُ الخُلُقِ11542.عنه علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :حُسنُ الخُلُقِ وکَفُّ الأَذی یَزیدانِ فِی الرِّزقِ . (4)11543.عنه علیه السلام :الإمام علیّ علیه السلام :فی سَعَهِ الأَخلاقِ کُنوزُ الأَرزاقِ . (5)
.

1- .اُسد الغابه : 1 / 535 / 745 عن ابن جشیب عن أبیه ، کنز العمّال : 16 / 421 / 45221 نقلاً عن ابن أبی عاصم وأبی نعیم .
2- .مکارم الأخلاق : 1 / 273 / 830 عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، بحار الأنوار : 76 / 154 / 34 .
3- .الکافی : 2 / 105 / 11 عن الحسن بن زیاد الصیقل و ج 8 / 219 / 269 عن مثنّی الحنّاط ومحمّد بن مسلم ، تحف العقول : 295 عن الإمام الباقر علیه السلامو ص 388 عن الإمام الکاظم علیه السلام ، الأمالی للطوسی : 245 / 425 عن الحسن بن زیاد الصیقل ، کنز الفوائد : 2 / 197 عن الإمام علیّ علیه السلام ، الخصال : 87 / 21 عن محمّد بن مسلم ، بحار الأنوار : 70 / 205 / 15 .
4- .الفردوس : 2 / 140 / 2713 عن الإمام علیّ علیه السلام ؛ مشکاه الأنوار : 260 / 769 عن الإمام الصادق علیه السلامنحوه .
5- .الکافی: 8/23/4 عن جابر بن یزید عن الإمام الباقر علیه السلام، تحف العقول:98وص214،بحارالأنوار:1/287/77.

و جایگاه خوب، وسعت حیاط و همسایه شایسته

2 / 5اخلاق و برکت

الف نیّت نیک

ب اخلاق نیک

11544.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:هر که به نام من نامگذاری کند، برکت و خجستگیِ مرا امید داشته باشد . برکت به سوی او خواهد آمد و تا قیامت [باقی]خواهد بود.و جایگاه خوب، وسعت حیاط و همسایه شایسته11546.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام:خانه را شرافتی است. شرافت خانه، به وسعت حیاط (قسمت جلوی خانه) و دوستان شایسته است. و خانه را برکتی است. برکت خانه جایگاه خوب آن، وسعتِ محوطه آن، و همسایگان شایسته آن است.2 / 5اخلاق و برکتالف نیّت نیک11542.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام:هر کس نیّتش نیکو باشد، روزی اش افزوده می شود.ب اخلاق نیک11544.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:خوش اخلاقی و نیازردن دیگران، روزی را می افزاید.11545.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام:در خوش اخلاقی، گنجینه های روزی نهفته است .

.

11546.امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :التَّوَدُّدُ يُمنٌ . (1)ج حُسنُ القَولِ11548.عنه عليه السلام :الإمام زين العابدين عليه السلام :القَولُ الحَسَنُ يُثرِى المالَ ، ويُنمِى الرِّزقَ ، ويُنسِئُ فِى الأَجَلِ . (2)د حُسنُ الجِوارِ11550.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :البِرُّ وحُسنُ الجِوارِ زِيادَهٌ فِى الرِّزقِ ، وعِمارَهٌ فِى الدُّنيا . (3)11551.عنه عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :حُسنُ الجِوارِ يَزيدُ فِى الرِّزقِ . (4)11552.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :حُسنُ الجِوارِ زِيادَهٌ فِى الأَعمارِ ، وعِمارَهُ الدِّيارِ . (5)ه الصِّدق11554.عنه صلى الله عليه و آله (لِرَجُلٍ يُحِبُّ أن يُحشَرَ يَومَ القِيامَهِ فى) رسول اللّه صلى الله عليه و آله لِعَلِيٍّ عليه السلام : اِعلَم أَنَّ الصِّدقَ مُبارَکٌ ، وَالكِذبَ مَشؤومٌ . (6)11548.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إذَا التّاجِرانِ صَدَقا بورِکَ لَهُما ، فَإِذا كَذِبا وخانا لَم يُبارَک لَهُما . (7) .

1- .غرر الحكم : 59 ، عيون الحكم والمواعظ : 37 / 760 وفيه «التؤده» .
2- .الخصال : 317 / 100 ، الأمالى للصدوق : 49 / 1 كلاهما عن أبى حمزه الثمالى ، روضه الواعظين : 404 ، بحار الأنوار : 71 / 310 / 1 .
3- .الأُصول الستّه عشر : 77 عن عبد اللّه بن أبى طلحه عن الإمام الصادق عليه السلاموراجع مشكاه الأنوار : 374 / 1226 .
4- .الكافى : 2 / 666 / 3 ، الزهد للحسين بن سعيد : 43 / 115 كلاهما عن إبراهيم بن أبى رجاء ، مشكاه الأنوار : 260 / 769 عن الإمام الصادق عليه السلامنحوه ، بحار الأنوار : 74 / 153 / 14 .
5- .الكافى : 2 / 667 / 7 عن أبى مسعود .
6- .تحف العقول : 14 ، بحار الأنوار : 77 / 67 / 6 .
7- .الكافى : 5 / 174 / 2 ، تهذيب الأحكام : 7 / 26 / 110 كلاهما عن الحسين بن عمر بن يزيد عن أبيه عن الإمام الصادق عليه السلام ، الخصال : 45 / 43 عن زيد بن علىّ عن الإمام زين العابدين عن أبيه عن جدّه عليهم السلامعنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : 103 / 95 / 14 .

ج گفتار نیک

د رفتار نیک با همسایه

ه راستی

11549.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام:محبّت کردن، خُجستگی است.ج گفتار نیک11551.امام علی علیه السلام :امام زین العابدین علیه السلام:گفتار نیکو، ثروت را می افزاید، روزی را رشد می دهد، و مرگ را به تأخیر می اندازد.د رفتار نیک با همسایه11553.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:نیکی و رفتار نیک با همسایه، مایه افزایش روزی و آبادانی دنیاست.11554.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (در پاسخ مردی که دوست داشت روز قیامت در روشنایی) امام صادق علیه السلام:رفتار نیک با همسایه، روزی را می افزاید.11555.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :امام صادق علیه السلام:رفتار نیک با همسایه، مایه افزونی عمرها و آبادانی سرزمین هاست.ه راستی11557.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام (لَمّا سُئلَ عن قَولِ اللّهِ عَزَّ و جلَّ : {Q}) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خطاب به علی علیه السلام : بدان که راستی، خجسته است و دروغ، شوم.11555.امام باقر علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:اگر دو معامله گر راست بگویند، برای هر دو خجسته می شود. پس هرگاه دروغ بگویند و خیانت کنند، برای هیچ کدام خجسته نخواهد بود.

.

11556.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :صحیح البخاری عن حکیم بن حزام :قالَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : البَیِّعانِ بِالخِیارِ ما لَم یَتَفَرَّقا أو قالَ : حَتّی یَتَفَرَّقا فَإن صَدَقا وبَیَّنا بورِکَ لَهُما فی بَیعِهِما ، وإن کَتَما وکَذِبا مُحِقَت بَرَکَهُ بَیعِهِما . (1)11557.امام صادق علیه السلام (در پاسخ به سؤال از آیه «و هر که در آن به ستم کج) رسول اللّه صلی الله علیه و آله :عَلَیکُم بِالصِّدقِ ؛ فَإنَّ الصِّدقَ یَهدی إلَی البِرِّ ، وإنَّ البِرَّ یَهدی إلَی الجَنَّهِ . وما یَزالُ الرَّجُلُ یَصدُقُ ویَتَحَرَّی الصِّدقَ حَتّی یُکتَبَ عِندَ اللّهِ صِدّیقا . (2)11558.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام (فی قولِهِ تعالی : {Q} «الذینَ آمَنوا و لَمْ یَل) عنه صلی الله علیه و آله :الوَفاءُ وَالصِّدقُ یَجُرّانِ الرِّزقَ . (3)و السَّخاءالکتاب«فَأَمَّا مَنْ أَعْطَی وَ اتَّقَی * وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنَی * فَسَنُیَسِّرُهُ لِلْیُسْرَی . (4) »

الحدیث11560.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :الرِّزقُ إلی بَیتٍ فیهِ السَّخاءُ أسرَعُ مِنَ الشَّفرَهِ إلی سَنامِ البَعیرِ . (5) .

1- .صحیح البخاری : 2 / 732 / 1973 وص 743 / 2004 وح 2008 ، سنن أبی داود : 3 / 274 / 3459 ، سنن الترمذی : 3 / 548 / 1246 ، مسند ابن حنبل : 5 / 227 / 15314 ، السنن الکبری : 5 / 442 / 10436 ، کنز العمّال : 4 / 46 / 9432 .
2- .صحیح مسلم : 4 / 2013 / 105 ، سنن أبی داود : 4 / 297 / 4989 ، سنن الترمذی : 4 / 347 / 1971 ، مسند ابن حنبل : 2 / 125 / 4108 کلّها عن عبد اللّه بن مسعود ، کنز العمّال : 3 / 346 / 61 ؛ تنبیه الخواطر : 1 / 43 وفیه من «الصدق . . .» .
3- .الفردوس : 4 / 436 / 7268 عن ابن عبّاس .
4- .اللیل : 5 7.
5- .تاریخ دمشق : 13 / 24 / 3031 عن أبی سعید الخدری ، تاریخ أصبهان : 1 / 321 / 572 عن جابر ، کنز العمّال : 9 / 244 / 25848 .

و بخشندگی

11561.عنه صلی الله علیه و آله :الصحیح البخاری به نقل از حکیم بن حزام : پیامبر خدا فرمود: «دو معامله گر، تا از هم جدا نشده اند، اختیار [فسخ معامله را] دارند. پس اگر راست بگویند و [عیب را]آشکارا بیان کنند، دادوستد برای هر دو، برکت خواهد داشت؛ و اگر [عیب را]بپوشانند و دروغ بگویند، برکت از دادوستدشان رخت برمی بندد».11562.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:راست بگویید؛ چرا که راستی، به نیکی رهنمون می شود و نیکی به بهشت می برد. و پیوسته انسان، راست می گوید و در پی راستی است، تا آن جا که نزد خداوند، «صِدّیق (1) (بسیار راستگو)» نوشته می شود.11563.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:وفا و راستی، روزی می آورند.و بخشندگیقرآن«پس هر کس ببخشد و پروا پیشه کند * و به نیکی [و بهشت]باور داشته باشد * کارها را برایش آسان می سازیم » .

حدیث11565.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:[سرعت] روزی به سوی خانه ای که در آن، بخشندگی است، تندتر از نفوذ تیغ در کوهان شتر است.

.

1- .اشاره است به مقام «صدّیقان» که در آیه شریف : «فَأُوْلَئِکَ مَعَ الَّذِینَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَیْهِم مِّنَ النَّبِیِّینَ وَالصِّدِّیقِینَ وَالشُّهَدَآءِ وَالصَّلِحِینَ»(نساء ، آیه 69) ، پس از مقام انبیا آمده است .

11566.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ مَفاتيحَ الرِّزقِ مُتَوَجِّهَةٌ نَحوَ العَرشِ ، ويُنَزِّلُ اللّهُ عَلَى النّاسِ أرزاقَهُم عَلى قَدرِ نَفَقاتِهِم ، فَمَن كَثَّرَ كُثِّرَ لَهُ ، ومَن قَلَّلَ قُلِّلَ لَهُ . (1)11567.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :ما فَتَحَ رَجُلٌ بابَ عَطِيَّةٍ يُريدُ بِها صِلَةً إلاّ زادَهُ اللّهُ بِها كَثرَةً ، وما فَتَحَ رَجُلٌ بابَ مَسأَلَةٍ يُريدُ بِها كَثرَةً إلاّ زادَهُ اللّهُ عز و جل بِها قِلَّةً . (2)11564.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام علىّ عليه السلام :عَلَيكُم بِالسَّخاءِ وحُسنِ الخُلُقِ ؛ فَإِنَّهُما يَزيدانِ الرِّزقَ ويوجِبانِ المَحَبَّةَ . (3)11565.امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :إنَّ أفضَلَ مَا استُجلِبَ بِهِ الثَّناءُ ؛ السَّخاءُ ، وإنَّ أجزَلَ مَا استُدِرَّت بِهِ الأَرباحُ الباقِيَهُ ؛ الصَّدَقَهُ . (4)11566.امام على عليه السلام :مسند أبى يعلى عن أبى برزه :كانَ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه و آله تِسعُ نِسوَةٍ ، فَقالَ يَوما : خَيرُكُنَّ أطوَلُكُنَّ يَدا . فَقامَت كُلُّ واحِدَةٍ تَضَعُ يَدَها عَلَى الجِدارِ ، قالَ : لَستُ أعنى هذا ، ولكِن أصنَعَكُنَّ يَدَينِ . (5)ز الرِّفق11568.الإمامُ الباقرُ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله علَيه و آله :إنَّ فِى الرِّفقِ الزِّيادَةَ وَالبَرَكَةَ ، ومَن يُحرَمِ الرِّفقَ يُحرَمِ الخَيرَ . (6) .

1- .كنز العمّال : 6 / 350 / 16009 ، الجامع الصغير : 1 / 375 / 2454 كلاهما نقلاً عن الدارقطنى فى الإفراد عن أنس .
2- .مسند ابن حنبل : 3 / 434 / 9630 ، شُعَب الإيمان : 3 / 233 / 3413 وفيه «لصدقه» بدل «يريد بها» و «مسكه» بدل «مسأله» ، المعجم الأوسط : 7 / 190 / 7239 وفيه «يبتغى وجه اللّه أو صله» بدل «يريد بها صله» وكلّها عن أبى هريره ، كنز العمّال : 3 / 643 / 8304 .
3- .غرر الحكم : 6161 ، عيون الحكم والمواعظ : 342 / 5841 .
4- .غرر الحكم : 3654 ، عيون الحكم والمواعظ : 156 / 3391 .
5- .مسند أبى يعلى : 13 / 425 / 7430 ، تاريخ بغداد : 5 / 6 نحوه ، كنز العمّال : 6 / 342 / 15951 .
6- .الكافى : 2 / 119 / 7 عن عمرو بن أبى المقدام رفعه ؛ المعجم الكبير : 2 / 348 / 2458 عن جرير .

ز مدارا

11569.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:کلیدهای روزی، رو به عرش اند و خداوند، روزی های مردم را به اندازه هزینه کردن هایشان [در راه خدا] فرو می فرستد: پس هر که زیاد هزینه کند، روزی اش افزوده می شود و هر که کم هزینه کند، روزی اش کاسته می شود.11570.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:هرگز هیچ کس درِ بخشش را به قصد نیکی رسانی به دیگری نگشود، مگر آن که خداوند به سبب آن، مالش را افزود؛ و هرگز کسی درِ درخواست را به قصد مال افزایی نگشود، مگر آن که خداوند به سبب آن، از روزی اش کاست.11571.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام:بخشنده و خوش اخلاق باشید، که این دو صفت، روزی را می افزایند و محبّت می آورند.11572.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام:برترین چیزی که می توان با آن، ستایش را به دست آورد، بخشندگی است و پُرثمرترین چیزی که می توان با آن ، سودهای ماندگار پدید آورد، صدقه است.11573.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :مسند أبی یَعلی به نقل از ابو برزه : پیامبر صلی الله علیه و آلهنُه همسر داشت. روزی فرمود: «بهترینِ شما، بلنددست ترین شماست» (1) . هر یک از زنان برخاستند و دست خود را بر دیوار نهادند. فرمود: «مقصودم این نبود؛ بلکه کسی [بود]که دستانش بخشنده تر باشد».ز مدارا11575.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:در مدارا، فزونی و برکت است، و هر که از مدارا محروم باشد، از خیر، محروم گشته است.

.

1- .کنایه از نعمت و خیررسانی است.

11568.امام باقر علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :الرِّفقُ یُمنٌ ، وَالخُرقُ شُؤمٌ . (1)11569.امام علی علیه السلام :الإمام علیّ علیه السلام :مَنِ استَعمَلَ الرِّفقَ استَدَرَّ الرِّزقَ . (2)11570.امام علی علیه السلام :عنه علیه السلام :التَّلَطُّفُ مِفتاحُ الرِّزقِ . (3)ح الأَمانَه11572.امام علی علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :الأَمانَهُ تَجلِبُ الغِنی . (4)11573.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه صلی الله علیه و آله :الأَمانَهُ تَجلِبُ الرِّزقَ . (5)راجع : ص 586 (موانع البرکه / الخیانه) .

ط القَناعَه11576.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (لَمّا سُئلَ : أیُّ ذنبٍ أعجَلُ عُقوبَهً لِصاحِب) رسول اللّه صلی الله علیه و آله :القَناعَهُ بَرَکَهٌ . (6) .

1- .الکافی : 2 / 119 / 4 عن معاذ بن مسلم عن الإمام الصادق علیه السلام ، غرر الحکم : 798 وفیه «الیمن مع الرفق» ، بحار الأنوار : 75 / 59 / 23 .
2- .غرر الحکم : 8647 ، عیون الحکم والمواعظ : 440 / 7651 .
3- .أعلام الدین : 96 .
4- .قرب الإسناد : 116 / 408 عن الحسین بن علوان عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام ، بحار الأنوار : 75 / 114 / 6 وص 171 / 4 .
5- .الکافی : 5 / 133 / 7 عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، تحف العقول : 45 ، الخصال : 505 / 2 عن سعید بن علاقه عن الإمام علیّ علیه السلام ، مشکاه الأنوار : 230 / 645 ، روضه الواعظین : 499 وفی الثلاثه الأخیره «استعمال الأمانه یزید فی الرزق» وکلاهما عن الإمام علیّ علیه السلام ، بحار الأنوار : 77 / 149 / 78 ؛ مسند الشهاب : 1 / 72 / 64 وفیه «الأمانه تجرّ الرزق» ، الفردوس : 1 / 121 / 415 عن جابر ، کنز العمّال : 3 / 60 / 5493 .
6- .الجعفریّات : 160 عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام .

ح امانتداری

ط قناعت

11577.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:مدارا، خُجستگی است و خشونت، شومی.11578.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام:هر کس مدارا را به کارگیرد، روزی را سرشار ساخته است.11576.امام علی علیه السلام (در پاسخ به این پرسش که کیفر کدام گناه زودتر به) امام علی علیه السلام:لطف (مهربانی)، کلید روزی است.ح امانتداری11578.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:امانتداری، بی نیازی می آورد.11579.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:امانتداری، روزی می آورد.ر . ک : ص 587 (موانع برکت، خیانت).

ط قناعت11579.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:قناعت، برکت است.

.

11580.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :مَن قَنِعَ بِما رَزَقَهُ اللّهُ فَهُوَ مِن أغنَى النّاسِ . (1)11581.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :القَناعَةُ مُلكٌ لا يَزولُ ، وهِيَ مَركَبُ رِضَا اللّهِ تَعالى ، تَحمِلُ صاحِبَها إلى دارِهِ . (2)11582.لقمانُ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :القَناعَةُ كَنزٌ لا يَفنى . (3)11583.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :القَناعَةُ راحَةٌ . (4)11584.عنه صلى الله عليه و آله (فى قولِهِ تعالى : {Q}«و كَذلِكَ أخْذُ رَبِّكَ) نهج البلاغه :سُئِلَ أميرُ المُؤمِنينَ عليه السلام عَن قَولِهِ تَعالى : «فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَوةً طَيِّبَةً (5) » فَقالَ : هِيَ القَناعَةُ . (6)11582.لقمان عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :مَن قَنِعَ بِاليَسيرِ استَغنى عَنِ الكَثيرِ ، ومَن لَم يَستَغنِ بِالكَثيرِ افتَقَرَ إلَى الحَقيرِ . (7)11583.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :مَن وُهِبَت لَهُ القَناعَةُ صانَتهُ . (8) .

1- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 4 / 358 / 5762 عن حمّاد بن عمرو وأنس بن محمّد عن أبيه جميعا عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، الكافى : 2 / 139 / 9 عن أبى حمزه عن الإمام الباقر والصادق عليهماالسلام ، الأمالى للمفيد : 184 / 9 ، الزهد للحسين بن سعيد : 19 / 40 كلاهما عن أبى حمزه الثمالى عن الإمام زين العابدين عليه السلام ، الخصال : 125 / 122 عن أنس بن محمّد عن أبيه عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : 7 ، بحار الأنوار : 73 / 178 / 21 ؛ حليه الأولياء : 3 / 135 عن أبى حمزه عن الإمام زين العابدين عليه السلاموراجع سنن الترمذى : 4 / 551 / 2305 ومسند ابن حنبل : 3 / 182 / 8101 .

2- .مصباح الشريعه : 185 .

3- .إرشاد القلوب : 118 عن جابر بن عبد اللّه ، مشكاه الأنوار : 233 / 664 ، روضه الواعظين : 500 ؛ الدرّ المنثور : 2 / 96 نقلاً عن البيهقى فى الزهد عن جابر بن عبد اللّه .

4- .أعلام الدين : 341 عن ابن عبّاس .

5- .النحل: 97 .

6- .نهج البلاغه : الحكمه 229 ، بحار الأنوار : 71 / 345 / 2 .

7- .الإرشاد : 1 / 301 ، بحار الأنوار : 77 / 420 / 40 .

8- .غرر الحكم : 8435 .

11584.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (درباره آیه «و چنین بود به قهر گرفتن پروردگارت و) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:کسی که به روزیِ خدادادش قناعت کند ، از بی نیازترین مردم خواهد بود .11585.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:قناعت، مُلکی بی زوال و سبب کسب رضای خداوند است که قناعت پیشه را به خانه اش می رساند.11586.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:قناعت، گنجی بی پایان است.11587.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:قناعت، آسودگی است.11588.تفسیر نور الثقلین :نهج البلاغه:از امیر مؤمنان علیه السلام درباره آیه: «او را به حیاتی پاک، زنده می داریم» پرسیدند [که مقصود از «حیات پاک» چیست؟] . فرمود: آن، قناعت است.11585.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام:هر کس به اندکْ قانع باشد، از بسیارْ بی نیاز می گردد، و هر که با بسیارْ احساس بی نیازی نکند، به اندک نیازمند می شود.11586.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام:قناعت به هر کس داده شود، او را مصون می دارد. .

11587.امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :اِقنَع بِما اُوتيتَهُ تَكُن مَكفِيّا . (1)11588.تفسير نور الثقلين :عنه عليه السلام :مَن قَنِعَت نَفسُهُ أعانَتهُ عَلَى النَّزاهَهِ وَالعَفافِ . (2)11589.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :مَن قَنِعَ حَسُنَت عِبادَتُهُ . (3)11590.بحار الأنوار :عنه عليه السلام :مَن قَنِعَ قَلَّ طَمَعُهُ . (4)11589.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :أصلُ العَفافِ القَناعَهُ ، وثَمَرَتُها قِلَّهُ الأحزانِ . (5)11590.بحار الأنوار :عنه عليه السلام :القَناعَهُ تُؤَدّى إلَى العِزِّ . (6)11591.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :اِقنَعوا بِالقَليلِ مِن دُنياكُم لِسَلامَهِ دينِكُم ؛ فَإنَّ المُؤمِنَ البُلغَهُ اليَسيرَهُ مِنَ الدُّنيا تُقنِعُهُ . (7)11592.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه عليه السلام :إذا رَغِبتَ فى صَلاحِ نَفسِكَ فَعَلَيكَ بِالاِقتِصادِ وَالقُنوعِ وَالتَّقَلُّلِ . (8)11593.عنه عليه السلام :الإمام ا لباقر عليه السلام :القَناعَهُ لَذَّهُ العَيشِ . (9)11594.عنه عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :مَن قَنِعَ بِالمَقسومِ استَراحَ مِنَ الهَمِّ وَالكَربِ وَالتَّعَبِ ، وكُلَّما نَقَصَ مِنَ القَناعَهِ زادَ فِى الرَّغَبَهِ وَالطَّمَعِ . وَالطَّمَعُ وَالرَّغبَهُ فِى الدُّنيا أصلانِ لِكُلِّ شَرٍّ ، وصاحِبُهُما لا يَنجو مِنَ النّارِ إلاّ أن يَتوبَ عَن ذلِكَ . (10) .

1- .غرر الحكم : 2333 ، عيون الحكم والمواعظ : 75 / 1821 .
2- .غرر الحكم : 8663 ، عيون الحكم والمواعظ : 440 / 7661 وفيه «والكفاف» بدل «والعفاف» .
3- .غرر الحكم : 7795 ، عيون الحكم والمواعظ : 452 / 8091 .
4- .غرر الحكم : 7974 ، عيون الحكم والمواعظ : 430 / 7371 .
5- .مطالب السؤول : 50 ؛ بحار الأنوار : 78 / 7 / 59 .
6- .غرر الحكم : 1123 ، عيون الحكم والمواعظ : 45 / 1092 وراجع ح 66 و 219 و 2260 و 4646 .
7- .غرر الحكم : 2549 ، عيون الحكم والمواعظ : 87 / 2084 .
8- .غرر الحكم : 4172 ، عيون الحكم والمواعظ : 137 / 3124 .
9- .تاريخ اليعقوبى : 2 / 321 .
10- .مصباح الشريعه : 184 .

11595.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام:به آنچه تو را داده اند، قانع باش تا کفایت شده باشی.11591.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام:هر کس جانش قانع باشد، قناعت، او را بر پاکی و پاکدامنی یاری می کند.11592.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام:هر که قانع باشد، عبادتش نیکو شود.11593.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام:هر که قانع باشد، طمعش اندک شود.11594.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام:ریشه پاکدامنی، قناعت است و میوه آن، کم بودن غصّه ها.11595.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام:قناعت، به عزّت می رساند.11596.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام:به خاطر سلامت دین خود، به اندکِ از دنیایتان قناعت کنید؛ چرا که مؤمن را، دستمایه اندکی از دنیا، قانع می سازد.11597.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام علی علیه السلام:هر گاه خواستی خویش را اصلاح کنی، بر تو باد به میانه روی، قناعت، و به کم ساختن.11598.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :امام باقر علیه السلام:قناعت، لذّت زندگی است.11599.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام:هر که به روزیِ تقسیم شده قانع باشد، از اندوه و رنج و خستگی آسوده گردد. هر چه قناعت کم[تر] شود، خواستن و آزمندی افزوده گردد، و آزمندی و خواستن در دنیا، ریشه هر بدی است و آزمند دنیاخواه، از دوزخ نمی رهَد، مگر آن که از این خصلت[ها] توبه کند. .

11596.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام الرضا علیه السلام :القَناعَةُ تَجمَعُ إلی صِیانَهِ النَّفسِ وعِزِّ القَدرِ طَرحَ (1) مُؤَنِ الاِستِکثارِ وَالتَّعَبُّدِ لِأَهلِ الدُّنیا .

ولا یَسلُکُ طَریقَ القَناعَهِ إلاّ رَجُلانِ : إمّا مُتَقَلِّلٌ یُریدُ أجرَ الآخِرَهِ ، أو کَریمٌ مُتَنَزِّهٌ عَن لِئامِ النّاسِ . (2)ی الرِّضا11598.امام باقر علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :إنَّ لِکُلِّ امرِئٍ رِزقا هُوَ یَأتیهِ لا مَحالَهَ ، فَمَن رَضِیَ بِهِ بورِکَ لَهُ فیهِ ووَسِعَهُ ، ومَن لَم یَرضَ بِهِ لَم یُبارَک لَهُ فیهِ ولَم یَسَعهُ ؛ إنَّ الرِّزقَ لَیَطلُبُ الرَّجُلَ کَما یَطلُبُهُ أجَلُهُ . (3)11599.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه صلی الله علیه و آله :إنَّ اللّهَ تَبارَکَ وتَعالی یَبتَلی عَبدَهُ بِما أعطاهُ ، فَمَن رَضِیَ بِما قَسَمَ اللّهُ عز و جل لَهُ بارَکَ اللّهُ لَهُ فیهِ ووَسِعَهُ ، ومَن لَم یَرضَ لَم یُبارِک لَهُ . (4)11600.کنز العمّال عن عائشهِ :الإمام الرضا علیه السلام :أوحَی اللّهُ عز و جل إلی نَبِیٍّ مِنَ الأنبِیاءِ : إذا اُطِعتُ رَضیتُ ، وإذا رَضیتُ بارَکتُ ، ولَیسَ لِبَرَکَتی نِهایَهٌ . (5) .

1- .کذا ، وفی سائر المصادر : «وطرح» .
2- .نثر الدرّ : 361 ، العدد القویّه : 297 / 26 وفیه «متعبّد» بدل «متقلّل» ، نزهه الناظر : 128 / 9 وفیه «متعلّل» بدل «متقلّل» ، أعلام الدین : 307 وفیه من «لا یسلک طریق . . . إمّا متعبّد . . .» ، بحار الأنوار : 78 / 349 / 6 وص 353 / 9 .
3- .أعلام الدین : 342 عن ابن عمر ، بحار الأنوار : 77 / 185 / 10 ؛ کنز العمّال : 1 / 114 / 536 نقلاً عن الدیلمی عن ابن عبّاس نحوه .
4- .مسند ابن حنبل : 7 / 282 / 20301 ، شُعَب الإیمان : 2 / 121 / 1353 نحوه وکلاهما عن أبی العلاء بن الشخیر عن رجل من بنی سلیم وج 7 / 125 / 9725 عن أحمد بن سلیم ، کنز العمّال : 3 / 390 / 7090 وراجع المعجم الأوسط : 8 / 189 / 8362 وحلیه الأولیاء : 2 / 213 .
5- .الکافی : 2 / 275 /26 عن سلیمان الجعفری ، بحار الأنوار : 73 / 341 / 23 ؛ الزهد لابن حنبل: 69 عن وهب من دون إسنادٍ إلی المعصوم وفیه «إنّ الربّ تبارک و تعالی قال فی بعض ما یقول لبنی إسرائیل : إنّی ...» .

ی رضایت

11601.عیسی علیه السلام :امام رضا علیه السلام:قناعت در کنار خویشتن بانی و عزّت جایگاه، بار افزونخواهی و بردگی[طلبی]دنیاداران را از دوش انسان برمی دارد.

راه قناعت را جز دو کس نمی پوید: یکی، آن که به اندک بسازد تا به پاداش آخرت رسد؛ و دیگر آن بزرگواری که خود را از مردم فرومایه، کنار بکشد.ی رضایت (1)11601.عیسی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:هر کسی روزی ای دارد که ناچار به او خواهد رسید. پس هر که به آن راضی شود ، برایش پُربرکت خواهد شد و او را بس خواهد بود و هر که به آن راضی نباشد، نه برکت خواهد یافت و نه او را بس خواهد بود . روزی، در پی انسان است ، آن گونه که اجلش در پی اوست.11602.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:خداوند متعال، بنده اش را با آنچه به او می دهد، می آزماید . پس هر که به قسمت خدا راضی باشد، خداوند به آنچه داده، برکت و وسعت می بخشد؛ و هر که به آن راضی نباشد، برکت نخواهد یافت.11603.عنه علیه السلام (فی وصیَّتِهِ للحَسَنَینِ علیهما السلام) امام رضا علیه السلام:خداوند به پیامبری از پیامبران وحی کرد: «هرگاه اطاعتم کنند، راضی می شوم و چون راضی شوم، برکت می دهم و برکت من، پایان ندارد».

.

1- .مقصود از این عنوان ، راضی بودن انسان از تقدیر الهی (مانند آنچه در روایات شماره 811 و 812 آمده) و یا راضی بودن خداوند متعال از انسان است (مانند آنچه در روایت شماره 813 آمده است) .

ک الصَّبر11605.الإمامُ زينُ العابدينَ عليه السلام (مِن دعائهِ فى مَكارمِ الأخلاقِ) الإمام علىّ عليه السلام :اِلزَمِ الصَّبرَ ؛ فَإِنَّ الصَّبرَ جُلوُ العاقِبَهِ ، مَيمونُ المَغَبَّه . (1)2 / 6العِباداتُ وَالبَرَكَهُأ الاِستِغفارِالكتاب«وَ أَنِ اسْتَغْفِرُواْ رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُواْ إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُم مَّتَعًا حَسَنًا إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى وَ يُؤْتِ كُلَّ ذِى فَضْلٍ فَضْلَهُ . (2) »

«وَيَقَوْمِ اسْتَغْفِرُواْ رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُواْ إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَآءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا وَ يَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ وَ لاَ تَتَوَلَّوْاْ مُجْرِمِينَ . (3) »

الحديث11606.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :مَن لَزِمَ الاِستِغفارَ جَعَلَ اللّهُ لَهُ مِن كُلِّ ضيقٍ مَخرَجا ، ومِن كُلِّ هَمٍّ فَرَجا ، ورَزَقَهُ مِن حَيثُ لا يَحتَسِبُ . (4) .

1- .غرر الحكم : 2377 .
2- .هود : 3 .
3- .هود : 52 .
4- .سنن أبى داود : 2 / 85 / 1518 ، سنن ابن ماجه : 2 / 1255 / 3819 ، السنن الكبرى : 3 / 490 / 6421 ، مسند ابن حنبل : 1 / 535 / 2234 وفيه «أكثر» بدل «لزم» وكلّها عن ابن عبّاس ، كنز العمّال : 1 / 476 / 2069 ؛ الجعفريّات : 228 عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، عدّه الداعى : 249 عن الإمام الصادق عليه السلام ، أعلام الدين : 294 وفيها «أكثر» بدل «لزم» ، بحار الأنوار : 77 / 172 / 8 .

ک صبر

2 / 6عبادت ها و برکت

الف استغفار (آمرزش خواهی)

ک صبر11608.امام باقر علیه السلام :امام علی علیه السلام:صبور باش؛ چرا که صبر، شیرین فرجام و خجسته انجام است.2 / 6عبادت ها و برکتالف استغفار (آمرزش خواهی)قرآن«و این که از پروردگارتان آمرزش بخواهید و به سوی او باز گردید؛ تا شما را به بهره ای نیکو تا زمانی معیّن، بهره مند سازد و به هر صاحب فضلی، پاداش نیکی اش را بدهد» .

«و ای قوم من! از پروردگارتان آمرزش بخواهید و به سوی او باز گردید تا باران رحمتش را از آسمان بر شما فراوان ببارد و نیرویی بر نیروی شما بیفزاید، و هرگز گنهکارانه، رویگردان نشوید» .

حدیث11616.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:هر که پیوسته آمرزش خواه باشد، خداوند برای او در هر تنگنایی، راهی برای بیرون آمدن، و در هر اندوهی، گشایشی قرار می دهد، و از آن جا که او نمی پندارد، روزی اش می دهد.

.

11609.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام علیّ علیه السلام فی خُطبَهٍ لَهُ : قَد جَعَلَ اللّهُ سُبحانَهُ الاِستِغفارَ سَبَبا لِدُرورِ الرِّزقِ ، ورَحمَهِ الخَلقِ ، فَقالَ سُبحانَهُ : « اسْتَغْفِرُواْ رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا . . . (1) » ، فَرَحِمَ اللّهُ امرَءا اِستَقبَلَ تَوبَتَهُ ، وَاستَقالَ خَطِيئَتَهُ ، وبادَرَ مَنِيَّتَهُ . (2)11610.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :أكثِرُوا الاِستِغفارَ تَجلِبُوا الرِّزقَ . (3)11611.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الفرج بعد الشدّه عن أیّوب بن العبّاس بن الحسن :إنَّ أعرابِیّا شَکا إلی أمیرِ المُؤمِنینَ علیه السلام شَکوی لَحِقَتهُ ، وضیقا فِی الحالِ ، وکَثرَهً مِنَ العِیالِ ، فَقالَ لَهُ : عَلَیکَ بِالاِستِغفارِ ؛ فَإِنَّ اللّهَ عز و جل یَقولُ : « اسْتَغْفِرُواْ رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا (4) » .

فَمَضَی الرَّجُلُ وعادَ إلَیهِ فَقالَ : یا أمیرَ المُؤمِنینَ ، إنّی قَدِ استَغفَرتُ اللّهَ کَثیرا وما أری فَرَجا مِمّا أنَا فیهِ !

فَقالَ : لَعَلَّکَ لا تُحسِنُ الاِستِغفارَ !

قالَ : عَلِّمنی . فَقالَ : أخلِص نِیَّتَکَ وأطِع رَبَّکَ وقُل :

«اللّهُمَّ إنّی أستَغفِرُکَ مِن کُلِّ ذَنبٍ قَوِیَ عَلَیهِ بَدَنی بِعافِیَتِکَ ، أو نالَتهُ قُدرَتی بِفَضلِ نِعمَتِکَ ، أو بَسَطتُ إلَیهِ یَدی بِسابِغِ رِزقِکَ ، أوِ اتَّکَلتُ فیهِ عِندَ خَوفی مِنهُ عَلی أمانِکَ ووَثِقتُ فیهِ بِحِلمِکَ ، وعَوَّلتُ فیهِ عَلی کَرَمِ عَفوِکَ .

اللّهُمَّ إنّی أستَغفِرُکَ مِن کُلِّ ذَنبٍ خِفتُ (5) فیهِ أمانَتی ، أو بَخَستُ فیهِ نَفسی ، أو قَدَّمتُ فیهِ لَذّاتی ، أو آثَرتُ فیهِ شَهوَتی ، أو سَعَیتُ فیهِ لِغَیری ، أوِ استَغوَیتُ إلَیهِ مَن تَبِعَنی ، أو غَلَبتُ فیهِ بِفَضلِ حیلَتی ، أو أحَلتُ فیهِ عَلی مَولایَ فَلَم یُعاجِلنی عَلی فِعلی ؛ إذ کُنتَ سُبحانَکَ کارِها لِمَعصِیَتی غَیرَ مُرِیدِها مِنّی ، لکِن سَبَقَ عِلمُکَ فِیَ بِاختِیاری وَاستِعمالِ مُرادی وإیثاری ، فَحَلُمتَ عَنّی ولَم تُدخِلنی فیهِ جَبرا ، ولَم تَحمِلنی عَلَیهِ قَهرا ، ولَم تَظلِمنی شَیئا ، یا أرحَمَ الرّاحِمینَ .

یا صاحِبی فی شِدَّتی ، یا مُؤنِسی فی وَحدَتی ، یا حافِظی فی غُربَتی ، یا وَلِیِّی فی نِعمَتی . یا کاشِفَ کُربَتی ، یا مُستَمِعَ دَعوَتی ، یا راحِمَ عَبرَتی ، یا مُقیلَ عَثرَتی. یا إلهی بِالتَّحقیقِ،یا رُکنِیَ الوَثیقَ،یا جاری لِلصّیقِ ، یا مَولایَ الشَّفیقَ، یا رَبَّ البَیتِ العَتیقِ ، أخرِجنی مِن حَلقِ المَضیقِ إلی سَعَهِ الطَّریقِ

، بِفَرَجٍ مِن عِندِکَ قَریبٍ وَثیقٍ،وَاکشِف عَنّی کُلّ شِدَّهٍ وضیقٍ،وَاکفِنی ما اُطیقُ وما لا اُطیقُ.

اللّهُمَّ فَرِّج عَنّی کُلَّ هَمٍّ وغَمٍّ ، وأخرِجنی مِن کُلِّ حُزنٍ وکَربٍ ، یا فارِجَ الهَمِّ وکاشِفَ الغَمِّ ، ویا مُنزِلَ القَطرِ ، ویا مُجیبَ دَعوَهِ المُضطَرِّ ، یا رَحمانَ الدُّنیا وَالآخِرَهِ ورَحیمَهُما ، صَلِّ عَلی خِیَرَتِکَ مِن خَلقِکَ وعَلی آلِهِ الطَّیِّبینَ الطّاهِرینَ ، وفَرِّج عَنّی ما ضاقَ بِهِ صَدری ، وعیلَ مِنهُ صَبری ، وقَلَّت فیهِ حیلَتی ، وضَعُفَت لَهُ قُوَّتی ، یا کاشِفَ کُلِّ ضُرٍّ وبَلِیَّهٍ ، ویا عالِمَ کُلِّ سِرٍّ وخَفِیَّهٍ ، یا أرحَمَ الرّاحِمینَ ، « وَ أُفَوِّضُ أَمْرِی إِلَی اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِیرُ بِالْعِبَادِ (6) » ، وما تَوفیقی إلاّ بِاللّهِ ، عَلَیهِ تَوَکَّلتُ وهُوَ رَبُّ العَرشِ العَظیمِ» .

قالَ الأَعرابِیُ : فَاستَغفَرتُ بِذلِکَ مِرارا ، فَکَشَفَ اللّهُ عَنّیَ الغَمَّ وَالضّیقَ ، ووَسَّعَ عَلَیَ فِی الرِّزقِ ، وأزالَ المِحنَهَ . (7) .

1- .نوح : 10 .
2- .نهج البلاغه : الخطبه 143 ، أعلام الدین : 285 ، بحار الأنوار : 91 / 3 / 313 .
3- .الخصال : 615 / 10 عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، تحف العقول : 106 عن الإمام علیّ علیه السلام ، کنز الفوائد : 2 / 197 وفیهما «فإنّه یجلب الرزق» ، بحار الأنوار : 93 / 6 / 278 .
4- .نوح : 10 .
5- .وفی کنز العمّال : «خُنتُ» مکان «خفت» وهو الأقرب.
6- .غافر : 44 .
7- .الفرج بعد الشدّه : 1 / 42 ، کنز العمّال : 2 / 258 / 3966 .

11612.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام در یکی از خطبه هایش : خداوند سبحان، استغفار را مایه فراوانیِ روزی و رحمت مردم قرار داده و فرموده است: «از پروردگارتان آمرزش بخواهید؛ همانا او بسیار آمرزنده است...» . پس، رحمت خدا بر کسی که به توبه اش روی آورد و از خطایش پوزش طلبد و به استقبال مرگش رود!11613.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:بسیار استغفار کنید تا روزی را فراهم آورید.11614.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الفرج بعد الشدّه به نقل از ایّوب بن عبّاس بن حسن : بادیه نشینی از رنجی که داشت و از تنگنای زندگی و فراوانی اهل و عیال، به امیر مؤمنان شِکوه کرد. امام علیه السلام فرمود: «استغفار کن؛ چرا که خداوند می فرماید: «از پروردگارتان آمرزش بخواهید؛ همانا او بسیار آمرزنده است» ».

آن مرد رفت و بار دیگر آمد و گفت: ای امیر مؤمنان! من بسیار استغفار کردم؛ ولی در کارم گشایشی ندیدم. فرمود: «شاید خوب استغفار نمی دانی».

گفت: مرا بیاموز. فرمود: «نیّت خویش را خالص کن و از پروردگارت فرمانبرداری کن و بگو:

خدایا! از هر گناهی که بدنم با عافیت بخشی تو، بر انجام دادن آن نیرو یافته است، و از هر گناهی که به فضل نعمت تو، بر آن توان یافته ام، یا در سایه روزی فراوان تو، به آن دست گشوده ام، یا در انجام دادن آن به حلم و امان تو آن گاه که از آن ترس داشتم اعتماد کرده و به بزرگواری و عفو تو تکیه داشته ام، از تو آمرزش می خواهم.

خداوندا! از هر گناهی که در آن نسبت به امانتم خیانت کرده ام، (1) یا جان خود را ارزان فروخته ام، یا کامیابی هایم را مقدّم داشته و خواسته دلم را برگزیده ام، یا برای دیگری سخن چینی کرده ام، یا پیروان خودم را به گمراهی کشانده ام، یا به کمک نیرنگ خویش، چیرگی یافته ام، یا بر مولای خودم نیرنگ زده ام و او هم در کیفر من شتاب نکرده است، از تو آمرزش می خواهم؛ چرا که تو ای خدای سبحان نافرمانی ام را خوش نمی داشتی و آن را از من نمی خواستی، لیکن پیش تر می دانستی که من با اختیار و اراده و گزینش خودم آن را انجام می دهم. پس با من حلم

ورزیدی و مرا به اجبار، به آن وا نداشتی و آن را به زور، بر من تحمیل نکردی و هیچ ستمی به من نکردی، ای مهربان ترینِ مهربانان!

ای همراه من در گرفتاری ام، ای مونس من در تنهایی ام، ای نگهبان من در غربتم، ای صاحب من در نعمتم، ای زداینده رنجم، ای شنوای دعایم، ای ترحم کننده بر اشکم ، ای بخشاینده لغزشم، ای خدای راستینِ من، ای تکیه گاه استوارم، ای همسایه تنگنایم، ای مولای مهربانم، ای خدای خانه عتیق (کعبه)! مرا با گشایشی نزدیک و استواژ از سوی خودت، از کام تنگنایی به وسعت راه برون آر، و هر سختی و تنگنایی را از من برطرف ساز، و نسبت به آنچه در توان من یا بیرون از توان من است، کفایتم کن!

خدایا! هر اندوه و غمی را از من برطرف ساز و هر غصّه و رنجی را از من برون آر، ای زداینده اندوه و برطرف سازنده غم! ای فرستنده باران، ای پاسخگوی دعای گرفتار، ای بخشاینده و مهربانِ دنیا و آخرت! بر برگزیده خود از آفریده هایت و بر دودمان پاک او، درود فرست و از من، اندوهی را که سینه ام را تنگ کرده و صبرم را به پایان آورده و چاره ام را کاسته و توانم بر آن ناتوان شده، برطرف ساز، ای زداینده هر رنج و بلا، ای دانای هر راز و پنهان، ای مهربان ترینِ مهربانان! «و همه کارم را به خدا وا می گذارم؛ همانا خداوند به بندگان بیناست» و توفیقم جز از سوی خدا نیست. «بر او تکیه کرده ام و او پروردگار عرش عظیم است» ».

آن بادیه نشین گفت: با این دعا، بارها از خداوند آمرزش خواستم. پس اندوه و تنگنایی مرا زدود و روزی ام را افزود و رنجم را برطرف ساخت. .

1- .ترجمه این کلمه ، بر اساس متن کنز العمّال که صحیح تر است انجام گرفته است .

ص: 400

. .

ص: 401

. .

11615.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام الصادق علیه السلام لِسُفیانَ حینَ سَأَلَهُ أن یُعَلِّمَهُ ما لَم یَفقَهِ : یا أبا عَبدِ اللّهِ ، إذا جاءَکَ ما تُحِبُّ فَأکثِر مِنَ الحَمدِ ، وإذا جاءَکَ ما تَکرَهُ فَأکثِر مِن «لا حَولَ ولا قُوَّةَ إلاّ بِاللّهِ» ، وإذَا استَبطَأتَ الرِّزقَ فَأکثِر مِنَ الاِستِغفارِ . (1)ب التَّسمِیَه11617.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام (فی قولِهِ تعالی : {Q} «و لا تَرْکَنُوا إِلی الّ) رسول اللّه صلی الله علیه و آله :قالَ اللّهُ عز و جل : ... إذا قالَ العَبدُ : «بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ» قالَ اللّهُ جَلَّ جَلالُهُ : بَدَأَ عَبدی بِاسمی ، وحَقٌّ عَلَیَّ أن اُتَمِّمَ لَهُ اُمورَهُ ، واُبارِکَ لَهُ فی أحوالِهِ . (2)11618.عنه علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :کُلُّ أمرٍ ذی بالٍ لا یُبدَأُ فیهِ بِحَمدِ اللّهِ وَالصَّلاهِ عَلَیَّ فَهُوَ أقطَعُ أبتَرُ ، مَمحوقٌ مِن کُلِّ بَرَکَهٍ . (3)ج الصَّلاه11620.عنه علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :الصَّلاهُ مِن شَرائِعِ الدّینِ ، وفیها مَرضاهُ الرَّبِّ عز و جل ، فَهِیَ مِنهاجُ الأَنبیاءِ . وِلِلمُصَلّی حُبُّ المَلائِکَهِ ، وهُدیً ، وإیمانٌ ، ونورُ المَعرِفَهِ ، وبَرَکَهٌ فِی الرِّزقِ . (4) .

1- .إحقاق الحقّ : 12 / 267 .
2- .عیون أخبار الرضا : 1 / 300 / 59 ، الأمالی للصدوق : 239 / 253 کلاهما عن یوسف بن محمّد بن زیاد وعلیّ بن محمّد بن سیّار عن أبویهما عن الإمام العسکری عن آبائه علیهم السلام ، بحار الأنوار : 92 / 226 / 3 .
3- .کنز العمّال : 1 / 558 / 2510 نقلاً عن الرهاوی عن أبی هریره .
4- .الخصال : 522 / 11 عن ضمره بن حبیب ، بحار الأنوار : 82 / 231 / 56 .

ب بسم اللّه گفتن

ج نماز

11621.عنه علیه السلام (لِنَوفٍ البَکالیِّ) امام صادق علیه السلام خطاب به سفیان، آن گاه که از ایشان درخواست کرد که به او چیزی بیاموزد که نمی دانسته است : ای ابو عبداللّه ! اگر چیزی پیش آمد که دوست داری، خدا را زیاد ستایش کن، و اگر حادثه ای رخ داد که دوست نداری، زیاد «لا حَوْلَ و لا قُوّهَ إلاّ باللّه » بگوی، و اگر روزی ات به تأخیر افتاد، زیاد استغفار کن.ب بسم اللّه گفتن11617.امام صادق علیه السلام (درباره آیه «و به کسانی که ستم کرده اند متمایل م) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:خداوند فرمود: «... هر گاه بنده بگوید: بسم اللّه الرحمن الرحیم، خدای متعال گوید: بنده من با نام من آغاز کرد. بر من رواست که کارهایش را به انجام رسانم و او را در همه حال، برکت دهم ».11618.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر چیزِ با اهمیّتی که با حمد خداوند و درود فرستادن بر من آغاز نشود ، بریده و ناقص و تهی از هر برکت است.ج نماز11620.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:نماز، از آیین های دین است و رضای پروردگار، در آن است. و آن، راه پیامبران است. برای نمازگزار ، محبّت فرشتگان، هدایت، ایمان، فروغ معرفت، و برکت در روزی است.

.

11621.امام صادق علیه السلام (به نوف بکّالی) عنه صلی الله علیه و آله :ثَلاثٌ لَو یَعلَمُ النّاسُ ما فیهِنَّ ما اُخِذنَ إلاّ بِسَهمَهٍ ؛ حِرصا عَلی ما فیهِنَّ مِنَ الخَیرِ وَالبَرَکَهِ : التَّأذینُ بِالصَّلاهِ ، وَالتَّهجیرُ بِالجَماعاتِ ، وَالصَّلاهُ فی أوَّلِ الصُّفوفِ . (1)د صَلاهُ اللَّیلِ11623.عنه علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :صَلاهُ اللَّیلِ مَرضاهٌ لِلرَّبِّ ، وحُبُّ المَلائِکَهِ ، وسُنَّهُ الأَنبِیاءِ ، ونورُ المَعرِفَهِ ، وأصلُ الإیمانِ ، وراحَهُ الأبدانِ ، وکَراهِیَهٌ لِلشَّیطانِ ، وسِلاحٌ عَلَی الأعداءِ ، وإجابَهٌ لِلدُّعاءِ ، وقَبولُ الأعمالِ ، وبَرَکَهٌ فِی الرِّزقِ . (2)11624.الإمامُ الرِّضا علیه السلام (فی أعمالِ السُّلطانِ) الإمام الصادق علیه السلام :صَلاهُ اللَّیلِ تُحَسِّنُ الوَجهَ ، وتُحَسِّنُ الخُلُقَ ، وتُطَیِّبُ الرّیحَ ، وتُدِرُّ الرِّزقَ . (3)11625.عنه علیه السلام :عنه علیه السلام :کَذَبَ مَن زَعَمَ أنَّهُ یُصَلّی بِاللَّیلِ ویَجوعُ بِالنَّهارِ! إنَّ اللّهَ تَعالی ضَمِنَ بِصَلاهِ اللَّیلِ قوتَ النَّهارِ . (4) .

1- .کنز العمّال : 15 / 814 / 43235 نقلاً عن ابن النجّار عن أبی هریره وج 16 / 235 / 44290 .
2- .إرشاد القلوب : 191 عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، بحار الأنوار : 87 / 161 / 52 .
3- .ثواب الأعمال : 64 / 8 عن معاویه بن عمّار الدهنی ، الدعوات : 77 / 184 ، بحار الأنوار : 87 / 153 / 31 .
4- .تهذیب الأحکام : 2 / 120 / 456 ، ثواب الأعمال : 64 / 5 کلاهما عن عمر بن علیّ عن عمّه [محمّد بن عمر]عمّن حدّثه ، کتاب من لا یحضره الفقیه : 1 / 474 / 1371 ، بحار الأنوار : 87 / 153 / 31 .

د نماز شب

11623.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:سه چیز است که اگر مردم می دانستند که چه آثاری در آنهاست، جز با قرعه افکندن، آنها را از دست نمی دادند، به خاطر دلدادگی به خیر و برکتی که در آنهاست: اذان گفتن برای نماز ، شتافتن به سوی جماعت ها، و [خواندن] نماز در اوّل صف ها.د نماز شب11625.امام رضا علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله:نماز شب، موجب رضایت پروردگار و دوستی فرشتگان، سنّت پیامبران ، فروغ معرفت ، ریشه ایمان ، آسایش بدن ها، مایه ناراحتی شیطان ، سلاحی بر ضدّ دشمنان ، و مایه اجابت دعا و قبولی اعمال و برکت در روزی است.11626.رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام :نماز شب ، چهره را نیکو ، اخلاق را شایسته ، بو را خوش ، و روزی را سرشار می کند.11627.عنه صلی الله علیه و آله (فی ذِکرِ ما خاطَبَ اللّهُ تعالی بهِ داوودَ علی) امام صادق علیه السلام :دروغ می گوید آن که می پندارد نماز شب می خواند، و با این حال ، در روز ، گرسنه است ؛ چرا که خدای متعال به سبب نماز شب ، روزیِ روز را تضمین کرده است.

.

ه الحَجّ11629.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :حُجّوا تَستَغنوا . (1)11630.عنه عليه السلام (للحَسَنَينِ عليهما السلام) الإمام زين العابدين عليه السلام :حُجّوا وَاعتَمِروا ؛ تَصِحَّ أبدانُكُم ، وتَتَّسِع أرزاقُكُم . (2)راجع : ص 148 (أسباب الخير / استمرار الحج و العمره) . ص 370 (ما يوجوب بركه العمر / نيّت إدمان الحجّ) .

2 / 7الأَعمالُ وَالبَرَكَهأ تَحسينُ العَمَلِ11629.امام على عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :إذا أحسَنَ المُؤمِنُ عَمَلَهُ ضاعَفَ اللّهُ عَمَلَهُ ؛ لِكُلِّ حَسَنَهٍ سَبعُمِائَهٍ ، وذلِكَ قَولُ اللّهِ تَبارَکَ وتَعالى : «وَاللّهُ يُضَعِفُ لِمَن يَشَآءُ (3) » . فَأحسِنوا أعمالَكُمُ الَّتى تَعمَلونَها لِثَوابِ اللّهِ . (4)راجع : ص 358 (ما يوجب بركه العمر / حسن العمل) .

.

1- .كتاب من لا يحضره الفقيه: 2/265/2387 ،المحاسن : 2/79/1203 كلاهما عن السكونى عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله، دعائم الإسلام: 1/342 عن الإمام علىّ عليه السلام، بحار الأنوار : 99/11/30؛ المصنّف لعبد الرزّاق: 5/11/8819 عن صفوان بن سليم، الفردوس: 2/130/2663 عن ابن عمر، كنزالعمّال: 5/10/11822.
2- .الكافى : 4 / 252 / 1 عن خالد القلانسى عن الإمام الصادق عليه السلام ، ثواب الأعمال : 70 / 3 عن علىّ بن أسباط رفعه إلى الإمام الصادق عليه السلام، الدعوات:76/181وفيهما«أجسامكم»بدل«أبدانكم»،بحار الأنوار:99/25/106.
3- .البقره : 261 .
4- .المحاسن : 1 / 396 / 887 عن عمر بن يزيد ، تفسير العيّاشى : 1 / 146 / 478 عن عمر بن يونس ، المؤمن : 29 / 53 وليس فيه «عمله» بعد «المؤمن» وليس فيه ذيله ، بحار الأنوار : 71 / 247 / 7 .

ه حج

2 / 7اعمال و برکت

الف نیکو ساختن عمل

ه حج11632.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :حج بگزارید تا بی نیاز شوید.11633.عنه علیه السلام (فیما کَتَبَ إلی النَّجاشیِّ و الی الأهوازِ) امام زین العابدین علیه السلام :حج و عمره بگزارید تا بدن هایتان سالم و روزی هایتان افزون گردد.ر . ک : ص 149 (اسباب نیکی / استمرار حج و عمره). ص 371 (آنچه موجب برکت عمر است / نیّت استمرار حج) .

2 / 7اعمال و برکتالف نیکو ساختن عمل11634.امام کاظم علیه السلام (به علی بن یقطین) امام صادق علیه السلام :هرگاه مؤمن کارش را نیکو گرداند ، خداوند ، عمل او را می افزاید . برای هر کار نیک ، هفتصد حسنه [پاداش]است ، و این ، سخن خدای متعال است که فرمود : «و خداوند برای هرکه بخواهد ، چند برابر می کند» . پس کارهایی را که انجام می دهید ، به خاطر پاداش الهی ، نیکو انجام دهید .ر . ک : ص 395 (آنچه موجب برکت عمر است / نیکو کار کردن).

.

ب الإنفاقالكتاب«وَ مَآ أَنفَقْتُم مِّن شَىْ ءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَ هُوَ خَيْرُ الرَّ زِقِينَ . (1) »

الحديث11637.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إذا أرَدتَ أن يُثرِيَ اللّهُ مالَکَ فَزَکِّهِ . (2)11638.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :تَصَدَّقوا مِمّا رَزَقَکُمُ اللّهُ ؛ فَإِنَّ الصَّدَقَةَ لا تَنقُصُ المالَ ولكِن تَزيدُ فيهِ . (3)11639.عنه صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :الصَّدَقَةُ مَثراةٌ لِلمالِ . (4)11640.عنه صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :لَيسَ عَبدٌ يَفتَحُ بابَ عَطِيَّةٍ يَبتَغى وَجهَ اللّهِ أو صِلَةٍ إلاّ زادَهُ اللّهُ بِها كَثرَةً . (5)11641.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :تَصَدَّقوا ؛ فَإِنَّ الصَّدَقَةَ تَزيدُ فِى المالِ كَثرَةً . وتَصَدَّقوا رَحِمَكُمُ اللّهُ . (6)11642.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :أكثِروا مِنَ الصَّدَقَةِ تُرزَقوا . (7) .

1- .سبأ : 39 .
2- .أعلام الدين : 268 عن الإمام علىّ عليه السلام ، بحار الأنوار : 96 / 23 / 54 .
3- .الفردوس : 2 / 52 / 2297 عن الإمام علىّ عليه السلام .
4- .عوالى اللآلى : 3 / 113 / 2 .
5- .المعجم الأوسط : 7 / 190 / 7239 ، مسند ابن حنبل : 3 / 434 / 9630 وفيه «يريد بها صله» بدل «يبتغى وجه اللّه أو صله» ، شُعَب الإيمان : 3 / 234 / 3413 وفيه «لصدقه أو صله» بدل «يبتغى وجه اللّه أو صله» وكلّها عن أبى هريره ، كنز العمّال : 3 / 643 / 8304 .
6- .الكافى : 4 / 9 / 2 عن السكونى عن الإمام الصادق عليه السلام ، الأمالى للمفيد : 239 / 2 عن مسعده بن صدقه عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلامعنه صلى الله عليه و آله ، تنبيه الخواطر : 1 / 126 كلاهما نحوه ، بحار الأنوار : 96 / 122 / 27 .
7- .إرشاد القلوب : 45 ، أعلام الدين : 333 عن أبى الدرداء ، بحار الأنوار : 77 / 176 / 10 .

ب انفاققرآن«آنچه را انفاق کنید ، او جایگزین می سازد و او بهترینِ روزی دهندگان است » .

حدیث11641.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هرگاه خواستی خداوند ثروتت را بیفزاید ، زکات آن را بپرداز.11642.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :از آنچه خداوند به شما روزی داده است ، صدقه دهید ، که صدقه مال را نمی کاهد ، بلکه آن را می افزاید.11643.امام علی علیه السلام (در پاسخ به این پرسش که فاصله میان زمین و آسمان) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :صدقه ، افزون کننده مال است.11644.امام علی علیه السلام (نیز در پاسخ به همین پرسش) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هیچ بنده ای نیست که به خاطر خدا درِ بخشش یا نیکی را بگشاید ، مگر آن که خداوند به سبب آن بر او بیفزاید.11645.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :صدقه دهید ؛ چرا که صدقه مال را می افزاید . صدقه دهید ؛ خداوند ، شما را رحمت کند!11646.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بسیارْ صدقه دهید تا روزی یابید.

.

11647.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :اِستَنزِلُوا الرِّزقَ بِالصَّدَقَهِ . (1)11648.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :ثَلاثَهٌ تَزيدُ بِثَلاثَهٍ وإن ظَنَّ الجاهِلونَ أنَّها تَنقُصُها : المالُ يَزيدُ بِالصَّدَقَهِ (2) ، وَالعِزُّ يَزيدُ بِالعَفوِ ، وَالنُّبلُ يَزيدُ بِالتَّواضُعِ . (3)11649.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :قالَ اللّهُ عز و جل : أنفِق اُنفِق عَلَيکَ . (4)11650.عنه عليه السلام :الإمام الباقر عليه السلام :إنَّ الشَّمسَ لَتَطلُعُ ومَعَها أربَعَهُ أملاکٍ : مَلَکٌ يُنادى : يا صاحِبَ الخَيرِ أتِمَّ وأبشِر ، ومَلَکٌ يُنادى : يا صاحِبَ الشَّرِّ أنزِع وأقصِر ، ومَلَکٌ يُنادى : أعطِ مُنفِقا خَلَفا ، وآتِ مُمسِکا تَلَفا . . . . (5)11651.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام:الإمام علىّ عليه السلام لِكُمَيلِ بنِ زِيادٍ : يا كُمَيلُ ، البَرَكَهُ فى مالِ مَن آتَى الزَّكاهَ ، وواسَى المُؤمِنينَ ، ووَصَلَ الأقرَبينَ . (6)11645.امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :بَرَكَهُ المالِ فِى الصَّدَقَهِ . (7) .

1- .التوحيد : 68 / 24 ، عيون أخبار الرضا : 2 / 35 / 75 كلاهما عن داود بن سليمان الفرّاء عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 4 / 416 / 5904 عن زراره عن الإمام الصادق عليه السلام ، نهج البلاغه : الحكمه 137 ، قرب الإسناد : 118 / 414 عن الحسين بن علوان عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلام عنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : 96 / 121 / 25 ؛ شُعَب الإيمان : 2 / 74 / 1197 عن الزبير عن الإمام زين العابدين عن آبائه عليهم السلامعنه صلى الله عليه و آله ، كنز العمّال : 6 / 343 / 15962 .
2- .فى الطبعه المعتمده : «الصدقه» ، والتصحيح من فردوس الأخبار : 2 / 162 / 2363 .
3- .الفردوس : 2 / 102 / 2541 عن ابن عمر .
4- .صحيح البخارى : 4 / 1724 / 4407 ، صحيح مسلم : 2 / 691 / 37 ، سنن ابن ماجه : 1 / 686 / 2123 ، مسند ابن حنبل : 3 / 34 / 7302 ، تاريخ بغداد : 7 / 391 / 3927 كلّها عن أبى هريره ، حليه الأولياء : 10 / 216 عن ابن عبّاس ، كنز العمّال : 6 / 375 / 16127 ؛ مجمع البيان : 8 / 616 عن أبى هريره .
5- .الكافى : 4 / 42 / 1 عن جابر ، مجمع البيان : 8 / 222 عن أنس عن رسول اللّه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : 55 / 143 / 2 ؛ أسد الغابه : 2 / 635 / 2444 عن شُفَى بن مانع الأصبحى نحوه .

6- .تحف العقول : 172 ، بشاره المصطفى : 25 عن سعيد بن زيد بن أرطاه ، بحار الأنوار : 77 / 413 / 38 .
7- .غرر الحكم : 4426 ، عيون الحكم والمواعظ : 195 / 3992 .

11646.امام على عليه السلام :پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :روزى را با صدقه فرود آوريد.11647.امام على عليه السلام :پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :سه چيز است كه با سه چيز افزايش مى يابد ، هرچند جاهلان مى پندارند كه آنها را مى كاهد : مال با صدقه افزايش مى يابد ، عزّت با عفو افزوده مى شود ، و بزرگى با تواضعْ بيشتر مى گردد.11648.امام على عليه السلام :پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :خداوند فرموده است : «انفاق كن تا عطايت كنم».11649.امام على عليه السلام :امام باقر عليه السلام :خورشيد، طلوع مى كند و همراه آن ، چهار فرشته است . فرشته اى ندا مى دهد : «اى نيكوكار! به پايان برسان و بشارت باد بر تو!» . فرشته اى ندا مى دهد : «اى بدكار! دست بردار و كوتاه بيا!» . فرشته اى هم ندا مى دهد : «[خدايا!]انفاق كننده را [مالى] جايگزين ده و (1) ثروت بخيل را تلف كن!» ... .11650.امام على عليه السلام :امام على عليه السلام خطاب به كميل بن زياد : اى كميل! بركت ، در مال كسى است كه زكات بپردازد ، نسبت به مؤمنانْ ايثار داشته باشد ، و به خويشاوندانْ نيكى رساند.11651.امام صادق عليه السلام :امام على عليه السلام :بركت مال ، در صدقه دادن است. .

1- .اشاره است به آيه : «وَ مَآ أَنفَقْتُم مِّن شَىْ ءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُو» (سبأ ، آيه 69) .

11652.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :داوُوا الجَورَ بِالعَدلِ ، وداوُوا الفَقرَ بِالصَّدَقَهِ وَالبَذلِ . (1)11653.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام فِى الحِكَمِ المَنسوبَهِ إلَيهِ : الزَّكاهُ نَقصٌ فِى الصّورَهِ ، وزِيادَهٌ فِى المَعنى . (2)11654.عنه صلى الله عليه و آله :فاطمه علَيهاالسلام :فَرَضَ اللّهُ الإِيمانَ تَطهيرا مِنَ الشِّركِ . . . وَالزَّكاهَ زِيادَهً فِى الرِّزقِ . (3)11655.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :الإمام الحسن عليه السلام :فَرَضَ [اللّهُ] عَلَيكُم لِأُولِيائِهِ حُقوقا ، فَأَمَرَكُم بِأَدائِها إلَيهِم ، لِيُحِلَّ لَكُم ما وَراءَ ظُهورِكُم مِن أزواجِكُم وأموالِكُم ومَأكَلِكُم ومَشرَبِكُم ، ويُعَرِّفَكُم بِذلِكَ البَرَكَهَ وَالنَّماءَ وَالثَّروَهَ ، ولِيَعلَمَ مَن يُطيعُهُ مِنكُم بِالغَيبِ . (4)11656.عنه عليه السلام :الكافى عن السكونى عن الإمام الصادق عليه السلام :ما أحسَنَ عَبدٌ الصَّدَقَهَ فِى الدُّنيا إلاّ أحسَنَ اللّهُ الخِلافَهَ عَلى وُلدِهِ مِن بَعدِهِ .

وقالَ : حُسنُ الصَّدَقَهِ يَقضِى الدَّينَ ويَخلُفُ عَلَى البَرَكَهِ . (5)11652.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام الكاظم عليه السلام :كانَ الصّادِقُ عليه السلام فى طَريقٍ ومَعَهُ قَومٌ مَعَهُم أموالٌ ، وذُكِرَ لَهُم أنَّ بارِقَهً فِى الطَّريقِ يَقطَعونَ عَلَى النّاسِ ، فَارتَعَدَت فَرائِصُهُم ، فَقالَ لَهُمُ الصّادِقُ عليه السلام : ما لَكُم؟

قالوا : مَعَنا أموالُنا نَخافُ عَلَيها أن تُؤخَذَ مِنّا ، أفَتَأخُذُها مِنّا؟ فَلَعَلَّهُم يَندَفِعونَ عَنها إذا رَأوا أنَّها لَکَ .

فَقالَ : وما يُدريكُم لَعَلَّهُم لا يَقصِدونَ غَيرى ، ولَعَلَّكُم تُعَرِّضونّى بِها لِلتَّلَفِ !

فَقالوا : فَكَيفَ نَصنَعُ ، نَدفِنُها؟

قالَ : ذلِکَ أضيَعُ لَها ، فَلَعَلَّ طارِئاً يَطرَأُ عَلَيها فَيَأخُذُها ، ولَعَلَّكُم لا تَغتَدونَ (6) إلَيها بَعدُ.

فَقالوا : كَيفَ نَصنَعُ؟ دُلَّنا .

قالَ : أودِعوها مَن يَحفَظُها ويَدفَعُ عَنها ويُربيها ويَجعَلُ الواحِدَ مِنها أعظَمَ مِنَ الدُّنيا وما فيها ، ثُمَّ يَرُدُّها ويُوَفِّرُها عَلَيكُم أحوَجَ ما تَكونونَ إلَيها .

قالوا : مَن ذاکَ؟ قالَ : ذاکَ رَبُّ العالَمينَ .

قالوا : وكَيفَ نودِعُهُ؟

قالَ : تَتَصَدَّقونَ بِهِ عَلى ضُعَفاءِ المُسلِمينَ .

قالوا : وأنّى لَنَا الضُّعَفاءُ بِحَضرَتِنا هذِهِ؟ !

قالَ : فَاعزِموا (7) عَلى أن تَتَصَدَّقوا بِثُلُثِها لِيَدفَعَ اللّهُ عَن باقيها مَن تَخافونَ .

قالوا : قَد عَزَمنا .

قالَ : فَأَنتُم فى أمانِ اللّهِ ، فَامضوا ، فَمَضَوا ، فَظَهَرَت لَهُمُ البارِقَةُ فَخافوا .

فَقالَ الصّادِقُ عليه السلام : كَيفَ تَخافونَ وأنتُم فى أمانِ اللّهِ عز و جل ؟ !

فَتَقَدَّمَ البارِقَةُ وتَرَجَّلوا وقَبَّلوا يَدَ الصّادِقِ عليه السلام وقالوا : رَأَينَا البارِحَةَ فى مَنامِنا رَسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آله يَأمُرُنا بِعَرضِ أنفُسِنا عَلَيكَ ، فَنَحنُ بَينَ يَدَيكَ ونَصحَبُكَ وهؤُلاءِ لِنَدفَعَ عَنهُمُ الأَعداءَ وَاللُّصوصَ .

فَقالَ الصّادِقُ عليه السلام : لا حاجَةَ بِنا إلَيكُم ، فَإِنَّ الَّذى دَفَعَكُم عَنّا يَدفَعُهُم ، فَمَضَوا سالِمينَ ، وتَصَدَّقوا بِالثُّلُثِ وبورِكَ لَهُم فى تِجاراتِهِم ، فَرَبِحوا لِلدِّرهَمِ عَشَرَةً ، فَقالوا : ما أعظَمَ بَرَكَةِ الصّادِقِ عليه السلام !

فَقالَ الصّادِقُ عليه السلام : قَد تَعَرَّفتُمُ البَرَكَةَ فى مُعامَلَةِ اللّهِ عز و جل ، فَدوموا عَلَيها . (8) .

1- .غرر الحكم : 5156 ، عيون الحكم والمواعظ : 250 / 4698 و 4690 .
2- .شرح نهج البلاغه : 20 / 299 / 416 .
3- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 3 / 568 / 4940 ، علل الشرايع : 248 / 2 كلاهما عن زينب بنت الإمام علىّ عليه السلام ، نهج البلاغه : الحكمه 252 ، غرر الحكم : 6608 وفيهما «تسبيبا للرزق» بدل «زياده فى الرزق» ، الاحتجاج : 1 / 258 / 49 عن عبد اللّه بن الحسن بإسناده عن آبائه عليهم السلام عنها عليهاالسلام وفيه «جعل اللّه . . . الزكاه تزكيه للنفس ونماءً فى الرزق» ، بحار الأنوار : 6 / 107 / 1 .
4- .علل الشرايع : 249 / 6 عن إسحاق بن إسماعيل النيسابورى ، بحار الأنوار : 23 / 100 / 3 .
5- .الكافى : 4 / 10 / 5 عن السكونىّ .

6- .فى البحار : «لا تهتدون إليها»
7- .فى المصدر«فاعرضوا» والصحيح ما أثبتناه كما فى بحار الأنوار ووسائل الشيعه.
8- .عيون أخبار الرضا : 2 / 4 / 9 عن أحمد بن الحسن الحسينى عن الإمام العسكرى عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار : 96 / 120 / 23 .

11653.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :ستم را با عدالت ، و فقر را با صدقه و بخشش ، درمان کنید .11654.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام در حکمت های منسوب به ایشان : زکات ، در ظاهر ، کاسته شدن است ؛ ولی در حقیقت ، افزونی است.11655.امام علی علیه السلام :حضرت فاطمه علیهاالسلام :خداوند ، ایمان را برای پاکسازی از شرک ... و زکات را برای افزایش روزی ، واجب ساخت.11656.امام علی علیه السلام :امام حسن علیه السلام :خداوند به سود اولیایش ، حقوقی را بر شما واجب ساخته و شما را به پرداخت آنها به آنان ، فرمان داده است تا آنچه را از همسران و اموال و خوردنی ها و نوشیدنی ها پشتیبان [زندگیِ] شماست ، برایتان حلال سازد ، و به سبب آن ، برکت و رشد و ثروت را به شما بشناساند ، و بداند که چه کسی از شما او را به غیب ، اطاعت می کند.11657.عنه علیه السلام :الکافی به نقل از سکونی ، از امام صادق علیه السلام : «هیچ بنده ای در دنیا نیکو صدقه ندهد ، مگر آن که خداوند پس از او بر فرزندانش به نیکی جایگزین کند».

و فرمود : «نیکو صدقه دادن ، بدهی را ادا می کند و [چنین صدقه ای] با برکت ، جایگزین می شود».11658.عنه علیه السلام :امام کاظم علیه السلام :امام صادق علیه السلام در سفری همراه گروهی بود که اموالی همراه داشتند . به آنان گفته شد که رهزنان در راه اند و مردم را غارت می کنند. آنان به وحشت و هراس افتادند . امام صادق علیه السلام به آنان فرمود : «چرا می ترسید؟» .

گفتند : اموالی نزد ماست که می ترسیم از ما بگیرند . آیا آنها را از ما تحویل می گیری؟ شاید اگر ببینند که آنها از آنِ توست ، از ما دست بردارند.

فرمود : «از کجا که آنان مرا قصد نکنند و شما با این کار ، مرا در معرض تلف شدن اموال، قرار ندهید؟».

پرسیدند : پس چه کنیم؟ آنها را دفن کنیم؟

فرمود : «این کار ، اموال را بیشتر تلف می کند . شاید کسی به آنها بربخورد و آنها را بردارد . شاید هم بعد از آن ، دیگر اموال را پیدا نکنید».

گفتند : ما را راهنمایی کن . چه کنیم؟

فرمود : «آنها را نزد کسی به امانت بسپارید که هم نگهشان می دارد ، هم از آنها دفاع می کند ، و هم آنها را افزایش می دهد و هریک از آنها را بزرگ تر از دنیا و آنچه در آن است ، قرار می دهد . سپس آن را به صورت افزایش یافته ، در زمانی که بیشترین نیاز را به آنها دارید ، به شما برمی گرداند».

گفتند : او کیست؟

فرمود : «پروردگار جهان است».

گفتند : چگونه به او امانت بسپاریم؟

فرمود : «آنها را به مسلمانان مستمند ، صدقه دهید».

گفتند : این جا مستمندان را از کجا پیدا کنیم؟

فرمود : «شما تصمیم بگیرید که یک سوم آنها را صدقه دهید تا خداوند ، بقیّه آنها را از [غارت]کسانی که بیم دارید ، نگه دارد».

گفتند : تصمیم گرفتیم.

فرمود : «پس شما در امان خدایید».

به راه افتادند و رهزنان ، ترسان آشکار شدند . امام علیه السلام به رهزنان فرمود : «شما در امان خدایید . چگونه است که می ترسید؟».

رهزنان، پیاده شدند و دست امام صادق علیه السلامرا بوسیدند و گفتند : دیشب ، پیامبر خدا را در خواب دیدیم که به ما دستور می داد خود را بر تو عرضه کنیم . اکنون در خدمت شماییم و همراه تو هستیم تا در برابر دشمنان و دزدان ، از اینان دفاع کنیم.

امام صادق علیه السلام فرمود : «به شما نیازی نداریم . همان کسی که از ما در مقابل شما دفاع کرد ، آنان را نیز از ما دور می کند» . آنان ، به سلامت به راه افتادند و یک سوم اموال خویش را صدقه دادند و تجارت هایشان نیز برکت یافت و هر درهم ، ده برابر برایشان سود داد . پس گفتند : برکت امام صادق ، چه بزرگ است!

امام صادق علیه السلام فرمود : «برکت را در معامله با خدا شناختید . پس به آن ، استمرار بخشید». .

ص: 414

. .

ص: 415

. .

11659.عنه عليه السلام :الإ مام الكاظم عليه السلام لِرَجُلٍ شَكا إلَيهِ كَثرَةَ العِيالِ وكُلُّهُم مَرضى : داوِوهُم بِالصَّدَقَهِ ؛ فَلَيسَ شَىءٌ أسرَعَ إجابَهً مِنَ الصَّدَقَهِ ولا أجدى مَنفَعَهً عَلَى المَريضِ مِنَ الصَّدَقَهِ . (1)11660.عنه عليه السلام :الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام :اِتَّقُوا اللّهَ وأخرِجوا حَقَّ اللّهِ مِمّا فى أيديكُم ، يُبارِكِ اللّهُ لَكُم فى باقيهِ وتَزكوا . (2) .

1- .طبّ الأئمّه لابنى بسطام : 123 ، بحار الأنوار : 62 / 265 / 30 .
2- .الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام : 294 .

11661.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :امام کاظم علیه السلام خطاب به مردی که از فراوانیِ عیال ، که همه بیمار بودند ، شکایت داشت : آنان را با صدقه ، درمان کن . هیچ چیز زودتر از صدقه ، جواب نمی دهد و هیچ چیز بیش از صدقه ، برای بیمار ، سودبخش نیست.11662.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :الفقه المنسوب للإمام الرضا علیه السلام :از خدا پروا کنید . آنچه از حقّ خدا در دست شماست ، بپردازید تا خداوند به آنچه باقی می ماند ، برکت دهد و خودتان هم پاک شوید. .

ج الإطعام11657.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّ البَرَكَةَ أسرَعُ إلَى البَيتِ الَّذى يُمتارُ مِنهُ المَعروفُ مِنَ الشَّفرَةِ فى سَنامِ البَعيرِ ، أو مِنَ السَّيلِ إلى مُنتَهاهُ . (1)11658.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :البَيتُ الَّذى يُمتارُ مِنهُ الخَيرُ وَالبَرَكَهُ (2) أسرَعُ إلَيهِ مِنَ الشَّفرَةِ فى سَنامِ البَعيرِ . (3)11659.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :أيُّما مُؤمِنٍ أطعَمَ مُؤمنا عَلى جوعٍ أطعَمَهُ اللّهُ يَومَ القِيامَهِ مِن ثِمارِ الجَنَّهِ . (4)11660.امام على عليه السلام :الإمام الكاظم عليه السلام :كانَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله يَقولُ : مِن موجِباتِ مَغفِرَهِ الرَّبِّ تَبارَكَ وتَعالى إطعامُ الطَّعامِ . (5)11661.امام باقر عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :مَن لَقَّمَ أخاهُ لُقمَهَ حَلواءَ ولَم يَكُن ذلِكَ مَخافَهَ مِن شَرِّهِ ، ولا رَجاءً لِخَيرِهِ صَرَفَ اللّهُ عَنهُ سَبعينَ بَلوى فِى القِيامَهِ . (6)11662.امام صادق عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :مَنِ اهتَمَّ بِجَوعَهِ أخيهِ المُسلِمِ فَأطعَمَهُ حَتّى يَشبَعَ ، غَفَرَ اللّهُ لَه

ُ

وسَقاهُ حَتّى يَرواهُ . (7) .

1- .الكافى : 4 / 29 / 2 عن السكونى عن الإمام الصادق عليه السلام ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 56 / 1689 ، الجعفريّات : 153 عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلامعنه صلى الله عليه و آله .
2- .وفى نسخه : «الخبز ، البركه . . .» .
3- .المحاسن : 2 / 147 / 1390 عن عمرو بن جميع رفعه ، بحار الأنوار : 74 / 362 / 19 .
4- .سنن الترمذى : 4 / 633 / 2449 ، مسند ابن حنبل : 4 / 29 / 11101 ، السنن الكبرى : 4 / 311 / 7805 ، مسند أبى يعلى : 2 / 38 / 1106 كلّها عن أبى سعيد الخدرى ، كنز العمّال : 15 / 826 / 43286 ؛ الكافى : 2/ 201 / 5 ، الأمالى للمفيد : 9 / 5 ، ثواب الأعمال : 164 / 2 كلّها عن أبى حمزه الثمالى عن الإمام زين العابدين عليه السلام ، المؤمن : 63 / 161 عن الإمام زين العابدين عليه السلام ، بحار الأنوار : 74 / 382 / 88 .
5- .الكافى : 4 / 52 / 11 ، المحاسن : 2 / 146 / 1382 كلاهما عن موسى بن بكر ، بحار الأنوار : 74/361/12 .
6- .تاريخ بغداد : 4 / 85 / 1719 عن أنس .

7- .مسند أبى يعلى : 3 / 378 / 3407 عن أنس ، كنز العمّال : 6 / 424 / 16376 .

ج اِطعام11664.الإمامُ عليٌّ عليه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :برکت ، به خانه ای که از آن ، نیکی به مردم می رسد ، زودتر از رسیدن تیغ به کوهان شتر یا سیل به پایان خود ، می رسد.11665.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خیر ، به خانه ای که خیر و برکت از آن می رسد ، زودتر از رسیدن تیغ به کوهان شتر می رسد.11666.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر مؤمنی که مؤمنِ گرسنه ای را سیر کند ، خداوند، روز قیامت ، او را از میوه های بهشتی سیر می کند.11667.عنه علیه السلام :امام کاظم علیه السلام :پیامبر خدا می فرمود : «طعام دادن ، از موجبات آمرزش پروردگار متعال است».11668.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هرکس به برادرش لقمه ای شیرینی بدهد و این [کارش]به خاطر ترس از گزند او یا به طمع خیر او نباشد ، خداوند در روز قیامت ، هفتاد گرفتاری را از او برمی گرداند.11669.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هرکس به فکر گرسنگیِ برادر مسلمانش باشد و به او غذا دهد تا سیر شود ، خداوند ، او را می آمرزد و سیرابش می کند.

.

11664.امام على علیه السلام :الكافى عن محمّد بن قیس عن أبى عبد اللّه علیه السلام :ذَكَرَ أصحابُنا قَوما فَقُلتُ : وَاللّهِ ما أتَغَدّى ولا أتَعَشّى إلاّ ومَعى مِنهُمُ اثنانِ أو ثَلاثَهٌ ، أو أقَلُّ أو أكثَرُ .

فَقالَ علیه السلام : فَضلُهُم عَلَیكَ أكثَرُ مِن فَضلِكَ عَلَیهِم .

قُلتُ : جُعِلتُ فِداكَ ، كَیفَ ذا وأنَا اُطعِمُهُم طَعامى واُنفِقُ عَلَیهِم مِن مالى ویَخدِمُهُم خادِمى؟!

فَقالَ : إذا دَخَلوا عَلَیكَ دَخَلوا مِنَ اللّهِ عز و جل بِالرِّزقِ الكَثیرِ ، وإذا خَرَجوا خَرَجوا بِالمَغفِرَهِ لَكَ . (1)د صِلَهُ الرَّحِم11666.امام على علیه السلام :رسول اللّه صلى الله علیه و آله :إنَّ صِلَهَ الرَّحِمِ لَتَزیدُ فِى الرِّزقِ . (2)11667.امام على علیه السلام :عنه صلى الله علیه و آله :مَن ضَمِنَ لى واحِدَهً ضَمِنتُ لَهُ أربَعَهً : یَصِلُ رَحِمَهُ فَیُحِبُّهُ اللّهُ ، ویُوَسِّعُ عَلَیهِ فى رِزقِهِ ، ویَزیدُ فى عُمُرِهِ ، ویُدخِلُهُ الجَنَّهَ الَّتى وَعَدَهُ . (3) .

1- .الكافى : 6 / 284 / 4 ، المحاسن : 2 / 148 / 1391 ، الأمالى للطوسى : 237 / 419 كلاهما عن أبى محمّد الوابشى ، بحار الأنوار : 74 / 375 / 71 وص 384 / 97 .
2- .دعائم الإسلام : 2 / 331 / 1249 ، الكافى : 2 / 157 / 33 عن حسین بن عثمان عمّن ذكره عن الإمام الصادق علیه السلام ، الخصال : 505 / 2 عن سعید بن علاقه ، مشكاه الأنوار : 230 / 645 ، جامع الأخبار : 344 / 953 ، روضه الواعظین : 499 والأربعه الأخیره عن الإمام علىّ علیه السلام ، بحار الأنوار : 76 / 314 / 1 وص 315 / 2 .
3- .عیون أخبار الرضا : 2 / 37 / 93 عن أحمد بن عامر الطائى وأحمد بن عبد اللّه الهروى وداود بن سلیمان الفرّاء عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، صحیفه الإمام الرضا علیه السلام : 114 / 73 عن أحمد بن عامر الطائى عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلامعنه صلى الله علیه و آله ، روضه الواعظین : 426 ، بحار الأنوار : 74 / 92 / 16 .

11668.امام علی علیه السلام :الکافی به نقل از محمّد بن قیس ، درباره امام صادق علیه السلام: [در محضر امام علیه السلام ،] اصحاب ما از گروهی یاد کردند . گفتم : به خدا سوگند ، هیچ صبح و شامی غذا نمی خورم ، مگر آن که از آنان دو یا سه نفر ، یا کم تر و یا بیشتر ، با من اند.

امام علیه السلام فرمود : «نیکی آنان بر تو ، بیش از احسان تو بر آنان است» .

گفتم : فدایت شوم! چگونه؟ این منم که از طعام خود به آنان می دهم و از مالم به آنان می بخشم و خدمتگزار من [است که] به آنان خدمت می کند!

فرمود : «وقتی پیش تو می آیند ، با روزیِ فراوان خدا ، بر تو وارد می شوند و چون می روند ، همراه آمرزش تو بیرون می روند».د صله رحم11670.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :به یقین ، صله رحم ، روزی را می افزاید.11671.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هرکه یک چیز را برای من ضمانت کند ، من چهار چیز را برای او ضمانت می کنم : کسی که به بستگان خود رسیدگی کند : خدا دوستش می دارد ، روزی اش را می افزاید ، عمرش را طولانی می کند ، و او را به بهشتی که وعده داده ، وارد می نماید.

.

ه صَنائِعُ المَعروفِ11673.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :صَنائِعُ المَعروفِ تُدِرُّ النَّعماءَ وتَدفَعُ البَلاءَ . (1)11674.عنه عليه السلام :رسولِ اللّه صلى الله عليه و آله :لَيسَ عَبدٌ يَفتَحُ بابَ عَطِيَّةٍ يَبتَغى وَجهَ اللّهِ أو صِلَةً إلاّ زادَهُ اللّهُ بِها كَثرَةً . (2)راجع : ص 366 (ما يوجب بركه العمر / صنائع المعروف) .

و القَصد11672.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :مَنِ اقتَصَدَ فى مَعيشَتِهِ رَزَقَهُ اللّهُ ، ومَن بَذَّرَ حَرَمَهُ اللّهُ . (3)11673.امام على عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :إنَّ القَصدَ يورِثُ الغِنى . (4)ز النَّظافَه11675.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :حَىَ عَلَى الطَّهورِ المُبارَكِ ، وَالبَرَكَهُ مِنَ اللّهِ . (5)11676.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :غَسلُ الإِناءِ وطَهارَهُ الفِناءِ يورِثانِ الغَناءَ . (6) .

1- .غرر الحكم : 5840 ، عيون الحكم والمواعظ : 301 / 5346 وفيه «مواقع البلاء» .
2- .المعجم الأوسط : 7 / 190 / 7239 ، مسند ابن حنبل : 3 / 434 / 9630 و فيه «يريد بها صله» بدل «يبتغى وجه اللّه أو صله» ، شُعَب الإيمان : 3 / 234 / 3413 وفيه «لصدقه أو صله» بدل «يبتغى وجه اللّه أو صله» وكلّها عن أبى هريره ، كنز العمّال : 3 / 643 / 8304 .
3- .الكافى : 2 / 122 / 3 عن عبد الرحمان بن الحجّاج عن الإمام الصادق عليه السلام وج 4 / 54 / 12 عن ابن سنان عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله ، الزهد للحسين بن سعيد : 55 / 148 عن عبد الرحمان بن الحجّاج عن الإمام الصادق عليه السلامعنه صلى الله عليه و آله ، تحف العقول : 46 ، دعائم الإسلام : 2 / 116 / 385 وص 255 / 967 ، بحار الأنوار : 75 / 126 / 25 .
4- .الكافى : 4 / 53 / 8 ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 3 / 174 / 3659 كلاهما عن عبيد بن زراره .
5- .صحيح البخارى : 3 / 1312 / 3386 ، مسند ابن حنبل : 2 / 185 / 4393 ، سنن الدارمى : 1 / 20 / 29 ، سنن النسائى : 1 / 60 وليس فيه «المبارک» وكلّها عن عبد اللّه بن مسعود ، كنز العمّال : 9 / 399 / 26675 .
6- .تاريخ بغداد : 12 / 92 / 6509 عن أنس ، كنز العمّال : 9 / 277 / 26004 .

ه انجام دادن کارهای نیک

و میانه روی

ز نظافت

ه انجام دادن کارهای نیک11678.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :انجام دادن کارهای نیک ، نعمت را سرشار می سازد و بلا را دور می کند.11679.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هیچ بنده ای نیست که به خاطر خدا درِ بخششی را بگشاید یا صله رحم کند ، مگر آن که خداوند ، او را افزونی می بخشد.ر . ک : ص 367 (آنچه موجب برکت عمر است / انجام دادن کارهای نیک) .

و میانه روی11676.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هرکه در زندگانی اش میانه روی کند ، خداوند روزی اش می دهد ؛ و هرکس ولخرجی کند ، خداوند ، محرومش می سازد.11677.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :میانه روی ، بی نیازی می آورد.ز نظافت11679.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بشتاب به سوی پاک کننده برکت آفرین ؛ و برکت ، از خداست.11680.امام علی علیه السلام (در فرمان ولایت مصر به مالک اشتر) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :شستن ظرف ها و تمیزی جلوی خانه ، بی نیازی می آورند.

.

11681.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :تُرفَعُ البَرَكَةُ مِنَ البَيتِ إذا كانَت فيهِ الكُناسَةُ . (1)11682.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :غَسلُ الإِناءِ وكَسحُ الفِناءِ مَجلَبَةٌ لِلرِّزقِ . (2)ح النِّكاح11682.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :اِلتَمِسُوا الرِّزقَ بِالنِّكاحِ . (3)11683.عنه صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :تَزَوَّجُوا النِّساءَ ؛ فَإِنَّهُنَّ يَأتينَكُم بِالمالِ . (4)11684.عنه صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :اِتَّخِذُوا الأهلَ فَإِنَّهُ أرزَقُ لَكُم . (5)11685.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :جاءَ رَجُلٌ إلَى النَّبِيِ صلى الله عليه و آله فَشَكا إلَيهِ الحاجَةَ ، فَقالَ : تَزَوَّج ، فَتَزَوَّجَ فَوُسِّعَ عَلَيهِ . (6)11686.عيسى عليه السلام :الكافى عن إسحاق بن عمّار :قُلتُ لِأَبى عَبدِ اللّهِ عليه السلام : الحَديثُ الَّذى يَرويهِ النّاسُ حَقٌّ ؛ أنَّ رَجُلاً أتَى النَّبِيِ صلى الله عليه و آله فَشَكا إلَيهِ الحاجَةَ ، فَأَمَرَهُ بِالتَّزويجِ ، فَفَعَلَ ، ثُمَّ أتاهُ فَشَكا إلَيهِ الحاجَةَ ، فَأَمَرَهُ بِالتَّزويجِ ، حَتّى أمَرَهُ ثَلاثَ مَرّاتٍ ؟

فَقالَ أبو عَبدِ اللّهِ عليه السلام : (نَعَم) هُوَ حَقٌّ . ثُمَّ قالَ : الرِّزقُ مَعَ النِّساءِ وَالعِيالِ . (7) .

1- .كنز العمّال : 15 / 402 / 41560 نقلاً عن الفردوس عن أنس .
2- .الخصال : 54 / 73 عن محمّد بن مروان ، الدعوات : 143 / 370 ، روضه الواعظين : 339 ، بحار الأنوار : 76 / 176 / 7 وص 316 / 3 .
3- .مكارم الأخلاق : 1 / 430 / 1459 ؛ الكشّاف : 3 / 74 ، الفردوس : 1 / 88 / 282 عن ابن عبّاس ، كنز العمّال : 16 / 276 / 44436 .
4- .المستدرک على الصحيحين : 2 / 174 / 2679 ، تاريخ بغداد : 9 / 147 / 4759 ، الفردوس : 2 / 50 / 2290 ، كنز العمّال : 16 / 275 / 44431 وص 492 / 45607 نقلاً عن ابن عساكر وكلّها عن عائشه ؛ مكارم الأخلاق : 1 / 430 / 1462 .
5- .الكافى : 5 / 329 / 6 ، قرب الإسناد : 20 / 68 كلاهما عن ابن القدّاح عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلام ، فتهذيب الأحكام : 7 / 239 / 1046 عن ابن أبى القدّاح عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلام عنه صلى الله عليه و آله ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 3 / 383 / 4345 ، بحار الأنوار : 103 / 217 / 1 .

6- .الكافى : 5 / 330 / 2 ، عوالى اللآلى : 3 / 281 / 3 كلاهما عن هشام بن سالم ، درر الأحاديث النبويّه : 44 نحوه ؛ تاريخ بغداد : 1 / 365 / 307 عن جابر نحوه .
7- .الكافى : 5 / 330 / 4 ، عوالى اللآلى : 3 / 281 / 4 .

11687.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :از خانه ای که در آن خاکروبه باشد، برکت برداشته می شود.11688.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام :شستن ظرف ها و جارو کردن جلوی خانه ، روزی آور است.ح ازدواج11690.عنه علیه السلام (مِن کتابِهِ للأشتَرِ لمّا وَلاّهُ مِصرَ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :روزی را با ازدواج بجویید.11683.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :با زنان ازدواج کنید ؛ چرا که آنان برایتان ثروت می آورند.11684.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :همسر انتخاب کنید ؛ چرا که برایتان روزی آورتر است.11685.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام :مردی نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و از نیازمندی[اش]شکایت کرد . ایشان فرمود : «ازدواج کن» . وی ازدواج کرد و زندگی اش وسعت یافت.11686.عیسی علیه السلام :الکافی به نقل از اسحاق بن عمّار : به امام صادق علیه السلامعرض کردم : آیا [این]حدیثی که مردم ، روایت می کنند که : «مردی نزد پیامبر صلی الله علیه و آلهآمد و از نیازمندی[اش] شکایت کرد . ایشان او را به ازدواج فرمان داد و او ازدواج کرد . دیگر بار آمد و از نیازمندی[اش] شکایت کرد . پیامبر صلی الله علیه و آلهباز هم دستور به ازدواج داد ، تا سه بار» ، درست است؟

امام صادق علیه السلام فرمود : «آری ، درست است» .

سپس فرمود : «روزی ، با زنان و نانخوران است».

.

ط مُشاوَرَهُ العاقِلِ11688.امام على عليه السلام :الإمام الكاظم عليه السلام :مُشاوَرَهُ العاقِلِ النّاصِحِ يُمنٌ وبَرَكَهٌ ورُشدٌ وتَوفيقٌ مِنَ اللّهِ . (1)11689.امام على عليه السلام :تفسير العيّاشى عن علىّ بن مهزيار :كَتَبَ إلَىَ أبو جَعفَرٍ عليه السلام :

أن سَل فُلانا أن يُشيرَ عَلَىَ ويَتَخَيَّرَ لِنَفسِهِ ؛ فَهُوَ يَعلَمُ ما يَجوزُ فى بَلَدِهِ ، وكَيفَ يُعامِلُ السَّلاطينَ ؛ فَإِنَّ المَشوَرَهَ مُبارَكَهٌ ، قالَ اللّهُ لِنَبِيِّهِ فى مُحكَمِ كِتابِهِ :

« فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِى الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ (2) » .

فَإِن كانَ ما يَقولُ مِمّا يَجوزُ كُنتُ اُصَوِّبُ رَأيَهُ ، وإن كانَ غَيرَ ذلِكَ رَجَوتُ أن أضَعَهُ عَلَى الطَّريقِ الواضِحِ إن شاءَ اللّهُ . (3)ى عِيادَهُ المَريضِ11691.عنه عليه السلام (أيضا) رسول اللّه صلى الله عليه و آله:عائِدُ المَريضِ يَخوضُ فِى البَرَكَهِ ، فَإِذا جَلَسَ انغَمَسَ فيها. (4) .

1- .تحف العقول: 398، المحاسن: 2/438/2519 عن منصور بن حازم عن الإمام الصادق عليه السلامو ليس فيه «بركه».
2- .آل عمران : 159 .
3- .تفسير العيّاشى : 1 / 204 / 147 ، بحار الأنوار : 75 / 103 / 34 .
4- .كنز الفوائد : 1 / 379 عن جابر بن عبد اللّه الأنصارى ، بحار الأنوار : 81 / 224 / 33 .

ط مشورت با خردمند

ی عیادت بیمار

ط مشورت با خردمند11693.عنه علیه السلام :امام کاظم علیه السلام :مشورت با خردمندِ خیرخواه ، خجستگی و برکت و رشد و توفیقی از سوی خداست.11694.عنه علیه السلام :تفسیر العیّاشی به نقل از علی بن مهزیار : امام باقر علیه السلام به من چنین نگاشت :

«از فلانی بخواه که به من نظر مشورتی بدهد و برای خویش [نیز مشاورانی]برگزیند ؛ چرا که او می داند در سرزمینش چه می گذرد و حاکمان ، چگونه رفتار می کنند . همانا مشورت ، برکت دارد . خداوند در قرآن به پیامبرش فرموده است : «از آنان درگذر و برای آنان آمرزش بخواه و در کار ، با آنان مشورت کن . پس چون تصمیم گرفتی ، بر خدا توکّل کن ؛ خداوند توکّل کنندگان را دوست می دارد» .

پس اگر آنچه می گوید ، رواست ، رأی او را درست می شمارم و اگر جز این باشد ، امیدوارم آن را به خواست خدا ، بر روش و راه روشن ، قرار دهم».ی عیادت بیمار11696.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عیادت کننده بیمار ، در برکت وارد می شود و چون نزد بیمار بنشیند ، در آن فرو می رود.

.

11697.عنه عليه السلام :مسند ابن حنبل عن أنس :سَمِعتُ رَسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آله يَقولُ : أيُّما رَجُلٍ يَعودُ مَريضا فَإِنَّما يَخوضُ فِى الرَّحمَهِ ، فَإِذا قَعَدَ عِندَ المَريضِ غَمَرَتهُ الرَّحمَهُ .

فَقُلتُ : يارَسولَ اللّهِ ، هذا لِلصَّحيحِ الَّذى يَعودُ المَريضَ فَالمَريضُ ما لَهُ؟ قالَ : تُحَطُّ عَنهُ ذُنوبُهُ . (1)11698.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله:خُطى عائِدِ السَّقيمِ فيما بَينَهُ وبَينَ السَّقيمِ فيرِياضِ الجَنَّهِ. (2)11691.امام على عليه السلام (نيز در همان نامه) مسند ابن حنبل عن أبى فاخته :عادَ أبو موسَى الأَشعَرِىُّ الحَسَنَ بنَ عَلِيٍ ، فَدَخَلَ عَلِىٌ عليه السلام فَقالَ : أعائِدا جِئتَ يا أبا موسى أم زائِرا؟

فَقالَ : يا أميرَ المُؤمِنينَ ، لا بَل عائِدا ، فَقالَ عَلِىٌ عليه السلام : فَإِنّى سَمِعتُ رَسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آلهيَقولُ : ما عادَ مُسلِمٌ مُسلِما إلاّ صَلّى عَلَيهِ سَبعونَ أَلفَ مَلَكٍ مِن حينِ يُصبِحُ إلى أن يُمسِىَ ، وجَعَلَ اللّهُ تَعالى لَهُ خَريفا فِى الجَنَّهِ . قالَ : فَقُلنا : يا أميرَ المُؤمِنينَ ، ومَا الخَريفُ؟

قالَ : السّاقِيَهُ الَّتى تَسقِى النَّخلَ . (3)ك التَّساهُلُ فِى البَيعِ وَالشِّراءِ11693.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :البَرَكَهُ فِى المُماسَحَهِ . (4) .

1- .مسند ابن حنبل : 4 / 347 / 12782 ، شُعَب الإيمان : 6 / 533 / 9181 و ح 9179 عن جابر بن عبد اللّه نحوه ، المعجم الأوسط : 8 / 353 / 8851 وفيه إلى «غمرته الرحمه» ، كنز العمّال : 9 / 95 / 25145 ؛ الأمالى للطوسى : 182 / 306 عن أبى قلاّبه وفيه إلى «غمرته الرحمه» ، بحار الأنوار : 81 / 215 / 6 .
2- .الفردوس : 2 / 193 / 2962 عن أبى هريره .
3- .مسند ابن حنبل : 1 / 197 / 702 .
4- .السنن الكبرى : 6 / 59 / 11189 ، المراسيل : 130 / 6 كلاهما عن محمّد بن سعد ، المصنّف لابن أبى شيبه : 5 / 280 / 1 عن محمّد بن سعيد ، كنز العمّال : 4 / 46 / 9435 .

11694.امام علی علیه السلام :مسند ابن حنبل به نقل از انس : از پیامبر خدا شنیدم که می فرمود : «هرکس، بیماری را عیادت کند ، در رحمت وارد می شود و چون نزد بیمار نشیند ، رحمت ، او را فرا می گیرد».

پرسیدم : ای پیامبر خدا ! این ، پاداش [شخص] تندرستی است که از بیمار عیادت می کند . برای بیمار چیست؟ فرمود : «گناهانش فرو می ریزد».11695.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :گام های عیادت کننده بیمار در فاصله اش تا بیمار ، در بوستان های بهشت است.11696.امام علی علیه السلام :مسند ابن حنبل به نقل از ابو فاخته : ابو موسی اشعری به عیادت حسن بن علی علیهماالسلام رفت . امام علی علیه السلام وارد شد و فرمود : «ای ابو موسی ! به عیادت آمده ای ، یا به دیدار؟» .

گفت : ای امیر مؤمنان ! به عیادت آمده ام.

علی علیه السلام فرمود : «از پیامبر خدا شنیدم که می فرمود : هیچ مسلمانی مسلمان دیگر را عیادت نمی کند ، مگر آن که هفتاد هزار فرشته ، از صبح تا شام ، بر او درود می فرستند و خداوند برای او خریفی در بهشت قرار می دهد ».

پرسیدیم : ای امیر مؤمنان ! خریف چیست؟

فرمود : «آبراهی که نخل را آبیاری می کند».ک آسان گرفتن در داد و ستد11698.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :برکت ، در آسان گرفتن است.

.

11699.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :بارَکَ اللّهُ عَلى سَهلِ البَيعِ ، سَهلِ الشِّراءِ ، سَهلِ القَضاءِ ، سَهلِ الاِقتِضاءِ . (1)11700.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام مُنادِيا فى أسواقِ الكوفَهِ : يا مَعشَرَ التُّجّارِ . . . قَدِّمُوا الاِستِخارَهَ ، وتَبَرَّكوا بِالسُّهولَهِ . (2)ل كَيلُ الطَّعام11702.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :كيلوا طَعامَكُم يُبارَک لَكُم . (3)11703.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :كيلوا طَعامَكُم ؛ فَإِنَّ البَرَكَهَ فِى الطَّعامِ المَكيلِ . (4)11704.عنه عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :شَكا قَومٌ إِلَى النَّبِيِ صلى الله عليه و آله سُرعَهَ نَفادِ طَعامِهِم ، فَقالَ : تَكيلونَ أو تَهيلونَ؟

قالوا : نَهيلُ يا رَسولَ اللّهِ يَعنِى الجُزافَ .

قالَ : كيلوا ولا تَهيلوا ؛ فَإِنَّهُ أعظَمُ لِلبَرَكَهِ . (5)11699.امام على عليه السلام :الكافى عن مسمع :قالَ لى أبو عَبدِ اللّهِ عليه السلام : يا أبا سَيّارٍ ، إذا أرادَتِ الخادِمَهُ أن تَعمَلَ الطَّعامَ فَمُرها فَلتَكِلهُ ؛ فَإِنَّ البَرَكَهَ فى ما كيلَ . (6) .

1- .تهذيب الأحكام : 7 / 18 / 79 عن حنان عن أبيه عن الإمام الصادق عليه السلام .
2- .الكافى : 5 / 151 / 3 ، تهذيب الأحكام : 7 / 6 / 17 كلاهما عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 3 / 193 / 3726 ، الأمالى للصدوق : 587 / 809 عن محمّد بن قيس عن الإمام الباقر عنه عليهماالسلام ، بحار الأنوار : 103 / 94 / 10 .
3- .صحيح البخارى : 2 / 749 / 2021 ، مسند ابن حنبل : 6 / 92 / 17177 كلاهما عن المقدام بن معديكرب ، سنن ابن ماجه : 2 / 750 / 2231 عن عبد اللّه بن بسر ، المعجم الكبير : 4 / 121 / 3859 عن أبى أيّوب الأنصارى وزاد فيهما «لكم فيه» ، كنز العمّال : 4 / 46 / 9433 .
4- .الكافى : 5 / 167 / 2 عن حفص بن عمر عن الإمام الصادق عليه السلام ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 3 / 267 / 3965 ، الجعفريّات : 160 ، جامع الأحاديث للقمّى : 108 كلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلامعنه صلى الله عليه و آله ؛ كنز العمّال : 4 / 46 / 9434 نقلاً عن ابن النجّار عن الإمام علىّ عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله .

5- .الكافى : 5 / 167 / 1 عن يونس بن يعقوب ، تهذيب الأحكام : 7 / 163 / 722 عن إبراهيم بن عبد الحميد عن الإمام الكاظم عليه السلام .
6- .الكافى : 5 / 167 / 3 .

ل پیمانه کردن گندم

11700.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :برکت خدا بر کسی باد که آسان می فروشد ، آسان می خرد ، آسان می پردازد ، و آسان مطالبه می کند!11701.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام در ندایش در بازارهای کوفه : ای پیشه وران! ... تجارت را با طلب خیر آغاز کنید ، و با آسان گیری برکت یابید.ل پیمانه کردن گندم (1)11703.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :گندم خود را پیمانه کنید تا برکت آورد.11704.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :گندم خود را پیمانه کنید ؛ چرا که برکت ، در گندم پیمانه شده است.11705.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام صادق علیه السلام :گروهی ، از زود تمام شدن گندم خود ، نزد پیامبر صلی الله علیه و آلهشکایت کردند . حضرت فرمود : «آیا پیمانه می کنید یا بی پیمانه می ریزید؟» .

گفتند : ای پیامبر خدا! بی پیمانه و گزاف .

فرمود : «پیمانه کنید ، نه گزاف و بی حساب ؛ چرا که این ، بیشتر برکت دارد».11706.عنه علیه السلام :الکافی به نقل از مسمع : امام صادق علیه السلام به من فرمود : «ای ابو سیّار! هرگاه خدمتگزار تو می خواهد غذا درست کند ، بگو پیمانه کند ؛ چرا که برکت ، در چیزی است که پیمانه شود».

.

1- .در متن عربی ، کلمه «طعام» است که در لغت عربی، به معنای مواد خوراکی و نیز به معنای خصوص «گندم» است و مقصود از پیمانه کردن گندم و مواد خوراکی ، اندازه گیری آن در وقت مصرف و هنگام خرید و فروش است .

م إعطاءُ الزِّيادَهِ لِلمُشتَرى11708.عنه علیه السلام :الإمام الصادق علیه السلام :مَرَّ أميرُ المُؤمِنينَ علیه السلام عَلى جارِيَهٍ قَدِ اشتَرَت لَحما مِن قَصّابٍ وهِيَ تَقولُ : زِدنى ، فَقالَ لَهُ أميرُ المُؤمِنينَ صَلَواتُ اللّهِ عَلَيهِ : زِدها ؛ فَإِنَّهُ أعظَمُ لِلبَرَكَهِ . (1)ن الاِجتِماعُ عَلَى الطَّعام11710.عنه علیه السلام :رسول اللّه صلى الله علیه و آله :كُلوا جَميعا ولاَ تَفَرَّقوا ؛ فَإِنَّ البَرَكَهَ مَعَ الجَماعَهِ . (2)11711.عنه علیه السلام :عنه صلى الله علیه و آله :اِجتَمِعوا عَلى طَعامِكُم ، وَاذكُرُوا اسمَ اللّهِ عَلَيهِ ، يُبارِک لَكُم فيهِ . (3)11712.عنه علیه السلام :عنه صلى الله علیه و آله :ما مِن مائِدَهٍ أعظَمُ بَرَكَهً مِن مائِدَهٍ جَلَسَ عَلَيها يَتيمٌ . (4)11713.عنه علیه السلام :عنه صلى الله علیه و آله :البَرَكَهُ فى ثَلاثَهٍ : فِى الجَماعَهِ ، وَالثَّريدِ ، وَالسَّحورِ . (5) .

1- .الكافى : 5 / 152 / 8 ، تهذيب الأحكام : 7 / 7 / 20 كلاهما عن السكونى ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 3 / 196 / 3736 من دون إسنادٍ إلى المعصوم ، بحار الأنوار : 41 / 129 / 39 ؛ فضائل الصحابه لابن حنبل : 2 / 621 / 1063 عن أبى الوضّاح الشيبانى عن رجل .
2- .سنن ابن ماجه : 2 / 1094 / 3287 ، مشكاه المصابيح : 2 / 459 / 4257 ، الفردوس : 3 / 242 / 4711 كلّها عن عمر ، كنز العمّال : 15 / 235 / 40724 ؛ طبّ النبىّ صلى الله علیه و آله : 3 وفيه « . . .فإنّ الجماعه فى البركه» ، بحار الأنوار : 62 / 291 .
3- .سنن أبى داود : 3 / 346 / 3764 ، سنن ابن ماجه : 2 / 1093 / 3286 ، مسند ابن حنبل : 5 / 441 / 16078 ، صحيح ابن حبّان : 12 / 28 / 5224 ، المستدرک على الصحيحين : 2 / 113 / 2500 ، السنن الكبرى : 5 / 424 / 10359 كلّها عن وحشى بن حرب ، كنز العمّال : 15 / 233 / 40715 ؛ مكارم الأخلاق : 1 / 319 / 1020 ، بحار الأنوار : 66 / 349 / 10 .
4- .الفردوس : 4 / 46 / 6144 عن أنس ، كنز العمّال : 3 / 177 / 6040 .
5- .المعجم الكبير : 6 / 251 / 6127 ، شُعَب الإيمان : 6 / 68 / 7520 ، تاريخ أصبهان : 1 / 82 كلّها عن سلمان ، كنز العمّال : 15 / 234 / 40718 ؛ طبّ النبىّ صلى الله علیه و آله : 3 ، بحار الأنوار : 62 / 291 .

م زیاد دادن به مشتری

ن غذای دسته جمعی

م زیاد دادن به مشتری11705.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :امیر مؤمنان علیه السلام بر کنیزی گذشت که از قصّاب ، گوشتی خریده بود و به قصّاب می گفت : بیشتر بده . امیر مؤمنان علیه السلام به آن مرد فرمود : «بیشتر بده ، که برکتش زیادتر می شود».ن غذا خوردن دسته جمعی11707.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :با هم بخورید و پراکنده نشوید ؛ چرا که برکت ، با جماعت است.11708.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :با هم غذا بخورید و خدا را بر آن نام ببرید تا خداوند به آن برکت دهد.11709.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هیچ سفره ای بابرکت تر از سفره ای نیست که یتیم بر سر آن بنشیند.11710.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :برکت ، در سه چیز است : در جماعت ، در ترید (آبگوشت) ، و در سَحَری.

.

2 / 8الدُّعاءُ وَالبَرَكَهُأ الدُّعاءُ لِبَرَكَهِ المَنزِلِالكتاب« وَ قُل رَّبِّ أَنزِلْنِى مُنزَلاً مُّبَارَكًا وَأَنتَ خَيْرُ الْمُنزِلِينَ . (1) »

الحديث11717.عنه عليه السلام (مِن كتابِهِ للأشتَرِ لَمّا وَلاّهُ مِصرَ) رسول اللّه صلى الله عليه و آله لِعَلِيٍّ عليه السلام : يا عَلِيُ ، إذا نَزَلتَ مَنزِلاً فَقُل : اللّهُمَّ أنزِلنى مُنزَلاً مُبارَكا وأنتَ خَيرُ المُنزِلينَ . (2)ب الدُّعاءُ لِبَرَكَهِ الرِّزقِالكتاب«إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَن يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِّنَ السَّمَآءِ قَالَ اتَّقُواْ اللَّهَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ * قَالُواْ نُرِيدُ أَن نَّأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ أَن قَدْ صَدَقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّهِدِينَ * قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَآ أَنزِلْ عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِّنَ السَّمَآءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لاَّوَّلِنَا وَءَاخِرِنَا وَءَايَةً مِّنكَ وَارْزُقْنَا وَأَنتَ خَيْرُ الرَّ زِقِينَ . (3) »

.

1- .المؤمنون : 29 .
2- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 298 / 2508 ، المحاسن : 2 / 124 / 1345 عن الإمام الكاظم عن أبيه عن جدّه عليهم السلامعنه صلى الله عليه و آله ، الخصال : 634 / 10 عن أبى بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علىّ عليهم السلام ، تحف العقول : 122 عن الإمام علىّ عليه السلام و ليس فيهما «يا علىّ ، إذا نزلت منزلاً» ، بحار الأنوار : 76 / 248 / 42 .
3- .المائده : 112 114 .

2 / 8دعا و برکت

الف دعا برای برکت فردوگاه

ب دعا برای برکت روزی

2 / 8دعا و برکتالف دعا برای برکت فرودگاهقرآن«و بگو : پروردگارا ! مرا در منزلگاهی خجسته فرود آور ، و تو بهترینِ فرودآورندگانی !» .

حدیث11721.الإمامُ الهادیُّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خطاب به علی علیه السلام : ای علی ! هرگاه در جایی فرود آمدی ، بگو : «خدایا ! مرا در منزلگاهی خجسته فرود آور ، و تو بهترینِ فرودآورندگانی !».ب دعا برای برکت روزیقرآن«آن گاه که حواریّون گفتند : ای عیسی بن مریم ! آیا پروردگارت می تواند از آسمان ، مائده ای (طعامی) بر ما فرود آورد؟ گفت : «اگر ایمان دارید ، از خدا پروا کنید» * گفتند : می خواهیم از آن بخوریم و دل هایمان اطمینان یابد و بدانیم که به ما راست گفته ای و از گواهانِ بر آن باشیم * عیسی بن مریم گفت : «خدایا ، پروردگارا ! بر ما طعامی از آسمان فرو فرست تا برای اوّل و آخر ما ، عید باشد و نشانه ای از تو ؛ و ما را روزی بده ، و تو بهترینِ روزی دهندگانی !» » .

.

الحديث11724.عنه صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّ اللّهَ أنزَلَ مائِدَةً عَلى عيسى عليه السلام ، وبارَکَ لَهُ فى (أربَعَهِ) أرغِفَهٍ وسُمَيکاتٍ حَتّى أکَلَ وشَبِعَ مِنها أربَعَهُ آلافٍ وسَبعُمِائَهٍ . (1)11725.عنه صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :اللّهُمَّ اغفِر لى ذَنبى ، ووَسِّع لى فى رِزقى ، وبارِک لى فى ما رَزَقتَنى . (2)11726.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام زين العابدين عليه السلام: اللّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وآلِهِ ، وَامنَعنى مِنَ السَّرَفِ ، وحَصِّن رِزقى مِنَ التَّلَفِ ، ووَفِّر مَلَکَتى بِالبَرَکَهِ فيهِ . (3)11727.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام فى مُناجاتِهِ : اللّهُمَّ رَبَّ العالَمينَ ، وأحکَمَ الحاکِمينَ ، وأرحَمَ الرّاحِمينَ ، أسأَلُکَ مِنَ الشَّهادَهِ أقسَطَها . . . ومِنَ الزِّياداتِ أتَمَّها ، ومِنَ البَرَکاتِ أعَمَّها ، ومِنَ الصّالِحاتِ أعظَمَها . (4)11728.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام فى دُعائِهِ عِندَ زِيارَهِ أميرِ المُؤمِنينَ عليه السلام: . . . اللّهُمَّ وأوسِع لِفَقيرِنا مِن سَعَتِکَ ما قَضَيتَ عَلى نَفسِکَ ، وَالهُدى ما أبقَيتَنا ، وَالکَرامَهَ ما أحيَيتَنا ، وَالکَرامَهَ إذا تَوَفَّيتَنا ، وَالحِفظَ فى ما يَبقى مِن عُمُرِنا ، وَالبَرَکَهَ فى ما رَزَقتَنا . (5)11729.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه عليه السلام فِى الدُّعاءِ بَعدَ الصَّلاهِ الکامِلَهِ : اللّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ ، وما قَسَمتَ لى مِن قِسمٍ أو رَزَقتَنى مِن رِزقٍ فَاجعَلهُ حَلالاً طَيِّباً ، واسِعا مُبارَکا ، قَريبَ المَطلَبِ ، سَهلَ المَأخَذِ ، فى يُسرٍ مِنکَ وعافِيَهٍ ، وسَلامَهٍ وسَعادَهٍ ، إنَّکَ عَلى کُلِّ شَىءٍ قَديرٌ . (6) .

1- .التفسير المنسوب إلى الإمام العسکرىّ عليه السلام : 195 / 91 ، بحار الأنوار : 14 / 249 / 37 .
2- .سنن الترمذى : 5 / 527 / 3500 عن أبى هريره ، مسند ابن حنبل : 5 / 578 / 16599 وفيه «دارى» بدل «رزقى» وج 9 / 61 / 23248 وفيه «ذاتى» بدل «فى رزقى» وکلاهما عن عبيد بن القعقاع ، المصنّف لابن أبى شيبه : 7 / 62 / 2 عن أبى موسى وفيه «دارى» بدل «رزقى» .
3- .الصحيفه السجّاديّه : 86 الدعاء 20 .
4- .بحار الأنوار : 94 / 155 / 22 نقلاً عن کتاب أنيس العابدين .
5- .تهذيب الأحکام : 6 / 36 / 74 عن يونس بن ظبيان .
6- .جمال الأُسبوع : 198 ، بحار الأنوار : 89 / 377 / 66 .

حدیث11724.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند سفره ای بر عیسی علیه السلامفرو فرستاد و به او در چهار گرده نان و ماهی های کوچک ، برکت داد ، تا آن که چهار هزار و هفتصد نفر ، از آن خوردند و سیر شدند.11725.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خدایا ! گناهانم را بیامرز و روزی ام را وسعت بخش و در آنچه به من روزی داده ای، برکت قرار بده !11726.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام زین العابدین علیه السلام :خدایا ! بر محمّد و خاندان او درود فرست و مرا از اسراف دور بدار و روزی مرا از تلف شدن نگه دار و دارایی ام را با برکت دادن در آن ، افزون بگردان !11727.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام زین العابدین علیه السلام در مناجات خویش : خدایا ، ای پروردگار جهانیان،ای برترینِ داوران ، و ای مهربان ترینِ مهربانان ! از گواهی، عادلانه ترینش را ؛ و از افزوده ها ، کامل ترینش را ؛ و از برکت ها ، فراگیرترینش را ؛ و از کارهای شایسته ، بزرگ ترینش را از تو می خواهم.11728.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام در دعای خویش به هنگام زیارت امیر مؤمنان علیه السلام : ... پروردگارا ! از گشایش خویش ، آنچه را بر خود حتمی ساخته ای ، برای فقیر ما گشایش بخش ، و تا ما را باقی داشته ای ، هدایتمان کن ، و ما را با کرامت، زنده بدار ، و ما را با کرامت بمیران ، و ما را در باقی مانده عمرمان نگه دار ، و در آنچه روزی مان داده ای، برکت قرار بده !11729.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام در دعای پس از نماز کامل : خدایا ! بر محمّد و خاندان محمّد ، درود فرست و آنچه را برایم تقسیم کرده ای یا روزی نموده ای ، حلال و پاک و فراوان و بابرکت و دست یافتنی و آسان به دست آمدنی قرار بده ، به همراه آسانی و عافیت و تندرستی و سعادت از سوی خود ! همانا تو بر هر چیز ، توانایی. .

ج الدُّعاءُ لِبَرَكَهِ الزَّواجِ11731.الإمامُ الرِّضا عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إذا زُفَّت إلَى الرَّجُلِ زَوجَتُهُ وأُدخِلَت إلَيهِ فَليُصَلِّ رَكعَتَينِ ، وَليَمسَح عَلى ناصِيَتِها ، ثُمَّ ليَقُل :

اللّهُمَّ بارِک لي فى أهلى وبارِک لَها فِىَ ، وما جَمَعتَ بَينَنا فَاجمَع بَينَنا فى خَيرٍ ويُمنٍ وبَرَكَهٍ ، وإذا جَعَلتَها فُرقَةً فَاجعَلها فُرقَةً إلى كُلِّ خَيرٍ .

ثُمَّ ليَقُل : الحَمدُ للّهِ الَّذى هَدى ضَلالَتى ، وأغنى فَقرى ، ونَعَشَ خُمولى ، وأعَزَّ ذِلَّتى ، وآوى عَيلَتى ، وزَوَّجَ عُزبَتى ، وأخدَمَ مِهنَتى ، وآنَسَ وَحشَتى ، ورَفَعَ خَسيسَتى ؛ حَمدا كَثيرا طَيِّبا مُبارَكا عَلى ما أعطَيتَ يا رَبِّ ، وعَلى ما قَسَمتَ ، وعَلى ما أكرَمتَ . (1)11732.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :الكافى عن أبى عبد اللّه البرقىّ رفعه :لَمّا زَوَّجَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آلهفاطِمَةَ قالوا : بِالرِّفاءِ وَالبَنينَ ، فَقالَ : لا بَل عَلَى الخَيرِ وَالبَرَكَهِ . (2)11733.عنه عليه السلام :عمل اليوم والليله عن ابن بريده عن أبيه :إنَّ نَفَرا مِنَ الأَنصارِ قالوا لِعَلِيٍ عليه السلام : عِندَکَ فاطِمَةُ؟

فَدَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه و آلهفَسَلَّمَ عَلَيهِ ، فَقالَ : ما حاجَةُ ابنِ أبى طالِبٍ؟ قالَ : ذَكَرتُ فاطِمَةَ بِنتَ رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله .

قالَ : مَرحَبا وأهلاً ، لَم يَزِدهُ عَلَيها ، فَخَرَجَ إلَى الرَّهطِ مِنَ الأَنصارِ يَنتَظِرونَهُ .

فَقالوا : ما وَراءَکَ؟

قالَ : ما أدرى ، غَيرَ أنَّهُ قالَ لى : مَرحَبا وأهلاً .

(قالوا) : يَكفيکَ مِن رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آلهإحداهُما ؛ قَد أعطاکَ الأَهلَ وأعطاکَ الرُّحبَ .

فَلَمّا كانَ بَعدَ ذلِکَ بَعدَما زَوَّجَهُ قالَ : يا عَلِيُّ ، إنَّهُ لابُدَّ لِلعُرسِ مِن وَليمَهٍ .

قالَ سَعدٌ : عِندى كَبشٌ ، وجَمَعَ لَهُ رَهطٌ مِنَ الأَنصارِ (آصُعا) مِن ذُرَهٍ .

قالَ : فَلَمّا كانَ لَيلَهُ البِناءِ قالَ : لا تُحدِث شَيئا حَتّى تَلقانى ، فَدَعَا النَّبِيُّ صلى الله عليه و آلهبِماءٍ فَتَوَضَّأَ مِنهُ ثُمَّ أفرَغَهُ عَلى عَلِيٍ ، فَقالَ : اللّهُمَّ بارک فيهما ، وبارک عَلَيهِما ، وبارک لَهُما فى شِبلِهِما . (3) .

1- .دعائم الإسلام : 2 / 210 / 772 ، الجعفريّات : 109 عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام نحوه ، بحار الأنوار : 103 / 268 / 18 .
2- .الكافى : 5 / 568 / 52 ، بحار الأنوار : 43 / 144 / 46 وراجع كنز العمّال : 16 / 484 / 45571 و 45572 .
3- .عمل اليوم والليله للنسائى : 253 / 258 ، عمل اليوم والليله لابن السنى : 214 / 605 وفيه إلى «وأعطاک الرحب» ، المعجم الكبير : 2 / 20 / 1153 وفيه «بنائهما» بدل «شبلهما» ، الصواعق المحرقه : 234 وفيه «نسلهما» بدل «شبلهما» ، كنز العمّال : 13 / 681 / 37745 نقلاً عن الرويانى وابن عساكر ؛ كشف الغمّه : 1 / 365 ، بحار الأنوار : 43 / 137 / 34 .

ج دعا برای برکت ازدواج11730.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :[در شب زفاف،] هرگاه همسرِ کسی را نزد او فرستادند ، دو رکعت نماز بخواند و دست بر پیشانی زن بکَشد و بگوید :

«خدایا! برای من نسبت به خانواده ام و برای همسرم نسبت به من برکت قرار بده و تا آن گاه که میان ما را جمع می کنی ، با خیر و خُجستگی و برکت باشد ، و اگر میان ما جدایی انداختی ، جدایی را به سوی هر نیکی قرار بده !».

سپس بگوید : «ستایشْ خدایی را که از گمراهی ، هدایتم نمود ، فقرم را برطرف ساخت ، بیحالی مرا نشاط بخشید ، ذلّتم را عزّت داد ، عیالمندی مرا پناه داد ، مرا از بی همسری درآورد ، حرفه ای را به خدمت من گماشت ، تنهایی ام را مونس بخشید ، و تنگدستی ام را برطرف ساخت ؛ ستایشی فراوان ، پاک و خجسته برای آنچه عطا کردی ای پروردگار! و برای آنچه قسمت (روزی) نمودی و برای آنچه کرامت بخشیدی».11731.امام رضا علیه السلام :الکافی به نقل از ابو عبد اللّه برقی : چون پیامبر خدا فاطمه زهرا علیهاالسلامرا به همسری داد ، گفتند : با [دعا برای] سازش و اولاد؟ فرمود : «نه ؛ بلکه با خیر و برکت».11732.امام علی علیه السلام :عمل الیوم و اللیله به نقل از ابو بریده . از پدرش : گروهی از انصار به علی علیه السلام گفتند : آیا فاطمه علیهاالسلام نزد توست؟

امام علیه السلام نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و سلام داد ، پیامبر صلی الله علیه و آله پرسید : «پسر ابو طالب ، چه کار دارد؟» . گفت : [برای ازدواج،] به یاد فاطمه ، دختر پیامبر خدا ، افتادم.

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود : «خوش آمدی» و بیش از آن نفرمود . علی علیه السلامپیش آن گروه از انصار که منتظرش بودند ، برگشت.

گفتند : چه خبر؟

[امام علیه السلام] گفت : نمی دانم ، جز این که به من فرمود : «خوش آمدی» .

گفتند : از پیامبر خدا ، یکی از این دو برای تو بس است . او به تو ، هم همسر داده و هم گشایش.

پس از آن ، آن هنگام که پیامبر صلی الله علیه و آله علی علیه السلام را همسر می داد ، فرمود : «ای علی! برای عروسی ، مهمانی لازم است» .

سعد گفت : من قوچی دارم . نیز گروهی از انصار ، چند صاع (1) ذرّت فراهم آوردند.

چون شب عروسی شد ، پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود : «کاری نکن ، تا مرا دیدار کنی» و آن گاه آبی طلبید و از آن وضو گرفت . سپس آن را به روی علی علیه السلامریخت و چنین دعا کرد : «خدایا! بر این دو ، مبارک گردان ؛ بر این دو ، مبارک گردان ، و برای این دو و فرزندانشان مبارک گردان !».

.

1- .صاع ، پیمانه ای است که چهار مُد بگیرد . هر مد ، یک چارک (حدود ده سیر) است .

11733.امام على عليه السلام :الكافى عن أبى بصير :قالَ لى أبو عَبدِ اللّهِ عليه السلام : إذا تَزَوَّجَ أحَدُكُم كَيفَ يَصنَعُ؟

قُلتُ : لا أدرى .

قالَ : إذا هَمَّ بِذلِکَ فَليُصَلِّ رَكعَتَينِ ويَحمَدِ اللّهَ ، ثُمَّ يَقولُ :

اللّهُمَّ إنّى اُريدُ أن أتَزَوَّجَ ، فَقَدِّر لى مِنَ النِّساءِ أعَفَّهُنَّ فَرجا ، وأحفَظَهُنَّ لى فى نَفسِها وفى مالى ، وأوسَعَهُنَّ رِزقا ، وأعظَمَهُنَّ بَرَكَةً .

(1) .

1- .الكافى : 3 / 482 / 2 وج 5 / 501 / 3 عن أبى بصير عن الإمام الباقر عليه السلام ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 3 / 394 / 4387 ، تهذيب الأحكام : 7 / 407 / 1627 وفيه «فأقدر» بدل «فقدّر» .

11734.امام علی علیه السلام (در خطبه ای که طی آن به ستم بنی امیه اشاره می کن) الکافی به نقل از ابو بصیر : امام صادق علیه السلامبه من فرمود : «وقتی یکی از شما ازدواج می کند ، چه می کند؟» .

گفتم : نمی دانم .

فرمود : «هرگاه به ازدواج تصمیم گرفت ، دو رکعت نماز بخواند و خدا را سپاس گوید . سپس بگوید :

خداوندا! من می خواهم ازدواج کنم . از زنان ، آن را که پاکدامن تر ، خودنگهدارتر ، مال نگهدارتر ، خوش روزی تر ، و بابرکت تر است ، برایم مقدّر ساز!». .

د الدُّعاءُ لِبَرَكَهِ الصَّبِيِّ11736.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :سنن أبى داود عن عائشه :كانَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله يُؤتى بِالصِّبيانِ ، فَيَدعو لَهُم بِالبَرَكَهِ . (1)11737.عنه عليه السلام :فضائل الصحابه عن مدرک أبى الحجّاج :رَأيتُ عَلِيّا لَهُ وَفرَهٌ ، واُتِىَ بِصَبِيٍ فَبَرَکَ عَلَيهِ ومَسَحَ عَلى رَأسِهِ . (2)ه الدُّعاءُ لِبَرَكَهِ الزَّرعِ11739.عنه عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :إذا أرَدتَ أن تَزرَعَ زَرعا فَخُذ قَبضَهً مِنَ البَذرِ وَاستَقبِلِ القِبلَهَ وقُل : «أَفَرَءَيْتُم مَّا تَحْرُثُونَ * ءَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّ رِعُونَ (3) » ثَلاثَ مَرّاتٍ ، ثُمَّ تَقولُ : بَلِ اللّهُ الزّارِعُ ، ثَلاثَ مَرّاتٍ .

ثُمَّ قُل : اللّهُمَّ اجعَلهُ حَبّا مُبارَکا وَارزُقنا فيهِ السَّلامَهَ ، ثُمَّ انثُرِالقَبضَهَ الَّتى فى يَدِکَ فِى القَراحِ . (4) .

1- .سنن أبى داود : 4 / 328 / 5106 .
2- .فضائل الصحابه لابن حنبل : 2 / 556 / 937 .
3- .الواقعه : 63 و 64 .
4- .الكافى: 5/262/1 عن ابن بكير، مكارم الأخلاق: 2/161/2394 عن الإمام الباقر عليه السلام نحوه ، بحار الأنوار : 103 / 67 / 18 نقلاً عن كشف الغمّه عن الإمام الباقر عليه السلامنحوه .

د دعا برای برکت کودک

ه دعای برای برکت کِشت

د دعا برای برکت کودک11741.عنه علیه السلام (فی وصیَّتِهِ لابنِهِ الحَسنِ علیه السلام) سنن أبی داود به نقل از عایشه : کودکان را نزد پیامبر خدا می آوردند . ایشان برای آنان دعا می کرد که برکت یابند .11735.امام صادق علیه السلام :فضائل الصحابه به نقل از مُدرک (پدر حَجّاج) : علی[علیه السلام]را دیدم که موی سرش تا گوشش رسیده بود . کودکی را نزد او آوردند . او تبرّکش نمود و بر سرش دست کشید.ه دعای برای برکت کِشت11737.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :هرگاه خواستی زراعت کنی ، مشتی از بذر را بگیر ، رو به قبله بِایست و سه بار بگو : «آیا دیدید آنچه را می کارید؟ * آیا شما آن را می کارید ، یا ما می کاریم؟» . آن گاه سه بار می گویی : «بلکه خداست که می کارد».

سپس بگو : «خدایا! آن را دانه ای بابرکت قرار ده و به ما در آن ، سلامت بخش!» . آن گاه آن مشت [بذر] را که در دست توست ، به مزرعه بیفشان.

.

و الدُّعاءُ لِبَرَكَهِ اليَوم11739.امام على عليه السلام رسول اللّهِ صلى الله عليه و آله كانَ يَقولُ عِندَ استيقاظِهِ مِن نَومِهِ : اللّهُمَّ إنّى أسأَلُكَ خَيرَ هذَا اليَومِ ونورَهُ ، وهُداهُ وبَرَكَتَهُ ، وطَهورَهُ ومُعافاتَهُ ، اللّهُمَّ إنّى أسأَلُكَ خَيرَهُ وخَيرَ ما فيهِ ، وأعوذُ بِكَ مِن شَرِّهِ وشَرِّ ما بَعدَهُ . (1)11740.امام على عليه السلام (درباره گمانهايى كه در قرآن آمده است) الإمام الصادق عليه السلام لِعَمّارٍ السّاباطِيِّ : تَقولُ إذا طَلَعَ الفَجرُ :

الحَمدُ للّهِ فالِقِ الإصباحِ ، سُبحانَ رَبِّ المَساءِ وَالصَّباحِ ، اللّهُمَّ صَبِّح آلَ مُحَمَّدٍ بِبَرَكَهٍ وعافِيَهٍ ، وسُرورٍ وقُرَّهِ عَينٍ .

اللّهُمَّ إنَّكَ تُنَزِّلُ بِاللَّيلِ وَالنَّهارِ ما تَشاءُ ، فَأَنزِل عَلَىَ وعَلى أهلِ بَيتى مِن بَرَكَهِ السَّماواتِ وَالأَرضِ ، رِزقا حَلالاً ، طَيِّبا واسِعا ، تُغنينى بِهِ عَن جَميعِ خَلقِكَ . (2)11741.امام على عليه السلام (در سفارش به فرزند خود حسن عليه السلام) الإمام الكاظم عليه السلام :اللّهُمَّ ولِكُلِّ مُتَوَسِّلٍ ثَوابٌ ، ولِكُلِّ ذى شَفاعَهٍ حَقٌّ ، فَأَسأَلُكَ بِمَن جَعَلتَهُ إلَيكَ سَبَبى ، وقَدَّمتَهُ أمامَ طَلِبَتى ، أن تُعَرِّفَنى بَرَكَهَ يَومى هذا وعامى هذا وشَهرى هذا . (3)ز الدُّعاءُ لِبَرَكَهِ الشَّهرِ11743.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام علىّ عليه السلام :إذا رَأيتَ الهِلالَ فَلا تَبرَح وقُل :

اللّهُمَّ إنّى أسأَلُكَ خَيرَ هذَا الشَّهرِ ، وفَتحَهُ ونورَهُ ونَصرَهُ وبَرَكَتَهُ وطَهورَهُ ورِزقَهُ ، وأسأَلُكَ خَيرَ ما فيهِ وخَيرَ ما بَعدَهُ ، وأعوذُ بِكَ مِن شَرِّ ما فيهِ وشَرِّ ما بَعدَهُ .

اللّهُمَّ أدخِلهُ عَلَينا بِالأَمنِ وَالإيمانِ ، وَالسَّلامَهِ وَالإسلامِ ، وَالبَرَكَهِ وَالتَّوفيقِ لِما تُحِبُّ وتَرضى . (4) .

1- .مكارم الأخلاق : 1 / 94 / 181 ، بحار الأنوار : 16 / 253 .
2- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 1 / 501 / 1438 عن عمّار بن موسى الساباطى ، مصباح المتهجّد : 199 / 282 من دون إسنادٍ إلى المعصوم و ليس فيه «حلالاً طيّبا» ، بحار الأنوار : 87 / 356 / 23 و 24 .
3- .مُهَج الدعوات : 283 عن علىّ بن مهزيار وص 305 عن يونس بن بكير عن الإمام الرضا عليه السلام و فيه «وسيلتى إليك» بدل «إليك سببى» ، بحار الأنوار : 94 / 183 / 11 وص 348 / 4 .

4- .الكافى : 4 / 76 / 8 ، تهذيب الأحكام : 4 / 197 / 564 وليس فيه «وفتحه» وكلاهما عن الحسين بن مختار رفعه ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 100 / 1845 ، مصباح المتهجّد : 541 / 627 ، المصباح للكفعمى : 745 وليس فيهما «وفتحه» وراجع كنز العمّال : 8 / 596 / 24310 .

و دعای برای برکت روز

ز دعا برای برکت ماه

و دعای برای برکت روز11745.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وقتی که از خواب بیدار می شد، این دعا را می خوانْد : پروردگارا ! از تو خیر و روشنی ، و هدایت و برکت ، و پاکی و عافیتِ این روز را می طلبم . خدایا ! از تو خیرِ این روز و آنچه را در آن است ، می خواهم و از شرّ این روز و شرّ آنچه پس از آن است ، به تو پناه می برم.11742.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام خطاب به عمّار ساباطی : وقتی صبح دمید ، می گویی :

«ستایش خدایی را که شکافنده صبح است . منزّه است پروردگار شام و بامداد . خدایا ! بامدادِ آل محمّد را با برکت و عافیت و خوشی و چشم روشنی، قرار بده !

خدایا ! تو در شب و روز ، آنچه می خواهی ، فرو می فرستی . پس بر من و خانواده ام، از برکت آسمان ها و زمین ، رزقی حلال و پاک و گسترده نازل بگردان که مرا به سبب آن ، از همه آفریده هایت بی نیاز سازی !».11743.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام کاظم علیه السلام :خدایا ! هر توسّل جویی پاداشی دارد و هر صاحب شفاعتی حقّی . تو را می خوانم ، به حقّ آن کسی که او را برای من وسیله (دستاویز) قرار داده ای و او را در پیشگاه خواسته ام مقدّم داشته ای، که برکت امروز و امسال و این ماه را به من بشناسانی.ز دعا برای برکت ماه11745.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :هرگاه ماه نو را دیدی ، همان دم بگو :

«پروردگارا ! از تو ، خیر و گشایش و روشنی و یاری و برکت و پاکی و روزیِ این ماه را می خواهم ، و از تو ، خیر آنچه را در این ماه و پس از آن است ، می طلبم ، و از شرّ این ماه و آنچه پس از آن است ، به تو پناه می برم.

خدایا ! آن را با ایمنی ، ایمان ، تندرستی ، اسلام ، برکت ، و توفیق بر آنچه دوست داری و می پسندی ، بر ما وارد کن !».

11746.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله إذا رَأَى الهِلالَ : اللّهُمَّ بارِک لَنا فى شَهرِنا هذَا الدّاخِلِ . (1)11747.عنه عليه السلام :شعب الإيمان عن أنس :كانَ النَّبِىُ صلى الله عليه و آله إذا دَخَلَ رَجَبٌ قالَ : اللّهُمَّ بارِک لَنا فى رَجَبٍ وشَعبانَ ، وبَلِّغنا رَمَضانَ . (2)11748.عنه عليه السلام :الإمام زين العابدين عليه السلام مِن دُعائِهِ إذا نَظَرَ إلَى الهِلالِ : أسأَلُ اللّهَ رَبّى ورَبَّکَ ، وخالِقى وخالِقَکَ ، ومُقَدِّرى ومُقَدِّرَکَ ، ومُصَوِّرى ومُصَوِّرَکَ ، أن يُصَلِّىَ عَلى مُحَمَّدٍ وآلِهِ ، وأن يَجعَلَکَ هِلالَ بَرَکَةٍ لا تَمحَقُهَا الأيّامُ . . . هِلالَ سَعدٍ لا نَحسَ فيهِ ، ويُمنٍ لا نَکَدَ مَعَهُ . (3) .

1- .تاريخ دمشق : 12 / 239 / 2931 عن زياد ؛ الإقبال : 1 / 66 عن الإمام الصادق عليه السلاموليس فيه «الداخل» .
2- .شُعَب الإيمان : 3 / 375 / 3815 ، المعجم الأوسط : 4 / 189 / 3939 ، مسند ابن حنبل : 1 / 557 / 2346 وفيه «إذا دخل رجل» بدل «إذا دخل رجب» و «وبارک لنا فى» بدل «وبلّغنا» ، كنز العمّال : 7 / 79 / 18049 ؛ الإقبال : 3 / 173 وفيه «إذا رأى هلال رجب» بدل «إذا دخل رجب» ، بحار الأنوار : 98 / 376 / 1 .
3- .الصحيفه السجّاديّه : 163 الدعاء 43 ، المصباح للكفعمى : 746 ، الأمالى للطوسى : 496 / 1086 عن إسحاق بن جعفر عن الإمام الكاظم عن أبيه عن جدّه عنه عليهم السلام ، مصباح المتهجّد : 542 / 628 وفيهما من «جعلک اللّه هلال بركه . . .» ، بحار الأنوار : 96 / 379 / 4 .

11749.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وقتی ماه نو را دید، این دعا را خواند : خدایا! این ماه را که بر ما وارد می شود ، برایمان مبارک گردان !11750.عنه علیه السلام :شعب الإیمان به نقل از انس : هرگاه ماه رجب وارد می شد ، پیامبر صلی الله علیه و آلهمی فرمود : «خدایا! رجب و شعبان را بر ما مبارک کن و ما را به رمضان برسان!».11751.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام زین العابدین علیه السلام در ضمن دعایش ، وقتی به ماه نو می نگریست : «از پروردگار من و پروردگار تو ، از آفریدگار من و آفریدگار تو ، از تقدیرگر من و تقدیرگر تو ، و از تصویرگر من و تصویرگر تو می خواهم که بر محمّد و خاندان او درود فرستد و تو را هلال برکتی قرار دهد که روزها آن را نابود نمی سازند ... ، هلال برکتی که شومی در آن نیست ، و هلال سعادتی که نُحوستی ندارد». .

ح الدُّعاءُ لِبَرَكَهِ القَضاءِ وَالقَدَرِ11746.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :اللّهُمَّ اجعَلنى أخشاكَ حَتّى كَأنّى أراكَ أبَدا حَتّى ألقاكَ ، وأسعِدنى بِتَقواكَ ولا تُشقِنى بِمَعصِيَتِكَ ، وخِر لى فى قَضائِكَ وبارِك لى فى قَدَرِكَ ، حَتّى لا اُحِبَّ تَعجيلَ ما أخَّرتَ ولا تَأخيرَ ما عَجَّلتَ .

11747(1).امام على عليه السلام :الإمام الباقر عليه السلام :إذا خَرَجتَ مِن بَيتِكَ فَقُل : . . . اللّهُمَّ بارِك لَنا فى قَدَرِكَ ، ورَضِّنا بِقَضائِكَ، حَتّيلانُحِبَّ تَعجيلَ ما أخَّرتَ ولا تَأخيرَ ماعَجَّلتَ.

11748(2).امام على عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام مِن دُعائِهِ يَومَ عَرَفَهَ : اللّهُمَّ بارِك لى فى قَدَرِكَ ، ورَضِّنى بِقَضائِكَ .

اللّهُمَّ افتَح مَسامِعَ قَلبى لِذِكرِكَ ، وَارزُقنى شُكرا وتَوفيقا وعِبادةً وخَشيَةً ، يارَبَّ العالَمينَ . (3)2 / 9نَماذِجُ مِن بَرَكاتِ الدُّعاءِأ بَرَكاتُ دُعاءِ النَّبِيِّ11752.امام رضا عليه السلام (در بيان علّت عبادت) المناقب لابن شهرآشوب :مَرَّ النَّبِيُ صلى الله عليه و آله بِعَبدِ اللّهِ بنِ جَعفَرٍ وهُوَ يَصنَعُ شَيئا مِن طينٍ مِن لُعَبِ الصِّبيانِ .

فَقالَ : ما تَصنَعُ بِهذا؟

قالَ : أبيعُهُ .

قالَ : ما تَصنَعُ بِثَمَنِهِ؟

قالَ : أشتَرى رُطَبا فَآكُلُهُ .

فَقالَ لَهُ النَّبِيُ صلى الله عليه و آله : اللّهُمَّ بارِك لَهُ فى صَفقَهِ يَمينِهِ .

فَكانَ يُقالُ : مَا اشتَرى شَيئا قَطُّ إلاّ رَبِحَ فيهِ ، فَصارَ أمرُهُ إلى أن يُمَثَّلَ بِهِ ، فَقالوا : عَبدُ اللّهِ بنُ جَعفَرٍ الجَوادُ ، وكانَ أهلُ المَدينَهِ يَتَدايَنونَ بَعضُهُم مِن بَعضٍ إلى أن يَأتِىَ عَطاءُ عَبدِ اللّهِ بنِ جَعفَرٍ . (4) .

1- .المعجم الأوسط : 6 / 121 / 5982 عن أبى هريره ؛ الكافى : 2 / 577 / 1 عن جندب عن الإمام الصادق عليه السلام ، الإقبال : 2 / 78 ، البلد الأمين : 253 وليس فيها «أبدا حتّى ألقاک» و كلاهما عن الإمام زين العابدين عليه السلام .

2- .الكافى : 5 / 488 / 2 عن محمّد بن عجلان ، تهذيب الأحكام : 3 / 75 / 233 عن عبد اللّه بن السرّاج عن رجل عن الإمام الصادق عليه السلام ، المقنعه : 178 ، مصباح المتهجّد : 548 / 639 كلاهما من دون إسنادٍ إلى المعصوم ، فتح الأبواب : 162 عن أحمد بن محمّد بن يحيى عن الإمام الصادق عليه السلام ، الكافى : 2 / 578 / 1 عن عبد اللّه بن جندب عن الإمام الصادق عليه السلام نحوه ، بحار الأنوار : 97 / 376 ؛ المعجم الأوسط : 6 / 121 / 5982 عن أبى هريره نحوه .
3- .الإقبال : 2 / 129 عن سلمه بن الأكوع ، بحار الأنوار : 98 / 247 .
4- .المناقب لابن شهرآشوب : 1 / 84 ، بحار الأنوار : 18 / 17 / 45 .

ح دعا برای برکت قضا و قدر

2 / 9اعمال و برکت

الف برکت های دعای پیامبر

ح دعا برای برکت قضا و قدر11754.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خدایا! مرا چنان کن که از تو بترسم ، تا آن جا که گویا تو را می بینم ، همیشه تا هنگامی که دیدارت کنم ؛ و مرا با پروای از خودت ، سعادتمند کن و با نافرمانی ات ، به شقاوتم میفکن ؛ و در حکم خویش برایم خوبی را برگزین و در تقدیر خود ، برایم مبارکی قرار بده ، تا دوست نداشته باشم که آنچه تو به تأخیرش انداخته ای ، جلو افتد و نه آنچه تو جلو انداخته ای ، به تأخیر افتد!11755.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام باقر علیه السلام :هرگاه از خانه ات بیرون شدی ، بگو : « ... پروردگارا! تقدیرت را بر ما مبارک گردان و ما را به قضای خویش راضی ساز ، تا دوست نداشته باشیم که آنچه تو به تأخیر انداخته ای ، جلو افتد و نه آنچه تو جلو انداخته ای، به تأخیر افتد».11753.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام در دعای روز عَرَفه : «خدایا! تقدیرت را بر من مبارک گردان ، و مرا به قضای خویش راضی ساز!

خدایا! گوش های دلم را به یاد خودت باز کن ، و مرا شکر و توفیق و عبادت و خشیت ، روزی گردان ، ای پروردگار جهانیان!2 / 9اعمال و برکتالف برکت های دعای پیامبر صلی الله علیه و آله11757.إرشاد القلوب :المناقبابن شهرآشوب : پیامبر خدا از کنار عبد اللّه بن جعفر گذشت ، در حالی که وی با گِل ، اسباب بازی ای برای کودکان می ساخت .

فرمود : «با این چه می کنی؟» .

گفت : می فروشمش .

فرمود : «با پول آن ، چه می کنی؟» .

گفت : خرما می خرم و می خورم .

پیامبر صلی الله علیه و آله به او فرمود : «خدایا ! در معامله اش برکت قرار بده !».

گفته می شد : او هرگز چیزی نخرید ، مگر آن که در آن ، سود برد و کارش به آن جا رسید که ضرب المثل شد ، و گفتند : عبد اللّه بن جعفر بخشنده . مردم مدینه از یکدیگر وام می گرفتند ، تا آن که بخشش عبد اللّه بن جعفر برسد.

.

11758.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام (لَمّا سُئلَ عَنِ العِبادَهِ) سنن أبى داود عن حكيم بن حزام :إنَّ رَسولَ اللّهِ صلى الله علَيه و آله بَعَثَ مَعَهُ بِدينارٍ يَشتَرى لَهُ أضحِيَّةً،فَاشتَراها بِدينارٍ وباعَها بِدينارَينِ،فَرَجَعَ فَاشتَرى أُضحِيَّةً بِدينارٍ وجاءَ بِدينارٍ إلَى النَّبِي صلى الله عليه و آله ، فَتَصَدَّقَ بِهِ النَّبِىُ صلى الله عليه و آلهودَعا لَهُ أن يُبارَكَ لَهُ فى تِجارَتِهِ . (1)11756.امام صادق عليه السلام :مسند ابن حنبل عن أبى عمره الأنصارى :كُنّا مَعَ رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله فى غُزاهٍ ، فَأصابَ النّاسَ مَخمَصَهٌ ، فَاستَأذَنَ النّاسُ رَسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آله فى نَحرِ بَعضِ ظُهورِهِم ، وقالوا : يُبَلِّغُنَا اللّهُ بِهِ .

فَلَمّا رَأى عُمَرُ بنُ الخَطّابِ أنَّ رَسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آلهقَد هَمَّ أن يَأذَنَ لَهُم فى

..

نَحرِ بَعضِ ظَهرِهِم قالَ : يا رَسولَ اللّهِ ، كَيفَ بِنا إذا نَحنُ لَقينَا القَومَ غَدا جِياعا أرجالاً؟ ولكِن إن رَأيتَ يا رَسولَ اللّهِ أن تَدعُوَ لَنا بِبَقايا أزوادِهِم فَنَجمَعَها ثُمَّ تَدعُوَ اللّهَ فيها بِالبَرَكَهِ ؛ فَإنَّ اللّهَ تَبارَكَ وتَعالى سَيُبَلِّغُنا بِدَعوَتِكَ أو قالَ : سَيُبارِكُ لَنا فى دَعوَتِكَ .

فَدَعَا النَّبِىُ صلى الله عليه و آلهبِبَقايا أزوادِهِم ، فَجَعَلَ النّاسُ يَجيؤونَ بِالحَثيَهِ مِنَ الطَّعامِ وفَوقَ ذلِكَ ، وكانَ أعلاهُم مَن جاءَ بِصاعٍ مِن تَمرٍ.

فَجَمَعَها رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله . ثُمَّ قامَ فَدَعا ما شاءَ اللّهُ أن يَدعُوَ ، ثُمَّ دَعَا الجَيشَ بِأوعِيَتِهِم فَأمَرَهُم أن يَحتَثوا ، فَما بَقِىَ فِى الجَيشِ وِعاءٌ إلاّ مَلَؤوهُ وبَقِىَ مِثلُهُ .

فَضَحِكَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله حَتّى بَدَت نَواجِذُهُ . فَقالَ : أشهَدُ أن لا إلهَ إلاّ اللّهُ وأنّى رَسولُ اللّهِ ، لا يَلقَى اللّهَ عَبدٌ مُؤمِنٌ بِهِما إلاّ حُجِبَت عَنهُ النّارُ يَومَ القِيامَهِ . (2) .

1- .سنن أبى داود : 3 / 256 / 3386 ، السنن الكبرى : 6 / 186 / 11618 ؛ الأمالى للطوسى : 399 / 890 ، بحار الأنوار : 103 / 136 / 4 .

2- .مسند ابن حنبل : 5 / 264 / 15449 ، الطبقات الكبرى : 1 / 180 ، الزهد لابن المبارک : 321 / 917 ، المعجم الكبير : 1 / 211 / 575 نحوه وراجع صحيح ابن حبّان : 1 / 454 / 221 .

11757.ارشاد القلوب :سنن أبی داود درباره حکیم بن حزام : پیامبر خدا ، دیناری به او داد تا برای ایشان یک قربانی بخرد . او قربانی را به یک دینار خرید و آن را به دو دینار فروخت و برگشت . دوباره یک قربانی به یک دینار خرید و دینار دیگر را برای پیامبر صلی الله علیه و آله آورد . پیامبر خدا هم آن را صدقه داد و برای او دعا کرد که در تجارتش برکت یابد.11758.امام صادق علیه السلام (در پاسخ به این پرسش که عبادت چیست) مسند ابن حنبل به نقل از ابو عمره انصاری : در جنگ ها با پیامبر خدا بودیم . مردم ، دچار کمبود شدند . از پیامبر خدا اجازه خواستند تا بعضی از شترانِ بارکش خود را ذبح کنند و [در عین حال]گفتند : خداوند ، ما را با آن [به مقصد] می رساند [و در این صورت، وسیله ای برای سواری نخواهیم داشت].

عمر بن خطّاب ، چون دید پیامبر خدا تصمیم دارد که به آنان اجازه دهد تا بعضی شترانشان را ذبح کنند ، گفت : ای پیامبر خدا ! چگونه خواهد شد ، اگر فردا گرسنه و پیاده با دشمن رو به رو شویم؟ ! ولی اگر اجازه دهی که بازمانده توشه خود را بیاورند و آنها را جمع کنی و از خدا بخواهی که به آنها برکت دهد . خدای متعال به دعای شما ما را [به مقصد] می رساند یا گفت : خداوند به دعای شما برای ما برکت می دهد .

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود تا باقیمانده توشه هایشان را بیاورند . مردم ، مشت مشت یا بیشتر غذا می آوردند . بیشترین مقداری که کسی آورد ، یک صاع خرما بود.

پیامبر خدا همه آنها را جمع کرد . سپس برخاست و دعا کرد . آن گاه سپاهیان را فرا خواند تا ظرف های خود را بیاورند و دستور داد که آنها را پر کنند . در سپاه ، هیچ ظرفی نماند ، مگر آن که آن را پر کردند ، و [باز] به همان اندازه ماند.

پیامبر خدا ، چنان خندید که دندان هایش پیدا شد . آن گاه فرمود : «گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست و من فرستاده خدایم . هیچ بنده ای نیست که خدا را با این دو (توحید و نبوّت) دیدار کند ، مگر آن که روز قیامت ، آتش دوزخ از او دور می شود». .

11759.الإمامُ الرِّضا عليه السلام :الإمام الكاظم عليه السلام فى بَيانِ مُعجِزاتِ النَّبِيِ صلى الله عليه و آله لِنَفَرٍ مِنَ اليَهودِ : إنَّهُ نَزَلَ بِاُمِّ شَريكٍ ، فَأَتَتهُ بِعُكَّةٍ فيها سَمنٌ يَسيرٌ ، فَأَكَلَ هُوَ وأصحابُهُ ، ثُمَّ دَعا لَها بِالبَرَكَهِ ، فَلَم تَزَلِ العُكَّةُ تَصُبُّ سَمنا أيّامَ حَياتِها . (1)11760.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :المستدرک على الصحيحين عن هشام بن حبيش بن خويلد :إنَّ رَسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آلهخَرَجَ مِن مَكَّةَ مُهاجِرا إلَى المَدينَهِ وأبو بَكرٍ ومَولى أبى بَكرٍ عامِرُ بن

ُ

فُهَيرَةَ ودَليلُهُمَا اللَّيثِيُ عَبدُ اللّهِ بنُ اُرَيقِطٍ ، مَرّوا عَلى خَيمَتَى اُمِّ مَعبَدٍ الخُزاعِيَّهِ ، وكانَتِ امرَأَةً بَرزَةً جَلدَةً تَحتَبى بِفِناءِ الخَيمَهِ ثُمَّ تَسقى وتُطعِمُ .

فَسَأَلوها لَحما وتَمرا لِيَشتَروا مِنها ، فَلَم يُصيبوا عِندَها شَيئا مِن ذلِکَ ، وكانَ القَومُ مُرمِلينَ مُسنِتينَ .

فَنَظَرَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آلهإلى شاهٍ فى كِسرِ الخَيمَهِ ، فَقالَ : ما هذِهِ الشّاهُ يا اُمَّ مَعبَدٍ؟

قالَت : شاهٌ خَلَّفَهَا الجَهدُ عَنِ الغَنَمِ .

قالَ : هَل بِها مِن لَبَنٍ؟ قالَت : هِىَ أجهَدُ مِن ذلِکَ .

قالَ : أتَأذَنينَ لى أن أحلُبَها؟

قالَت : بِأَبى أنتَ واُمّى إن رَأَيتَ بِها حَلَبا فَاحلُبها .

فَدَعا بِها رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله فَمَسَحَ بِيَدِهِ ضَرعَها وسَمَّى اللّهَ تَعالى ودَعا فى شاتِها فَتَفاجَت عَلَيهِ ودَرَّت فَاجتَرَّت ، فَدَعا بِإِناءٍ يُربِضُ الرَّهطَ ، فَحَلَبَ فيهِ ثَجّا حَتّى عَلاهُ البَهاءُ ، ثُمَّ سَقاها حَتّى رَوِيَت وسَقى أصحابَهُ حَتّى رَووا وشَرِبَ آخِرُهُم حَتّى أراضوا . ثُمَّ حَلَبَ فيهِ الثّانِيَهَ عَلى هِدَهٍ (2) حَتّى مَلَأَ الإِناءَ ، ثُمَّ غادَرَهُ عِندَها ، ثُمَّ بايَعَها وَارتَحَلوا عَنها .

فَقَلَّ ما لَبِثَت حَتّى جاءَها زَوجُها أبو مَعبَدٍ لِيَسوقَ أعنُزا عِجافا ؛ يَتَساوَكنَ هِزالاً ؛ مُخُّهُنَّ قَليلٌ ، فَلَمّا رَأى أبو مَعبَدٍ اللَّبَنَ أعجَبَهُ ، قالَ : مِن أينَ لَكِ هذا

يا اَمَّ مَعبَدٍ وَالشّاءُ عازِبٌ حائِلٌ ، ولا حَلوبَ فِی البَیتِ؟

قالَت : لا وَاللّهِ إلاّ أنَّهُ مَرَّ بِنا رَجُلٌ مُبارَکٌ مِن حالِهِ کَذا وکَذا . (3) .

1- .قرب الإسناد : 329 / 1228 عن معمر عن الإمام الرضا علیه السلام ، بحار الأنوار : 17 / 235 وراجع المناقب لابن شهرآشوب : 1 / 103 .
2- .فی بعض المصادر «علی بدء» بدل «علی هده» .
3- .المستدرک علی الصحیحین : 3 / 10 / 4274 ، المعجم الکبیر : 4 / 48 / 3605 ، دلائل النبوّه لأبی نعیم : 2 / 337 / 238 کلاهما عن حبیش بن خالد ، الطبقات الکبری : 1 / 230 عن أبی معبد الخزاعی نحوه ، کنز العمّال : 16 / 669 / 46300 ؛ بحار الأنوار : 19 / 99 / 52 نقلاً عن الفائق للزمخشری وراجع کشف الغمّه : 1 / 24 ، إعلام الوری : 1 / 76 وراجع مسند ابن حنبل : 9 / 218 / 23883 و ج 5 / 174 / 15032 ، مسند أبی یعلی : 2 / 193 / 1514 ، السیره النبویّه لابن هشام : 3 / 229 ، صحیح مسلم : 3 / 1625 / 174 .

11761.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام (لَمّا سُئلَ عَن حَقیقَهِ العُبودیَّهِ) امام کاظم علیه السلام در بیان معجزات پیامبر صلی الله علیه و آله برای گروهی از یهود : ایشان به خانه اُمّ شریک رفت . وی ظرفی آورد که اندکی روغن در آن بود. پیامبر صلی الله علیه و آله و اصحابش از آن خوردند، سپس پیامبر صلی الله علیه و آله برای آن زن دعا کرد که برکت یابد . آن زن تا زنده بود ، آن ظرف ، از روغن پر می شد.11759.امام رضا علیه السلام :المستدرک علی الصحیحین به نقل از هشام به حبیش بن خویلد : پیامبر خدا به قصد هجرت به مدینه ، از مکّه خارج شد . ابو بکر و غلامش (عامر بن فُهَیره) و راهنمای آن دو (عبد اللّه بن اُرَیقطِ لیثی) بر دو خیمه اُمّ مَعبَد خُزاعی ، گذر کردند . او زنی بود آشکار و زرنگ که جلوی خیمه می نشست و به دیگران آب و غذا می داد.

از او پرسیدند که آیا گوشت و خرما دارد تا از وی بخرند . [ولی] از اینها چیزی نزد او نبود . آنان هم توشه خود را تمام کرده بودند .

پیامبر خدا به گوسفندی که گوشه خیمه بود ، نگاه کرد و فرمود : «اُمّ معبد! این گوسفند چیست؟» . گفت : گوسفندی است که ناتوانی ، آن را از گوسفندان دیگر ، جا گذاشته است.

[پیامبر صلی الله علیه و آله] پرسید : «شیر دارد؟» . گفت : او ناتوان تر از این است .

فرمود : «اجازه می دهی آن را بدوشم؟» . گفت : پدر و مادرم فدایت! اگر فکر می کنی که شیری دارد ، بدوش.

پیامبر خدا آن گوسفند را فرا خواند . دست خود را بر پستانش کشید و خدا را نام برد و درباره گوسفند دعا کرد . پستان گوسفند ، پر از شیر شد و از آن ، جاری گشت . [پیامبر صلی الله علیه و آله] ظرفی را که طایفه را سیراب می کرد ، طلبید . آن گاه شیر فراوانی از آن دوشید ، تا آن که از ظرف بالا آمد . از آن شیر ، به آن زن نوشانید و به اصحاب خود هم نوشاند تا همه سیراب شدند.

[پیامبر صلی الله علیه و آله ، گوسفند را] دوباره دوشید تا آن ظرف را پر کرد . سپس آن را پیش زن گذاشت و بهای آن را پرداخت . آن گاه از آن

جا کوچ کردند.

چیزی نگذشت که شوهر آن زن ، ابو معبد ، آمد تا بُزهایی را ببرد که از لاغری ، آشفته حال بودند و مغز استخوانشان اندک بود . چون شیر را دید ، شگفت زده گفت : اُمّ معبد ! این شیر از کجاست؟ [این]گوسفند که تنها در کناری است و در خانه ، [گوسفند] شیردهی نیست ! [اُمّ معبد] گفت : نه ، به خدا ! مردی بر ما گذر کرد که پُربرکت بود و چنین و چنان بود. .

. .

ص: 455

. .

11760.امام على عليه السلام :الخرائج والجرائح عن جعيل الأشجعىّ :غَزَوتُ مَعَ رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله فى بَعضِ غَزَواتِهِ فَقالَ : سِر يا صاحِبَ الفَرَسِ ، فَقُلتُ : يا رَسولَ اللّهِ ، عَجفاءُ ضَعيفَةٌ ، فَرَفَعَ مِخفَقَةً مَعَهُ فَضَرَبَها ضَربا خَفيفا وقالَ : اللّهُمَّ بارِک لَهُ فيها .

قالَ : لَقَد رَأَيتُنى ما اُمسِکُ رَأسَها أن تَقَدَّمَ النّاسَ ، ولَقَد بِعتُ مِن بَطنِها بِاثنَى عَشَرَ ألفا . (1)11761.امام صادق عليه السلام (در پاسخ به پرسش از حقيقت بندگى) إعلام الورى :قالَ عَبدُ اللّهِ بنُ جَعفَرٍ : . . . أتانا رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله وأنَا اُساوِمُ شاةَ أخٍ لى ، فَقالَ : اللّهُمَّ بارِک لَهُ فى صَفقَتِهِ .

قالَ عَبدُ اللّهِ : فَما بِعتُ شَيئا ولاَ اشتَرَيتُ شَيئا إلاّ بورِکَ لى فيهِ . (2)ب بَرَکَهُ دُعاءِ الإمامِ عَلِىٍّ11763.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :المناقب عن اُمّ عبد اللّه بن جعفر :مَرَرتُ بِعَلِىٍ وأنَا حُبلى ، فَدَعانى فَمَسَحَ عَلى بَطنى وقالَ : اللّهُمَّ اجعَلهُ ذَکَرا مَيمونا مُبارَکا . فَوَلَدتُ غُلاما . (3) .

1- .الخرائج والجرائح : 1 / 54 / 85 ، المناقب لابن شهرآشوب : 1 / 83 عن مرّه بن جعيل ، بحار الأنوار : 18 / 12 / 30 ؛ دلائل النبوّه للبيهقى : 6 / 153 نحوه .
2- .إعلام الورى : 1 / 214 عن الفضيل بن يسار عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : 21 / 57 / 8 ؛ المغازى : 2 / 767 ، تاريخ دمشق : 27 / 257 كلاهما عن يحيى بن أبى يعلى ، كنز العمّال : 13 / 448 / 37163 .
3- .المناقب لابن شهرآشوب : 2 / 286 ، بحار الأنوار : 41 / 209 / 23 .

ب برکت دعای امام علی

11764.مصباحُ الشریعهِ (فیما نسبه إلی الإمام الصادق علیه السلام) الخرائج و الجرائح به نقل از جعیل اشجعی : در یکی از غزوات ، همراه پیامبر خدا بودم . [به من] فرمود : «ای صاحب اسب! ما را ببر» . گفتم : ای پیامبر خدا! لاغر و ناتوان است . ایشان با شلاقی که در دست داشت ، آهسته بر آن زد و گفت : «خدایا! او را برکت بده!».

دیدم که نمی توانم سر او را مهار کنم تا از دیگران جلو نزند، و از زاد و ولد آن ، دوازده هزار کسب کردم.11762.مستدرک الوسائل :إعلام الوری :عبد اللّه بن جعفر گوید : ... پیامبر خدا پیش ما آمد ، در حالی که من مشغول فروش گوسفندی برای برادرم بودم . فرمود : «خدایا! در معامله اش برکت قرار بده!» . چیزی نفروختم و چیزی نخریدم ، مگر آن که برایم برکت داشت.ب برکت دعای امام علی11764.مصباح الشریعه (در آنچه به امام صادق علیه السلام نسبت داده است) المناقب به نقل از مادر عبد اللّه بن جعفر (1) : حامله بودم که به علی علیه السلامگذر کردم . مرا فرا خواند و دست بر شکمم کشید و گفت : «خدایا! فرزند را پسری خجسته و بابرکت قرار بده!» . من یک پسر به دنیا آوردم.

.

1- .ظاهرا او اسماء بنت عمیس است که همسر جعفر بن ابی طالب بود و عبد اللّه ، از این همسر است . پس از شهادتِ جعفر ، ابو بکر با او ازدواج کرد و محمّد بن ابی بکر به دنیا آمد . پس از درگذشت ابو بکر ، امیر مؤمنان علیه السلامبا وی ازدواج کرد و یحیی زاده شد (ر . ک : موسوعه الإمام علی علیه السلام : 1 / 111) .

ج بَرَكَهُ دُعاءِ الإِمامِ الرِّضا11766.عنه عليه السلام :عيون أخبار الرضا عن محمّد بن الوليد بن يزيد الكرمانىّ عن أبى محمّد المصرىّ :قَدِمَ أبُو الحَسَنِ الرِّضا عليه السلام، فَكَتَبتُ إلَيهِ أسأَلُهُ الإِذنَ فِى الخُروجِ إلى مِصرَ أتَّجِرُ إلَيها ، فَكَتَبَ إلَىَ : أقِم ما شاءَ اللّهُ .

قالَ : فَأَقَمتُ سَنَتَينِ ، ثُمَّ قَدِمَ الثّالِثَهُ فَكَتَبتُ إلَيهِ أستَأذِنُهُ، فَكَتَبَ إلَىَ : اُخرُج مُبارَكا لَکَ صُنعُ اللّهِ لَکَ ؛ فَإِنَّ الأمرَ يَتَغَيَّرُ.

قالَ: فَخَرَجتُ فَأَصَبتُ بِها خَيرا ، ووَقَعَ الهَرجُ بِبَغدادَ ، فَسَلِمتُ مِن تِلکَ الفِتنَهِ . (1)د بَرَكَهُ دُعاءِ صاحِبِ الزَّمانِ11768.الإمامُ زينَ العابدينُ عليه السلام :الغيبه عن محمّد بن علىّ بن الحسين وأخيه الحسين بن علىّ :حَدَّثَنا أبو جَعفَرٍ مُحَمَّدُ بنُ عَلِىٍّ الأسوَدُ قالَ :

سَأَلَنى عَلِىُ بنُ الحُسَينِ بنِ موسى بنِ بابَوَيهِ بَعدَ مَوتِ مُحَمَّدِ بنِ عُثمانَ العَمرِيِ قدس سره أن أسأَلَ أبَا القاسِمِ الرّوحِيَ قَدَّسَ اللّهُ روحَهُ أن يَسأَلَ مَولاناَ صاحِبَ الزَّمانِ عليه السلام أن يَدعُوَ اللّهَ أن يَرزُقَهُ وَلَدا ذَكَرا .

قالَ : فَسَأَلتُهُ فَأَنهى ذلِکَ ، ثُمَّ أخبَرَنى بَعدَ ذلِکَ بِثَلاثَهِ أيّامٍ أنَّهُ قَد دَعا لِعَلِىِ بنِ الحُسَينِ رحمه الله فَإِنَّهُ سَيولَدُ لَهُ وَلَدٌ مُبارَکٌ يَنفَعُ اللّهُ بِهِ، وبَعدَهُ أولادٌ.

قالَ أبو جَعفَرٍ مُحَمَّدُ بنُ عَلِىٍ الأَسوَدُ : وسَأَلتُهُ فى أمرِ نَفسى أن يَدعُوَ لى أن اُرزَقَ وَلَداً ذَكَرا ، فَلَم يُجِبنى إلَيهِ ، وقالَ لى : لَيسَ إلَى هذا سَبيلٌ .

قالَ : فَوُلِدَ لِعَلِىِ بنِ الحُسَينِ رَضِىَ اللّهُ عَنهُ تِلکَ السَّنَهَ (ابنُهُ) مُحَمَّدُ ابنُ عَلِىٍ وبَعدَهُ أولادٌ ، ولَم يولَد لى . (2) .

1- .عيون أخبار الرضا : 2 / 222 / 41 ، دلائل الإمامه : 365 / 316 وليس فيه «فإنّ الأمر يتغيّر فخرجت فأصبت بها خيرا» ، بحار الأنوار : 49 / 43 / 33 .

2- .الغيبه للطوسى : 320 / 266 ، كمال الدين : 502 / 31 ، الخرائج والجرائح : 3 / 1124 / 42 ، الثاقب فى المناقب : 614 / 560 كلاهما نحوه ، إعلام الورى : 2 / 268 ، بحار الأنوار : 51 / 335 / 61 .

ج برکت دعای امام رضا

د برکت دعای امام زمان

ج برکت دعای امام رضا11770.رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله :عیون أخبار الرضا به نقل از محمّد بن ولید بن یزید کرمانی ، از ابو محمّد مصری : امام رضا علیه السلامآمد . نامه ای به او نوشتم و اجازه خواستم که برای تجارت به مصر بروم . برایم نوشت : «تا زمانی که خدا می خواهد ، بمان».

دو سال ماندم و سال سوم آمد . نامه نوشته ، از او اجازه خواستم . برایم نوشت : «برو ؛ این سفر برای تو مبارک باشد و خدا برای تو [خیر] بسازد ! همانا وضع ، دگرگون می شود» .

بیرون رفتم و در مصر ، به خیر رسیدم . در بغداد ، آشوب شد و من از آن فتنه ، سالم ماندم.د برکت دعای امام زمان11765.امام علی علیه السلام :الغیبه به نقل از محمّد بن علی بن حسین (شیخ صدوق) و برادرش حسین بن علی : ابو جعفر ، محمّد بن علی اسود ، برایم نقل کرد که :

علی بن حسین بن موسی بن بابویه ، پس از درگذشت محمّد بن عثمان عَمْری ، از من خواست که از ابوالقاسم روحی قدس اللّه روحه بخواهم که از مولایمان ، صاحب الزمان علیه السلام ، بخواهد که دعا کند تا خداوند به او پسری روزی کند.

از او خواستم ؛ او هم انجام داد . سه روز پس از آن ، به من خبر داد که ایشان برای علی بن حسین دعا کرده است و به زودی ، صاحب فرزندی بابرکت خواهد شد که خدا به سبب آن ، سود می رساند و پس از او نیز فرزندانی خواهند بود .

ابو جعفر ، محمّد بن علی اسود ، گوید : از او درباره خودم درخواست کردم که برایم دعا کند تا صاحب پسری شوم . پاسخ مثبت به من نداد و گفت: «برای اجابت این درخواست، راهی نیست».

همان سال برای علی بن حسین ، پسرش محمّد بن علی و پس از او فرزندانی به دنیا آمدند ؛ امّا برای من فرزندی به دنیا نیامد .

.

2 / 10الإنسانُ وَالبَرَكَهُأ الأَنبياءالكتاب«قِيلَ يَنُوحُ اهْبِطْ بِسَلَمٍ مِّنَّا وَ بَرَكَتٍ عَلَيْکَ وَ عَلَى أُمَمٍ مِّمَّن مَّعَکَ وَ أُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ . (1) »

«قَالُواْ أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحْمَتُ اللَّهِ وَ بَرَكَتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ . (2) »

«وَبَرَكْنَا عَلَيْهِ وَ عَلَى إِسْحَقَ وَ مِن ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مُبِينٌ . (3) »

«فَلَمَّا جَآءَهَا نُودِىَ أَن بُورِکَ مَن فِى النَّارِ وَ مَنْ حَوْلَهَا وَ سُبْحَنَ اللَّهِ رَبِّ الْعَلَمِينَ . (4) »

«وَ جَعَلَنِى مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنتُ وَ أَوْصَنِى بِالصَّلَوهِ وَ الزَّكَوهِ مَا دُمْتُ حَيًّا . (5) »

الحديث11773.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله فى قَولِ عيسى عليه السلام فِى الآيَهِ : «وَ جَعَلَنِى مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنتُ»

قالَ : جَعَلَنى نَفّاعا أينَ اتَّجَهتُ . (6) .

1- .هود : 48 .
2- .هود : 73 .
3- .الصافّات : 113 .
4- .النمل : 8 .
5- .مريم : 31 .
6- .حليه الأولياء : 3 / 25 ، معجم شيوخ الإسماعيلى : 126 / 245 وفيه «أذهب» بدل «اتّجهت» ، الدرّ المنثور : 5 / 509 نقلاً عن ابن لال فى مكارم الأخلاق وابن مردويه و ابن النجّار فى تاريخه وكلّها عن أبى هريره ؛ الكافى : 2 / 165 / 11 ، معانى الأخبار : 212 / 1 ، تفسير القمّى : 2 / 50 كلّها عن عبد اللّه بن جبله عن رجل عن الإمام الصادق عليه السلاموليس فيها «أين اتّجهت» ، بحار الأنوار : 14 / 210 / 6 .

الف پیامبران

2 / 10انسان و برکتالف پیامبرانقرآن«گفته شد : ای نوح! با ایمنی از سوی ما و برکت هایی بر تو ، بر امّت هایی از کسانی که با تو آند ، فرود آی ، و امّت هایی هستند که به زودی ، آنان را برخوردار می کنیم ، سپس از ما عذابی دردناک به آنان می رسد» .

«گفتند : آیا از کار خدا تعجّب می کنی؟ رحمت و برکت های خدا بر شما خاندان باد! همانا او ستوده و شکوهمند است» .

«و بر او و بر اسحاق، برکت دادیم و از فرزندان آن دو ، کسانی نیکوکار ، و کسانی آشکارا ستمگر به خویشتن بودند» .

«چون [موسی] نزد آن (کوه طور) آمد ، ندا داده شد که : هرکه در آن آتش ، و هرکه اطراف آن است ، برکت یافته است ، (1) و خدا ، پروردگار جهانیان ، منزّه است» .

«و مرا ، هرجا که باشم ، مبارک قرار داد و مرا تا زنده ام ، به نماز و زکات سفارش کرد» .

حدیث11778.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله درباره سخن عیسی علیه السلام، در [این] آیه که گفت : «و مرا ، هرجا که باشم ، مبارک قرار داد» : مرا به هرطرف که روی آورم ، بسیار سودبخش قرار داد.

.

1- .مقصود از «برکت یافته است» ، «دادن خیرِ بسیار» است . «به کسی برکت داد» ، یعنی : «خیر فراوان بر او پوشاند» . در سوره طه در همین جای داستان آمده است : «چون نزد آن آتش آمد ، نداد داده شد : ای موسی! * منم پروردگارت . پس کفش خود را از پای برون آور . تو در وادی مقدّس طوری * من تو را برگزیده ام . پس به آنچه وحی می شود ،

گوش فرا بده» (طه ، آیه 11 13) . از این برمی آید که مقصود از کسی که پیرامون آتش است ، موسی علیه السلام است یا او و کسان دیگری که پیرامون آتش اند . و برکت یافته بودن او ، برگزیدن او پس از تقدیس اوست . (المیزان فی تفسیر القرآن : 15 / 342)

11779.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه صلی الله علیه و آله فی قَولِهِ تَعالی : «وَ جَعَلَنِی مُبَارَکاً أَیْنَ مَا کُنتُ» : مُعَلِّما ومُؤَدِّبا . (1)11780.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام الصادق علیه السلام :کانَ فی ما وَعَظَ اللّهُ تَبارَکَ وتَعالی بِهِ عیسَی بنَ مَریَمَ علیه السلامأن قالَ لَهُ : . . . یا عیسی ، أوصیکَ وَصِیَّةَ المُتَحَنِّنِ عَلَیکَ بِالرَّحمَهِ حینَ حَقَّت لَکَ مِنِّی الوِلایَهُ بِتَحَرّیکَ مِنِّی المَسَرَّهَ ، فَبورِکتَ کَبیرا وبورِکتَ صَغیرا حَیثُما کُنتَ . (2)11781.عنه صلی الله علیه و آله :الإمام العسکری علیه السلام :إنَّ اللّهَ تَبارَکَ وتَعالی لَم یُخلِ الأَرضَ مُنذُ خَلَقَ آدَمَ علیه السلام ، ولا یُخلیها إلی أن تَقومَ السّاعَهُ مِن حُجَّهٍ للّهِ عَلی خَلقِهِ ؛ بِهِ یَدفَعُ البَلاءَ عَن أَهلِ الأَرضِ ، وبِهِ یُنَزِّلُ الغَیثَ ، وبِهِ یُخرِجُ بَرَکاتِ الأَرضِ . (3)ب خاتَمُ الأَنبِیاءِ11783.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :بحار الأنوار عن عَدّه من أصحاب رسول اللّه صلی الله علیه و آله :لَمّا فَتَحَ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آلهمَکَّهَ وأرسَلَ رُسُلَهُ إلی . . . نَصاری نَجرانَ . . . فَلَمّا أتَتهُم رُسُلُهُ صلی الله علیه و آلهفَزِعوا إلی بَیعَتِهِمُ العُظمی .

وکانَ قَد حَضَرَهُم أبو حارِثَهَ أُسقُفُهُمُ الأَوَّلُ . . . وَاستَخرَجَ صَحیفَهَ شَیثٍ الَّتی وَرِثَها مِن أبیهِ آدَمَ علیه السلام، فیها :

... لا إلهَ إلاّ أنَا الحَیُّ القَیّومُ . . . خَلَقتُ عِبادی لِعِبادَتی وألزَمتُهُم حُجَّتی . ألا إنّی باعِثٌ فیهِم رُسُلی ، ومُنَزِّلٌ عَلَیهِم کُتُبی ، اُبرِمَ ذلِکَ مِن لَدُن أوَّلِ مَذکورٍ مِن بَشَرٍ ، إلی أحمَدَ نَبِیِّی وخاتَمِ رُسُلی ، ذلِکَ الَّذی أجعَلُ عَلَیهِ صَلَواتی ورَحمَتی ، وأسلُکُ فی قَلبِهِ بَرَکاتی ، وبِهِ اُکمِلُ أنبِیائی . . . وجَعَلتُ بَرَکاتی وتَطهیری فی عَقِبِهِ . (4) .

1- .الدرّ المنثور : 5 / 509 نقلاً عن ابن عدی وابن عساکر عن ابن مسعود ؛ نثر الدرّ : 1 / 415 عن ابن عبّاس من دون إسنادٍ إلیه صلی الله علیه و آله .

2- .الأمالی للصدوق : 606 / 841 عن أبی بصیر ، الکافی : 8 / 131 / 103 عن علیّ بن أسباط عنهم علیهم السلام ، تحف العقول : 496 ، بحار الأنوار : 14 / 289 / 14 .

3- .کمال الدین : 384 / 1 ، إعلام الوری : 2 / 248 کلاهما عن أحمد بن إسحاق بن سعد الأشعری ، بحار الأنوار : 52 / 24 / 16 .

4- .بحار الأنوار : 26 / 310 / 77 نقلاً عن كتاب تفضيل الأئمّه على الأنبياء للحسن بن سليمان مرفوعا إلى عدّه من أصحاب رسول اللّه صلى الله عليه و آلهمنهم جابر بن عبد اللّه وأبو سعيد الخدرى وآخرون .

11784.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله درباره این آیه: «و مرا، هر جا که باشم، مبارک قرار داد» : [یعنی] معلّم و تربیت کننده [قرار داد].11785.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام :در موعظه های خدای متعال به حضرت عیسی علیه السلام، از جمله ، این بود که به او فرمود: « ... ای عیسی! تو را سفارش می کنم، سفارش کسی که با رحمت، نسبت به تو مهرورز است، آن گاه که به سبب مسرّت خواهی ات از من، ولایت از سوی من بر تو حتمی شد . پس ، چه در بزرگسالی و چه در خُردسالی، هر جا که بودی، مبارک شدی».11786.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام عسکری علیه السلام :خداوند ، از آن زمان که آدم علیه السلامرا آفرید، تا زمانی که قیامت برپا شود ، زمین را از حجّتی از جانب خدا بر بندگانش خالی نگذاشته است و نمی گذارد ؛ [حجّتی] که به سبب او، بلا را از زمینیانْ دور می سازد و به خاطر او، باران می فرستد و به خاطر او، برکت های زمین را بیرون می آورد.ب خاتم پیامبران11781.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بحار الأنوار به نقل از جمعی از اصحاب پیامبر خدا : پیامبر صلی الله علیه و آلهمکّه را فتح کرد و فرستادگان خود را نزد ... نصارای نجران ... فرستاد . چون فرستادگان ایشان نزد آنان رفتند ، آنان به پیمان بزرگ خویش، روی آوردند.

اسقف بزرگشان، ابو حارثه، نزدشان بود. سفارش نامه ای را که شیث از پدرش آدم علیه السلام ، به ارث برده بود ، بیرون آورد. در آن، از جمله، چنین بود:

«... معبودی جز من، خدای زنده استوار ، نیست ... . بندگانم را برای پرستشم آفریدم و حجّت خویش را بر آنان حتمی ساختم . هلا! من، فرستادگانم را میان آنان برمی انگیزم و کتاب های خویش را بر آنان فرو می فرستم . این را از نخستین بشر یادشده تا احمد، پیامبر و آخرین فرستاده ام، استوار می کنم، همان که درودها و رحمتم را بر او قرار می دهم و برکت های خویش را در دلش راه می دهم و پیامبرانم را با او به کمال می رسانم ... ، و برکت ها و طهارت بخشی خودم را در نسل او قرار داده ام».

11782.عیسی علیه السلام (خطاب به مردی) رسول اللّه صلی الله علیه و آله :جُعِلَ فِیَ النُّبُوَّهُ وَالبَرَکَهُ . (1)11783.امام علی علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :مَن وُلِدَ لَهُ مَولودٌ ذَکَرٌ فَسَمّاهُ مُحَمَّدا حُبّا لی وتَبَرُّکا بِاسمی کانَ هُوَ ومَولودُهُ فِی الجَنَّهِ . (2)11784.امام علی علیه السلام :الإمام علیّ علیه السلام :اللّهُمَّ أعطِ مُحَمَّدا صَلَواتُکَ عَلَیهِ وآلِهِ مِن کُلِّ کَرامَهٍ أفضَلَ تِلکَ الکَرامَهِ . . . حَتّی لا یَکونَ أحَدٌ مِن خَلقِکَ.. . أقرَبَ وَسیلَهً مِن مُحَمَّدٍ صَلَواتُکَ عَلَیهِ وآلِهِ إمامِ الخَیرِ وقائِدِهِ ، وَالدّاعی إلَیهِ ، وَالبَرَکَهِ عَلی جَمیعِ العِبادِ وَالبِلادِ ، ورَحمَهٍ لِلعالَمینَ . (3)11785.امام علی علیه السلام :عنه علیه السلام فی خُطبَهٍ ذَکَرَ فیهَا النِّعمَهَ بِرَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله: اُنظُروا إلی مَواقِعِ نِعَمِ اللّهِ عَلَیهِم حینَ بَعَثَ إلَیهِم رَسولاً ، فَعَقَدَ بِمِلَّتِهِ طاعَتَهُم ، وجَمَعَ عَلی دَعوَتِهِ اُلفَتَهُم : کَیفَ نَشَرَتِ النِّعمَهُ عَلَیهِم جَناحَ کَرامَتِها ، وأسالَت لَهُم جَداوِلَ نَعیمِها ، وَالتَفَّتِ المِلَّهُ بِهِم فی عَوائِدِ بَرَکَتِها ، فَأصبَحوا فی نَعمَتِها غَرِقینَ ، وفی خُضرَهِ عَیشِها فَکِهینَ !

قَد تَرَبَّعَتِ الاُمورُ بِهِم فی ظِلِّ سُلطانٍ قاهِرٍ ، وآوَتهُمُ الحالُ إلی کَنَفِ عِزٍّ غالِبٍ ، وتَعَطَّفَتِ الاُمورُ عَلَیهِم فی ذُری مُلکٍ ثابِتٍ ، فَهُم حُکّامٌ عَلَی العالَمینَ ، ومُلوکٌ فی أطرافِ الأَرَضینَ .

یَملِکونَ الاُمورَ عَلی مَن کانَ یَملِکُها عَلَیهِم ، ویُمضونَ الأَحکامَ فی مَن کانَ یُمضیها فیهِم ! لا تُغمَزُ لَهُم قَناهٌ ، ولا تُقرَعُ لَهُم صَفاهٌ ! (4) .

1- .معانی الأخبار : 56 / 4 ، علل الشرایع : 135 / 1 کلاهما عن أبی ذرّ ، روضه الواعظین : 144 ، بحار الأنوار : 15 / 11 / 12 .
2- .کنز العمّال : 16 / 422 / 45223 نقلاً عن الرافعی عن أبی اُمامه .
3- .تهذیب الأحکام : 3 / 83 / 239 عن علیّ بن عبد اللّه عن أبیه عن جدّه ، الإقبال : 1 / 320 کلاهما عن الإمام الحسین علیه السلام ، مصباح المتهجّد : 557 / 651 من دون إسنادٍ إلی المعصوم ، بحار الأنوار : 98 / 127 / 3 .
4- .نهج البلاغه : الخطبه 192 ، بحار الأنوار : 14 / 473 / 37 .

11786.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :در من، پیامبری و برکت نهاده شده است.11787.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس فرزند پسری یافت و از روی علاقه به من و تبرّک جستن به نامم ، او را «محمّد» نامید، او و فرزندش در بهشت خواهند بود.11788.الإمامُ زینَ العابدینُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :خدایا ! به محمّد صلی الله علیه و آله ، از هر کرامتی برترینِ آن را عطا کن تا آن که هیچ یک از آفریدگانت، از جهت وسیله، نزدیک تر از محمّد صلی الله علیه و آلهنباشد، همان که پیشوا و رهبر خیر و دعوت کننده به آن، و مایه برکت بر همه بندگان و شهرها، و رحمتی برای جهانیان است.11789.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام در خطبه ای که نعمت وجود پیامبر خدا را بیان می فرماید : بنگرید به جایگاه های نعمت های خدا بر آنان، آن گاه که پیامبری به سویشان فرستاد و با آیین او، پیمان اطاعتشان را استوار ساخت و با دعوت او، الفتشان را فراهم آورد و این که چگونه نعمت، بال کرامت خود را بر سر آنان گشود و جویبارهای بهره مندی را به سوی آنان روان ساخت و آیین، آنان را بر سر سفره برکتش به هم پیوند داد ، تا آن که غرق نعمت ها و برخوردار از طراوت زندگی گشتند !

کارها ، آنان را در سایه حکومتی مقتدر نشانید و حالِ ایشان، آنان را در پناه عزّتی چیره، پناه داد و امورشان در قلّه حکومتی استوار به آنان روی آورد . پس حکمرانانِ بر مردم و پادشاهان اطراف سرزمین ها شدند.

[آنان،] مالک امور کسانی شدند که پیش تر، آنان بر ایشان حکومت می کردند ، و احکام را در میان کسانی اجرا کردند که پیش تر، آنان در میان ایشان اجرا می کردند . کسی قدرت در هم شکستن نیروی آنان را نداشت و هیچ کس خیال مبارزه با آنان را در سر نمی پروراند . (1) .

1- .گفتنی است که دو جمله اخیر ، مفهوم کنایی متن عربی است و ترجمه الفاظ نیست .

11790.عنه عليه السلام :الإمام الباقر عليه السلام فى وَصفِ رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله : كانَ عليه السلامبَرَكَةً ؛ لا يَكادُ يُكَلِّمُ أحَدا إلاّ أجابَهُ .

11788.امام زين العابدين عليه السلام :عنه عليه السلام فى صِفَهِ رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله : الطَّيِّبُ ذِكرُهُ ، وَالمُبارَكُ اسمُهُ ؛ مُحَمَّدٌ صلى الله عليه و آله ، المُصطَفَى المُرتَضى ، ورَسولُهُ النَّبِىُ الاُمِّىُّ . (2)ج أهلُ البَيتِ11790.امام صادق عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله فى صِفَهِ أهلِ بَيتِهِ عليهم السلام وبَرَكَتِهِم : بِهِم يَعمُرُ بِلادَهُ ، وبِهِم يَرزُقُ عِبادَهُ، وبِهِم نَزَّلَ القَطرَ مِنَ السَّماءِ، وبِهِم يُخرِجُ بَرَكاتِ الأَرضِ. (3) .

1- .الأمالى للصدوق : 481 / 650 ، الأمالى للطوسى : 438 / 980 كلاهما عن جابر ، مشكاه الأنوار : 273 / 818 ، بحار الأنوار : 22 / 73 / 25 .
2- .اليقين : 320 / 121 ، تفسير فرات : 397 / 527 وليس فيه «النبىّ» وكلاهما عن زياد بن المنذر ، بحار الأنوار : 23 / 246 / 16 .
3- .كمال الدين : 260 / 5 ، إعلام الورى : 2 / 185 كلاهما عن الأصبغ بن نباته عن الإمام علىّ عليه السلام ، علل الشرايع : 124 / 1 عن جابر بن يزيد الجعفى ، بحار الأنوار : 23 / 19 / 14 و ج 36 / 254 / 69 .

11791.الإمامُ الرِّضا علیه السلام :امام باقر علیه السلام در توصیف پیامبر خدا : برکتی بود . با کسی سخن نمی گفت، مگر آن که از ایشان می پذیرفت.11792.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام باقر علیه السلام در توصیف پیامبر خدا : یادش نیکو و نامش مبارک بود . محمّد صلی الله علیه و آلهبرگزیده پسندیده، پیامبر ، و فرستاده درس ناخوانده از سوی خداوند بود.ج اهل بیت11794.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در وصف اهل بیتش و برکت آنان : به سبب آنان، سرزمین های خدا آباد می شود و به خاطر آنان، بندگان خدا روزی می برند و به سبب آنان، خداوند از آسمان، باران می فرستد و برکت های زمین را می رویاند.

.

11795.عنه عليه السلام :الإمام زين العابدين عليه السلام :نَحنُ أئِمَّةُ المُسلِمينَ ، وحُجَجُ اللّهِ عَلَى العالَمينَ . . . بِنا يَنزِلُ الغَيثُ وتَنشُرُ الرَّحمَةُ ، وتَخرُجُ بَرَكاتُ الأرضِ . (1)11791.امام رضا علَيه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :نَحنُ أهلُ بَيتِ الرَّحمَةِ ، وبَيتِ النِّعمَةِ ، وبَيتِ البَرَكَةِ . (2)11792.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام فى خُطبَةٍ يَذكُرُ فيها حالَ الأئِمَّةِ عليهم السلاموصِفاتِهِم : نَصَبَ لِخَلقِهِ أئِمَّةً مِنَ اللّهِ ، يَهدونَ بِالحَقِّ وبِهِ يَعدِلونَ ، حُجَجُ اللّهِ ودُعاتُهُ ورُعاتُهُ عَلى خَلقِهِ ، يَدينُ بِهَديِهِمُ العِبادُ ، وتَستَهِلُّ بِنورِهِمُ البِلادُ ، ويَنمو بِبَرَكَتِهِمُ التِّلادُ . (3)11793.امام على علَيه السلام :الكافى عن المفضّل بن عمر :ذَكَرَ أبو عَبدِ اللّهِ عليه السلام أبَا الحَسَنِ عليه السلام وهُوَ يَومَئِذٍ غُلامٌ فَقالَ : هذَا المَولودُ الَّذى لَم يولَد فينا مَولودٌ أعظَمُ بَرَكَةً عَلى شيعَتِنا مِنهُ . (4)11794.امام على عليه السلام :الكافى عن أبى يحيى الصنعانى :كُنتُ عِندَ أبِى الحَسَنِ الرِّضا عليه السلام ، فَجىءَ بِابنِهِ أبى جَعفَرٍ عليه السلام وهُوَ صَغيرٌ ، فَقالَ : هذَا المَولودُ الَّذى لَم يولَد مَولودٌ أعظَمُ بَرَكَةً عَلى شيعَتِنا مِنهُ . (5)11795.امام على عليه السلام :الإمام الهادى عليه السلام فِى الزِّيارَةِ الجامِعَةِ : السَّلامُ عَلى مَحالِّ مَعرِفَةِ اللّهِ ، ومَساكِنِ بَرَكَةِ اللّهِ . . . فَجَعَلَ صَلاتَنا عَلَيكُم وما خَصَّنا بِهِ مِن وِلايَتِكُم

طيبا لِخَلقِنا ، وطَهارَةً لِأَنفُسِنا ، وبَرَكَةً لَنا ، وكَفّارَةً لِذُنوبِنا . (6) .

1- .كمال الدين : 207 / 22 ، الأمالى للصدوق : 253 / 277 كلاهما عن سليمان بن مهران الأعمش عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلام ، الاحتجاج : 2 / 151 / 187 عن الإمام الصادق عن أبيه عنه عليهم السلام ، روضه الواعظين : 220 عن عمرو بن دينار ، المناقب لابن شهرآشوب : 4 / 167 ، بحار الأنوار : 23 / 5 / 10 .
2- .تفسير العيّاشى : 2 / 243 / 18 عن أبى بصير ، بحار الأنوار : 68 / 35 / 75 .
3- .الكافى : 1 / 203 / 2 ، الغيبه للنعمانى : 225 / 7 كلاهما عن إسحاق بن غالب ، بحار الأنوار : 25 / 151 / 25 .
4- .الكافى : 1 / 309 / 8 ، الخرائج والجرائح : 2 / 900 عن الإمام الرضا عليه السلام وليس فيه صدره ، بحار الأنوار : 50 / 23 / 14 نقلاً عن إعلام الورى والإرشاد عن الإمام الرضا عليه السلام .

5- .الكافى : 1 / 321 / 9 وج 6 / 360 / 3 عن يحيى الصنعانى نحوه ، الإرشاد : 2 / 279 ، روضه الواعظين : 261 ، كشف الغمّه : 3 / 142 ، بحار الأنوار : 50 / 23 / 14 .
6- .تهذيب الأحكام : 6 / 96 / 177 ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 610 / 3213 كلاهما عن موسى بن عبد اللّه النخعى ، عيون أخبار الرضا : 2 / 273 / 1 عن موسى بن عمران النخعى ، بحار الأنوار : 102 / 128 / 1 .

11796.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :امام زین العابدین علیه السلام :ما پیشوایان مسلمانان ، و حجّت های خدا بر جهانیانیم ... . به خاطر ما، باران می بارد و بادِ رحمت می وزد و برکت های زمین می روید.11797.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام صادق علیه السلام :ما، خاندان رحمت و خانواده نعمت و دودمان برکتیم.11798.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام در خطبه ای که حال و صفات امامان علیهم السلامرا یاد می کند : خداوند برای آفریدگانش پیشوایانی از سوی خود قرار داد که به حق راهنمایی می کنند و به حق داوری می نمایند . (1) [آنان]حجّت های خدا و دعوت کنندگان [به سوی]او و نگهبانان الهی بر آفریدگانش هستند که مردم به آیین آنان گردن می نهند و آبادی ها با فروغ آنان روشن می شود و به برکت آنان رشد اقتصادی حاصل می گردد.11799.عنه علیه السلام (و قَد سَأَلَهُ أبو بَصیرٍ عَن قَولِهِ تَعالی : {) الکافی به نقل از مفضّل بن عمر : امام صادق علیه السلاماز فرزندش موسی بن جعفر علیهماالسلام که آن هنگام نوجوان بود یاد کرد و فرمود: «این، مولودی است که در خاندان ما، فرزندی بابرکت تر از او برای شیعیان ما، به دنیا نیامده است».11796.امام باقر علیه السلام :الکافی به نقل از ابو یحیی صنعانی : در محضر امام رضا علیه السلامبودم. فرزندش جواد علیه السلام را که کوچک بود ، آوردند . فرمود: «این، فرزندی است که مولودی بابرکت تر از او برای شیعیان ما، به دنیا نیامده است».11797.امام صادق علیه السلام :امام هادی علیه السلام در زیارت جامعه : سلام بر جایگاه های معرفت خدا و قرارگاه های برکت خدا ... ! خداوند، درود ما را بر شما و ولایت شما را که ویژه ما ساخته ، مایه پاک طینتی و پاکیزگی روح و جانمان، و سبب برکت بر ما و پوشاننده گناهانمان قرار داده است. .

1- .اشاره است به آیه شریف: «وَمِن قَوْمِ مُوسَی أُمَّهٌ یَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِی یَعْدِلُونَ ؛ از میان قوم موسی، جماعتی هستند که به حق راهنمایی می کنند و به حق داوری می نمایند» (اعراف ، آیه 159) .

11798.امام صادق عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :إنَّ اللّهَ عز و جل لَمّا عَرَجَ بِنَبِيِّهِ صلى الله عليه و آله . . . أوحَى اللّهُ إلَيهِ : يا مُحَمَّدُ ، صَلِّ عَلى نَفسِكَ وعَلى أهلِ بَيتِكَ .

فَقالَ : صَلَّى اللّهُ عَلَىَ وعَلى أهلِ بَيتى وقَد فَعَلَ .

ثُمَّ التَفَتَ فَإِذا بِصُفوفٍ مِنَ المَلائِكَهِ وَالمُرسَلينَ وَالنَّبِيِّينَ ، فَقيلَ : يا مُحَمَّدُ ، سَلِّم عَلَيهِم .

فَقالَ : السَّلامُ عَلَيكُم ورَحمَهُ اللّهِ وبَرَكاتُهُ .

فَأَوحَى اللّهُ إلَيهِ أنَّ السَّلامَ وَالتَّحِيَّهَ وَالرَّحمَهَ وَالبَرَكاتِ أنتَ وذُرِّيَّتُکَ . (1)11799.امام صادق عليه السلام (در پاسخ به سؤال ابو بصير از آيه «[يهوديان] علما) رسول اللّه صلى الله عليه و آله :الرَّوحُ وَالرّاحَهُ ، وَالفَلَحُ وَالفَلاحُ وَالنَّجاحُ ، وَالبَرَكَهُ ، وَالعَفوُ وَالعافِيَهُ وَالمُعافاهُ ، وَالبُشرى وَالنَّضرَهُ وَالرِّضا ، وَالقُربُ وَالقَرابَهُ ، وَالنَّصرُ وَالظَّفَرُ وَالتَّمكينُ ، وَالسُّرورُ وَالمَحَبَّهُ ، مِنَ اللّهِ تَبارَكَ وتَعالى عَلى مَن أحَبَّ عَلِىَ بنَ أبى طالِبٍ عليه السلامووالاهُ ، وَائتَمَّ بِهِ ، وأقَرَّ بِفَضلِهِ ، وتَوَلّى الأوصِياءَ مِن بَعدِهِ .

وحَقٌّ عَلَىَ أن اُدخِلَهُم فى شَفاعَتى ، وحَقٌّ عَلى رَبّى أن يَستَجيبَ لى فيهِم ، وهُم أتباعى ومَن تَبِعَنى فَإِنَّهُ مِنّى . (2)راجع : ص 140 (أصل كلّ خير وبركه / أهل البيت) .

.

1- .الكافى : 3 / 486 / 1 ، علل الشرايع : 316 كلاهما عن ابن اُذينه ، بحار الأنوار : 18 / 359 / 66 .
2- .المحاسن : 1 / 250 / 470 عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام ، الكافى : 1 / 210 / 7 عن الفضيل بن يسار عن الإمام الباقر عليه السلام ، تفسير العيّاشى : 1 / 169 / 33 عن أبى كلده عن الإمام الباقر عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله وفيهما «الفلج» بدل «الفلح» ، بحار الأنوار : 23 / 227 / 47 وج 27 / 92 / 52 .

11801.المحاسن :امام صادق علیه السلام :خداوند ، چون پیامبرش را به معراج بُرد ... ، به او وحی فرمود: «ای محمّد! بر خود و خاندانت درود فرست».

[محمّد صلی الله علیه و آله] گفت: «درود خدا بر من و خاندانم! و چنین کرده است».

آن گاه توجّه کرد . صف هایی را از فرشتگان، فرستادگان و پیامبران دید. به او گفته شد: «ای محمّد! بر آنان سلام بگو».

گفت: «سلام و رحمت و برکات خدا بر شما باد!».

آن گاه خداوند به او وحی کرد که: «سلام و درود و رحمت و برکات، تویی و فرزندان تو هستند!».11802.رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :آسایش و راحت، کامیابی و رستگاری و پیروزی، برکت، عفو و تندرستی و عافیت، بشارت و خرّمی و رضایتمندی، قرب و خویشاوندی، یاری و پیروزی و توانمندی ، و شادی و محبّت، از سوی خدای متعال، بر کسی باد که علی بن ابی طالب را دوست بدارد ، ولایت او را بپذیرد ، به او اقتدا کند، به برتری او اقرار نماید، و امامانِ پس از او را به ولایت بپذیرد!

و بر من سزاوار [و حتمی] است که آنان را در شفاعتم وارد کنم، و بر پروردگار من است که دعای مرا درباره آنان بپذیرد . و آنان، پیروان من اند و هر که از من پیروی کند، از من است.ر . ک : ص 141 (اسباب نیکی / اهل بیت) .

.

د الجَماعَه11805.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :الجَماعَهُ بَرَكَهٌ ، وَالفُرقَهُ عَذابٌ . (1)11806.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :كُلوا جَميعا ولا تَفَرَّقوا ؛ فَإِنَّ البَرَكَهَ مَعَ الجَماعَهِ . (2)ه المُؤمِن11808.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّ اللّهَ عز و جل إذا رَأى أهلَ قَريَهٍ قَد أسرَفوا فِى المَعاصى وفيها ثَلاثُ نَفَرٍ مِنَ المُؤمِنينَ ، ناداهُم جَلَّ جَلالُهُ وتَقَدَّسَت أسماؤُهُ :

يا أهلَ مَعصِيَتى ، لَولا فيكُم مِنَ المُؤمِنينَ المُتَحابّينَ بِجَلالى ، العامِرينَ بِصَلاتِهِم أرضى ومَساجِدى ، وَالمُستَغفِرينَ بِالأَسحارِ خَوفا مِنّى ، لَأَنزَلتُ بِكُم عَذابى ثُمَّ لا اُبالى . (3)11800.ارشاد القلوب :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ اللّهَ لَيَدفَعُ بِالمُؤمِنِ الصّالِحِ عَن مِائَهِ أهلِ بَيتٍ مِن جيرانِهِ البَلاءَ . (4)11801.المحاسن :الإمام علىّ عليه السلام :إنَّ اللّهَ تَبارَكَ وتَعالى إذا أرادَ أن يُصيبَ أهلَ الأَرضِ بِعَذابٍ قالَ : لَولاَ الَّذِينَ يَتَحابّونَ بِجَلالى ، ويَعمُرونَ مَساجِدى ، ويَستَغفِرونَ بِالأَسحارِ ، لَولاهُم لَأَنزَلتُ عَذابى . (5) .

1- .شُعَب الإيمان : 4 / 102 / 4419 عن النعمان بن بشير ؛ الجعفريّات : 159 عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلامعنه صلى الله عليه و آلهوفيه «الجماعه بركه» .
2- .سنن ابن ماجه : 2 / 1094 / 3287 ، مشكاه المصابيح : 2 / 459 / 4257 ، الفردوس : 3 / 242 / 4711 ، مسند البزّار : 1 / 240 / 127 نحوه ، كنز العمّال : 15 / 235 / 40724 وح 40723 نقلاً عن العسكرى فى المواعظ وكلّها عن عمر ؛ طبّ النبىّ صلى الله عليه و آله : 3 وفيه « . . فإنّ الجماعه فى البركه» ، بحار الأنوار : 62 / 291 .
3- .علل الشرايع : 246 / 1 وص 522 / 3 ، الأمالى للصدوق : 267 / 289 كلّها عن مسعده بن صدقه عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، مشكاه الأنوار : 222 / 616 ، روضه الواعظين : 320 ، بحار الأنوار : 73 / 381 / 3 .
4- .تفسير الطبرى : 2 / الجزء 2 / 633 ، المعجم الأوسط : 4 / 239 / 4080 وفيه «بالمسلم» بدل «بالمؤمن» وكلاهما عن ابن عمر ، كنز العمّال : 9 / 5 / 24654 .
5- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 1 / 473 / 1369 ، ثواب الأعمال : 212 عن السكونى عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلاموفيه «فىَ» بدل «بجلالى» ، علل الشرايع : 521 / 1 عن علىّ بن جعفر عن أخيه الإمام

الكاظم عن أبيه عنه عليهم السلامولیس فیه «لولاهم» ، بحار الأنوار : 73 / 382 / 4 .

د جماعت

ه مؤمن

د جماعت11803.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :جماعت ، برکت است و تفرقه، عذاب.11804.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :با هم غذا بخورید و پراکنده نباشید، که برکت با جماعت است.ه مؤمن11806.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هرگاه خدای متعال ، اهل یک آبادی را ببیند که در گناهان ، زیاده روی می کنند و در میان آنان سه نفر باایمان هست، به آنان خطاب می کند:

«ای کسانی که نافرمانی ام می کنید! اگر میان شما مؤمنانی نبودند که در پرتو جلالِ من ، (1) با هم دوستی کنند و با نمازشان زمین و مساجد مرا آباد سازند و سحرگاهان، از بیم من به استغفار بپردازند ، عذابم را بر شما نازل می کردم و باکی هم نداشتم!».11807.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند به سبب مؤمن صالح، بلا را از صد خانواده از همسایگانش دور می کند.11808.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :خدای متعال، هر گاه بخواهد زمینیان را عذابی برساند، گوید: «اگر کسانی نبودند که در پرتو جلال من، با هم دوستی کنند و مساجد مرا آباد سازند و سحرگاهانْ به استغفار بپردازند ، اگر آنان نبودند ، عذابم را وارد می کردم».

.

1- .اشاره است به این که دوستی و همدلی اهل ایمان، جلوه جلال و شکوه الهی است .

11809.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :شيعَتُنَا المُتَباذِلونَ فى وِلايَتِنا ، المُتَحابّونَ فى مَوَدَّتِنا ، المُتَزاوِرونَ فى إحياءِ أمرِنا ؛ الَّذينَ إن غَضِبوا لَم يَظلِموا ، وإن رَضوا لَم يُسرِفوا ؛ بَرَكَةٌ عَلى مَن جاوَروا ، سِلمٌ لِمَن خالَطوا . (1)11810.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :إنَّ اللّهَ لَيَدفَعُ عَنِ القَريَةِ بِسَبعَةِ مُؤمِنينَ يَكونونَ فيها . (2)11811.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :لَولا بَقِيَّةٌ مِنَ المُسلِمينَ فيكُم لَهَلَكتُم . (3)11812.الإمامُ الباقرُ عليه السلام :الإمام الباقر عليه السلام :إنَّ اللّهَ لَيَدفَعُ بِالمُؤمِنِ الواحِدِ عَنِ القَريَةِ الفَناءَ . (4)11813.عنه عليه السلام (لَمَّا سُئلَ عَن أفضَلِ العِبادَةِ) عنه عليه السلام :لا يُصيبُ قَريَةً عَذابٌ وفيها سَبعَةٌ مِنَ المُؤمِنينَ . (5)11814.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :الإمام العسكرى عليه السلام :المُؤمِنُ بَرَكَةٌ عَلَى المُؤمِنِ . (6) .

1- .الكافى : 2 / 236 / 24 ، الخصال : 397 / 104 ، التمحيص : 69 / 168 كلّها عن أبى المقدام عن الإمام الباقر عليه السلام ، صفات الشيعه : 91 / 23 عن ظريف بن ناصح رفعه ، تحف العقول : 300 ، مشكاه الأنوار : 123 / 290 وفيه «أسلم» بدل «سِلم» وكلّها عن الإمام الباقر عليه السلام وفيها «شيعه علىّ» بدل «شيعتنا» ، بحار الأنوار : 68 / 190 / 46 .
2- .الدرّ المنثور : 1 / 765 نقلاً عن الخلال فى كتاب كرامات الأولياء .
3- .تفسير الطبرى : 2 / الجزء 2 / 633 عن أبى مسلم .
4- .الكافى : 2 / 247 / 1 عن أبى حمزه ، تنبيه الخواطر : 2 / 203 وفيه «العناء» بدل «الفناء» ، بحار الأنوار : 67 / 143 / 1 .
5- .الكافى : 2 / 247 / 2 عن أبى حمزه ، بحار الأنوار : 67 / 143 / 2 .
6- .تحف العقول : 489 ، الأُصول الستّه عشر : 61 عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام ، الاختصاص : 27 ، الدعوات : 226 / 626 كلاهما عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : 74 / 311 / 67 .

11815.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :پیروان ما آنان اند که در راه ولایت ما، بخشش می کنند، در راه دوستی ما با یکدیگر مهر می ورزند ، و در راه زنده نگه داشتن امر و مکتب ما به دیدار هم می روند؛ کسانی که چون خشمگین شوند، ستم نمی کنند و چون راضی شوند ، اسراف نمی کنند، و برای همسایگانشان مایه برکت اند و نسبت به همنشینان خود، باصفایند.11816.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :خداوند به سبب هفت مؤمن که در یک آبادی باشند، [بلا را] از اهل آن آبادی دفع می کند.11817.عنه علیه السلام :امام باقر علیه السلام :خداوند به سبب یک مؤمن، نابودی را از یک آبادی دفع می کند.11818.الإمامُ الکاظمُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :اگر بازماندگانی از مسلمانان در میان شما نبودند ، نابود می شدید.11809.امام علی علیه السلام :امام باقر علیه السلام :یک آبادی که هفت مؤمن [در آن]باشند ، به اهل آن عذاب نمی رسد.11810.امام علی علیه السلام :امام عسکری علیه السلام :مؤمن برای مؤمن برکت است. .

و البَنات11812.امام باقر علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :نِعمَ الوَلَدُ البَناتُ ؛ مُلطِفاتٌ ، مُجَهِّزاتٌ ، مُؤنِساتٌ ، مُبارَکاتٌ ، مُفَلِّیاتٌ .
11813.امام باقر علیه السلام (در پاسخ به پرسش از برترین عبادت) (1)عنه صلی الله علیه و آله :رَحِمَ اللّهُ أبَا البَناتِ ، البَناتُ مُبارَکاتٌ مُحَبَّباتٌ ، وَالبَنونَ مُبَشِّراتٌ ، وهُنَّ الباقِیاتُ الصّالِحاتُ .
11814.امام صادق علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :مَن کانَ لَهُ ابنَهٌ فَاللّهُ فی عَونِهِ ونُصرَتِهِ ، وبَرَکَتِهِ ومَغفِرَتِهِ . (2)
11815.امام صادق علیه السلام :کشف الخفاء عن ابن عبّاس :إنَّ رَجُلاً دَعا عَلی بَناتِهِ بِالمَوتِ ، فَقالَ عَلَیهِ الصَّلاهُ وَالسَّلامُ : لا تَدعُ ؛ فَإنَّ البَرَکَهَ فِی البَناتِ . (3)
11817.امام صادق علیه السلام ز الصِّبیان :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :بَیتٌ لا صِبیانَ فیهِ لا بَرَکَهَ فیهِ . (4)
11819.الإمامُ الجوادُ علیه السلام ح الأکابِر :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :البَرَکَهُ مَعَ أکابِرِکُم . (5) .

1- .الکافی : 6 / 5 / 5 عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، مستدرک الوسائل : 15 / 115 / 17699 نقلاً عن الجعفریّات عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله وفیه «باکیات مبارکات» بدل «مبارکات مفلّیات» ، بحار الأنوار : 104 / 98 / 63 .
2- .مستدرک الوسائل : 15 / 115 / 17700 نقلاً عن القطب الراوندی فی لبّ اللباب .
3- .مستدرک الوسائل : 15 / 115 / 17702 نقلاً عن القطب الراوندی فی لبّ اللباب .
4- .کشف الخفاء : 1 / 284 / 896 ، میزان الاعتدال : 1 / 28 / 77 .
5- .کنز العمّال : 16 / 274 / 44425 و ص 281 / 44471 و ح 44472 ، الجامع الصغیر : 1 / 489 / 3166 کلّها نقلاً عن أبی الشیخ فی الثواب عن ابن عبّاس .
6- .المستدرک علی الصحیحین : 1/131/210، صحیح ابن حبّان : 2/319/559، شُعَب الإیمان: 7/464/11004، تاریخ بغداد : 11 / 165 / 5862 ، حلیه الأولیاء : 8 / 172 کلّها عن ابن عبّاس ، کنز العمّال : 3 / 172 / 6015 ؛ جامع الأخبار : 242 / 617 ، بحار الأنوار : 72 / 137 .

و دختران

ز کودکان

ح بزرگان

و دختران11821.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :دختران، خوب فرزندانی اند؛ دارای عاطفه، مهیّاکننده، همدم، دارای برکت، و پاکیزه کننده اند.11822.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :رحمت خدا بر پدری که دارای دختراني است! دختران، دارای برکت و دوست داشتنی اند و پسران، بشارت آورند . دختران، باقیات الصالحات (بازماندگان شایسته)اند.11823.الإمامُ زینَ العابدینُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر که دختر داشته باشد ، خداوند در پی یاری ، کمک ، برکت و آمرزش اوست.11824.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :کشف الخفاء به نقل از ابن عبّاس : مردی دخترانش را نفرین کرد که بمیرند . پیامبر خدا فرمود: «نفرین نکن ، که برکت در دختران است».ز کودکان11820.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :در خانه ای که کودکان نباشند، برکت نیست.ح بزرگان11822.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :برکت، با بزرگان شماست.

.

11823.امام زين العابدين عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :الخَيرُ مَعَ أكابِرِكُم . (1)11824.امام صادق عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :البَرَكَهُ مَعَ أكابِرِكُم أهلِ العِلمِ . (2)11825.الإمامُ الرِّضا عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ البَرَكَهَ فى أكابِرِنا ؛ فَمَن لَم يَرحَم صَغيرَنا ويُجِلَّ كَبيرَنا فَلَيسَ مِنّا . (3)ط أهلُ المَعروفِ11827.عنه صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :أحِبُّوا المَعروفَ وأهلَهُ ؛ فَوَالَّذى نَفسى بِيَدِهِ إنَّ البَرَكَهَ وَالعافِيَهَ مَعَهُما . (4)ى الزُّرقُ مِنَ النِّساءِ11829.عنه صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :تَزَوَّجُوا الزُّرقَ ؛ فَإنَّ فيهِنَّ البَرَكَهَ . (5)ک يَسيرَهُ الوِلادَهِ11826.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :مِن بَرَكَهِ المَرأهِ خِفَّهُ مَؤونَتِها ويُسرُ وِلادَتِها ، وشُؤمُها شِدَّهُ مَؤونَتِها ، وتَعَسُّرُ وِلادَتِها . (6) .

1- .كنز العمّال : 3 / 172 / 6016 ، الجامع الصغير : 1 / 639 / 4151 كلاهما نقلاً عن مسند البزّار عن ابن عبّاس .
2- .الفردوس : 2 / 31 / 2193 ، كنز العمّال : 10 / 174 / 28905 نقلاً عن الرافعى عن ابن عبّاس .
3- .المعجم الكبير : 8 / 228 / 7895 عن أبى اُمامه ، كنز العمّال : 3 / 165 / 5982 .
4- .كنز العمّال : 6 / 345 / 15974 نقلاً عن أبى الشيخ عن أبى سعيد الخدرى .
5- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 3 / 387 / 4361 ، مكارم الأخلاق : 1 / 434 / 1487 ، الكافى : 5 / 335 / 6 عن السكونى عن الإمام الصادق عليه السلامعنه صلى الله عليه و آله ، دعائم الإسلام : 2 / 196 / 717 وفيهما «اليُمن» بدل «البركه» ؛ الفردوس : 2 / 51 / 2292 عن أبى هريره وفيه «يُمنا» بدل «البركه» ، كنز العمّال : 16 / 302 / 44596 .
6- .معانى الأخبار : 152 / 2 عن عبد اللّه بن ميمون عن الإمام الصادق عليه السلام ، الكافى : 5 / 564 / 37 ، تهذيب الأحكام : 7 / 399 / 1594 ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 3 / 387 / 4359 كلّها عن محمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : 103 / 231 / 7 .

ط اهل نیکی

ی زنان سفیدرو

ک زن آسان زا

11827.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خیر، همراه بزرگان شماست.11828.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :برکت، با بزرگانی از شماست که اهل دانش باشند.11829.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :همانا برکت، در بزرگان ماست . هر که به کوچک ما ترحّم نکند و به بزرگ ما احترام ننماید، از ما نیست.ط اهل نیکی11831.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نیکی و نیکوکاران را دوست بدارید. سوگند به آن که جانم به دست اوست، برکت و تندرستی، با نیکی و نیکوکاران است.ی زنان سفیدرو11833.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :با زنان سفیدرو ازدواج کنید، که برکت، در آنان است.ک زن آسان زا11830.امام باقر علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :از برکت زن، آن است که خرجش سبک و زایمانش آسان باشد ، و از شومی زن، آن است که خرجش سنگین و زایمانش سخت باشد.

.

ل يَسيرَهُ المَؤونَه11832.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :أعظَمُ النِّساءِ بَرَكَةً أيسَرُهُنَّ مَؤونَةً . (1)11833.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :أعظَمُ النِّساءِ بَرَكَةً أيسَرُهُنَّ صَداقا . (2)11834.امام على عليه السلام (در نامه خود به حارث هَمْدانى) عنه صلى الله عليه و آله :يُمنُ المَرأةِ تَيسيرُ خِطبَتِها ، وتَيسيرُ صَداقِها . (3)م النَّوادِر11836.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّما مَثَلُ اُمَّتى كَمَثَلِ ماءٍ أنزَلَهُ اللّهُ مِنَ السَّماءِ ، لا يُدرَى البَرَكَةُ فى أوَّلِها أو فى آخِرِها . (4)11837.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :عَلَيكُم بِذَواتِ الأعجازِ ؛ فَإِنَّهُنَّ أنجَبُ وفيهِنَّ يُمنٌ . (5)11835.امام زين العابدين عليه السلام (در دعا) عنه صلى الله عليه و آله :مِن بَرَكَةِ المَرأةِ تَبكيرُها بِالاُنثى . (6) .

1- .مسند ابن حنبل : 9 / 478 / 25173 ، المصنّف لابن أبى شيبه : 3 / 319 / 24 ، حليه الأولياء : 2 / 186 فوج 7 / 290 ، مسند الشهاب : 1 / 105 / 123 كلّها عن عائشه ، كنز العمّال : 16 / 291 / 44533 ؛ مستدرک الوسائل : 14 / 162 / 16384 نقلاً عن القطب الراوندى فى لبّ اللباب ، روضه الواعظين : 411 وفيه «الناس» بدل «النساء» .
2- .المستدرک على الصحيحين : 2 / 195 / 2732 ، السنن الكبرى : 7 / 385 / 14356 كلاهما عن عائشه .
3- .مسند ابن حنبل : 9 / 381 / 24661 وص 355 / 24532 وفيه «إنّ من يمن المرأه ... وتيسير رَحِمِها» ، المستدرک على الصحيحين : 2 / 197 / 2739 ، السنن الكبرى : 7 / 385 / 14357 وفيهما «من يمن المرأه أن يتيسّر .. . وأن يتيسّر رحمها» ، حليه الأولياء : 8 / 180 كلها عن عائشه ، كنز العمّال : 11 / 99 / 30789 ؛ دعائم الإسلام: 2 / 221 / 825 عن الإمام علىّ عليه السلام وفيه «نكاحها» بدل «خطبتها» .
4- .كنز العمّال : 12 / 181 / 34568 نقلاً عن الرامهرمزى عن أنس .
5- .دررالأحاديث النبويّه : 95 ، الكافى : 5 / 334 / 1 ، تهذيب الأحكام : 7 / 402 / 1602 ، عوالى اللآلى : 3/300/88 وفيها «عليكم بذوات الأوراک، فإنّهنّ أنجب» وكلّها عن عبد اللّه بن المغيره عن الإمام الكاظم عليه السلام .
6- .تاريخ دمشق : 47 / 225 / 10196 عن واثله بن الأسقع ، كنز العمّال : 16 / 483 / 45567 .

ل زن کم خرج

م متفرّقه

ل زن کم خرج11837.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بابرکت ترینِ زنان، کم خرج ترین آنان است .11838.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (فی صِفهِ المَلائکهِ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بابرکت ترین زنان، کم مهریّه ترین آنان است.11839.عنه علیه السلام (فی خِلقَهِ آلمَلائکهِ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خُجستگی زن، آسان بودن خواستگاری و کم بودن مهریّه اوست.م متفرّقه11838.امام علی علیه السلام (در توصیف فرشتگان) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :مَثَل امّت من، همچون آبی است که خداوند از آسمان فرو فرستاده است؛ معلوم نیست که برکت، در اوّل آن است یا در آخر آن.11839.امام علی علیه السلام (درباره آفرینش فرشتگان) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :به سراغ زنانِ بزرگ باسَن بروید ، که آنان نجیب ترند و برکت، در آنان است.11840.امام علی علیه السلام (در مناجات) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :از برکت زن، آن است که فرزند اوّلش دختر باشد.

.

11841.الإمامُ الباقرُ عليه السلام (لِجابِرٍ) عنه صلى الله عليه و آله :النِّساءُ أربَعٌ : جامِعٌ مُجمِعٌ ، ورَبيعٌ مُربِعٌ ، وكَربٌ مُقمِعٌ ، وغُلٌّ قَمِلٌ . (1)2 / 11الحَيَوانُ وَالبَرَكَهُ الأنعام«وَ الْأَنْعَمَ (2) خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْ ءٌ وَ مَنَفِعُ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ * وَ لَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَ حِينَ تَسْرَحُونَ * وَ تَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَى بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُواْ بَلِغِيهِ إِلاَّ بِشِقِّ الْأَنفُسِ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ * وَ الْخَيْلَ وَ الْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَ زِينَهً وَ يَخْلُقُ مَا لاَ تَعْلَمُونَ . (3) »

الإبِل11844.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :الإبِلُ عِزٌّ لِأهلِها . (4)11845.الإمامُ الحسينُ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ فى أبوالِ الإبِلِ وألبانِها شِفاءً لِلذَّرِبَهِ بُطونُهُم . (5) .

1- .الكافى : 5 / 322 / 1 ، تهذيب الأحكام : 7 / 404 / 1613 ، الخصال : 241 / 92 ، معانى الأخبار : 317 / 1 كلّها عن السكونى عن الإمام الصادق عليه السلام، كتاب من لايحضره الفقيه: 3/386/4357 عن مسعده بن زياد عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلام ، الأمالى للطوسى : 370 / 793 عن علىّ بن علىّ بن رزين أخى دعبل الخزاعى عن الإمام الرضا عن آبائه عن الإمام علىّ عليهم السلام ، النوادر للراوندى : 115 / 114 نحوه ، بحار الأنوار: 103/230/4.
2- .النَّعم : مختصّ بالإبل ، وجمعه أنعام ، وتسميته بذلک لكون الإبل عندهم أعظم نعمه ، ولكن الأنعام تقال للإبل والبقر والغنم ، ولا يقال لها أنعام حتّى يكون فى جملتها الإبل . (مفردات ألفاظ القرآن : 815) .
3- .النحل : 5 8 .
4- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 290 / 2486 ، المحاسن : 2 / 478 / 2660 عن عمر بن أبان عن الإمام الصادق عليه السلامعنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : 64 / 134 / 27 ؛ سنن ابن ماجه : 2 / 773 / 2305 ، مسند أبى يعلى : 6/203/6793 كلاهما عن عروه البارقى يرفعه ، كنز العمّال : 12/ 325 / 35228 نقلاً عن البزّار عن حذيفه.
5- .مسند ابن حنبل : 1 / 629 / 2677 ، المعجم الكبير : 12 / 184 / 12986 كلاهما عن ابن عبّاس ، المصنّف لعبد الرزّاق : 9 / 259 / 17135 عن رجل من بنى زهره نحوه ، كنز العمّال : 10 / 30 / 28219 وراجع مكارم الأخلاق : 1 / 422 / 1436 .

الف چهارپایان

شتر

11846.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :زنان، چهار گونه اند: یک دسته جامع صفات خیر، دسته ای بانشاط و حرارت و بچّه آور ، دسته دیگر نِق نِقوی پُرآزار ، و دسته ای مثل طوق نفرت آور (1) .2 / 11حیوان و برکتالف چارپایانقرآن«و چارپایان را برای شما آفرید و در آنها برای شما وسیله گرمی و سودهایی است و از آنها می خورید * و در آنها برای شما زیبایی است، آن گاه که آنها را از چراگاه برمی گردانید و هنگامی که به چَرا می برید * و بارهای شما را به شهری می برند که جز با مشقّت بدن ها به آن جا نمی رسیدید؛ همانا پروردگارتان رئوف و مهربان است * و اسب ها و استرها و الاغ ها را [آفرید]تا بر آنها سوار شوید و مایه آراستگی باشند ، و چیزهایی می آفریند که نمی دانید » .

حدیثشتر11849.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :شتر، برای صاحبش مایه عزّت است.

.

1- .معنای کنایی «غُلٌّ قَمِل» است .

11850.مسكّن الفؤاد :الإمام علىّ عليه السلام :أُطلُبُوا الخَيرَ فى أخفافِ الإبِلِ وأعناقِها صادِرَةً وواردَةً . (1)البَقَر11849.عيسى عليه السلام :الإمام الباقر عليه السلام :قالَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله لِعَمَّتِهِ : ما يَمنَعُكِ أن تَتَّخِذى فى بَيتِكِ بَرَكَةً؟

قالَت : يا رَسولَ اللّهِ ، ومَا البَرَكَةُ؟

قالَ : شاةٌ تُحلَبُ ؛ فَإِنَّهُ مَن كانَ فى دارِهِ شاةٌ تُحلَبُ أو نَعجَةٌ أو بَقَرَةٌ تُحلَبُ فَبَرَكاتٌ كُلُّهُنَّ . (2)11850.مسكّن الفؤاد :الإمام الصادق عليه السلام :سُئِلَ النَّبِىُّ صلى الله عليه و آله : أىُ المالِ خَيرٌ؟

قالَ : الزَّرعُ زَرَعَهُ صاحِبُهُ وأصلَحَهُ وأدّى حَقَّهُ يَومَ حَصادِهِ .

قالَ : فَأَىُ المالِ بَعدَ الزَّرعِ خَيرٌ؟

قالَ : رَجُلٌ فى غَنَمٍ لَهُ قَد تَبِعَ بِها مَواضِعَ القَطرِ ، يُقيمُ الصَّلاةَ ويُؤتِى الزَّكاةَ .

قالَ : فَأَىُ المالِ بَعدَ الغَنَمِ خَيرٌ؟

قالَ : البَقَرُ تَغدو بِخَيرٍ وتَروحُ بِخَيرٍ . (3) .

1- .الخصال : 630 / 10 عن أبى بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : 119 وفيه «وأخفافها» بدل «وأعناقها» ، بحار الأنوار : 10 / 108 / 1 وج 99 / 104 / 5 .
2- .الكافى : 6 / 545 / 7 ، المحاسن : 2 / 485 / 2686 كلاهما عن جابر ، بحار الأنوار : 64 / 130 / 17 .
3- .الكافى : 5 / 260 / 6 عن السكونى ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 291 / 2488 ، الخصال : 246 / 105 عن السكونى عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علىّ عليهم السلام ، معانى الأخبار : 197 / 3 ، الأمالى للصدوق : 431 / 568 كلاهما عن إسماعيل بن أبى زياد عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار : 103 / 64 / 4 .

گاو

11851.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :در ادرارها و شیرهای شتر ، درمانی برای صاحبان ذَرِب (1) است.11852.الإمامُ الکاظمُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :خیر را در پاها و گردن های شتران بجویید ، که شما و بارهایتان را می برند و می آورند.گاو11854.عنه صلی الله علیه و آله :امام باقر علیه السلام :پیامبر خدا به عمّه اش فرمود : «چرا در خانه ات برکتی نگه نمی داری؟» .

گفت: ای پیامبر خدا ! برکت چیست؟

فرمود: «گوسفندی که دوشیده می شود. همانا در خانه هر کس گوسفندی یا میشی و یا گاوی باشد که دوشیده می شود ، همه اینها برکت اند».11855.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام صادق علیه السلام :فردی از پیامبر خدا پرسید: چه مالی بهتر است؟

فرمود: «کِشتی که صاحبش آن را کِشته و به بار آورده و روزِ درو هم حقّ آن را پرداخته باشد» .

گفت: پس از کِشت ، چه مالی بهتر است؟

فرمود: «کسی که گوسفندانی دارد و در پی آنها به مراتع پُرباران می رود، نماز می خواند و زکات می پردازد».

پرسید: پس از گوسفند ، چه مالی بهتر است؟

فرمود: «گاو ، که به نیکی به چَرا می رود و با نیکی برمی گردد».

.

1- .ذَرِب ، نوعی بیماری معده است که در آن ، معده غذا را هضم نمی کند و در نتیجه غذا در آن ، تلف می شود و نمی ماند .

الخَيلالكتاب«وَ الْخَيْلَ وَ الْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَ زِينَةً وَ يَخْلُقُ مَا لاَ تَعْلَمُونَ . (1) »

الحديث11853.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :البَرَكَةُ فى نَواصِى الخَيلِ . (2)11854.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :الخَيلُ مَعقودٌ فى نَواصيهَا الخَيرُ إلى يَومِ القِيامَهِ . (3)11855.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :الإِبِلُ عِزٌّ لِأَهلِها ، وَالغَنَمُ بَرَكَهٌ ، وَالخَيرُ مَعقودٌ فى نَواصِى الخَيلِ إلى يَومِ القِيامَهِ . (4)الغَنَم11857.امام حسن عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :عَلَيكُم بِالغَنَمِ وَالحَرثِ ؛ فَإِنَّهُما يَروحانِ بِخَيرٍ ويَغدُوانِ بِخَيرٍ . (5) .

1- .النحل : 8 .
2- .صحيح البخارى : 3 / 1048 / 2696 ، صحيح مسلم : 3 / 1494 / 100 ، سنن النسائى : 6 / 221 ، مسند ابن حنبل : 4 / 228 / 12126 وص 256 / 12292 ، السنن الكبرى : 6 / 535 / 12892 كلّها عن أنس .
3- .الكافى : 5 / 48 / 2 عن عمر بن أبان عن الإمام الصادق عليه السلام و ح 3 و ص 8 / 15 كلاهما عن معمّر عن الإمام الباقر عليه السلام ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 283 / 2459 ، ثواب الأعمال : 226 / 2 ، المحاسن : 2 / 472 / 2640 كلاهما عن عمر بن أبان عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله ، الأمالى للطوسى : 383 / 830 عن الحارث عن الإمام علىّ عليه السلامعنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : 64 / 159 / 1 .
4- .سنن ابن ماجه : 2 / 773 / 2305 ، مسند أبى يعلى : 6 / 203 / 6793 وليس فيه «إلى يوم القيامه» وكلاهما عن عروه البارقى رفعه ، صحيح البخارى : 3 / 1047 / 2694 عن عبد اللّه بن عمر ، صحيح مسلم : 2 / 683 / 26 عن أبى هريره ، سنن النسائى : 6 / 222 عن ابن عمر وعروه البارقى ، مسند ابن حنبل : 2 / 308 / 5102 عن ابن عمر والأربعه الأخيره ليس فيها «الإبل عزّ لأهلها ، والغنم بركه» ، كنز العمّال : 12 / 325 / 35228 نقلاً عن البزّار عن حذيفه .
5- .الخصال : 45 / 44 عن الحارث عن الإمام علىّ عليه السلام ، المحاسن : 2 / 487 / 2696 عن أبى إسحاق عن الإمام علىّ عليه السلامعنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : 64 / 120 / 4 .

اسبان

گوسفند

اسبانقرآن«و اسب ها و استرها و الاغ ها را [آفرید] تا بر آنها سوار شوید و مایه آراستگی باشد، و چیزهایی می آفریند که نمی دانید » .

حدیث11862.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :برکت، در پیشانی اسب هاست.11863.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :در پیشانی اسب ها تا روز قیامت، خیر ، گره خورده است.11859.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :شتر برای صاحبش عزّت است و گوسفند ، برکت است، و خیر در پیشانی اسب ها بسته شده است، تا روز قیامت.گوسفند11861.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :گوسفندداری و کشاورزی کنید، که این دو با خیر ، بیرون می روند و با خیر [و برکت] برمی گردند.

.

11862.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :لَمّا خَلَقَ اللّهُ المَعيشَةَ جَعَلَ البَرَكاتِ فِى الحَرثِ وَالغَنَمِ . (1)11863.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :الشّاهُ فِى البَيتِ بَرَكَهٌ ، وَالشّاتانِ بَرَكَتانِ ، وَالثَّلاثُ بَرَكاتٌ . (2)11864.عنه عليه السلام :عنه صلى الله علَيه و آله :ما مِن أهلِ بَيتٍ عِندَهُم شاهٌ إلاّ وفى بَيتِهِم بَرَكَهٌ . (3)11865.عنه عليه السلام :أُسد الغابه عن شيبه بن عبد الرحمان السلمىّ :كانَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آلهيُسَمِّى الشّاهَ بَرَكَهً. (4)11866.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :الشّاهُ المُنتِجَهُ بَرَكَهٌ . (5)11867.عنه عليه السلام :سنن ابن ماجه عن عروه عن اُمّ هانئ :إنَّ النَّبِىَ صلى الله عليه و آله قالَ لَها : اِتَّخِذى غَنَما ؛ فَإِنَّ فيها بَرَكَهً . (6)11868.عنه عليه السلام :حياه الحيوان الكبرى :شَكَت إلَيهِ [أى رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله] أنَّ غَنَمَها لا تَزكو ، فَقالَ لَها صلى الله عليه و آله : ما ألوانُها؟

قالَت: سودٌ .

فَقالَ : عَفِّرى أيِ استَبدِلى أغناما بيضا ؛ فَإِنَّ البَرَكَهَ فيها . (7) .

1- .كنز العمّال : 4 / 32 / 9354 نقلاً عن الديلمى عن ابن مسعود .
2- .الأدب المفرد : 174 / 573 عن ابن الحنفيّه عن الإمام علىّ عليه السلام ، الفردوس : 2 / 364 / 3626 عن أنس ، كنز العمّال : 12 / 324 / 35223 ؛ طبّ النبىّ صلى الله عليه و آله : 6 وفيه «ثلاث شياه غنيمه» بدل «الثلاث بركات» ، بحار الأنوار : 62 / 295 .
3- .الطبقات الكبرى : 1 / 496 عن أبى الهيثم بن التيّهان ، كنز العمّال : 12 / 325 / 35231 .
4- .أُسد الغابه : 2 / 644 / 2465 .
5- .الجعفريّات : 160 عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، جامع الأحاديث للقمّى : 88 ، بحار الأنوار : 64 / 138 / 36 نقلاً عن أصل من أُصول أصحابنا وكلاهما عن ابن فضّال عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ؛ تاريخ بغداد : 8 / 496 / 4609 عن أنس وفيه «الشاه بركه» .
6- .سنن ابن ماجه : 2 / 773 / 2304 ، المعجم الكبير : 24 / 427 / 1039 و 1040 ، حياه الحيوان الكبرى : 2 / 188 ، كنز العمّال : 12 / 323 / 35218 .

7- .حياه الحيوان الكبرى : 2 / 188 ؛ بحار الأنوار : 64 / 116 .

11869.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :چون خداوند، وسایل زندگی مردم را آفرید ، برکت ها را در کشاورزی و گوسفندداری قرار داد.11870.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :یک گوسفند در خانه، یک برکت است. دو گوسفند ، دو برکت است و سه گوسفند، برکت ها.11864.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هیچ خانواده ای نیست که گوسفند داشته باشد، مگر آن که در خانه آنان برکت است.11865.امام علی علیه السلام :اُسد الغابه به نقل از شیبه بن عبد الرحمان سلمی : پیامبر خدا ، گوسفند را برکت می نامید.11866.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :گوسفند زاینده، برکت است.11867.امام علی علیه السلام :سنن ابن ماجه به نقل از عروه : پیامبر خدا به اُمّ هانی فرمود: «گوسفندی داشته باش؛ چرا که در آن، برکت است».11868.امام علی علیه السلام :حیاه الحیوان الکبری :فردی به پیامبر خدا شِکوه کرد که گوسفندانش رشد نمی کنند. پیامبر صلی الله علیه و آله به او فرمود : «به چه رنگ اند؟» .

گفت: سیاه .

فرمود : «آنها را به گوسفندان سفید تبدیل کن ، که برکت، در آنهاست». .

11869.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :السَّكينَةُ فى أهلِ الغَنَمِ . (1)11870.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :تِسعَةُ أعشارِ الرِّزقِ فِى التِّجارَهِ ، وَالجُزءُ الباقى فِى السّابِياءِ يَعنِى الغَنَمَ . (2)11871.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :دَخَلَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله عَلى اُمِّ أيمَنَ ، فَقالَ : ما لى لا أرى فى بَيتِكِ البَرَكَهَ؟

فَقالَت : أوَ لَيسَ فى بَيتى بَرَكَهٌ؟!

قالَ : لَستُ أعنى ذلِكِ ، ذاكِ شاهٌ تَتَّخِذينَها ، تَستَغنى وُلدُكِ مِن لَبَنِها ، وتَطعَمينَ مِن سَمنِها ... . (3)11872.عنه عليه السلام :الإمام الباقر عليه السلام :دَخَلَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله عَلى اُمِّ سَلَمَهَ فَقالَ لَها : ما لى لا أرى فى بَيتِكِ البَرَكَهَ؟

قالَت : بَلى وَالحَمدُ للّهِ ، إنَّ البَرَكَهَ لَفى بَيتى .

فَقالَ : إنَّ اللّهَ عز و جل أنزَلَ ثَلاثَ بَرَكاتٍ : الماءَ ، وَالنّارَ ، وَالشّاهَ . (4)11873.عنه عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :أفضَلُ ما يَتَّخِذُهُ الرَّجُلُ فى مَنزِلِهِ لِعِيالِهِ الشّاهُ ؛ فَمَن كانَت فى مَنزِلِهِ شاهٌ قَدَّسَت عَلَيهِ المَلائِكَهُ فى كُلِّ يَومٍ مَرَّهً ، ومَن كانَت عِندَهُ شاتانِ قَدَّسَت عَلَيهِ المَلائِكَهُ مَرَّتَينِ فى كُلِّ يَومٍ ، وَكَذلِكَ فِى الثَّلاثِ تَقولُ : بورِكَ فيكُم . (5) .

1- .صحيح البخارى : 3 / 1202 / 3125 ، صحيح مسلم : 1 / 72 / 85 ، مسند ابن حنبل : 3 / 477 / 9902 كلّها عن أبى هريره و ج 4 / 85 / 11380 عن أبى سعيد الخدرى وزاد فيه «والوقار» .
2- .الخصال : 445 / 44 ، بحار الأنوار : 64 / 118 / 1 وج 103 / 5 / 14 .
3- .المحاسن : 2 / 485 / 2687 عن أبى خديجه ، بحار الأنوار : 64 / 131 / 18 وج 83 / 326 / 26 .
4- .الكافى : 6 / 545 / 8 ، المحاسن : 2 / 488 / 2700 كلاهما عن أبى الجارود ، بحار الأنوار : 64 / 134 / 26 .
5- .الخصال : 617 / 10 عن أبى بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : 107 ، بحار الأنوار : 64 / 126 / 7 .

11874.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :آرامش، برای گوسفندداران است.11875.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نُه دهم روزی ، در داد و ستد است و بخش باقی مانده، در گوسفند است.11871.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا نزد اُمّ اَیمن رفت و فرمود: «سبب چیست که در خانه ات برکت نمی بینم؟» .

[اُمّ ایمن] گفت: در خانه من ، برکت نیست؟ !

فرمود : «مقصودم آن نبود که خانه تو برکت ندارد . مقصودم این است که چرا در خانه ، گوسفند نداری تا فرزندانت از شیر آن، بی نیاز شوند و خودت از روغن آن بخوری؟».11872.امام علی علیه السلام :امام باقر علیه السلام :پیامبر خدا نزد اُمّ سلمه رفت و به او فرمود: «چرا در خانه ات برکت نمی بینم؟».

گفت : آری ! خدا را شکر که در خانه ام برکت است.

پیامبر صلی الله علیه و آلهفرمود: «خداوند، سه برکت نازل کرده است: آب، آتش (1) و گوسفند».11873.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :بهترین چیزی که مرد برای خانواده اش در خانه فراهم می آورد، گوسفند است. هر که در خانه اش یک گوسفند داشته باشد ، فرشتگان، روزی یک بار ، او را تقدیس می کنند، و هر که دو گوسفند داشته باشد، فرشتگان، روزی دو بار، تقدیسش می کنند، و همچنین است در سه [گوسفند] ، که به آنان می گویند: در میان شما، برکت باشد ! .

1- .علاّمه مجلسی می گوید: شاید از این جهت است که آتش از طریق پخت و پز در خانه ، موجب برکت می شود .

11874.امام علی علیه السلام :الإمام الباقر علیه السلام :ما مِن أهلِ بَیتٍ یَکونُ عِندَهُم شاهُ لَبونٌ إلاّ قُدِّسوا فی کُلِّ یَومٍ مَرَّتَینِ .

قُلتُ : وکَیفَ یُقالُ لَهُم؟

قالَ : یُقالُ لَهُم : بورِکتُم بورِکتُم . (1)11875.امام علی علیه السلام :الإمام الصادق علیه السلام :إذَا اتَّخَذَ أهلُ بَیتٍ شاهً آتاهُمُ اللّهُ بِرِزقِها وزادَ فی أرزاقِهِم وَارتَحَلَ الفَقرُ عَنهُم مَرحَلَهً ، فَإِنِ اتَّخَذوا شاتَینِ آتاهُمُ اللّهُ بِأرزاقِهِما وزادَ فی أرزاقِهِم وَارتَحَلَ الفَقرُ عَنهُم مَرحَلَتَینِ ، فَإِنِ اتَّخَذوا ثَلاثَهً آتاهُمُ اللّهُ بِأرزاقِهِم وَارتَحَلَ الفَقرُ عَنهُم رَأسا . (2)11876.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :عنه علیه السلام :مَن کانَت فی بَیتِهِ شاهٌ عیدِیَّهٌ اِرتَحَلَ الفَقرُ عَنهُ مَنقَلَهً ، ومَن کانَت فی بَیتِهِ اثنَتانِ ارتَحَلَ عَنهُ الفَقرُ مَنقَلَتَینِ ، ومَن کانَت فی بَیتِهِ ثَلاثٌ نَفَی اللّهُ عَنهُ الفَقرَ . (3)11877.عنه علیه السلام :المحاسن عن عبد اللّه بن سنان عن الإمام الصادق علیه السلام :إذَا اتَّخَذَ أهلُ البَیتِ الشّاهَ قَدَّسَتهُمُ المَلائِکَهُ کُلَّ یَومٍ تَقدیسَهً .

قُلتُ : کَیفَ یَقولونَ؟

قالَ : یَقولونَ : قُدِّستُم قُدِّستُم . (4) .

1- .الکافی : 6/544/5 ، المحاسن : 2 /488/2699 کلاهما عن محمّد بن عجلان ، بحار الأنوار : 64/133/25 .
2- .الکافی : 6/544/4 ، المحاسن : 2 / 486 / 2690 کلاهما عن عبد اللّه بن سنان ، بحار الأنوار : 64/132/20 .
3- .المحاسن : 2 / 487 / 2693 عن عبد اللّه بن سنان ، بحار الأنوار : 64 / 132 / 22 .
4- .المحاسن : 2 / 484 / 2684 وص 488 / 2698 ، بحار الأنوار : 64 / 130 / 14 .

11878.عنه علیه السلام :امام باقر علیه السلام :«هیچ خانواده ای نیست که نزد آنان گوسفندی شیرده باشد، مگر آن که روزی دو بار، تقدیس شوند».

[راوی می گوید:] گفتم: به آنان چگونه گفته می شود؟

فرمود: «به آنان گفته می شود: مبارک باد بر شما، مبارک باد بر شما!».11879.عنه علیه السلام (لَمّا تَلا : {Q} «أَلْهاكُمُ التَّكاثُرُ * حَتّ) امام صادق علیه السلام :هر گاه خانواده ای یک گوسفند داشته باشد ، خداوند، روزیِ آن را به آنان می دهد و روزیِ خود آنان را نیز می افزاید و تهیدستی ، از آنان یک مرحله می کوچد؛ و اگر دو گوسفند داشته باشند، خداوند ، روزیِ آن دو را به آنان می دهد و روزیِ خود آنان را نیز می افزاید و تهیدستی، از آنان دو مرحله می کوچد . پس اگر سه گوسفند داشته باشند ، خداوند ، روزیِ آنها را به آنان می دهد و تهیدستی، به کلّی از آنان می کوچد.11876.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :هر کس در خانه اش یک گوسفندِ عیدیّه (1) باشد ، تنگدستی به اندازه یک مرحله از او کوچ می کند ، و هر کس در خانه اش دو گوسفند باشد ، تنگدستی به اندازه دو مرحله از او کوچ می کند ، و هر کس در خانه اش سه گوسفند باشد ، خداوند ، تنگدستی را از او دور می سازد .11877.امام علی علیه السلام :المحاسن به نقل از عبد اللّه بن سنان، از امام صادق علیه السلام : «وقتی که خانواده ای گوسفند نگه بدارد، فرشتگان، روزی یک بار، آنان را تقدیس می کنند» .

[راوی می گوید:] گفتم: چگونه می گویند؟

فرمود: «می گویند : خجسته باشید، خجسته باشید!». .

1- .نوعی گوسفند که دارای نجابت و اصل خوب است . (لسان العرب: 3 / 322)

11878.امام على عليه السلام :كتاب من لا يحضره الفقيه عن محمّد بن مارد :سَمِعتُ أبا عَبدِ اللّهِ عليه السلاميَقولُ : ما مِن مُؤمِنٍ يَكونُ لَهُ فى مَنزِلِهِ عَنزُ حَلوبٌ إلاّ قُدِّسَ أهلُ ذلِکَ المَنزِلِ ، وبورِکَ عَلَيهِم ، فَإِن كانَتِ اثنَتَينِ قُدِّسوا كُلَّ يَومٍ مَرَّتَينِ .

فَقالَ رَجُلٌ مِن أصحابِنا : كَيفَ يُقَدَّسونَ؟

قالَ : يُقالُ لَهُم : بورِکَ عَلَيكُم ، وطِبتُم وطابَ إدامُكُم . (1)ب الدَّجاج11880.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :الشّاةُ فِى الدّارِ بَرَكَةٌ ، والدَّجاجُ فِى الدّارِ بَرَكَةٌ . (2)11881.عنه عليه السلام :سنن ابن ماجه عن أبى هريره :أَمَرَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله الأَغنِياءَ بِاتِّخاذِ الغَنَمِ ، وأَمَرَ الفُقَراءَ بِاتِّخاذِ الدَّجاجِ . (3)11882.عنه عليه السلام :الإمام الكاظم عليه السلام :الدّيكُ أحسَنُ صَوتا مِنَ الطّاووسِ ، وهُوَ أعظَمُ بَرَكَةً ، يُنَبِّهُکَ فى مَواقيتِ الصَّلاهِ . (4)ج النَّحلالكتاب«وَ أَوْحَى رَبُّکَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِى مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَ مِنَ الشَّجَرِ وَ مِمَّا يَعْرِشُونَ * ثُمَّ كُلِى مِن كُلِّ الثَّمَرَ تِ فَاسْلُكِى سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلاً يَخْرُجُ مِن بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَ نُهُ فِيهِ شِفَآءٌ لِّلنَّاسِ إِنَّ فِى ذَ لِکَ لَأَيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ . (5) »

.

1- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 3 / 349 / 4226 ، بحار الأنوار : 76 / 163 / 1 .
2- .كنز العمّال : 12 / 326 / 35238 نقلاً عن الحاكم فى تاريخه عن أنس .
3- .سنن ابن ماجه : 2 / 773 / 2307 ؛ مكارم الأخلاق : 1 / 348 / 1132 عن جابر ، بحار الأنوار : 65 / 10 / 13 و ج 66 / 74 / 69 .
4- .الكافى : 6 / 550 / 3 عن يعقوب بن جعفر بن إبراهيم الجعفرى ، بحار الأنوار : 65 / 4 / 7 .
5- .النحل : 68 و 69 .

ب مرغ

ج زنبور عسل

11881.امام علی علیه السلام :کتاب من لایحضره الفقیه به نقل از محمّد بن مارد : شنیدم که امام صادق علیه السلاممی فرمود : «هیچ مؤمنی نیست که در خانه اش بُزی شیرده داشته باشد، مگر آن که اهل آن خانه تقدیس می شوند و برکت می یابند . و اگر دو بُز داشته باشند ، روزی دو بار، تقدیس می شوند».

مردی از اصحاب ما گفت: چگونه تقدیس می شوند؟

فرمود: «به آنان گفته می شود : مبارکتان باد، پاک باشید، و طعامتان پاک (گوارا) باد!».ب مرغ11883.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :گوسفند در خانه، برکت است. مرغ در خانه، برکت است.11884.امام علی علیه السلام :سنن ابن ماجه به نقل از ابو هریره : خداوند به ثروتمندان دستور داد که گوسفند نگه دارند و تهیدستان را فرمان داد که مرغ نگه دارند.11885.عنه علیه السلام :امام کاظم علیه السلام :خروس ، خوش صداتر از طاووس است و برکتش هم بیشتر است . خروس، تو را در اوقات نماز ، بیدار می کند.ج زنبور عسلقرآن«و پروردگارت به زنبور عسل وحی کرد که: از کوه ها و از درخت و از آنچه داربست می سازند، خانه هایی [برای خود] بساز * سپس از میوه ها [و گُلها] بخور و راه های پروردگارت را آرام بپیما . از درون آنها نوشیدنیِ رنگارنگی برمی آید که در آن برای مردم، شفاست . همانا در این، نشانه ای برای اندیشمندان است » .

.

الحديث11890.عنه عليه السلام (مِن كِتابِهِ إلى مُعاوِيَةَ) الإمام علىّ عليه السلام لِشيعَتِهِ : كونوا فِى النّاسِ كَالنَّحلَةِ فِى الطَّيرِ ؛ لَيسَ شَىءٌ مِنَ الطَّيرِ إلاّ وهُوَ يَستَضعِفُها ، ولَو يَعلَمونَ ما فى أجوافِها مِنَ البَرَكَةِ لَم يَفعَلوا ذلِكَ بِها . (1)2 / 12الأَمكِنَةُ وَالبَرَكَهُأ الأَرضِ«وَ جَعَلَ فِيهَا رَوَ سِىَ مِن فَوْقِهَا وَ بَرَکَ فِيهَا وَ قَدَّرَ فِيهَآ أَقْوَ تَهَا فِى أَرْبَعَهِ أَيَّامٍ سَوَآءً لِّلسَّآئِلِينَ . (2) »

ب الكَعبَهالكتاب«إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِى بِبَكَّهَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَلَمِينَ . (3) »

الحديث11891.امام على عليه السلام (در نامه خود به حارث هَمْدانى) المناقب لابن شهرآشوب :جَهِلوا تَفسيرَ قَولِهِ : «إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ» فَقالَ لَهُ [لِعَلِىٍّ عليه السلام] رَجُلٌ : هُوَ أَوَّلُ بَيتٍ؟

قالَ : لا ، قَد كانَ قَبلَهُ بُيوتٌ ، ولكِنَّهُ أَوَّلُ بَيتٍ وُضِعَ لِلنّاسِ مُبارَكا ، فيهِ الهُدى وَالرَّحمَهُ وَالبَرَكَهُ . وأَوَّلُ مَن بَناهُ إبراهيمُ ، ثُمَّ بَناهُ قَومٌ مِنَ العَرَبِ مِن جَرهَمٍ ، ثُمَّ هُدِمَ فَبَنَتهُ قُرَيشٌ . (4) .

1- .الأمالى للمفيد : 131 / 7 عن الحارث بن حصيره عن أبيه ، الغيبه للنعمانى : 209 / 17 عن الأصبغ بن نباته ، مشكاه الأنوار : 127 / 295 عن ربيعه بن ناجذ نحوه ، بحار الأنوار : 68 / 75 / 133 ؛ سنن الدارمى : 1 / 98 / 317 عن ربيعه بن ناجذ وفيه «لو يعلم الطير» بدل «لو يعلمون» .
2- .فصّلت : 10 .
3- .آل عمران : 96 .
4- .المناقب لابن شهرآشوب : 2 / 43 ، بحار الأنوار : 92 / 93 / 42 .

2 / 12جاها و برکت

الف زمین

ب کعبه

حدیث11893.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام خطاب به پیروانش : در میان مردم، همانند زنبور عسل در میان پرندگان باشید؛ هیچ پرنده ای نیست، مگر این که آن را ناچیز (ناتوان) می شمارد و اگر می دانستند که در درون او چه برکتی است، به او چنان نمی نگریستند.2 / 12جاها و برکتالف زمین«و در آن (زمین) از فرازش ، لنگرهایی (کوه هایی) ایجاد کرد و در آن، برکت قرار داد (1) و در چهار روز ، روزی های آن را [به اندازه]فراهم آورد ، برابر با نیازهای خواهندگان » .

ب کعبهقرآن«به یقین، اوّلین خانه ای که برای مردم بنا نهاده شد ، همان است که در مکّه است و پربرکت و [مایه]هدایت برای جهانیان است» .

حدیث11896.امام علی علیه السلام :المناقبابن شهرآشوب : تفسیر آیه: «به یقین، اوّلین خانه ای که برای مردم بنا نهاده شده است» را نمی دانستند . مردی به علی علیه السلامگفت: [آیا] کعبه، اوّلین خانه است؟

فرمود: «نه؛ پیش از آن نیز خانه هایی بود؛ لیکن آن، اوّلین خانه ای است که برای مردم؛ برکت نهاده شده است که در آن، هدایت و رحمت و برکت است. اوّلین کسی که آن را ساخت، ابراهیم علیه السلام بود و سپس طایفه ای از عرب از قبیله جَرهَم . سپس خراب شد . پس قریش، آن را باز ساخت».

.

1- .یعنی در زمین ، خیر فراوان قرار داد که موجودات روی آن ، از گیاه و حیوان و انسان ، انواع سودها را می برند . (المیزان : 17 / 367)

ج فِلَسطين ، الشّامُ ، سَوادُ الكوفَهِالكتاب«وَ نَجَّيْنَهُ وَ لُوطاً إِلَى الْأَرْضِ الَّتِى بَرَكْنَا فِيهَا لِلْعَلَمِينَ . (1) »

«سُبْحَنَ الَّذِى أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلاً مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِى بَرَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ ءَايَتِنَآ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ . (2) »

«وَلِسُلَيْمَنَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِى بِأَمْرِهِ إِلَى الْأَرْضِ الَّتِى بَرَكْنَا فِيهَا وَ كُنَّا بِكُلِّ شَىْ ءٍ عَلِمِينَ . (3) »

«وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُواْ يُسْتَضْعَفُونَ مَشَرِقَ الأَْرْضِ وَمَغَرِبَهَا الَّتِى بَرَكْنَا فِيهَا (4) »

الحديث11901.امام على عليه السلام :تفسير القمّى فى تَفسيرِ قَولِهِ تَعالى : «وَ نَجَّيْنَهُ وَ لُوطاً إِلَى الْأَرْضِ الَّتِى بَرَكْنَا فِيهَا لِلْعَلَمِينَ» : يَعنى إِلَى الشّامِ وسَوادِ الكوفَهِ . (5)11902.عنه عليه السلام :تفسير القمّى :قَولُهُ تَعالى : «وَلِسُلَيْمَنَ الرِّيحَ عَاصِفَةً» قالَ : تَجرى مِن كُل

جانِبٍ . «إِلَى الْأَرْضِ الَّتِى بَرَكْنَا فِيهَا» إلى بَيتِ المَقدِسِ وَالشّامِ . (6) .

1- .الأنبياء : 71 .
2- .الإسراء : 1 .
3- .الأنبياء : 81 .
4- .الأعراف : 137 .
5- .تفسير القمّى : 2 / 73 .
6- .تفسير القمّى : 2 / 74 ، بحار الأنوار : 14 / 67 / 1 .

ج فلسطین، شام، سرزمین کوفهقرآن«و او (ابراهیم) و لوط را به سوی سرزمینی نجات دادیم که در آن برای جهانیان برکت نهاده بودیم» .

«منزّه است خدایی که بنده اش را شبی از مسجد الحرام به سوی مسجد الأقصی که پیرامونش را برکت داده بودیم سِیْر داد تا از آیات خویش به او نشان دهیم؛ همانا او شنوا و بیناست» .

«و برای سلیمان، تندباد را [رام کردیم] که به فرمان او، به سوی سرزمینی که در آن برکت نهادیم، جریان می یافت، و ما به هر چیزْ دانا بودیم» .

«و به گروهی که پیوسته تضعیف می شدند ، بخش های شرق و غرب سرزمینی 1 را که به آن، برکت داده بودیم، به میراث بخشیدیم» .

حدیث11905.امام علی علیه السلام :تفسیر القمّی در تفسیر آیه: «او (ابراهیم) و لوط را به سوی سرزمینی نجات دادیم که در آن برای جهانیان برکت نهادیم» : یعنی به سوی شام و سرزمین کوفه.11906.امام علی علیه السلام :تفسیر القمّی :سخن خداوند که: «و برای سلیمان، تندباد را [رام کردیم]» ، [یعنی] از هر سوی، روان می شد . «به سوی سرزمینی که در آن ، برکت نهاده بودیم» ، [یعنی]به بیت المقدس و شام.

.

د مَسجِدُ الكوفَهِ11908.عنه عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام فى فَضلِ مَسجِدِ الكوفَهِ : تَقَرَّبوا إلَى اللّهِ عز و جل بِالصَّلاهِ فيهِ ، وَارغَبوا إلَيهِ فى قَضاءِ حَوائِجِكُم ؛ فَلَو يَعلَمُ النّاسُ ما فيهِ مِنَ البَرَكَهِ لَأَتَوهُ مِن أقطارِ الأَرضِ ولَو حَبوا عَلَى الثَّلجِ! (1)ه كَربَلاء11910.عنه عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :البَرَكَهُ مِن قَبرِ الحُسَينِ بنِ عَلِىٍّ عليه السلامعَشَرَهُ أميالٍ . (2)11911.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :إنَّ طينَ قَبرِ الحُسَينِ عليه السلام مِسكَهٌ مُبارَكَهٌ . (3)11912.عنه عليه السلام :الكافى عن ابن أبى يعفور :قُلتُ لِأَبى عَبدِ اللّهِ عليه السلام : يَأخُذُ الإنسانُ مِن طينِ قَبرِ الحُسَينِ عليه السلامفَيَنتَفِعُ بِهِ ، ويَأخُذُ غَيرُهُ ولا يَنتَفِعُ بِهِ؟

فَقالَ : لا وَاللّهِ الَّذى لا إلهَ إلاّ هُوَ ، ما يَأخُذُهُ أحَدٌ وهُوَ يَرى أنَّ اللّهَ يَنفَعُهُ بِهِ إلاّ نَفَعَهُ بِهِ . (4)و قُمّ11914.عنه عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :سَلامُ اللّهِ عَلى أهلِ قُمَّ ؛ يَسقِى اللّهُ بِلادَهُمُ الغَيثَ ، ويُنَزِّلُ اللّهُ عَلَيهِمُ البَرَكاتِ . (5) .

1- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 1 / 232 / 696 ، روضه الواعظين : 369 كلاهما عن الأصبغ بن نباته ، بحار الأنوار : 100 / 390 / 14 .
2- .بحار الأنوار : 101 / 116 / 41 ، تهذيب الأحكام : 6 / 72 / 136 وفيه «التربه» بدل «البركه» وكلاهما عن الحجّال عن غير واحد من أصحابنا .
3- .مكارم الأخلاق : 1 / 360 / 1177 ، بحار الأنوار : 101 / 132 / 60 .
4- .الكافى : 4 / 588 / 3 .
5- .بحار الأنوار : 60 / 217 / 46 نقلاً عن تاريخ قم عن محمّد بن الفضيل عن عدّه من أصحابه .

د مسجد کوفه

ه کربلا

و قم

د مسجد کوفه11916.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام در بیان فضیلت مسجد کوفه : با نماز خواندن در آن، به خداوند ، تقرّب بجویید و در برآمدن حاجات خود ، به آن رغبت نشان دهید . اگر مردم می دانستند چه برکتی در آن است، از اطراف زمین به سوی آن می شتافتند ، هر چند با خزیدن بر روی برف و یخ !ه کربلا11907.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :تا ده میل اطراف قبر حسین بن علی علیهماالسلام، مبارک است.11908.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :خاک قبر حسین علیه السلام ، یک پاره مُشک مبارک است.11909.امام علی علیه السلام :الکافی به نقل از ابن ابی یعفور : به امام صادق علیه السلام گفتم: کسی از تربت قبر [امام] حسین علیه السلاممی گیرد و از آن نفع می برد . دیگری برمی گیرد و بهره ای نمی برد؟

فرمود : «نه . به خدای یکتا قسم، هیچ کس نیست که آن را با این عقیده (که خداوند به برکت آن تربت، نفع می رساند)، بردارد، مگر آن که خداوند به سبب آن، به او نفع می دهد».و قم11911.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :سلام خدا بر اهل قم !خداوند، سرزمین آنان را با باران سیراب می کند و خداوند، برکت ها را بر آنان نازل می نماید.

.

2 / 13الأَزمِنَةُ وَالبَرَكَهُأ شَهرُ رَمَضانَالكتاب«شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِى أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْءَانُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَ بَيِّنَتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ . (1) »

الحديث11918.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :شَهرُ رَمَضانَ شَهرُ اللّهِ عز و جل ، وهُوَ شَهرٌ يُضاعِفُ اللّهُ فيهِ الحَسَناتِ ، ويَمحو فيهِ السَّيِّئاتِ ، وهُوَ شَهرُ البَرَكَهِ . (2)11919.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :أتاكُم شَهرُ رَمَضانَ ؛ شَهرُ خَيرٍ وبَرَكَهٍ . (3)11920.مصباحُ الشريعه (فيما نسبه إلى الإمامِ الصّادقِ عليه السلام) عنه صلى الله عليه و آله مِن خُطبَتِهِ فى آخِرِ يَومٍ مِن شَعبانَ : أيُّهَا النّاسُ ، فَإِنَّهُ أظَلَّكُم شَهرٌ عَظيمٌ ، شَهرٌ مُبارَكٌ ، شَهرٌ فيهِ لَيلَهٌ خَيرٌ مِن ألفِ شَهرٍ ، جَعَلَ اللّهُ صِيامَهُ فَريضَهً .

مَن تَقَرَّبَ فيهِ بِخَصلَهٍ مِن خِصالِ الخَيرِ كانَ كَمَن أدّى فَريضَهً فى ما سِواهُ ، ومَن أدّى فيهِ فَريضَهً كَمَن أدّى سَبعينَ فَريضَهً فى ما سِواهُ . (4) .

1- .البقره : 185 .
2- .فضائل الأشهر الثلاثه : 95 / 78 عن محمّد بن أبى عمير عن غير واحد عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : 96 / 340 / 5 .
3- .كنز العمّال : 8 / 467 / 23691 نقلاً عن ابن النجّار عن عمر .
4- .فضائل الأشهر الثلاثه : 129 / 134 عن سلمان ، دعائم الإسلام : 1 / 268 نحوه ؛ كنز العمّال : 8 / 477 / 23714 وص 584 / 24276 .

الف ماه رمضان

2 / 13زمان ها و برکتالف ماه رمضانقرآن«ماه رمضان، [همان] ماهی است که در آن ، قرآن فرو فرستاده شده است ، [کتابی] که مردم را راهبر ، و[دربر دارنده] دلایل آشکار هدایت ، و [میزان]تشخیص حق از باطل است » .

حدیث11924.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :ماه رمضان، ماه خداست و آن، ماهی است که خداوند در آن ، حسنات را می افزاید و گناهان را پاک می کند و آن ، ماه برکت است.11925.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :ماه رمضان، ماه نیکی و برکت، شما را فرا رسید!11921.امام علی علیه السلام (در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در بخشی از خطبه شان در آخرین روز از ماه شعبان : ای مردم! ماهی بزرگ بر شما سایه افکنده است، ماهی مبارک ، ماهی که در آن، شبی است بهتر از هزار ماه . خداوند، روزه آن را واجب ساخته است.

هر کس در این ماه، با انجام دادن کاری از کارهای خیر، به خدا تقرّب جوید، همچون کسی است که در غیر این ماه، کار واجبی را انجام داده باشد، و هر کس در این ماه فریضه ای به جا آورد، همچون کسی است که در غیر این ماه، هفتاد کار واجب را انجام داده باشد.

.

11922.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ شَهرَ رَمَضانَ شَهرٌ عَظيمٌ ؛ يُضاعِفُ اللّهُ فيهِ الحَسَناتِ ، ويَمحو فيهِ السَّيِّئاتِ ، ويَرفَعُ فيهِ الدَّرَجاتِ . مَن تَصَدَّقَ فى هذَا الشَّهرِ بِصَدَقَةٍ غَفَرَ اللّهُ لَهُ ، ومَن أحسَنَ فيهِ إلى ما مَلَكَت يَمينُهُ غَفَرَ اللّهُ لَهُ ، ومَن حَسُنَ فيهِ خُلُقُهُ غَفَرَ اللّهُ لَهُ .

11923(1).امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :قَد جاءَكُم شَهرُ رَمَضانَ ؛ شَهرٌ مُبارَكٌ ؛ شَهرٌ فَرَضَ اللّهُ عَلَيكُم صِيامَهُ ، تُفتَحُ فيهِ أبوابُ الجِنانِ ، وتُغَلُّ فيهِ الشَّياطينُ .

11924(2).امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :يُستَحَبُّ النِّكاحُ فى رَمَضانَ رَجاءَ البَرَكَهِ .

11925(3).امام على عليه السلام :الإمام زين العابدين عليه السلام مِن دُعائِهِ فى كُلِّ يَومٍ مِن شَهرِ رَمَضانَ : اللّهُمَّ . . . فَرِّغنى فيهِ لِعِبادَتِكَ ودُعائِكَ ، وتِلاوَهِ كِتابِكَ ، وأعظِم لى فيهِ البَرَكَهَ .

11926(4).عنه عليه السلام :عنه عليه السلام فى دُعائِهِ لِوَداعِ شَهرِ رَمَضانَ : السَّلامُ عَلَيكَ مِن شَهرٍ لا تُنافِسُهُ الأيّامُ ، السَّلامُ عَلَيكَ مِن شَهرٍ هُوَ مِن كُلِّ أمرٍ سَلامٌ ، السَّلامُ عَلَيكَ غَيرَ كَريهِ المُصاحَبَهِ ولا ذَميمِ المُلابَسَهِ ، السَّلامُ عَلَيكَ كَما وَفَدتَ عَلَينا بِالبَرَكاتِ ، وغَسَلتَ عَنّا دَنَسَ الخَطيئاتِ .(5) .

1- .الأمالى للصدوق : 108 / 82 عن الحسن بن علىّ بن فضّال عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار : 96 / 361 / 29 .
2- .تهذيب الأحكام : 4 / 152 / 422 ، الأمالى للطوسى : 149 / 246 ، الأمالى للمفيد : 301 / 1 كلّها عن أبى هريره؛ سنن النسائى : 4/129 وفيه «مرده الشياطين» ، مسند ابن حنبل : 3 / 8 / 7151 وص 331/9001 وص 412 / 9502 ، شُعَب الإيمان : 3 / 301 / 3600 كلّها عن أبى هريره ، كنز العمّال : 8 / 461 / 23661 .
3- .الفردوس : 5 / 539 / 9023 عن عائشه .
4- .الكافى : 4 / 75 / 7 عن عبد الرحمان بن بشير عن بعض رجاله ، تهذيب الأحكام : 3 / 112 / 266 عن علىّ بن رئاب عن الإمام الكاظم عليه السلام وليس فيه «ودعائك» ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 105 / 1849 عن الإمام الكاظم عليه السلام ، الإقبال : 1 / 82 عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : 97 / 359 / 1 وج 98 / 101 / 3 .
5- .الصحيفه السجّاديّه : 176 الدعاء 45 ، مصباح المتهجّد : 645 / 718 ، الإقبال : 1 / 426 ، بحار الأنوار : 98 / 175 / 1 .

11927.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :ماه رمضان، ماه بزرگی است؛ خداوند در آن، حسنات را می افزاید و گناهان را پاک می کند و درجات را بالا می برد. هر که در این ماه، یک صدقه بدهد ، خداوند، او را می آمرزد، و هر که در این ماه، به برده خود نیکی کند، خداوند، او را می آمرزد ، و هر که در این ماه، اخلاقش نیکو باشد، خداوند، او را می آمرزد.11928.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :ماه رمضان، شما را فرا رسید، ماهی مبارک، ماهی که خداوند، روزه آن را بر شما واجب ساخته است . در این ماه درهای بهشت، گشوده می شوند و در این ماه، شیطان ها در غل و زنجیرند.11929.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :ازدواج در ماه رمضان به امید برکت، مستحب است.11930.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام زین العابدین علیه السلام در دعایش در هر روز از ماه رمضان : خداوندا! ... در این ماه، مرا برای پرستش و نیایش به درگاهت و خواندن کتاب آسمانی ات، فارغ بگردان و برکتم را در این ماه ، بزرگ بدار!11926.امام علی علیه السلام :امام زین العابدین علیه السلام در دعای وداع با ماه رمضان : سلام بر تو، ماهی که هیچ روزی به پای تو نمی رسد! سلام بر تو، ماهی که از هر جهت ، ایمن (سلامت) است! سلام بر تو، ماهی که همنشینی با تو نکوهیده نبود و بودن با تو، ناپسند به شمار نمی رفت! سلام بر تو، آن گونه که با برکت ها بر ما فرود آمدی و آلودگی گناهان را از ما شستی! .

11927.امام على عليه السلام :الإمام الباقر عليه السلام :إنَّ للّهِ تَعالى مَلائِكَةً مُوَكَّلينَ بِالصّائِمينَ ، يَستَغفِرونَ لَهُم فى كُلِّ يَومٍ مِن شَهرِ رَمَضانَ إلى آخِرِهِ ، ويُنادونَ الصّائِمينَ كُلَّ لَيلَةٍ عِندَ إفطارِهِم : أبشِروا عِبادَ اللّهِ ، فَقَد جُعتُم قَليلاً وسَتَشبَعونَ كَثيرا ، بورِكتُم وبورِكَ فيكُم . (1)11928.امام صادق عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام كانَ يَقولُ فى آخِرِ لَيلَةٍ مِن شَعبانَ وأوَّلِ لَيلَةٍ مِن شَهرِ رَمَضانَ : اللّهُمَّ إنَّ هذَا الشَّهرَ المُبارَكَ الَّذى أنزِلَ فيهِ القُرآنُ هُدىً لِلنّاسِ وبَيِّناتٍ مِنَ الهُدى وَالفُرقانِ قَد حَضَرَ فَسَلِّمنا فيهِ وسَلِّمهُ لَنا وتَسَلَّمهُ مِنّا فى يُسرٍ مِنكَ وعافِيَةٍ . (2)11929.امام صادق عليه السلام :عنه عليه السلام فى وَداعِ شَهرِ رَمَضانَ : اللّهُمَّ إنّى أسأَلُكَ بِعَظيمِ ما سَأَلَكَ بِهِ أحَدٌ مِن خَلقِكَ ؛ مِن كَريمِ أسمائِكَ ، وجَميلِ ثَنائِكَ ، وخاصَّةِ دُعائِكَ ، أن تُصَلِّيَ عَلى مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ ، وأن تَجعَلَ شَهرَنا هذا أعظَمَ شَهرِ رَمَضانَ مَرَّ عَلَينا مُنذُ أنزَلتَنا إلَى الدُّنيا بَرَكَةً ؛ فى عِصمَةِ دينى ، وخَلاصِ نَفسى ، وقَضاءِ حَوائِجى ، وتُشَفِّعَنى فى مَسائِلى ، وتَمامِ النِّعمَةِ عَلَىَ ، وصَرفِ السّوءِ عَنّى ، ولِباسِ العافِيَةِ لى فيهِ . (3)ب لَيلَةُ القَدرِالكتاب«إِنَّآ أَنزَلْنَهُ فِى لَيْلَةٍ مُّبَرَكَةٍ . (4) »

.

1- .فضائل الأشهر الثلاثه : 72 / 52 ، الأمالى للصدوق : 108 / 81 كلاهما عن محمّد بن مسلم الثقفى ، روضه الواعظين : 372 ، بحار الأنوار : 96 / 361 / 28 .

2- .مصباح المتهجّد : 850 / 911 عن الحارث بن المغيره النضرى ، تفسير العيّاشى : 1 / 80 / 182 عن الحارث النصرى ، الإقبال : 1 / 119 عن أبى محمّد هارون بن موسى التلعكبرى ، بحار الأنوار : 96 / 383 / 1 .

3- .الكافى : 4 / 166 / 6 ، تهذيب الأحكام : 3 / 123 / 267 ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 165 / 2033 ، الإقبال : 1 / 431 وفيها «تشفيعى» بدل «تشفعنى» وكلّها عن أبى بصير .

4- .الدخان : 3 .

ب شب قَدر

11933.عنه علیه السلام :امام باقر علیه السلام :خداوند ، فرشتگانی دارد که گماشته بر روزه داران اند [که]هر روزِ ماه رمضان را تا پایان آن، برای آنان آمرزش می طلبند و هر شب به هنگام افطارشان ، به آنان خطاب می کنند: «مژده باد بر شما، ای بندگان خدا! اندکی گرسنه شدید؛ امّا فراوان سیر خواهید گشت . مبارک شدید و درباره شما برکت داده شد».11934.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام در آخرین شب ماه شعبان و اوّلین شب ماه رمضان می گفت : خداوندا! این ماه مبارک، که در آن، قرآن را برای هدایت مردم و نشانه هایی از هدایت و فرقان (میزان تشخیص حق و باطل) نازل کرده ای، ما را فرا رسید . پس در این ماه، ما را سلامت بدار و آن را برای ما سلامت بدار و آن را از ما در کمال آسانی و عافیت از سوی خود، تحویل بگیر!11935.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام در وداع با ماه رمضان : خداوندا! تو را به بزرگ ترین چیزی که هر یک از بندگانت تو را به آن می خوانند، می خوانم، به نام های بزرگت، ستایش زیبایت، و دعای ویژه ات، این که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی و این ماهِ ما را بابرکت ترین ماه رمضانی قرار دهی که بر ما گذشته است، از وقتی که ما را به دنیا فرود آورده ای ؛ همراه با مصون ماندن دینم و رهایی جانم و برآمدن نیازهایم .

و[این که] در خواسته هایم و کامل شدن نعمت بر من و برطرف شدن بدی از من، وپوشاندن عافیت بر من در این ماه، شفیع من باشی.ب شب قَدرقرآن«ما آن (قرآن) را در شبی مبارک نازل کردیم » .

.

الحديث11932.امام على عليه السلام :الإمام الباقر عليه السلام لَمّا سُئِلَ عَن قَولِ اللّهِ عز و جل : «إِنّآ أَنزَلْنَهُ فِى لَيْلَةٍ مُّبَرَكَةٍ» : نَعَم لَيلَةُ القَدرِ ، وهِىَ فِى كُلِّ سَنَةٍ فى شَهرِ رَمَضانَ فِى العَشرِ الأَواخِرِ ، فَلَم يُنزَلِ القُرآنُ إلاّ فى لَيلَةِ القَدرِ . (1)11933.امام على عليه السلام :عنه عليه السلام حينَ سُئِلَ عَن قَولِ اللّهِ عز و جل : «لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ (2) » : أىَّ شَىءٍ عَنى بِذلِكَ؟ : العَمَلَ الصّالِحَ فيها مِنَ الصَّلاةِ وَالزَّكاةِ وأَنواعِ الخَيرِ خَيرٌ مِنَ العَمَلِ فى ألفِ شَهرٍ لَيسَ فيها لَيلَةُ القَدرِ . ولَولا ما يُضاعِفُ اللّهُ تَبارَكَ وتَعالى لِلمُؤمِنينَ ما بَلَغوا ، ولكِنَّ اللّهَ يُضاعِفُ لَهُمُ الحَسَناتِ بِحُبِّنا . (3)ج شَهرُ رَجَبٍ11935.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :سُمِّىَ (شَهرُ) رَجَبٍ شَهرَ اللّهِ الأَصَبَّ ؛ لِأَنَّ الرَّحمَةَ عَلى اُمَّتى تُصَبُّ صَبّا فيهِ . (4)11936.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :خِيَرَةُ اللّهِ مِنَ الشُّهورِ شَهرُ رَجَبٍ ، وهُوَ شَهرُ اللّهِ ، مَن عَظَّمَ شَهرَ رَجَبٍ فَقَد عَظَّمَ أمرَ اللّهِ ، ومَن عَظَّمَ أمرَ اللّهِ أدخَلَهُ جَنّاتِ النَّعيمِ ، وأوجَبَ لَهُ رِضوانَهُ الأَكبَرَ . (5) .

1- .الكافى : 4 / 157 / 6 ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 158 / 2024 ، ثواب الأعمال : 92 / 11 كلّها عن حمران ، بحار الأنوار : 97 / 19 / 41 .
2- .القدر : 3 .
3- .الكافى : 4 / 158 / 6 ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 158 / 2024 وليس فيه من «فيها من الصلاه» إلى «ليله القدر» ، ثواب الأعمال : 93 / 11 كلّها عن حمران ، بحار الأنوار : 97 / 19 / 41 وليس فيها «بحبّنا» .
4- .النوادر للأشعرى : 18 / 2 عن إسماعيل بن أبى زياد عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : 97 / 39 / 24 .
5- .شُعَب الإيمان : 3 / 374 / 3813 عن أنس ، كنز العمّال : 12 / 323 / 35217 .

حدیث11938.امام علی علیه السلام :امام باقر علیه السلام آن گاه که از ایشان درباره آیه: «ما آن (قرآن) را در شبی مبارک نازل کردیم» پرسیدند : آری، شب قدر، و آن، در هر سال، در ده شبِ آخر ماه رمضان است. قرآن، جز در شب قدر، نازل نشده است.11939.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام باقر علیه السلام چون از ایشان درباره آیه: «شب قدر، بهتر از هزار ماه است» پرسیدند که مقصود از آن چیست؟ : کار نیک در آن (از قبیل : نماز، زکات و انواع نیکی[ها])، بهتر از کار [نیک]در هزار ماهی است که شب قدر در آنها نباشد . اگر نبود که خدای متعال ، پاداش مؤمنان را می افزاید ، به آن نمی رسیدند؛ ولی خداوند، حسنات آنان را به سبب محبّت ما می افزاید.ج ماه رجب11941.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :رجب ، ماه خدا ، را «اَصَبّ» نامیده اند؛ چرا که در این ماه، بر امّتم از سوی پروردگار ، رحمت فراوان فرو می ریزد.11942.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :ماه رجب، ماه برگزیده خدا از میان ماه هاست و آن، ماه خداست . هر کس ماه رجب را بزرگ بدارد، فرمان خدا را بزرگ داشته است و هر که فرمان خدا را بزرگ بدارد ، [خدا] او را وارد بهشت های پُرنعمت می کند و رضایت بزرگ ترِ خویش را برای او حتمی می سازد.

.

11943.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :رَجَبٌ شَهرُ اللّهِ الأَصَمُّ ، المُنيرُ ، الَّذى افتَرَضَهُ اللّهُ عز و جل لِنَفسِهِ . (1)11944.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :رَجَبٌ شَهرٌ عَظيمٌ . (2)11939.امام على عليه السلام :النوادر للراوندى عن ابن عبّاس :كانَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله إذا جاءَ شَهرُ رَجَبٍ جَمَعَ المُسلِمينَ حَولَهُ وقامَ فيهِم خَطيبا ، فَحَمِدَ اللّهَ وأثنى عَلَيهِ ، وذَكَرَ مَن كانَ قَبلَهُ مِنَ الأَنبِياءِ عليهم السلام فَصَلّى عَلَيهِم ، ثُمَّ قالَ : أَيُّهَا المُسلِمونَ ، قَد أظَلَّكُم شَهرٌ عَظيمٌ مُبارَكٌ ، وهُوَ شَهرُ الأَصَبِّ ، يُصَبُّ فيهِ الرَّحمَةُ عَلى مَن عَبَدَهُ إلاّ عَبدا مُشرِكا، أو مُظهِرَ بِدعَةٍ فِيالإسلام. (3)11940.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّ اللّهَ تَعالى نَصَبَ فِى السَّماءِ السّابِعَةِ مَلَكا يُقالُ لَهُ : الدّاعى ، فَإذا دَخَلَ شَهرُ رَجَبٍ يُنادى ذلِكَ المَلَكُ كُلَّ لَيلَةٍ مِنهُ إلَى الصَّباحِ : طوبى لِلذّاكِرينَ ! طوبى لِلطّائِعينَ !

ويَقولُ اللّهُ تَعالى : أنا جَليسُ مَن جالَسَنى ، ومُطيعُ مَن أطاعَنى ، وغافِرُ مَنِ استَغفَرَنى ، الشَّهرُ شَهرى ، وَالعَبدُ عَبدى ، وَالرَّحمَةُ رَحمَتى ، فَمَن دَعانى فى هذَا الشَّهرِ أجَبتُهُ ، ومَن سَأَلَنى أعطَيتُهُ ، ومَنِ استَهدانى هَدَيتُهُ ، وجَعَلتُ هذَا الشَّهرَ حَبلاً بَينى وبَينَ عِبادى ؛ فَمَنِ اعتَصَمَ بِهِ وَصَلَ إلَىَ . (4)11941.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :رَجَبٌ شَهرٌ عَظيمٌ تُضاعَفُ فيهِ الحَسَناتُ ما لا تُضاعَفُ فى غَيرِهِ . (5) .

1- .الفردوس : 2 / 274 / 3274 عن أبى سعيد الخدرى .
2- .المعجم الكبير : 6 / 69 / 5538 عن عثمان ، كنز العمّال : 12 / 311 / 35166 و ح 35168 ؛ ثواب الأعمال : 78 / 3 عن المبارک عن الإمام الكاظم عليه السلام ، الأمالى للشجرى : 2 / 91 عن عثمان ، بحار الأنوار : 97 / 50 / 37 نقلاً عن النوادر للراوندى عن ثوبان .
3- .النوادر للراوندى (المستدركات) : 259 / 525 ، بحار الأنوار : 97 / 47 / 33 .
4- .الإقبال : 3 / 174 ، بحار الأنوار : 98 / 377 / 1 .
5- .الأمالى للشجرى : 1 / 258 عن عائشه .

11942.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :رجب، ماه اَصَمّ (1) خداست و درخشان است؛ ماهی که خداوند، آن را برای خود واجب ساخته است.11943.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :رجب، ماه بزرگی است!11944.امام علی علیه السلام :النوادرراوندی به نقل از ابن عبّاس : ماه رجب که فرا رسید ، پیامبر خدا مسلمانان را دور خود جمع کرد و میان آنان به سخنرانی پرداخت. او خدا را حمد و ثنا گفت و از پیامبران پیشین یاد کرد و بر آنان درود فرستاد . سپس فرمود : «ای مسلمانان! ماه بزرگ و مبارکی بر شما سایه افکنده است و آن، ماهی سرشار از رحمت است. در این ماه، رحمت بر کسی فرو می ریزد که او را بندگی کند، نه بر بنده مشرک و نه بر کسی که در اسلام، بدعتگذار است».11945.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند در آسمان هفتم، فرشته ای گماشته است که به آن ، «داعی» گویند ، و چون ماه رجب فرا رسد ، آن فرشته هر شبِ آن ماه را تا صبح، ندا می دهد : «خوشا بر ذاکران، خوشا بر طاعت کنندگان!» .

خداوند نیز می فرماید : «من همنشین کسی هستم که با من همنشین باشد، و مطیع کسی هستم که اطاعتم کند، و آمرزنده کسی هستم که از من آمرزش بخواهد . ماه، ماه من است و بنده، بنده من و رحمت، رحمت من. هر که مرا در این ماه بخواند ، پاسخش گویم، و هر که از من [چیزی]بخواهد، عطایش کنم، و هر که از من هدایت جوید ، راهنمایش باشم . این ماه را رشته ای بین خودم و بندگانم قرار داده ام. هر کس به این رشته (ریسمان) چنگ زند، به من می رسد».11946.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :رجب، ماه بزرگی است. حسنات ، در آن [، به گونه ای] uvw افزوده می شوند که در غیر آن، چنان افزوده نمی شوند. .

1- .اَصمّ ، به معنای دربسته ، توپُر ، کَر و سنگین است .

11947.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :الإمام الكاظم عليه السلام :رَجَبٌ شَهرٌ عَظيمٌ ، يُضاعِفُ اللّهُ فيهِ الحَسَناتِ ويَمحو فيهِ السَّيِّئاتِ . (1)د شَهرُ شَعبانَ11949.الإمامُ الهادىُّ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّما سُمِّىَ شَعبانَ لِأَنَّهُ تَتَشَعَّبُ فيهِ أرزاقُ المُؤمِنينَ (لِرَمَضانَ) وهُوَ شَهرُ العَمَلِ ، فيهِ تُضاعَفُ الحَسَنَهُ سَبعينَ ، وَالسَّيِّئَهُ مَحطوطَهٌ ، وَالذَّنبُ مَغفورٌ ، وَالحَسَنَهُ مَقبولَهٌ . (2)11950.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّما سُمِّىَ شَعبانَ لِأَنَّهُ يَتَشَعَّبُ فيهِ خَيرٌ كَثيرٌ لِلصّائِمِ فيهِ حَتّى يَدخُلَ الجَنَّهَ . (3)11945.امام باقر عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّما سُمِّىَ شَعبانَ لِأَنَّهُ يُشعَبُ فيهِ خَيرٌ كَثيرٌ لِرَمَضانَ . (4)11946.امام صادق عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :أربَعٌ لَياليهِنَّ كَأَيّامِهِنَّ ، وأيّامُهُنَّ كَلَياليهِنَّ ، يُبِرُّ اللّهُ فيهِنَّ القَسَمَ ، ويُعتِقُ فيهِنَّ النَّسَمَ ، ويُعطى فيهِنَّ الجَزيلَ : لَيلَهُ القَدرِ وصَباحُها ، ولَيلَهُ عَرَفَهَ وصَباحُها ، ولَيلَهُ النِّصفِ مِن شَعبانَ وصَباحُها ، ولَيلَهُ الجُمُعَهِ وصَباحُها . (5) .

1- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 92 / 1822 ، ثواب الأعمال : 78 / 3 عن المبارک بن زيد ، فضائل الأشهر الثلاثه : 23 / 11 عن سيف المبارک عن أبيه ، الإقبال : 3 / 191 ، بحار الأنوار : 97 / 37 / 20 ؛ المعجم الكبير : 6 / 69 / 5538 عن عثمان وليس فيه «ويمحو فيه السيّئات» ، كنز العمّال : 12 / 311 / 35168 .
2- .ثواب الأعمال : 87 / 16 ، روضه الواعظين : 442 كلاهما عن ابن عبّاس ، بحار الأنوار : 97 / 69 / 7 .
3- .الجامع الصغير : 1 / 397 / 2597 ، كنز العمّال : 12 / 313 / 35173 كلاهما نقلاً عن الرافعى فى تاريخه عن أنس .
4- .بحار الأنوار : 58 / 341 عن زياد بن ميمون ، مستدرک الوسائل : 7 / 484 / 8710 نقلاً عن القطب الراوندى فى لبّ اللباب ؛ كنز العمّال : 8 / 591 / 24293 نقلاً عن أبى الشيخ فى الثواب والديلمى .
5- .كنز العمّال : 12 / 322 / 35214 نقلاً عن الديلمى عن أنس .

11947.امام علی علیه السلام:امام کاظم علیه السلام :رجب، ماه بزرگی است. خداوند در این ماه، حسنات را می افزاید و گناهان را می زداید.د ماه شعبان11949.امام هادی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :ماه شعبان را شعبان گویند؛ چون روزی های مردم تا رمضان، در آن تقسیم می شود؛ و این ماه ، ماه عمل است. در این ماه : کار نیک، هفتاد برابر می گردد؛ سیئه (بدی) ریخته می شود؛ گناه آمرزیده می گردد؛ و حسنه، پذیرفته می شود.11950.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :ماه شعبان را شعبان نامیده اند؛ چون در این ماه ، خیر فراوانی برای روزه دارِ در آن ، منشعب می شود ، تا آن که وارد بهشت شود.11951.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :شعبان را شعبان نامیده اند؛ چون در این ماه، خیر فراوانی برای رمضان منشعب می شود.11952.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :چهار شب است که شب هایش همانند روزهایش و روزهایش همانند شب هایش است؛ [یعنی] خداوند در آنها، خواسته ها را برمی آورد ، افراد را آزاد می کند، و پاداش فراوان می دهد : شب قدر و روز آن، شب عرفه و روز آن، شب نیمه شعبان و روز آن، و شب جمعه و روز آن.

.

11953.عنه علیه السلام (فی رَجُلٍ یَعمَلُ العَمَلَ وَ هُوَ خائفٌ مُشفِقٌ) الإمام الرضا علیه السلام :کانَ أمیرُ المُؤمِنینَ علیه السلام لا یَنامُ ثَلاثَ لَیالٍ : لَیلَةَ ثَلاثٍ وعِشرینَ مِن شَهرِ رَمَضانَ ، ولَیلَةَ الفِطرِ ولَیلَةَ النِّصفِ مِن شَعبانَ ، وفیها تُقسَمُ الأرزاقُ وَالآجالُ وما یَکونُ فِی السَّنَهِ . (1)ه یَومُ الجُمُعَهِ11951.امام علی علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :الجُمُعَهُ کَفّارَهٌ لِما بَینَها وبَینَ الجُمُعَهِ الَّتی قَبلَها وزِیادَهُ ثَلاثَهِ أیّامٍ ؛ وذلِکَ بِأنَّ اللّهَ عز و جل قالَ : «مَن جَآءَ بِالْحَسَنَهِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا (2) » . (3)11952.امام صادق علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :أکثِروا مِنَ الصَّلاهِ عَلَیَ یَومَ الجُمُعَهِ ؛ فَإِنَّهُ یَومٌ تُضاعَفُ فیهِ الأعمالُ . (4)11953.امام صادق علیه السلام (درباره آدمی که گناهی می کند و به سبب آن دچار تر) عنه صلی الله علیه و آله :إنَّ یَومَ الجُمُعَهِ سَیِّدُ الأیّامِ ؛ یُضاعِفُ اللّهُ فیهِ الحَسَناتِ ، ویَمحو فیهِ السَّیِّئاتِ ، ویَرفَعُ فیهِ الدَّرَجاتِ . (5)11954.امام صادق علیه السلام :الإمام علیّ علیه السلام فی وَصفِ یَومِ الجُمُعَهِ : فیهِ ساعَهٌ مُبارَکَهٌ لا یَسأَلُ اللّهَ عَبدٌ مُؤمِنٌ فیها شَیئا إلاّ أعطاهُ . (6) .

1- .مصباح المتهجّد : 853 عن سعید بن سعد ، بحار الأنوار : 97 / 88 / 15 .

2- .الأنعام : 160 .

3- .المعجم الکبیر : 3 / 298 / 3459 عن أبی مالک ، سنن أبی داود : 1 / 291 / 1113 ، مسند ابن حنبل : 2 / 670 / 7021 ، السنن الکبری : 3 / 311 / 5831 کلّها عن شعیب عن أبیه ؛ دعائم الإسلام : 1 / 182 عن الإمام علیّ علیه السلام نحوه .

4- .مسند زید : 156 عن زید عن أبیه الإمام زین العابدین عن آبائه علیهم السلام ، دعائم الإسلام : 1 / 179 ، بحار الأنوار : 89 / 364 / 56 .

5- .الکافی : 3 / 414 / 5 ، تهذیب الأحکام : 3 / 2 / 2 ، مصباح المتهجّد : 261 ، جمال الاُسبوع : 147 کلّها عن ابن أبی نصر عن الإمام الرضا علیه السلام ، المقنعه : 153 / 13 ، روضه الواعظین : 364 ولیس فیهما «ویمحو فیه السیّئات» ، بحار الأنوار : 89 / 274 / 20 .

6- .کتاب من لا یحضره الفقیه : 1 / 431 / 1263 ، مصباح المتهجّد : 382 / 508 عن زید بن وهب وفیه «خیرا» بدل «شیئا» ، الدعوات : 36 / 85 وفیه «إنّ للّه سبحانه ساعه . . .» ، بحار الأنوار : 89 / 238 / 68 .

11955.الإمامُ الرِّضا علیه السلام :امام رضا علیه السلام:امیر مؤمنان علیه السلام سه شب را نمی خوابید : شب بیست و سوم ماه رمضان، شب عید فطر ، و شب نیمه شعبان . در این شب ها، روزی ها و آجل ها و آنچه در طول سال خواهد شد، تقسیم (مقدّر) می شوند.ه روز جمعه11957.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :جمعه، کفّاره خطاهای بین جمعه تا جمعه قبلش و سه روز افزون بر آن است؛ چرا که خداوند فرموده است: «هر کس حسنه ای (کار نیکی) آوَرَد، ده برابر پاداش دارد» .11958.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :در روز جمعه، زیاد بر من صلوات بفرستید؛ چرا که جمعه، روزی است که [پاداش] کارها در آن، چند برابر می شود.11959.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :روز جمعه، سَرور روزهاست. خداوند در آن روز، حسنات را می افزاید و گناهان را محو می کند و درجات را بالا می برد.11960.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام در توصیف روز جمعه : در آن روز، ساعتی پُربرکت است که هیچ بنده مؤمنی ، در آن ساعت، چیزی از خداوند نمی خواهد، مگر آن که به او عطا می کند.

.

11955.امام رضا علیه السلام :الإمام الباقر علیه السلام :إنَّ الأَعمالَ تُضاعَفُ یَومَ الجُمُعَهِ ؛ فَأَکثِروا فیهِ مِنَ الصَّلاهِ وَالصَّدَقَهِ . (1)11956.امام علی علیه السلام :الإمام الصادق علیه السلام :فَضَّلَ اللّهُ الجُمُعَهَ عَلی غَیرِها مِنَ الأَیّامِ ، وإنَّ الجِنانَ لَتُزَخرَفُ وتُزَیَّنُ یَومَ الجُمُعَهِ لِمَن أتاها ، وإنَّکُم تَتَسابَقونَ إلَی الجَنَّهِ عَلی قَدرِ سَبقِکُم إلَی الجُمُعَهِ ، وإنَّ أبوابَ السَّماءِ لَتُفَتَّحُ لِصُعودِ أعمالِ العِبادِ . (2)11957.امام علی علیه السلام :عنه علیه السلام فِی الرَّجُلِ یُریدُ أن یَعمَلَ شَیئا مِنَ الخَیرِ مِثلَ الصَّدَقَهِ وَالصَّومِ ونَحوِ هذا : یُستَحَبُّ أن یَکونَ ذلِکَ یَومَ الجُمُعَهِ ؛ فَإِنَّ العَمَلَ یَومَ الجُمُعَهِ یُضاعَفُ . (3)11958.امام علی علیه السلام :عنه علیه السلام :اِجتَنِبُوا المَعاصِیَ لَیلَهَ الجُمُعَهِ ؛ فَإِنَّ السَّیِّئَهَ مُضاعَفَهٌ وَالحَسَنَهَ مُضاعَفَهٌ .

ومَن تَرَکَ مَعصِیَهَ اللّهِ لَیلَهَ الجُمُعَهِ غَفَرَ اللّهُ لَهُ کُلَّ ما سَلَفَ فیهِ ، وقیلَ لَهُ : اِستَأنِفِ العَمَلَ ، ومَن بارَزَ اللّهَ لَیلَهَ الجُمُعَهِ بِمَعصِیَهٍ أخَذَهُ اللّهُ بِکُلِّ ما عَمِلَ فی عُمُرِهِ ، وضاعَفَ عَلَیهِ العَذابَ بِهذِهِ المَعصِیَهِ .

فَإِذا کانَ لَیلَهُ الجُمُعَهِ رَفَعَت حیتانُ البُحورِ رُؤوسَها ، ودَوابُّ البَرارِی ، ثُمَّ نادَت بِصَوتٍ ذَلِقٍ : رَبَّنا لا تُعَذِّبنا بِذُنوبِ الآدَمِیِّینَ . (4) .

1- .دعائم الإسلام : 1 / 180 ، بحار الأنوار : 89 / 365 / 56 .
2- .الکافی : 3 / 415 / 9 عن عبد اللّه بن سنان .
3- .کتاب من لا یحضره الفقیه : 1 / 423 / 1247 ، الخصال : 392 / 93 ، جامع الأحادیث للقمّی : 157 کلّها عن هشام بن الحکم ، بحار الأنوار : 89 / 283 / 28 .
4- .جامع الأحادیث للقمّی : 153 ، بحار الأنوار : 89 / 283 / 28 .

11959.امام علی علیه السلام :امام باقر علیه السلام :در روز جمعه، [پاداش] کارها چند برابر می شود. پس در آن روز، نماز و صدقه زیاد انجام دهید.11960.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :خداوند ، روز جمعه را بر روزهای دیگر برتری بخشیده است . در روز جمعه، بهشت برای آن کس که به [نماز]جمعه بیاید ، آراسته و مزیّن می شود ، و شما به اندازه پیشتازی تان به سوی [نماز]جمعه، به سوی بهشت پیش خواهید تاخت و همانا درهای آسمان برای بالا رفتن اعمال بندگان، باز می شوند.11961.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام درباره کسی که می خواهد کار خیری (همچون : صدقه ، روزه و مانند آن) داشته باشد : مستحب است که آن کار ، در روز جمعه باشد؛ چرا که در روز جمعه، [پاداش] عمل ، چند برابر می شود.11962.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام :در شب جمعه، از گناهان بپرهیزید؛ چون گناه، چند برابر می شود ، و حسنه هم چند برابر می شود.

هر کس در شب جمعه، نافرمانی خدا را ترک کند، همه گناهان گذشته او ، در آن بخشوده می شود و به او می گویند: «کار را از سر بگیر» . و هر کس در شب جمعه، با انجام دادن گناهی به مبارزه با خدا بپردازد ، خداوند، او را به همه کرده هایش در طول عمرش مؤاخذه می کند و به سبب این گناه، عذابش را دو چندان می نماید .

چون شب جمعه می شود، ماهیان دریاها و حیوانات صحراها، سرهای خود را بالا کرده، با صدایی ملتمسانه می گویند : «خدایا! ما را به سبب گناهان آدمیان، عذاب نکن !». .

و عيدُ الأَضحى11964.عنه عليه السلام :الإمام زين العابدين عليه السلام مِن دُعائِهِ يَومَ الأَضحى ويَومَ الجُمُعَهِ : اللّهُمَّ هذا يَومٌ مُبارَکٌ مَيمونٌ ، وَالمُسلِمونَ فيهِ مُجتَمِعونَ فى أقطارِ أَرضِکَ ، يَشهَدُ السّائِلُ مِنهُم وَالطّالِبُ وَالرّاغِبُ وَالرّاهِبُ ، وأنتَ النّاظِرُ فى حَوائِجِهِم . (1)ز عيدُ الغَديرِ11966.صحيح مسلم عن جابِرِ بنِ عبدِ اللّه ِ :ثواب الأعمال عن الحسن بن راشد :قيلَ لِأَبى عَبدِ اللّهِ عليه السلام : لِلمُؤمِنينَ مِنَ الأَعيادِ غَيرَ العيدَينِ وَالجُمُعَهِ؟

قالَ : فَقالَ : نَعَم ، لَهُم ما هُوَ أعظَمُ مِن هذا ، يَومَ أُقيمَ أميرُ المُؤمِنينَ عليه السلامفَعَقَدَ لَهُ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آلهالوِلايَهَ فى أعناقِ الرِّجالِ وَالنِّساءِ بِغَديرِ خُمٍّ .

فَقُلتُ : وأىُ يَومٍ ذاکَ؟

قالَ : الأَيّامُ تَختَلِفُ ، ثُمَّ قالَ : يَومَ ثَمانِيَهَ عَشَرَ مِن ذِى الحِجَّهِ ، قالَ : ثُمَّ قالَ : وَالعَمَلُ فيهِ يَعدِلُ العَمَلَ فى ثَمانينَ شَهرا ، ويَنبَغى أن يُکثَرَ فيهِ ذِکرُ اللّهِ عز و جل وَالصَّلاهُ عَلَى النَّبِيِ صلى الله عليه و آله ، ويُوَسِّعَ الرَّجُلُ فيهِ عَلى عِيالِهِ . (2) .

1- .الصحيفه السجّاديّه : 203 الدعاء 48 ، مصباح المتهجّد : 371 / 501 ، جمال الأُسبوع : 264 عن المتوكّل بن هارون عن أبيه عن الإمام الصادق عليه السلام ، المصباح للكفعمى : 574 ، بحار الأنوار : 89 / 219 / 65 .
2- .ثواب الأعمال : 99 / 2 ، بشاره المصطفى : 241 وليس فيه «والنساء» ، بحار الأنوار : 97 / 112 / 7 .

و عید قربان

ز عید غدیر

و عید قربان11961.امام علی علیه السلام :امام زین العابدین علیه السلام در ضمن دعایش در روز عید قربان و روز جمعه : پروردگارا! این روز، روزی بابرکت و خجسته است و مسلمانان در این روز، از اطراف زمین تو گرد آمده اند. خواهنده ، جوینده ، امیدوار و بیمناک، همه حاضرند و تو، به نیازهایشان می نگری.ز عید غدیر11963.امام علی علیه السلام :ثواب الأعمال به نقل از حسن بن راشد : به امام صادق علیه السلامگفتند : آیا برای مؤمنان، غیر از عید قربان و فطر و جمعه، عیدی هست؟

فرمود: «آری؛ عیدی دارند که بزرگ تر از این است : روزی که امیر مؤمنان علیه السلام برپا داشته شد و پیامبر خدا در غدیر خم ، پیمان ولایت او را بر گردن مردان و زنان نهاد».

گفتم: آن، چه روزی است؟

فرمود: «روزها فرق می کند» . سپس فرمود: «روز هجدهم ذی حجّه» . سپس فرمود: «عملِ آن روز با عمل هشتاد ماه، برابر است و سزاوار است که در آن روز، ذکر خدا و صلوات بر پیامبر صلی الله علیه و آلهرا بسیار گویند و مرد بر خانواده خود، توسعه بخشد».

.

ح البُكرَه11965.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :مَن غَدا فى طَلَبِ العِلمِ أظَلَّت عَلَيهِ المَلائِكَهُ ، وبورِكَ لَهُ فى مَعيشَتِهِ ، ولَم يَنقُص مِن رِزقِهِ . (1)11966.صحيح مسلم (به نقل از جابر بن عبد اللّه) عنه صلى الله عليه و آله :اُغدوا فى طَلَبِ العِلمِ ؛ فَإِنَّ الغُدُوَّ بَرَكَهٌ ونَجاحٌ . (2)11967.صحيح مسلم (به نقل از جابر بن عبد اللّه) عنه صلى الله عليه و آله :البُكورُ مُبارَكٌ ، يَزيدُ فى جَميعِ النِّعَمِ ، خُصوصا فِى الرِّزقِ . (3)11968.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله (فى صِفَهِ العاقِلِ) عنه صلى الله عليه و آله :باكِروا طَلَبَ الرِّزقِ وَالحَوائِجِ ؛ فَإِنَّ الغُدُوَّ بَرَكَهٌ ونَجاحٌ . (4)11969.عنه صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :اللّهُمَّ بارِك لاُمَّتى فى بُكورِها . (5)11970.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إذا أرادَ أحَدُكُمُ الحاجَهَ فَليُبَكِّر إلَيها ؛ فَإنّى سَألتُ رَبّى عز و جل أن يُبارِكَ لاُمَّتى فى بُكورِها . (6)11971.الإمامُ الباقرُ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إذا صَلَّيتُمُ الصُّبحَ فَافزَعوا إلَى الدُّعاءِ ، وباكِروا فى طَلَبِ الحَوائِجِ . اللّهُمَّ بارِك لاُمَّتى فى بُكورِها . (7) .

1- .منيه المريد : 103 ، بحار الأنوار : 1 / 184 / 101 ؛ جامع بيان العلم : 1 / 45 وفيه «صلّت» بدل «أظلّت» ، الدرّ المنثور : 5 / 612 نقلاً عن المرهبى ، كنز العمّال : 10 / 162 / 28841 نقلاً عن الضعفاء الكبير وزاد فيها «وكان عليه مباركا» وكلّها عن أبى سعيد الخدرى .

2- .تاريخ بغداد : 13 / 270 / 7225 عن عائشه ؛ منيه المريد : 266 وفيه «فى الخبر : . . . فإنّى سألت ربّى أن يبارك لاُمّتى فى بكورها» بدل «فإن الغُدوّ . . .» وراجع المعجم الأوسط : 5 / 256 / 5244 وكنز العمّال : 10 / 250 / 29341 .

3- .آداب المتعلّمين : 144 / 3 .

4- .المعجم الأوسط : 7 / 194 / 7250 ، الفردوس : 2 / 9 / 2080 كلاهما عن عائشه ، كنز العمّال : 4 / 48 / 9445 .

5- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 3 / 157 / 3573 عن علىّ بن عبد العزيز عن الإمام الصادق عليه السلام ؛ سنن أبى داود : 3 / 35 / 2606 ، سنن الترمذى : 3 / 517 / 1212 ، سنن ابن ماجه : 2 / 752 / 2236 ، السنن الكبرى : 9 / 255 / 18456 كلّها عن صخر الغامدى ، مسند ابن حنبل : 1 / 324 / 1322 عن النعمان بن سعد عن الإمام علىّ عليه السلام و ج 5 / 261 / 15438 .

6- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 3/157/3574 ؛ كنز العمّال : 10/239/29268 نقلاً عن الكامل فى الضعفاء عن جابر .
7- .تاريخ بغداد : 12 / 155 / 6628 ، تاريخ دمشق : 26 / 266 / 5565 كلاهما عن القاسم بن جعفر العلوى عن أبيه عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، كنز العمّال : 2 / 100 / 2329 .

ح صبح خیزی

ح صبح خیزی11973.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس صبح زود در پی دانش رود، فرشتگان بر او سایه می افکنند و در زندگی اش برکت می یابد و از روزی اش کاسته نمی شود.11968.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (در توصیف خردمند) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :صبحگاهان ، در پی دانش بروید؛ چرا که رفتن در آغاز روز، [مایه] برکت و پیروزی است.11969.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :صبح خیزی ، دارای برکت است . آن ، در همه نعمت ها ، مایه افزایش است ، بویژه در روزی .11970.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :در پی روزی و نیازها ، صبح خیز باشید؛ چرا که حرکت نمودن در آغاز روز، [مایه] برکت و پیروزی است.11971.امام باقر علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خدایا! امّتم را در صبح زودشان، برکت بخش!11972.امام کاظم علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هرگاه یکی از شما خواست کاری انجام دهد ، صبح زود در پی آن برود؛ چرا که من از پروردگارم خواسته ام که به امّتم در صبح خیزی اش برکت دهد.11973.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :چون نماز صبح را خواندید ، به دعا بپردازید و صبح زود ، در پی نیازها بروید . خدایا ! به امّتم در صبح خیزی اش برکت بده!

.

11974.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (فی صِفهِ المَلائکَهِ) عنه صلی الله علیه و آله :اللّهُمَّ بارِک لاُِمَّتی فی بُکورِها یَومَ الخَمیسِ . (1)11975.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :اللّهُمَّ بارِک لاُِمَّتی فی بُکورِها یَومَ سَبتِها وخَمیسِها . (2)11976.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :سنن أبی داود عن صخر الغامدیّ :قالَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : اللّهُمَّ بارِک لاُِمَّتی فی بُکورِها . وکانَ إذا بَعَثَ سَرِیَّهً أو جَیشا بَعَثَهُم فی أوَّلِ النَّهارِ . (3)11977.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :الإمام علیّ علیه السلام :قالَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله وهُوَ یوصینی : . . . یا عَلِیُّ ، اغدُ بِسمِ اللّهِ ؛ فَإِنَّ اللّهَ تَعالی بارَکَ لاُِمَّتی فی بُکورِها . (4)11974.امام علی علیه السلام (در وصف فرشتگان) عنه علیه السلام :بَکرُ السَّبتِ وَالخَمیسِ بَرَکَهٌ . (5)11975.امام باقر علیه السلام :عنه علیه السلام :باکِروا؛ فَالبَرَکَهُ فِی المُباکَرَهِ، وشاوِروا؛ فَالنُّجحُ فِی المُشاوَرَهِ. (6) .

1- .الخصال : 623 / 10 عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام وص 383 / 59 عن حبیب السجستانی عن الإمام الصادق علیه السلام ، تحف العقول : 113 ، قرب الإسناد : 122 / 428 ، بحار الأنوار : 76 / 170 / 15 ؛ سنن ابن ماجه : 2 / 752 / 2237 عن أبی هریره ، کنز العمّال : 12 / 320 / 35202 .
2- .کتاب من لا یحضره الفقیه : 1 / 425 / 1255 وج 4 / 378 / 5789 ، الخصال : 394 / 98 عن دارم بن قبیصه ونعیم بن صالح الطبری ، عیون أخبار الرضا : 2 / 34 / 73 عن داود بن سلیمان الفرّاء وأحمد بن عامر وأحمد بن عبد اللّه ، صحیفه الإمام الرضا علیه السلام : 103 / 49 عن أحمد بن عامر الطائی والثلاثه الأخیره عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلامعنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : 59 / 35 / 3 .
3- .سنن أبی داود : 3 / 35 / 2606 ، سنن ابن ماجه : 2 / 752 / 2236 ، سنن الترمذی : 3 / 517 / 1212 ، مسند ابن حنبل : 7 / 110 / 19447 وص 122 / 19497 ، سنن الدارمی : 2 / 661 / 2345 ولیس فی الثلاثه الأخیره «أو جیشا» ، کنز العمّال : 12 / 320 / 35203 وج 7 / 94 / 18125 .
4- .جامع الأحادیث للقمّی : 122 ، کشف الغمّه : 3 / 136 عن اُمّ الفضل عن الإمام الجواد عن آبائه عنه علیهم السلام ، الأمالی للطوسی : 136 / 220 ؛ تاریخ بغداد : 3 / 54 / 997 کلاهما عن عبد العظیم بن عبد اللّه

الحسنى عن الإمام الجواد عن آبائه عنه عليهم السلام ، كنز العمّال : 7 / 815 / 21537 .
5- .غرر الحكم : 4422 ، عيون الحكم والمواعظ : 195 / 3991 وفيه «بُكره» .
6- .غرر الحكم : 4441 ، عيون الحكم والمواعظ : 196 / 4014 .

11976.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خدایا! امّتم را در صبح خیزی اش در روز پنجشنبه، برکت عطا کن!11977.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خدایا! امّتم را در صبح خیزی اش در روز شنبه و پنجشنبه ، برکت بده!11978.عنه علیه السلام :سنن أبی داود به نقل از صخر غامدی : پیامبر خدا فرمود: «خدایا! به امّتم در صبح خیزی اش برکت بده!» . پیامبر صلی الله علیه و آله ، هر گاه سریّه (1) یا سپاهی می فرستاد، آن را در بامداد، اعزام می کرد.11979.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :پیامبر خدا که مرا وصیّت می کرد، چنین فرمود: « ... ای علی! به نام خدا ، بامدادان حرکت کن؛ چرا که خداوند متعال ، برکت را برای امّتم، در صبح خیزی قرار داده است».11980.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :بامداد شنبه و پنجشنبه، برکت است.11981.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :بامدادان، در پی کار روید ، که برکت، در صبح خیزی است؛ و مشورت کنید، که کامیابی در مشورت کردن است. .

1- .سریّه ، گروهی را گویند که برای مأموریت نظامی ، فرستاده می شود .

11978.امام علی علیه السلام :الإمام الصادق علیه السلام :إنَّ اللّهَ تَعالی بارَکَ لِهذِهِ الاُمَّهِ فِی بُکورِها . (1)2 / 14الأَطعِمَهُ وَالبَرَکَهُ الزَّیتونالکتاب«اللَّهُ نُورُ السَّمَوَ ِتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ کَمِشْکَوهٍ فِیهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِی زُجَاجَهٍ الزُّجَاجَهُ کَأَنَّهَا کَوْکَبٌ دُرِّیٌّ یُوقَدُ مِن شَجَرَهٍ مُّبَرَکَهٍ زَیْتُونَهٍ لاَّ شَرْقِیَّهٍ وَ لاَ غَرْبِیَّهٍ یَکَادُ زَیْتُهَا یُضِیءُ وَ لَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُّورٌ عَلَی نُورٍ یَهْدِی اللَّهُ لِنُورِهِ مَن یَشَآءُ وَ یَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَلَ لِلنَّاسِ وَ اللَّهُ بِکُلِّ شَیْ ءٍ عَلِیمٌ . (2) »

الحدیث11982.امام رضا علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :نِعمَ السِّواکُ الزَّیتونُ مِنَ الشَّجَرَهِ المُبارَکَهِ ؛ یُطیبُ الفَمَ ، ویَذهَبُ بِالحَفرِ . هُوَ سِواکی وسِواکُ الأَنبِیاءِ قَبلی . (3)11983.امام کاظم علیه السلام :الإمام الصادق علیه السلام :الزَّیتونُ یَزیدُ فِی الماءِ . (4)11984.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام الکاظم علیه السلام :کانَ مِمّا أوصی بِهِ آدَمُ علیه السلام إلی هِبَهِ اللّهِ ابنِهِ أن کُلِ الزَّیتونَ ؛ فَإِنَّهُ مِن شَجَرَهٍ مُبارَکَهٍ . (5) .

1- .الأمالی للمفید : 54 / 16 عن محمّد بن هلال المذحجی ، بحار الأنوار : 103 / 41 / 4 .
2- .النور : 35 .
3- .المعجم الأوسط : 1 / 210 / 678 عن معاذ بن جبل ، کنز العمّال : 9 / 321 / 26228 ؛ مکارم الأخلاق : 1 / 115 / 261 ، بحار الأنوار : 76 / 135 / 48 ، مستدرک الوسائل : 1 / 369 / 885 نقلاً عن القطب الراوندی فی لبّ اللباب .
4- .الکافی : 6 / 332 / 7 عن عبد اللّه بن جعفر رفعه ، المحاسن : 2 / 280 / 1905 عن محمّد بن عبد اللّه المطهّری عمّن ذکره ، بحار الأنوار : 66 / 182 / 15 .
5- .الکافی : 6 / 331 / 2 ، المحاسن : 2 / 280 / 1904 کلاهما عن إبراهیم بن عبد الحمید ، بحار الأنوار : 66 / 182 / 14 .

الف زیتون

11985.عنه صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام :خداوند متعال، صبح خیزی این امّت را بابرکت ساخته است.2 / 14خوراکی ها و برکتالف زیتونقرآن«خدا، نور آسمان ها و زمین است. مَثَل نور او، مَثَل چراغدانی است که در آن، چراغی است و آن چراغ، در شیشه ای. آن شیشه، گویی اختری درخشان است که از درخت مبارک زیتونی که نه شرقی است و نه غربی افروخته می شود . نزدیک است که روغنش هر چند آتشی به آن نرسیده باشد بدرخشد . روشنی بر روی روشنی است. خداوند، هر که را بخواهد ، با نور خویش هدایت می کند. و خدا این مَثَل ها را برای مردم می زند و خدا به هر چیزی داناست » .

حدیث11988.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خوب مسواکی است شاخه زیتون ، از درخت مبارک . دهان را خوشبو می سازد و پوسیدگی دندان را می زداید و آن، مسواک من و مسواک پیامبرانِ پیش از من است.11989.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام صادق علیه السلام :زیتون ، آب (قدرت جنسی) را افزایش می دهد.11990.عنه علیه السلام :امام کاظم علیه السلام :از وصیّت های آدم علیه السلام به پسرش، هبه اللّه ، این بود که: «زیتون بخور ، که از درختی مبارک است».

.

ب الزَّيت11992.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :كُلُوا الزَّيتَ وَادَّهِنوا بِالزَّيتِ ؛ فَإِنَّهُ مِن شَجَرَةٍ مُبارَكَةٍ . (1)11993.الإمامُ عليٌّ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :كُلُوا الزَّيتَ وَادَّهِنوا بِهِ ؛ فَإِنَّهُ طَيِّبٌ مُبارَكٌ . (2)11989.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :كُلُوا الزَّيتَ وَادَّهِنوا بِهِ ؛ فَإِنَّ فيهِ شِفاءً مِن سَبعينَ داءً ، مِنهَا الجُذامُ . (3)11990.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :عَلَيكَ (4) بِالزَّيتِ ، فَكُلهُ وَادَّهِن بِهِ ؛ فَإِنَّ مَن أكَلَهُ وَادَّهَنَ بِهِ لَم يَقرَبهُ الشَّيطانُ أربَعينَ يَوما . (5)11991.امام باقر عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :عَلَيكُم بِهذِهِ الشَّجَرَةِ المُبارَكَةِ زَيتِ الزَّيتونِ فَتَداوَوا بِهِ ؛ فَإِنَّهُ مَصَحَّهٌ مِنَ الباسورِ . (6)11992.امام صادق عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :اِدَّهِنوا بِالزَّيتِ وَائتَدِموا بِهِ ؛ فَإِنَّهُ دُهنَهُ الأخيارِ ، وإدام

ُ

المُصطَفَينَ ، مُسِحَت بِالقُدسِ مَرَّتَينِ ، بورِكَت مُقبِلَةً وبورِكَت مُدبِرَةً ، لا يَضُرُّ مَعَها داءٌ . (7) .

1- .الكافى : 6 / 331 / 1 عن ابن القدّاح عن الإمام الصادق عليه السلام ، المحاسن : 2 / 281 / 1906 عن ابن القدّاح عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلامعنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : 66 / 182 / 16 ؛ سنن الترمذى : 4 / 285 / 1851 عن عمر و ح 1852 ، مسند ابن حنبل : 5 / 433 / 16055 ، المستدرک على الصحيحين : 2 / 432 / 3504 ، سنن الدارمى : 1 / 534 / 1980 كلّها عن أبى أسيد الأنصارى .
2- .المستدرک على الصحيحين : 2 / 432 / 3505 ، سنن ابن ماجه : 2 / 1103 / 3320 وليس فيه «طيّب» وكلاهما عن أبى هريره ، كنز العمّال : 10 / 48 / 28298 .
3- .كنز العمّال : 10 / 48 / 28299 ، الجامع الصغير : 2 / 292 / 6392 كلاهما نقلاً عن أبى نعيم فى الطبّ عن أبى هريره .
4- .فى المصدر : «عليكم» ، والصحيح ما أثبتناه كما فى بحار الأنوار نقلاً عن المصدر .
5- .عيون أخبار الرضا : 2 / 42 / 141 عن أحمد بن عامر الطائى وأحمد بن عبد اللّه الهروى وداود بن سليمان الفرّاء عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم

السلام ، صحيفه الإمام الرضا عليه السلام : 249 / 164 ، بحار الأنوار : 66 / 179 / 1 .
6- .المعجم الكبير : 17 / 281 / 774 عن عقبه بن عامر ، كنز العمّال : 10 / 47 / 28296 .
7- .الكافى : 6 / 331 / 4 عن أبى داود النخعى عن الإمام الصادق عليه السلام ، المحاسن : 2 / 281 / 1907 عن أبى داود النخعى عن الإمام الصادق عن آبائه عنه عليهم السلام ، بحار الأنوار : 66 / 182 / 17 .

ب روغن زیتون

ب روغن زیتون11994.عنه علیه السلام (فی صِفَهِ المُؤمِنِ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :روغن زیتون بخورید و خود را با آن، روغن مالی کنید؛ چرا که از درختی خجسته است.11995.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :روغن زیتون بخورید و خود را با آن، روغن مالی کنید؛ چرا که پاکیزه و مبارک است.11996.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :روغن زیتون بخورید و خود را با آن، روغن مالی کنید؛ چرا که در آن، بهبودِ از هفتاد بیماری است که جذام، یکی از آنهاست.11997.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بر تو باد روغن زیتون . آن را بخور و به خود بمال . هر کس آن را بخورد و به خود بمالد، شیطان تا چهل روز به او نزدیک نمی شود.11994.امام علی علیه السلام (در توصیف مؤمن) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بر شما باد این درخت مبارک ، روغن زیتون . با آن، مداوا کنید؛ چرا که درمانِ بواسیر است.11995.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :[به خود،] روغن زیتون بمالید و از آن بخورید؛ چرا که روغن نیکان و خورشت برگزیدگان است . آن، دو بار تقدیس شده است: در حال آمد و در حال شد. (1) مبارک است و با آن، هیچ بیماری ای زیان نمی زند

.

1- .ظاهرا مقصود ، آغاز فصل زیتون و پایان آن است ؛ زیرا از نگاه روایات ، سایر میوه ها در پایانشان مطلوب نیست .

ج الخُبز11997.امام صادق عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :أكرِمُوا الخُبزَ وعَظِّموهُ ؛ فَإنَّ اللّهَ تَبارَکَ وتَعالى أنزَلَ لَهُ بَرَکاتٍ مِنَ السَّماءِ ، وأخرَجَ بَرَکاتِ الأرضِ . (1)11998.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إيّاکُم أن تَشَمُّوا الخُبزَ کَما تَشَمُّهُ السِّباعُ ؛ فَإنَّ الخُبزَ مُبارَکٌ ، أرسَلَ اللّهُ عز و جل لَهُ السَّماءَ مِدرارا ، ولَهُ أنبَتَ اللّهُ المَرعى ، وبِهِ صَلَّيتُم ، وبِهِ صُمتُم ، وبِهِ حَجَجتُم بَيتَ رَبِّکُم . (2)11999.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :اللّهُمَّ بارِک لَنا فِى الخُبزِ ، ولا تُفَرِّق بَينَنا وبَينَهُ ، فَلولاَ الخُبزُ ما صُمنا ولا صَلَّينا ، ولا أدَّينا فَرائِضَ رَبِّنا عز و جل . (3)12000.عنه عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :تَبَرَّک بِأن تَحمِلَ الخُبزَ فى سَفَرِکَ فى زادِکَ . (4)12001.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :صَغِّروا رُغفانَکُم ، فَإنَّ مَعَ کُلِّ رَغيفٍ بَرَکَةً . (5) .

1- .المحاسن : 2 / 415 / 2457 عن بعض الكوفيّين رفعه ، مكارم الأخلاق : 1 / 333 / 1069 عن الإمام علىّ عليه السلاموليس فيه «وعظّموه» ، بحار الأنوار : 66 / 270 / 4 ؛ تاريخ بغداد : 12 / 323 / 6767 ، حليه الأولياء : 5 / 246 كلاهما عن عبد اللّه بن اُمّ حرام الأنصارى نحوه ، كنز العمّال : 15 / 245 / 40776 و 40777 .
2- .الكافى : 6 / 303 / 6 عن السكونى عن الإمام الصادق عليه السلام ، المحاسن : 2 / 416 / 2459 عن إدريس بن يوسف عن الإمام الصادق عليه السلام وليس فيه من «وله أنبت اللّه . . .» ، بحار الأنوار : 66 / 272 / 17 .
3- .الكافى : 6 / 287 / 6 وج 5 / 73 / 13 ، المحاسن : 2 / 416 / 2460 كلّها عن أبى البخترى رفعه ، مكارم الأخلاق : 1 / 333 / 1071 ، بحار الأنوار : 66 / 272 / 17 .
4- .المحاسن : 2 / 106 / 1287 عن بعض أصحابنا رفعه ، بحار الأنوار : 76 / 270 / 24 وفيه «فى سفرتک وزادک» .
5- .الكافى : 6 / 303 / 8 ، بحار الأنوار : 65 / 273 / 20 .

ج نان12003.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نان را گرامی بدارید و بزرگ بشمارید؛ چرا که خدای متعال برای تهیّه آن، برکاتی (باران) را از آسمان فرو فرستاده و برکاتی را از زمین، بیرون آورده است .11998.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :مبادا که نان را بو کنید، آن گونه که درندگان بو می کنند؛ چرا که نان، مبارک است . خداوند به خاطر آن، از آسمان، باران را بارانده و به خاطر آن، زمین را رویانده است و به سبب آن، نماز خوانده اید و به سبب آن، روزه گرفته اید و به سبب آن، به حجّ خانه پروردگارتان رفته اید.11999.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خدایا! نان را برای ما مبارک گردان و میان ما و نان، جدایی مینداز! اگر نان نبود، نه روزه می گرفتیم، نه نماز می خواندیم و نه واجبات پروردگارمان را به جا می آوردیم.12000.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :برکت بجوی ، به این که در مسافرت خود، نان را در توشه ات داشته باشی.12001.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :گرده های نان را کوچک بگیرید که با هر گرده ای، برکتی است .

.

د الشَّعير12003.امام على عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :لَو عَلِمَ اللّهُ فى شَىءٍ شِفاءً أكثَرَ مِنَ الشَّعيرِ ما جَعَلَهُ غِذاءَ الأَنبِياءِ عليهم السلام . (1)12004.عنه عليه السلام :الإمام الرضا عليه السلام :فَضلُ خُبزِ الشَّعيرِ عَلَى البُرِّ كَفَضلِنا عَلَى النّاسِ ، وما مِن نَبِيٍ إلاّ وقَد دَعا لِاِكلِ الشَّعيرِ وبارَكَ عَلَيهِ ، وما دَخَلَ جَوفا إلاّ وأخرَجَ كُلَّ داءٍ فيهِ.

وهُوَ قوتُ الأَنبِياءِ وطَعامُ الأَبرارِ ، أبَى اللّهُ تَعالى أن يَجعَلَ قوتَ أنبِيائِهِ إلاّ شَعيرا . (2)ه التَّمر12006.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إذا أفطَرَ أحَدُكُم فَليُفطِر عَلى تَمرٍ ؛ فَإِنَّهُ بَرَكَةٌ ، فَإِن لَم يَجِد تَمرا فَالماءَ ؛ فَإِنَّهُ طَهورٌ . (3)12007.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :أطعِمُوا المَرأَةَ فى شَهرِهَا الَّذى تَلِدُ فيهِ التَّمرَ ؛ فَإِنَّ وَلَدَها يَكونُ حَليما نَقِيّا . (4)12008.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :ما لِلنُّفَساءِ عِندى شِفاءٌ مِثلُ الرُّطَبِ، وما لِلمَريضِ مِثلُ العَسَلِ. (5) .

1- .مكارم الأخلاق : 1 / 334 / 1076 ، بحار الأنوار : 66 / 255 / 1 .
2- .الكافى : 6 / 304 / 1 عن يونس ، مكارم الأخلاق : 1 / 334 / 1075 عن الإمام الكاظم عليه السلاموفيه «أبى اللّه أن يجعل قوت الأنبياء للأشقياء» ، بحار الأنوار : 11 / 66 / 15 .
3- .سنن الترمذى : 3 / 47 / 658 ، صحيح ابن خزيمه : 3 / 278 / 2067 ، سنن أبى داود : 2 / 305 / 2355 ، سنن ابن ماجه : 1 / 542 / 1699 ، مسند ابن حنبل : 5 / 482 / 16225 وح 16228 وص 483 / 16231 ، المستدرک على الصحيحين : 1 / 597 / 1575 وليس فى الستّه الأخيره «فإنّه بركه» وكلّها عن سلمان بن عامر ؛ بحار الأنوار : 62 / 296 .
4- .مكارم الأخلاق : 1 / 365 / 1202 ، بحار الأنوار : 66 / 141 / 58 وراجع المحاسن : 2 / 346 / 2194 .
5- .الفردوس : 4 / 85 / 6264 عن أبى هريره ، الدرّ المنثور : 5 / 505 نقلاً عن سعيد بن منصور وعبد بن حميد عن الربيع بن خيثم ، كنز العمّال : 10 / 44 / 28279 نقلاً عن أبى الشيخ وأبى نعيم فى الطبّ .

د جو

ه خرما

د جو12010.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام :خداوند ، اگر شفا[بخشیِ]چیزی را بیش از [نانِ]جو می دانست، آن را غذای پیامبران قرار نمی داد.12011.عنه علیه السلام :امام رضا علیه السلام :برتری نان جو بر نان گندم، مانند برتری ما بر مردم است. هیچ پیامبری نیست، مگر آن که برای خورنده [نانِ] جو دعا کرده و برایش برکت خواسته است . آن، وارد هیچ شکمی نمی شود، مگر این که هر دردی را که در آن است، بیرون می کند.

[نان] جو ، قوتِ پیامبران و خوراک نیکان است. خدا نخواسته است که جز جو را قوتِ پیامبرانش قرار دهد.ه خرما12005.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هرگاه یکی از شما افطار می کند ، با خرما افطار کند که برکت است ، و اگر خرما نیافت ، با آب؛ چرا که آب، پاک کننده است.12006.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :به زن، در ماهی که می خواهد فرزند آوَرَد ، خرما بخورانید؛ چرا که فرزندش بردبار و پاک می شود.12007.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :نزد من، برای زن زائو ، درمانی بهتر از خرما و برای بیمار ، دارویی همچون عسل نیست.

.

12008.امام علي عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إذا وَلَدَتِ المَرأَةُ فَليَكُنِ أوَّلُ ما تَأكُلُ الرُّطَبَ ، فَإن لَم يَكُن رُطَبٌ فَتَمرٌ ؛ فَإنَّهُ لَو كانَ شَىءٌ أفضَلُ مِنهُ أطعَمَهُ اللّهُ مَريَمَ علَيهاالسلام حينَ وَلَدَت عيسى عليه السلام .

12009(1).امام على عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :ما تَأكُلُ الحامِلُ مِن شَىءٍ ولا تَتَداوى بِهِ أفضَلَ مِنَ الرُّطَبِ ، قالَ اللّهُ عز و جل لِمَريَمَ عليهاالسلام : « وَ هُزِّى إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَقِطْ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا * فَكُلِى وَ اشْرَبِى وَ قَرِّى عَيْنًا (2) »

وحَنِّكوا أولادَكُم بِالتَّمرِ فَهكَذا فَعَلَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آلهبِالحَسَنِ وَالحُسَينِ. (3)12010.امام على عليه السلام :كنز العمّال عن أبى هريره :كانَ أحَبُّ الفاكِهَةِ إلَيهِ[صلى الله عليه و آله] الرُّطَبَ وَالبِطّيخَ.

12011(4).امام على عليه السلام :المستدرک على الصحيحين عن أنس :إنَّ رَسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آله كانَ يَأخُذُ الرُّطَبَ بِيَمينِهِ وَالبِطّيخَ بِيَسارِهِ، فَيَأكُلُ الرُّطَبَ بِالبِطّيخِ، وكانَ أحَبَ الفاكِهَةِ إلَيهِ. (5)12012.الإمامُ زِينَ العابدينُ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :بَيتٌ لا تَمرَ فيهِ كَالبَيتِ لا طَعامَ فيهِ . (6)12013.الإمامُ زينَ العابدينُ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إذا جاءَ الرُّطَبُ فَهَنِّئونى ، وإذا ذَهَبَ فَعَزّونى . (7) .

1- .مكارم الأخلاق : 1 / 508 / 1764 ، طبّ النبىّ صلى الله عليه و آله : 7 ، بحار الأنوار : 62 / 295 .
2- .مريم : 25 .
3- .الخصال : 637 / 10 عن أبى بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : 124 وفيه «ولا تبدأ» بدل «ولا تتداوى» ، بحار الأنوار : 66 / 128 / 10 .
4- .كنز العمّال : 7 / 110 / 18218 نقلاً عن النوقانى فى كتاب البطّيخ ، الجامع الصغير : 2 / 309 / 6517 نقلاً عن الكامل لابن عدى عن عائشه .
5- .المستدرک على الصحيحين : 4 / 134 / 7137 ، المعجم الأوسط : 8/44/7907 ، كنز العمّال: 7 / 106 / 18190 نقلاً عن أبى نعيم فى الطبّ .
6- .سنن ابن ماجه : 2 / 1105 / 3328 عن سَلمى ، مسند ابن حنبل : 9 / 406 / 24794 عن عائشه نحوه ، كنز العمّال : 12 / 339 / 35303 .
7- .طبّ النبىّ صلى الله عليه و آله : 7 ، بحار الأنوار : 62 / 296 ؛ كنز العمّال : 12 / 341 / 35314 نقلاً عن ابن لال فى مكارم الأخلاق عن أنس

وعائشه .

12014.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :وقتی زن می زاید، اوّلین چیزی که می خورد ، رطب باشد و اگر رطب نبود، خرما؛ چرا که اگر چیزی برتر از آن بود ، خداوند به مریم علیهاالسلاممی خورانید، آن گاه که عیسی علیه السلامرا به دنیا آورد.12015.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :زن باردار، چیزی نمی خورد و با چیزی مداوا نمی کند که برتر از رطب باشد . خداوند متعال به مریم علیهاالسلام فرمود: «شاخه درخت خرما را به سوی خود تکان بده تا خرمای تازه برای تو فرو ریزد * و بخور و بیاشام و چشمت روشن باد !» .

و کام نوزادان خود را با خرما بردارید . پیامبر خدا درباره حسن و حسین علیهماالسلام، چنین کرد.12016.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :کنز العمّال به نقل از ابو هریره : رطب و خربزه، محبوب ترینْ میوه ها در نظر پیامبر خدا بودند.12012.امام زین العابدین علیه السلام :المستدرک علی الصحیحین به نقل از آنَس : پیامبر خدا، رطب را در دست راست و خربزه را در دست چپش می گرفت و رطب را با خربزه می خورد و این دو، محبوب ترینْ میوه ها نزد او بودند.12013.امام زین العابدین علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خانه ای که خرما در آن نیست، همچون خانه ای است که خوراک در آن نیست.12014.امام زین العابدین علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هرگاه رطب آمد ، به من تهنیت بگویید و چون رفت، تسلیتم دهید. .

12015.امام زين العابدين عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :خالِفوا أصحابَ المُسكِرِ ، وكُلُوا التَّمرَ؛ فَإِنَّ فيهِ شِفاءً مِنَ الأَدواءِ . (1)و العَدَس12017.عنه عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :قالَ لى رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : عَلَيكُم بِالعَدَسِ ؛ فَإِنَّهُ مُبارَكٌ مُقَدَّسٌ ، يُرَقِّقُ القَلبَ ويُكثِرُ الدَّمعَةَ ، وقَد بارَكَ فيهِ سَبعونَ نَبِيًّا آخِرُهُم عيسَى بنُ مَريَمَ عليه السلام. (2)12018.عنه عليه السلام :رسولُ اللّه صلى الله عليه و آله :عَلَيكُم بِالعَدَسِ ؛ فَإِنَّهُ يُرِقُّ القَلبَ ، ويُكثِرُ الدَّمعَةَ ، ولَقَد قَدَّسَهُ سَبعونَ نَبِيّا . (3)12019.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :شَكا رَجُلٌ إلى نَبِيِ اللّهِ صلى الله عليه و آله قَساوَةَ القَلبِ ، فَقالَ لَهُ : عَلَيكَ بِالعَدَسِ ؛ فَإِنَّهُ يُرِقُّ القَلبَ ، ويُسرِعُ الدَّمعَةَ . (4)12020.رسولُ اللّهِ صلى الله علَيه و آله (و قَد قِيلَ لَهُ : أَتَيتُكَ مِن قَومٍ هُم و أنعا) الكافى عن معاويه بن عمّار :قُلتُ لِأَبى عَبدِ اللّهِ عليه السلام : إنَّ النّاسَ يَروونَ أنَّ النَّبِىَ صلى الله عليه و آلهقالَ : إنَّ العَدَسَ بارَكَ عَلَيهِ سَبعونَ نَبِيّا؟

فَقالَ: هُوَ الَّذى يُسَمّونَهُ عِندَكُمُ الحِمَّصَ، ونَحنُ نُسَمّيهِ العَدَسَ. (5) .

1- .الخصال : 615 / 10 عن أبى بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : 105 ، المحاسن : 2 / 343 / 2182 عن محمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عنه عليهماالسلام ، بحار الأنوار : 66 / 133 / 31 .

2- .عيون أخبار الرضا : 2 / 41 / 136 عن أحمد بن عامر الطائى وأحمد بن عبد اللّه الشيبانى وداود بن سليمان الفرّاء ، صحيفه الإمام الرضا عليه السلام : 244 / 150 عن عبد اللّه بن أحمد بن عامر الطائى وكلاهما عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، المحاسن : 2 / 307 / 2019 عن الإمام الكاظم عن أبيه عن جدّه عن الإمام علىّ عليهم السلامنحوه ، بحار الأنوار : 66 / 258 / 5 .

3- .دعائم الإسلام : 2 / 112 / 370 ، بحار الأنوار : 66 / 259 / 9 .

4- .الكافى : 6 / 343 / 3 ، المحاسن : 2 / 306 / 2016 وزاد فى آخره «وقد بارک عليه سبعون نبيّا» وكلاهما عن عبد الرحمان بن زيد ، بحار الأنوار : 66 / 258 / 2 .

5- .الكافى : 6 / 342 / 2 ، المحاسن : 2 / 308 / 2024 ، بحار الأنوار : 60 / 161 .

و عدس

12021.کنز العمّال عن رسول اللّه صلی الله علیه و آله فیامام علی علیه السلام :با شرابخواران، مخالفت کنید و خرما بخورید، که درمان دردها در آن است.و عدس12018.امام باقر علیه السلام :امام علی علیه السلام :پیامبر خدا به من فرمود : «عدس بخورید ، که مبارک و مقدّس است؛ دل را نازک می کند و اشک را زیاد می نماید . هفتاد پیامبر، برای برکت آن ، دعا کرده اند که عیسی بن مریم علیهماالسلام، آخرینِ آنان است».12019.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیَه و آله :عدس بخورید؛ چرا که دل را نازک می کند و اشک را زیاد می نماید . هفتاد پیامبر ، آن را تقدیس کرده اند.12020.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (وقتی مردی به آن حضرت عرض کرد: از میان مردمی خدم) امام صادق علیه السلام :مردی در حضور پیامبر خدا از قساوت قلب، شکایت کرد . به او فرمود: «عدس بخور ، که دل را نازک می کند و اشک چشم را سرعت می بخشد».12021.کنز العمال:الکافی به نقل از معاویه بن عمّار : به امام صادق علیه السلامعرض کردم: مردم، روایت می کنند که پیامبر صلی الله علیه و آله فرموده است که: «هفتاد پیامبر، برای برکت عدس ، دعا کرده اند» .

فرمود : «این همان است که نزد شما به آن ، حِمَّص (نخود) گویند و ما آن را عدس می نامیم».

.

ز البِطّيخ12023.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :تَفَكَّهوا بِالبِطّيخِ ، فَإنَّها فاكِهَةُ الجَنَّهِ ، وفيها ألفُ بَرَكَهٍ وألفُ رَحمَهٍ ، وأكلُها شِفاءٌ مِن كُلِّ داءٍ . (1)12024.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام (لَمّا سُئلَ عَمّا فى وَصِيّهِ لُقمانَ) عنه صلى الله عليه و آله :فِى البِطّيخِ عَشرُ خِصالٍ : هُوَ طَعامٌ ، وشَرابٌ ، ويَغسِلُ المَثانَهَ ، ويَقطَعُ الإبرِدَهَ ، وهُوَ رَيحانٌ ، وأُشنانٌ ، ويَغسِلُ البَطنَ ، ويُكثِرُ ماءَ الصُّلبِ ، ويُكثِرُ الجِماعَ ، ويُنَقّى البَشَرَهَ . (2)12025.الخرائج و الجرائح عن المِنهالِ بنِ عَمرو :الإمام الصادق عليه السلام :كُلُوا البِطّيخَ ؛ فَإنَّ فيهِ عَشرَ خِصالٍ مُجتَمِعَهً ، هُوَ شَحمَهُ الأرضِ لا داءَ فيهِ ولا غائِلَهَ ، وهُوَ طَعامٌ ، وهُوَ شَرابٌ ، وهُوَ فاكِهَهٌ ، وهُوَ رَيحانٌ ، وهُوَ أُشنانٌ ، وهُوَ أُدمٌ ، ويَزيدُ فِى الباهِ ، ويَغسِلُ المَثانَهَ ، ويُدِرُّ البَولَ . (3)ح الكُرّاث12023.امام علي عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :سَنامُ البُقولِ ورَأسُهَا الكُرّاثُ ، وفَضلُهُ عَلَى البُقولِ كَفَضلِ الخُبزِ عَلى سائِرِ الأشياءِ ، وفيهِ بَرَكَهٌ ، وهِىَ بَقلَتى وبَقلَهُ الأنبِياءِ قَبلى ، وأنا اُحِبُّهُ وآكُلُهُ . (4)ط اللَّحمُ وَاللَّبَنُ12025.الخرائج و الجرائح (به نقل از منهال بن عمرو) رسول اللّه صلى الله عليه و آله :شَكا نَبِىٌ قَبلى إلَى اللّهِ ضَعفا فى بَدَنِهِ ، فَأوحَى اللّهُ تَعالى إلَيهِ : أنِ اطبَخِ اللَّحمَ وَاللَّبَنَ ، فَإنّى قَد جَعَلتُ البَرَكَهَ وَالقُوَّهَ فيهِما . (5) .

1- .طبّ النبىّ صلى الله عليه و آله : 8 ، بحار الأنوار : 62 / 296 .
2- .الفردوس : 2 / 138 / 4371 عن ابن عبّاس ، كنز العمّال : 10 / 46 / 28288 ؛ بحار الأنوار : 66 / 195 / 9 .
3- .الخصال : 443 / 35 عن ابن أبى عمير عمّن ذكره ، مكارم الأخلاق : 1 / 400 / 1364 ، روضه الواعظين : 341 وليس فيه «وهو أُشنان» ، بحار الأنوار : 66 / 196 / 12 .
4- .المحاسن: 2/318/2071 عن وهب بن وهب عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، بحار الأنوار : 66/204/17.
5- .المحاسن : 2 / 257 / 1812 عن جعفر بن عمرو ، طبّ الأئمّه لابنى بسطام : 64 عن السكونى وكلاهما عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام وفيه «شكا نوح عليه السلام . . .» ، دعائم الإسلام : 2 / 110 / 355 عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : 66 / 68 / 47 .

ز خربزه

خ تره

ز خربزه12026.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خربزه بخورید ، که میوه بهشت است و در آن، هزار برکت و هزار رحمت است و خوردنش ، درمان هر دردی است.12027.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :در خربزه، ده ویژگی است: غذاست ، نوشیدنی است ، مثانه را شستشو می دهد، سردی مزاج را قطع می کند، ریحان است ، گیاه است، شکم را می شوید ، آب پشت را می افزاید ، (1) مایه افزایش آمیزش است، و پوست را شاداب می سازد.12028.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام صادق علیه السلام :خربزه بخورید که در آن، ده خاصیت جمع شده است : چربیِ زمین است که درد و آفتی در آن نیست، خوراک است، نوشیدنی است، میوه است، سبزی است، گیاه است، خورشت است، نیروی جنسی را می افزاید ، مثانه را شستشو می دهد، و ادرار را زیاد می کند .خ تره12030.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :سرور و برتر سبزی ها، تره است و برتری آن بر سبزی ها، همچون برتری نان بر چیزهای دیگر است. در آن، برکت است. آن، سبزی من و سبزی پیامبرانِ پیش از من است. من، آن را دوست دارم و می خورم.

.

1- .کنایه است از قوّت یافتن برای آمیزش .

ی القَطاه12032.عنه علیه السلام :الکافی عن علیّ بن مهزیار :تَغَدَّیتُ مَعَ أبی جَعفَرٍ علیه السلام فَأُتی بِقَطاهٍ ، فَقالَ : إنَّهُ مُبارَکٌ ، وکانَ أبی علیه السلامیُعجِبُهُ ، وکانَ یَأمُرُ أن یُطعَمَ صاحِبُ الیَرَقانِ یُشوی لَهُ ؛ فَإنَّهُ یَنفَعُهُ . (1)ک الکَمأه12034.عنه علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :الکَمأهُ مِنَ المَنِّ ، والمَنُّ مِنَ الجَنَّهِ ، وماؤُها شِفاءٌ لِلعَینِ . (2)12027.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه صلی الله علیه و آله :الکَمأهُ مِن نَبتِ الجَنَّهِ ، وماؤُها نافِعٌ مِن وَجَعِ العَینِ . (3)12028.امام علی علیه السلام :الکافی عن اُمامه بنت أبی العاص بن الربیع :أتانی أمیرُ المُؤمِنینَ عَلِیٌّ علیه السلامفی شَهرِ رَمَضانَ ، فَاُتِیَ بِعَشاءٍ وتَمرٍ وکَمأهٍ فَأکَلَ علیه السلام ، وکانَ یُحِب

ٌ

الکَمأَهَ . (4) .

1- .الکافی : 6 / 312 / 5 ، مکارم الأخلاق : 1 / 349 / 1134 ، بحار الأنوار : 66 / 74 / 69 .
2- .الکافی : 6 / 370 / 2 ، المحاسن : 2 / 335 / 2150 کلاهما عن عبد الرحمان بن زید عن الإمام الصادق علیه السلام ، طبّ الأئمّه لابنی بسطام : 82 عن جابر بن یزید الجعفی عن الإمام الباقر عن أبیه عن جدّه علیهم السلامعنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار: 62/208/3 ؛ صحیح البخاری : 4 / 1627 / 4208 وص 1700 / 4363 وج 5/2159/5381 کلّها عن سعید بن زید ، سنن ابن ماجه : 2 / 1142 / 3453 عن أبی سعید الخدری وجابر ولیس فی الأربعه الأخیره «والمنّ من الجنّه» ، کنز العمّال : 10 / 50 / 28308 .
3- .المحاسن : 2/335/2149 عن إبراهیم بن علیّ الرافعی عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : 66/232/3 .
4- .الکافی : 6 / 369 / 1 ، المحاسن : 2 / 335 / 2151 ، بحار الأنوار : 66 / 232 / 5 وفیه «القثاء» بدل «العشاء» والصحیح ما فی البحار .

ط گوشت و شیر

ی قَطاه

ک قارچ

ط گوشت و شیر12030.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :یکی از پیامبرانِ پیش از من ، از ناتوانیِ جسمیِ خود به خدا شکایت کرد. خداوند به او وحی فرمود که: «گوشت و شیر را بپز؛ همانا من برکت و نیرو را در این دو قرار دادم».ی قَطات (1)12032.امام علی علیه السلام :الکافی به نقل از علی بن مهزیار : با امام باقر علیه السلامشام خوردم . قطات آورد و فرمود : «این، دارای برکت است و پدرم از آن خوشش می آمد و دستور می داد که : آن را سرخ کرده، به صاحب یَرقان بخورانند که برایش مفید است».ک قارچ 212034.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :قارچ ، از «مَنّ (2) (خوراک آسمانی بنی اسرائیل)» است و منّ، از بهشت است و آب آن، درمانِ چشم.12035.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :قارچ ، از گیاهان بهشتی است و آب آن برای چشم درد، مفید است.12036.عنه علیه السلام :الکافی به نقل از اُمامه ، دختر ابو العاص بن ربیع (3) : امیر مؤمنان علی علیه السلام ، در ماه رمضان پیش من آمد . برای او خیارچنبر (4) و خرما و قارچ آورده شد و او خورد . او قارچ را دوست داشت.

.

1- .قطات ، پرنده ای است به اندازه کبوتر که در فارسی به آن ، «اسفرود» و «سنگخواره» نیز می گویند(ر . ک : فرهنگ عمید) .
2- .اشاره است به آیه شریف : «وَ أَنزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَ السَّلْوَى»(بقره ، آیه 57) .
3- .مادر او ، زینب (دختر پیامبر خدا) بود . امیر مؤمنان علیه السلام به توصیه فاطمه علیهاالسلامبا او ازدواج کرد . در برخی روایات است که امام علیه السلام، محمّد اوسط را از او داشته است (ر. ک: دانش نامه امیرالمؤمنین علیه السلام: 1 / 110).

4- .ترجمه این کلمه ، بر اساس متن بحار الأنوار که صحیح تر است انجام گرفته است .

ل السُّكَّر12038.عنه عليه السلام (مِن وَصيَّتِه لِابنِهِ الحَسَنِ عليه السلام فى) الكافى عن ابن أبى عمير رفعه عن أبى عبد اللّه عليه السلام :شَكا إلَيهِ رَجُلٌ الوَبا ، فَقالَ لَهُ : وأينَ أنتَ عَنِ الطَّيِّبِ المُبارَكِ !؟

قالَ : قُلتُ : ومَا الطَّيِّبُ المُبارَكُ ؟

فَقالَ : سُلَيمانِيُّكُم هذا .

فَقالَ أبو عَبدِ اللّهِ عليه السلام : إنَّ أوَّلَ مَنِ اتَّخَذَ السُّكَّرَ سُلَيمانُ بنُ داودَ عليهماالسلام . (1)12039.رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :لَئِن كانَ الجُبنُ يَضُرُّ مِن كُلِّ شَىءٍ ولا يَنفَعُ فَإنَّ السُّكَّرَ يَنفَعُ مِن كُلِّ شَىءٍ ولا يَضُرُّ مِن شَىءٍ . (2)12035.امام على عليه السلام :الإمام الكاظم عليه السلام :مَن أخَذَ سُكَّرَتَينِ عِندَ النَّومِ كانَت لَهُ شِفاءً مِن كُلِّ داءٍ إلاَّ السّامَّ . (3)2 / 15الأشرِبَهُ وَالبَرَكَهُأ ماءُ المَطَرِالكتاب«وَ نَزَّلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً مُّبَرَكًا فَأنبَتْنَا بِهِ جَنَّتٍ وَ حَبَّ الْحَصِيدِ . (4) »

.

1- .الكافى : 6 / 333 / 7 ، بحار الأنوار : 66 / 298 / 3 .
2- .الكافى : 6/333/2 ، المحاسن : 2 / 302 / 2001 كلاهما عن عبد العزيز العبدى ، بحار الأنوار : 66/299/5 .
3- .مكارم الأخلاق : 1 / 363 / 1187 عن علىّ بن يقطين ، بحار الأنوار : 66 / 300 / 12 .
4- .ق : 9 .

ل شِکر

2 / 15نوشیدنی ها و برکت

الف آب باران

ل شِکر (1)12042.عنه علیه السلام :الکافی به نقل از ابن ابی عمیر، درباره امام صادق علیه السلام : مردی نزد امام علیه السلاماز وبا شکایت کرد. فرمود: «چرا از آن پاکِ بابرکت استفاده نمی کنی؟» .

گفتم: پاکِ بابرکت چیست؟

فرمود: «همین سلیمانی خودتان !» .

آن گاه فرمود: «اوّلین کسی که شِکر درست کرد، سلیمان بن داوود علیهماالسلامبود».12043.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام :اگر پنیر ، برای هر چیزی زیان دارد و فایده ای ندارد، شِکر برای هر چیزی مفید است و زیانی ندارد.12044.عنه علیه السلام :امام کاظم علیه السلام :هر کس به هنگام خواب، دو قطعه شِکر بخورد ، برای هر دردش درمان است، مگر مرگ.2 / 15نوشیدنی ها و برکتالف آب بارانقرآن«و از آسمان، آبی بابرکت فرو فرستادیم . پس به سبب آن، باغ ها و دانه های دروکردنی رویاندیم » .

.

1- .مقصود ، شکر خاصی است که در آن عصر مصرف داشته است (ر . ک : بحار الأنوار : 59 / 297 ، «السکر و أنواعه وفوائده») .

الحديث12045.امام علی علیه السلام :رسولِ اللّه صلی الله علیه و آله فی قَولِهِ تَعالی : «وَ نَزَّلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً مُّبَرَکًا» : لَیسَ مِن ماءٍ فِی الأَرضِ إلاّ وقَد خالَطَهُ ماءُ السَّماءِ . (1)12046.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :مکارمَ الأخلاق :رُوِیَ عَن رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله : عَلَّمَنی جَبرَئیلُ علیه السلامدَواءً لا یُحتاجُ مَعَهُ إلی دَواءٍ .

فَقیلَ : یا رَسولَ اللّهِ ، ما ذلِکَ الدَّواءُ؟

قالَ : یُؤخَذُ ماءُ المَطَرِ قَبلَ أن یَنزِلَ إلَی الأَرضِ ، ثُمَّ یُجعَلُ فی إناءٍ نَظیفٍ ، ویُقرَأُ عَلَیهِ «الحَمدُ» إلی آخِرِها سَبعینَ مَرَّةً ، و«قُل هُوَ اللّهُ أحَدٌ» وَ«المُعَوِّذَتَینِ» سَبعینَ مَرَّةً ، ثُمَّ یُشرَبُ مِنهُ قَدَحا بِالغَداهِ ، وقَدَحا بِالعَشِیِ .

قالَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : وَالَّذی بَعَثَنی بِالحَقِّ؛ لَیَنزِعَنَّ اللّهُ ذلِکَ الدّاءَ مِن بَدَنِهِ وعِظامِهِ ومِخَخِهِ وعُروقِهِ . (2)12047.الإمامُ الهادیُّ علیه السلام (فی جَوابِ ابنِ السِّکّیتِ عَن عِلّهِ بَعثِ موس) الإمام علیّ علیه السلام :اِشرَبوا ماءَ السَّماءِ ؛ فَإنَّهُ یُطَهِّرُ البَدَنَ ویَدفَعُ الأسقامَ ، قالَ اللّهُ عز و جل : « وَیُنَزِّلُ عَلَیْکُم مِّنَ السَّمَآءِ مَآءً لِّیُطَهِّرَکُم بِهِ وَیُذْهِبَ عَنکُمْ رِجْزَ الشَّیْطَنِ وَلِیَرْبِطَ عَلَی قُلُوبِکُمْ وَیُثَبِّتَ بِهِ الأَقْدَامَ (3)

» . (4)12046.امام صادق علیه السلام :الدعوات :کانَ أمیرُ المُؤمِنینَ علیه السلام إذا أصابَهُ المَطَرُ مَسَحَ بِهِ صَلعَتَهُ وقالَ :

بَرَکَهٌ مِنَ السَّماءِ ، لَم یُصِبها یَدٌ ولا سِقاءٌ . (5) .

1- .الکافی : 6 / 387 / 1 عن محمّد بن مسلم عن الإمام الباقر علیه السلام ، بحار الأنوار : 66 / 447 .
2- .مکارم الأخلاق : 2 / 233 / 2559 ، الدعوات : 183 / 507 نحوه ، بحار الأنوار : 62 / 269 / 65 .
3- .الأنفال : 11 .
4- .الکافی : 6 / 387 / 2 ، المحاسن : 2 / 401 / 2402 کلاهما عن أبی بصیر عن الإمام الصادق علیه السلام ، الخصال : 636 / 10 عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عنه علیهم السلام ، بحار الأنوار : 10 / 115 / 1 .

5- .الدعوات : 185 / 511 ، بحار الأنوار : 59 / 384 / 29 وج 62 / 270 / 67 .

حدیث12048.الإمامُ العسکریُّ علیه السلام (فی قولِهِ تَعالی : {Q} «أ لم * ذلِکَ الکِتابُ») پیامبر خدا صلی الله علیه و آله درباره آیه : «و از آسمان، آبی بابرکت فرو فرستادیم» : هیچ آبی در زمین نیست، مگر آن که آب آسمان به آن آمیخته است.12049.الخرائج و الجرائح :مکارم الأخلاق :از پیامبر خدا روایت شده است که: «جبرئیل علیه السلامدارویی به من آموخت که با آن به درمان نیاز نیست» .

گفتند : آن دارو چیست ، ای پیامبر خدا؟

فرمود: «[این که] آب باران را، پیش از آن که به زمین برسد، بگیرند و در ظرف تمیزی قرار دهند و سوره حمد را هفتاد بار و سوره «قل هو اللّه أحد» و «معوّذتین (سوره ناس و فلق)» را هفتاد بار بر آن بخوانند. آن گاه از آن، یک پیاله صبح ناشتا و یک پیاله شب هنگام بنوشند».

پیامبر خدا فرمود: «سوگند به آن که مرا به حق برانگیخت، خداوند، آن بیماری[مورد نظر]را از بدن و استخوان ها و مغز استخوان ها و رگ هایش ریشه کن می کند».12048.امام عسکری علیه السلام (درباره آیه «الم * ذلک الکتاب») امام علی علیه السلام :آب آسمان بنوشید ، که بدن را تمیز و بیماری ها را برطرف می کند . خداوند فرموده است: «و برای شما از آسمان، آبی فرو می فرستد که با آن، پاکتان کند و پلیدی شیطان را از شما ببرد و دل هایتان را محکم و گام هایتان را استوار سازد» .12049.الخرائج و الجرائح:الدعوات :هر گاه به امیر مؤمنان علیه السلام باران می خورد ، آن را به سر خود می کشید و می فرمود : «برکتی از آسمان است که نه دستی به آن رسیده و نه مَشکی به آن خورده است». .

ب ماءُ زَمزَمَ12050.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :خَيرُ ماءٍ عَلى وَجهِ الأَرضِ ماءُ زَمزَمَ . (1)12051.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :الإمام الباقر عليه السلام :كانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه و آله يَستَهدى مِن ماءِ زَمزَمَ وهُوَ بِالمَدينَهِ . (2)12052.عنه صلى الله عليه و آله :المستدرك على الصحيحين :كانَ ابنُ عَبّاسٍ إذا شَرِبَ ماءَ زَمزَمَ قالَ : اللّهُمَّ أسأَلُكَ عِلما نافِعا ، ورِزقا واسِعا ، وشِفاءً مِن كُلِّ داءٍ . (3)12053.عنه صلى الله عليه و آله :المحاسن :عَن بَعضِ أصحابِنا رَفَعَهُ : إذا شَرِبتَ مِن ماءِ زَمزَمَ فَقُل : اللّهُمَّ اجعَلهُ عِلما نافِعا ، ورِزقا واسِعا ، وشِفاءً مِن كُلِّ داءٍ وسُقمٍ . وكانَ أبُو الحَسَنِ عليه السلاميَقولُ إذا شَرِبَ مِن زَمزَمَ : بِسمِ اللّهِ ؛ الحَمدُ للّهِ ؛ الشُّكرُ للّهِ . (4)ج ماءُ الفُراتِ12055.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :يَنزِلُ فِى الفُراتِ كُلَّ يَومٍ مَثاقيلُ مِن بَرَكَهِ الجَنَّهِ . (5)12051.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام زين العابدين عليه السلام فى صِفَهِ الفُراتِ : إنَّ مَلَكا يَهبِطُ مِنَ السَّماءِ فى كُلِّ لَيلَهٍ مَعَهُ ثَلاثَهُ مَثاقيلَ مِسكا مِن مِسكِ الجَنَّهِ ، فَيَطرَحُها فِى الفُراتِ ، وما مِن نَهرٍ فى شَرقِ الأَرضِ ولا غَربِها أعظَمَ بَرَكَهً مِنهُ . (6) .

1- .المعجم الكبير : 11 / 80 / 11167 ، المعجم الأوسط : 4 / 179 / 3912 وج 8 / 112 / 8129 كلّها عن ابن عبّاس ، كنز العمّال : 12 / 225 / 34779 وراجع : الدرّ المنثور : 4 / 150 وبحار الأنوار : 60 / 45 / 17 .
2- .تهذيب الأحكام : 5 / 471 / 1657 عن عبد اللّه بن ميمون عن الإمام الصادق عليه السلام ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 208 / 2166 ، المحاسن : 2 / 400 / 2399 عن ابن القدّاح عن الإمام الصادق عنه عليهماالسلام ، بحار الأنوار : 99 / 244 / 15 .
3- .المستدرک على الصحيحين: 1/646/1739 وراجع : الكافى 6/386/4 ، المحاسن : 2/399/399/2396، طب الأئمّه لابنى بسطام : 52 .
4- .المحاسن : 2 / 400 / 2400 ، بحار الأنوار : 99 / 244 / 16 .
5- .تاريخ بغداد : 1 / 55 عن عبد اللّه بن مسعود ، كنز العمّال : 12 / 345 / 35339 .
6- .الكافى : 6 / 389 / 6 ، تهذيب الأحكام : 6 / 38 / 78 ، المزار للمفيد : 16 / 2 وفيهما «إنّ اللّه جلّ جلاله يهبط ملكا . . .» ، كامل الزيارات : 108 / 105 كلّها عن حكيم بن جبير الأسدى ، بحار الأنوار : 100 / 230 / 16 .

ب آب زمزم

ج آب فرات

ب آب زمزم12053.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهترین آبی که روی زمین است، آب زمزم است.12054.امام علی علیه السلام :امام باقر علیه السلام :پیامبر صلی الله علیه و آله، [آن گاه] که در مدینه بود ، می خواست که برایش از آب زمزم، هدیه بیاورند.12055.امام علی علیه السلام :المستدرک علی الصحیحین:هرگاه ابن عبّاس از آب زمزم می نوشید ، می گفت: «خدایا! از تو دانشی سودمند ، رزقی گسترده ، و درمانی برای هر درد می طلبم» .12056.عنه علیه السلام (فی وَصِیَّتِهِ لِابنِهِ الحَسَنِ علیه السلام لَ) المحاسن :از بعضی اصحاب ما روایت شده است که: هرگاه از آب زمزم نوشیدی ، بگو: «خداوندا! آن را دانشی سودمند ، رزقی گسترده، و درمانی برای هر درد و بیماری قرار بده!». امام کاظم علیه السلامهرگاه از آب زمزم می نوشید، می فرمود : «بسم اللّه ، الحمدُللّه ، الشکرُ للّه ».ج آب فرات12058.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر روز ، چند مثقال از برکت بهشت در آب فرات ، نازل می شود.12059.عنه علیه السلام :امام زین العابدین علیه السلام در توصیف فرات : هر شب، فرشته ای از آسمان فرود می آید که همراهش سه مثقال مُشک از مُشک های بهشت است و آنها را در فرات می افکند . در شرق و غرب زمین، هیچ نهری بابرکت تر از آن نیست.

.

12060.عنه عليه السلام (فى وَصِيَّتِهِ لِابنِه الحَسَنِ عليه السلام) تهذيب الأحكام عن عبد اللّه بن سليمان :لَمّا قَدِمَ أبو عَبدِ اللّهِ عليه السلامالكوفَةَ فى زَمَنِ أبِى العَبّاسِ ، جاءَ عَلى دابَّتِهِ فى ثِيابِ سَفَرِهِ حَتّى وَقَفَ عَلى جِسرِ الكوفَهِ ، ثُمَّ قالَ لِغُلامِهِ : اِسقِنى ، فَأَخَذَ كوزَ مَلّاحٍ فَغَرَفَ فيهِ وسَقاهُ.

وشَرِبَ الماءَ وهُوَ يَسيلُ عَلى لِحيَتِهِ وثِيابِهِ ، ثُمَّ استَزادَهُ فَزادَهُ ، ثُمَّ استَزادَهُ فَزادَهُ ، فَحَمِدَ اللّهَ . ثُمَّ قالَ : نَهرٌ ما أعظَمَ بَرَكَتَهُ ! أما إنَّهُ يَسقُطُ فيهِ كُلَّ يَومٍ سَبعُ قَطَراتٍ مِنَ الجَنَّهِ ، أما لَو عَلِمَ النّاسُ ما فيهِ مِنَ البَرَكَهِ لَضَرَبُوا الأَخبِيَهَ عَلى حافَتَيهِ ، ولَولا ما يَدخُلُهُ مِنَ الخَطّائينَ مَا اغتَمَسَ فيهِ ذو عاهَهٍ إلّا بَرِئَ . (1)د العَسَلالكتاب«يَخْرُجُ مِن بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَ نُهُ فِيهِ شِفَآءٌ لِّلنَّاسِ . (2) »

الحديث12057.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّ اللّهَ عز و جل جَعَلَ البَرَكَهَ فِى العَسَلِ ، وفيهِ شِفاءٌ مِنَ الأَوجاعِ ، وقَد بارَكَ عَلَيهِ سَبعونَ نَبِيّا . (3) .

1- .تهذيب الأحكام : 6/38/81 ، المزار للمفيد: 17/1، كامل الزيارات : 108/107، بحار الأنوار : 100/229/13.
2- .النحل : 69 .
3- .مكارم الأخلاق : 1 / 359 / 1173 عن الإمام الرضا عليه السلام ، صحيفه الإمام الرضا عليه السلام : 275 / 15 عن أحمد بن عامر الطائى عن الإمام الرضا عن أبيه عن آبائه عليهم السلامعنه صلى الله عليه و آله ، الدعوات : 151 / 406 عن الإمام علىّ عليه السلامولیس فيه «إنّ اللّه عز و جل » ، بحار الأنوار : 66 / 294 / 18 .

د عسل

12058.امام علی علیه السلام :تهذیب الأحکام به نقل از عبد اللّه بن سلیمان : در زمان ابو العبّاس سفّاح ، امام صادق علیه السلام، هنگامی که به کوفه آمد ، سوار بر مرکب خود و در همان لباس سفر آمد تا به پل کوفه رسید. آن گاه ایستاد و به غلامش فرمود: «مرا آب بده» . وی ظرف آب ملاّحی را گرفت و آن را پر از آب کرد و به امام علیه السلام داد.

امام علیه السلام، آن را نوشید، در حالی که آب بر محاسن و لباس هایش می ریخت . سپس باز هم آب خواست. غلام، آب داد. بار دیگر آب خواست. غلام به او آب داد . پس امام علیه السلام خدا را سپاس گفت و فرمود: «چه رود بابرکتی! آگاه باشید که روزی هفت قطره از بهشت، در آن می ریزد . اگر مردم می دانستند چه برکتی در آن است، در ساحل آن، ظرف های خود را پر از آب می کردند . اگر نبودکه خطاکاران وارد آن می شوند ، هیچ بیماری وارد آن نمی شد ، مگر آن که بهبود می یافت».د عسلقرآن«از دل زنبور عسل ، نوشیدنی ای به رنگ های گوناگون ، بیرون می آید که در آن برای مردم ، درمان است » .

حدیث12063.امام علی علیه السلام (در فرمان ولایت مصر به مالک اشتر) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، برکت را در عسل قرار داده است. شفای دردها در آن است و هفتاد پیامبر برای برکت آن ، دعا کرده اند .

.

12064.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :ما طُلِبَ الدَّواءُ بِشَیءٍ أفضَلَ مِن شَربَهِ عَسَلٍ . (1)12065.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :عَلَيكُم بِالشِّفاءَينِ : العَسَلِ ، وَالقُرآنِ . (2)12066.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :الإمامِ علىّ عليه السلام :العَسَلُ شِفاءٌ مِن كُلِّ داءٍ ، ولا داءَ فيهِ ؛ يُقِلُّ البَلغَمَ ويَجلُو القَلبَ . (3)12067.الإمامُ الباقرُ عليه السلام :عنه عليه السلام :لَعقُ العَسَلِ شِفاءٌ مِن كُلِّ داءٍ ، قالَ اللّهُ عز و جل : « يَخْرُجُ مِن بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَ نُهُ فِيهِ شِفَآءٌ لِّلنَّاسِ (4) » .

وهُوَ مَعَ قِراءَهِ القُرآنِ ومَضغُ اللُّبانِ يُذيبُ البَلغَمَ . (5)12068.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :مَا استَشفَى النّاسُ بِمِثلِ العَسَلِ . (6)12069.عنه عليه السلام :الإمام الكاظم عليه السلام :العَسَلُ شِفاءٌ مِن كُلِّ داءٍ إذا أخَذتَهُ مِن شَهدِهِ . (7)12064.امام على عليه السلام :أبو الحسن عليه السلام حينَ سُئِلَ عَنِ الحُمَّى الغِبِّ الغالِبَهِ : يُؤخَذُ العَسَلُ وَالسّونيزُ ويُلعَقُ مِنهُ ثَلاثُ لَعَقاتٍ ، فَإنَّها تَنقَلِعُ . وهُمَا المُبارَكانِ ؛ قالَ اللّهُ تَعالى فِى العَسَلِ : « يَخْرُجُ مِن بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَ نُهُ فِيهِ شِفَآءٌ لِّلنَّاسِ . (8) » .

1- .كنز العمّال: 10/20/28168، الجامع الصغير: 2/499/ 7935 كلاهما نقلاً عن أبى نعيم فى الطبّ عن عائشه.
2- .سنن ابن ماجه : 2 / 1142 / 3452 ، المستدرک على الصحيحين : 4 / 222 / 7435 وص 447 / 8225 ، السنن الكبرى : 9 / 579 / 19565 ، تاريخ بغداد : 11 / 385 / 6258 ، حياه الحيوان الكبرى : 2 / 344 ، حليه الأولياء : 7/133 وفيه «القرآن والعسل» وكلّها عن عبد اللّه ، كنز العمّال : 10/8/28102 ؛ بحار الأنوار : 66/295/20 .
3- .مكارم الأخلاق : 1 / 359 / 1172 ، بحار الأنوار : 66 / 294 / 18 .
4- .النحل : 69 .
5- .الكافى : 6 / 332 / 2 ، المحاسن : 2 / 299 / 1989 كلاهما عن محمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عليه السلام ، الخصال : 623 / 10 عن أبى بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عنه عليهم السلام ، تحف العقول : 113 وليس فيه «وهو مع قراءه القرآن» ، بحار الأنوار : 10 / 101 / 1 .
6- .الكافى : 6 / 332 / 1 عن محمّد بن سوقه ، و ج 6 / 332 / 5 ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 3 / 351 / 4235 كلاهما عن موسى بن بكر عن

الإمام الكاظم عليه السلام وفيهما «مريض» بدل «الناس» ، المحاسن : 2 / 300 / 1994 عن محمّد بن سوقه ، بحار الأنوار : 66 / 292 / 9 .
7- .المحاسن : 2 / 300 / 1992 عن بعض أصحابنا ، بحار الأنوار : 66 / 292 / 7 .
8- .طبّ الأئمّه لابنى بسطام : 51 عن الحسن بن شاذان عن أبى جعفر ، بحار الأنوار : 62 / 100 / 23 وص 227 / 3 .

12065.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :از هیچ چیز همانند شربتی از عسل، درمان نجسته اند.12066.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بر شما باد دو درمان: عسل و قرآن.12067.امام باقر علیه السلام :امام علی علیه السلام :عسل ، درمان هر درد است و هیچ بیماری ای در آن نیست؛ بلغم را می کاهد و دل را روشن می کند.12068.امام صادق علیه السلام :امام علی علیه السلام :لیسیدن عسل ، درمان هر درد است. خداوند فرموده است: «از دل زنبور عسل، نوشیدنی ای به رنگ های گوناگون، بیرون می آید که برای مردمان، درمان است» .

عسل با قرائت قرآن و جَویدن سقّز ، بلغم را از بین می برد.12069.امام صادق علیه السلام :امام صادق علیه السلام :مردم به چیزی همچون عسل ، درمان نگرفته اند.12070.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام کاظم علیه السلام :عسل، درمان هر دردی است، آن گاه که آن را از کندو بگیری.12071.عنه صلی الله علیه و آله :امام هادی علیه السلام وقتی از وی درباره تب شَدیدِ یک روز در میان پرسیدند : عسل و زیره سیاه را بگیرند و سه قاشق از آن بخورند؛ ریشه کن می شود و این دو ، دارای برکت اند . خداوند درباره عسل فرموده است: «از دل زنبور عسل، نوشیدنی ای به رنگ های گوناگون ، بیرون می آید که در آن برای مردم ، درمان است» . .

ه اللَّبَن12073.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :سنن ابن ماجه عن عائشه :كانَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله إذا اُتِىَ بِلَبَنٍ قالَ : بَرَكَهٌ أو بَرَكَتانِ . (1)12070.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :ما أنزَلَ اللّهُ تَعالى مِن داءٍ إلاّ وقَد أنزَلَ لَهُ شِفاءً ، وفى ألبانِ البَقَرِ شِفاءٌ مِن كُلِّ داءٍ . (2)12071.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :كانَ النَّبِىُ صلى الله عليه و آله إذا شَرِبَ اللَّبَنَ قالَ : اللّهُمَّ بارِک لَنا فيهِ وزِدنا مِنهُ . (3)12072.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام الباقر عليه السلام :لَم يَكُن رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله يَأكُلُ طَعاما ولا يَشرَبُ شَرابا إلاّ قالَ : «اللّهُمَّ بارِک لَنا فيهِ وأبدِلنا بِهِ خَيرا مِنهُ» إلاَّ اللَّبَنَ ؛ فَإِنَّهُ كانَ يَقولُ : «اللّهُمَّ بارِک لَنا فيهِ وزِدنا مِنهُ» . (4)12073.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :مَن سَقاهُ اللّهُ لَبَنا فَليَقُل : «اللّهُمَّ بارِک لَنا فيهِ ، وزِدنا مِنهُ» ؛ فَإِنّى لا أعلَمُ ما يُجزِئُ مِنَ الطَّعامِ وَالشَّرابِ إلاَّ اللَّبَنَ . (5)12074.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :عَلَيكُم بِألبانِ البَقَرِ ؛ فَإِنَّها تُخلَطُ مَعَ كُلِّ الشَّجَرِ . (6) .

1- .سنن ابن ماجه : 2 / 1103 / 3321 ، كنز العمّال : 15 / 455 / 41807 نقلاً عن ابن جرير .
2- .المستدرک على الصحيحين : 4 / 218 / 7423 عن عبد اللّه ، كنز العمّال : 10 / 31 / 28216 .
3- .الكافى : 6 / 336 / 3 عن ابن القدّاح ، المحاسن : 2 / 291 / 1956 عن عبد اللّه بن المغيره عن الإمام الكاظم عليه السلام ، دعائم الإسلام : 2 / 130 / 456 ، بحار الأنوار : 66 / 100 / 16 .
4- .الكافى: 6/336/1 ، المحاسن : 2 / 291 / 1955 كلاهما عن عبد اللّه بن سليمان ، بحار الأنوار : 66/100/15.
5- .سنن ابن ماجه : 2 / 1103 / 3322 عن ابن عبّاس .
6- .الكافى : 6 / 337 / 3 عن زراره عن أحدهما عليهماالسلام .

ه شیر

ه شیر12076.عنه علیه السلام :سنن ابن ماجه به نقل از عایشه : هر گاه برای پیامبر خدا شیر می آوردند ، می فرمود: «یک برکت یا دو برکت است».12077.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، هیچ دردی نازل نکرده، مگر آن که درمان هم نازل فرموده است، و در شیر گاو ، درمان هر دردی است.12078.عنه علیه السلام :امام صادق علیه السلام :پیامبر صلی الله علیه و آله هر گاه شیر می نوشید، می گفت: «خدایا! آن را بر ما مبارک گردان و ما را از آن بیفزای!».12079.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام باقر علیه السلام :پیامبر خدا ، هرگز غذایی نمی خورد و نوشیدنی ای نمی نوشید ، مگر آن که می گفت: «خدایا! در آن برای ما برکت قرار بده و برای ما بهتر از آن را جایگزین گردان!»، مگر شیر را ، که وقتی می نوشید ، می گفت: «خدایا! برای ما در آن برکت قرار بده و ما را از آن بیفزای!».12080.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر که خداوند به او شیر نوشانْد ، بگوید: «خدایا! در آن برای ما برکت قرار بده و ما را از آن بیفزای!»؛ چرا که من جز شیر ، چیزی را نمی شناسم که جایگزین خوراک و نوشیدنی باشد.12074.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :شیر گاو بنوشید، که [از انواع گیاهان می خورد و از این رو ، شیرش] با خواصّ گیاهان ، آمیخته است.

.

12075.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :تَداوَوا بِأَلبانِ البَقَرِ ؛ فَإِنّى أرجو أن يَجعَلَ اللّهُ فيها شِفاءَهُ ؛ فَإِنَّها تَأكُلُ مِنَ الشَّجَرِ . (1)12076.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :عَلَيكُم بِأَلبانِ البَقَرِ وسُمنانِها ، وإيّاكُم ولُحومَها! فَإِنَّ أَلبانَها وسُمنانَها دَواءٌ وشِفاءٌ ، ولُحومَها داءٌ . (2)12077.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :لَحمُ البَقَرِ داءٌ ، وسَمنُها شِفاءٌ ، ولَبَنُها دَواءٌ . (3)12078.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :لَحمُ البَقَرِ داءٌ ، ولَبَنُها دَواءٌ . ولَحمُ الغَنَمِ دَواءٌ ، ولَبَنُها داءٌ . (4)12079.امام على عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :أَلبانُ البَقَرِ دَواءٌ . (5)12080.امام على عليه السلام :عنه عليه السلام :حَسوُ اللَّبَنِ شِفاءٌ مِن كُلِّ داءٍ إلاَّ المَوتَ . (6)12081.عنه عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :أَلبانُ البَقَرِ دَواءٌ ، وسُمونُها شِفاءٌ ، ولُحومُها داءٌ . (7)12082.عنه عليه السلام (مِن وَصاياهُ لِمُحَمَّدِ بنِ أبى بَكرٍ لَمّا وَ) الكافى عن أبى الحسن الأصبهانى :كُنتُ عِندَ أَبى عَبدِ اللّهِ عليه السلامفَقالَ لَهُ رَجُلٌ وأنَا أسمَعُ : جُعِلتُ فِداكَ ، إنّى أَجِدُ الضَّعفَ فى بَدَنى ، فَقالَ لَهُ : عَلَيكَ بِاللَّبَنِ ؛ فَإِنَّهُ يُنبِتُ اللَّحمَ ويَشُدُّ العَظمَ . (8) .

1- .المعجم الكبير : 10 / 14 / 9788 عن عبد اللّه بن مسعود ، كنز العمّال : 10 / 29 / 28208 .
2- .المستدرک على الصحيحين : 4 / 448 / 8232 عن عبد اللّه بن مسعود ، كنز العمّال : 10 / 31 / 28218 وراجع المعجم الكبير : 25 / 42 / 79 .
3- .دعائم الإسلام : 2 / 112 / 365 ، الخصال : 637 / 10 عن أبى بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علىّ عليهم السلام ، بحار الأنوار : 66 / 74 / 68 .
4- .طبّ النبىّ صلى الله عليه و آله : 7 ، بحار الأنوار : 62 / 296 .
5- .الكافى : 6 / 337 / 1 عن السكونى عن الإمام الصادق عليه السلام .
6- .الخصال: 636/10 عن أبى بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار: 66/95/1.
7- .الكافى : 6 / 311 / 3 عن إسماعيل بن أبى زياد ، بحار الأنوار : 62 / 83 / 6 نقلاً عن مكارم الأخلاق وليس فيه «وسمونها شفاء ولحومها داء» .
8- .الكافى : 6 / 336 / 7 ، المحاسن : 2 / 292 / 1961 ، بحار الأنوار : 66 / 102 / 23 .

12083.عنه علیه السلام (من خُطبَهٍ لَهُ یومِئُ فیها إلَی المَلاحِمِ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :با شیر گاو مداوا کنید، که من امید دارم خداوند، شفای خود را در آن قرار دهد؛ زیرا [گاو] از هر گیاهی می خورد.12084.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :از شیر و روغن گاو (1) بخورید و از گوشت آن ، پرهیز کنید؛ چرا که شیر و روغن گاو ، درمان و شفاست و گوشت آن، درد[زا].12081.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :گوشت گاو درد[زا] است ، روغنش شفاست ، و شیرش درمان است.12082.امام علی علیه السلام (در ضمن سفارشهای خود به محمّد بن ابی بکر، هنگامی) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :گوشت گاو درد[زا] است و شیرش دواست؛ [ولی]گوشت گوسفند ، دواست و شیرش درد[زا].12083.امام علی علیه السلام (در خطبه ای که طی آن به حوادث آینده اشاره می کند) امام علی علیه السلام :شیر گاو ، درمان است.12084.امام صادق علیه السلام :امام علی علیه السلام :نوشیدن کم کم شیر ، درمان هر درد است، جز مرگ.12085.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام صادق علیه السلام :شیر گاو ، درمان است و روغن آن، شفاست و گوشت آن درد[زا] است.12086.عنه علیه السلام :الکافی به نقل از ابو الحسن اصفهانی : در محضر امام صادق علیه السلامبودم. می شنیدم که مردی به امام علیه السلام گفت: فدایت شوم! در بدنم ناتوانی می یابم . امام علیه السلامبه او فرمود: «شیر بخور؛ چون گوشت را می رویاند و استخوان را محکم می کند». .

1- .روغن گاو ، در مقابل همه سم ها مقاومت می کند و اگر به صورت بمالند ، لک و خال آن را از بین می برد . (تاج العروس : 18 / 294)

12087.عنه علیه السلام :المحاسن عن أبی البلاد :شَکَوتُ إلی أبی جَعفَرٍ علیه السلام ذَرَبَ مَعِدَتی .

فَقالَ : ما یَمنَعُکَ مِن ألبانِ البَقَرِ؟

فَقالَ لی : شَرِبتَها قَطُّ؟

فَقُلتُ : مِرارا .

قالَ : فَکَیفَ وَجَدتَها؟ تَدبُغُ المَعِدَهَ ، وتَکسُو الکُلیَتَینِ الشَّحمَ ، وتُشَهِّی الطَّعامَ ؟ فَقالَ : لَو کانَت أیّامُهُ لَخَرَجتُ أنَا وأنتَ إلی یَنبُعَ حَتّی نَشرَبَهُ . (1)و لَبَنُ الاُمِّ لِلصَّبِیِّ12089.عنه علیه السلام :الإمام علیّ علیه السلام :ما مِن لَبَنٍ یُرضَعُ بِهِ الصَّبِیُ أعظَمَ بَرَکَهً عَلَیهِ مِن لَبَنِ اُمِّهِ . (2)ز الخَلّ12091.فاطِمهُ الزَّهراءُ علیها السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :نِعمَ الإدامُ الخَلُّ ، اللّهُمَّ بارِک فِی الخَلِّ ، فَإنَّهُ کانَ إدامَ الأنبِیاءِ قَبلی ، ولَم یَفتَقِر بَیتٌ فیهِ خَلٌّ . (3)2 / 16الحِرَفُ وَالبَرَکَهُأ الزِّراعَه12088.امام علی علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :اُطلُبُوا الرِّزقَ فی خَبایَا الأرضِ یَعنی فِی الحَرثِ وَالزِّراعَهِ . (4) .

1- .المحاسن : 2 / 294 / 1969 ، بحار الأنوار : 66 / 103 / 31 .
2- .الکافی : 6 / 40 / 1 ، تهذیب الأحکام : 8 / 108 / 365 کلاهما عن طلحه بن زید عن الإمام الصادق علیه السلام ، کتاب من لا یحضره الفقیه : 3 / 475 / 4663 .
3- .سنن ابن ماجه : 2/1102/3318 عن اُمّ سعد، کنز العمّال : 15/284/41014؛ مکارم الأخلاق : 1/414/1402 وفیه «بارک لنا» ولیس فیه ذیله ، بحار الأنوار : 66 / 303 / 16 .
4- .الفردوس : 1 / 80 / 243 ، مسند أبی یعلی : 4 / 253 / 4367 ، مسند الشهاب : 1 / 404 / 694 «التمسوا» بدل «اطلبوا» وکلّها عن عائشه ، تفسیر القرطبی : 13 / 15 ، کنز العمّال : 4 / 21 / 9302 نقلاً عن المعجم الکبیر وشُعَب الإیمان .

12089.امام علی علیه السلام :المحاسن به نقل از ابو بلاد : به امام باقر علیه السلاماز شُل بودن معده ام (اسهال) شکایت کردم .

فرمود: «چرا شیر گاو نمی خوری؟ آیا تا به حال خورده ای؟» .

گفتم: بارها.

فرمود: «آن را چگونه یافتی؟ [آن ،]معده را دبّاغی (تمیز) می کند، کلیه ها را از چربی می پوشاند، و غذا را گوارا می سازد». سپس فرمود: «اگر فصلش بود ، من و تو به سوی یَنبُع بیرون می رفتیم تا از آن بنوشیم».و شیر مادر برای نوزاد12091.فاطمه زهرا علیها السلام:امام علی علیه السلام :هیچ شیری برای تغذیه کودک، بابرکت تر از شیر مادرش نیست.ز سرکه12093.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :سرکه، خورشت خوبی است. خدایا! برای ما در سرکه برکت قرار بده! آن، خورشت پیامبرانِ پیش از من بوده است و خانه ای که در آن، سرکه باشد، دچار تهیدستی نمی شود.2 / 16حرفه ها و شغل ها و برکتالف کشاورزی12097.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :«روزی را در نهانْگاه های زمین بجویید» . (1)

.

1- .الفردوس در ادامه حدیث توضیح داده است : «یعنی در کشت و زرع» .

12098.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :ما مِن مُسلِمٍ يَغرِسُ غَرسا أو يَزرَعُ زَرعا ، فَيَأكُلُ مِنهُ طَيرٌ أو إنسانٌ أو بَهيمَةٌ ، إلاّ كانَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ . (1)12099.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :مَن زَرَعَ زَرعا فَأَكَلَ مِنهُ الطَّيرُ أوِ العافِيَهُ ، كانَ لَهُ بِهِ صَدَقَهٌ . (2)12092.امام صادق عليه السلام :الإمام زين العابدين عليه السلام :قَدِمَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله المَدينَهَ فَقالَ : يا مَعشَرَ قُرَيشٍ ، إنَّكُم تُحِبُّونَ الماشِيَهَ فَأَقِلّوا مِنها ، فَإِنَّكُم بِأَقَلِّ الأَرضِ مَطَرا ، وَاحتَرِثوا ؛ فَإِنَّ الحَرثَ مُبارَكٌ ؛ وأكثِروا فيهِ مِنَ الجَماجِمِ . (3)12093.امام صادق عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :مَن وَجَدَ ماءً وتُرابا ثُمَّ افتَقَرَ ؛ فَأَبعَدَهُ اللّهُ . (4)12094.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :بحار الأنوار :قيلَ لِرَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله : أىُ أموالِنا أفضَلُ؟ قالَ : الحَرثُ . (5)12095.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام الباقر عليه السلام :كانَ أبى يَقولُ : خَيرُ الأَعمالِ الحَرثُ ؛ تَزرَعُهُ فَيَأكُلُ مِنهُ البَرُّ وَالفاجِرُ ، أمَّا البَرُّ فَما أكَلَ مِن شَىءٍ اِستَغفَرَ لَكَ ، وأمَّا الفاجِرُ فَما أكَلَ مِنهُ مِن شَىءٍ لَعَنَهُ ، ويَأكُلُ مِنهُ البَهائِمُ وَالطَّيرُ . (6) .

1- .صحيح البخارى : 2 / 817 / 2195 ، صحيح مسلم : 3 / 1189 / 12 ، مسند ابن حنبل : 4 / 295 / 12497 ، تاريخ بغداد : 11 / 260 / 6019 وليس فيه «طير» وكلّها عن أنس .
2- .مسند ابن حنبل : 5 / 564 / 16558 عن خلاّد بن السائب عن أبيه وج 10 / 295 / 27111 عن اُمّ مبشر نحوه ، كنز العمّال : 3 / 892 / 9054 .
3- .السنن الكبرى : 6 / 229 / 11753 عن علىّ بن عمر عن أبيه ، كنز العمّال : 4 / 31 / 9348 وفيه من «احترثوا . . .» وص 33 / 9359 وص 129 / 9876 .
4- .قرب الإسناد : 115/404 عن الحسين بن علوان عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلام ، بحار الأنوار: 103/65/10.
5- .بحار الأنوار : 64 / 124 نقلاً عن الزمخشرى فى الفائق .
6- .الكافى : 5 / 260 / 5 عن أحمد بن أبى عبد اللّه عن بعض أصحابنا ، جامع الأحاديث للقمّى : 188 نحوه ، بحار الأنوار : 103 / 69 / 26 .

12096.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هیچ مسلمانی نیست که نهالی بکارد یا زراعتی کشت کند و پرنده یا انسان و حیوانی از آن بخورد، مگر آن که به سبب آن برای او صدقه شمرده می شود.12097.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس کِشتی بکارد و پرنده یا جنبده ای از آن بخورد ، برای او صدقه خواهد بود.12098.امام علی علیه السلام :امام زین العابدین علیه السلام :پیامبر خدا به مدینه آمد. آن گاه فرمود: «ای گروه قریش! شما دام، دوست دارید . از آن بکاهید ؛ چرا که شما در سرزمینی کم باران هستید ، و به کشاورزی بپردازید؛ چرا که کشاورزی برکت است. و خیش (1) آن را زیاد کنید».12099.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :هر کس آب و خاک بیابد و سپس تهیدست بماند ، از [رحمت]خداوند دور باد!12100.عنه علیه السلام :بحار الأنوار:به پیامبر خدا گفتند: کدام یک از دارایی های ما برتر است؟ فرمود: «کشاورزی».12101.عنه علیه السلام :امام باقر علیه السلام :پدرم می فرمود : «کشاورزی، بهترینِ کارهاست . دانه را می کاری و نیکوکار و بدکار ، از آن می خورند ؛ امّا نیکوکار ، هر مقدار که چیزی بخورد ، برای تو آمرزش می طلبد ، و امّا بدکار ، هر چه او از آن می خورد، لعنتش می کند . و چارپایان و پرندگان هم از آن می خورند». .

1- .خیش ، شاخک هایی آهنی را گویند که به گاوآهن می بندند تا زمین را شخم بزنند. معنای حدیث ، این است که در گاوآهن ، از شاخک های بیشتری استفاده کنید .

12102.عنه عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :الكيمِياءُ الأَكبَرُ الزِّراعَهُ . (1)12103.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :الزّارِعونَ كُنوزُ الأَنام ، يَزرَعونَ طَيِّبا أخرَجَهُ اللّهُ عز و جل ، وهُم يَومَ القِيامَهِ أَحسَنُ النّاسِ مَقاماً ، وأقرَبُهُم مَنزِلَهً ، يُدعَونَ المُبارَكينَ . (2)12104.عنه عليه السلام :من لا يحضره الفقيه :سُئِلَ عَلِيٌّ عليه السلام عَن قَولِ اللّهِ عز و جل : «وَ عَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ (3) » ، قالَ : الزّارِعونَ . (4)12105.عنه عليه السلام :تهذيب الأحكام عن يزيد بن هارون الواسطيّ :سَأَلتُ جَعفَرَ بنَ مُحَمَّدٍ عليهم السلامعَنِ الفَلّاحينَ ، فَقالَ : هُمُ الزّارِعونَ كُنوزَ اللّهِ فى أرضِهِ ، وما فِى الأَعمالِ شَىءٌ أحَبُّ إلَى اللّهِ مِنَ الزِّراعَهِ ، وما بَعَثَ اللّهُ نَبِيّا إلاّ زارِعا ، إلاّ إدريسَ عليه السلام كانَ خَيّاطا . (5)راجع : ميزان الحكمه / الباب 1954 (غرس الشجر) .

ب التِّجارَه12108.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّ البَرَكَهَ فِى التِّجارَهِ ، ولا يُفقِرُ اللّهُ صاحِبَها إلاّ تاجِرا حالِفا . (6)12109.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :الخَيرُ عَشَرَهُ أجزاءٍ ، أفضَلُهَا التِّجارَهُ ؛ إذا أخَذَ الحَقَّ وأعطَى الحَقَّ . (7) .

1- .الكافى : 5 / 261 / 6 .
2- .الكافى : 5 / 261 / 7 عن يزيد بن هارون .
3- .إبراهيم : 12 .
4- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 3/253/3916 ، تفسير العيّاشى : 2 / 222 / 6 عن الحسن بن ظريف عن محمّد.
5- .تهذيب الأحكام : 6 / 384 / 1138 ، عوالى اللآلى : 3 / 204 / 40 وفيه «سأل هارون بن يزيد الواسطى الباقر عليه السلام . . .» .
6- .مستدرک الوسائل : 13 / 9 / 14574 نقلاً عن تفسير أبى الفتوح الرازى عن ابن عبّاس .
7- .مستدرک الوسائل : 13 / 9 / 14572 نقلاً عن تفسير أبى الفتوح الرازى عن أبى اُمامه .

ب تجارت

12100.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :کشاورزی، بزرگ ترین کیمیاگری است.12101.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :کشاورزان، گنجینه های مردم اند . چیز پاکیزه ای می کارند که خداوند ، آن را رویانده است. و آنان در روز قیامت، جایگاهی بهتر از همه دارند ، منزلتشان از همه به خدا نزدیک تر از همه است و آنان را «مبارک» می خوانند.12102.امام علی علیه السلام :کتاب من لایحضره الفقیه :از علی علیه السلام درباره سخن خداوند: «توکّل کنندگان ، بر خداوند توکّل کنند» پرسیدند . فرمود: «کشاورزان [، مقصودند] ».12103.امام علی علیه السلام :تهذیب الأحکام به نقل از یزید بن هارون واسطی : از امام صادق علیه السلامدرباره کشاورزان پرسیدم . فرمود: «آنان شکافنده گنجینه های خدا در زمین او هستند . نزد خدا، هیچ یک از اعمال، محبوب تر از کشاورزی نیست و خداوند، هیچ پیامبری را برنینگیخت ، مگر آن که وی کشاورز بود ، جز ادریس علیه السلام که خیّاط بود».ر . ک : میزان الحکمه / باب 1954 (درختکاری) .

ب تجارت12106.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :برکت در تجارت (داد و ستد) است و خداوند، تجارت پیشه را تهیدست نمی کند، مگر آن را که اهل قَسم باشد.12107.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خیر ، ده بخش است. برترینِ آنها ، تجارت است، هرگاه حق را بگیرد و حق را بدهد.

.

12108.امام علی علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :البَرَکَهُ عَشَرَهُ أجزاءٍ ، تِسعَهُ أعشارِها فِی التِّجارَهِ ، وَالعُشرُ الباقی فِی الجُلودِ .

12109.امام علی علیه السلام :الإمام علیّ علیه السلام :اِتَّجِروا بارَکَ اللّهُ لَکُم ؛ فَإنّی قَد سَمِعتُ رَسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله یَقولُ : الرِّزقُ عَشَرَهُ أجزاءٍ ، تِسعَهُ أجزاءٍ فِی التِّجارَهِ وواحِدَهٌ فی غَیرِها . (1)

12110.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :عنه علیه السلام :تَعَرَّضوا لِلتِّجارَهِ ؛ فَإنَّ فیها غِنیً لَکُم عَمّا فی أیدِی النّاسِ . (2)

12111.عنه علیه السلام (لَمّا سُئِلَ عَن أفضَلِیّهِ العَدلِ أو الجُودِ) الإمام الصادق علیه السلام :إنَّ تِسعَهَ أعشارِ الرِّزقِ فِی التِّجارَهِ . (3)

12112.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :عنه علیه السلام :التِّجارَهُ تَزیدُ فِی العَقلِ . (4)

راجع : ص 558 (الحِرَف والبرکه / التجاره) .

ج تِجارَهُ البَزِّ

12111.امام علی علیه السلام (در پاسخ به این پرسش که: عدالت برتر است یا بخشند) رسول اللّه صلی الله علیه و آله :عَلَیکَ بِالبَزِّ ؛ فَإنَّ فیهِ تِسعَهَ أعشارِ البَرَکَهِ . (5)

12112.امام علی علیه السلام :دعائم الإسلام عن رسول اللّه صلی الله علیه و آله :أنَّهُ استَحَبَّ تِجارَهَ البَزِّ وکَرِهَ تِجارَهَ الحِنطَهِ ؛ وذلِکَ لِما فیها مِنَ الحُکرَهِ المُضِرَّهِ بِالمُسلِمینَ ، فَإن لَم یَکُن ذلِکَ فَلَیسَ التِّجارَهُ بِها مُحَرَّمَهً . (6) .

1- .الخصال : 445 / 44 عن عبد المؤمن الأنصاری عن الإمام الباقر علیه السلام . وقال الشیخ الصدوق رحمهم اللهفی ذیل الحدیث : یعنی بالجلود : الغنم .

2- .الکافی : 5 / 319 / 59 عن الفضل بن أبی قرّه عن الإمام الصادق علیه السلام ، کتاب من لا یحضره الفقیه : 3 / 192 / 3722 ، عدّه الداعی : 72 ، بحار الأنوار : 103 / 13 / 60 وراجع عوالی اللآلی : 2 / 242 / 2 .

3- .الکافی : 5 / 149 / 9 عن محمّد بن مسلم عن الإمام الصادق علیه السلام ، کتاب من لا یحضره الفقیه : 3/193/3723 ، الخصال : 621 / 10 عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عنه علیهم السلاموزاد فی آخره «إنّ اللّه عز و جل یحبّ العبد المحترف الأمین» ، بحار الأنوار : 103 / 96 / 21 .

4- .الکافی : 5 / 148 / 3 ، تهذیب الأحکام : 7 / 3 / 5 کلاهما عن محمّد الزعفرانی ، کتاب من لا یحضره الفقیه : 3/233/3858 عن روح، بحار

الأنوار: 64/118/1؛ كنز العمّال : 4/30/9342 نقلاً عن سنن سعيد بن منصور.
5- .الكافى : 5 / 148 / 2 عن أبى بكير عمّن حدّثه ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 3 / 191 / 3717 .
6- .كنز العمّال : 4 / 32 / 9356 نقلاً عن الديلمى عن ابن عبّاس .
7- .دعائم الإسلام : 2 / 16 / 13 .

ج بزّازی

12113.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :برکت، ده بخش است؛ نُه دهم آن، در تجارت است و یک دهم مانده، در پرورش گوسفند. (1)12114.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام علی علیه السلام :تجارت کنید تا خداوند به شما برکت دهد ، که من از پیامبرِ خدا شنیدم که می فرمود : «روزی ، ده بخش است؛ نُه بخش ، در تجارت است و یک بخش، در غیر آن».12115.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :به سراغ دادوستد بروید ، که برای شما در آن، بی نیازی از چیزی است که در دست مردم است.12116.الإمامُ الباقرُ علیه السلام (فی قولِهِ تعالی : {Q} «اِعلَموا أَنَّ اللّه َ ی) امام صادق علیه السلام :نُه دهم روزی، در دادوستد است.12117.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام (لَمّا سُئلَ عَنِ الآیهِ) امام صادق علیه السلام :تجارت، عقل را می افزاید.ر . ک : ص 558 (حرفه ها و شغل ها و برکت / تجارت) .

ج بزّازی (2)12114.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بزّازی کن، که نُه دهم برکت در آن است.12115.امام علی علیه السلام :دعائم الإسلام درباره پیامبر خدا : ایشان بزّازی را دوست می داشت و از تجارت گندم، خوشش نمی آمد؛ چرا که در آن، احتکاری است که برای مسلمانان، زیانبار است، که اگر آن (احتکار) نباشد، تجارت با آن، حرام نیست.

.

1- .این ترجمه ، با توجّه به تفسیر شیخ صدوق در ذیل حدیث مذکور در الخصال است .
2- .بزّازی ، از واژه «بَزّ» ساخته شده است . «بَزّ» ، جامه است . نوعی از جامه ، یا وسایل خانه بخصوص پوشاک را نیز گفته اند (ر . ک : لسان العرب : 5 / 311) .

12116.امام باقر علیه السلام (درباره آیه «بدانید که خدا زمین را بعد از مردنش) تاریخ بغداد عن أبی هریره :سَأَلَ رَجُلٌ النَّبِیَّ صلی الله علیه و آله : بِمَ تَأمُرُنی أن أتَّجِرَ؟

قالَ : عَلَیکَ بِالبَزِّ .

ثُمَّ سَأَلَهُ : بِمَ تَأمُرُنی أن أتَّجِرَ؟ ثَلاثا .

قالَ : عَلَیکَ بِالبَزِّ ؛ فَإِنَّ صاحِبَ البَزِّ یُعجِبُهُ أن یَکونَ النّاسُ بِخَیرٍ وفی خِصبٍ . (1)د الخِیاطَه12118.امام کاظم علیه السلام (درباره آیه «زمین را بعد از مرگش زنده می کند») رسول اللّه صلی الله علیه و آله :عَمَلُ الأبرارِ مِن رِجالِ اُمَّتِیَ الخِیاطَهُ . (2)12119.امام عسکری علیه السلام (به عمه خود حکیمه دخت امام جواد علیه السلام) الزهد عن سعید بن المسیّب :إنَّ لُقمانَ الحَکیمَ کانَ خَیّاطا . (3)12120.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (فی قَولِهِ تَعالی : {Q} «إنّ اللّه َ یَأمُرُ ب) قصص الأنبیاء عن وهب بن مُنبه :أنزَلَ اللّهُ عَلی إدریسَ ثَلاثینَ صَحیفَهً . وهُوَ أوَّلُ مَن خَطَّ بِالقَلَمِ ، وأوَّلُ مَن خاطَ الثِّیابَ ولَبِسَها ، وکانَ مَن کانَ قَبلَهُ یَلبَسونَ الجُلودَ . وکانَ کُلَّما خاطَ سَبَّحَ اللّهَ وهَلَّلَهُ وکَبَّرَهُ ووَحَّدَهُ ومَجَّدَهُ . (4)ه الغَزل12122.الإمامُ علیٌّ علیه السلام (فیما رَدَّهُ عَلَی المُسلِمینَ مِن قَطائِعِ عُثم) رسول اللّه صلی الله علیه و آله :عَمَلُ الأبرارِ مِنَ النِّساءِ المِغزَلُ . (5) .

1- .تاریخ بغداد : 10 / 152 / 5305 ، کنز العمّال : 4 / 31 / 9346 وفیه من «علیک بالبزّ فإنّ . . .» .
2- .تاریخ بغداد : 9 / 15 / 4613 ، ربیع الأبرار : 2 / 535 ولیس فیه «اُمّتی» وکلاهما عن سهل بن سعد ؛ تنبیه الخواطر : 1 / 41 ولیس فیه «اُمّتی» .
3- .الزهد لابن حنبل : 64 ، المعارف لابن قتیبه : 55 ولیس فیه «الحکیم» ، ربیع الأبرار : 2 / 535 وفیه «النبیّ» بدل «الحکیم» .
4- .قصص الأنبیاء : 79 / 61 ، بحار الأنوار : 11 / 279 / 9 وراجع مجمع البیان : 6 / 802 .
5- .تاریخ بغداد : 9 / 15 / 4613 ، ربیع الأبرار : 2 / 535 کلاهما عن سهل بن سعد ، کنز العمّال : 4 / 31 / 9347 نقلاً عن ابن لال وابن عساکر ؛ تنبیه الخواطر : 1 / 41 .

د خيّاطی

ه بافندگی

12120.امام علی علیه السلام (درباره آیه «خدا به عدالت و احسان فرمان می دهد») تاریخ بغداد به نقل از ابو هریره : مردی از پیامبر خدا پرسید : مرا دستور می دهی که چه چیزی داد و ستد کنم؟

فرمود: «بزّازی کن».

سپس پرسید: مرا دستور می دهی که چه چیزی داد و ستد کنم؟ (سه بار).

فرمود: «بزّازی کن؛ چرا که پارچه فروش، دوست دارد که مردم در خیر و فراوانی نعمت باشند».د خيّاطی12122.امام علی علیه السلام (درباره برگرداندن زمینهایی که عثمان به تیول داده) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خيّاطی ، کار مردان نیک امّت من است.12123.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :الزهد به نقل از سعید بن مسیّب : لقمان حکیم، خيّاط بود.12124.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :قصص الأنبیاء به نقل از وهب بن مُنبه : خداوند، سی صحیفه (نوشته) را بر ادریس علیه السلام نازل کرد . او اوّلین کسی بود که با قلم، خط نگاشت و نخستین کسی بود که جامه دوخت و آن را پوشید و پیش از او، مردم پوست می پوشیدند . وی، هر گاه می دوخت، خدا را تسبیح می گفت و ستایش می نمود و او را به یگانگی و عظمت می ستود.ه بافندگی12126.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بافندگی ، کار زنانِ نیک است.

.

12123.امام باقر عليه السلام :الكافى عن اُمّ الحسن النخعيّه :مَرَّ بى أميرُ المُؤمِنينَ عليه السلامفَقالَ : أىُّ شَىءٍ تَصنَعينَ يا اُمَّ الحَسَنِ؟

قُلتُ : أغزِلُ ، فَقالَ : أما إنَّهُ أحَلُّ الكَسبِ أو مِن أحَلِّ الكَسبِ . (1)12124.امام صادق عليه السلام :تفسير العيّاشى عن محمّد بن خالد الضبّى :مَرَّ إبراهيمُ النَّخَعِىُّ عَلَى امرَأهٍ وهِىَ جالِسَهٌ عَلى بابِ دارِها بُكرَهً ، وكانَ يُقالُ لَها : اُمُّ بَكرٍ ، وفى يَدِها مِغزَلٌ تَغزِلُ بِهِ ، فَقالَ : يا اُمَّ بَكرٍ ، أما كَبِرتِ ؟ ! ألَم يَأنِ لَكِ أن تَضَعى هذَا المِغَزَلَ؟ !

فَقالَت : وكَيفَ أضَعُهُ وسَمِعتُ عَلِىَّ بنَ أبى طالِبٍ أميرَ المُؤمِنينَ عليه السلاميَقولُ : هُوَ مِن طَيِّباتِ الكَسبِ؟ ! (2)و النَّوادِر12126.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :الشّاهُ بَرَكَهٌ ، وَالبِئرُ بَرَكَهٌ ، وَالتَّنّورُ بَرَكَهٌ ، وَالقَدّاحَهُ بَرَكَهٌ . (3)12127.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :أربَعَهٌ فِى الدّارِ فيهِنَّ البَرَكَهُ : الشّاهُ فِى الدّارِ بَرَكَهٌ ، وَالرَّكى فِى الدّارِ بَرَكَهٌ ، ورَحَى اليَدِ فِى الدّارِ بَرَكَهٌ ، وَالقَدّاحَهُ فِى الدّارِ بَرَكَهٌ ، وكيلوا طَعامَكُم يُبارِكِ اللّهُ لَكُم فيهِ . (4)12128.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إنَّ اللّهَ أنزَلَ أربَعَ بَرَكاتٍ مِنَ السَّماءِ إلَى الأرضِ : أنزَلَ الحَديدَ ، وَالنّارَ ، وَالماءَ ، وَالمِلحَ . (5)12129.عنه عليه السلام :عَنه صلى الله عليه و آله :إذا دُعِىَ أحَدُكُم إلى طَعامٍ فَليُجِب ؛ فَإن كانَ مُفطِرا فَليَأكُل ، وإن كانَ صائِما فَليَدعُ بِالبَرَكَهِ . (6) .

1- .الكافى : 5 / 311 / 32 ، تهذيب الأحكام : 6 / 382 / 1127 وليس فيه «أو من أحلّ الكسب» .
2- .تفسير العيّاشى : 1 / 150 / 494 ، بحار الأنوار : 103 / 53 / 15 .
3- .تاريخ بغداد : 8 /4609/ 496 عن أنس ، كنز العمّال : 12 / 324 / 35224 وراجع الفردوس : 2 / 364 / 3626.
4- .كنز العمّال : 15 / 394 / 41528 نقلاً عن الخطيب فى المتّفق والمفترق عن أنس وراجع مكارم الأخلاق : 1 / 280 / 861 .
5- .مجمع البيان : 9 / 363 ؛ الفردوس : 1 / 175 / 656 كلاهما عن ابن عمر ، كنز العمّال : 15 / 418 / 41651 .
6- .المعجم الكبير : 10 / 231 / 10563 عن عبد اللّه بن مسعود ، كنز العمّال : 9 / 254 / 25910 .

و متفرقه

12127.امام علی علیه السلام :الکافی به نقل از اُمّ الحسن نخعی : امیر مؤمنان علیه السلام بر من گذشت و پرسید: «اُمّ الحسن! چه می کنی؟» .

گفتم: می بافم .

فرمود: «آگاه باش که بافندگی، حلال ترین کسب یا از حلال ترین کسب ها است».12128.امام علی علیه السلام :تفسیر العیّاشی به نقل از محمّد بن خالد ضبّی : ابراهیم نخعی، بر زنی گذشت که صبح زود جلوی خانه اش نشسته بود. به او اُمّ بکر می گفتند و در دستش یک بافتنی بود که آن را می بافت . گفت: ای اُمّ بکر! پیر نشدی؟ آیا وقت آن نشده که این بافندگی را کنار بگذاری؟

گفت: چگونه کنار بگذارم، که از علی بن ابی طالب، امیرِ مؤمنان علیه السلام شنیدم که می فرمود : «آن ، از پاکیزه ترین کسب هاست»؟!و متفرّقه12130.رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :گوسفند، برکت است. چاه، برکت است. تنور ، برکت است. سنگ چخماق(آتش زنه) ، برکت است. (1)12131.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :چهار چیز در خانه ، برکت دارند : گوسفند در خانه، برکت است؛ چاه در خانه، برکت است؛ آسیاب دستی در خانه ، برکت است؛ سنگ چخماق در خانه، برکت است. غذای خود را پیمانه کنید تا خداوند برای شما در آن، برکت قرار دهد.12132.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، چهار برکت را از آسمان به زمین فرود آورد . او آهن ، آتش ، آب ، و نمک را فرود آورد.12133.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هرگاه یکی از شما را به غذایی دعوت کردند ، اجابت کند : اگر روزه نیست، بخورد و اگر روزه است، دعا کند که برکت یابد.

.

1- .مقصود ، آن است که این امور برای زندگی آن عصر ، سودمندند .

12134.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام (لَمّا سُئلَ عَن صِفهِ العادِلِ) عنه صلي الله عليه و آله :ثَلاثٌ فيهِنَّ البَرَكَهُ : البَيعُ إلى أجَلٍ ، وَالمُقارَضَهُ ، وأخلاطُ البُرِّ بِالشَّعيرِ لِلبَيتِ لا لِلبَيعِ . (1)12130.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :البَرَكَهُ فى ثَلاثَهٍ : المَرأهِ ، وَالدّارِ ، وَالفَرَسِ . (2)12131.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام عليّ عليه السلام فِى الحِكَمِ المَنسوبَهِ إلَيهِ : إذا أتى عَلَىَ يَومٌ لا أزدادُ فيهِ عَمَلاً يُقَرِّبُنى إلَى اللّهِ ، فَلا بورِكَ لى فى طُلوعِ شَمسِ ذلِكَ اليَومِ . (3)12132.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :المُفتونَ سادَهُ العُلَماءِ ، وَالفُقَهاءُ قادَهٌ اُخِذَ عَلَيهِم أداءُ مَواثيقِ العِلمِ ، وَالجُلوسُ إلَيهِم بَرَكَهٌ ، وَالنَّظَرُ إلَيهِم نورٌ . (4)12133.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :تَخَتَّموا بِالعَقيقِ ؛ فَإنَّهُ مُبارَكٌ . (5)12134.امام صادق عليه السلام (در پاسخ به پرسش از ويژگى انسان عادل) الإمام الصادق عليه السلام :كانَ فى قِتالِ عَلِيٍ عليه السلام عَلى أهلِ القِبلَهِ بَرَكَهٌ ، ولَو لَم يُقاتِلهُم عَلِيٌ عليه السلاملَم يَدرِ أحَدٌ بَعدَهُ كَيفَ يَسيرُ فيهِم . (6) .

1- .سنن ابن ماجه : 2 / 768 / 2289 ، مشكاه المصابيح : 2 / 116 / 2936 ، تاريخ دمشق : 21 / 263 / 4783 كلّها عن صهيب ، كنز العمّال : 4 / 47 / 9436 .
2- .الفردوس : 2 / 31 / 2194 عن ابن عمر .
3- .شرح نهج البلاغه : 20 / 288 / 297 .
4- .تاريخ بغداد : 3 / 390 / 1504 عن عائشه ، كنز العمّال : 3 / 93 / 5653 وفيه «المتّقون» بدل «المُفتون» .
5- .الكافى : 6 / 470 / 3 عن عبد الرحمان بن زيد بن أسلم التنوكى (التنوخى) عن الإمام الصادق عليه السلام ؛ شُعَب الإيمان : 5 / 201 / 6357 ، تاريخ بغداد : 11 / 251 / 600 ، الفردوس : 2 / 57 / 2323 كلّها عن عائشه ، كنز العمّال : 6 / 663 / 17285 .
6- .تهذيب الأحكام : 6 / 145 / 250 عن عبد الرحمان بن الحجّاج .

12135.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :در سه چیز، برکت است: فروش تا زمان معیّن (نسیه دادن جنس تا وقت مقرّر) ، وام دادن ، و آمیختن گندم و جو برای [مصرف در]خانه و نه برای فروش.12136.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :برکت، در سه چیز است : زن، خانه و اسب.12137.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام در حکمت های منسوب به ایشان : اگر روزی بر من آید که در آن، کاری نکنم که مرا به خدا نزدیک سازد، طلوع خورشید آن روز، بر من مبارک مباد!12135.امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :فتوادهندگان ، بزرگانِ دانشمندان اند و فقیهان ، راهبرانی که از آنان بر ادای پیمان علم ، تعهّد گرفته شده است. نشستن نزد آنان، برکت است و نگاه به آنان، روشنی است.12136.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :انگشتر عقیق به دست کنید، که دارای برکت است.12137.امام صادق علیه السلام :امام صادق علیه السلام :پیکار علی علیه السلام با اهل قبله (مسلمانان متجاوز بر ضدّ او) ، برکت داشت . اگر علی علیه السلام با آنان نمی جنگید ، پس از او، کسی نمی دانست که با آنان چگونه رفتار کند. .

12138.عنه عليه السلام (لَمّا سُئلَ : بِمَ تُعرَفُ عَدالَهُ الرَّجُلِ ح) رسول اللّه صلى الله عليه و آله :السَّحورُ بَرَكَهٌ . (1)12139.الأمالى للصدوق عن عَلقَمَهَ :عنه صلى الله عليه و آله :الجَماعَهُ بَرَكَهٌ ، وَالسَّحورُ بَرَكَهٌ ، وإطعامٌ مِنَ اللَّيلِ بَرَكَهٌ . تَسَحَّروا تَزدادوا قُوَّهً ، تَسَحَّروا تُصيبُوا السُّنَّهَ ، تَسَحَّروا ولَو بِجُرعَهٍ مِن ماءٍ . (2)12138.امام صادق عليه السلام (در پاسخ به اين سؤال كه از چه طريق عدالت آدمى شن) الكافى عن إسحاق بن يزيد :قُلتُ لِأَبى عَبدِ اللّهِ عليه السلام : جُعِلتُ فِداكَ ، يَسبِقُنِى الإِمامُ بِالرَّكعَهِ فَتَكونُ لى واحِدَهٌ ولَهُ ثِنتانِ ؛ فَأَتَشَهَّدُ كُلَّما قَعَدتُ؟ فَقالَ : نَعَم ؛ فَإِنَّمَا التَّشَهُّدُ بَرَكَهٌ . (3)12139.الأمالى للصدوق (به نقل از علقمه) الكافى عن عبد الملک بن عتبه :سَأَلتُ أبا عَبدِ اللّهِ عليه السلام عَمّا يَصِلُ إلَينا مِن ثِيابِ الكَعبَهِ ، هَل يَصلُحُ لَنا أن نَلبَسَ شَيئا مِنها؟ قالَ : يَصلُحُ لِلصِّبيانِ وَالمَصاحِفِ وَالمِخَدَّهِ تَبتَغى بِذلِکَ البَرَكَهَ إن شاءَ اللّهُ . (4)12140.الإمامُ علىٌّ عليه السلام (فى وَصِيَّتِهِ لِابنِهِ الحُسَينِ عليه السلام) الخصال عن سعيد بن علاقه :سَمِعتُ أميرَ المُؤمِنينَ عَلِىَ بنَ أبى طالِبٍ عليه السلاميَقولُ : . . . ألا أُنَبِّئُكُم بَعدَ ذلِکَ بِما يَزيدُ فِى الرِّزقِ؟

قالوا : بَلى يا أميرَ المُؤمِنينَ .

قالَ : الجَمعُ بَينَ الصَّلاتَينِ يَزيدُ فِى الرِّزقِ ، وَالتَّعقيبُ بَعدَ الغَداهِ وبَعدَ العَصرِ يَزيدُ فِى الرِّزقِ ، وصِلَهُ الرَّحِمِ تَزيدُ فِى الرِّزقِ ، وكَسحُ الفِناءِ يَزيدُ فِى الرِّزقِ ، ومُواساهُ الأَخِ فِى اللّهِ عز و جل يَزيدُ فِى الرِّزقِ ، وَالبُكورُ فى طَلَبِ الرِّزقِ يَزيدُ فِى الرِّزقِ ، وَالاِستِغفارُ يَزيدُ فِى الرِّزقِ ، وَاستِعمالُ الأَمانَهِ يَزيدُ فِى الرِّزقِ ، وقَولُ الحَقِّ يَزيدُ فِى الرِّزقِ ، وإجابَهُ المُؤَذِّنِ يَزيدُ فِى الرِّزقِ ، وتَركُ الكَلامِ فِى الخَلاءِ يَزيدُ فِى الرِّزقِ ، وتَركُ الحِرصِ يَزيدُ فِى الرِّزقِ ، وشُكرُ المُنعِمِ يَزيدُ فِى الرِّزقِ ، وَاجتِنابُ اليَمينِ الكاذِبَهِ يَزيدُ فِى الرِّزقِ ، وَالوُضوءُ قَبلَ الطَّعامِ يَزيدُ فِى الرِّزقِ ، وأكلُ ما يَسقُطُ عَنِ الخِوانِ يَزيدُ فِى الرِّزقِ . ومَن سَبَّحَ اللّهَ كُلَّ يَومٍ ثَلاثينَ مَرَّهً دَفَعَ اللّهُ عز و جل عَنهُ سَبعينَ نَوعا مِنَ البَلاءِ أيسَرُهَا الفَقرُ . (5) .

1- .الكافى : 4 / 95 / 3 ، تهذيب الأحكام : 4 / 198 / 568 كلاهما عن السكونى عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 135 / 1957 ، مصباح المتهجّد : 626 عن عمر بن جميع عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلامعنه صلى الله عليه و آله ، دعائم

الإسلام : 1 / 271 عن الإمام علىّ عليه السلامعنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : 96 / 311 / 4 ؛ صحيح البخارى : 2 / 679 / 1823 ، صحيح مسلم : 2 / 770 / 45 ، سنن الترمذى : 3 / 88 / 708 ، سنن ابن ماجه : 1 / 540 / 1692 وفيها «إنّ فى السحور بركه» وكلّها عن أنس ، كنز العمّال : 8 / 524 / 23966 .
2- .تيسير المطالب : 282 عن الحارث عن الإمام علىّ عليه السلام .
3- .الكافى : 3 / 381 / 3 ، تهذيب الأحكام : 3 / 270 / 779 .
4- .الكافى : 4 / 229 / 1 ، تهذيب الأحكام : 5 / 449 / 1567 .
5- .الخصال : 505 / 2 ، مشكاه الأنوار : 230 / 645 ، جامع الأخبار : 343 / 953 ، روضه الواعظين : 499 وفيه «كسح القاذورات» بدل «كسح الفِنا» بحار الأنوار : 76 / 314 / 1 .

12141.عنه علیه السلام (فی وَصِیَّتِهِ لِابنِهِ الحَسَنِ علیه السلام) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :سَحَری ، برکت است.12140.امام علی علیه السلام (در سفارش به فرزند بزرگوارش حسین علیه السلام) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :جماعت، برکت است. سَحَری، برکت است. اطعام [در]شب، برکت است. سحری بخورید تا نیرویتان زیاد شود؛ سحری بخورید تا به سنّت، عمل کرده باشید؛ سحری بخورید، هر چند یک جرعه آب باشد.12141.امام علی علیه السلام (در سفارش به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام) الکافی به نقل از اسحاق بن یزید : به امام صادق علیه السلامعرض کردم: امامِ جماعت، از من یک رکعتْ جلوتر است، [بدین ترتیب که]رکعت اوّل منَ و رکعت دوم اوست . آیا هرگاه نشستم ، تشهّد بخوانم؟ فرمود: «آری ، همانا تشهّد ، برکت است».12142.تنبیه الخواطر :الکافی به نقل از عبد الملک بن عتبه : از امام صادق علیه السلامدرباره پوشش کعبه که به دست ما می رسد، پرسیدم که: آیا می توانیم چیزی از آن را بپوشیم؟ فرمود : «برای کودکان، قرآن ها و بالش، به قصد تبرّک، شایسته است، اگر خداوند بخواهد».12143.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :الخصال به نقل از سعید بن علاقه : شنیدم که امیر مؤمنان، علی بن ابی طالب علیه السلام، می فرمود: « . .. آیا پس از این، شما را خبر بدهم که چه چیز ، روزی را می افزاید؟».

گفتند: آری، ای امیر مؤمنان!

فرمود : «دو نماز را با هم خواندن، (1) روزی را می افزاید . تعقیب خواندن بعد از نماز صبح و عصر، روزی را می افزاید . صله رحم، روزی را می افزاید . صبح زود در پی روزی رفتن، روزی را می افزاید . استغفار، روزی را می افزاید . امانتداری، روزی را می افزاید . حق گفتن، روزی را می افزاید . پاسخ دادن به مؤذّن ، روزی را می افزاید . حرف نزدن در خلا (توالت)، روزی را می افزاید . حرص نداشتن، روزی را می افزاید . سپاسگزاری از صاحب نعمت، روزی را می افزاید . پرهیز از سوگند خوردن دروغ ، روزی را می افزاید . وضو گرفتن پیش از غذا، روزی را می افزاید. خوردن آنچه از سفره می ریزد ، روزی را می افزاید . هر کس هر روز، خدا را سی بار تسبیح کند، خداوند ، هفتاد گونه بلا را از او برمی گرداند که ساده ترینِ آنها ، تهیدستی است». .

1- .منظور ، دو نمازی است که در یک وقت معیّن، خوانده می شوند؛ مانند: نماز ظهر و عصر . (م)

ص: 570

. .

ص: 571

..

الفصل الثالث : موانع البركه3 / 1فَسادُ النِّيَّهِ12147.عنه عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :عِندَ فَسادِ النِّيَّهِ تَرتَفِعُ البَرَكَهُ . (1)راجع : ص 380 (الأخلاق والبركه / حسن النيّه) .

3 / 2الأَعمالُ السَّيِّئَهُالكتاب«ذَ لِکَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ یَکُ مُغَیِّرًا نِّعْمَهً أَنْعَمَهَا عَلَی قَوْمٍ حَتَّی یُغَیِّرُواْ مَا بِأَنفُسِهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِیعٌ عَلِیمٌ . (2) »

الحديث12147.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :أربَعَهٌ لا تَدخُلُ بَیتا واحِدَهٌ مِنهُنَّ إلاّ خَرِبَ ولَم یُعمَر بِالبَرَکَهِ : الخِیانَهُ ، وَالسَّرِقَهُ ، وشُربُ الخَمرِ ، وَالزِّنا . (3) .

1- .غرر الحكم : 6228 ، عيون الحكم والمواعظ : 338 / 5771 .
2- .الأنفال : 53 .
3- .ثواب الأعمال : 289 / 1 عن السكونى عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، الأمالى للصدوق : 482 / 652 ، الأمالى للطوسى : 439 / 982 كلاهما عن إسماعيل بن مسلم عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلام عنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : 75 / 170 / 2 .

فصل سوم: موانع برکت

3 / 1فساد نیّت

3 / 2کارهای بد

فصل سوم: موانع برکت3 / 1فساد نیّت12151.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام علی علیه السلام :هرگاه نیّت فاسد باشد ، برکت برداشته می شود.ر . ک : ص 381 (اخلاق و برکت / نیّت نیک) .

3 / 2کارهای بدقرآن«این ، بدان جهت است که خداوند، هرگز نعمتی را که به گروهی بخشیده است، تغییر نمی دهد ، تا آن که آنان آنچه را در خودشان است، تغییر دهند؛ و همانا خداوند، شنوای داناست » .

حدیث12154.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :چهار چیزند که یکی از آنها وارد هیچ خانه ای نمی شود، مگر آن که [آن خانه] خراب می شود و هرگز با برکت، آباد نمی گردد : خیانت، دزدی، شرابخواری و زنا.

.

12155.عنه صلى الله عليه و آله (فى آخِرِ خُطبَتِه بِالمَدينَهِ و قَد سَأَلَهُ عل) الإمام علىّ عليه السلام :ما زالَت نِعمَهٌ عَن قَومٍ ولا غَضارَهُ عَيشٍ إلاّ بِذُنوبٍ اِجتَرَحوها ؛ إنَّ اللّهَ لَيسَ بِظَلاّمٍ لِلعَبيدِ . (1)12156.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :ما أنعَمَ اللّهُ عَلى عَبدٍ نِعمَهً فَظَلَمَ فيها إلاّ كانَ حَقيقا أن يُزيلَها عَنهُ . (2)12153.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :البَغىُ يُزيلُ النِّعَمَ . (3)12154.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :سَفكُ الدِّماءِ بِغَيرِ حَقِّها يَدعو إلى حُلولِ النِّقمَهِ ، وزَوالِ النِّعمَهِ . (4)12155.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله (در آخرين خطبه اش در مدينه، در پاسخ به پرسش على) عنه عليه السلام فِى الاِستِسقاءِ : ألا وإنَّ الأرضَ الَّتى تُقِلُّكُم وَالسَّماءَ الَّتى تُظِلُّكُم مُطيعَتانِ لِرَبِّكُم ، وما أصبَحَتا تَجودانِ لَكُم بِبَرَكَتِهِما تَوَجُّعا لَكُم ، ولا زُلفَهً إلَيكُم ، ولا لِخَيرٍ تَرجُوانِهِ مِنكُم ، ولكِن اُمِرَتا بِمَنافِعِكُم فَأطاعَتا ، واُقيمَتا عَلى حُدودِ مَصالِحِكُم فَقامَتا .

إنَّ اللّهَ يَبتَلى عِبادَهُ عِندَ الأَعمالِ السَّيِّئَهِ بِنَقصِ الثَّمَراتِ ،وحَبسِ البَرَكاتِ ، وإغلاقِ خَزائِنِ الخَيراتِ ؛ لِيَتوبَ تائِبٌ ، ويُقلِعَ مُقلِعٌ ، ويَتَذَكَّرَ مُتَذَكِّرٌ، ويَزدَجِرَ مُزدَجِرٌ .

وقَد جَعَلَ اللّهُ سُبحانَهُ الاِستِغفارَ سَبَبا لِدُرورِ الرِّزقِ ورَحمَهِ الخَلقِ ، فَقالَ سُبحانَهُ : «فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُواْ رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا * يُرْسِلِ السَّمَآءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا * وَ يُمْدِدْكُم بِأَمْوَ لٍ وَ بَنِينَ وَ يَجْعَل لَّكُمْ جَنَّتٍ وَ يَجْعَل لَّكُمْ أَنْهَرًا . (5) » فَرَحِمَ اللّهُ امرَأً اِستَقبَلَ تَوبَتَهُ ، وَاستَقالَ خَطيئَتَهُ ، وبادَرَ مَنِيَّتَهُ ! (6) .

1- .كنز الفوائد : 2 / 162 ، غرر الحكم : 9629 نحوه ، بحار الأنوار : 78 / 93 / 103 .
2- .غرر الحكم : 9710 ، عيون الحكم والمواعظ : 482 / 8888 .
3- .غرر الحكم : 486 ، عيون الحكم والمواعظ : 19 / 76 .
4- .غرر الحكم : 5628 ، عيون الحكم والمواعظ : 286 / 5178 .
5- .نوح : 10 12 .
6- .نهج البلاغه : الخطبه 143 .

12156.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :هرگز نعمت و طراوت زندگی، از گروهی زایل نمی شود ، مگر به خاطر گناهانی که انجام داده اند. خداوند، هرگز به بندگان ستم نمی کند.12157.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :خداوند، هرگز به بنده ای نعمت نداده که او در آن ستم می کند (به حقوق دیگران تجاوز نماید)، مگر آن که سزاوار است که نعمت از او زایل شود.12158.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :ستم (تجاوز)، نعمت ها را از بین می برد.12159.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :به ناحق ریختن خون ها، به فرود آمدن عذاب و از بین رفتن نعمت می انجامد.12160.عنه صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام در دعای باران خواستن : آگاه باشید! زمینی که شما را برمی دارد و آسمانی که بر شما سایه می افکند، فرمانبر پروردگار شمایند و اگر برکت خود را به شما می بخشند ، از روی همدردی با شما، یا منزلت یافتن پیش شما و یا به خاطر خیری که از شما امید دارند، نیست؛ بلکه مأمور شده اند تا به شما سود برسانند، پس اطاعت می کنند؛ و بر مرزهای مصلحت های شما برافراشته شده اند، پس برپایند.

خداوند، بندگانش را ، آن گاه که کارهای بد می کنند، با کاهش میوه ها و توقّف برکت ها و بستن گنجینه های خیرات می آزماید ، تا توبه کننده توبه کند و دست کشنده [، از بدی] دست بکشد و پندگیرنده پند پذیرد و ترک کننده ترک کند .

خدای متعال، استغفار را سبب فراوان شدن روزی و رحمت خلق قرار داده و فرموده است: «پس گفتم: از پروردگارتان آمرزش بخواهید؛ همانا او بسیار آمرزنده است * آسمان را بر شما [به صورت باران]فرو می ریزد * و با اموال و فرزندان ، شما را یاری می رساند و برایتان باغ هایی قرار می دهد و برایتان نهرهایی قرار می دهد» . پس رحمت خدا بر آن که به توبه اش روی آورد و از خطایش پوزش بطلبد و نسبت به مرگ خویش ، پیش دستی کند. .

12157.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :إنَّ الرَّجُلَ لَیُحرَمُ الرِّزقَ بِالذَّنبِ یُصیبُهُ . (1)12158.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام علیّ علیه السلام :مُداوَمَهُ المَعاصی تَقطَعُ الرِّزقَ . (2)12159.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عنه علیه السلام :اِحذَرُوا الذُّنوبَ ؛ فَإِنَّ العَبدَ لَیُذنِبُ فَیُحبَسُ عَنهُ الرِّزقُ . (3)12160.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام الباقر علیه السلام :إنَّ الرَّجُلَ لَیُذنِبُ الذَّنبَ فَیُدرَأُ عَنهُ الرِّزقُ .

وتَلا هذِهِ الآیَهَ «إِذْ أَقْسَمُواْ لَیَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِینَ * وَ لاَ یَسْتَثْنُونَ * فَطَافَ عَلَیْهَا طَآئِفٌ مِّن رَّبِّکَ وَ هُمْ نَآئِمُونَ (4) » . (5)12161.عنه صلی الله علیه و آله :الإمام الصادق علیه السلام :إنَّ المُؤمِنَ لَیَنوِی الذَّنبَ فَیُحرَمُ رِزقَهُ . (6) .

1- .سنن ابن ماجه : 2 / 1334 / 4022 ، مسند ابن حنبل : 8 / 330 / 22476 ، المستدرک علی الصحیحین : 1 / 670 / 1814 وج 3 / 548 / 6038 ، مسند الرویانی : 1 / 408 / 626 وص 420 / 643 وفیه «یعمله» بدل «یصیبه» وفی الثلاثه الأخیره «العبد» بدل «الرجل» ، المعجم الکبیر : 2 / 100 / 1442 ، الزهد لابن المبارک : 29 / 86 کلّها عن ثوبان ؛ الکافی : 2 / 270 / 8 عن الفضیل بن یسار عن الإمام الباقر علیه السلاموص 271 / 11 عن محمّد بن مسلم عن الإمام الصادق علیه السلام ، الأمالی للطوسی : 136 / 219 عن بکر بن محمّد عن الإمام الصادق علیه السلاموکلّها نحوه .
2- .غرر الحکم : 9771 ، عیون الحکم والمواعظ : 485 / 8951 .
3- .الخصال: 620/10 عن أبیبصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام،بحارالأنوار:73/351/47.
4- .القلم : 17 19 .
5- .الکافی : 2 / 271 / 12 ، المحاسن : 1 / 206 / 361 کلاهما عن الفضیل ، بحار الأنوار : 73 / 324 / 9 .
6- .ثواب الأعمال : 288 / 1 ، المحاسن : 1 / 206 / 362 کلاهما عن بکر بن محمّد الأزدی ، بحار الأنوار : 71 / 247 / 6 .

12162.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :همانا گاهی آدمی به سبب گناهی که مرتکب می شود، از روزی، محروم می گردد.12163.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :استمرار بر گناهان، روزی را قطع می کند.12164.عنه علیه السلام :امام علی علیه السلام :از گناهان بپرهیزید؛ چرا که بنده گناه می کند، پس روزی اش حبس می شود.12165.عنه علیه السلام :امام باقر علیه السلام :همانا بنده گناه می کند ، پس روزی اش از او جدا می شود.

[آن گاه امام علیه السلام این آیه را خواند :] «آن گاه که سوگند خوردند که صبحگاهان برخیزند و میوه باغ را برچینند * ولی «إن شاء اللّه » نگفتند * پس، در حالی که خوابیده بودند ، بلایی از سوی پروردگار ، بر آن باغ به گردش در آمد» .12166.عنه علیه السلام (فی کَلامِهِ لِبَنیهِ) امام صادق علیه السلام :همانا مؤمن، گاه نیّت گناه می کند ، پس، و از روزی اش محروم می شود!.

12161.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام علیّ علیه السلام :اللّهُمَّ وأستَغفِرُکَ لِکُلِّ ذَنبٍ یَدعو إلَی الغَیِّ ، ویُضِلُّ عَنِ الرُّشدِ ، ویُقِلُّ الرِّزقَ ، ویَمحُو البَرَکَةَ ، ویُخمِلُ الذِّکرَ ؛ فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِهِ ، وَاغفِرهُ لی ، یا خَیرَ الغافِرینَ . (1)12162.امام علی علیه السلام :عنه علیه السلام :إذا ظَهَرَتِ الجِناياتُ ارتَفَعَتِ البَرَکاتُ . (2)12163.امام علی علیه السلام :عنه علیه السلام مِن اِستِغفارِهِ فی سَحَرِ کُلِّ لَیلَةٍ بَعدَ رَکعَتَیِ الفَجرِ : اللّهُمَّ وأستَغفِرُکَ لِکُلِّ ذَنبٍ یَمحَقُ الحَسَناتِ ، ویُضاعِفُ السَّیِّئاتِ . (3)3 / 3تَرکُ الأمرِ بِالمَعروفِ وَالنَّهیِ عَنِ المُنکَرِ12166.امام علی علیه السلام (در گفتاری به فرزندانش) رسول اللّه صلی الله علیه و آله :لا یَزالُ النّاسُ بِخَیرٍ ما أمَروا بِالمَعروفِ ونَهَوا عَنِ المُنکَرِ وتَعاوَنوا عَلَی البِرِّ وَالتَّقوی ، فَإذا لَم یَفعَلوا ذلِکَ نُزِعَت مِنهُمُ البَرَکاتُ ، وسُلِّطَ بَعضُهُم عَلی بَعضٍ ، ولَم یَکُن لَهُم ناصِرٌ فِی الأَرضِ ولا فِی السَّماءِ . (4)12167.الإمامُ زینَ العابدینُ علیه السلام :عنه صلی الله علیه و آله :أیُّهَا النّاسُ ، إنَّ اللّهَ یَقولُ : لَتَأمُرُنَّ بِالمَعروفِ ولَتَنهَوُنَّ عَنِ المُنکَرِ قَبلَ أن تُجدِبوا ؛ فَتَستَسقونَ فَلا تُسقَونَ .

أیُّهَا النّاسُ ، إنَّ اللّهَ یَقولُ : لَتَأمُرُنَّ بِالمَعروفِ ولَتَنهَوُنَّ عَنِ المُنکَرِ قَبلَ أن تَدعوا فَلا یُستَجابَ لَکُم . (5) .

1- .بحار الأنوار : 87 / 327 / 5 نقلاً عن البلد الأمین : 39 وفیه «یمحق التلد» بدل «یمحو البرکه» .
2- .غرر الحکم : 4030 ، عیون الحکم والمواعظ : 134 / 3024 وفیه «الخیانات» .
3- .البلد الأمین : 43 ، بحار الأنوار : 87 / 333 / 46 .
4- .تهذیب الأحکام : 6 / 181 / 373 ، تنبیه الخواطر : 2 / 126 ، مشکاه الأنوار : 105 / 239 ، عوالی اللآلی : 3 / 188 / 22 ، بحار الأنوار : 100 / 94 / 95 .
5- .مسند أبی یعلی : 4 / 440 / 4893 عن عائشه وراجع : سنن ابن ماجه : 2 / 1327 / 4004 ، مسند ابن حنبل : 9 / 504 / 25310 ، صحیح ابن حبّان : 1 / 526 / 290 ، کنز العمّال : 3 / 73 / 5554 .

12168.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :خداوندا ! از تو به خاطر هر گناهی که به گمراهی ، فرا می خواند و از راه هدایت به بیراهه می برد و روزی را می کاهد و برکت را از بین می برد و یادآوری را خاموش می سازد، آمرزش می طلبم . پس بر محمّد و خاندانش درود فرست و آن گناه مرا بیامرز ، ای بهترینِ آمرزندگان !12169.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :هرگاه گناهان، آشکار شوند، برکت ها برداشته می شوند.12170.الإمامُ الجوادُ علیه السلام :امام علی علیه السلام در بخشی استغفارشان در سحرگاه هر شب، پس از دو رکعتِ فجر : خدایا ! از تو به خاطر هر گناهی که حسنات را نابود می سازد و گناهان را چند برابر می کند، آمرزش می طلبم.3 / 3ترک امر به معروف و نهی از منکر12167.امام زین العابدین علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :مردم، همواره در نیکی اند، تا وقتی که امر به معروف و نهی از منکر می کنند و یکدیگر را در نیکی و تقوا ، یاری می رسانند . آن گاه که چنین نکنند، برکت ها از آنان جدا می شود و برخی بر برخی دیگر مسلّط می گردند ، و هیچ یاوری، نه در زمین و نه در آسمان، نخواهند داشت.12168.امام باقر علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :ای مردم ! خداوند می فرماید: «حتما امر به معروف و نهی از منکر کنید، پیش از آن که دچار خشکسالی شوید . پس هر چه آب بخواهید، آبی به شما داده نشود».

ای مردم ! خداوند می فرماید : «امر به معروف و نهی از منکر کنید ، پیش از آن که [چنان شود که]دعا کنید و دعایتان مستجاب نگردد».

.

12169.امام صادق علیه السلام :عِنه صلی الله علیه و آله :إذا تَرَکُوا [أی أُمَّهُ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله] الأَمرَ بِالمَعروفِ وَالنَّهیَ عَنِ المُنکَرِ حُرِمَت بَرَکَهَ الوَحیِ . (1)12170.امام جواد علیه السلام :الإمام الصادق علیه السلام :أیُّما ناشٍ نَشَأَ فی قَومِهِ ثُمَّ لَم یُؤَدَّب عَلی مَعصِیَتِهِ ، کانَ اللّهُ عز و جل أوَّلُ ما یُعاقِبُهُم فیهِ أن یَنقُصَ مِن أرزاقِهِم . (2)12171.امام علی علیه السلام :رسول اللّه صلی الله علیه و آله :إذا عَظَّمَت اُمَّتِیَ الدُّنیا نُزِعَت مِنها هَیبَهُ الإِسلامِ ، وإذا تَرَکَتِ الأَمرَ بِالمَعروفِ وَالنَّهیَ عَنِ المُنکَرِ حُرِمَت بَرَکَهَ الوَحیِ . (3)3 / 4سَبُّ المُسلِمِ12174.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :الکافی عن أحمد بن أحمد عن بعض رجاله (4)الکافی عن أحمد بن أحمد عن بعض رجاله (5) : مَن فَحَشَ عَلی أخیهِ المُسلِمِ ، نَزَعَ اللّهُ مِنهُ بَرَکَهَ رِزقِهِ ، ووَکَلَهُ إلی نَفسِهِ ، وأفسَدَ عَلَیهِ مَعیشَتَهُ . 6 .

1- .تفسیر جوامع الجامع : 1 / 470 ؛ کنز العمّال : 3 / 183 / 6070 نقلاً عن الحکیم عن أبی هریره وزاد فیه «وإذا تسابّت اُمتی سقطت من عین اللّه » .
2- .ثواب الأعمال : 266 / 1 عن الحسین بن سالم ، بحار الأنوار : 100 / 78 / 32 .
3- .کنز العمّال : 3 / 183 / 6070 ، الجامع الصغیر : 1 / 117 / 760 کلاهما نقلاً عن الحکیم عن أبی هریره .
4- .المعصوم المرویّ عنه غیر معلوم ، فإن کان الصادق علیه السلام فالإرسال بأزید من واحد ، وأحمد کأنّه البزنطی ، وما زعم أنّه ابن عیسی بعید کما لا یخفی علی المتدرّب ، فیمکن الإرسال بواحد . وقوله : «فحش» ککرم ، وربّما یقرأ علی بناء التفعیل . ومن جمله أسباب فساد المعیشه نفره الناس عنه وعن معاملته (مرآه العقول : 10 / 278) .
5- .الکافی : 2 / 325 / 13 وراجع بحار الأنوار : 76 / 365 .

12175.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هرگاه [امّت محمّد صلی الله علیه و آله] امر به معروف و نهی از منکر را ترک کنند، از برکت وحی ، محروم می شوند.12176.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام صادق علیه السلام :هر کس که در میان قوم خود ، بزرگ شود و به خاطر گناهش ادب نشود، اوّلین عقوبت الهی بر آنان، این است که از روزی های آنان می کاهد.12177.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هرگاه امّت من، دنیا را بزرگ بشمارند، هیبت (شکوه) اسلام از آنان گرفته می شود و هر گاه امر به معروف و نهی از منکر را ترک کنند، از برکت وحی، محروم می شوند.3 / 4دشنام دادن به مسلمان12174.امام صادق علیه السلام :الکافی به نقل از احمد بن احمد، از برخی استادانش : هر کس به برادر مسلمانش دشنام دهد، خداوند ، برکت روزی اش را از او می گیرد و او را به خودش وا می گذارد و زندگی اش را برایش تباه می کند.

.

3 / 5القَضاءُ بِالجَورِ12177.امام على عليه السلام :الكافى عن ابن محبوب عن أبى ولاّد الحنّاط فى حَديثٍ أخبَرَ أبا عَبدِاللّهِ عليه السلامبِقَضاءٍ لَم يَرضَ بِهِ الإمامُ فَقالَ عليه السلام : فى مِثلِ هذَا القَضاءِ وشِبهِهِ ، تَحبِسُ السَّماءُ ماءَهاَ وتَمنَعُ الأَرضُ بَرَكَتَها . (1)3 / 6الاِستِخفافُ بِالصَّلاَةِ12180.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله فى بَيانِ ما يُصيبُ المُتَهاوِنَ بِصَلاتِهِ : أمَّا اللَّواتى تُصيبُهُ فى دارِ الدُّنيا : فَالاُولى : يَرفَعُ اللّهُ البَرَكَةَ عَن عُمُرِهِ ، ويَرفَعُ اللّهُ البَرَكَةَ مِن رِزقِهِ ، ويَمحُو اللّهُ عز و جل سيماءَ الصّالِحينَ مِن وَجهِهِ ، وكُلُّ عَمَلٍ يَعمَلُهُ لا يُؤجَرُ عَلَيهِ ، ولا يَرتَفِعُ دُعاؤُهُ إلَى السَّماءِ ، وَالسّادِسَهُ : لَيسَ لَهُ حَظٌّ فى دُعاءِ الصّالِحينَ . (2)3 / 7الاِستِخفافُ بِصَلاهِ الجُمُعَهِ12183.عنه صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :اِعلَموا أنَّ اللّهَ قَد فَرَضَ عَلَيكُمُ الجُمُعَهَ ، فَمَن تَرَكَها فى حَياتى وبَعدَ مَماتى ولَهُم إمامٌ عادِلٌ ؛ اِستِخفافا بِها وجُحودا لَها ، فَلا جَمَعَ اللّهُ شَملَهُ ، ولا بارَكَ لَهُ فى أمرِهِ ، ألا ولا صَلاهَ لَهُ ! ألا ولا زَكاهَ لَهُ ! ألا ولا حَجَّ لَهُ ! ألا ولا صَومَ لَهُ ! ألا ولا بَرَكَهَ لَهُ حَتّى يَتوبَ ! (3) .

1- .الكافى : 5 / 290 / 6 ، تهذيب الأحكام : 7 / 215 / 943 وفيه «عقر» بدل «غمز» ، بحار الأنوار: 47 / 375 / 98.
2- .فلاح السائل : 61 / 1 عن فاطمه عليهاالسلام ، بحار الأنوار : 83 / 21 / 39 .
3- .عوالى اللآلى : 2 / 54 / 146 ؛ سنن ابن ماجه : 1 / 343 / 1081 ، السنن الكبرى : 3 / 244 / 5570 كلاهما عن جابر بن عبد اللّه ، حليه الأولياء : 8 / 295 عن سعيد بن المسيّب وكلّها نحوه .

3 / 5داوری به ستم

3 / 6سبک شمردن نماز

3 / 7سبک شمردن نماز جمعه

3 / 5داوری به ستم12180.امام علی علیه السلام :الکافی به نقل از ابن محبوب ، از ابو ولاّد حنّاط، در حدیثی که امام صادق علیه السلامرا به قضاوتی خبر داد که امام علیه السلام آن را نپسندید ، پس فرمود : در مثل این داوری و همانند آن است که آسمان، آب خود را، و زمین، برکت خود را دریغ می کند !3 / 6سبک شمردن نماز12183.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در بیان آنچه به سبک شمارنده نماز می رسد : امّا پیامدهای دنیوی سبک شمردن نماز ، نخست، آن که: خداوند، برکت را از عمرش برمی دارد؛ نیز خداوند، برکت را از روزی اش برمی دارد؛ و خداوند، سیمای (نشان) صالحان را از چهره اش می زداید؛ و هر عملی را که انجام می دهد ، پاداش نمی یابد؛ و دعایش به آسمان، بالا نمی رود؛ و ششم، آن که: در دعای صالحان ، بهره ای نخواهد داشت.3 / 7سبک شمردن نماز جمعه12186.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بدانید که خداوند، نماز جمعه را بر شما واجب ساخته است . پس ، آنان که در زندگی و پس از مرگ من، از روی سبک شمردن و یا انکار ، آن را ترک کنند ، با وجود این که پیشوای عادلی دارند ، خداوند، وحدتشان نبخشد و در کارشان برکت ندهد . نه زکات آنان پذیرفته است، نه نماز آنان ، نه حج آنان ، نه روزه آنان ، و نه [زندگی آنان] برکتی خواهد داشت ، تا آن که توبه کنند.

.

3 / 8كُفرانُ النِّعمَهالكتاب«وَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلاً قَرْيَهً كَانَتْ ءَامِنَهً مُّطْمَئِنَّهً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّن كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَ قَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَ الْخَوْفِ بِمَا كَانُواْ يَصْنَعُونَ . (1) »

«أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُواْ نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَ أَحَلُّواْ قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ . (2) »

«سَلْ بَنِى إِسْرَ ءِيلَ كَمْ ءَاتَيْنَهُم مِّنْ ءَايَهِ بَيِّنَهٍ وَمَن يُبَدِّلْ نِعْمَهَ اللَّهِ مِن بَعْدِ مَا جَآءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ . (3) »

الحديث12190.عنه عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :سَبَبُ زَوالِ النِّعَمِ الكُفرانُ . (4)12191.الإمامُ العسكرىُّ عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :مَن عَظُمَت عَلَيهِ النِّعمَهُ اشتَدَّت مَؤونَهُ النّاسِ عَلَيهِ ، فَإِن هُوَ قامَ بِمَؤونَتِهِم اجتَلَبَ زِيادَهَ النِّعمَهِ عَلَيهِ مِنَ اللّهِ ، وإن لَم يَفعَل فَقَد عَرَّضَ النِّعمَهَ لِزَوالِهَا . (5) .

1- .النحل : 112 .
2- .إبراهيم : 28 .
3- .البقره : 211 .
4- .غرر الحكم : 5517 ، عيون الحكم والمواعظ : 281 / 5060 .
5- .الكافى : 4 / 38 / 4 عن مسعده بن صدقه .

3 / 8ناسپاسی نعمتقرآن«و خداوند مَثَلی زد، [اهالیِ] آبادی ای را که ایمن و آسوده بودند و روزیِ آنان ، از هر جا، فراوان می آمد . پس به نعمت های الهی ناسپاسی کردند . خدا هم جامه گرسنگی و ترس را به خاطر کارهایشان، بر آنان چشاند » .

«آیا ننگریستی به آنان که نعمت خدا را با ناسپاسی تغییر دادند و قوم خود را به سرای هلاکت نشاندند؟ » .

«از بنی اسرائیل بپرس که: چه قدر به آنان نشانه روشن دادیم؟ ! هر کس نعمت خدا را پس از آن که به او رسید تغییر دهد، پس خداوند، سخت کیفر است » .

حدیث12193.امام علی علیه السلام :امام علی علیه السلام :ناسپاسی ، سبب نابودی نعمت هاست.12194.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :هر که نعمت بر او بزرگ (بسیار) باشد ، نیاز مردم به او نیز زیاد خواهد شد . پس اگر به رفع نیاز آنان برخیزد ، از سوی خدا افزایش نعمت را برای خود فراهم آورده است؛ و اگر چنین نکند ، نعمت را در معرض زوال ، قرار داده است.

.

12195.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إنَّ للّهِ أقواما يَختَصُّهُم بِالنِّعَمِ لِمَنافِعِ العِبادِ ، ويُقِرُّها فيهِم ما بَذَلوها ؛ فَإذا مَنَعوا نَزَعَها عَنهُم فَحَوَّلَها إلَى غَيرِهِم . (1)3 / 9الخِيانَه12198.الإمامُ علَىٌّ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :تُرفَعُ البَرَكَهُ مِنَ البَيتِ إذا كانَت فيهِ الخِيانَهُ . (2)12199.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :يَدُ اللّهِ فَوقَ أيدِى المُشتَرِكَينِ ما لَم يَخُن أحَدُهُما صاحِبَهُ ؛ فَإذا خانَ أحَدُهُما رَفَعَ اللّهُ يَدَهُ عَن أيديهِما ، وذَهَبَتِ البَرَكَهُ مِنهُما . (3)3 / 10الزِّنا12202.لقمانُ عليه السلام (فى وَصِيَّتِهِ لِابنِهِ) رسول اللّه صلى الله عليه و آله :يا عَلِىُّ ، فِى الزِّنا سِتُّ خِصالٍ : ثَلاثٌ مِنها فِى الدُّنيا وثَلاثٌ مِنها فِى الآخِرَهِ.فَأمَّا الَّتى فِى الدُّنيا : فَيَذهَبُ بِالبَهاءِ ، ويُعَجِّلُ الفَناءَ ، ويَقطَعُ الرِّزقَ؛ وأمَّا الَّتى فِى الآخِرَهِ : فَسوءُ الحِسابِ ، وسَخَطُ الرَّحمانِ ، وخُلودُ النّارِ . (4) .

1- .تاريخ بغداد : 9 / 459 / 5089 ، حليه الأولياء : 10 / 215 وفيه «عبادا» بدل «أقواما» وكلاهما عن ابن عمر ، كنز العمّال : 6 / 350 / 16008 نقلاً عن ابن أبى الدنيا فى قضاء الحوائج ؛ نهج البلاغه : الحكمه 425 ، تاريخ اليعقوبى : 2 / 97 وفيهما «عبادا» بدل «أقواما» ، بحار الأنوار : 74 / 418 / 39 .
2- .الفردوس : 2 / 73 / 2413 عن أنس ، كنز العمّال : 15 / 402 / 41560 وفيه «الكناسه» بدل «الخيانه» .
3- .جامع الأحاديث للقمّى : 141 وراجع الفردوس : 5 / 258 / 8118 .
4- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 4 / 367 / 5762 عن حمّاد بن عمرو وأنس بن محمّد عن أبيه جميعا عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، الخصال : 3 / 321 عن أنس بن محمّد عن أبيه عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلامعنه صلى الله عليه و آلهو ح4 عن عبد اللّه بن ميمون عن الإمام الصادق عليه السلام ، علل الشرايع : 1 / 480 عن ابن إسحاق الخراسانى عن أبيه عن الإمام علىّ عليه السلام ، بحار الأنوار : 79 / 22 / 15 .

3 / 9خیانت

3 / 10زنا

12195.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خداوند، گروه هایی دارد که به سود بندگان، نعمت هایی را ویژه آنان ساخته است و تا وقتی از آن نعمت ها ببخشند ، آنها را برایشان نگه می دارد. پس هرگاه از بخشش دریغ کنند، خداوند نعمت ها را از آنان گرفته، به دیگران می دهد.3 / 9خیانت12198.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :اگر در خانه ای خیانت باشد ، برکت از آن برداشته می شود.12199.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :دست خدا روی دستِ دو شریک است، تا وقتی که یکی از آن دو به دیگری خیانت نکند . پس هر گاه یکی از آن دو ، خیانت کند ، خداوند ، دست خود را از روی دست آنان برمی دارد و برکت ، از هر دو می رود.3 / 10زنا12202.لقمان علیه السلام (در سفارش به فرزند خود) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :ای علی! برای زنا ، شش خصلت است؛ سه تا در دنیا و سه تا در آخرت . آنچه در دنیاست : شُکوه را می بَرَد ، نابودی را شتاب می دهد ، و روزی را قطع می کند. و امّا آنچه در آخرت است: بدی (سختی) حساب، خشم خداوند، و جاودانگی در آتش.

.

12203.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :الذُّنوبُ . . . الَّتى تَحبِسُ الرِّزقَ الزِّنا . (1)12204.الإمامُ الرِّضا عليه السلام :الإمام الكاظم عليه السلام :اِتَّقِ الزِّنا ؛ فَإِنَّهُ يَمحَقُ (2) الرِّزقَ ويُبطِلُ الدّينَ . (3)12205.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :أبو الحسن عليه السلام :إيّاكَ وَالزِّنا ! فَإِنَّهُ يَمحَقُ البَرَكَةَ ، ويُهلِكُ الدّينَ . (4)3 / 11الكَذِب12205.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :الكَذِبُ يَنقُصُ الرِّزقَ . (5)12206.عنه عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :اِعتِيادُ الكَذِبِ يورِثُ الفَقرَ . (6)3 / 12المالُ الحَرامُ12209.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :لا يَكسِبُ عَبدٌ مالاً مِن حَرام فَيُنفِقُ مِنهُ فَيُبارَكَ لَهُ فيهِ ، ولا يَتَصَدَّقُ بِهِ فَيُقبَلَ مِنهُ ، ولا يُترَكُ خَلفَ ظَهرِهِ إلّا كانَ زادَهُ إلَى النّارِ . (7) .

1- .الكافى : 2 / 447 / 1 ، معانى الأخبار : 269 / 1 ، علل الشرايع : 584 / 27 كلّها عن مجاهد عن أبيه ، الاختصاص : 238 عن عبد اللّه بن سنان ، بحار الأنوار : 73 / 374 / 11 .
2- .المحق : النقصان وذهاب البركه (لسان العرب : 10 / 338) .
3- .الكافى : 5 / 541 / 2 عن علىّ بن سالم .
4- .الكافى : 5 / 542 / 6 عن علىّ بن سويد .
5- .مساوئ الأخلاق للخرائطى: 58/117، إحياء علوم الدين: 3/198، المغنى عن حمل الأسفار: 2/806/2952، كنز العمّال : 3 / 623 / 8220 نقلاً عن الخرائطى فى مساوئ الأخلاق ؛ الأمالى للشجرى : 1 / 52 وج 2 / 118 كلّها عن أبى هريره .
6- .الخصال : 505 / 2 عن سعيد بن علاقه ، مشكاه الأنوار : 229 / 645 ، روضه الواعظين : 499 ، بحار الأنوار : 76 / 314 / 1 .
7- .مسند ابن حنبل : 2/34/3672 ، شُعَب الإيمان : 4 / 396 / 5524 وفيه «فيتصدّق فينفق» وكلاهما عن عبد اللّه ابن مسعود، كنزالعمّال : 4/17/9280 وح9281 نقلاً عن ابن النجار عن ابن مسعود وج15/862/43431.

3 / 11دروغ

3 / 12مال حرام

12210.الإمامُ زينَ العابدينُ عليه السلام :امام صادق عليه السلام :گناهی که ... جلوی روزی را می گیرد، زناست.12211.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :امام کاظم عليه السلام :از زنا بپرهيز ، که روزی را می کاهد و دين را خراب می کند.12206.امام علی عليه السلام :امام هادی عليه السلام :از زنا بپرهيز ، که برکت را می برد و دين را تباه می سازد.3 / 11دروغ12209.امام علی عليه السلام :پيامبر خدا صلی الله عليه و آله :دروغ، روزی را کم می کند.12210.امام زين العابدين عليه السلام :امام علی عليه السلام :عادت به دروغگويی ، تهيدستی می آورد.3 / 12مال حرام12212.امام علی عليه السلام :پيامبر خدا صلی الله عليه و آله :بنده، مالی را از حرام به دست نمی آورد که از آن ، انفاق کند، مگر آن که خداوند در آن برکت قرار نمی دهد؛ و از آن ، صدقه نمی دهد ،مگر آن که قبول نمی شود؛ و آن را پشتيبان خويش قرار نمی دهد (برای خود ذخيره نمی کند) ، مگر آن که رهتوشه او به جهنّم خواهد بود.

.

12213.رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله :أبو الحسن عليه السلام :إنَّ الحَرامَ لا يَنمى ، وإن نَمى لا يُبارَكُ لَهُ فيهِ ، وما أنفَقَهُ لَم يُؤجَر عَلَيهِ ، وما خَلَّفَهُ كانَ زادَهُ إلَى النّارِ . (1)12214.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :كَثرَةُ السُّحتِ يَمحَقُ الرِّزقَ . (2)3 / 13الإسراف12215.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام علىّ عليه السلام :لا غِنى مَعَ إسرافٍ . (3)12216.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :الإسرافُ يُفنِى الكَثيرَ ، الاِقتِصادُ يُنمِى اليَسيرَ . (4)12217.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :القَصدُ مَثراهُ ، وَالسَّرَفُ مَتواهُ . (5)12218.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :كَثرَةُ السَّرَفِ تُدَمِّرُ . (6)12219.عنه صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :كَم قَرَفٍ مِن سَرَفٍ ! (7)12220.عنه صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :إنَّ مَعَ الإسرافِ قِلَّةَ البَرَكَهِ . (8)12221.صحيح مسلم عن عُروَةَ عن هِشامِ بنِ حَكيمِ بنِ حِزعنه عليه السلام :إنَّ السَّرَفَ يورِثُ الفَقرَ ، وإنَّ القَصدَ يُورِثُ الغِنى . (9)12215.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام الكاظم عليه السلام :مَن بَذَّرَ وأسرَفَ زالَت عَنهُ النِّعمَهُ . (10) .

1- .الكافى : 5 / 125 / 7 عن داود الصَّرمى .
2- .تحف العقول : 372 ، بحار الأنوار : 78 / 256 / 133 .
3- .غرر الحكم : 10538 ، عيون الحكم والمواعظ : 531 / 9664 .
4- .غرر الحكم : 515 و 514 ، عيون الحكم والمواعظ : 42 / 970 و 969 .
5- .الكافى : 4 / 52 / 4 عن علىّ بن محمّد رفعه ، مجمع البحرين : 1 / 234 .
6- .غرر الحكم : 7122 ، عيون الحكم والمواعظ : 390 / 6613 .
7- .مطالب السؤول : 56 ؛ بحار الأنوار : 78 / 12 / 70 .
8- .الكافى : 4 / 55 / 3 عن ابن أبى يعفور ويوسف بن عمار(ه) .
9- .الكافى : 4 / 53 / 8 ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 3 / 174 / 3659 كلاهما عن عبيد بن زراره .
10- .تحف العقول : 403 ، بحار الأنوار : 78 / 327 / 4 .

12216.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام هادی علیه السلام :همانا حرام، افزایش نمی یابد ، و اگر افزایش یابد، برکتی در آن نیست ؛ و اگر آن را انفاق کند، پاداشی نمی برد ؛ و اگر بر جای گذارد ، توشه اش به سوی آتش خواهد بود.12217.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام :زیاد شدن کسب حرام، روزی را نابود می سازد.3 / 13اسراف12220.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام علی علیه السلام :با اسراف ، بی نیازی نخواهد بود.12221.صحیح مسلم (عروه به نقل از هشام بن حکیم بن حزام) امام علی علیه السلام :اسراف ، فراوان را نابود می کند [و] میانه روی، اندک را افزایش می دهد.12222.سنن أبی داوود عن حَمزَةَ الأسلَمیِّ بَعدَ أن ذَامام علی علیه السلام :میانه روی ، افزایش دهنده است و اسراف، نابودکننده.12223.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام علی علیه السلام :اسرافِ فراوان ، [زندگی را] نابود می سازد.12224.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :امام علی علیه السلام :چه بسا بیماری و دردی که ریشه در اسراف (زیاده روی در خوراک) دارد.12225.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام (لَمّا سَأَلَهُ أبانُ الأحمَرُ عَن عِلّهِ تَسمِیَ) امام صادق علیه السلام :با اسراف ، کمیِ برکت است.12222.سنن أبی داوود (به نقل از حمزه اسلمی) امام صادق علیه السلام :اسراف ، تهیدستی می آورد و میانه روی، بی نیازی می بخشد.12223.امام علی علیه السلام :امام کاظم علیه السلام :هر کس ولخرجی و اسراف کند ، نعمت از او زایل می شود.

.

3 / 14البُخلالكتاب«وَ أَمَّا مَن بَخِلَ وَ اسْتَغْنَى * وَ كَذَّبَ بِالْحُسْنَى * فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى * وَ مَا يُغْنِى عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى . (1) »

الحديث12229.عنه عليه السلام (مِن كِتابِهِ إلَى الحارِثِ الهَمْدانِىِّ) الكافى عن سعد بن طريف عن الإمام الباقر عليه السلام فى قَولِ اللّهِ عز و جل : «وَ أَمَّا مَنِ بَخِلَ وَ اسْتَغْنَى» قالَ : بَخِلَ بِما آتاهُ اللّهُ عز و جل . «وَ كَذَّبَ بِالْحُسْنَى» بِأنَّ اللّهَ يُعطى بِالواحِدَهِ عَشَرَهً إلَى مِائَهِ ألفٍ فَما زادَ .

«فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى» قالَ : لا يُريدُ شَيئا مِنَ الشَّرِّ إلاّ يَسَّرَهُ لَهُ .

«وَ مَا يُغْنِى عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى» قالَ : أمَا وَاللّهِ ما هُوَ تَرَدّى فى بِئرٍ ولا مِن جَبَلٍ ولا مِن حائِطٍ ، ولكِن تَرَدّى فى نارِ جَهَنَّمَ . (2)12226.رسول اللّه صلى اللّه عليه و آله :رسول اللّه صلى اللّه عليه و آله :ما مَحَقَ الإِيمانَ مَحقَ الشُّحِّ شَىءٌ . . . إنَّ لِهذَا الشُّحِّ دَبيبا كَدَبيبِ النَّملِ ، وشُعَبا كَشُعَبِ الشِّركِ . (3)12227.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :ما مَحَقَ الإِسلامَ مَحقَ الشُّحِّ شَىءٌ . (4) .

1- .الليل : 8 11 .
2- .الكافى : 4 / 46 / 5 ، تهذيب الأحكام : 4 / 109 / 316 عن سعد بن ظريف .
3- .الخصال : 26 / 93 عن مسعده بن صدقه عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلام ، بحار الأنوار : 73 / 301 / 8 ، مستدرک الوسائل : 7 / 27 / 7554 نقلاً عن كتاب الأخلاق لأبى القاسم الكوفى وفيه صدره نحوه .
4- .الكافى : 4 / 45 / 5 عن مسعده بن صدقه عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلام ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 2 / 63 / 1716 ، مكارم الأخلاق : 1 / 295 / 921 ، عوالى اللآلى : 1 / 377 / 112 ، بحار الأنوار : 73 / 307 / 34 ؛ مسند أبى يعلى: 3/405/3475، المعجم الأوسط: 3/175/2843 كلاهما عن أنس، كنز العمّال: 3/448/7386.

3 / 14بُخلقرآن«و امّا کسی که بخل ورزد و احساس بی نیازی کند * وعده نیک[خدا] را دروغ پندارد * سختی را برایش فراهم می سازیم * و مالش برای او کارساز نیست ، آن گاه که نابود گردد » .

حدیث12233.مشکاه الأنوار عن مُفَضّلِ بنِ عُمرَ:الکافی به نقل از سعد بن طریف ، از امام باقر علیه السلامدر تفسیر آیه: «و امّا کسی که بخل ورزد و احساس بی نیازی کند» : [یعنی]نسبت به آنچه خداوند به او داده است، بخل ورزد. «و وعده نیک [خدا] را دروغ پندارد» ، [یعنی : آنچه را] خدا وعده داده است که در مقابل یکی ، ده تا صد هزار و بیشتر ، پاداش می دهد .

«سختی را برایش فراهم می سازیم» ، [یعنی] : هیچ بدی را اراده نمی کند، مگر آن که او برایش آسان می سازد .

«و مالش برای او کارساز نیست، آن گاه که نابود گردد» . به خدا قسم، مقصود [از نابود گشتن]، افتادن در چاه یا افتادن از کوه یا دیوار نیست؛ بلکه افتادن در آتش دوزخ است.12234.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هیچ چیز همانند آز ، ایمان را نابود نمی سازد ... . این آز ، جنبشی همچون راه رفتن مورچه و شعبه هایی همچون شعبه های شرک دارد.12230.امام علی علیه السلام (در نامه ای به قثم بن عباس، کارگزار خود در مکّه) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هیچ چیز ، همانند آز ، اسلام را از بین نبرده است.

.

12231.امام حسين عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :مَنعُ الخُبزِ يَمحَقُ البَرَكَةَ . (1)3 / 15مَنعُ الزَّكاهِ12234.امام علي عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :إذا مَنَعُوا الزَّكاهَ مَنَعَتِ الأَرضُ بَرَكَتَها مِنَ الزَّرعِ وَالثِّمارِ وَالمَعادِنِ كُلِّها . (2)3 / 16مَنعُ حَقِّ المُسلِمِ12237.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :مَن حَبَسَ عَن أخيهِ المُسلِمِ شَيئا مِن حَقِّهِ ، حَرَّمَ اللّهُ عَلَيهِ بَرَكَةَ الرِّزقِ إلاّ أن يَتوبَ . (3)3 / 17غِشُّ المُسلِمِ12240.عنه عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :مَن غَشَّ أخاهُ المُسلِمَ ، نَزَعَ اللّهُ عَنهُ بَرَكَةَ رِزقِهِ . (4)3 / 18الخُضوعُ لِصاحِبِ الدُّنيا12237.امام على عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :مَن خَضَعَ لِصاحِبِ سُلطانٍ ولِمَن يُخالِفُهُ عَلى دينِهِ طَلَبا لِما فى يَدَيهِ مِن دُنياهُ ، أخمَلَهُ اللّهُ عز و جل ، ومَقَّتَهُ عَلَيهِ ، ووَكَلَهُ إلَيهِ ؛ فَإن هُوَ غَلَبَ عَليشَى ءٍ مِن دُنياهُ فَصارَ إلَيهِ مِنهُ شَى ءٌ نَزَعَ اللّهُ عز و جلالبَرَكَةَ مِنهُ. (5) .

1- .الفردوس : 4 / 150 / 6465 عن الإمام الحسين عليه السلام .
2- .الكافى : 2 / 374 / 2 و ج 3 / 505 / 17 وليس فيه «من الزرع . . .» ، ثواب الأعمال : 301 / 1 ، علل الشرايع : 584/26، الأمالى للصدوق: 385/493 كلّها عن أبى حمزه عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : 73 / 369 / 13 وج 96 / 15 / 32 وج 100 / 46 / 3 .
3- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 4 / 15 / 4968 ، الأمالى للصدوق : 516 / 707 كلاهما عن الحسين بن زيد عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار : 76 / 335 وج 104 / 293 / 2 .
4- .ثواب الأعمال : 337 / 1 عن أبى هريره وابن عبّاس ، بحار الأنوار : 76 / 365 / 30 .
5- .الكافى : 5 / 105 / 3 ، الأمالى للمفيد : 100 / 2 ، ثواب الأعمال : 294 / 1 كلّها عن حديد ، تهذيب الأحكام : 6 / 330 / 914 عن حريز ، الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام : 367 / 100 عن العالم عليه السلام وفيه «أهمله» بدل «أخمله» وليس فيه «فصار إليه منه شى ء» ، بحار الأنوار : 75 / 108 / 11 .

3 / 15ندادن زکات

3 / 16ندادن حقّ مسلمان

3 / 17فریب مسلمان

3 / 18فروتنی در برابر دنیاداران

12238.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :دریغ کردن نان [از نیازمندان] ، برکت را از بین می برد.3 / 15ندادن زکات12241.رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر گاه [مردم] زکات ندهند ، زمین ، برکت خود را از زراعت و میوه ها و معادن، از همه اینها ، برمی گیرد.3 / 16ندادن حقّ مسلمان12244.عنه صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس که چیزی از حقّ برادر مسلمانش را نگه دارد [و به او ندهد] ، خداوند ، برکت روزی را بر او حرام می کند، مگر آن که توبه کند.3 / 17فریب مسلمان12247.الإمامُ زینَ العابدینُ علیه السلام (فی الدعاءِ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس برادر مسلمانش را بفریبد ، خداوند، برکت روزی اش را از او می گیرد.3 / 18فروتنی در برابر دنیاداران12243.پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام :هر کس که در برابر یک قدرتمند و یا کسی که با او بر سر دینْ مخالفت دارد، فروتنی کند تا از دنیایی که در دست اوست، به دست آورد ، خداوند ، او را فرومایه می کند و دشمنش می دارد و [سرنوشت زندگی او را] به وی (دنیادار) وا می گذارد ، و اگر به چیزی از دنیای او هم دست یافت و چیزی به دستش رسید ، خداوند ، برکت را از آن می گیرد.

.

3 / 19الاِبتِعادُ عَنِ العُلَماءِ12246.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :سَيَأتى زَمانٌ عَلَى النّاسِ يَفِرّونَ مِنَ العُلَماءِ كَما يَفِرُّ الغَنَمُ عَنِ الذِّئبِ ، فَإذا كانَ كَذلِكَ ابتَلاهُمُ اللّهُ تَعالى بِثَلاثَةِ أشياءَ : الأَوَّلُ : يَرفَعُ البَرَكَةَ مِن أموالِهِم ، وَالثّانى : سَلَّطَ اللّهُ عَلَيهِم سُلطانا جائِرا ، وَالثّالِثُ : يَخرُجونَ مِنَ الدُّنيا بِلا إيمانٍ . (1)3 / 20تَعَلُّمُ العِلمِ رِياءً12249.رسولُ اللّه صلى الله عليه و آله :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :مَن تَعَلَّمَ العِلمَ رِياءً وسُمعَةً يُريدُ بِهِ الدُّنيا ، نَزَعَ اللّهُ بَرَكَتَهُ ، وضَيَّقَ عَلَيهِ مَعيشَتَهُ ، ووَكَلَهُ اللّهُ إلى نَفسِهِ ، ومَن وَكَلَهُ اللّهُ إلى نَفسِهِ فَقَد هَلَكَ . (2) .

1- .جامع الأخبار : 456 / 995 ، بحار الأنوار : 22 / 453 / 11 .
2- .مكارم الأخلاق : 2 / 348 / 2660 عن عبد اللّه بن مسعود ، بحار الأنوار : 77 / 100 / 1 .

3 / 19دوری از دانشمندان

3 / 20علم آموزی ریایی

3 / 19دوری از دانشمندان12250.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :زمانی بر مردم خواهد آمد که آنان از عالمان می گریزند ، آن گونه که گوسفند از گرگ می گریزد . هر گاه چنین شد، خداوند ، آنان را به سه چیز مبتلا می سازد :

یکم : برکت را از اموالشان برمی دارد؛

دوم: حاکمی ستمگر را بر آنان مسلّط می سازد؛

سوم: از دنیا، بی ایمان خارج می شوند.3 / 20علم آموزی ریایی12250.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس از روی ریا و سُمعه (رسیدن به گوش مردم) و به قصد دنیاخواهی علم بیاموزد ، خداوند، برکتش را از آن می گیرد ، زندگی اش را بر او سخت می گیرد ، و او را به حال خودش وامی گذارد ، و هر کس که خدا او را به حال خودش وا گذارد ، هلاک شده است .

.

3 / 21الحَلف عِندَ الْبَيعِ12253.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :الحَلفُ مَنفَقَةٌ لِلسِّلعَهِ ، مَمحَقَةٌ لِلبَرَكَهِ . (1)12254.الإمامُ الصّادقُ عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :بيعوا ولا تَحلِفوا ؛ فَإِنَّ اليَمينَ تُنفِقُ السِّلعَهَ وتَمحَقُ البَرَكَهَ . (2)12255.عنه عليه السلام :عنه عليه السلام :إيّاكُم وَالحَلفَ! فَإِنَّهُ يُنفِقُ السِّلعَهَ ، ويَمحَقُ البَرَكَهَ . (3)12256.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :الكافى عن أبى حمزه رفعه :قامَ أميرُ المُؤمِنينَ عليه السلام عَلى دارِ ابنِ أبى مُعَيطٍ ، وكانَ يُقامُ فيهَا الإِبِلُ ، فَقالَ : يا معاشِرَ السَّماسِرَهِ ، أقِلُّوا الأَيمانَ ! فَإِنَّها مَنفَقَهٌ لِلسِّلعَهِ ، مَمحَقَهٌ لِلرِّبحِ . (4)3 / 22تَركُ البَسمَلَهِ عِندَ الأَكلِ12254.امام صادق عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :كُلُّ طَعامٍ لا يُذكَرُ اسمُ اللّهِ عَلَيهِ فَإِنَّما هُوَ داءٌ ولا بَرَكَهَ فيهِ . (5) .

1- .صحيح البخارى : 2 / 735 / 1981 ، سنن أبى داود : 3 / 245 / 3335 كلاهما عن أبى هريره ، كنز العمّال : 16 / 699 / 46399 وص 697 / 46384 ؛ مسند زيد : 256 عن زيد بن علىّ عن أبيه عن جدّه عن الإمام علىّ عليهم السلامعنه صلى الله عليه و آله .
2- .المناقب للخوارزمى : 121 / 136 ، المنتخب من مسند عبد بن حميد : 62 / 96 ، المناقب للكوفى : 2 / 602 / 1103 كلّها عن أبى مطر ، كنز العمّال : 13 / 183 / 36547 ؛ كشف الغمّه : 1 / 164 عن أبى مطر ، مسند زيد : 256 عن زيد بن علىّ عن أبيه عن جدّه عن الإمام علىّ عليهم السلامولیس فيه صدره ، بحار الأنوار : 40 / 332 / 14 .
3- .الكافى : 5 / 162 / 4 عن أبى إسماعيل رفعه ، الغارات : 1 / 110 عن أبى سعيد الخدرى ، تهذيب الأحكام : 7 / 13 / 57 عن الإمام الصادق عليه السلاممع تقديم و تأخير ، بحار الأنوار : 103 / 102 / 44 .
4- .الكافى : 5 / 162 / 2 .
5- .تاريخ دمشق : 60 / 325 عن عقبه بن عامر ، كنز العمّال : 15 / 238 / 40741 .

3 / 21قَسم خوردن به هنگام فروش

3 / 22«بسم اللّه » نگفتن به هنگام خوردن

3 / 21قَسم خوردن به هنگام فروش12257.امام على عليه السلام :پیامبر خدا صلى الله عليه و آله :قسم خوردن، کالا را می کاهد و به پایان می رساند و برکت را از بین می برد.12258.الإمامُ علىٌّ عليه السلام :امام على عليه السلام :داد و ستد کنید و قسم نخورید؛ چرا که قسم خوردن، کالا را به پایان می رساند و برکت را از بین می برد.12259.عنه عليه السلام :امام على عليه السلام :از قسم خوردن بپرهیزید؛ چرا که کالا را به پایان می رساند و برکت را از بین می برد.12260.عنه عليه السلام :الکافى به نقل از ابو حمزه : امیر مؤمنان عليه السلام بر درِ خانه ابن ابى مُعَیط که در آن، شتر براى فروش نگهدارى می شد ایستاد و فرمود: «اى گروه دلاّلان! کم قسم بخورید؛ چرا که کالا را می کاهد و سود را از بین می برد».3 / 22«بسم اللّه » نگفتن به هنگام خوردن12263.عنه عليه السلام :پیامبر خدا صلى الله عليه و آله :هر غذایى که نام خدا بر آن گفته نشود ، درد است و برکتى ندارد.

.

12264.عنه عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :إذا وُضِعَتِ المائِدَهُ حَفَّتها أربَعَهُ آلافِ مَلَكٍ ، فَإذا قالَ العَبدُ : بِسمِ اللّهِ قالَتِ المَلائِكَهُ : بارَکَ اللّهُ عَلَيكُم فى طَعامِكُم ، ثُمَّ يَقولونَ لِلشَّيطانِ : اُخرُج يا فاسِقُ ، لا سُلطانَ لَکَ عَلَيهِم . (1)3 / 23بَيعُ العَقارِ12259.امام على عليه السلام :رسول اللّه صلى اللّه عليه و آله :اللّهُمَّ مَن باعَ رِباعَهُ فَلا تُبارِک لَهُ . (2)12260.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :لا يُبارَکُ فى ثَمَنِ أرضٍ ولا دارٍ لا يُجعَلُ فى أرضٍ ولا دارٍ . (3)12261.امام على عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :مَن باعَ دارا ولَم يَشتَرِ بِثَمَنِها دارا ، لَم يُبارَک لَهُ فيها أو فى شَىءٍ مِن ثَمَنِها . (4)12262.امام على عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :مُشتَرِى العُقدَهِ مَرزوقٌ ، وبائِعُها مَمحوقٌ . (5)12263.امام على عليه السلام :الإمام الكاظم عليه السلام :ثَمَنُ العَقارِ مَمحوقٌ ، إلاّ أن يُجعَلَ فى عَقارٍ مِثلِهِ . (6)راجع : ص 554 (الحِرَف والبركه / الزراعه) .

.

1- .الكافى : 6 / 292 / 1 عن السكونى عن الإمام الصادق عليه السلام .
2- .الكافى : 5 / 92 / 7 ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 3 / 170 / 3643 وفيه «رقعه من أرض» بدل «رباعه» وكلاهما عن معاويه بن عمّار عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : 19 / 119 / 4 .
3- .مسند ابن حنبل : 1 / 402 / 1650 عن سعيد بن زيد ، كنز العمّال : 3 / 54 / 4564 .
4- .السنن الكبرى : 6 / 55 / 11174 عن حذيفه ، كنز العمّال : 3 / 54 / 5462 .
5- .الكافى : 5 / 92 / 4 ، تهذيب الأحكام : 6 / 388 / 1156 كلاهما عن وهب الحريرى ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 3 / 169 / 3641 وفيه «العقار» بدل «العقده» .
6- .الكافى : 5 / 92 / 6 عن هشام بن أحمر .

12265.امام علی علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هرگاه سفره نهاده می شود ، چهار هزار فرشته در اطراف آن گرد می آیند . چون بنده بگوید : «بسم اللّه »، فرشتگان گویند: «خداوند، به غذایتان برکت دهد!» . سپس به شیطان می گویند : «ای فاسق! بیرون شو . تو بر آنان، راه تسلّط نداری».3 / 23فروش زمین و مِلک12268.الإمامُ الحسینُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خدایا! هر که خانه مسکونی اش را می فروشد، برایش مبارک مگردان!12266.امام حسن علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بهای زمین یا خانه ای که در خرید زمین یا خانه دیگر خرج نشود ، برکت ندارد.12267.امام حسن علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس خانه ای بفروشد و با پول آن خانه ای نخرد، نه آن خانه برایش برکت خواهد داشت، نه بهای آن.12268.امام حسین علیه السلام :امام صادق علیه السلام :کسی که باغستان می خرد، روزی می یابد و کسی که آن را می فروشد ، زیان می کند (مالباخته می گردد).12269.رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله (لَمّا سُئلَ : مالَکَ أفصَحُنا لِسانا و أبیَنُنا) امام کاظم علیه السلام :پولِ زمین و مِلک، از بین می رود، مگر آن که با آن، زمین یا مِلکی مانند همان خریده شود.ر . ک : ص 555 (حرفه ها و شغل ها و برکت / کشاورزی) .

.

3 / 24الشِّراءُ مِنَ المُحارَفِ12270.امام باقر يا امام صادق عليهما السلام (درباره آيه «با زبان عربى روشن») الإمام الصادق عليه السلام لِلوَليدِ بنِ صَبيحٍ : يا وَليدُ ، لا تَشتَرِ لى مِن مُحارَفٍ شَيئا ؛ فَإِنَّ خُلطَتَهُ لا بَرَكَةَ فيها .
12271(1).پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام :لا تَشتَرِ مِن مُحارَفٍ ؛ فَإِنَّ صَفقَتَهُ لا بَرَكَةَ فيها . (2)3 / 25نَومُ الغَداةِ12274.الإمامُ الباقرُ عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :الصُّبحَةُ تَمنَعُ الرِّزقَ .
12272(3).پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :نَومَةُ الغَداةِ مَشومَةٌ تَطرُدُ الرِّزقَ . (4)12273.پيامبر خدا صلى الله عليه و آله :عنه عليه السلام فى قَولِهِ تَعالى : «فَالْمُقَسِّمَتِ أَمْرًا (5) » : المَلائِكَةُ تُقَسِّمُ أرزاقَ بَنى آدَمَ ما بَينَ طُلوعِ الفَجرِ إلى طُلوعِ الشَّمسِ ، فَمَن نامَ فى ما بَينَهُما نامَ عَن رِزقِهِ . (6) .

1- .كتاب من لا يحضره الفقيه : 3 / 164 / 3600 ، علل الشرايع : 526 / 1 عن صبيح عن أبيه ، الدعوات : 119 / 279 وزاد فى آخره «ولا تخالطوا إلاّ من نشأ فى الخير» ، بحار الأنوار : 103 / 83 / 3 .
2- .الكافى : 5 / 157 / 1 ، تهذيب الأحكام : 7 / 11 / 41 وفيه «حرفته» بدل «صفقته» وكلاهما عن الوليد بن صبيح .
3- .مسند ابن حنبل : 1 / 158 / 530 و ح 533 ، شُعَب الإيمان : 4 / 180 / 4731 ، مسند الشهاب : 1 / 73 / 65 ، تاريخ دمشق : 14 / 343 / 3605 كلّها عن عثمان بن عفّان ، كنز العمّال : 6 / 473 / 16613 عن أنس .
4- .تهذيب الأحكام : 2 / 139 / 540 ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 1 / 502 / 1441 ، مكارم الأخلاق : 2 / 74 / 2181 ، بحار الأنوار : 13 / 182 / 18 وج 86 / 130 / 2 .
5- .الذاريات : 4 .
6- .تهذيب الأحكام : 2 / 139 / 541 ، كتاب من لا يحضره الفقيه : 1 / 504 / 1450 ، مكارم الأخلاق : 2 / 74 / 2183 كلاهما عن الإمام الرضا عليه السلام ، بحار الأنوار : 86 / 130 / 2 .

3 / 24خرید از مُحارَف

3 / 25خواب صبحگاهان

3 / 24 خرید از مُحارَف (1)12275.رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام خطاب به ولید بن صَبیح : ای ولید! برای من چیزی از «مُحارَف» خریداری مکن؛ چرا که معامله و معاشرت با او، بی برکت است.12276.عنه صلی الله علیه و آله :امام صادق علیه السلام :از مُحارَف چیزی نخر ، که دادوستد با او برکت ندارد.3 / 25خواب صبحگاهان12277.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :خوابِ اوّل روز ، جلوی روزی را می گیرد.12278.الإمامُ الباقرُ علیه السلام :امام صادق علیه السلام :خواب صبحگاهان، شوم است و روزی را می گریزاند.12279.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :امام صادق علیه السلام درباره آیه : «سوگند به تقسیم کنندگان کار» : فرشتگان، روزیِ آدمیزادگان را از طلوع سپیده تا طلوع آفتاب، تقسیم می کنند. پس هر کس در این فاصله بخوابد ، از روزی اش محروم می شود. (2)

.

1- .مُحارَف ، محرومِ تهیدستی است که هر چه می دود ، روزی نمی یابد . (النهایه : 1 / 370) .

2- .ظاهرا این روایات ، به مواردی ناظرند که نماز صبح ، تا طلوع آفتاب به خواب ترک شود .

3 / 26السُّؤال12279.امام صادق عليه السلام :رسول اللّه صلى الله عليه و آله :ما فَتَحَ رَجُلٌ بابَ مَسأَلَةٍ يُريدُ بِها كَثرَةً إلاّ زادَهُ اللّهُ عز و جل بِها قِلَّةً . (1)12280.الإمامُ الرِّضا عليه السلام :عنه صلى الله عليه و آله :مَن يَستَعفِف يُعِفَّهُ اللّهُ ، ومَن يَستَغنِ يُغنِهِ اللّهُ . (2)12280.امام رضا عليه السلام :الإمام علىّ عليه السلام :السُّؤالُ يُضعِفُ لِسانَ المُتَكَلِّمِ ، ويَكسِرُ قَلبَ الشُّجاعِ البَطَلِ ، ويوقِفُ الحُرَّ العَزيزَ مَوقِفَ العَبدِ الذَّليلِ ، ويُذهِبُ بَهاءَ الوَجهِ ، ويَمحَقُ الرِّزقَ . (3)3 / 27النَّوادِر12283.عنه عليه السلام :الإمام الصادق عليه السلام :الطَّعامُ الحارُّ غَيرُ ذى بَرَكَةٍ . (4) .

1- .مسند ابن حنبل : 3 / 434 / 9630 ، شُعَب الإيمان : 3/ 233 / 3413 وفيه «مسكه» بدل «مسأله» وكلاهما عن أبى هريره ، الدرّ المنثور : 7 / 360 ، كنز العمّال : 3 / 643 / 8304 وج 6 / 362 / 16072 وص 506 / 16748 .

2- .صحيح البخارى : 2 /519 / 1361 عن ابن حزم وج 5 / 2375 / 6105 ، سنن الترمذى : 3/374/ 2024 ، الموطّأ : 2 / 997 / 7 ، البدايه والنهايه : 9 / 4 كلّها عن أبى سعيد الخدرى .

3- .غرر الحكم : 2110 .

4- .الكافى : 6 / 322 / 3 ، المحاسن : 2 / 174 / 1486 كلاهما عن محمّد بن حكيم ، بحار الأنوار : 66 / 402 / 11 و ص 410 / 7 نقلاً عن مكارم الأخلاق ؛ المستدرک على الصحيحين : 4 / 132 / 7125 ، كنز العمّال : 15 / 249 / 40802 كلاهما عن جابر وفيهما «أبردوا الطعام . . .» .

3 / 26درخواست

3 / 27داغی غذا

3 / 26درخواست12286.عنه علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هرگز کسی درِ درخواست را به قصد افزایش مال، نگشود ، مگر آن که خداوند به این سبب، او را دچار کاستی کرد!12287.الإمامُ الصّادقُ علیه السلام :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :هر کس عفاف ورزد ، خداوند ، نگاهش می دارد و هر کس بی نیازی نشان دهد [و درخواست نکند] ، خداوند ، بی نیازش می کند.12288.الإمامُ علیٌّ علیه السلام :امام علی علیه السلام :درخواست ، زبان گوینده را ناتوان می کند، دلِ قهرمانِ شجاع را می شکند ، آزاده عزیز را در جایگاه برده خوار قرار می دهد ، آبرو را می برد، و روزی را نابود می سازد.3 / 27غذای داغ12283.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :غذای داغ ، برکت ندارد.

.

12284.امام على علیه السلام :عنه علیه السلام :إنَّ النَّبِیَّ اُتِیَ بِطَعام حارٍّ جِدّا ، فَقالَ : ما کانَ اللّهُ عز و جل لِیُطعِمَنَا النّارَ . أقِرّوهُ حَتّی یَبرُدَ ویَمکُنَ ؛ فَإنَّهُ طَعامٌ مَمحوقُ البَرَکَهِ . (1)اللّهمّ إنّی أسألک من الخیر کلّه ، عاجله وآجله ، ما علمت منه وما لم أعلم . اللّهمّ إنّی أسألک من فجأه الخیر ، وأعوذ بک من فجأه الشرّ . اللّهمّ إنّی أسألک موجبات رحمتک ، وعزائم مغفرتک ، والغنیمه من کلّ برّ ، والسلامه من کلّ إثم . اللّهمّ إنّی أسألک من الزیادات أتمّها ، ومن البرکات أعمّها ، ومن الصالحات أعظمها . اللّهمّ صلّ علی محمّد وآله ، ووفّقنا فی جمیع أیامنا لاستعمال الخیر وهجران الشر ، واجعلنا من الذین یسارعون فی الخیرات وهم لها سابقون . وتقبّل منّا یا مبدّل السیّئات بالحسنات ، یا أرحم الراحمین . 3 رمضان المبارک 1423

.

1- .الکافی : 6 / 322 / 2 ، المحاسن : 2 / 173 / 1483 کلاهما عن السکونی ، دعائم الإسلام : 2 / 117 / 388 ولیس فیهما «یبرد» ، بحار الأنوار : 66 / 403 / 15 .

12286.امام علی علیه السلام :امام صادق علیه السلام :نزد پیامبر خدا ، غذای بسیار داغی آوردند . فرمود: «خدای متعال ، چنان نیست که به ما آتش بخوراند . بگذارید تا سرد شود و خوردنی گردد؛ چون غذای داغ ، غذایی بی برکت است».پروردگارا ! از تو همه خیر را، خیر اکنون و آینده را، آنچه را دانسته ام یا آنچه را ندانسته ام، می خواهم. خدایا ! از تو خیر ناگهانی می طلبم و از شرّ ناگهانی، به تو پناه می برم. خدایا ! از تو موجبات رحمتت ، نشانه های آمرزشت ، بهره وری از هر نیکی، و ایمنی از هر گناه را می خواهم. خداوندا ! از میان افزونی ها کامل ترینش را، و از میان برکت ها فراگیرترینش را، و از میان صالحاتْ بزرگ ترینش را از تو می طلبم. خدایا ! بر محمّد و خاندانش درود فرست و ما را در همه روزهایمان، برای به کارگیری خیر و پرهیز از بدی ، موفّق بدار و ما را از کسانی قرار بده که در نیکی ها پیشتازند و به سوی آنها می تازند ! از ما بپذیر ، ای تبدیل کننده سیّئات به حسنات، ای مهربان ترینِ مهربانان ! سوم رمضان 1423 محمّدی ری شهری

.

ص: 608

. .

ص: 609

. .

ص: 610

. .

ص: 611

..

..

ص: 613

..

ص: 614

..

ص: 615

..

..

ص: 617

..

ص: 618

..

ص: 619

..

ص: 620

. .

ص: 621

..

ص: 622

. .

ص: 623

. .

ص: 624

. .

ص: 625

..

ص: 626

..

ص: 627

..

ص: 628

. .

ص: 629

. .

ص: 630

فهرست منابع و مآخذ1 . آداب المتعلّمين ، محمّد بن محمّد الطوسى (خواجه / نصير الدين) (م 672 ق) ، تحقيق: محمّد رضا الحسينى الجلالى ، شيراز: مكتبه مدرسه إمام العصر (عج) ، 1416 ق . 2 . الاحتجاج على أهل اللجاج ، أحمد بن على الطبرسي (م 620 ق) ، تحقيق : إبراهيم البهادرى ومحمّد هادى به ، تهران : دار الأُسوه ، 1413 ق ، اوّل . 3 . إحقاق الحقّ و إزهاق الباطل ، نور اللّه بن السيّد شريف الشوشترى (القاضى التسترى) (م 1019 ق) ، با تعليقات : السيّد شهاب الدين المرعشى ، قم : مكتبه آيه اللّه المرعشى ، 1411 ق ، اوّل. 4 . إحياء علوم الدين ، محمّد بن محمّد الغزالى (م 505 ق) ، بيروت : دار الهادى ، 1412 ق ، اوّل. 5 . الاختصاص ، المنسوب إلى محمّد بن محمّد بن النعمان العكبرى البغدادى (الشيخ المفيد) (م 413 ق) ، تحقيق : على أكبر الغفّارى ، قم : مؤسسه النشر الإسلامى ، 1414 ق ، چهارم . 6 . اختيار معرفه الرجال (رجال الكشّى) ، محمّد بن الحسن الطوسى (م 460 ق) ، تحقيق : السيّد مهدى الرجائى ، قم : مؤسسه آل البيت عليهم السلام ، 1404 ق ، اوّل. 7 . أدب الدنيا والدين ، على بن محمّد الماوردى (م 450 ق)، تحقيق: ياسين محمّد السواس ، دمشق: دار ابن كثير ، 1413 ق .

.

8 . الأدب المفرد ، محمّد بن إسماعيل البخارى (م 256 ق) ، تحقيق : محمّد بن عبد القادر عطا ، بيروت : دار الكتب العلميّه . 9 . الإرشاد فى معرفه حجج اللّه على العباد ، محمّد بن محمّد بن النعمان العكبرى البغدادى (الشيخ المفيد) (م 413 ق) ، تحقيق : مؤسسه آل البيت عليهم السلام ، قم ، مؤسسه آل البيت عليهم السلام ، 1413 ق ، اوّل . 10 . إرشاد القلوب ، الحسن بن أبى الحسن الديلمى (م 711 ق) ، بيروت : مؤسسه الأعلمى ، 1398 ق ، چهارم . 11 . أسد الغابه فى معرفه الصحابه ، على بن أبى الكرم محمّد الشيبانى (ابن الأثير الجزرى) (م 630 ق) ، تحقيق : على محمّد معوّض وعادل أحمد عبد الموجود ، بيروت : دار الكتب العلميّه 1415ق ، اوّل. 12 . الأسماء والصفات ، احمد بن الحسين البيهقى (م 458 ق) ، تحقيق: عبد اللّه بن محمّد الحاشرى ، جدّه: مكتبه السوادى . 13 . الإصابه فى تمييز الصحابه ، أحمد بن على العسقلانى (ابن حجر) (م 852 ق) ، تحقيق : عادل أحمد عبد الموجود وعلى محمّد معوّض ، بيروت : دار الكتب العلميّه ، 1415 ق ، اوّل. 14 . الأصول الستّه عشر ، عدّه من الرواه ، قم : دار الشبسترى ، 1405 ق ، دوم . 15 . الاعتقادات ، محمّد بن على ابن بابويه القمّى (الشيخ الصدوق) (م 381 ق) ، تحقيق : عاصم عبد السيّد ، قم : المؤتمر العالمى لألفيّه الشيخ المفيد ، 1413 ق ، اوّل. 16 . الإعجاز والإيجاز ، عبدالملک بن محمّد الثعالبى (م 538 ق) ، تحقيق : عبدالرحيم محمود ، بيروت : دار صادر ، 1385ق . 17 . أعلام الدين فى صفات المؤمنين ، الحسن بن محمّد الديلمى (م 711 ق) ، تحقيق : مؤسسه آل البيت عليهم السلام ، قم : مؤسسه آل البيت عليهم السلام . 18 . إعلام الورى بأعلام الهدى ، الفضل بن الحسن الطبرسى (م 548 ق) ، تحقيق : مؤسسه آل البيت عليهم السلام ، قم : مؤسسه آل البيت عليهم السلام ، 1417 ق ، اوّل.

.

19 . الإقبال بالأعمال الحسنه فی ما یعمل مرّه فی السنه : علی بن موسی الحلّی (ابن طاووس) (م 664 ق) ، تحقیق : جواد القیّومی ، قم : مکتب الإعلام الإسلامی ، 1414 ق ، اوّل. 20 . الأمالی (الأمالی الخمیسیّه) ، یحیی بن الحسین الشجری (م 499 ق) ، بیروت : عالم الکتب ، 1403 ق ، سوم. 21 . الأمالی (غرر الفرائد و درر القلائد) ، علی بن الحسین الموسوی (السیّد المرتضی) (م 426 ق) ، تحقیق : محمّد أبوالفضل إبراهیم ، بیروت : دار إحیاء الکتب العربیّه . 22 . الأمالی ، محمّد بن الحسن الطوسی (م 460 ق) ، تحقیق : مؤسسه البعثه ، قم : دار الثقافه ، 1414 ق ، اوّل. 23 . الأمالی ، محمّد بن علی ابن بابویه القمّی (الشیخ الصدوق) (م 381 ق) ، تحقیق : مؤسسه البعثه ، قم : مؤسسه البعثه ، 1407 ق ، اوّل. 24 . الأمالی ، محمّد بن محمّد بن النعمان العکبری البغدادی (الشیخ المفید) (م 413 ق) ، تحقیق : حسین اُستاد ولی وعلی أکبر الغفّاری ، قم : مؤسسه النشر الإسلامی ، 1404 ق ، دوم . 25 . أنساب الأشراف ، أحمد بن یحیی البلاذری (م 279 ق) ، تحقیق : سهیل زکّار و ریاض زرکلی ، بیروت : دار الفکر ، 1417 ق ، اوّل. 26 . الإیضاح ، فضل بن شاذان الأزدی النیسابوری (م 260 ق) ، تحقیق : میر جلال الدین الحسینی الأرموی ، تهران : جامعه طهران ، 1351 ش ، اوّل. 27 . بحار الأنوار الجامعه لدرر أخبار الأئمّه الأطهار علیهم السلام ، محمّد باقر المجلسی (م 1110 ق) ، بیروت : مؤسسه الوفاء ، 1403 ق ، دوم . البحر الزَّخّار = مُسنَد البزّار . 28 . البدایه والنهایه ، إسماعیل بن عمر الدمشقی (ابن کثیر) (م 774 ق) ، تحقیق : مکتبه المعارف ، بیروت : مکتبه المعارف . 29 . بشاره المصطفی لشیعه المرتضی ، محمّد بن محمّد الطبری (م 525 ق) ، نجف : المطبعه الحیدریّه ، 1383 ق ، دوم .

.

30 . بصائر الدرجات ، محمّد بن الحسن الصفّار القمّى (ابن فرّوخ) (م 290 ق) ، قم : مكتبه آيه اللّه المرعشى ، 1404 ق ، اوّل. 31 . البلد الأمين والدرع الحصين ، إبراهيم بن زين الدين الكفعمى (م 905 ق) . 32 . البيان والتبيين ، عمرو بن بحر الكنانى (الجاحظ) (م 255 ق) ، تحقيق : عبد السلام محمّد هارون ، قاهره : مكتبه الخانجى ، 1405 ق ، پنجم . 33 . تاج العروس من جواهر القاموس ، السيّد محمّد بن محمّد الحسينى الزَّبيدى (م 1205 ق) ، تحقيق : على شيرى ، بيروت : دار الفكر ، 1414 ق ، اوّل. 34 . تاريخ أصبهان ، أحمد بن عبد اللّه الإصفهانى (أبو نعيم) (م 430 ق) ، تحقيق : سيّد كسروى حسن ، بيروت : دار الكتب العلميّه . 35 . تاريخ بغداد أو مدينه السلام ، أحمد بن على الخطيب البغدادى (م 463 ق) ، مدينه : المكتبه السلفيّه . 36 . تاريخ دمشق «ترجمه الإمام علىّ عليه السلام » ، على بن الحسن بن هبه اللّه (ابن عساكر الدمشقى) ، تحقيق : محمّد باقر المحمودى . 37 . التاريخ الكبير ، محمّد بن إسماعيل البخارى (م 256 ق) ، بيروت : دار الفكر . 38 . تاريخ اليعقوبى ، أحمد بن أبى يعقوب (ابن واضح اليعقوبى) (م 284 ق) ، بيروت : دار صادر . 39 . تأويل الآيات الظاهره فى فضائل العتره الطاهره (كنز جامع الفوائد) ، على الغروى الحسينى الإسترآبادى (م 940 ق) ، تحقيق : مدرسه الإمام المهدى (عج) ، قم : مدرسه الإمام المهدى(عج) ، 1407 ق ، اوّل. 40 . التبيان فى تفسير القرآن ، محمّد بن الحسن الطوسى (الشيخ الطوسى) (م 460 ق) ، نجف : مكتبه الأمين ، 1381ق . 41 . تحف العقول عن آل الرسول صلى الله عليه و آله ، الحسن بن على الحرّانى (ابن شعبه) (م 381 ق) ، تحقيق : على أكبر الغفّارى ، قم : مؤسسه النشر الإسلامى ، 1404 ق ، دوم . 42 . تفسير ابن كثير (تفسير القرآن العظيم) ، إسماعيل بن عمر البصروى الدمشقى (م 774 ق) ، تحقيق : عبد العزيز غنيم ومحمّد أحمد عاشور ومحمّد إبراهيم البنّا ، قاهره : دار الشعب .

.

تفسير الطبرى = جامع البيان عن تأويل آى القرآن . 43 . تفسير العيّاشى ، محمّد بن مسعود السلمى السمرقندى (العيّاشى) (م 320 ق) ، تحقيق : هاشم الرسولى المحلاّتى ، تهران : المكتبه العلميّه ، 1380 ق ، اوّل . 44 . تفسير فرات الكوفى ، فرات بن إبراهيم الكوفى (ق 4 ق) ، به كوشش : محمّد الكاظم ، تهران : وزاره الثقافه والإرشاد الإسلامى ، 1410 ق ، اوّل. تفسير القرطبى = الجامع لأحكام القرآن . 45 . تفسير القمّى ، على بن إبراهيم القمّى (م 307 ق) ، به كوشش : السيّد الطيّب الموسوى الجزائرى ، مطبعه النجف الأشرف . 46 . التفسير المنسوب إلى الإمام العسكرى عليه السلام ، تحقيق : مدرسه الإمام المهدى(عج) ، قم : مدرسه الإمام المهدى(عج) ، 1409ق ، اوّل. 47 . التمحيص ، محمّد بن همام الإسكافى (م 336 ق) ، تحقيق : مدرسه الإمام المهدى(عج) ، قم : مدرسه الإمام المهدى(عج) . 48 . تنبيه الخواطر ونزهه النواظر (مجموعه ورّام) ، ورّام بن أبى فراس (م 605 ق) ، بيروت : دار التعارف ودار صعب . 49 . تنبيه الغافلين ، نصر بن محمّد السمرقندى (م 372 ق) ، تحقيق : يوسف على بديوى ، بيروت : دار ابن كثير ، 1413 ق ، اوّل. 50 . التوحيد ، محمّد بن على بن الحسين بن بابويه القمّى (الشيخ الصدوق) (م 381 ق) ، تحقيق: هاشم الحسينى الطهرانى ، قم: مؤسسه النشر الاسلامى ، 1398 ق ، اوّل . 51 . تهذيب الأحكام فى شرح المقنعه ، محمّد بن الحسن الطوسى (الشيخ الطوسى) (م 460 ق) ، بيروت : دار التعارف ، 1401 ق ، اوّل. 52 . تيسير المطالب فى أمالى الإمام أبى طالب ، يحيى (أبو طالب) ابن الحسين (م 384 ق) ، بيروت: مؤسسه الأعلمى ، 1395 ق ، اوّل . 53 . الثاقب فى المناقب ، محمّد بن على الطوسى (م 560 ق) ، تحقيق : رضا علوان ، قم : مؤسسه انصاريان ، 1412 ق ، دوم .

.

54 . الثقات ، محمّد بن حبّان البستى (م 354 ق) ، بيروت : مؤسسه الكتب الثقافيه ، 1408 ق ، اوّل . 55 . ثواب الأعمال وعقاب الأعمال ، محمّد بن على ابن بابويه القمى (الشيخ الصدوق) (م 381 ق) ، تحقيق : على أكبر الغفارى ، تهران : مكتبه الصدوق . 56 . جامع الأحاديث ، جعفر بن أحمد القمّى (ابن الرازى) (ق 4 ق) ، تحقيق : السيّد محمّد الحسينى النيسابورى ، مشهد : مؤسسه الطبع والنشر التابعه للحضره الرضويّه المقدّسه ، 1413 ق ، اوّل. 57 . جامع الأخبار أو معارج اليقين فى أصول الدين ، محمّد بن محمّد الشعيرى السبزوارى (ق 7 ق) ، تحقيق : مؤسسه آل البيت عليهم السلام ، قم : مؤسسه آل البيت عليهم السلام ، 1414 ق ، اوّل. 58 . جامع بيان العلم وفضله ، يوسف بن عبد البرّ النمرى القرطبى (م 463 ق) ، بيروت : دار الكتب العلميه . 59 . جامع البيان عن تأويل آى القرآن (تفسير الطبرى) ، محمّد بن جرير الطبرى (م 310 ق) ، بيروت : دار الفكر ، 1408 ق ، اوّل. 60 . الجامع الصغير فى أحاديث البشير النذير ، عبد الرحمان بن أبى بكر السيوطى (م 911 ق) ، بيروت : دار الفكر ، 1401 ق ، اوّل. 61 . الجامع لأحكام القرآن (تفسير القرطبى) ، محمّد بن أحمد الأنصارى القرطبى (م 671 ق) ، تحقيق : محمّد عبد الرحمان المرعشلى ، بيروت : دار إحياء التراث العربى ، 1405 ق ، دوم . 62 . الجعفريّات (الأشعثيّات) ، محمّد بن محمّد بن الأشعث الكوفى (ق 4 ق) ، تهران : مكتبه نينوى (طبع شده در ضمن : قرب الإسناد) . 63 . جمال الأُسبوع بكمال العمل المشروع ، على بن موسى الحلّى (ابن طاووس) (م 664 ق) ، تحقيق : جواد القيّومى ، قم : مؤسسه الآفاق ، 1371 ش ، اوّل. 64 . جوامع الجامع ، الفضل بن الحسن الطبرسى (م 548 ق) ، تهران: مؤسسه الطبع والنشر التابعه لجامعه طهران ، 1371 ش .

.

65 . حلیه الأبرار فی أحوال محمّد وآله الأطهار علیهم السلام ، السیّد هاشم بن سلیمان البحرانی (م 1107 ق) تحقیق : غلام رضا مولانا البروجردی ، قم : مؤسسه المعارف الإسلامیّه ، 1413 ق ، اوّل. 66 . حلیه الأولیاء وطبقات الأصفیاء ، أحمد بن عبد اللّه الإصبهانی (أبو نعیم) (م 430 ق) ، بیروت : دار الکتاب العربی ، 1387 ق ، دوم . 67 . حیاه الحیوان الکبری ، محمّد بن موسی الدمیری (م 808 ق) ، بیروت : دار إحیاء التراث العربی. 68 . الخرائج والجرائح ، سعید بن عبد اللّه الراوندی (قطب الدین الراوندی) (م 573 ق) ، تحقیق : مؤسسه الإمام المهدی(عج) ، قم : مؤسسه الإمام المهدی(عج) ، 1409 ق ، اوّل . 69 . الخصال ، محمّد بن علی ابن بابویه القمّی (الشیخ الصدوق) (م 381 ق) ، قم : مؤسسه النشر الإسلامی ، 1414 ق ، چهارم . 70 . دُرر الأحادیث النبویّه ، یحیی بن الحسین (م 298 ق) ، تحقیق: یحیی عبد الکریم الفضیل ، بیروت: مؤسسه الأعلمی ، 1402 ق ، دوم . 71 . الدرّ المنثور فی التفسیر المأثور ، عبد الرحمان بن أبی بکر السیوطی (م 911 ق) ، بیروت : دار الفکر ، 1414 ق ، اوّل. 72 . الدرّه الباهره من الأصداف الطاهره ، محمّد بن مکّی العاملی (الشهید الأول)، مشهد : مؤسسه الطبع والنشر التابعه للحضره الرضویه المقدّسه ، 1365ش . 73 . دستور معالم الحکم ومأثور مکارم الشیم ، أبو عبد اللّه بن محمّد بن سلامه القاضی القضاعی (م 454 ق) ، بیروت : دار الکتاب العربی ، 1401 ق ، اوّل. 74 . دعائم الإسلام وذکر الحلال والحرام والقضایا والأحکام ، النعمان بن محمّد التمیمی المغربی (م 363 ق) ، تحقیق : آصف بن علی اصغر فیضی ، مصر : دار المعارف ، 1389 ق ، سوم . 75 . الدعوات ، سعید بن عبد اللّه الراوندی (قطب الدین الراوندی) (م 573 ق) ، تحقیق : مؤسسه الإمام المهدی (عج) ، قمّ : مؤسسه الإمام المهدی(عج) ، 1407 ق ، اوّل.

.

76 . دلائل الإمامه ، محمّد بن جرير الطبرى (م 310 ق) ، تحقيق : مؤسسه البعثه ، قم : مؤسسه البعثه ، 1413 ق ، اوّل. 77 . دلائل النبوّه ومعرفه أحوال صاحب الشريعه ، أحمد بن الحسين البيهقى (م 458 ق) تحقيق : عبد المعطى أمين قلعجى ، بيروت : دار الكتب العلميّه ، 1405 ق ، اوّل. 78 . ديوان منسوب به امام على عليه السلام ، محمّد بن الحسين الكيدرى (م ق 6 ق) ، ترجمه : ابوالقاسم امامى ، تهران : اُسوه . 79 . ذيل تاريخ بغداد ، محمّد بن محمود البغدادى (ابن النجّار) (م 643 ق) ، بيروت: دار الكتاب العلميه . 80 . ربيع الأبرار ونصوص الأخبار ، محمود بن عمر الزمخشرى (م 538 ق) ، تحقيق : سليم النعيمى ، قم : منشورات الشريف الرضى ، 1410 ق ، اوّل. 81 . رجال العلاّمه الحلّى (خلاصه الأقوال) ، حسين بن يوسف الحلّى (العلاّمه) (726 ق) ، قم : منشورات الشريف الرضى . رجال الكشّى = اختيار معرفه الرجال . 82 . رجال النجاشى (فهرس أسماء مصنّفى الشيعه) ، أحمد بن على النجاشى (م 450 ق) ، بيروت : دار الأضواء ، 1408 ق ، اوّل. 83 . روضه الواعظين ، محمّد بن الحسن الفتّال النيسابورى (م 508 ق) ، تحقيق : حسين الأعلمى ، بيروت : مؤسسه الأعلمى ، 1406 ق ، اوّل . 84 . رياض الصالحين ، يحيى بن شرف النووى (ت 676 ق) ، تحقيق: مصطفى محمّد عماره ، دمشق: دار القلم العربى . 85 . الزهد ، أبو عبد الرحمان بن عبد اللّه الحنظلى المروزى (م 181 ق) ، تحقيق : حبيب الرحمان الأعظمى ، بيروت : دار الكتب العلميّه . 86 . الزهد ، أحمد بن محمّد الشيبانى (م 241 ق) ، بيروت : دار الكتب العلميه . 87 . الزهد ، حسين بن سعيد الكوفى الأهوازى (ق 3 ق) ، قم : المطبعه العلميه .

.

88 . سبل الهدى والرشاد ، محمّد بن يوسف الصالحى الشامى (م 942 ق) ، تحقيق: عادل احمد عبد الموجود ، بيروت: دار الكتب العلميه ، 1414 ق . 89 . سنن ابن ماجه ، محمّد بن يزيد القزوينى (ابن ماجه) (م 275 ق) ، تحقيق : محمّد فؤاد عبد الباقى ، بيروت : دار إحياء التراث ، 1395 ق ، اوّل. 90 . سنن أبى داود ، سليمان بن أشعث السجستانى الأزدى (م 275 ق) ، تحقيق : محمّد محيى الدين عبد الحميد ، بيروت : دار احياء السنه النبويه . 91 . سنن الترمذى (الجامع الصحيح) ، محمّد بن عيسى الترمذى (م 297 ق) ، تحقيق : أحمد محمّد شاكر ، بيروت : دار إحياء التراث . 92 . سنن الدارمى ، عبد اللّه بن عبد الرحمان الدارمى (م 255 ق) ، تحقيق : مصطفى ديب البغا ، بيروت : دار القلم ، 1412 ق ، اوّل. 93 . السنن الكبرى ، أحمد بن الحسين البيهقى (م 458 ق) ، تحقيق : محمّد عبد القادر عطا ، بيروت : دار الكتب العلميّه ، 1414 ق ، اوّل. 94 . سنن النسائى بشرح الحافظ جلال الدين السيوطى وحاشيه الإمام السندى ، أحمد بن شعيب النسائى (م 303 ق) ، بيروت : دار الجيل ، 1407 ق ، اوّل . 95 . السيره النبويّه ، عبد الملک بن هشام الحميرى (ابن هشام) (م 218 ق) ، تحقيق : مصطفى السقّا وإبراهيم الأبيارى ، قم : مكتبه المصطفى ، 1355 ق ، اوّل. 96 . شرح الأخبار فى فضائل الأئمّه الأطهار ، النعمان بن محمّد المصرى (القاضى أبو حنيفه) (م 363 ق) ، تحقيق: السيد محمّد الحسينى الجلالى ، قم: مؤسسه النشر الاسلامى ، 1412 ق ، اوّل . 97 . شرح نهج البلاغه ، عبد الحميد بن محمّد المعتزلى (إبن أبى الحديد) (م 656 ق) ، تحقيق : محمّد أبوالفضل إبراهيم ، بيروت : دار إحياء التراث ، 1387 ق ، دوم . 98 . شُعب الإيمان ، أحمد بن الحسين البيهقى (م 458 ق) ، تحقيق : محمّد السعيد بسيونى زغلول ، بيروت : دار الكتب العلميّه ، 1410 ق ، اوّل.

.

99 . الشكر ، عبد اللّه بن محمّد القرشى (ابن أبى الدنيا) (م 281 ق) ، تحقيق : طارق الطنطاوى ، قاهره : مكتبه القرآن . 100 . الصحاح تاج اللغه وصحاح العربيّه ، إسماعيل بن حمّاد الجوهرى (م 398 ق) ، تحقيق : أحمد بن عبد الغفور عطّار ، بيروت : دار العلم للملايين ، 1410 ق ، چهارم . 101 . صحيح ابن حبّان بترتيب ابن بلبان ، على بن بلبان الفارسى (م 739 ق) ، تحقيق : شعيب الأرناؤوط ، بيروت : مؤسسه الرساله ، 1414 ق ، دوم . 102 . صحيح ابن خزيمه ، محمّد بن إسحاق السلمى النيسابورى (ابن خزيمه) (م 311 ق) ، تحقيق : محمّد مصطفى الأعظمى ، بيروت : المكتب الإسلامى ، 1412 ق ، سوم . 103 . صحيح البخارى ، محمّد بن إسماعيل البخارى (م 256 ق) ، تحقيق : مصطفى ديب البغا ، بيروت : دار ابن كثير ، 1410 ق ، چهارم . 104 . صحيح مسلم ، مسلم بن الحجّاج القشيرى النيسابورى (م 261 ق) ، تحقيق : محمّد فؤاد عبد الباقى ، قاهره : دار الحديث ، 1412 ق ، اوّل. 105 . صحيفه الإمام الرضا عليه السلام ، المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام ، تحقيق : مؤسسه الإمام المهدى (عج) ، قم : مؤسسه الإمام المهدى(عج) ، 1408 ق ، اوّل. 106 . الصحيفه السجّاديّه ، المنسوب إلى الإمام على بن الحسين عليه السلام ، تصحيح : على أنصاريان ، دمشق : المستشاريه الثقافيه للجمهوريّه الإسلاميّه الإيرانيّه ، 1405 ق . 107 . صفات الشيعه ، محمّد بن على ابن بابويه القمى (الشيخ الصدوق) (م 381 ق) ، تحقيق : مؤسسه الإمام المهدى(عج) ، قم : مؤسسه الإمام المهدى(عج) . 108 . الصواعق المحرقه فى الردّ على أهل البدع والزندقه ، أحمد بن حجر الهيثمى الكوفى (م 974 ق) ، به كوشش : عبد الوهّاب عبد اللطيف ، مصر : مكتبه القاهره ، 1385 ق ، دوم . 109 . طبّ الأئمّه ، ابنا بسطام النيسابوريان ، تحقيق: محسن عقيل ، بيروت: دار المحجه البيضاء و دار الرسول الأكرم .

.

110 . الطبقات الكبرى ، محمّد بن سعد كاتب الواقدى (م 230 ق) ، بيروت : دار صادر . 111 . طبّ النبىّ ، محمّد بن محمّد الجغمينى (م 618 ق) ، چاپ سنگى ، 1318 ق . 112 . العدد القويّه لدفع المخاوف اليوميّه ، الحسن بن يوسف الحلّى (العلاّمه) (م 726 ق) ، تحقيق : السيّد مهدى الرجائى ، قم : مكتبه آيه اللّه المرعشى ، 1408 ق ، اوّل. 113 . عدّه الداعى ونجاح الساعى ، أحمد بن محمّد الحلّى الأسدى (م 841 ق) ، تحقيق : أحمد الموحّدى ، تهران : مكتبه وجدانى . 114 . العقد الفريد ، أحمد بن محمّد الأندلسى (ابن عبد ربّه) (م 328 ق) ، تحقيق : أحمد الزين وإبراهيم الأبيارى ، بيروت : دار الأندلس ، 1408 ق ، اوّل. 115 . علل الشرائع ، محمّد بن على ابن بابويه القمّى (الشيخ الصدوق) (م 381 ق) ، بيروت : دار إحياء التراث ، 1408 ق ، اوّل. 116 . العمده فى محاسن الشعر و آدابه ، الحسن بن رشيق القيروانى (م 456 ق) ، تحقيق: محمّد قزقزان ، بيروت: دار المعرفه ، 1408 ق . 117 . عمل اليوم والليله ، أحمد بن شعيب النسائى (م 303 ق) ، تحقيق : فاروق حماده ، بيروت : مؤسسه الرساله ، 1407 ق ، سوم . 118 . عمل اليوم والليله ، أحمد بن محمّد الدينورى (م 464 ق) ، تحقيق : حمدى عبد المجيد السلفى ، بيروت : مؤسسه الكتب الثقافيّه ، 1408 ق ، اوّل. 119 . عوالى اللآلى العزيزيّه فى الأحاديث الدينيّه ، محمّد بن على الأحسائى (ابن أبى جمهور) (م 940 ق) ، تحقيق : مجتبى العراقى ، قم : مطبعه سيّد الشهداء عليه السلام ، 1403 ق ، اوّل. 120 . العين ، خليل بن أحمد الفراهيدى (م 175 ق) ، تحقيق : مهدى المخزومى ، قم : دار الهجره ، 1409 ق ، اوّل. 121 . عيون أخبار الرضا عليه السلام ، محمّد بن على ابن بابويه القمّى (الشيخ الصدوق) (م 381 ق) ، تحقيق : السيّد مهدى الحسينى اللاجوردى ، تهران : منشورات جهان . 122 . عيون الحكم والمواعظ ، على بن محمّد الليثى الواسطى (ق 6 ق) ، تحقيق : حسين الحسنى البيرجندى ، قم : دار الحديث ، 1376 ش ، اوّل.

.

123 . الغارات ، إبراهيم بن محمّد (ابن هلال الثقفى) (م 283 ق) ، تحقيق : مير جلال الدين المحدّث الاُرموى ، تهران : انجمن آثار ملّى ، 1395 ق ، اوّل. 124 . غرر الحكم ودرر الكلم ، عبد الواحد الآمدى التميمى (م 550 ق) ، تحقيق : مير جلال الدين محدّث اُرمَوى ، تهران : دانشگاه تهران ، 1360 ش ، سوم . 125 . الغيبه ، محمّد بن إبراهيم الكاتب النعمانى (م 350 ق) ، تحقيق : على أكبر الغفّارى ، تهران : مكتبه الصدوق . 126 . الغيبه ، محمّد بن الحسن الطوسى (م 460 ق) ، تحقيق : عباد اللّه الطهرانى وعلى أحمد ناصح ، قم : مؤسسه المعارف الإسلاميّه ، 1411 ق ، اوّل. 127 . فتح البارى شرح صحيح البخارى ، أحمد بن على العسقلانى (ابن حجر) (م 852 ق) ، تحقيق : عبد العزيز بن عبد اللّه بن باز ، بيروت : دار الفكر ، 1379 ق ، اوّل . 128 . الفرج بعد الشده ، عبد اللّه بن محمّد القرشى (ابن أبى الدنيا) (م 281 ق) ، تحقيق : مصطفى عبد القادر عطا ، بيروت : مؤسسه الكتب الثقافيه ، 1413 ق ، اوّل. 129 . الفردوس بمأثور الخطاب ، شيرويه بن شهردار الديلمى الهمدانى (م 509 ق) ، تحقيق : محمّد السعيد بسيونى زغلول ، بيروت : دار الكتب العلميّه ، 1406 ق ، اوّل. 130 . الفروق اللغويه ، الحسن بن عبد اللّه (ابو هلال) العسكرى (م 400 ق) ، تحقيق: حسام الدين القدسى ، بيروت: دار الكتب العلميه . 131 . فضائل الأشهر الثلاثه ، محمّد بن على ابن بابويه القمّى (الشيخ الصدوق) (م 381 ق) ، تحقيق : غلامرضا عرفانيان ، قم : مكتبه الداورى ، 1396 ق ، اوّل. 132 . فضائل الصحابه ، أحمد بن محمّد بن حنبل (م 241 ق) ، تحقيق : وصى اللّه بن محمّد عبّاس ، مكّه : جامعه اُم القرى ، 1403 ق ، اوّل. 133 . فضل الكوفه و مساجدها ، محمّد بن جعفر المشهدى الحائرى ، تحقيق: محمّد سعيد الطريحى ، بيروت: دار المرتضى . 134 . الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام ، تحقيق : مؤسسه آل البيت عليهم السلام ، مشهد : المؤتمر العالمى للإمام الرضا عليه السلام .

.

135 . الفقيه والمتفقّه ، احمد بن على الخطيب البغدادى (م 463 ق) ، تحقيق: الأنصارى ، بيروت: دار الكتب العلميه . 136 . فلاح السائل ، على بن موسى الحلّى (ابن طاووس) (م 664 ق) ، تحقيق : غلامحسين مجيدى ، قم : مكتب الإعلام الإسلامى ، 1419 ق ، اوّل. فهرس أسماء مصنّفى الشيعه = رجال النجاشى . 137 . فيض القدير ، محمّد عبد الرؤوف المناوى (ق 10 ق) ، بيروت : دار الفكر . 138 . القاموس المحيط ، محمّد بن يعقوب الفيروز آبادى (م 817 ق) ، بيروت : دار الفكر . 139 . قرب الإسناد ، عبداللّه بن جعفر الحِمْيرى القمّى (م بعد از 304 ق) ، تحقيق : مؤسسه آل البيت عليهم السلام ، قم : مؤسسه آل البيت عليهم السلام ، 1413 ق ، اوّل. 140 . قصص الأنبياء ، سعيد بن عبد اللّه (قطب الدين الراوندى) (م 573 ق) تحقيق : غلامرضا عرفانيان ، مشهد : مجمع البحوث الإسلاميّه التابع لمؤسسه الآستانه الرضويّه ، 1409 ق ، اوّل. 141 . قضاء حقوق المؤمنين ، سديد الدين أبو على بن طاهر الصورى (ق 6 ق)، تحقيق: حامد الخفّاف: قم: مؤسسه آل البيت عليهم السلام لإحياء التراث، 1410 ق ، دوم . 142 . قضاء الحوائج ، عبد اللّه بن محمّد بن أبى الدنيا القرشى البغدادى (م 281 ق) ، تحقيق: محمّد عبد القادر أحمد عطا ، بيروت: مؤسسه الكتب الثقافيه، 1413 ق . 143 . الكافى، محمّد بن يعقوب الكلينى الرازى (م 329 ق) ، تحقيق : على أكبر الغفّارى ، بيروت : دار صعب ودار التعارف ، 1401 ق ، چهارم . 144 . كامل الزيارات ، جعفر بن محمّد بن قولويه (ابن قولويه) (م 367 ق) ، تحقيق : جواد القيّومى ، قم : نشر الفقاهه ، 1417 ق ، اوّل. 145 . كتاب من لا يحضره الفقيه ، محمّد بن على ابن بابويه القمّى (الشيخ الصدوق) (م 381 ق) ، تحقيق : على أكبر الغفّارى ، قم : مؤسسه النشر الإسلامى ، دوم . 146 . الكشّاف ، محمود بن عمر الزمخشرى (م 538 ق) ، بيروت : دار المعرفه .

.

147 . كشف الخفاء والألباس عمّا أشهر من الأحاديث على ألسنه الناس ، إسماعيل بن محمّد العجلونى الجراحى (م 1162 ق) ، بيروت : دارالكتب العلميه 1408 ق . 148 . كشف الغمّه فى معرفه الأئمّه ، على بن عيسى الإربلى (م 687 ق) ، تصحيح : السيّد هاشم الرسولى المحلاّتى ، بيروت : دار الكتاب ، 1401 ق ، اوّل. 149 . كشف المحجّه لثمره المُهْجه ، على بن موسى الحلّى (ابن طاووس) (م 664 ق) ، تحقيق : محمّد الحسّون ، قم : مكتب الإعلام الإسلامى ، 1412 ق ، اوّل. 150 . كشف اليقين فى فضائل أمير المؤمنين عليه السلام ، الحسن بن يوسف الحلّى (العلاّمه) (م 726 ق) ، تحقيق : على آل كوثر ، قم : مجمع إحياء الثقافه الإسلاميّه ، 1411 ق ، اوّل. 151 . كفايه الأثر فى النصّ على الأئمّه الإثنى عشر ، على بن محمّد الخزّاز القمّى (ق 4 ق) ، تحقيق : السيّد عبد اللطيف الحسينى الكوه كمرى ، قم : بيدار ، 1401 ق . 152 . كمال الدين وتمام النعمه ، محمّدبن على ابن بابويه القمّى (الشيخ الصدوق) (م 381 ق) ، تحقيق : على أكبر الغفّارى ، قم : مؤسسه النشر الإسلامى ، 1405 ق ، اوّل. 153 . كنز العمّال فى سنن الأقوال والأفعال ، على المتّقى بن حسام الدين الهندى (م 975 ق) ، تصحيح : صفوه السقّا ، بيروت : مكتبه التراث الإسلامى ، 1397 ق ، اوّل. 154 . كنز الفوائد ، محمّد بن على الكراجكى الطرابلسى (م 449 ق) ، به كوشش : عبد اللّه نعمه ، قم : دار الذخائر ، 1410 ق ، اوّل. 155 . لسان العرب ، محمّدبن مكرم المصرى الأنصارى (ابن منظور) (م 711 ق) ، بيروت : دار صادر ، 1410 ق ، اوّل. 156 . مائه كلمه للإمام أميرالمؤمنين على ، عمرو بن بحر الكنانى (الجاحظ) (م 255 ق) ، تحقيق : رياض مصطفى العبداللّه ، دمشق : دارالحكمه ، 1416 ق . 157 . المجازات النبويّه ، محمّد بن الحسين الموسوى (الشريف الرضى) (م 406 ق) ، تحقيق وشرح : طه محمّد الزينى ، قم : مكتبه بصيرتى . 158 . مجمع البحرين ، فخر الدين الطريحى (م 1085 ق) ، تحقيق : السيّد أحمد الحسينى ، تهران : مكتبه نشر الثقافه الإسلاميّه ، 1408 ق ، دوم .

.

159 . مجمع البيان فى تفسير القرآن (تفسير مجمع البيان) ، الفضل بن الحسن الطبرسى (م 548 ق) ، تحقيق : السيّد هاشم الرسولى المحلاّتى والسيّد فضل اللّه اليزدى الطباطبائى ، بيروت : دار المعرفه ، 1408 ق ، دوم . 160 . مجمع الزوائد ومنبع الفوائد ، على بن أبى بكر الهيثمى (م 807 ق) ، تحقيق : عبد اللّه محمّد درويش ، بيروت : دار الفكر ، 1412 ق ، اوّل. 161 . المحاسن ، أحمد بن محمّد البرقى (م 280 ق) ، تحقيق : السيّد مهدى الرجائى ، قم : المجمع العالمى لأهل البيت عليهم السلام ، 1413 ق ، اوّل. 162 . مختصر بصائر الدرجات ، حسن بن سليمان الحلّى (ق 8 ق) ، قم : انتشارات الرسول المصطفى . 163 . مدينه معاجز الأئمّه الإثنى عشر ودلائل الحجج على البشر ، هاشم بن سليمان البحرانى (م 1107 ق) ، تحقيق : عزه اللّه المولائى الهمدانى ، قم : مؤسسه المعارف الإسلاميّه ، 1413 ق ، اوّل. 164 . المراسيل ، سليمان بن الأشعث السجستانى (م 275 ق) ، تحقيق: عبد العزيز عزّ الدين السيروان ، بيروت: دار القلم ، 1406 ق . 165 . مرآه العقول فى شرح أخبار آل الرسول ، محمّد باقر بن محمّد تقى المجلسى (م 1111 ق) ، تحقيق : السيّد هاشم الرسولى المحلاتى ، تهران : دار الكتب الإسلاميّه ، 1370 ش ، سوم . 166 . المزار ، محمّد بن محمّد بن النعمان العكبرى (الشيخ المفيد) (م 413 ق) ، تحقيق: محمّد باقر الأبطحى ، قم: المؤتمر العالمى لألفيّه الشيخ المفيد ، 1413 ق ، اوّل . 167 . المزار الكبير ، محمّد بن جعفر المشهدى (ق 6 ق) ، تحقيق : جواد القيّومى الإصفهانى ، قم : قيّوم ، 1419 ق ، اوّل. 168 . مساوئ الأخلاق و طرائق مكروهها ، محمّد بن جعفر الخرائطى (م 327 ق) ، تحقيق: مصطفى عبد القادر عطا ، بيروت: مؤسسه الكتب الثقافيه ، 1413 ق .

.

169 . المستدرک علی الصحیحین ، محمّد بن عبد اللّه الحاکم النیسابوری (م 405 ق) ، تحقیق : مصطفی عبد القادر عطا ، بیروت : دار الکتب العلمیّه ، 1411 ق ، اوّل. 170 . مستدرک الوسائل ومستنبط المسائل ، حسین النوری الطبرسی (م 1320 ق) ، قم : مؤسسه آل البیت علیهم السلام ، 1407 ق ، اوّل. 171 . مسکّن الفؤاد ، زین الدین بن علیّ الجبعی العاملی (الشهید الثانی) (م 965 ق) ، تحقیق: مؤسسه آل البیت علیهم السلام لإحیاء التراث ، قم: مؤسسه آل البیت ، 1412 ق ، دوم . 172 . مسند أبی حنیفه ، احمد بن عبد اللّه (أبو نُعیم) الأصفهانی (م 430 ق) ، قاهره: مکتبه الآداب ، 1981 م . 173 . مسند أبی داود الطیالسی (مسند الطیالسی) ، سلیمان بن داود البصری (أبی داود الطیالسی) (م 204 ق) ، بیروت : دار المعرفه . 174 . مسند أبی یعلی الموصلی ، أحمد بن علی بن المثنّی التمیمی الموصلی (م 307 ق) ، تحقیق : إرشاد الحقّ الأثری ، جدّه : دار القبله ، 1408 ق ، اوّل. 175 . المسند ، أحمد بن محمّد الشیبانی (ابن حنبل) (م 241 ق) ، تحقیق : عبد اللّه محمّد الدرویش ، بیروت : دار الفکر ، 1414 ق ، دوم . 176 . مسند الإمام زید(مسند زید) ، المنسوب إلی زید بن علی بن الحسین علیهماالسلام (م 122 ق) ، بیروت : منشورات دار مکتبه الحیاه ، 1966 م ، اوّل. 177 . مسند البزّار (البحر الزخّار) ، أحمد بن عمرو العتکی البزّار (م 292 ق) ، تحقیق : محفوظ الرحمان زین اللّه ، بیروت : مؤسسه علوم القرآن ، 1409 ق ، اوّل. 178 . مسند الرویانی ، محمّد بن هارون الرویانی (م 307 ق) ، تحقیق : أیمن علی أبویمانی ، مصر : مؤسسه قرطبه ، 1416 ق ، اوّل. 179 . مسند الشامیین ، سلیمان بن احمد الطبرانی (م 360 ق) ، تحقیق: حمدی عبد المجید السلفی ، بیروت: مؤسسه الرساله . 180 . مسند الشهاب ، محمّد بن سلامه (القاضی القضاعی) (م 454 ق) ، بیروت : مؤسسه الرساله .

.

مسند الطيالسى = مسند أبى داود الطيالسى . 181 . مشكاه الأنوار فى غرر الأخبار ، على الطبرسى (ق 7 ق) ، تحقيق : مهدى هوشمند ، قم : دار الحديث ، 1418 ق ، اوّل. 182 . مشكاه المصابيح ، محمّد بن عبد اللّه العمرى الخطيب التبريزى (ق 8 ق) ، تحقيق: محمّد ناصر الدين الآلبانى ، دمشق: المكتب الإسلامى . 183 . مشكل الآثار ، أحمد بن محمّد الأزدى الحجرى الطحاوى (م 321 ق) ، بيروت : دار صادر . 184 . مصادقه الإخوان ، محمّد بن علىّ بن الحسين بن بابويه القمّى (الشيخ الصدوق) (م 381 ق) ، تحقيق: مؤسّسه الامام المهدى (عج) ، قم: مدرسه الامام المهدى (عج) ، 1410 ق . 185 . مصباح الزائر ، على بن موسى الحلّى (ابن طاووس) (م 664 ق) ، تحقيق : مؤسسه آل البيت عليهم السلام ، قم : مؤسسه آل البيت عليهم السلام ، 1417 ق ، اوّل. 186 . مصباح الشريعه ومفتاح الحقيقه ، المنسوب إلى الإمام الصادق عليه السلام ، شرح : عبد الرزّاق گيلانى ، تهران : نشر صدوق ، 1407 ق ، سوم. 187 . المصباح فى الأدعيه والصلوات والزيارات ، إبراهيم بن على العاملى الكفعمى (م 900 ق) ، قم : منشورات الشريف الرضى . 188 . مصباح المتهجّد ، محمّد بن الحسن الطوسى (م 460 ق) ، تحقيق : على أصغر مروارید ، بيروت : مؤسسه فقه الشيعه ، 1411 ق ، اوّل. 189 . المصباح المنير فى غريب الشرح الكبير للرافعى ، أحمد بن محمّد الفيّومى (م 770 ق) ، قم : مؤسسه دار الهجره ، 1414 ق ، دوم . 190 . المصنّف ، عبد الرزّاق بن همّام الصنعانى (م 211 ق) ، تحقيق : حبيب الرحمان الأعظمى ، بيروت : منشورات المجلس العلمى . 191 . المصنّف فى الأحاديث والآثار ، عبد اللّه بن محمّد العبسى الكوفى (ابن أبى شيبه) (م 235 ق) ، تحقيق : سعيد محمّد اللحّام ، بيروت : دار الفكر .

.

192 . مطالب السؤول فى مناقب آل الرسول ، محمّد بن طلحه الشافعى (م 654 ق) ، قم : النسخه المخطوطه فى مكتبه آيه اللّه المرعشى . 193 . المطالب العاليه بزوائد المسانيد الثمانيه ، أحمد بن على العسقلانى (ابن حجر) (م 852 ق) ، تحقيق : حبيب الرحمان الأعظمى ، بيروت : دار المعرفه ، 1414 ق ، اوّل. 194 . المعارف ، عبد اللّه بن مسلم الدينورى (ابن قتيبه) (م 276 ق) ، تحقيق : ثروت عكاشه ، دار المعارف . 195 . معانى الأخبار ، محمّد بن على ابن بابويه القمّى (الشيخ الصدوق) (م 381 ق) ، تحقيق : على أكبر الغفّارى ، قم : مؤسسه النشر الإسلامى ، 1361 ش ، اوّل. 196 . المعجم الأوسط ، سليمان بن أحمد اللخمى الطبرانى (م 360 ق) ، تحقيق : طارق بن عوض اللّه وعبد الحسن بن إبراهيم الحسينى ، قاهره : دار الحرمين ، 1415 ق . 197 . معجم السفر ، احمد بن محمّد السلفى (م 573 ق) ، شرح: عبد اللّه عمر البارودى ، بيروت: دار الفكر ، 1414 ق . 198 . معجم شيوخ الإسماعيلى ، أحمد بن إبراهيم الإسماعيلى (م 371 ق) ، تحقيق: عبد اللّه عمر البارودى ، بيروت: دار الفكر ، 1414 ق . 199 . المعجم الكبير ، سليمان بن أحمد اللخمى الطبرانى (م 360 ق) ، تحقيق : حمدى عبد المجيد السلفى ، بيروت : دار إحياءالتراث العربى ، 1404 ق ، دوم . 200 . معدن الجواهر و رياضه الخواطر ، محمّد بن على الكراجكى (م 449 ق) ، تحقيق: السيد أحمد الحسينى ، تهران: المكتبه المرتضويه ، 1394 ق ، دوم . 201 . المغازى ، محمّد بن عمر بن واقد (الواقدى) (م 207 ق) ، تحقيق : مارسدن جونس ، بيروت : عالم الكتب ، 1404 ق ، سوم . 202 . المغنى عن حمل الأسفار ، عبد الرحيم بن الحسين العراقى (م 806 ق) ، تحقيق: أشرف بن عبد المقصود ، رياض: مكتبه دار طبريه ، 1415 ق . 203 . مفردات ألفاظ القرآن ، حسين بن محمّد الراغب الإصفهانى (م 425 ق) ، تحقيق : صفوان عدنان داودى ، بيروت : دار القلم ، 1412 ق ، اوّل.

.

204 . مقاتل الطالبيّين ، على بن الحسين الإصبهانى (أبوالفرج) (م 356 ق) ، تحقيق : السيّد أحمد صقر ، قم : منشورات الشريف الرضى ، 1405 ق ، اوّل . 205 . المقنعه ، محمّد بن محمّد بن النعمان العكبرى البغدادى (الشيخ المفيد) (م 413 ق) ، تحقيق : مؤسسه النشر الإسلامى ، قم : مؤسسه النشر الإسلامى ، 1410 ق ، دوم . 206 . مكارم الأخلاق ، الفضل بن الحسن الطبرسى (م 548 ق) ، تحقيق : علاء آل جعفر ، قم : مؤسسه النشر الإسلامى ، 1414 ق ، اوّل. 207 . مكارم الأخلاق ، عبد اللّه بن محمّد القرشى (ابن أبى الدنيا) (م 281 ق) ، بيروت : دار الكتب العلميه ، 1409ق . 208 . مناقب آل أبى طالب (المناقب لابن شهر آشوب) ، محمّد بن على المازندرانى (ابن شهرآشوب) (م 588 ق) ، قم : المطبعه العلميّه . 209 . مناقب الإمام أمير المؤمنين عليه السلام (المناقب للكوفى) ، محمّد بن سليمان الكوفى القاضى (م 300 ق) ، تحقيق : محمّد باقر المحمودى ، قم : مجمع إحياء الثقافه الإسلاميّه ، 1412 ق ، اوّل . 210 . المناقب (المناقب للخوارزمى) ، الموفّق بن أحمد المكّى الخوارزمى (م 568 ق) تحقيق : مالک المحمودى ، قم : مؤسسه النشر الإسلامى ، 1414 ق ، دوم . 211 . المنتخب من مسند عبد بن حميد ، عبد بن حميد (م 249 ق) ، تحقيق : السيّد صبحى البدرى السامرائى ومحمود محمّد خليل الصعيدى ، قاهره : مكتبه السنّه ، 1408 ق ، اوّل. 212 . منيه المريد ، زين الدين على العاملى (الشهيد الثانى) (م 965 ق) قم : مكتب الإعلام الإسلامى ، 1415ق . مَن لا يحضره الفقيه = كتاب من لا يحضره الفقيه . 213 . المواعظ العدديّه ، على المشكينى الأردبيلى (معاصر) ، تحقيق : على الأحمدى الميانجى ، قم : الهادى ، 1406 ق ، چهارم .

.

214 . موسوعه الإمام على علیه السلام ، محمّد جواد مغنیه ، بیروت: دار الجواد ، 1414 ق ، اوّل . 215 . الموطّأ ، مالک بن أنس (م 158 ق) ، تحقیق : محمّد فؤاد عبد الباقی ، بیروت : دار إحیاء التراث العربی ، 1406 ق ، اوّل. 216 . مهج الدعوات ومنهج العبادات ، أحمد بن موسی الحلّی (ابن طاووس) (م 664 ق) تحقیق : حسین الأعلمی ، بیروت : مؤسسه الأعلمی ، 1414 ق ، اوّل. 217 . میزان الاعتدال فی نقد الرجال ، محمّد بن أحمد الذهبی (م 275 ق) ، تحقیق : علی محمّد البجاوی ، بیروت : دار الفکر . 218 . المیزان فی تفسیر القرآن ، السیّد محمّد حسین الطباطبائی (م 1402 ق) ، قم : مؤسسه مطبوعاتی إسماعیلیان ، 1394 ق ، سوم . 219 . نثر الدرّ ، منصور بن الحسین الآبی (م 421 ق) ، تحقیق : محمّد علی قرنه ، مصر : الهیئه المصریه العامه ، 1981 م ، اوّل . 220 . نزهه الناظر وتنبیه الخواطر ، الحسین بن محمّد الحلوانی (ق 5 ق) تحقیق : مؤسسه الإمام المهدی(عج) ، قم : مؤسسه الإمام المهدی(عج) ، 1408 ق ، اوّل. 221 . نوادر الأُصول فی معرفه أحادیث الرسول ، محمّد بن علیّ بن سوره الترمذی (ت 320 ق) ، تحقیق: مصطفی عبد القادر عطا ، بیروت: دار الکتب العلمیّه ، 1413 ق ، اوّل . 222 . النوادر ، أحمد بن محمّد الأشعری القمی (م 280 ق) ، تحقیق: مدرسه الإمام المهدی (عج) ، قم: مدرسه الإمام المهدی (عج) ، 1408 ق . 223 . النوادر ، فضل اللّه بن علی الحسنی الراوندی (م 571 ق) ، تحقیق : سعید رضا علی عسکری ، قم : دار الحدیث ، 1377 ش ، اوّل. 224 . النوادر (مستطرفات السرائر) ، محمّد بن أحمد بن إدریس الحلّی (م 598 ق) ، تحقیق: مؤسّسه الإمام المهدی (عج) ، قم: مدرسه الامام المهدی (عج) ، 1408 ق ، اوّل . 225 . نور الثقلین ، عبد علی بن جمعه العروسی الحویزی (م 1112 ق) ، تحقیق : السیّد هاشم الرسولی المحلاّتی ، قم : مؤسسه إسماعیلیان ، 1412 ق ، چهارم .

.

226 . النهایه فی مجرد الفقه والفتاوی ، محمّد بن الحسن الطوسی (الشیخ الطوسی) (م 460 ق) ، بیروت : دار الکتاب العربی ، 1390 ق . 227 . نهج البلاغه ، محمّد بن الحسین الموسوی (الشریف الرضی) (م 406 ق) ، تصحیح : صبحی الصالح ، قم : دارالأسوه ، 1373ش . 228 . نهج السعاده فی مستدرک نهج البلاغه ، محمّد باقر المحمودی (معاصر) ، بیروت : مؤسسه الأعلمی . 229 . نهج الفصاحه ، ابو القاسم پاینده ، تهران: سازمان انتشارات جاویدان ، 1371 ش ، بیست و سوم . 230 . الیقین باختصاص مولانا علیّ علیه السلام بإمره المسلمین ، علی بن موسی الحلّی (ابن طاووس) (م 664 ق) ، تحقیق : محمّد باقر الأنصاری ، قم : مؤسسه دار الکتاب ، 1413 ق ، اوّل.

.

ص: 651

فهرست تفصیلی .

ص: 652

. .

ص: 653

. .

. .

ص: 655

. .

ص: 656

. .

ص: 657

..

ص: 658

..

ص: 659

. .

ص: 660

. .

ص: 661

..

ص: 662

..

ص: 663

..

ص: 664

..

درباره مرکز

بسمه تعالی
هَلْ يَسْتَوِی الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ
آیا کسانی که میدانند و کسانی که نمیدانند یکسانند ؟
سوره زمر/ 9

مقدمه:
موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال 1385 هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:
موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:
1.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
2.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
3.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
4.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
5.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
6.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:
1.عمل بر مبنای مجوز های قانونی
2.ارتباط با مراکز هم سو
3.پرهیز از موازی کاری
4.صرفا ارائه محتوای علمی
5.ذکر منابع نشر
بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :
1.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
2.برگزاری مسابقات کتابخوانی
3.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...
4.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
5.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
6.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...
7.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
8.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...
9.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
10.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
11. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در 8 فرمت جهانی:
JAVA.1
ANDROID.2
EPUB.3
CHM.4
PDF.5
HTML.6
CHM.7
GHB.8
و 4 عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :
ANDROID.1
IOS.2

WINDOWS PHONE.3
WINDOWS.4
به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .
درپایان :
از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک 129/34- طبقه اول
وب سایت: www.ghbook.ir
ایمیل: Info@ghbook.ir
تلفن دفتر مرکزی: 09132000109
دفتر تهران: 88318722 ـ 021
بازرگانی و فروش: 09132000109
امور کاربران: 09132000109